BKSH

Z. Hristo Thrift Stefani

QENDRIMI

I

ƇOQƐRISƐ ƇQIJIƐTARƐVET

„DƐƇIRƐ"

NƐ SOFJƐ

ƇOQƐRIA E ƇQIJIƐTARƐVET „DƐƇIRƐ" I KOLOZEG 1893 SOFJƐ

BKSH

BUKURECT

1895

BKSH

KOSIMO SEREMBE

KƐNKA LIRIE

Pa liri ɕqiptari e si lulɛ pa ɛre.
[Murad Beg Toptani].

NDƐ BUKUREɕT

e Tipografi te ɕoqerise „Dituria“
1898

BKSH

BKSH

ꝘENDRIMI

I ϬOQƐRISƐ ϬQIПƐTARƐVET

„DƐϬIRƐ“

ne Sofje.

Nyj. 1. Sot me ƞe I te Κολοζέgut, ƞe mije ɛ tɛte qint ɛ nente δjɛte ɛ trɛ, ɲas lindjɛse Kríϭtit, u fiʎua ne Sófje Ϭoqeria ɲer mesimn' ɛ Ϭqiɲetárevɛ, mbe Embere **„Deϭire“**.

Nyj. 2. Qeʎimi i Ϭoqerise „Deϭire“ eϭte, ɲer te ɲerhaɲur, Dituri ɛδɛ mesimne te ɡuhes Ϭqiɲɛ, ɛδɛ ɲer te haɲur Mesoƞetorɛ me ɡuhen Ϭqiɲ, ne Ϭqiɲeri. Ne qofte nɛvoje ɲas Qeʎimit ɛδɛ ne Vend ku eϭte fiʎuar Ϭoqeria munt te haɲɛt ƞe Mesoƞetorɛ.

Nyj. 3. Te arδurat ɛ Ϭoqerise jane:

a) suma ɲrɛj 10 δjɛte franɡa ɛ lart, qe dote aδuroƞe sicili do Ϭok qe do ɲer te fiʎuarit te krɛrevɛt ɲa tundura (te ɲa ɲriϭura) te Ϭoqerise;

b) ɲrɛj te ɲaguarat te múajvɛt ɲɛj cilit do ɲɛj ϭoket te kesaj Ϭoqeriɛ, qe dote ɲaguaǫjne; dora ɛ ɲare nga 1 ƞe franɡe ne muaj, dora ɛ dyte nga $^1/_2$ franɡɛ (50 qindarka) ɛδɛ sicili do ɲɛj ϭoket dote ɲaguaƞe nga 20, ƞezɛt qindarka ne muaj ɲer ate qe i i mblɛδ (ɲoɡe).

c) εðε te aðurúarat te Mire-beresvεt, εðε pεj Baλoϭ a Koncεrta ε te tjεra.

Nyj. 4. Ƈoqeria fiλohεt prεj te ɠiðeve atá qe flasen ɠúhen Ƈqip. εðε puajne kufimεt ðε te drεjtat te keti Qεndrimi.

Nyj. 5. Ç' do Ƈqipetar qe ka Deϭire per te ndriçuarit te ɠuhes εðε te kombit Ƈqipetar qasεt si Ƈok nde kete Ƈoqeri, aϭtu εðε te húaite qasεn ne kete Ƈoqeri po vεtem si Ƈoke ndimes (qe duan te mirenε ɲεrezise) εðε vεtem athεrε kurtejεne qàsur pεj Πlεqesise, po te drεjta per ze (ψῆφον) nuku kane as ɲe ngaj te húajte, pa ne qente ðε Mireberes.

Nyj. 6. Ç' do Ƈqipetar qe ɠendεt ne Sofje ka te drεjta te jεte Ƈok, ne kete Ƈoqeri, po ata qe jane jaϭte qytétes (perjáϭta) nuku kane te drεjta te xɠεðin. Vεtem ata qe ɠendεn ketu kane te drεjta te liðin çdo pune a te xɠεðin ε te kembεjne Πlεqesi. Eðε vεtem ata qe ti aðurojne Ƈoqerise suma qe me 100, ɲe qint franga ε lart dote quhεn si Mire-beres.

Nyj. 7. Πer héqiε te saj Ƈoqeria dote xɠεðe ɲe Πlεqesi pεj 10 ðjεte vεtaϭ, xɠεður pεj mblεðjεs te perɠiðeϭmε ngaj ϭoket Deϭerimtare te Ƈoqerise qe dote jεne per ɲe mot, qe me te xɠεður te tyrε, εðε munt te kembεhεn pas qeλimit, te cilet dote jεne 1 Kryεsoɲes, 1 Arketar, 1 Ƈkroɲes, εðε 7, ϭtate Keϭiλoɲes, te xɠéðurit ε tyrε dote bénεt mε ϭume ze, tines (sεkrét).

Ƈenim; Ƈoket te Ƈoqerise dote jεne tri menyraϭ Deϭerimtare, Ndimes εðε te ndercem.

Nyj. 8. Πleqesia nuku dote kεte as ɲe fare pagε

ŋgaj ana ε Ϭoqerise per ϭerbim te tyrε, te cilat dote jεne ƌureti.

Ϭenim ; Vεtem pote kεte nεvoje per ϭεrbétor, athεrε Πlεqesia ka detyre ti ndaŋe Poge pas Ϭerbim te ati ϭεrbetori, qe dote jεte i Ϭoqerise.

Nyj. 9. Goqeria dote kéte mbléƌjε te perɡiƌeϭmε ηe hεre nde vit, ne te paren te Djεle te koλoʐεɡut, te dyten te Djεle pas kesaj, Πlεqesia ka detyre te ϭohe te arƌurat ε te priϭurat te motit qe ϭkoi εƌε si ɡεndεt ϭoqeria.

Nyj. 10. Kryεsoηesi munt te ƌerεse mblεƌjε per muaj per te pare a per te folur çfare do pune te Ϭoqeríse εƌε ne ɡaϭte muaj ηe hεre dote ƌerεse mblεƌja te mbeƌa per te pare sumimεt te arkes, per te cilat dote ju beηe ze 5 dit pare te ɡiƌevε ϭokevεt te Ϭoqerise, ne mblεƌjat te permuajϭmε mbliƌεn vεtem Πlεqesia.

Nyj. 11. Kryεsoηesi ka dεtyre te ƌerεse mblεƌja te mbeƌa te paren ne koλoʐεɡ, te dyten ne korik, εƌε mblεƌjat mundin te hapεn mε sa vεta qe te jεne atjε, mblεƌja te pervéçmε munt te ƌeritεn kur do qe te jεte nεvoje per pune te Ϭoqerise, a kur te kerkohεt prεj 15 vεtáϭ ŋgaj ϭoket, ne kohe pas 8 dit.

Nyj. 12. Πlεqesia mbaron çdo pune te Ϭoqerise me vεthε. po puna duhεt te jεte ε kƌjελet, εƌε mε ϭume ze tines (sεkrεt).

Nyj. 13. Kur nuku eϭte kryεsóηesi, punet ε tija i mbaron, nekémbesi i tija i cili dote jεte xɡéƌur ŋgaj ϭóket keϭiλóηes, ajy εƌε nene ϭkruhεt per kryεsóηesin, kur ajy smunt te viηe ne mblεƌjε ŋgaj ndo ηe ŋgaris te pa daϭmε.

Nyj. 14. Dote quhεn si te largúar te ɡiƌe ata ϭoke

pεj Πlεqesiε qe te mos maren pjese ne kater mblε-
ãjε, per vεç sε po te kεte ndo ŋe ngariε te pa daϭ-
mε, ne mos po ata qe skane ngariε dote kanosεn te
páren hére 2 franga te dyten 3 franga, te trεten 4
franga, εãε ne vend te tyrε dote xgiãεn te tjεre me
ne fund.

Nyj. 15. Πlεqesia nuku dote muntŋe te punoŋe ne asŋe mhléãjε, po s' qεne te paken 6 véta ngaj Πlεqesia, εãε te giãa punet duεn ϭkruar ne Παráϭε-nim (Rεxistre).

Nyj. 16. Te giãa punet te Πlεqesise vεtem athérε dote jεne te ŋohura, kur te jεne te nene ϭkruara vεte mε dore te týrε, εãε per ç' do te méta a te húmbura ne kohe te týrε Πlεqesia ε giãe eϭte per-gεges.

Nyj. 17. Te giãa te ϭkruarat, si εãε Qεndrimi i Ϭoqerise dote jεne ϭkruar a ϭtypur mε abεcεte te xgéãura pεj ϭoqerise Konstandinupóles ne vitne 1879, εãε te cilat jane keto :

a, b, c, ç, d, ã, ε, e, f, g, g, h, i, j, k, l, λ, m, n, ŋ, o, p, q, r, p, s, ϭ, t, ã, u, v, x, x, y, z, z.

Nyj. 18 Si cili do nga ϭoket qe te mos paguaŋe pagen te múajvεt, gér me kater múaj, ajy dote quhεt i hεqur (i larǵúar) ngaj Goqeria, εãε ε humbεt εm-berin si ϭok i kesaj Ϭoqeriε.

Nyj 19. Arketári nuku ka te drεjte te mbaŋe mi véthε me téper sε ŋe qint fránga, ato qe tεperojne per mbi kete sume, Πlεqesia dote ϭóhe ku te jépεn per siguri ε per ozúre te Ϭoqerise.

Nyj. 20. Ϭkróŋesi ϭkrúan te giãa punerat te Ϭo-qerise, aϭtu εãε te giãa ato pune qe liã Πlεqesia, εãε ajy dote mbaŋe Raãuan te te liãuravεt Πlεqe-

sıse εδε te mbléδjεvεt perγideεmε, te cilen dote ja mbεsojne ne dore te ti, vεte kryεsoηesi εδε dy vεta ngaj keεiλoηesit, te cilet dote jεne xγéδur per ate púne.

Nyj. 21. Te nxjεret te ndoηe εoku ngaj Θoqeria, benεt vεtem athérε kur te deïtéhεn menýra per te nxjéren te ti ngaj Θoqeria, εδε po ta vertεtojne $^2/_3$ ngaj εoket menyren, mε εume ze, tines (sεkrεt) po pa mbleδjε s' munt te nxirεt as ηe ngaj εoket pεj Θoqeriε.

Nyj. 22. Kejý Qεndrim munt te ndróhεt àte εtóhεt vεtem kur te jεte nεvóje, εδε kur te vertεtohεt qe duhεt ndrúar a εtuar pεj $^2/_3$ ngaj εoket te Θoqerise, ne ηe mbléδjε te maδε, mε εume ze tines (sεkrεt). εδε vεtem athεrε, po qe qeλimi eεte i mire per arδurat te krérevεt εδε per paravajtjεn te Θoqerise.

Nyj. 23. Vúla ε εoqerise dote-jεte ε εkrúar me γuhe Θqip, keεtu: Θoqeria ε Θqipetarevεt „Deεiŕe," Sofje 1893, εδε ne mεs te saj dote kεte ηe zεmber mε kryq ne mεs εδε per qark kurore, ε çila ka per εεηe Daεuri mε Bεse εδε εprése, mε kete vule dote vulosεn te γiδa punet qe mbaron Θoqeria εδε ç' do lεtra te Θoqerise. vulen ε mburón εδε ε mban kryεsóηesi.

Nyj. 24. Θoke te ndεrit munt te jéne vétem ata qe jane te xγéδur per t' atij, pεj mblεδjεs te perγideεmε dykε pare εerbimεt ε týrε qe ti kεne bere, apo qe mundin ti bejne Θoqerise per qeλimεt te saja.

Nyj. 25. Grate, εδε ató mundin te jéne εoke ne kete Θoqeri ato qe duan te miren ε ηεrezise, dykε ndihur a dykε paguar si γiδe εoket nga muaj pa-

BKSH

gen te múajvɛt, ɛđɛ dote jɛne si Ɵoke ndimes po te drɛjte per ze nuku dote kɛne ne as ηe mblɛđjɛ, apo ç' do pnne te Ɵoqerise.

Nyj. 26. Mblɛ́đjat te pergiđeϐmɛ, mundin te xgɛ́đin ηe a me ϐume vɛta per kryɛsóηes te ndɛrit, ɛđɛ ata káne te drɛjte. kur do qe te duan te ϐohen ɛđɛ ndrɛqin lađimɛt te Πlɛqesise po te kɛte te tiλa.

Nyj. 27. Ɵoqeria kur mbliđɛt ne mblɛđjɛ te pergiđeϐmɛ, hiqɛt pɛj Πlɛqesiɛ, kryɛsoηesi ka deture te Ruaηe rađe, ɛđɛ ata qe nuku prɛsin Rađen, kryɛsoηesi munt ti largoηe pɛj mblɛđjɛ, munt ɛđɛ ti kanosηe pas fáit.

Nyj. 28. Detyrat te Πlɛqesise ne mblɛđjat te pergiđeϐmɛ jane :

I. dykɛ folur ɛđɛ dykɛ mbaruar urđerin te Ditɛs,

II. te ϐohen ɛđɛ te mblɛđin sumimɛt te Ɵoqerise, pefyɛr pɛj Πlɛqesiɛ mɛ ηe qeλim-ϐkroηe (raport), ɛđɛ mɛ ηe Biλanc qe te refɛηe te arđurat ɛđɛ te priϐurat te motit,

III. te trɛgojne mɛ pađe te giđa te ϐkruarat qe jane liđur pɛj týrɛ, ɛđɛ ti perjapin Πlɛqesise pɛ te giđa ç' kamjɛ ka Ɵoqeria.

Nyj. 29. Arketari ka detýre ti jápe si cilit do ngaj ϐoket, ηe deftɛse per te pagúarat te muajvɛt, po jo tjater per vɛç sɛ pɛj ato deftɛsa qe ka ϐtýpur Ɵoqeria per ate pune, đɛ te jɛne te te nene ϐkrúara pɛj arkatarit ɛđɛ mɛ vulen te Ɵoqerise.

Nyj. 30. Πer te páre punet ɛ arketárit Πlɛqesia dote kɛte mblɛđjɛ ne ç' do trɛ muaj.

Nyj. 31. Ɵoqeria zotóhɛt ɛđɛ per ϐoket qe mbɛtɛn pa ηdima ɛđɛ ne ka qene ajy ϐok ne kete Ɵoqeri ne ngariɛ vdɛ́kjɛ ti mbuloηe mɛ ndime te Ɵoqerise,

po per kete qeλim qe te ꝑiꝺe ɞoket te ɞoqerise kane detýre te japen nga 1 ꝗe frange per ç' do te mbulúar: ꝑεr sa te forcóhεn ε te maꝺohεn krεret te Ɑoqerise qe te muntꝗe ngaj te arꝺurat te tyrε te prieꝗe per te tiλa púne.

Nyj. 32. Te ꝑiꝺe ɞoket te Ɑoqerise „Deɞire" dúhεt te jéne ꝗe εꝺε mε ꝗe qeλim:

I. Kur te mbliꝺεn ne mbléꝺjε te Ɑoqerise ç' do pune te jaɞtmε qe s' jane per Ɑoqerine te mos flitεn,

II. te ꝑiꝺe ɞoket te jεne si veλεzer εꝺε ç' do púne te Ɑoqerise ta ɞohen εꝺε ta ꝑykojne mε te drεjte,

III. ne kane ngárja te jaɞtemε ne mεs te týrε, nuku kane te drεjte ti trazojne mε punet te Ɑoqerise, kur jane mblεꝺur per te pare punet te Ɑoqerise,

IV. Ɑoqeria do vétem veλazerine εꝺε daɞurine.

Beresi, Ƃimitri N. Mólε.
6 Κολοχεg 1893.

Πlεqesia,

Krýεsoꝗes Ligor i Hriftit Marko,
Arketar Efꝺim A. Sirani,
Ɑkroꝗes Ƃimitri N. Mólε.

Keɞiλoꝗes:
Iosif i Hriftit Vanꝑel,
Ilia K. Πλáha,
Iani Ilia,
Spiro S. Garo,
Θanas Nikoλi,
Marko Kostandin,
Todor Hristo.

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

4

BKSH

NIE ΠARAΘΒNIE

Θumvε Θqiɥtarvε kto kenka nuk jan me te ɥelqiεr.

Cavε ɥer masen ε vjεrϭεt i dukεn ϭtrembaniqε ϭum. Mbajta une mεtrat klasik, ε psε besoɥ sε Romanxist jε Elint ɥrεj Πεlasgevεt, ɥrindεt tan, i kan map, ε psε kan ϭum fuqi.

Cavε a faqεzεs a me te qεϭur liɥtaϭera liriε as ɥelqεɥen kto kenka per ϭkak sε ꝺon drεjt: «Suλtani eϭte kusar, Turqit jan me te ꝺεpur baϭk mε Grεkrat ε mε Sqεvεt, ε sε memꝺεu mε ɥakkun ka te jεt liruar, ka trimnijεt ϭeiteruar».

Moti ε Θqiɥtarεt jo vεt mε εmer te me jaɥne liq dot.

Kozeme Sirembe
Strygar [S. Cosmo Albanese—Cosenza].
Italia

BKSH

Iktari ne Puλin

Ka dεl djεli бkuar Joni dεite
Gaɲεt Ɑqiɲniza garεɲsur pembεçe,
qe ɲer бeitεn liri
le: бɲrεs garε tε ɲεla.

O Ɑqiɲeri δe dragorçe ε qifteraçe
iktarit bir ti mbrεteron tε zemera;
tεk i lart ki mal u ɲgitta
sat te бifɲa oi embεl memeδε.

Attεj attεj tε ɲe te ɲuδur driteje
attεj attεj baбkohen dεti ε qiεli:
ruaɲ ε klaɲ: ka larti hijδεt
garεa, se me garεɲsεn zen.

O fuбa bulbεr te bukur Dibravεt!
o Krujes, o Sulit εgεr ma'era!
o Skutarit, Ohriδes lucca!
o Drin i reɲent, o Saloniqi!

BKSH

O monostrof i zi i kɛq i vɛrbete,
ꝑemo ne Ɵqiꝑeri ti qɛleme,
me sɛ dɛqa e ðarɛt ꝑɛla
ꝑer iktarin, ꝑer iktarin ɲemur!

Tɛk ai ðɛ vopɛt ɛ, prindevɛt
jan; Tyrqit ziarmin çɛleŋɛn
siꝑer, jɛ fiasen avaniçe
diɛguriçe, garɛꝑsɛn, garɛꝑsɛn.

Po lart ϭum lart ner qiɛl aterat.
ruaŋen aꝑoϭtas jɛ ɛger ðiꝑeŋen:
«tamburgi! tamburgi! kalarmi!
»cabiɛt ɛger ϭkɛꝑtoŋɛn kalarmi!

Meri

Ka malɛt bor bor, djɛli ꝑɛrendon,
mbe lʲꝑ qiϭa kumbon mɛ atto kumbor.
Dukɛt i Ɵqiꝑeris vajtimi ɛ i liris!

Ti ŋe kendim garɛjɛ, vaϭes sivodrit,
ne zaλ ϭtiŋɛ ŋe dit: u duk mɛjɛ
gezimmi Ɵqiꝑeris, gezimmi i liris.

BKSH

Ka malet bor bor, djeli perendon,
mbe lip qiϭa kumbon me atto kumbor.
Duket Ϭqiperis vajtimi e i liris.

Qieλit ϭkreget ŋ'il, e lart detit ik
i ϭpet iken si pik; i bukur yl
mos je ti i Ϭqiperis? mos je ti i liris?

Ϭqipia

U nen ŋe ðafnie iϭeŋa
knoin vaϭat arbreϭe te meruame
Ϭqipnin fankeqezen;
me vejin lot tue qar sumbula sumbula.

Kumbon e tundet ajeri
e me di krera ϭqipe e zes ka qjeλi
hijðet si pikka ϭqottavet
e ziar e ðre ϭpriϭen ka sit te egerið.

Me ðot: «Beitag, levðuamet
punet e Skanderbegut vei te keneka,
zgo Ϭqipnin te mierezen,
u ϭqipia Leϭit jam, se munda dekejen.

По u: Пerpara ϭpattavɛt
    ϭengun u mbaɥ ne baλ, perpara pakɛðin
pre memðɛn kam ϭpriϭurið,
    vɛtɛm ahiɛra munt knoɥ Iskandɛrin.

Ба ϭqipia ðirm i ɛgerið
    garɛjɛ ɛ luftiɛ ɛ vattɛ ɛ vattɛ qiɛlit...
ansdiɛlit monostrofera
    pɛpiɥ te rɛbt: u prɛs ɛrɛn ɛ luftɛs!

KALIRIOTE

Kaliɥɛt lɛz tɛ ϭɛϭi suvaleɥɛn:
ɥe grua, si lulɛ, nen djɛlit kuarɛn.
        Θtiɛ ϭkɛptimɛ drittɛs
        ϭtiɛ ϭkɛptimɛ draperi.

— «Dit mir, oi zoɥ, ti grua te bulberin
ϭɛϭ si ɥe kopil lorhɛkur kuarɛn?
        te ngɛt djɛli ɛ diɛrsi
        ɥô hijðɛt hijðɛt trualit.

— «Bupi im muar ϭpatten ɛ ϭklugezɛn
mɛ Skandɛrbɛgun lorzjar pamundurið
        vattɛ; ni roft liria!
        ai muar puϭk, u draperin.

BKSH

NDʼ AKELO

E lart e natta ε lart lambarεn geɒeza,
luaɲen iλεt tὲ qjεli ε lambariseɲεn.
Θελ ka lumi Akεlo
leϭ-ϭpiεksur ngrεhεn kaliriϭtε.

— «Lirin tεk ujit zi kerkuamε dεkejεn,
u mbjuan mε qiparissε ε lulε zaλezit,
pomi tε saraiε qiεlqi
baϭk me Tεtεn, jema Aqileut.

»Пer Өqiperizen, jona memarukeza
qiami ε lot mε ujit vεn tε dεjti.
Na siεl εra ϭεrtimεt
Өqiptarvεt qe fioɲen Koronε.

»Erð tε na biri Пεlεut, suvalenεj
mbal kesulεs hεkurimi kripti kuεjevεt
Өkundenεj ostεn piεpeliϭtε
dorprεjεn ϭkundenεj, ϭpriϭenεj frik.

— «Bijt Asis ðεra ε ðεriɲ!» Dopokoɲsçin
murgarεt perendiϭte, ε ϭtuara rinej
tε qεpa ε ϭpεt çe ϭkεli
luftar qe ϭtihçin si talaza

»Iku... ku vattε as dimi, na te nemura
qami per Ϭqiperin per Sulin, ruami
tε motεt ri, tε motεt
qe kan remba ε pikka tε giri».

Pone

Izlam na đipi lam Asin, tε lufta vam:
izlam na đipi u ngrεm, krεra xapε prεm:
gaku u hijođ si lum, rajat tε ziarmi ϭtum:
Aλah keϭtu dεϭ! punomi
botεn ε đat remomi!

Na krεra kuartim hεrεt, ni kuarmi si bulqεrεt
arat anmikut tan! Mahmεti Aλah na lan!
te puna ε rend dersigemi, tε fεci popit ϭihemi:
Aλah keϭtu deϭ! punomi,
botεn ε đat remomi!

Aλah qoft i bεkuar! Kristos qoft i maλknar!
afro Suliotεt rin, na ngasεn mε qindrin!
ϭurbεmi qεt si qε, no kεmi kopanε.
Aλah keϭtu dεϭ! punomi
botεn ε đat remomi!

Ɛndεr

Garεpsεn qiεlit ε barđa geneza,
Iλεt gezoηen mε remba tundemε,
mbaλ gorat qe tε nata fiεηen
mbaλ fuσat mε lulε ε dεtit đελ.

Sipεr lulεç qεpε, ka lumbarđeza
tehεlqur, mbirεut vεjim Ƃafanεs;
jε kendonin lunbarđat: «Maλi
σpirtit, maλi ε trimeria!

E σkurtur e ƥεla, djεlmε dugeni!
σikoni qελerat malerat dεterat
si gezoηεn maλi! te ƥuđa
ne baλ, di pika lot te ran.

— «Çe kε? se me do mir ε bukurεs?
«Ɛmbel fjalεt gapovε ε daσurεs?
Gεg, mal im kenzor, me đε,
qaηε, ε lot te vεjn barđit ƥir.

I ƥat ηe vai dεkejε me ngregεj
attεj attεj ka dεti Ađriatike,
i kεq i kεq çεlεj amahiji,
si ziar tεk ε moçemε ηe ƥilε.

Iɕ mema Ɠqiperi, qe aqi ɛ nemurɛɛ
poŋɛ gɛlɛn ɕkon, ɛ jo ne keneka
qe kendoŋɛn ɕeitɛt dobî
bijt assai, çe mɛ fan luitoŋɛn!

KALI I ZI

Dopokoŋsɛt kal i zi
ne pereŋɛ ne ŋili,
u be ɛger fruɕkulor
Skandɛr-bɛgu i ra ne vor.

Skandɛr-bɛu ka Iblis lɛr
hijiðɛt, ikmi jɛnicɛr...
gingelɛn kali atina i mað
qe na ɕkɛli ne lugað.
Skandɛr-bɛu ka Iblis lɛr
hjiðɛt, ikmi jɛnicɛr...

Dopokoŋsɛt kal i zi
ne pereŋɛ ne ŋili
u be ɛgɛr fruɕkulor
Skandɛr-bɛgu i ra ne vor.

BKSH

Dulçiŋi

Anit Evropεs bumbət θtiεn si brεθeri
Dulçiŋin piugurosεŋεn.

Dritmira Evrop çe flεt mε bumba popevεt
dot θεs Arbrεθt pamundurit.

Si ngar ka pikka i rimti fiamur trimavεt
biε tε botta ε gakemε.

Si ziapi ŋe rufε çiε vjεn anzdiεlit
qεton gidsija ε tremburεs.

Se ziapi ŋe rufε, dragori e malevεt
Skandεr-bεg pamundurid.

Ka lariε ε ilεçe kokorεd tε çupeza
harmadur ka ziapemi.

---

tε sit ε qifti ka θkεptimε dεkejε ;
qassεt ε tundεn malesit.

Herlartεn kaimakamin Gqintarvεt
εhdra me θkundεn cabejεn.

BKSH

Ϭpriϭεn anit si tε rufεia kaϭtazit
talazat vεn. tε qiεli!

IUSUFFI

Kur qε munduriθ tε lufta ε vεrbete,
Ogluni Passavan kriεpar Anatoliotvε.

Iusuffi biriθi paϭεs Skutarit
Ibraim, ϭqiptariϭt lufton ε dεs i ndεremiθ.

Me klaŋen ϭokezit, gapeŋεn gapeŋεn
θεn sat ε varzoŋεn... ruan ka larti djεli!

Kur ku piθ hεkuri ŋe trim i vεϭuriθ
ngregεtkabotta ϭpuar..kaŋeϭipεt tε zemera.

Ruan vedεkurin, mε zan mεruamiθ
Θot: «Ϭok te Skanderbεgut qεva u, Iusuf te
[dεkeia.

fiemi tε dεkeia! Latin u bεseiε
ti Misilman, velεzer! Lirit tε dita ngrεgεmi!

ZE ƏQIΠ

Бia si jon i meruamiđ embeliđ
qe ɡεɡεt n'endεr, tε fuϭa keneka
ngregεt: tε fuϭa mađε birεt
si εvieđurεs ka lulεt ε ka drita.

Γεğiɲ... me dukεt zani te daϭurεs
ϭinεpremtεs, qe me vu tε zεmera
qe me vu tε ɡaku kit εđε,
đom: «Levđin ka buza jotte ndukka!»

Memεs Əqiɡeri qe aq ε nemurεs
dukεt vajtimi i đarεt si lotazit
vaϭiε ε ɡal mbrenda tε vaɡi:
mε si natiε vrεɲ ka dεti;

E ɡuϭken ngrε ε ϭkrεhiɲ... ka ɡereɲazit
cingarεn qumbi si flura dεkejεs!
Egεr garεɡsεm εger!
Nde ɡemon ka voɡi Leϭit ɡεɡiɲ!

Πisaɡi

Vεt mε ɡuϭkεn tuε xavuar
turq ε dεɡε vεi Πisaɡi;

BKSH

trɛ paɞa tɛ lisɛt vu r
ŋe çint dɛpɛ poq tɛ ziapi.

Иe mɛnat tɛ ŋe perua
pa ŋe dɛp kaluar tɛ ŋater;
ɞkrehu ai, kalori u prua
si ŋe pik çe biɛ ne vater:

«Lip per tij me vravɛ kalin!
Θipi, ɛ ziar ka grikka ɞtu,
ikku. Trimi muari malin,
ne s̃impsi bartim me vu.

TE DERA ΠAPAISIT

ɞ. Пiɛtri

Tɛ papaisi skan te giŋɛn
kta pergakur Ꞓqipetar;
mossɛ vran... aru si nziŋɛn!
Пisɛn mbluan mɛ turq te vrar.

ɞ. Гɛrgi

Пɛrendia i do ne qiɛλ,
kan fuqi gairɛt me kan;
ɛhđra Пisa diɛhzit viɛλ,
pa Ꞓqiptarɛt nuk i çan.

BKSH

6. Пiεtri

Et hiηεn, ian te mir.
Пuбkεn po te leu ne dεr !
Пra çe hitin εc i ncir !
giđ na i pin lumεt mε vεr !)

Cqiptaret

Пuбkεn na qεlmi mε nε,
ε mε attè fiemi ne бtrat ;
puбka nεvε e nεr ε hjiε,
ki zakon e ini i gat !

Иоо

Иoo ki mal bor bor
zbarđulor
ju sε dinni, ka ne gi
zjar te ri.

Lumε ziapi poбt hijmigsεn
rukulissεn,
iken Turku tuε klar
biε ne var.

Ti jε drit tε moti i ri
бeit liri!...

BKSH

BALABANI

Balabani koklavuar
Balabani ϭqipetar
memдεn çe doi vopuar,
ϭqiptart çe doi te vrar.

---

iknej... akuλiçe ηe rε
i zingarnεj rεð ne vεϭ...
Turku qεn me ganεi дε,
ϭtinεi zjar ga trima arbrεϭ.

I pabεsi me kaptoi
mbi ηé kal ε: Aλah huu!
Kali ϭεϭε ε malε ϭkoi,
ε tε dεti vatε ε u ϭtu...

. . . .
. . . .

Trεtεt dεtit ηe murxar
monostroffi ku pemon,
mbahεt kriptit ηe luftar,
Θirmε εger pat ϭtelon!

BKSH

NATIE

«Dot iŋa ŋe bilbil! tε dora jottε
«u fluturoŋa o vaϭεs sivozεs!
«Ti me tapisŋε o çupe gaðiplottε,
«u friϭkulεŋa ε ti me puðŋε λεs.
Tε natta ilezuar knoŋεn trimat
jε εra lεs mεruam me siεl knimat.

Πo u knoŋ: «Oh ndiŋa qifti malevεte
«U fluturoŋa vrap ne Ɵqiperi,
«ϭtiŋa ŋe ðirm ε gið kumbonin malerat:
«Πerzijim! perzijim! liri! liri!»
«Si pika ka rufεjεt une biŋa,
«viðŋa Davlεtin ε tε dεti ε ϭtiŋa».

Funt.

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

BKSH

ISTORI
E
ƍQIПƐRISƐ

ПREJ

N. H. F.

Çmimi 60 qin. 3 gr.

SOFJE

NDƐ ƍTYПƐƍKROНƐT ƍQIПE „MBROΘƐSIA“
Gostilnica „Carigrad“, Ulica Vitoɞa.
1899

BKSH

BKSH

ISTORI
ε
ƏQIПERISE

I

ПRINDITE T' ANE

Əqiпetarete jane bijt' ε Пελasgevεt, Пελasgete εrδe 4000 vjεt пara K. nga Asija, zune Grεkerin' ε Əqiпerine. Mê пasdaj εrδe te huaj ne Grεkeri, δε nga Пελasgete mê te ϭumet u hóqne ne Əqiпeri; te пaket u пerzjεne mε t' arδurite, δε uquajtine mê пasdaj Grεker a Eline. Nga Пελasgete ηe tufe uhoδe n' Itali δε dukε пerzjεre mε te tjεre bene Λatinete. Andaj Grεkerite δε Λatinet iϭine fis me Пελasgete, δε пuh' ε tyrε пeηet' i ka nga пuh' ε Пελasgevεt. Eδε bεsa, qe kiϭine Grεkerit' ε Λatinet' iϭtε ε Пελasgevεt. Andaj te trε kombεte kiϭine afro ηe bεse. Λatinete, dukε пerzjεre mε kombεt' ε égere t' Evroпese, bene Evroпasit' ε sotme, qe jane : Ita-

liane, Franceze, Spaŋole, ε Rumune δε Πortε-gize, εtj. Sλavete, qe ndahεne me disa filirra, jane bijt' ε Sqiδevεt te moçim. Εδέ Γεrmanete, Skandinavasite, Ingilizete εtj. jane bijt' ε Τεv-tónevεt te vjεtere.

S'dihεte a gεne ŋεres te tjεre Πελasgete kur εrδe ne Ϭqiperi, a nuke. Si δote Straboni δε giδe te vjεterite ϭkroŋes, nga Saλahora ε poϭte iϭine te huaj; andεj ε tutjε, iϭine Grεkere; do mε δene, sε atjε ε kiϭine kufine qemoti, si δε sot. Nuke vεtem Ϭqiperi ε sotmε, po qe nga Sa-λahora, δε qe nga Sεlaniku, ε gεr ne Trijεϭte iϭine giδe bijt' ε Πελasgevεt. Me te tεjme Θra-qit iϭtε pεmεt' i Ϭqεhεt, δε nga Trijεϭta ε poϭte iϭine Qéltete δε Dácerite εtj. Πasdaj dukε ϭtuare te tjεrete unguϭtúane kufit' ε Ϭqiperise.

Πελasgete ndaheϭine ne ϭume filirra ε ne ϭume qεverirra te vogela, si δε Grεkerite; po kiϭin atá zakonε (liga), até gak, até guhe εtj. Te huajte ϭume hεr'i pandεhne filirerate kombε te vεçante. Filite giδe kíϭine te benine ŋera mε tjatrene, kiϭin δε kruϭqirera, po s'ϭkonine giδeŋe mε paqe, kiϭin δε ϭume hεre luftera ne mεst te tyrε.

Εδέ sot Ϭqipetarete ndahεne ne filirera, si Toske, Gεge, Çamere, Labere, εtj., εtj.; po jane giδe ŋe komp, ε kane ŋe guhe. Γuha ϭqip ε sotmε

BKSh

eϭte Πελasgíϭtja, q 'eϭt' ε ɓij ε Sanskritεse, q' eϭte guh' ε Hindit ε vjεtere, ðε mεm' ε giðe gúheravεt t' Evropese. Πo dukε pare giðe guhet' ε ϭkruara te moçimε, qe jane ndruare, nuke mundime tε ðεmi sε Ϭqipetaret' ε moçim flisnin guhene tene si eϭte sot se giðaϭ.

Eϭte per te habiture, dukε qene Ϭqipetarete mê te pare n' Evrope, ε áterit' ε gið' Evropasεt, qyϭ nuke kane ϭkruare guhen' ε tyrε! Sindekur i muape Elinete ϭkroŋate nga te huajte, si i muape Λatinete nga Grεkerite, ε ϭkruane guhen' ε tyrε, muntnine ðε Ϭqipetarete, t' i mεrnine nga Grεkerit, a nga Λatinete. Qyϭ pojti ŋe komp mijera vjεt pa ϭkroŋa ne mεst te fqiŋevε mε ϭkroŋa? Jane ðε ϭume nga te diturite qe kane ðεne, sε Ϭqipetaret' ε vjεtere kiϭine ϭkroŋa te guhes se tyrε, ε pasdaj kane humbure.

Ϭume te diture ðone: sε Ϭqipetaret' i muape qemoti ϭkroŋate se pari nga Finikasite, pa nga Ϭqipetaret' ε moçim i muap' Elinet' ε vjεtere.

Jane gεndure gure germaðaϭ ne Ϭqiperi te mbεture nga kóh' ε vjεtere, te cilete jane ϭkruare mε guhe ϭqip ðε mε ϭkroŋa ϭqip.

Keto ϭkroŋa uϭembeλεjne mê ϭume ϭkroŋavεt te Finikasεt, sε ϭkroŋavεt' ε vjεtera t' Elinevεt. Andaj, ðone sε Ϭqipetaret' ε vjεtere i

muaɲe ϭkroɳate ŋga Finikasite, Grékerit' ε moçim i muaɲe ŋga Өqiɲetarete*).

Πo ϭkroɳat' ε vjεtera te Өqiɲεse vεtem ner guret, qe ƌame mê siɲer i ϭoheme, nuke ɡεtke. Andaj ja ϭtijεme qe s' jane ɲerdorure ϭume.

Өoheme qe ϭume kombε te vjεtere s' kane ɲasure ϭkroɳa, ƌε s'kane as sot. Evroɲasite ɡiƌe ϭkruanin ε kendonine Λatiniϭtεne, ɲake vjεt kane qe ϭkruhεne ɡuherat' ε Evroɲese ƌε te Өqεhεt mε ϭkroɳat' ε Kadmose, do-mε-ƌene te Grεkervεt ε te Λatinevεt.

Өqiɲetaret' ε moçim bεsonine Hyjne, ƌε ne malt te Tomorit iϭ faletorε ε ti, qe ƌuhεj „Бoƌone", ϭerbetoret' ε faletorεs iϭine-gra ɲlaka, qe ϭtinine ƌε fatn' ε ɳεrezise. Өɲεsi q' iƌεmi ϭqiɲε, iϭtε ɲas bεsese zogu i Hyjit, ƌε ϭεɳ' ε trimerise. Andaj ε kiϭine ne flamurεt Өqiɲetaret' ε vjεtere, ɲa ŋga ϭqiɲja uquajtne Өqiɲetare.

Өqiɲetarete keté εmer ε kane ɲasure qe qemoti, ɲo te huajte εmerin' ε baϭke s' ua dinine, andaj kane ϭkruare εmerat ε filirravεt, ε te vendεvεt vεçan si: Maqεƌoni, Maqεƌonas, Iliri, Iliriɳ, Eɲire, Eɲirote, Θεsɲrotiɳ, Μολosiɳ, εtj., εtj.

Straboni ƌote sε kater-mbe-ƌjεte filirra jane vεtem n' Eɲire; ɲo praɲe ƌote sε te ɡiƌe Eɲi-

*) Hahn. Albanesische studien.

rótete δε Maqεδonasite jane ŋe fare, do-mε-δene q' iϭine te piδe Ϭqipetare n' até kohe.

Ϭεgese Elinet' ε moçim i δoϭine pige (pígas), εδέ kjo fjale doj-mε-δene bûp' i forte. Fjala E-pire eϭte nga fjala ϭqip: έpere, sipere. Fjala Ilir' eϭte prape ϭqip: do-mε-δene ilire, vent' i lir' ε i pa pεnguare; fjala Albani eϭte nga fjala ϭqip Arbeni, Maqεδonia eϭte Maδe-δεni, qe do-mε-δene, vent' i pεre.

Nga piδe mbrεterεt ε vjεtere te Ϭqiperise, eϭte mê mε εmere Alεksandr' i Maδ, i bir' i Fi-lipit, q' iϭ mbrεt' i Maqεδonise, i cili mori piδe Grεkerine δε mundi mbrεterin' ε Пεrsise. Alεk-sandr' i maδ iϭtε mbrεt' i piδe faqέs' se δεut. Ky ŋεri pa ϭok ne jεte, eϭte Ϭqipetar; sε Maqε-δonia s' kiϭ tjatere komp, vεç prindevεt t' ane n' até kohe. По te kendojme Бimosδεne do ta mareme vεϭϭ mire, ç' iϭ Filipi εδέ Alεksandri. Alεksandri kiϭ mesoŋes Aristotεle, q' iϭtε fiλo-sof mε εmere δε kiϭ mesuare fort mire Grεqiϭ-tεn' ε vjεtere, Iliaδen' ε Omirit ε dij me goje; po nuk' iϭtε Grεk, iϭtε Ϭqipetar ε bir Ϭqipetar. Ata, q' ε din' istorine per cipε, munt te geŋε-hene, po ata, q' i dine peŋet' ε istorise, ε kane mape vεϭϭ faqεza qe Alεksandri s' iϭ as Grεk as Buλgar, po iϭ bupe Ϭqipεtar.

II

FJALET' E TE DITURET

Ϭume te diture t' Evropese kane punuar' ε kerkuare gurmet' ε peηet' ε Ϭqipetarevεt ðε te te-nparavεt t' atyrε.

Sot ka dale ne ϭεϭt faqεza ðε eϭ e vendosure puna, εðέ fund' i kerkimεvεt.

Grεkerite, qe duane te mapene giðe miresite mi vεthε, ðone sε Ϭqipetarete kane arðure pas Kriϭtit, si ðε Ϭqεhte.

Jane dy Albani: ηe n' Asi ε ηe n' Itali, po s' ε dine nga εrðe Ϭqipetarete ne kohet q' u perzjεne kombεte, ng' Asia, a nga Evropa.

Kejo dot' iϭ m' ε mire per nε, sε dota kiϭim istorine ϭume te ϭkurtere.

Πo ç' te ðuaϭ, qe nuk' eϭte fjal' ε vertεte!

Sot diturite nxuape Ϭqipetare te vjεtere, εðέ upefyε faqεza, q' Elinete jane te mbleðure prεj Egyptε, prεj Finiku εtj. εtj.; si ε pefεn εðέ istori ε tyrε.

Grεkerite ca mê pare nuke vεtem Ϭqipetaret' ε vjεtere, po giɗe kombεt' i zinine per Eline! Sε Alεksandrin' ε Maɗ ε Πiron' εtj., q'i kane ɗε sot per Eline! Πo ɗε até Skendεr-bεne ε zene si Elin!

Oh! sa turp i maɗ! Te levdohεte ŋεriu mε pet te botese!

Nuke vεtem te diturit' ε Evropese, qe ɗone: „Ϭqiperia ka qene giɗeŋe vend' i trimavεt. Omiri ne Ϭqiperi gεti Aqilεhtine, Grεkerija Alεksandrin' ε Maɗ, ε Πapa — Skendεr-bεne".

Πo ɗε ata Elinet' ε vjεtere, te vene rε̂ ε te mesojne mire Omir' ε Iroɗotne, Strabon' ε Πλutarhone ε te tjεre, dota mapene vεϭϭ, ε dota ϭohene faqεza te drεjtene.

Grεkerite keto fjale si ɗon' aqe nga padija, sa nga djaλezija ε nga ɗεlperija, qe duane mε te pεmε ε mε ç'do fare ϭtrigerijε, te geŋεjne ata, qe s'dine.

Nεvε s'kεmi nεvoje tε degojme te huajte, q'i ɗone keto per qeλimεt te paqena te tyrε.

Ϭqipetari eϭte m' i vjεtre nga giɗe kombε-te, qe jane sot.

Kok' ε Ϭqipetarit eϭte m' ε çquare, ɗε perveç kesaj m' ε plotte nga trute ɗε m' ε ϭume nga mendja, sε po mendja ne trut eϭte.

Elinet' ε Λatinete jane perzjεre ϭume hεre mε te tjεre, ε jane ndryϭuare ẟε atá aϭtu pra εẟέ guh' ε atyrε.

Πo Θqipetari eϭte fjεϭt' ε i pa perzjεre, si ẟε guha ϭqip.

M' ε mire, m' ε vjεtere, m' ε fisçimε ẟε m' ε pa perzjεre eϭte far' ε Θqipetarite. Nga Θqipetarete kane dale giẟe ɳεrezit ε mbeẟεɳ t' Istorise ne jεte.

Filipi, Alεksandri, Aristotεli, Πipua, Tεfta, Πtolεmεɳte, Sεlεfqiɳte, Konstantin' i Maẟ mε ϭoke, Skendεr-bεu mε te tjεrete, Qyprilite, Mεhmεt-Aliu, Ali-paϭa, Dora d' Istria εtj. εtj.

Ketu na ka prure sot diturija ẟε te mesuarite ε kane pefyεre faqεza.

Te padirurit' a te zott' ε nakarit ε te qeλimεvεt ε te geɳεϭteravεt ne mos bεsojne, lεte mundohεne, te mesojne, pa dota mapene vεϭ faqεza, sε ε vertεta eϭte ne ϭεϭt per t' urtete.

BKSH

III

TOSKERIJA

Ꞓqiperija ndahεj qemoti me tri cope: ε para Toskerija, ε dyta Maqεƌonija, ε trεta Ꞓεgerija. Toskerija quhεj ƌε Ipiro, Gεgerija ƌuhεj ƌε Iliri.

Ne Toskerit nga Θεsalija ƌonc εrƌe Πεƛasgete. Γεr me **1529** para Kriϭtit Toskerija quhεj Πεƛasjí. Ne luftet te Tróese, Toskete kiϭine vature ndihmes per Grεkerite me 1270 para K. Nga piƌe mbrεterεte, qe leftuane Tróene, mê trim ε mê bupe iϭtε Aqilεhti, mbrεt i Θεsalise. Ajy iϭ vεte Ꞓqipetar. Πas luftes' se Tróese ukƌyε i bir' i Aqilεhtit Πipoja ƌε mbrεteroj ne Toskeri, pas ati i biri Μoƛosój (Malesori), pas ati iveƛaj Πiεƛi nga (fjala pjεƛ), pas ati 15 mbrεtre ϭkuane pεr me 430 vjεt para K. Nga te 15 mprεterεt me mε εmer' eϭte Aƌmiti me 470, qe mbajti Θεmistokline, kur ε debuane nga Grεkerija; me 430 mbrεteroj Θapipi, qe ƌuhεte sε pruri ŋεres te diture nga

BKSH

Grεkerija per te mesuare ajy δε komb' i tij.
Θuqiδiδi đote, qe me 430 para K. ca filí-
rera nga te Toskerise kiɵine δimokrati, ε te
tjεrate kiɵine mbreterí; nga mbrεtrεte zê ngojε
Opiδe δε Andiohne, δε đote: Moλosoŋte iɵine
fara m' ε fort' ε m' ε ɵume. Laberine Grεke-
rit' ε quanine Haoni, Çamerine Θεsproti, mεsn'
ε tyrε Moλosi εtj. εtj. Fjala Moλosi ngan qe
te jεte Malesi.

Πas Θapipit mbrεteroj i biri Alqεti ne Ma-
lesi me 380 qe, pat δε ɵume miqesi ε liδjε mε
Ađinasite. Πas keti mbrεteruane te dy te bijte
Ariva δε Nεoptolεmi baɵke, pasdaj Ariva de-
boj Nεoptolεmne δε mbrεteroj vεtem. Ariva
iɵtε fort i diture, εδε mbrεteroj mε maδeri,
vû δε lige ne vent te tij. Ariva kur vdiq nuke
la djalen' ε mađ Alqεtne ne front, sε iɵ i aɵ-
pere, po la te dytine Eaqiδe.

I bir' i Nεoptolεmit Alεksandri mε ndihmet
te Filipit, te mbrεtit te Maqεδonise, q' ε kiɵ
kunat, ε deboj te kuɵrine Eaqiδe δε ndeŋ vεte
ne front te Malesise.

Alεksandri mbrεteroj me trimeri ε mε ɵume
miresi. Dukε pare Romasite qe po mirnine fuqi
Alεksandri, ε kupetoj qe ŋe kohe Roma dote
behεj armikε ε Ǥqiperise, δε zû luftene mε tê;

BKSH

16

hεren' ε ŋare lufta ivatε ϭume mbare, ŋo hεren' ε dyt' ε vrane mε te ŋa-bεse.

Alεksandri mε mos lene maϭkuλ, ndeŋ ne front Eaqiδi i bir' i Arivese. Eaqiδi dukε ndihure Olimbiaδese εδε Alεksandrit t' Egose, uŋriϭ mε armikn' ε tyrε Kasandrone, qe doj te behεj mbrεt ne Maqεδoni. Mε xegimt te Kasandrose ungrine Malesorete kundrεjt Eaqiδit, ε ŋerzun' Eaqiδe δε dergoj Kasandrua ŋe nene-mbrεt ne front t' atij. Пasdaj uŋεnduane Malesorete, ε debuane nene-mbrεne, ε hipi se riϭ Eaqiδi.

Пas dy vjεt leftoj Eaqiδi mε Kasandrone δε uvra ŋuperiϭt.

I bir' i Eaqiδit eϭte Пipua i maδ, q' ε la dy vjεç i ati. Maqεδonasite ŋas vdεkjεs' s' Alεksandrit hyne ne Malesit, Пipon' ε muape miqt' ε t' εt δ' ε ϭŋetuane nga Maqεδonasite εδ' ε ϭŋune n' Iliri (Gεgeri) tε mbrεti, qe δuhεj Gλafko. E ϭoq' ε Gλafkose Erona, q' iϭ nga dεr' ε Eaqiδit, ε piti Пipone si djalen' ε saj. Ibir' i maδ i Arivese Alqεt' i dyte, q' iϭ i debuare ne Siqεli, ukδyε mε ndihmet te Siqεliasεt, εrδi δε zu fron' ε Toskerise, ndoqi Maqεδonasite, δε mε ŋahir ε beri Kasandrone q' ε ŋohu ŋer mbrεt te Toskerise. Пas ca

kohε zu ε mundontε ɡenjεne Alqεt' i dyte, andaj ɡenja ungrit ƌ' ε vrane mε ɡiƌe katre te bijte. Пas kesaj nɡarjε Toskerija mbεti ɡake kohe ɡa mbrεteri.

Пipua i maƌ ube dymbeƌjεte vjεç, ƌε εrƌi ε zu fron' ε t' εt mε ndihmet te Glafkose; ɡo ɡas ɡεse vjεtɵ ε ftoj Glafkua me dásmet te te-birt; ɡa vatε ne Gεgeri. Пipua tεk iɵ me dasme, vendesit' ε tij mε xegimt te Maqεƌonasεt prune nga Maqεƌonija Nεoɡtolεmne ƌ' ε vune mbrεt.

Пipua nga Gεgerija uhoƌ ne Morεt, q' iɵ mbřεt i kunati Бimitri, εƌε baɵke mε Бimitrin' undoƌ ne ɵume luftera. Пasdaj vatε n' Egypte tε mbrεti, qe ƌuhεj Пtolεmεo, atjε umartua mε te mbεsen' ε Пtolεmεose, qe quhεj Andigone. Dukε maɡe ndihme ɡasdaj nga Пtolεmεoja εrƌi, ε mori te ɵumat' ε anevεt te Toskerise. E ɡer te mos ɡasur' armik ε beri ɵok Nεoɡtolεmne Пipua, ƌε mbrεteruane te dy baɵke, ɡas vdεkjεs' se Nεoɡtolεmit qendroj vεtem Пipua.

Пipua iɵtε nga ŋεrezit' ε ɡale, andaj i ƌone Пipua i maƌ: sε vertεt ka qene buɡ' i ndjεr' ε i levduare ɵume. Пipua mori n' ate kohe ɵume vendε, ε ube mbrεt i maƌ, ƌε beri

luftera te ϭuma. Mori Korfuze, ϭume vendε t' Italis' ε te Siqεlise, mundi mbrεtrεt' ε Maqεƌonise, Antigone εƌε Бimitrine, mori Θεsaline, ƌε ŋe coŋe te Maqεƌonise, leftoj si bupe mε Romasit, q' iϭine te fort' ε mε fuqi te maƌε. Πasdaj i ra Morεse ƌε kiϭ mape qytεtn' ε yjεtere, qe ƌuhεj Argo. Иe grua 'nd' Argo i ra Πipose tεk ϭkontε n' uƌet mε ŋe tjεguΛe ne koke ƌε vdiq me 172 para K. Ne kohet te Πipose. Toskerija iϭtε mε εmere ne piƌe bote ε mε ndεr te maƌ.

Πas Πipose mbrεteroj i biri Alεksandr' i dyte. Alεksandri qe kiϭ trimerin' ε t' εt ε mundi Andigone, mbrεn' ε Maqεƌonise, ƌ' ε beri qe, hoqi dore ngá deϭira, qe kiϭ te mir Toskerine.

Πas Alεksandrit mbrεteroj ε ϭoqεja Olimbia, sε dy te bijt, Πipua ƌε Πtolεmεoja iϭine te vεpele. Ne kete kohê Etoliŋte, qe qεne ŋe komp nga Grεkerija, muape pake vent nga i Toskerise. Πosa upit ɖjál' i maƌ, q' iϭ Πipua i trεte, zû luftene mε Etoliŋte qe t' i debontε; po ra s' mundjε n' uϭterit ƌε mbrεt' i ri vdiq.

Ne front ndeŋ i veΛaj Πtolεmεoja, Ne keto kohera fron' i Toskeris' iϭtε ne Narte; po

Nartes' aherε i ƌoϭine Amvraqi. Γenja nde ditet te Пtolεmεose mori deϭiren' ε ƌimokratise ƌ' ε vrane mbrεne. По prape ube mbrεteri, ƌε mbrεteroj ε motr' ε Пtolεmεose Бiƌamija, qe qε grua trimε ε mε ment. Пas ca kohe ungrine se riϭ, ƌ' ε vrane mbrεterεϭene mε te pabεse. Пas kesaj ube Toskerija disa mbrεteri te vogela ε disa ƌimokrati.

Nga piƌe mbrεtrεt' ε Toskerise m' i mir' iϭ Alεksandri, q' iϭ i veλaj i Olimbiaƌese, ε cila iϭ mem' ε Alεksandrit te maƌ. Ky Alεksandri dεϭ te mir piƌe pεrendimne, si i nipi, qe mori piƌe lindjεne, po uvra mε te pabεse n' Itali. Пa eϭte Пipua i maƌ, qe ka leftuar' ε ka mundure piƌe botene.

IV

MAQEĐONIJA

Maqeđonija ndahεj ne ϭume εmera đε Maqεđonasite ne ϭume filirera. Mbrεteri ε Maqεđonise nis nga 1392 para K. Πεj 15 fillireraϭ, q' iϭine ɐiđe Πελasge. Ne luftet te Troese mbrεt' i Maqεđonise Πελasgoni i ndihu Πriamit, q' iϭtε mbrεt' i Troese. Maqεđonija kiϭtε ϭume qytεtε; ɐo mê mε εmer' eϭte Emađija (ε mađja) đε Πεla, qe kane qene kryεqytεtε qemoti. N' εmerit t' Emađise eϭte quajture Mat' i sotme, q' eϭte ne Ꞡqiɐeri.

Me 796 ɐara K. Karanua εrđi nga vent i huaj, mori Emađine, đε beri ɳe mbrεteri te rε, trε, q' εrđe nga fis' i tij, ε baϭkuane ɐiđe Maqεđonine me ɳe mbrεteri. Me 492 uϭteri ε Đariose, q' iϭ mbrεt' i Πεrsise, εrđi ne Maqεđoni, Maqεđonija liđi miqesi mε Πεrsete, ɐo me 479 uɐriϭ mε Πεrset' ε liđi miqesi mε Grεkerite. Me 401 Maqεđonija iϭtε ϭum' ε

ŋerzjɛre. Kur ube mbrɛt Filiŋ' i dyte me 360 para K. uɞtrua vendi. Пas Filiŋit ɛ Alɛksandrit te mađ ubene ŋraŋe ɞume trazimɛ ne Maqɛđonit. Me 278 qendroj ne mbrɛterit femij' ɛ Antigonit. Kjo mbrɛteri kiɞ vɛç Maqɛđonise, Θɛsaline, ŋe coŋe te Toskerise, đɛ ŋe coŋe te Grɛkerise.

Mbrɛtrɛt' ɛ Maqɛđonise jane keta: Karanua me 796, Cɛnua 766, Trimi 738, Пɛrđiku 695, Argua 637, Filiŋi 609, Ajɛroŋi 576, Alqɛti 556, Aminti 538, Alɛksandri 496, Пɛrđiku i dyte 452, Arqɛλaoja 429, Orɛsti 405, Arqɛλaoja i dyte 402, Amint' i dyte 398, Пafsania 397, Amint' i trɛte 388, Alɛksandr' i dyte 370, Пtolɛmɛoja 369, Пɛrđiku i trɛte 366, Amint' i katerte 360, Filiŋ' i dyte 359, Alɛksandr' i Mađ 336, Filiŋ' i trɛte 323, Alɛksandr—Egua 317, Kasandri 311, Filiŋ' i katerte, Andiŋatri, Alɛksandri 298, Бimitri 295, Пipua i Toskerise 287, Lisimahu i Θraqit 286, Sɛlɛfkua i Syrise 282, Пtolɛmɛ—Cɛranua 281, Mɛlɛagri 279, Andiŋatri ŋraŋe 278, Andigon—Gonati 278, Пipua ŋraŋe 274, Andigoni se riɞ 273, Alɛksandr' i bir' i Пipose 267, Бimitr' i dyte 242, Andigon—Бosi 232, Filiŋ' i ŋɛsete 221, Пɛrsɛu 178, Andriskua 152 ŋɛr me 148 ŋara K.

Nga gjithe mbretret' ε Maqεðonise iϭ m' i mire Filipi, ϭume m' i mire i biri Alεksandr' i mað.

Mbrεt' i Maqεðonise Filipi, q' iϭ bir Πε-λasgu ε ate Ϭqipetari, kiϭ kryεqytεt Πεlene, q' iϭtε ŋe qytεt i mire qemoti afere Vodεnese q' eϭte sot. Filipi nuke qendroj mε mbrεterit qe gjεti nga prindet' ε tij, po kiϭtε nder ment punera te mbeða, ε doj te behεj mbrεt' i gjiðe botese. Filipi iϭtε fort i mençim ðε ϭume trim.

Me 338 para K. i ra Grεkerise ðε i mundi Grεkerite ne Qεrone mε gjiðe trimerit te Foqionit, q' iϭ i par' i Grεkerεt, ðε mε gjiðe perpjεkjεt' ε Ƃimosðεnit, q' i ϭtyntε Grεkerite dukε ðene: «ŋe i huaj po munt Grεkerite! mê ç' prεseme?»

Si umunt Grεkerija, Foqionit i ðane hεlmine, Ƃimosðεni per te mos rene ne dore uhεlmua vεte.

Me 336 Filipn' ε vrau ŋe nga te paret' ε tij, qe ðuhεj Πafsani mε te pabεse.

Alεksandr' i mað, q' iϭ ŋezεt vjεç, ε kiϭ mesoŋes Aristotεle, ndeŋ ne front te t' εt.

Alεksandr' i mað, se pari ϭtroj vendεte, q' i ϭine pεð sojε, pasdaj Θivene, qe kiϭ ngriture kryε, ε kiϭ vrare ŋerezit' ε Maqεðonise, q' iϭine ruajtεsit' ε qytεtit, gjiðe qytεtn' ε Θivese ε dogji,

veç ϭtepin' ε Пinƌarit ε la. Пasdaj uhoƌ n' Asi mε 35000 bupa, ε leftoj. Nga ɡiƌe lufterate, qe beri mε Пεrsine mê te mbeƌate jane: E Granikut, ε Ipsose, ƌε ε fundit' eϭt' ε Arvilit, qe atjε upriϭ Bariua ε uϭteri ε maƌ' ε Пεrsise se ɡiƌaϭ, ƌε Barione ε vrane ɳεrezit' ε tij.

Si mori ɡiƌe ç' kiϭ Пεrsija n' Asit, uhoƌ n' Eɡypte, εƌε mbrεteri ε tij uxɡεrua ne pake kohe qe nga Nili ε ɡεr ne Tune. Пas Eɡyp tese juderƌ Hindit. Иe nga mbrεtrεt' ε Hindit, Taksili jufal pa lufte; pas ati apiti ne lumet te Hindit; Пertεj lumit ε pritε ɳe mbrεt tjatere Hindas, qe quhεj Пoro, mε ϭume uϭtetare per lufte. Lumi kiϭ arƌur' ε iϭ bere dεtt, po bupen' ε jεtese s' ε mbantε dot ɡesεndi: i ra kalit mê pare nga ɡiƌe, kali, dukε bere not, nga diϭ mbytεj ƌε i-zoti iϭtε ne pεzik te maƌ, ahεrε ukƌyε ƌε u ƌa ϭokevε: E bεsonite qe te hyɳa ne te tiƛe pεzik per te bere zemerne tuaj?

Mε te hεƌure pertεj lumene, i ƌεu Hindasite, ƌε mbrεn' ε zu te ɡaƛe, po ε mbajti mε ϭume ndεr mε vεthε.

Alεksandri doj te vij ƌε mê tutjε, po ϭoket' ε uϭtetaret' u-loƌ' ε ukepune, ƌε ε kƌyεne.

Erđi ne Babiλone me 323 para K. Alεksandri, εđε me 2 te Qεrϭorit vdiq 33 vjεç.

Alεksandri mε Ɵqipetarete ne pake kohe vu si đame, ne dore ǥiđe boten' ε ŋohure ne kohet te tij. Ne vers' aqe te rε, ne koh' aqe te pake beri pune ϭume te mbeđa, andaj iϭ i mađ mε te vertεte. I mađ iϭ ajy, bupa iϭine đε Ɵqipetaret' ε asaj kohε.

Alεksandri tεk-do vatε, liroj ŋεrezine, ndertoj vendine, beri uđe, qytεtε εtj. εtj.

Alεksandri mε Ɵqipetarete ε ϭpetoj ahεrε Evropene nga đoŋt' ε Пεrsise, ε cila doj ta robetontε.

Te pasmit' ε Alεksandrit te Mađ:

Mbrεteri ε mađ' ε Alεksandrit unda pas sojϝ; đε ca vendε ubene me vεthε, ε ca i ndane ne mεst te tyrε paresi ε Alεksandrit: Ata qεne Пtolεmεu, Kasandri, Lisimahu đε Sεlεfkua. Te ǥiđe keta iϭine Ɵqipetare.

Mê te mbeđat' ε ketyrε mbrεterivε qεne: Egypta n' Afrike; Syrija, Пεrsia, Kapađoqia, Biđinia, Пondua n' Asi; đε Maqεđonija n' Evrope.

Egypten' ε Arabin' ε Пalεstine εtj. i mori Пtolεmεu, qe qε m' i mir' i ǥiđe te parevεt. Sa mbrεteruane pas Пtolεmεut nga fis' i tija

n' Egypte ðuhεne Πtolεmεŋ. N' Egypte unpaλe prape dritat' ε qytεterise ne kohet te Πtolεmεŋεt.

Syrin' ε fqiŋet' ε saj i mori Sεlεfkua. Keta mbrεter' uquajtne Sεlεfqiŋ. Sεlεfqiŋte iθine piðeŋe ne lufte mε Πtolεmεŋte.

Kasandri mori Grεkerin' εðε Maqεðonine.

Lisimahu mori Viðinin' ε Θrakene εtj.

Mbrεterin' ε Πεrsise ε beri ŋe Πεrs, q' iθ nga te paret' ε ðuhεj Arsak. Keθtu ubene ðε te tjεrate vendε.

Mbrεterin' ε Πtolεmεŋεt ε muape Romasite me 30 para K. pojti 270 vjεt.

Sεlεfkua mori mê pasdaj εðε vendin' ε Lisimahut, po pake vjεt para K. ra ðε ky vent ne doret te Romasεt.

Si vdiq Kasandri, te dy djεmt' ε tij uzune, Бimitri, q' iθtε permiqyr' i Aðinese, udεrð ε mori fron' ε Kasandrit.

Πas pakė kohε ε nxuape Бimitrine ε uvu i veλaj Antigoni.

BKSH

V

GEGERIJA

Gɛgerija, qe ðuhɛj qemoti ðɛ Iliri, ka pasure mbrɛt te pare, si ðone ɠiðe istorite, ɳe trim te mire, i cili quhɛj Ilire, sɛ nuk' iϭ i pɛnguare. Ky ka vdɛkure me 1225 vjɛt para K.

I biri, Klini, mbrɛteroj pas sojɛ.

Ky ne luftet te Troese u vatɛ ndihm' Elinevɛt mɛ ϭtate-ðɛt' ɛ dy anija.

Pas keti eϭt' i biri, Dauni, q' ɛ kane perzene.

Lburnet' ɛ Goloaɳte, q' iϭine kombɛ t' apatisure t' Evropese.

Dauni ka vature n' Itali ɛ ka bere qytɛtn' ɛ Daunise me 1183 para K.

Pasdaj jane bere luftera te ɠata ɛ te mbeða ne mɛst te vendesɛt ɛ te t' arðurɛt.

Me se fundi eϭte bere mbrɛt Barðuli, q' iϭ nga fis' i Daunit.

Ky ka qen' i mir' ɛ trim, ka bere lufte

ϭume, ka marε ðε vendε nga te Toskeris' ε te Maqεðonise.

По Alεksandr' i mað ε ka debuar andεj me 359 ꝑara K.

Пas Barðulit ε ndau i biri, Klitua mbrεterine ne mεst mε te kuϭerine, i cili quhεj Gλafko.

Te dy keta leftuane mε Alεksandrin' ε mað, ꝑo ꝑasdaj uꝑaqesuan' ε i ðane ðε ϭoke ϭume ꝑer luftat' ε Asise.

Пas vdεkjεs' s' Alεksandrit te mað leftuane mε Elinete ðε i muntne se ꝑiðaϭ.

Mê ꝑasdaj Gλafkua qasi Пiꝑon' ε mað ð' ε piti si djalen' ε vεt.

Пas Gλafkose ndeꞑ ne front t' Ilirise i biri, Пlurati.

Ky ꝑas vdεkjεs' se Klitose ε baϭkoj mbrεterine se riϭ ðε beri kryεqytεt Ꮆkodrene, si ε kiϭine ðε ꝑrindit' ε tij.

Пas keti ndeꞑ i biri, Agroni, i cili deboj Elinete nga Duꝑesi ðε i mundi mε ϭume trimeri me 232 ꝑara K.

Пas keti mbrεteroj ε ϭoqεja, Tεfta, qe ka εmere te mað n' istorit, sε i biri Пinua iϭtε i vogele.

Tεfta iϭ mbrεterεϭe trimε ϭume, leftoj ðε

ne dɛtt ɛδɛ ne tɛrete, ϭume hɛre mɛ Romasite δɛ i mundi.

Пas asaj mbrɛteroj Бimitri, qe leftoj δɛ ajy mɛ trimeri te ϭume mɛ Romasite.

Пas keti mbrɛteroj Гɛnçua, i bir' i Illuratit, qe leftoj δ' ajy mɛ Romasite ϭume hɛre. Ku eϭte mbrɛt i fundit?

ƍqiꞑerija ɛ tere δuhɛj ϭume hɛre Iliri, δɛ ꞑiδe ƍqiꞑetarete Iliriꞑ.

Ilirija iϭ ɛ maδɛ ϭume ɛδɛ Iliriꞑte te ϭume. Fqiꞑ' ɛ tyrɛ iϭtɛ komb' i Qɛltɛt, i cili sot eϭt' i humbure si δɛ ϭume kombɛ t' asaj kohɛ.

Romasite δ' Elaδene ɛ quajtne Iliri.

ƍqiꞑerija δɛ ƍqiꞑetari zirɛne ngojɛ n' istorit mɛ kete ɛmere, ꞑo te huajte ua δane ket' ɛmre, ꞑa ƍqiꞑetaret' ɛ quanine Memeδɛn' ɛ tyrɛ ƍqiꞑeri δɛ vɛthɛne ƍqiꞑetar ꞑiδeꞑe.

BKSH

VI

ƏQIПETARET' E TE HUAJTE

Romasite kiσine fuqí te maδε, pa vune ne dore giδe boten' ε diture ne kohet te tyrε.

Tεfta leftoj buperiσt me 228 para Kriσtite Romene, si δame.

Romasite kiσine zene luftera mε Maqεδonasite me 212 para K. Пεrsεu, qe mbrεteroj nga 178 para K. leftoj mε Romasite δ'i mundi σume hεre. По me 168 ε mundi ne Пidne Пavλo-Emili, q'iσ krεj i uσterise se Romese.

Гεnçua, q' iσ mbrεt' i Ilirise, δε Əqipetar ε bupe, i ndihu Пεrsεut me 168. По pasdaj umunt δ' ajy nga pεmεt' i uσterise se Romasεt.

Andriskua, q' ube mbrεt ne Maqεδoni me 152 uperpoq mε Əqipetaret' ε tij baσke te σpetontε memεδεne nga Romasite. По umunt ne

Пidne prapе ð' ajy, sε pεmεt' i uθteris' se Romese iθ i mað θume.

Павλo-Emili si zu Maqεðonine dergoj ne Toskeri Aniqne mε uθteri, Aniqi mori mε rаðe qytεtεte, qe kiθine ðimokrati: Fanotine, Пasarone, Tεkmione, Filaqne, Orione, εtj. εtj. Emili εrði pasdaj vεte ne Toskeri ðε mori 150 mije rober nga vendi, q' i kiθine ndihure Пεrsεut. Beri plaçke giðe vendine; plaçkene kur ε ndau ne mεst t' uθterise; i rane ç' do kaloresi 400 dinare, ðε ç' do kembesi 200. Dogi ðε 70 qytεtε, qe sot te θumevε ugεndεne germaðate.

Qytεtε te vjεtere ne Toskeri kane qene: Orikoja, Ogqismoja, Kasopi, Vεrεniku, Finiku, Vεaqi, Fanotija, Elεusa, Бokna, Пalεsti, Olpi, Buçindrua, Пεstrini, Almini, Asoja, Amvraqia, Qironia, Itoni εtj. εtj. Ne Toskeri Romasite hεren' ε pare lane qεvεritar ηe vendes, qe quhεj Hapop; ky ε priθi vendine, sε qε i lik θume.

Mε Romasite, vεtem Gqipetarete leftuane mε trimeri te maðε, pa kombεt' ε tjεre s' leftuane dot.

Romasite nuk' ε muape Gqiperine, ε s' ε vune dot farε ne xgεðe, po kiθ lirine ε iθtε

me vεthε, ðε qεverisεj pas zakonevεt te saj, ε mε ɳεres te vendit.

Me 447 pas K. Atiλa, si priϐi ɠið' Evropene mε ɳεres t' εgere, ε popi ðε Ϭqiperine. Пas ati Sarmatete, Hunete, Ostrogotðete, Gotðete εtj. ϐkuan' ε qendruane ne Ϭqiperi si ðε ɠεtke. Me 487 Buλgarete bene ϐume plaçke ne Ϭqiperi, ð' uhoqn' ε qendruane pertεj Tunese. Me 523 prape Buλgaret hyne ne Ϭqiperi. Пasdaj Sλavinete, Avarete, te luftavεt te kryqit εtj. εtj. Пo keta te ɠiðe s' hyne vεtem ne Ϭqiperi, por vane ne ɠiðe bote.

Me 1100 pas K. Normandet' ε Napoles' εðε Vεnεtjanete kiϐine mape vendε ε bere qεvεri me vεthε ne Ϭqiperi.

Dukε dobetuare Byzandiɳte, Ϭqiperija po mir fuqi: Qεne bere disa mbrεteri te vendit te vogela; m' ε mað' ε te ɠiðavε iϐtε ε Krujese, qe mbrεterontε Гon-Kastrioti. Nga mbrεterεt' ε tjεre te Ϭqiperise n' ate kohe iϐ mê m' εmere Ϭpata, Zenebiϐa, Topja, Apaniti, Daϐmani, Гon-Koka, Dukaɠini εtj. εtj. Ϭqiperija, qe kur ra ne doret te Romasεt ε tehu, iϐtε ϐεϐ i ϐume ɳgarjεvε. Ϭqipetarete s' ε kiϐine hapuare trimerin' ε daϐurin' ε memeðeut;

по vinin' ɛgersirat' ε huaja па te прεrε, sε iɵ koh' ε пεrzjεrjεs' se kombεvεt.

Kur unda mbrεteri ε Romese, lum' i Drinit iɵ kufi.

Ɵqiпεrija nga Drini ε поɵte iɵ ε Byzandiŋεt, andεj ε lart iɵtε ε Romasεt.

Tyrqite me 1435 hyne ne Ɵqiпεri. Me 1444 Skεndεr-Bεgu ε zu праπε fron' ε t' εt, te Гon-Kastriotit ne Kruje, ðε leftoj mε Muratn' ε dyte ε mε Mεhmεtne ɵume kohe. Пas vdεkjεse sojε me 1469 Ɵqiпεrija ubaɵkua mε Tyrqine.

Ɵqiпεtarete, si ne koherat te пara, aɵtu ðε ne koherat te Romasεt ε te Tyrqεt, qendruane trima ε bupa mε паqe.

Ne koherat te vjεtera vεç mbrεterεt, q' iɵine ne Ɵqiпεri, kane mbrεteruare ðε ɵume Ɵqiпεtare ne vendε te huaj: si Пtolεmεŋte, qe mbrεteruane n' Egyпte εtj. εtj.

Eðε ne kohet te Romasεt kane dale ɵume ŋεres mε εmεre nga Ɵqiпεtarete, εðε ajy Konstandin' i mað, qe beri mbrεterin' ε Byzandiŋεt εðε Konstandinoпolene, iɵtε Ɵqiпεtar.

Ne Tyrqi праπε, ɵume te mbεðεŋ kane qene Ɵqiпεtare, si: Qyпrilite, Bajraktar-Mustafa-па-

ɕa, Mεhmεt-Aliu, qe beri nene-mbrεterin' ε Eɡyptese, Γika, q'iɕ bεu i Vλahise εtj. εtj.

Ǥqiperija qemoti qε ε ɡεre ɕume, si δame, po dukε perhapure Grεkerit' ε Ǥqεhte, unguɕtua Ǥqiperija. Sot Ǥqipetarete s' jane vεtem ne Ǥqiperi, ɡymes' ε Grεkerise eɕte ε ndeŋure nga Ǥqipetare, n' Itali prape ka ɕume Ǥqipetare εδε ɡεtke, qe jane perhapure nga t' arδurit' ε te huajεt ne Ǥqiperi.

Garibaldi mε Ǥqipetaret, qe jane n' Itali, beri Italine. Sulotete, Iδriotet' ε Spεcjotete, qe ben' Ελαδene, jane Ǥqipetare δε flasine ɡuhene ɕqip δε sot.

Ne mbrεterit te Tyrqise s' u bene rop Ǥqipetarete, si s' qεne bere kupe, po ɕkuane miqesiɕt ε veλazeriɕt. Eδε mbrεterija i dεɕ fort, δε i pat me ndεr Ǥqipetarete, po εδε Ǥqipetarete punuane mε bεse per mbrεterine.

Ǥqipetarete sot jane ɡiδe ŋe komp, ŋe fare ŋe fili, ŋe femije; kane ŋe ɡuhe, ŋe zakon, ŋe ɡak, ŋe zemere, ŋe ɕpirt ε jane ŋe fis. Ǥqipetari eɕte m' i vjεtere, m' i fisçim, δε mê trim nga ɡiδe kombεt' ε Evropese.

Γuha ɕqip eɕte m' ε par' ε ɡiδe ɡuhevεt t' Evropese δε m' ε bukure, po eɕt' ε pa punuare.

Ϭqipetarete qe se pari iϭine komp me vεthε, s' iϭin' εđε s' jane, as kane per te qene kupe, as Grεkere, as Λatine, as Ϭqεh, as ꞑe tjatere, ꞑo vεç Ϭqipetare. Γiđe botene fεte i kane ndare, vεç Ϭqipetarete kane ꞑasur' ε kane sot, mê tεꞑere sε kur-do-hεre veƛazerine, miqesine, daϭurine, ꞑεrezine đε maƛ' ε memeđεut te ꞑiđe, đε tεkdo vεne Ϭqiꞑerine s' ε hapojne.

Vεtem ꞑe ꞑe i duhεte sot Ϭqiꞑetarit, qe te maꞑ' uđe ꞑer ꞑiđe te mirat' ε te mbrođtat' te qytεterise ε te diturise đε t' urtesise: te ϭkruaret' ε ꞑuhese Ϭqiꞑ.

BKSH

VII

ΓUHA ϬQIΠ

Πελasgete ƌuhεte sε kan' arƌure nga Hindi.

Ne Hind iɞ ηe komp i vjεtere, ¹ cili flistε ɡuhene Sanskritε.

Ajy komp mε ɡiƌe ɡuhet te tij, ka humbure laɞtazi.

Te diturit' ε Evropese nga ç' ka lene ky komp, mbloƌ' ε vune mb' uƌe ɡuhen' ε humbure!

Kejo ɡuhe npan ɞume me ɡuhete Ϭqip.

Qe nga Hindi ε ɡεr ne funt t' Evropese, sa kombε jane ƌuhεne Hindo-Γεrmane, te ɡiƌe keta kombε zihεne si ηe femije, ƌε ɡuhet' ε tyrε ηe fare.

Keta kombε te tere kane áte Ϭqipetare ƌε ɡiƌe ɡuhet' ε atyrε, kane meme Ϭqipεne.

Fjala Πελasg munt te jεte Πελgas, sε εrƌe nga Πελgu i dεtit, a munt te jεte plak, a plεq, po te huajte ε kane ndryɞuare.

Θone sε ɡiđe kombεte, qe leftonine ne Troe, iϭine ŋga far' ε Πελasgevεt.

Πo Elinet' ε vjεtere iϭine, si đame, ŋ' ujεm i ꞑerzjεre ꞑεj ϭume kombε.

Grεkerit' ε sotme s' jan' ata, q' iϭine qemoti, ꞑo eϭte ŋe tjatr' ujεm i ꞑerzjεre se riϭ.

Eđε Λatinete aϭtu iϭine kombε te ϭum' ε te ꞑerzjεre.

Vεç Ꞡqiꞑetari eϭte komꞑ i ꞑar' ε i ꞑa ꞑerzjεre.

Kombεte, si đame ŋga Hindi ε ɡεr ne funt t' Evroꞑese jane ŋe femije đε quhεne Ariane.

Keta jane Hindasit' ε vjεtere ε te humbure, sε te sotmite jane đε ata te ꞑerzjεre.

Πas atyrε vine Πελasgete ε Ꞡqiꞑetaret' ε sotme.

Πasdaj Πεrsanete, Elinete, Λatinete đε bijt' ε tyrε, qe jane sot ɡiđ' Evroꞑasite.

Far' ε dyte đuhεte Sεmitikε, qe jane Israiliŋte đε Arabete.

E trεta jane faret' ε Ꞡqεhεt.

E katreta eϭte far' ε Mongolevεt, qe jane Kinasite, Tyrqite εtj.

Eđε Buλgarete jane ŋga far' ε Tyrqεt, ꞑo kane hyre ne mεst te Sλavevεt ε jane Sλavosure.

Aϭtu đε Maxaret jane nga far' ε Mongolevε, ꞑo kane hyre ne seret t' Evroꞑasεt.

27

Si ndahene ŋerezija me katre fare, astu δε fytyrat' ε tyrε ndahεne me katre, sε ç' do fare ka ŋe fytyre me vethε.

Astu δε guhete ndahεne me katre: Arianε, Sεmitikε, Sλavε δε Mongolε.

Fara, fytyra δε guha ε Arianevεt jane mê te mira nga te tjεrate.

I par' i Arianevεt, qε pon sot, este Gqipetari, i cili este i bir' i Πελasgevεt. Astu δε fytyr' ε Gqipetarit ε koka δε mentte εδε guha este krεj i te giδevε.

Guha Gqip ka te beŋe mε Sanskritεne, mε guhen' ε vjεtere t' Elinevεt δε mε Λatinistεne.

Peŋet' ε fjalevε jane ŋe, po menyr' ε Gqipεse ngan mê sume mε Λatinistεne δε mε te bijat' ε saj, qe pojne sot, mε Frengistεn' ε mε Italistεn' εδε mε motrat' ε tyrε.

Guha Gqip i ka fjalete mε pake pokjε, pa kjo este ŋe drite per ata, qe kane diturin' ε guhevεt, q' u pεfεn sε guha Gqip est' ε par' ε guhevεt.

Λatinistja δε Grεqistja kane fjale te pata ε mε sume pokjε, andaj mipεne vεs sε jane te pasdajmε.

E ter' Evropa, pεr dijε skruantε δε kendontε Λatinistεne.

Ne ditet tona ubene guhet' ɛ Evropese, u vune σkroŋa δɛ vane mbroδ. Aσtu ɛδɛ guhet' ɛ Sλaverɛt.

Po σkroŋat' ɛ giδe ketyrɛ guhɛ s' jane bere mɛ σume mendim, pa s' jane δɛ aqe te mira.

Kiσ te drɛjte i gori Lajpniç, qe δoσ: „m' ɛpni σkroŋa te mira, t' u ap guhe te bukure; m' ɛpni guhe te bukure, t'u ap qytɛteri te mbaruare.“

Γuha Θqip si eσte vɛt' ɛ bukure, aσtu ka δɛ σkroŋate te bukura, sɛ jane bere mɛ ment ɛ mɛ mendim, nuke si u-gɛtne, p' andaj jane prɛre si poba pas trupit.

Γuha Θqip eσte pra σum' ɛ bukure, po duhɛte σkruare mɛ kujdɛse δɛ mɛ σije ɛ mɛ bukuri.

Te σkruhɛte fjɛσte Θqip, ɛ pa perzjɛre mɛ guhe tjatre kupe, sɛ fjal' ɛ huaj eσte si dɛpi ner δen.

Γuha Θqip eσte mjaft ɛ gɛre per ata, q' ɛ dine mire, pa ka δɛ lɛhtesine, qe baσkon dy fjale, si: vɛte-dije, meme-δɛ, pune-mbare, buke-δenɛs, ɛtj. ɛtj.

Tyrqiσtja eσte ŋ' ujɛm i baσkuare prɛj tri guheraσ, ka arabiσtɛne, persiσtɛne δɛ tyrqiσtɛne, qe jane te huaja ŋera nga tjatra. Andaj do

BKSH

kohe te ϭume, ngε ꝺε mundim te maꝺ sa te mesohεte.

Aϭtu ꝺε grεqiϭtεja ka te vjεtrene, qe ka vdεkure mε Omir' ε mε Πλatone, ka até, qe flitεte, ε cila eϭt' ε priϭure ꝺ' ε feλiqure, pa ka ate, qe ϭkruhεt' ε kendohεte, ε cila s' munt te ndahεte nga ε vjεtra, pa s' ε mεr vεϭ ꝺε ŋεrezija.

Keϭtu ꝺε grεqiϭtεja s' eϭte guhe per te mesuare, sε nuk' ε di as i zoti, jo ta mesoŋ' i huaji.

Γuha Ϭqip ε vjεtre, ε rε, ε folure, ε ϭkruare, eϭte ŋe ε vεtemε, eϭte ϭum' ε lεhte per Ϭqipetarete.

Γuh' ε memeꝺεut eϭt' ε nεvojϭimε ϭume per kombine, sε pa ate s' benεte ge farε.

Si per giꝺe punete, aϭtu ꝺε per bεsete eϭte mjaft guh' ε vεt, sε ꝺε Περendise ŋεriu duhεt t' i falεt' ε t' i lutεte mε zemret te tij mε zet te tij, ε mε guhet te tij.

Mire ϭum' eϭte giꝺe kombi te kendoŋ' ε te ϭkruaŋe guhen' ε memeꝺεut, sε vεtem mε ate munt te qytεterohεte si duhεte.

Π' ajy, qe do mê tεj, munt te mesoŋe Frengiϭtεne, q' eϭte guh' ε pergiꝺeϭmε.

BKSH

VIII

NDRYCIMET' E ГUHESE

Гiδe guhet' ε tjεra kane σume ndryσimε, po δε Σqipja ka pake.

Toskerija fundin' ε fjales' ε δote mε *r*, si ne λatiniσtεt, ne frengiσtεt, ε ne italiσtεt; Gεgerija ε δote me *n*, si ne grεqiσtεt ε ne pεrsiσtεte:

arδure = *arδune*
trimeri = *trimeni*
daσuri = *daσuni*

Toskerija pεrndor *mb*, Gεgerija *m*, si:

mbaŋ = *maŋ*
mbuσ = *muσ*, εtj.

Σkroŋen *e*, Gεgerija ε ka *â*, te traσ' ε mε hunde si:

hene = *hâne*
δen = *δân*, εtj.

Si ca vendε te Toskerise, qe s' δone dot *sy*, *dy*, *ky*, po δone: *si*, *di*, *ki*, aσtu δε ca vendε ne Gεgeri tεk eσte *q*, vene *ç*, tεk eσte *g*, vene *ɣ*, si: *qint*, *çint*; *gaσte*, *ɣaσte*, εtj.

Ꮳkroɋa *e*, ne fjalet mɛ dy pokjɛ kendohɛte mire, si: *ᵭaɞe*, *dasme*, *leme*. Aɞtu ᵭɛ ne fjalet mɛ tri pokjɛ, si: *fytyre*, *menyre*, *ɋasqyre*, ɛtj.

Ilo ne te tjɛra, si: *arᵭure*, *ɞenuare*, *deɞiruare*, *iɞine*, *kiɞine*, *ɋinine* ɛtj., fort ɋake zihɛte ngojɛ, mɛ ɋiᵭ' ate ɞkruhɛte, sɛ aɞtu duhɛte. Vɛtem ne vjɛrɞet kur duhɛt te kendohɛte ɞkruhɛte, kur s' duhɛte ɞuhɛte, sɛ ɋriɞ farɛ masen' ɛ vjɛrɞese, si:

Iɞine ŋɛres te mire.
Ila nuk' iɞin te ɋeɞtire. ɛtj.

Jane ᵭɛ ca fjale, qe ᵭuhɛne te laᵭitura me ca vendɛ, si:

drɛq = *drɛjt*
frɛ, frɛri = *frɛn*, *frɛni*
ɋu, *ɋuri* = *ɋu*, *ɋuni*
ɋajcoŋ = *ɋaqesoŋ*
mɛjtohɛm = *mendohɛm*
vɛre = *vɛne*
kater = *katre a katere*
vjɛç = *vjɛtɞ*, ɛtj.

Fjalete: *Lɛskovik*, *Ilaneɞnik*, ɛtj. ɋandɛhɛne te huaja, ɋo jane farɛ Ꮳqiɋ, si: *ᵭaλanik*, *mɛsnik*, *ɋalɋanik*, ɛtj. Aɞtu ᵭɛ *Borocke*, *Ogorcke*, *Vrepcke*, ɛtj. jane si ᵭɛ: *Nɛmerçke*, *skercke*, ɛtj. jane Ꮳqiɋ.

IX

FUNDI

Sindekur ƌame, Ꞩqiperija ka qen' ɛ vjɛter ɛƌ' ɛ maƌɛ, ƌɛ Ꞩqipetarete te zott' ɛ te mire giƌeɳe, s' kane hyre kupe ne xgɛƌ' ɛ s' kane rene nde dobeti, po ƌɛ kur kane qene te huaj ne Ꞩqiperi ƌɛ ahɛrɛ mbrɛterontɛ Ꞩqipetari, paresija, plɛqesija, lig' ɛ vendit, guha Ꞩqip.

Kane qene ϭume ɳɛres te mbeƌɛɳ Ꞩqipetare: Aqilɛhti, Alɜksandr' i maƌ, Пipua, Konstandin' i maƌ, Skenderbɛu mɛ ϭokete.

Ꞩqipetarete baϭkuan' Italine, bene Ελαƌene, mbajtne Tyrqine ɛtj. ɛtj.

По, punuane ƌɛ per Ꞩqiperine. Ꞩkodranete, Ali—Паϭa, Гoпlɛka, Silahdari, ɛtj. ɛtj. jane perpjɛkure per ϭpetimt te memeƌɛut.

Si ube giƌe bota ƌɛ Ꞩqipetarete lane bɛsen' ɛ vjɛter' ɛ muape Kriϭterimne, kur unda Kriϭterimi ƌɛ Ꞩqipetarete si giƌe ca mbɛn' Or-

ðoðokse ɛ ca Katolike. Mê pasdaj kur ɛrðe Tyrqite, ubene si ꞡiðe kombɛte ðɛ Ϭqipetarete ca Myslimane.

Πo, Ϭqipetarete kane qene ɛ jane ðɛ dote jɛne, ɛ duhɛt te jɛne per jɛte te baϭkuare ɛ te pa ndare,

Tani dot' iϭ mire t' iϭ ɛ baϭkuare ꞡiðe Ϭqiperija: Toskeri, Gɛgeri ɛ Maqɛðonija, qe jane te ndara me pɛse pjɛse: Ϭkodre, Ysqyp, Janine, Manastir ɛ Sɛlɛnik.

Te baϭkohɛt i tere ky vent, qe ben teresin' ɛ Ϭqiperise.

Ne ꞡiðe Ϭqiperit jane Ϭqipetarete, VΛɛhte, qe jane te perhapure, s' baϭkohɛne dot mɛ VΛahine, po s' pojne dot ðɛ mɛ SΛavet' ɛ mɛ Elinete, andaj jane mɛ nɛ, aϭtu ðɛ Myslimanete, qe s' jane Ϭqipetare ðɛ Israilinte, qe s' u ka rɛzik trɛgetija.

Vertɛt ne kufit t' EΛaðes ka ca Eline. Πo pake Ϭqipetare ka n' EΛaðe?

Ka ðɛ pake Serbas ne kufit te Serbise, po ka ðɛ ϭume Ϭqipetare ne Serbi. Ne Malt te Zi ka ϭume Ϭqipetare, ɛ ne Ϭqiperi s' ka as ŋe nga Malezeste. Ka mê ϭume BuΛgare ne kufit te BuΛgarise, po ðɛ ne mɛst te BuΛgarevɛt nuke ka pake te huaj.

BKSH

П' andaj fqiŋete t' ane s' kane farε te drεjte ne kete puɲe.

Ky vent pra, eбt' i tere Gqiperi ãε i pandare.

Eбte nεvoje ãε per Gqipetarete εãε per fqiŋete, ãε per Mbrεterine ε per giã' Evropene, te baбkohεt' ε te ndritohεte Gqiperija, si ãε бoqεt' ε saj, te kεte puhen' ε saj ε giãe ç' i duhεte.

По per giãe keto duhεt te perpiqεmi nat' ε dit' ô Gqipetare!

F U N T.

BKSH

MBAJTJE

		Faqε
I	Hrindite t' ane	3
II	Fjalet' ε te ditureт	8
III	Toskerija	11
IV	Maqεδonija	17
V	Gεgerija	23
VI	Θqipetaret' ε te huajte	27
VII	Γuha Θqip	33
VIII	Ndyϭimεt' ε guhes	39
IX	Fundi	41

BKSH

RAБUA I NDIHMΕTARΕVET

Memeđeu đε Kombi Ꞓqipetar ua mbajte ment !

EMRATE	Fren.
Te Buλgarise :	
Бimitri N. Mollε Korça	40
Θimi Sεrani	4
Tili Kita Statoberđa	3
K. Çili	2
Te Ꞓqiperise :	
Ꞓahin Loηako	22
Mεhdi Rakiπ Fraϭeri	10
Afes-Bεu	4
Daηum Bεu	4
Nεlo Fraϭeri	2
Isa Kukri Elbasanas	4
Fεtah Cεka „	6
Kambεr Sεdini „	4
Qazim Sεdini „	3
Πεtri Πoηes „	2
Halid Cεka „	2
Kosti Бokes Kavaja	4
Иe Ꞓqiηetar nga Tolari	4
Duçε H. Jorgobaba	2
Sotiraq Oλani Kruϭova	4
Haxi Ali Beηeza	2
A. Voϭtina Πrεvεza	4
S. N. Kurvεlεϭi Πrεvεza	4
Uzur Γirokastra	4
Muƕtar Kastrinoj	4
Emin Fεhmi Πrεvεza	1

EMRATE	Fren.
R. Fraϭari	4
B. Hamzaraj Borϭi	2
F. Z. X.	2
S. Hasan Fraϭeri	4
Fasin Maleϭova	2
Kurvεlεϭ Çinka	2
Riza Πrεvεza	2
I. Sεlim Πrεvεza	2
R. B. Libehova	2
Te Serbise :	
Ligor Andoni nga Darđa	10
T' Italise :	
Antonio Krisπi nga Roma	4
T' Egyptese :	
Sπiro Risto Dinε Ꞓibin.	10
Θimi Π. Dinε Bεni-Sεff	4
Hristo Ndrεko Knεsna	4
Ilia N. Avramuϭi Mansure	10
Koci Γεrgo Mansure	4
Te Romanise :	
Tεgo Sotir nga Nεgovani	10
Nastas Б. Ꞓεrbελu „	5
Vasil A. Xoxε „	8
Бimitraq A. Zisi „	5
Sotir A. Xoxε „	5
Vanπεl A. Dεdε Baλk.	3
Hristaq I. Uçε	3

BKSH

ABECEJA ƟQIП
L'ALFABET ALBANAIS
ΤΟ ΑΛΒΑΝΙΚΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

Ɵqiп.	Freп.	Grεq.	Ɵemb.	Ɵqiп.	Freп.	Grεq.	Ɵemb.
A, a	a	α	ar	**N, n**	n	ν	nate
B, b	b	μπ	bar	**И, ŋ**	gn	νι	ŋεri
C, c	ts	τσ	caп	**O, o**	o	ο	ore
Ç, ç	tch	τς	çaп	**П, п**	p	π	пule
D, d	d	ντ	daɵ	**Q, q**	q	κ[ι]	qεn
Б, ƌ	dh	δ	ƌε̂	**R, r**	r	ρ	riп
E, ε	é	ε	εrɣent	**Р, р**	rr	ρρ	paп
Ɛ, e	e	η	eпɣeλ	**S, s**	s	σ	saпun
F, f	f	φ	frike	**Ɵ, ɵ**	sch	σσ	ɵale
G, g	g	γ[α]	grua	**T, t**	t	τ	trim
Γ, ɣ	gue	γε	ɣarпer	**Θ, ƌ**	th	ϑ	ƌane
H, h	h	χ	hale	**U, u**	ou	ου	uƌe
I, i	i	ι	i mire	**V, v**	v	β	vaƌεze
J, j	ya	ι	jave	**X, x**	dz	ντς	xbaƌure
K, k	k	κ	kaɵte	**Ӿ, ӿ**	dg	δς	ӿami
L, l	l	λ[ε]	laker	**Y, y**	u	υ	yλ
Λ, λ	lh	λα	λambe	**Z, z**	z	ζ	zé : ere
M, m	m	μ	macε	**Ȥ, ȥ**	j gé	ζι	ȥaпik

Raƌósesit ƌε mпrójtesit ε Ɵtyпeɵkroŋes:

Arketar: **K. П. LUARASI**

Ɵkroŋes: **K. I. TREBICKA**

Gostilnica „Carigrad", Ulica Vitoɵa.

BKSH

BKSH

FE-PƤFEИƤSEJA E MYSLIMANƤVET

ПREJ

HOXƤ VOKƤS

SOFJƤ

NDƤ ƓTYПƤƓKROИƤT ƓQIПE „MBROΘƤSIA“

Gostilnica „Carigrad“, Bul. Maria Luiza

1900

ABECEJA ϬQIП
L'ALFABET ALBANAIS
ΤΟ ΑΛΒΑΝΙΚΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

Ϭqip.	Fren.	Greq.	Ϭemb.	Ϭqip.	Fren.	Greq.	Ϭemb.
A, a	a	α	ar	N, n	n	ν	nate
B, b	b	μπ	bar	Н, η	gn	νι	ηεri
C, c	ts	τσ	cope	O, o	o	ο	ore
Ç, ç	tch	τς	çap	П, p	p	π	pule
D, d	d	ντ	daϭ	Q, q	q	χ[ε]	qεn
Б, ƌ	dh	δ	ƌε̂	R, r	r	ρ	rip
E, ε	é	ε	εƌε	Р, р	rr	ῤῥ	pap
Ɛ, e	e	η	engeλ	S, s	s	σ	sy
F, f	f	φ	frike	Ϭ, ϭ	sch	σι	ϭale
G, g	g	γ[α]	gale	T, t	t	τ	trim
Г, ɣ	gue	γε	ɣarper	Θ, ð	th	θ	ðane
H, h	h	χ	hale	U, u	ou	ου	uðe
I, i	i	ι	i mire	V, v	v	β	vaðe
J, j	y	ϊ	jave	X, x	dz	ντς	xbaðure
K, k	k	χ[ι]	kiϭe	Ẋ, ẋ	dj	δζ	ẋami
L, l	l	λ[ε]	laker	Y, y	u	υ	yλ
Λ, λ	lh	λ[α]	λambe	Z, z	z	ζ	zemere
M, m	m	μ	meme	Ẓ, ẓ	j	ζι	ẓapik

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Бƌ, Eε, Ɛe, Ff, Gg, Гɣ, Hh, Ii, Jj, Kk, Ll, Λλ, Mm, Nn, Нη, Oo, Пp, Qq, Rr, Рр, Ss, Ϭϭ, Tt, Θð, Uu, Vv, Xx, Ẋẋ, Yy, Zz, Ẓẓ.

Kjo libr' eϭte ϭkruare ne ɣuhe te Dibrese.

BKSH

KRYE E I

Horosit' ε mbεsimit

M' émen te Zotit ndjεse-mað ε meϭire-ϭume. Folja qofte per até Zot te vertεte, qe bani giðesine, engejte, ŋεrine mε ŋe fytyre te bukure εnε i ða mendjεn per te nda te mirεn nga ε liga. Enε urðenoj tà bεsojme, ε te bojme robeni per Tê.

Bεkim' i qofte te mirit jon *Muhamεtit* εnε ϭokevεt tij, te cilet iϭin si ystat (yjεt) mε hanen.

Si te cilit mysliman i duhεt tu bεson xaϭte sεnvε:

1-ra. Te bεsoje qe Πεrendija eϭte ŋê;

2-ta. Te bεsoje engejt (mεlεqet);

3-ta. Te bεsoje librat (qitabεt), qe n' a i ka çu Zoti;

4-ta. Te bεsoje Πrofitet (Πεjgambεret) qe jane te çuem nga an' ε Zotit;

5-ta. Te bεsoj diten' ε mbrapmε (kijamεtin), ðε

6-ta. Te bεsoj qe pun' ε mbare εn' ε prapa vjεn nga Zot' i vertεte.

BISH

Bɛsim' i Пɛrendise

Zoti mɛ te mađ te vɛt, eɵte ŋe; ɵoke ndihmes ɛ perngaŋes nuke ka; qenjɛn, pa kryɛ ɛ pa funt ɛ ka*). I perhɛrɵeme eɵte; as ka lɛn, as kup-kuɵ pi tij lɛm eɵte. Ne bote giđ qyɵ ɵofim ɛnɛ qyɵ dim, ati ŋe sɛndi s'i gɛt**). Пer tê, çfare do forme, ɛ ç' fytyre ne ment qe n'a vjɛn Zot' i vertɛt vɛç asaj eɵte. As ha, as pi, as qɛɵɛt, as fij (flɛ); vent per tê s' deftohɛt. Du-mɛ-đan, per funt, per kijɛt, para, mbrapa, ne te gat (djađte), ne te majɵter (menger), eɵte s' đuhɛt. Пo ku t' a kerkoɵ ç' ate xindɛt; mɛ nxaλeni te vɛt i nxaλe eɵte, pa goj, ɛ pa ɵkroŋa flɛt, ɵɛf, xɛxen (digón), po jo mɛ sy ɛ mɛ vɛɵe si nɛ. Kuɵ goditen per tê disa sɛnɛ, qe s' jane per Tê, ɛ s'ɛ bɛson si đam ma lart, tuɛ đan engejte jane te bijat' ɛ Zotit ɛ disa te tjɛra, dɛl nga bɛsa ɛ te mirite jon *Muhamɛtit*.

Bɛsim' i engejɛt

Engejt jane robet' ɛ Zotit, mbarojne urđenimet ɛ Tija; kɛ keta maɵkuλ ɛ fɛmen s' ka; as hane, as pine; pi miɵi ɛ pi kockɛ, as pɛ gaku

*) Ezɛli-der; bidajɛti vɛ nihajɛti jokter.
**) Гɛt, ngan.

te bom s' jane; mɛ sy nuk ϭifɛne*), mɛ dore s'ɛ ꞑerkɛn, drites i ϭembeλɛjne. Ƞri keta: Xɛbraili, Azraili, Israfili ƌɛ Miqaili, jane mâ te mbeƌɛjt' ɛ tynɛvɛ, ɛ mâ te aferit' ɛ Zotit.

Bɛsim' i libravɛ

Zoti mɛ te maƌ te vɛt, ꞑer mɛ i diftu fɛne te vertɛte, ɛ pugen' ɛ drɛjte ŋɛrezivɛ, Ƞrofitevɛ u çoj mɛ Xɛbrailin 104 libra. Kater na keta te mbeƌa, qɛrat fjɛta (suhuf). Nga fjɛtet, ƌɛte te mirit Adɛm, ꞑɛse-ƌɛte te mirit Ɵit, tri-ƌɛte te mirit Idris ƌɛ ƌɛte te mirit Ibrahim. Ƞi te mbeƌavɛ, Tɛvratin te maƌit Musa, Zɛburin te maƌit Daut, Unꞡiλin te maƌit Isa ƌɛ Kuranin te maƌit Muhamɛt. Te ꞡiƌa keto libra jane te vertɛta, diftojne maƌesin' ɛ Ƞɛrendise, aϭtu ƌɛ miresin' ɛ ŋɛrezise.

Kur-ani eϭte fjal' ɛ Zotit mɛ te maƌ te vɛt. Mɛ te zdriꞑmɛn te Kur-anit, koha ɛ qɛrvɛ u sos;

---

*) Disa hɛr enꞡejte hyjne ne formet te ŋɛriut, ꞑiçɛn mɛ ŋɛrin' ɛnɛ kuvendojne, si Xibrili kur i vintɛ te mirit jone Muhamɛtit i lintɛ Kura-nin ɛ disa qɛra urƌenimɛ ꞑi Zotit mɛ te maƌ te vɛt. Enɛ ata qe qofϭin lark (xind) sindekur ƌam ꞑer enꞡejte, mɛ dore nuke zihɛn mɛ sy s' ϭifɛn; s' hane, s' ꞑine, ne ꞡıƌ ç' fare do formɛ hyne, ꞑo te ϭeŋte si enꞡejt s' jane. Ƞi keta, disa Ƞrofitit jon i kan bɛsum disa te tjɛre s' i kan bɛsum. Enɛ keta qi qofϭin lark ϭume jane, te ŋɛftun s' kan. Numerímin ɛ ketynɛvɛ vɛç Zotit qɛter kupekuϭ nuk' ɛ di.

Kur-ani ɡyqin (hyqmin) ŋɡɛr ne dit te mbrasmɛ (kijamɛt) do t'a kɛte. Ne Mɛqɛ ka fiλu mɛ zdriŋ*) mbas te ŋɡaravɛt, ne 23 vjɛt, du-mɛđan i miri jon, a ɵoket te tija kur bojɵin me ŋe ŋune dyɵim, zdriŋtɛ ŋe (Syrɛ), a ŋe Ajɛt, dykɛ mɛ u defty ɛ vertɛt' ɛ asaj ŋunɛ, keɵtu tuɛ arđum ŋer 23 vjɛt, i tan Kur-ani zdriŋi. Ne Kur-an, Zoti mɛ te mađ te Ti, na đote te falɛmi ŋer Tê. Kuŋe-kujt kɛç te mos i bojme, ɵoku ɵokne ta duam, nga vɛtja te mos ɛ ndajme, ate sɛŋ qe ŋer vɛthɛ ɛ dum, ɛnɛ ŋer qɛtrin ta kerkojme, ate qe s'ɛ dum ŋer vɛthɛ, ɛnɛ ŋer qɛtrin te mos ɛ dum. Vrasjɛ, vjɛđjɛ, ŋɛn, nakar, ɡesɛndi te ŋerqɛɵur, te ŋerfuzum (gibɛt), ne mɛst te mos kɛmi. Keto jane disa sɛnɛ q'ɛ largojne kombine nga ndjɛs' ɛ nga meɵir' ɛ Πɛrendise, ɛ bohɛt Sketɛŋes. Kuɵ largohɛt ŋri keta ɛ nga ŋiđ' ato qe na ndalon Zot' i vertɛte, bohɛt i daɵun i vɛthɛs ɛ i Πɛrendise, mɛ meɵire te Zotit bohɛt Πarajses (Xɛnɛtli).

Kur-ani lavduron ditunine, ɵan ɛŋesiren; ŋɛriu mɛ dituni ɛ mɛr vɛɵ mađesin' ɛ Πɛrendise. Mɛ dituni ruhɛt memeđɛu, mɛ daɵuni te memeđɛut ɵtrengohɛt fɛja. Andaj duhɛt ŋɛriu ta don ɛ te mendohɛt ŋer memeđɛ ɛ ŋer kom-

*) Mâ ŋerŋara ka zdriŋ „Ikrɛ-Bismi".

BKSH

besí. I miri jon ka ðane: „Daϐuni ɛ memeðɛut vjɛn nga bɛsa“.

Kjo daϐuni nuke bohɛt mɛ te ðane fjalen: „ɛ du memeðɛne“. Πo kjo daϐuni ka nyjɛt ɛ puget’ɛ vɛta; memeðɛtarɛt mɛ i kujtu, per to giðeŋe mɛ ϐerbetu. Πer keta ŋɛres qe xindɛn ne ϐerbeti te kombit, i miri jon urðenon: „I par’i kombit eϐte ϐerbetor’ i tynɛvɛ.“

Bɛsimi ne Πrofitet

Zoti mɛ te mað te vɛt, per mɛ ua defty ŋɛrezvɛ maðesin’ ɛ vɛt, ɛ pugen’ ɛ drɛjte te dy jɛtevɛ, na çoj disa profite. I par’ i profitevɛ eϐte: i miri Adɛm, m’i mbrapsmi, i miri jone Muhamɛti. Ndermjɛt te ketynɛvɛ, ata profite qe kan’ arðun, vɛç Zotit, qɛter kuϐ, numerimin sun’ ɛ di.

Ne Kur-an ɛmerohɛn 28 profite, te cilet jane Zoteniŋte tane ðɛ te mbeðɛŋte: Adɛmi, Idrisi, Nuhu, Huti, Salihu, Ibrahimi, Ishaku, Ismaili, Jakubi, Iusufi, Ɵuajibi, Λuti, Jahjaj, Zɛqɛrija, Musaj, Haruni, Dauti, Sylɛjmani, Iljasi, Ejubi, Eljɛsaj, Sulqifði, Isaj, Junusi, Yzɛiri, Λokmani, Sul-Kapnɛjni ðɛ Muhamɛti. Πer Uzɛire, Λokmane ɛnɛ per Sul-Kapnɛjne, disa

BKSh

kane ƌan qe jane profite, disa te tjɛre s' jane profite, po jane te ɵɛŋte (ɛvlija) ƌone.

Te ɡiƌe profitet qe ɛrƌen, urƌerimɛt ɛƌɛ ndalimɛt te Zotit, kombɛvɛt ju a kaƛezun. Keta jane te delire (masum), pɛn' ɛ ɡerra te liga s' kane. Mbas te mirit jon, qɛter profit nuke dote viŋe.

Θoket (ashabet) te te mirit jon, te ɡiƌe jane te daɵmet' ɛ Zotit, ŋenit ɡi tjatrit (qɛtrit) s'ndahɛne. Te ɡiƌ t'i dim keɵtu, keta per nɛ jane drite ne fê. Гiƌe-ŋe per te mire t'i permendim, kɛç per t'i kupe te mos flasim, ne te tere daɵunine ŋe ta kɛmi, si kunder kane arƌe, aɵtu t'i dime ƌɛ nɛvɛ.

Bɛsim per diten ɛ mrapsmɛ

Пɛriu mbas si te vdɛse, Zoti mɛ te maƌ te vɛt, prape ka mɛ ɛ nxaƛe, ɵpirti ka mɛ arƌ prape ne kufomen. Te pyɛtmɛt ɛ Mynqirit ɛ te Nɛqirit, ne vop ɛnɛ ɵtrengim' i vopit. Ura (Sirati), Пɛɵimi (Mizani), Пarajsa, Sketɛpa jan te vertɛta. Гiƌe ŋɛrezit nga vopi, do te ngrihɛn; punet qe kan bom ne kete jɛte, aty do te pɛɵohɛn. Ne per ure (sirat) dote perɵkohɛt; te Пarajses, ne Пarajse, te Sketɛpes ne Sketɛpe dote hine. Ne keté dite te ɡiƌ ɡyçet (ɡyqte) dote ɵiko-

hεn; çiϭ eϭte bom ne keté jεte, aty n ϭεϭ ka mε dale.

Sicili pjεsen ε vεt do t'a mar. Keϭtu drεjtesí ε maδε ε Zotit ne vent do te viɳe. Mbrεt, Πaϭa, Βεg,- qytεtare, katundare, ne keté dite te tan ɳe do te jεne. Иeni tjεtrit ndihme sun i bojne, te tan ne kujtim te vεt do te jεne. Vεtem Πrofitet ε te ϭentit ndihme te maδε do te bojne. Te tan ata qe kane mbajt uδeni (synεtin) te te Mirit jon, até dite do te mbeϭtiλεn nder flamur te Mirit jone. N' até dite te tan Πrofitet vεte-vεthεn do te δepεsin. Imiri ton piδe-ɳe do te δepεs ϭpetímin jone. Πer nε, Πεrendise dot' i lutεt; ϭume ɳεres nga Sketεpa do te ϭpeton.

Πer até dite te nguϭte, keté Zot te maδ q' ε kεmi, duhεt ϭume t'a lartojme εnε urδeratat t'ja mbajme!...

Besimi qe fati (kader) **ε mbara εnε ε prapa jane pi Zoti**

Çiϭ bohεt, mε daϭuni te Ti bohεt; ɳεriu vεç zpεδjεn, qεter sεn s' ka ne dore, εnε per keté zpεδjε do te pyεtεte! Ne mbajte te mbaren, Πεrendija até ja εp εnε vεthεn ε ϭpeton; po mbajti te prapen, Πεrendija δε até ja εp.

Mbas si Zoti mɛ te mað te vɛt, ŋeriut zgeð-jɛn ne dore ja ka lan, prandaj ŋeriu lipsɛt te mbaren t'a don. Γiðe-ŋe per tê, te mundohɛt. Fatin mɛ dor te liðune mɛ mos ɛ prijt, tuɛ lujt durte, ɛ tuɛ perpjɛke, fatn' ɛ qeλimit nga Πɛrendija t'i prɛt.

KRYE E II

ПUNETƐ

Farzɛ, jan ató qe ka urδenum Zoti, ɛnɛ ne tô, dyɵim nuke ka. Si: ɛ lamja durte (*abdɛzi*); ɛ lamjɛ tere, kur te bohɛt пer te la; ɛ axenumja ne Ramazan; ɛ δanj' ɛ te dy-zɛtten (*zɛgat*); ɛ ɵkumja ne Qabɛ.

Vaxibɛ, jane ata qe ka urδenum Zoti; пo mɛ dyɵim jane, si: ɛ faljɛ *vitre*; ɵuguri*) ne Bajram te vogele; ɛ δanjɛ ndarimine te priɵjɛse (vitres) ɛtj.

Synnɛtɛ, jan' ato пune qe Пrofiti jon ɵume hɛr' i ka пunum, fort пake i ka lane. Si: ɛ пerɵimjɛ δembet (*misvaqe*); ɛ falmja mɛ ɵumice**) (xɛmaate) ɛtj.

Mystɛhab, jane ató пune qe Пrofiti jone пake i ka пunum, mâ te ɵumten hɛre i ka lane. Si: mɛ u fal kote (*nafilɛ*) qe nuk' ɛ kɛ detyren t'a falç, ɛtj.

---

*) Kurban.
**) Çindjɛ.

BKSH

Haram, jan' atà sεnε qe Zoti mε te mað te vεt, na ndaloj pi te bomen te tynεvε. Si: mε vra, mε vjεð, mε pi vεn ε raki, εtj.

Ne piðe urðenimεt ε ndalimεt te Ilεrendise, ɵifεt ŋe maðesi ε maðε. Ketó si jane per n' até jεte te dobiɵmε, aɵtu εnε per keté jεte ɵume te vjεjtura jane.

Fort mir' ε ɵofim qe ne ndalím te te pimεs, sε sa dobi ka ne keté jεte. Sot ɵeroŋesit (hεqimet) te piðe ðon: «ε pimja per ŋerin' eɵte hεlm' i kεç, melçit' i kalbεn, mâ ne funt εnε vdεken' ε bijε. Vεç ketynεj εnε pasjεn ε humben, pi trεgerijε (tixarεti) mrapa ε lεn, ne te mramεn εnε lipes ε bon».

Vrasjε, vjεðjε ε piðe sa te keçija qe ka, pi keté lεjne, kjo eɵte mem' ε piðe te keçijavε. E lipmja per te ɵendoɵet npat ŋerzis ɵum' ε feɵtyre eɵte, εnε npate Ilεrendise fort ε lige.! Ata qe mundohεn ε fitojne, jan te daɵmit ε Zotit.

Mεqruh, jane atá sεnε qe Zoti mε te mað te vεt, faqεza s' i ka ndalúm, po ndalimi mirεt vεɵt, si: mε hanger tεper, εtj.

Nyjεt (ɵartεt) **ε Islamit**

Fεja ε Myslimanvε ka pεs nyjε; ketó nyjε kε siciλi Mysliman duhεt te xindεn:

 40

1-ra Mε prum fjalen' ε deϭmojes (ϭεhadεt);

2-ta Mε fale te pεse kohet;

3-ta Mε ax̣enú ne Ramazan;

4-ta Atá qe kane koh' ε te hoλa, ŋe hεre ne x̣aλjε mε ϭku ne „Qabε" mε ube „hax̣i", δε

5-ta Atà qe jane te pasure, ŋe hεre ne mot te dy-zεten (*zεqatin*) mε ε δon.

Fjal' ε deϭmoŋes, eϭte: „Eϭhεdu εn la-i lahε illaλλah, vε εϭhεdu εnnε Muhamεdεn abduhu vε rεsuluhu". Deftεs' ε kesaj deϭmoŋε eϭte: „Deϭmoj qe s' ka tjεter Πεrendi, per vεç sε Zotit te vertεt, εnε deϭmoj qe Muhamεti eϭte rob ε i dergum (*rεsul*) i Πεrendise".

Fjal' ε deϭmoŋes kur te flitεt mε goje, εnε mε zemer ta vertεton, si ε vertεton fjalen ŋe i unte kur ε pyεsin: „do buke?"

E falmja. Te pεse kohet jεn farz. Πa fiλum ne te falmen, ka ϭtate farzε; i pari: pastrimi pi feλiqjεs te mbrεϭum, du-mε-δan ne qofte bom per te lam mε u lam. Ne i falte priϭjε abdεstit, mε mar *abdεst.* Πo s' pat uje, a s'mundεt t'a perdorŋe, si kur ka frike te lahεt mε uje, sε mεr te ftohte ε semunde, a ujet eϭte ne dore t' armikut, ate hεrε mεr *tεjεmym.*

BKSH

E lamja (guslí)

E lamj' ɛ trupit ka trɛ nyjɛ: ɛ para: gojen, ɛ dyta: hunden, ɛ trɛta: ter trupin mɛ ɛ lam. Mɛ kaç ŋeriu pastrohɛt. Ma se pari durte, per ato vɛsɛ (vendɛ) qe jane ba troke, mbasandaj gið anet te trupit; nga tri hɛre mɛ i lam ɛ mɛ i ferku eɵte urðenimi (synɛti) i Profitit.

E lamja duart, ɛ maruna abdest

Abdɛsti ka katre nyjɛ, ɛ para: mɛ lam fytyren, ɛ dyta: mɛ i lam duarte baɵke mɛ bilurin (bepyl), ɛ trɛta: me katre ŋe cope dumɛ-ðan te katren' ɛ kokes (kryɛs) mɛ ɛ meɵi, mɛ ɛ perquλme mɛ dore te lagte, ɛ katerta: mɛ i lam kambet nger (dɛri) ne moλez (çok). E lamja duarte mbas si te ferkohɛt goja. Enɛ ɛ lamja ka tri hɛre ata vɛsɛ qe jane per te lam n' abdɛst ɛnɛ raða, gεʎimi (ɛðijɛt) jɛn synnɛte.

Mbas fjalt te zgɛðun ɛnɛ perzitmja mjɛkren ɛ keɵtit eɵte synnɛt. E ferkuara vɛɵete mɛ mbrendsate te dy giɵtevɛ (giɵtit mað ɛ te deɵmoŋes). Enɛ m' ɛ mbeɵin çafen mɛ ɵpine (perjaɵtesmɛ) te trɛ giɵtevɛ qɛr, ɛ lamja te gaðten para te majɵtres jan «Mystɛhab».

Te priϭat te Abdɛstit

Ç' do fare sɛn' ɛ ndyre qi dɛl ɲi para ɛ mbraɲa, ɛnɛ ɛ rɛꝺmja (rjɛꝺja) xak (ɲak), çɛlbɛ, uj' i vɛrꝺe ɲi aɲet te truɲit, ɛ vjɛλmja mɛ goje ɲjote, ɛ dɛjtmja ne zali (bajeλdismjɛ), xumi, ɛ çɛϭmja (qɛϭja) mɛ zâ brenda ne te fole; te taɲa ketó, abdɛstin' ɛ priϭin.

Meϭim' i keɲuceve (Mɛs)

Ata qe vɛϭin keɲuce te mbreϭmɛ, mas si te vɛϭin mɛ abdɛste ne qofte ndeŋes, ɲi kur ta priϭi abdɛstin qe kiϭtɛ, kur i vɛϭi ŋer ne ŋezɛt' ɛ katre ore (saat), ne vent te lamɛs kambete, mɛ dore te lagte i meϭij keɲucet, dumɛ-ꝺaɲe ɛ lagen ɲeλamben ɛ ɛ vendon ne ϭɲine te kambes t'u i ɲaꝺit giϭtit te dores mɛ te kambes baϭke. Doren ne daϭte ɛ jɛke termaj, ne daϭte s' ɛ jɛke, vɛtem ɛ pasen qe te nxitɛt mire ne keɲuce. Ne qofte bytes (mysafir), keɲucet kohen ɛ kon tri dit' ɛ tri nɛte, d. m. ꝺ. mbas si t'a priϭin ate abdɛst, qi ɛ kiϭtɛ kur i vɛϭi keɲucete tri dit' ɛ trɛ nɛte ne vent te te lamɛs kambete, meϭi keɲucete si kur ꝺame mâ ɲer kijet (larte). Ketó keɲuce te mos jɛne te grismɛ, a te ϭkɛɲmɛ; ɲo qɛne te

grismε, a te σkεpmε mâ tεper sε trε giσte, nuke bojne per te mσi. Enε çizmεt q' i vεσin per uλe, si te jεne te pastra bojne per te mσi, si kεpucete εnε ata. Ne ηenen kambe po pat pjage ne qεtren kambe per mi kepucet mε ε mσi s' ban. N' atá visε, qe jane per te lam ne abdεste, po pat pjage (vor), sikur mε i lam, ne lendohεt mâ tεpere, mε qen' ε pa liδmε, mε dore per kijet (siper) mσihλεte; ne qofte qe te jεt' ε liδmε per mi te liδmεt prape mσijεt.

Mbas te δanuuit te librávε bytes, qúhεt ηε-riu kur ban qeλimin ε nisεt mε σku me ηe vent te large, qe ka tεte mbe-δεt' ore ε per kijet (mε orat' uσtarvε), nga ay vent qe xindεt vεte. Kur te mrije n' até vent qe kiσ qeλimin, ne qofte qi te kεt qeλimin per te ndeje pεse-mbeδεt dite ε per kijet, mε te σkumεn aqε (atjε) quhεt ndeηes, punón si ndeηesi.

Ne qofte qi te mos bon keσtu ηe qeλim ηεr (pεr) te kδεhεt prape ne vent te vεt, a t'a bon qeλimin per te ndεjtun 15 dite, quhεt bytes sikur mε ndejt εnε pεs vjεt.

Zoti mε te maδ te vεt, robin per mos mε ε mundú ne koh te byjtesise, disa sεnε ua ka fale; ató te fala qe jεn kater pepulε (rεq-ate), ua ka bom dy; εnε t' axenumen ηer sa te dεl

nga bytesija ε ka fale, kohen te keɥucvε mberεϭm (Mεstεvε) ua ka zɥatun tri dit' ε tri nεte.

Ɪεrendija đote: «Ne qofte qe te axenoje ɥεriu tuε qen bytes, dobí te mađε ka ɥer tê; ne qofte qe te mos axenoje, mbasandaj dite ɥer dite duhεt mε axenum».

E falmja keϭtu nuk' eϭte, ε falmja duhεt te ϭkurtohεt sikur đam mê ɥer kijet, εnε mbasandaj s' duhεt mε u ɥagum (kaza). E ɥa ϭkurtumja ε te falmes s' ban, eϭte ndalim (hapam), sikur eϭte haram ε ϭkurtumja tuε qen ndeɥes.

Tεjεmymi

Si đam mâ ɥer kijet ɥεriut kur t'i liɥsεt mε u lam, a mε maɥ abdεst, ne qofte qe te mos kεt uje nɥate, d. m. đ. te jεte 4,000 ϭal (çaɥε) lark, a kur eϭte afer ɥo s'munden t'a ɥerndoren sε xindεt nɥat' armikut, a ka frike sε mεr te ftohte, a ka ɥake uje nɥat' ε s'i dεl ɥer te ɥim vεte, εnε aty kafϭε q' ε ka nɥate, ate hεre ban *tεjεmym* me kete menyre:

Te dy ɥeλambat ε durvε (ϭɥeλakate) i ɥerkεt me ɥe truheλ (đε) te ɥaster, a me ɥe sεn te ɥaster q' eϭte ɥi truheλi mε ato ɥerkεt fytyren; ɥraɥe u bjε ne truheλ mε doren te majϭter, doren te ɥate (djađte) ɥi ne maj te

giϭtevɛ ŋɛr ne bilur (bryle) ɛ mϭij, ŋrape keϭtu mɛ doren' ɛ ŋate te majϭtren ɛ mϭi.

Пa mos i ŋerkɛt durte, liŋsɛt te boħɛt qeλimi (nijɛti).

Ki ɛ zen vendin te abdɛstit, ɛ te lames. Иɛriu qi eϭte mɛ *tɛjɛmym*, sa te xɛn uje, a ti vjɛn fuqi ŋer t'a ŋerndoriŋ ujen, *tɛjɛmymi* i priϭɛt, ɛnɛ ata sɛnɛ, q' ɛ priϭin abdɛstin ɛnɛ tɛjɛmymin ɛ priϭin.

Qeλimi ne Tɛjɛmym eϭte farz.

Zakonɛt ɛ gravɛ, a te te ŋamɛt ɛ gravɛ

Grate kane dy te ŋamɛ. E para eϭt' ay xak q' u vjɛn ne krɛje te mujte. E dyta ay xak q' u vjɛn mbas te lɛmɛs te femijes.

Zakoni, a ŋamjɛ mujte, te ŋakten koh' ɛ ka tri dit' ɛ trɛ nɛt, te ϭumten mɛ naten baϭke δɛt dit, d. m. δ. disavɛ u-ndalɛt ŋara δɛt dit, disavɛ u-zŋaton mâ tɛŋer. E ndalumja ne ŋake dit, ne qofte qi te jɛte bom zakon i ŋiδeŋeϭme mɛ te ndalum xaku, ɛ lan truŋin (kufomen), zɛn mɛ u-fale, mɛ axenu (ne qofte Ramazan) ɛnɛ aferim mɛ buŋin' ɛ vɛt ban. Ne mσs ŋaste keϭtu no ŋe zakon mê mboϭme δɛt dite, zɛn mɛ u-fal, mɛ axenu, mɛ afrum.

Brenda ne keto dite, Zoti mε te mađ te vεt; gravε te falmεn εnε axenimin ua ka ngrite, εnε t' aferumεn ε ka ndalum, si per gruhεn εnε per bupin.

Axenimi mbasandaj dit per dit duhεt mε u-pagum.

I dyti pastrim pi te feλiçmενε

Du-mε-đan ŋεriu, kur te nisεt mε u fale, duhεt mε i pas pεtkate (pobat) q'i ka vεб, εnε vendin qi te falεt ne te pastre, nga giđ ç' far do te feλiçmε. Ne pεtkate, a ne vendit qi te falεt, mε qen qe t'i xendεt mâ tεper sε ŋe drεhεm fliçesi, a mâ gane sε бeplak' ε dores, lipsεt mε u lam εnε sikur mε qen perndam ne per vεsε te бumte. Ne pεtke, a ŋe ε бtrumε q' eбte fliçum duhεt mε u lam tri hεre mε uje, ne te cilen hεre m' ε бtryđe, ne qofte qe te jεte ε pjote ε s' mundεt m' ε бtryđe ne vent te te бtryđmεs vihεt mε u-đa, a po vendohεt (vihεt) me ŋe uje te mađ qe pjεđ giđe-ŋe.

I trεti mε i mblume vεset te turpeбmε. Kur te hijεt ne te fale, duhεt kerijt mε i mblum vεset te turpeбmε te trupit. Keta vεsε per bupat pi ne kerđenz (keđize) ŋer ne guŋet (guŋet); grate vεç fytyren ε brendsen' ε

durvet, ɛ kambet, gið trupin ɛ kane te turpeѳme ne bɛs' ɛ ne fɛ̂ tone, duhɛt mɛ u-mbulum krɛjte (koka).

Grate te sklavitur (xarijɛ) jɛne si bupate, vɛç muλen (barkun) ɛ ѳpinen (krahet) ɛ kane te turpeѳmɛ si ato gra qe kane lirine.

Tuɛ fale, pi copat qe jɛn te turpeѳmɛ, ŋ́e cope ne kater ŋe, mɛ u-çɛlum priѳɛt ɛ falmja, ɛnɛ sikur mɛ qen ne t' ɛpet.

Kjo mbeloze (mbulɛse) ɛnɛ jaѳte te fales duhɛt mɛ u-ѳiku.

Иɛriu kur te hy ne te fale, eѳte mire te vɛѳen pɛtkate mê te mira q' i ka.

I katerti, mɛ juðɛk (keðyɛr) **Qabɛse**

Atá qi fiλojne mɛ u fale, duhɛt te ðkɛjne fytyren nga an' ɛ Qabɛse; per ata qi xindɛn ne „Mɛqɛ" lipɛt te ja kðɛjne fytyren drɛjt Qabɛs, per ata qi xendɛn per jaѳta Qabɛs, si nɛ, ŋafte eѳt' ɛ ðkɛmja anes Qabɛs. Иɛriu mɛ ndoðe me ŋe vent qi te mos dije sɛ nga eѳte an' ɛ Qabɛs, duhɛt mɛ pyt; po s' pat no ŋe mɛ pyte, ate hɛre nga ti prendon (t'ja map) mendja, andɛj keðɛhɛt mɛ u fale. Ata qe fiλojne mɛ u fale mɛ kete menyre, brenda ne te fale n' ɛ marѳin vɛѳ sɛ jɛn ðkij prap, ga-

dalez ðkehen n' ate ane q'i perendoj mendja per se dyti, me keté menyre e sosin falmen. Keté te lafitme ne qofte qe ta mapin veɵ mbas si t'a sosin te falmen, nuke duhet me u fale prape; ajo falj' e pare mjaft eɵte. Пer ŋe te ketiλe ne qofte mâ se pari te kete fiλum pa mendum, ate here kur t'a map veɵ qe ka lafit e eɵte keðym prap, duhet me u falum prape se falj' e pare s' eɵte mjaft.

Te pes kohet te te falmes

Kohet e falmes jane pese, 1-ra menpezi, 2-ta dreka, 3-ta mas-dreka, 4-ta mbramja (darka) ðe e 5-ta mas-mbramja*).

Koh' e menpezit, eɵte pi kur ze te zbarðet hapesira, sa me e dam pen te barðe pi te ziute e ŋer sa te len djeλi.

Koh' e drekes, pi kur ndoλet' e zvekelumj' e hijave, e ŋer sa te bahet, sa dy her, a pake mâ teper.

*) Ne tri kohe s'bon me u fale.

1-ra Tue le djeλi, ŋer sa te ngrihet ŋe strumbuλa (hosten) nalte.

2-ta Kur te ndalohet lartesim' i djeλit e ŋer sa te zen te perjep ne Пerendim.

3-ta Kur te zen te perendoj djeλi ŋer sa te perendon krejte, eðe keta tre kohe s' bon me u fale, farz, as vaχib as falje e χenazes. Veç falje e mas-drekes asaj dite.

Koh' ε mas-drεkes, ꞑi fundit te kohes ꞑer sa te ꞑεrendoj djελi.

Koh' ε mbrames, çe kur te ꞑεrendoj djελi ε ꞑer sa t' εꞑεt krεjt.

Koh' ε mas-mbremεs, çe kur t' εꞑεte krεjte ε ꞑer ne kohe te ꞑare te meꞑꞑεzit.

Keto ꞑεse te fala q'i kεmi farz, si te ciλen duhεt m' ε falum brenda ne kohe te vεte.

I xaϭti, qeλimi

Até çast qe ꞑi mε fal ꞑεriu, duhεt mε bom qeλimin te asaj kohε q' eϭte tuε fale, si: „Πer Πεrendine qeλoj te fali Meꞑꞑεzin", a drεken εtj. Ne qofte qi falεt mε „Imam" εnε keté ta kεte ne qeλim, si: „ꞑer Πεrendine qeλoj te fali „Meꞑꞑεzin", mbas keti „Imami" a ꞑraꞑa i godita keti Imami". Ne te falat te kota (nafilε), s' liꞑsεt te ꞑermendεt sε çiϭ eϭte tui fale si ne „farzεt". E folmj' ε qeλimit mε goje eϭte mire. Mbas si te bon ꞑεriu qeλimne s' duhεt mε ba fjale te ꞑerjaϭtmε; ꞑo mε i ngrit duart ε mε ϑan: «Aλλahu-εqbεr».

Ndalesi (Tahrimε)

Ndalesja eϭte ꞑe fjale q'i ϑohεt mâ se ꞑari nε faljε.

45

Difton maȡenin te Zotit, veç kété deftεs qε-ter s'ka, si: „Aλλahu-εqbεr“ εtj. Ilo mε fja-len „Aλλahu-εqbεr“ mε fiλum eσte „vaxib“ ȡε s' eσte mire ne vεn te kesaj fjalε qεter fjale mε pru.

Tuε ȡan „Aλλahu-εqbεr“ mε i ngrit durte ne te ɳomet te vεσvε eσte synnεt. Tuε ngrit durte, giσtit mε i lan lire, d. m. ȡ. mε mos i nxite ɳenin mε qεtrin, εnε kryεt mε ε mbajte drεjte.

Grate durt ne vεσe s'i ngrεn. Grate lipsεt t' i ngrεn durte ɳer sa te vin majat te giσtevε mε majat te krahevε baσke, qi te mos u-hapεn sqεtuλat.

Ne farzεt ɳer bupat eσte synnεt te bojne (kamεt) si kunder eσte ε ȡani (ε zani) synnεt εnε n' ato farzε qe falεn ɳa kohe.

Σtyλat te faljεs (εrqan)

Vεç σtat farzεt te ɳerjaσtum q' i kaλzum mâ ɳer kijet, ka εnε ɳese farzε te qεra qi xin-dεn brenda ne faljεt. Ketynεvε u ȡon σtyλat te faljεs.

1-ra Ngritja (Kijam)

E ngritmεja ne kambe eσte farze, ɳer ata qe kane fuqi ε s' jane semundes. Ne farzεt te

pεse koheve, ne viter, ε ne te fala te marum (nεđer) εnε ne synnεt te Mengezit. Tuε qen ne kambe eɵte synnεt mε i liđ durte nder kerđize εnε giɵtit te kembevε mε i đkim nga „kiblεja“ tuε lane ndermjεt (mεst) dy kambevε, sa kater giɵte vent te çεl. Kur te vihεn durte nder kerđinze, lipsεt m' u vεndum (ven) peλamben' ε dores gate per mi ɵpinen te dores majɵter, εnε mε giɵtin te mađ ε mε te voglin te majɵteren m' ε pεđum d. m. đ. te banεn giɵtit si vεrigε (haλka).

Grate si bupate s'i liđen durte nder kerđinze; po i vendojne ne kraheruar per mi xit, peλamben te dores gate per mi ɵpin te peλambes majɵter.

Mε qen semundes ε mε mos pasun fuqi per te ndejte ne kambe, si kur te jεt semune a te jεte ɵume i motɵem, ate hεre si te mundij aɵtu pi.

2-ta Kendimi (Kirajεt)

N' ata farzε qe jane dy pepuljε, ne vitrin ε ne te giđe te kotat, kendimi eɵte farz, εnε ne dy pepuljε t' atynεvε faljε qi kane trε, a kater pepuljε eɵte farz. Po, „vaxib“ eɵte mε kendum ne dy te parat, εnε „vaxib“ eɵte mε kendum „Elhamdylillahen“, ε mε i nxit ŋe

syrε te ϭkurtem, a tri ajεtε. Ne te trεtin ε ne te katrin ɲepuljε kendím' i „Elhamit" εnε kendim' i „Imamit" ne faljε te meɲgεzit ε ne dy te mramjεs ε te mas mramjese, ne faljε te Ɲremtes ε te Bajramit, ε te vitrit ε ne te Taravise mε za.

Synnεt, eϭte ne faljε, ɲa mε zan mε kendum Kur-ane, mε kendum ketė: „Sybhanε q'aλλahymmε, vεbi hamdiqε, vεtεbarε qεsmuqε vε tε ala χεdduqε vε la-i lahε gajruqε". Enε „E uđy-billahen... bismillahiɲahmanin." Enε ɲe funt te „Elhamit" mε đan „Amin".

3-ta Ɲepulja (Ruqu)

Mbas si te sose kendimin ɲi ne kambe, mε u ɲepul, eϭte farz. Mε giϭtet te çεlte guɲet mε i zan εnε kryjεn m' ε pafϭit ε m' ε baϭkum mε ϭɲin ne đundrat te kambevε, mε i ɲerɲjεk; tuε qen keϭtu, tri hεre mε đan: „Sybhanε-rabbjεl-ađim" eϭte synnεt, εnε ata tεqbir qi bahεn tuε ɲer ϭkum, ɲi ne ɲe ɲepuljε ne qεter ɲepul, jan synnεt.

4-ta Ulja (Sεχdεja)

Ne si te ciλen ɲepuljε, dy te ula jan farz. Ɲi ɲepuljεs tuε zdriɲe ne uljε, mâ se pari mε

i vendum guɲet per troλi (δε), mbasandaj peλambat te durvε. Ndermjεt peλambavε baλin ε hunden. Eϭte synnεt, tuε vendum peλambate, giϭtit mε i ϭtrengum, εnε mε baλin, εnε mε hunden fortesin te vendit mε ohketu, d. m. δ. vendi fort bute mε mos qεn synnεt eϭte mε i δkim giϭtit te kambevε nga „kiblεja“, sqεtuλat mε i hap muλen pi kofϭevε mε ε largum, keto jane per bupat; grate keϭtu s’ duhεt mε ε bom. Per grate as ε hapmεja sqεtuλat, as ε largumja muλen pi kofϭevε s’ban. Sε eϭte kundre bulozεs.

Tuε qen me keté menyre, eϭte synnεt mε δan tri herε: „Sybhanε-rabbiεl-ala“. Mbasandaj ngrihεt ε pi ne guɲe si kur ne deϭmoje, sa mε δan ɲe herε: „Sybha-naλλah“, prape bjε ne «uljε», bon si herεn’ ε pare. Mâ ne funt ngrihεt ne kambe pa pεrendum [mbeϭtεtur] mε dore kundi. Zen te dyten pepuljε, εnε ne te dytin ban si ne te parin, veç „Subhanεn“ εnε «ε uδune» s’ i kendon. Ne qofte qe te jεte semundes, pi ne kambe pepuljen te mos sun bon, ate-herε tuε ndejte (ndeɲure) ne guɲe ne vendit te pepuljεs ɲe pakez ulεt; εnε «uljεn» ne sun ε bofte εnε per ate, pake mê tεper ulεt.

Tuε qen ne guɲe, per bupat eϭte synnεt

kamben te majσter t' a ɲεσtεtin ne ðε, te gaten (djaðten) ne giσtit t'a grεn εnε giσtite kaj «kiblεja» t'i kðεjne.

Durte ɲer mi kofσet, giσtit te dores mε ɲuŋet te vin baσke. Grate tuε ndejte ne guɲe mire eσte te dy kambet ti çεsin (qitin) jaσte ngaj an' ε majσter, ε te pine ɲer mi t'a.

5-ta E ndejtmja ne funt te faljεs sa mε deσmu

Kjo ε ndejtmε qi quhεt farz n' atá te fala qe kane dy ɲepul, eσt' ε ndejtmj' ε ɲare, ne ato qe kane ţrε a kater ɲepuljε ε dyte eσte:

Tuε ndejte, ε kendumja „Ettεhijatin" eσte vaẋib.

Salavatet ε tjεra lutjε jεn synnεt. N' ato qe kane trε a kater ɲepuljε, ε ndejtmj' ε ɲare eσte vaẋib, si ne farzε, ne vaẋibε ε ne synnεtεte te force (Myεqqεdε) ne te ndejtmεn' ε ɲare vεtem „Ettεhijati" kendohεte. Mâ ne funt ngrihεt ne kembe, ne qofte ɲi synnεtεt ɲa borcim, εnε ne te ndejtmεn te ɲare „salavatεt" ε lutjεt kendohεn, ε ne ɲepule te trεte, ɲara te kendumes Kur-ane «Sybhanε-q'aλλahymεn» mε kendum, si kur fiλon ne te ɲarin.

Urtesimεt ne te fale

E falmja vεç ϭtyλat (ruqnεt) q' i permendem per kijet, ka εnε disa te qεra urtesimε. Falja mε keto miresohεt ƌε zbukurohεt; andaj εnε ketynεvε mε u vεndum pohε (zεh), ε mε mos i kapercim (i kapercεjme) duhεt.

Tuε fale pi ne kembe piƌe ηe mε i vεndum syte ne vεn te «uljεs» ku do te vihεt kerεjt.

Ne pepuljε mε viϭtru (pam) perkεhezat (majat) te kambevε; me uljεn mε pa fytyren a hunden ne guηe, per mi kofϭet mε pam; tuε ƌane „Sεlam" (ϭpetim) rε kepat (majat) te krahevεt mε pam.

Kur ti hapεt goja (te gogesije) mε mos ε hape. Ne mos munt t'a mban mε dore gojen m'ε mbeλym, sa te mundεt kohλen mε ε mbajte. Mbas si te ap „Sεlam": „Aλλahymm'εntεssεlamu, vε min qεssεlamu tεbarεqtε ja ƌεlxεlali vεl iqram" mε ƌan eϭte synnεt.

Enε ϭtyλate, duhεn mε i penum mbas paƌε (raƌε) si jεn. Mε qene qe ti ngatrohεt paƌa, si mε bom te pepuljεn, pa ndeηe ne kambe; a po te ulεt para te pepuljεs; a te te ulumεn m' ε lan kerεjt ε mε bom ngritjεn te pepulit dyt; sa ta kupeton keté hapim ƌkεn prape ε

zɛn pi ku ka hapum. Mbas si te jap „Sɛlam“ bon uljɛn te lafis (sɛxdɛ i sɛhve).

Mɛ qen qi te kɛte hapum ŋenen uljɛ pi pepules se pare ne „Ngritɛ“, a ne pepuljɛ, a ne uljɛn te pepules se dyte, mɛ i arđum ne ment ɛ bon.

Enɛ pi ku te ndođɛt falen ɛ sosen. Te falen prape, m' ɛ keđim s' duhɛt; vɛç mbas σpetimit (Sɛlamit) lipsɛt ulj' ɛ lafise (te lađitjɛse).

Пi „vaxibɛt“ ɛ faljɛs q' i permendem per kijet, mɛ lafit ɛ mɛ lan ŋenin, a mâ tɛper sɛ ŋe mbrapa si: mɛ lan „Elhamdun“ mbas „syrɛs“; a mɛ lafit ɛ m' ɛ lan kerɛjt ŋe vaxibe, si: mɛ mos kendu „Elhamne“, mɛ lan ndejtjɛn' ɛ pare, mɛ kendu „Salavatet“ pas deσmojes „ɛσhɛduse“ te ndeŋes pare, mɛ lafit ɛ mɛ mos ndejt ne ndeŋe te dyte; po mbas si te ngrihɛt ne kambe t'i vjɛn ne mend, te uŋɛte prape ɛ t'a sosije, ne te tan, me keto lipsɛt mɛ bom „uljɛn te lafise“.

Ne ŋe pepule a ne giđe faljɛn, pi keto mâ tɛper sɛ ŋe mɛ ngame, ŋe „uljɛ-lafi“ mjaft eσte per te tana. Пer si te ciλen nga ŋe nuke duhɛte.

Tuɛ fale mɛ „Imam“ ne qofte qe te lafise, s' lipsɛt mɛ bom keσtu uljɛ-faljɛ. Kur t'i gan

imam nde ŋe pi keta, imami mɛ giðe xindjɛn qe ka mbrapa lipsɛt te bojne uljɛn' ɛ lafise.

Mɛ hapum sɛ sa pepulɛ ka fale, ne qofte qe keϭtu ŋe dyϭim tjɛter hɛre te mos i kɛte game, lipsɛt mɛ ðan „Sɛlam" ɛ mɛ ɛ fiλum prape; po ne qofte qe t'i kɛte gam ϭume hɛre, kujtohɛt (mɛjtohɛt) sa t' ja prɛs mendja aç' i quhn ne keté kytes ne i ϭkofte ϭume kohɛ, sa mɛ ban ŋe pepuljɛ, a ŋe uljɛ, lipsɛt te bom „uljɛn' ɛ lafise". Ne mos ja prɛfte mendja sɛ sa ka fale as farɛ, mâ te pakten duhɛt m'ɛ qujte, ɛnɛ per keté uljɛ-lafi» bon.

Uljɛ-lafi, u ðone atynɛvɛ dy uljɛvɛ qi bohɛn mbas Sɛlamit te faljɛs, d. m. ð. ati qi t'i lipsɛt, keϭtu ŋe uljɛ-lafi mbas si te ɛp Sɛlam, bon dy uljɛ, si ulja ɛ te fales, pi ne guŋe, kendon deϭmojen (Salavatɛt), mɛ giðe lutjɛt. Mâ ne funt ɛp Sɛlam.

Numer' i pɛse kohevɛ

Pɛse kohɛt farz, jane pepuljɛ (Rɛqatɛt) dy te faljɛs mengɛzit, kater te drɛkes, kater te mbas-drɛkes, trɛ te mbramjɛs, kater te masmramjɛs. Vɛç farzevɛ, ne te pɛse kohet ka disa synnɛtɛ:

Para farzit mengɛzit, ka dy pepuljɛ (rɛqat),

synnet, ene ky synnet eθte synnet i forc (fort), [synnet i force, eθte aji q'i miri jone Profiti, gide-ηe ε ka punum]. Ne mengεs, m' ε xεte imamin tuε fale farzin, ne ja marte mendja qe mundεt mε j'apit farzite, duhεt mε u hεke me η'ane, ε mε ε fale synnεtin, mbasandaj mε i godit imamite, keté ne mos ja marte mendja, i godit imamit, synnεtin ε lε, εnε mbasandaj s' ε fal. Enε para farzin te drεkes, ka kater rεqat synnεt, εnε ky, eθte synnεt i force. Ilo ki synnεt i par' i drεkes, εnε mas farzit falεt, d. m. d. m' ε xεt imamin ne farze te drεkes, lipsεt mε i godit imamit; mbasandaj mε ε fale synnεtin, sε ki s' eθte si synnεt' i menpεzit, mε te fal farzin, mbasandaj te mos falεte.

Drεka ka εnε dy te pepuljε synnεte mbas farzit, εnε ki si i pari i forc eθte.

Mbas-drεka, ka kater pepuljε synnεt pa forcim para farzit. Ki synnεt mbas farzit s' falεt.

Mramja, ka mbas farzit dy pepuljε synnεt te force.

Mbas-mramja, ka para farzit kater pepuljε synnεt pa forcim, εnε dy mbas farzit mε forcim.

Mbas synεtite te mbrapum te mbas-mramjεs, ka trε pepuljε. Faljε-ic (viter). Kejo faljε eθte vaxib, ne pepuljε te trεte mbas si te ken-

BKSH

dohet „syreja“, me i ngrit te dy durte e me i vum ne veѳe tue đan: „Aλλahu-eqber“ e ’t i liđen prane durte, eѳte vaxib me kendum ηe lutje ni lutjet. Me kendum „Aλλahymme-innanesteinoqe“ ene „Aλλah, ijja-qe-naabudum“ eѳte synnet.

Me hapum na ngrit durte ne veѳe, e na kendum lutjen e me ram ne nepulje linset me bom «ulje-lafi».

Ne Ramazan ner buna e ner gra, eѳte synnet i force mbas farzit te mbas mramjes, me fale ηe-zet nepulje „Teravih“; ne keto, ne dy, a ne kater me đan selam mâ mir eѳte. Ne kater mbas si te en selam, eѳte mire me nrit nake, ne keté nake kohe «teqbir» a salavat, a Kur-an kendohet.

E falmj’ e farzit me xindje (xema-ate) ner buna eѳte synnet i force, keté synnet m’ e lan na me qen semundes s’ bon; se ne keté ka ѳume sende, no duhet m’ i kuntum me mos u bom i verbum.

Me mos e mberim (i j’ anitem), imamit ne teqbirin’ e nare, kjo falje ne qofte ni ató falje qi kendon imami me za, mbas si t’ i xitet imamit „subsahe-qaλλahymmen“, duhet m’ e kendum; se linset te denohet Kur-ani q’ eѳte farze;

mɛ mos kendum imami mɛ za, até hɛrɛ duhɛt m' ɛ kendum.

Mɛ qen imami ne ꞑepuljɛ, ne ja marte mendja sɛ mund t' a mbrije imamin ne ꞑepuljɛ, ɛ kendon; ne mos j'a marte mendja qe s' ɛ mbrin dot, mɛr *tɛqbirin* ðɛ bjɛ ne ꞑepuljɛ, baϭkohɛt mɛ imamin; ajo ꞑepule ɛ mberimɛ quhɛt ꞑa baϭkum; imami n' ungritte, ajo ꞑepule ɛ mbrimɛ s' quhɛt, ɛnɛ ne te dyte, ɛ ne te tjɛra keϭtu ϭϭte. Ato ꞑepula qi s' mbrihɛn mɛ imam, mbas sɛlamit, vɛt ꞑa ðan sɛlam ngrihɛt ɛ i fal vɛte sikur liꞑsɛt.

Ne keto ꞑepula qi falɛn vɛtem, mɛ i ŋgan ndo ŋe sɛn qi liꞑsɛt „uljɛ-lafi", mbas si te ɛꞑ sɛlam bon uljɛ-lafine (s'ka ndoŋe ndruhe s'i kiϭtɛ godit imamit) sɛ ꞑer sɛ kjo i ŋgajti n'ató vɛsɛ q' iϭtɛ ndam ꞑi imamit.

Пer ato q'i kane godit' imamit, tuɛ fal liꞑsɛt mɛ mos u-dam ꞑi atí; n' uljɛ, a ne ꞑepuljɛ ꞑara atí mɛ mos u ngrite ɛ mɛ mos ram; sɛ mɛ u-ngrite sa ꞑer te ðane ŋe hɛre: „*subhanaλλah*", ꞑi goditjɛs' ɛ imamit dɛl, ɛnɛ falmja i ꞑriϭɛte.

Mendaj ϭume pohɛ duhɛt mɛ i vendum ŋe ðermike (ðepimɛ) nga imami mɛ mos u-ndam.

Tuɛ fale mɛ imam, liꞑsɛt mɛ i bom varꞑɛt

(saf) ndrεjte. Nder mjεt (ne mεst) vent mbrazet mε mos lan. Mbas si te sosεt' ε falmja, eϭte mire mε ε priϭe vargun, ε mε u ꞑerdεrđ ne ꞑer te tjεra visε ꞑer te fale synnεtin q' eϭte ꞑer te fale. Si kur miꞑεt vεϭ ꞑi fjalεt, kjo ε dεrđun eϭte ꞑer atà te fala qi kan mbas farzit synnεt ꞑer te fale. N' ató qe s' kane keϭtu ndo ꞑe te fale, ne daϭin dεrđεn, ne daϭin ꞑin si kur qεn ne varke.

Mbasandaj eϭte mire te kendojn: «*Aλλahula-i la hεn*» εnε te đojne 33 hεre «*subhanaλλah*», εnε 33 hεr: «*εlhamdy-lillah*», εnε 33 hεr: «*εAλλahu-εqbεr*».

Mbasandaj: «*la i la hε-illaλλahu vahdεhu*, ꞑer ne funt.

Mbasandaj mε ngrit durt mε bon lutjεn. Ne lutjε duhεt mε kerkum, ϭꞑetimn' ε miresin ꞑer te ꞑiđe, ku ε ku ꞑer amen ε ꞑer aten, ε ꞑer ꞑiđe vελεzerin' ε memeđεut qi jan mâ t' afer ε mâ te daϭure sε ϭꞑirti.

Иεriu sa te doje memeđεtaret açe don memeđεne, sa daϭni te kεte ne memeđê açe daϭni ka εnε ne fε. Ata qi mendohεn, ε ꞑiđe-ꞑe mbas nεvojεn te kohes ꞑer memeđεtaret ϭerbetojne, ata xindεn ne uđe te Иrofitit, ata jεn qi aꞑen ϭije bεses, ε ε ϭtojne fεne.

Feja pa memeðê nuk ϭtrengohɛt, kjo mɛ dituni mɛr fuqin, mɛ daϭuni ne mɛst ӿɛn ϭpetimne.

Mâ per kijet ðam mbas tc daϭmit te kohes mɛ punum, sɛ mɛ te ndrum kohɛja ɛnɛ punet ndriϭohɛn; mâ pare luftet boheϭin mɛ harkɛ, mɛ ϭepɛta, mhasandaj harkɛt u-bon kanonɛ (topa), ϭepɛtat: plumɛ, ɛ gylɛ, si i ϭofim sot mɛ sy, ɛ si i ӿɛӿim (digojme); po keto nuk jɛne moλa ɛ darða te nà i ɛpe Zoti ne per kopϭtɛt; per m' i bom keta Πɛrendija, ka ðone mend, ɛnɛ mendɛn, per m' ɛ ϭkelqɛme (pelqyɛre), ka ðane ditunin; mendaj ditunij' ɛ Bɛses si lipsɛt, aϭtu lipsɛt ɛnɛ ditunija trɛgerise ɛnɛ mjɛϭterise ɛ te tjɛra te dita. Sɛ mɛ te pa pasmɛ, kunder armikevɛ s' u pihɛt. Fort mir po ɛ ϭofim armiket kunder nɛvɛ, mâ te maðɛ arme kane ditunin, sot fuqite pɛϭohɛn mɛ dituni, ata qi kane mâ ϭume ditunin, memeðɛne te vɛt ɛ kan zbukuru, ɛnɛ si duhɛt aϭtu pojne.

Ne punet te te pa ditmevɛ giðe-ŋe perzihɛn; si duhɛn per vɛtehɛ, aϭtu i perkeðɛjne. Te hoλat pi dorɛ u-a mapin.

Mâ ne funt pi ata disa rob (skλaf) i mapin, disa te tjɛre ne per visɛ te huja si zoӿt' i dɛrðin.

Luftera bohɛn mɛ trimeri te forc, visɛ mi-

pεn, femnij' ε atynενε ámavε ε átavε qe kane pite femine tuε punum kombe vdaθum krij ϭtrum mε bap ne ϭpine (krah). Kockat aqε i lanё, memat' ε átat mε dore ne ϰî ɡiθe-ɲe u-qajne. Xaλenin' u-a çojne mε te zεza.

Πrape mâ ne funt tuε ndejte ne per broɴε (froɴε) t' arta mε ditni, qe kane ɡyçin si dum ata vεt visεt te lamε mε ϰake, prape i marin, kockat te femnis ne per kambe t' armikevε mbεsine. Keta bohεn mε dituni, s' bohεn tuε ndejte si baketi.

Πer keté ϭkak duhεt εnε nενε keta ditunija, εnε mâ tεper mε dituni; armikevε kunder t' u vim.

Ketá sot, une nuk' i θom, i ka θan' i miri jone Πrofiti: (i qofϭim fale atí) „Armikut prit- „jani mε até sεn qe u-pi kunder juvε; ne ua „ndejte mε ϭpate, εnε ju pritjani mε ϭpate, ne „u-ndejte mε harke, εnε ju mε harke pritεni". Kesaj fjalε sot deftεsa i i-pεt, mε u-ndejte mε plum εnε juvε pritjani mε plum; ne u-ndejte mε kanonε (topa) εnε ju pritεni mε kanonε, n' u-ndejte mε dituní, εnε juvε pritjani mε dituni.

Sot per nενε eϭte bom farz, ɲe ore mâ pare t' i bijεm mbrapa ditunis-mεndεs t'a mesojme baϭke mε dituni te fεse, mε keté dituni, ditunij' ε fεs

BKSH

jɛtetón; nuk' eɵte kjo dituni kunder fɛs si ɛ xɛxim ɛ si ɛ ɵofim mɛ sy te ƌembeɵme, ɲi disa ŋɛres te vɛrbure; kjo tuf ŋɛrse, quhɛn armiket te memeƌɛse, ɛ te fɛse.

Keta mɛ fjale na ɛ diftojne Ηarajsen, mɛ ɲun na çɛlin dirte (dyɛrt) te Sketɛɲes, sɛ uʎet te trɛgerise ɛ te mjɛɵterise. Γiƌe-ŋe i fjasin kɛç ɛ te zɛzat ɲer tô. Ma ne funt ŋɛrezija, ɲi te ɲa ɲasmet mɛr boten me çafe ɛ dɛl ne te vjɛƌe, a ɲo ɵkon ɛ i bohɛt ŋe te hujte ɵerbetor. Γiƌe-ŋe i ɵkon ɲara ɛ mbraɲa, nga robenija mbraɲa ɛtj. Disa te tjɛre atá te hoʎa qi kane, ɵokevɛ mɛ uzur *(faïz)*, u-a dɛrƌin (qe keté Zoti ɛ ka ndalu). Ηraɲe disa te tjɛre, ɲi te ɲa ɲasmɛn ŋenin farz, s' un ɛ bojne (*haɣin*). Βɵte fjal' ɛ ditmɛ qi ŋɛrezija si te kɛte dituni, ɲi atí s' dɛl ligeɵti kupe.

Θoku i te mirit jon i ndɛrçmi *Ymɛr*, ŋe dit dul ne ɲer Mɛdinɛ ɛ ɵekoj trɛgerin, trɛgetaret, mjɛɵterine, mjɛɵtrit; mɛ te ƌkɛm ne vent, mbloƌi te ɲaret (krɛnet) te vendit ɛ u-ƌa: „une sot ne ɲer qytɛt lujta ŋe sɛne te lik, ɲaɵe qi, mjɛɵterine krɛjt' ɛ kini lane ne dore te ŋɛrzevɛ te huje ɛ te ɲoɵterm. Kjo ɲer ju nuk' eɵte mire, sɛ ma ne funt, ju, a femija juje ka ɲer te mbɛte ne dore te ketynɛvɛ ŋɛr-

zevε te pa ditun ε te pa ŋoftun. Enε te hoλat dot' ua jεkin krεjt. Mendaj lipsεt trεgerija εnε mjεϭterija kε ju te jεte".

Te giđe Пrofitet kiϭin mjεϭteri, nuke pojne mε dore ne xi, mε page te kombit qi mbliđεt pi te pasmite ε te pa pasmit, pi disa te vεtem qi jεn pa fjoke ne koke, ε pi disa gra te vεja qe i kan mblεđ tuε punu mε dore ε mε đoje nat' ε dite. Иe ε pojtmε, qe eϭte mε ketą te hoλa per ŋεri te ϭendoϭ' ε dobiϭmε nuk' eϭte. Пi ϭokete te te mirit jone, i ndεrçmi *Ali* ka đene: «Mâ kafϭit' ε dobiϭmε, sε kafϭita qi dεl pri dorε s' ka». Пi keta fjale mipεt vεϭ, sε ŋεrzevε u-lipsεt te ngrenmen' ε te pimεn, tà çεsim pi dorε mε trεgeri, mε mjεϭteri ε mε bulkesí, jo tuε prite mε dure ne xi, a po mε te hoλat te kombit, a mε te vjεđe.

Fεja te giđa keto na i fjεt, pi ata fitimε te likta, ε pi mεfϭit (*tεmbεl*) giđe-ŋe n'a largon, Пεrendija ŋεrin te mεfϭ nuk' ε don. Пεrendija, ε giđe ŋεrezija ε dun até ŋεri qi s' pεrton. Пertimi eϭte si squke (keλoçke), giđe te ligat pi ate dalin. Пertimi sjελ te pa pasmεn qe ja mberϭελen syte ŋεriut ε bon giđ ç' fare te kεçε.

Mendaj fort na lipsεt te zam trεgenin, mjεϭterine ε te tjεra si keta, t'i lam atá fitimε te

likta, ε mεfϭet qi kεmi. Fεja jone keta s'i çon; keta ne keté kohe, per na jεne hεlme, ε keta mâ ne funt bjεn humbjεn per jεte.

Trεgerija, mjεϭterija, ε te tjεret te kesaj kohε jεn qεter λuje. Sot per keta ka dituni ne vεtε, mε keté dituni armiket q'i kεmi pεƌ' ε potuλe, ϭtùn fuqin, mε keta ditunija ɡiƌe-ŋe kunder nε, ƌεlpeni bojne. Me ŋ'ane ne per Ϭqipeni, bojne ϭkoλa per mε na i ndam memeƌεtaret te Kriϭtεre pi nεϭ, me ŋ'ane qεter mε dore t' atynεvε ŋεrzvε liq te vεt q'i kan, uçεlin uλ disa Ϭqipetarvε te pa diçme te bojne ligeϭtija ε te zan bota te ƌepεsin me te kater anet, εnε vεte mε te ϭkrojtmε (perkohϭmε) ɡiƌ te vkasin ne per *Evrope*: „Ϭifni! sε qyϭ bohεt ne Ϭqipeni?“ mε ketá sεndε dune te bojne ɡiƌe ŋεrezin armikes per nεvε; mâ ne funt mε keté ƌεlpeni te çεsin ató q'i kane ne zember ε ne mend; ε te na futεn ne krahnur; te na ϭkεlin femin; te n'a humbin εmnin te vjεter ε te delir tone.

Пer na, lipsεt ɡiƌe-ŋe, punet q' i bojne fqiŋet (*komϭi*) kunder nε, ti ϭofim ε t'i veϭtrojme; ƌεlperivε, dinakerivε t' atynεvε qεnε, uλe (uƌe) te mos u-lam.

Mâ s' pari ti lam na, vjεƌesite ε vrasate q'i

kimi nder mjεte, sε mε keto as Zoti na don, as Profiti na prεt (qas), as Mbrεti mε sy te mire na ɵεf, as Θtatεt ε qεr ε ɠiðe ηεrezija na ndεron.

Kjo kohe qe jεmi, qεra kohevεt s'u-ɠan. Ne keté kohε mε εgersira mε durte ηεr ne bilur mε xake, s'ε lan ε sὲ jεtetojne ηεrine. Ne ketà kohε t' afra, Amεrika tuε qen vendi t' εgervε sot quhεt ɠεpi (djεpi) i qytεterise, εnε mε kete qytεteri qi kane, te hoλat tona krεjt po na i hεqin. Lεɵin, pi nε pεse groɵ ε mapin, mbas si ε punojne, prape nεvεj nga ηe-çint, nga dy çint groɵ na ε ɵεsin. Keɵtu εnε ɵume te tjεra. Du-mε-ðan ɵume kombε, qe s' ndjεɵin, a po s' perzjεɵin mε ηεrs, te tane ne keté kohe ɵkelqεn, ne dituni ε mε giɵt pefεhεn. Nεvε te ɠiða keta tui pam mε sy, prap' atý-nε te ligavε qi na humbin kombesin' ε me-meðεn baɵke mε fεn, nuke ndahεmi. Γiðe-ηe mε padijε qi kεmi ne priɵjεn ton, vεte mun-dohεmi per disa te hoλa q'i mapim, memeðεn' ε hεlmosim, deɵirat ε ðipjεt armikeriɵte te fqi-ηevε n'a i stolisin mε ketó. Ata qi nεvε mir nuk n'a din fjalet t' armikevε, ɠið' i vertεtojne.

Keto duhεt m' i kuptum per disa te pakta qi fitojne, ndεrin te par te mos ε hapojne.

Пer nενε eσte bom farz keta te keçija t' i lam, keta te liga te hiδεn krεjte. Friken te Пεrendise kup ɲi mendεt te mos ε çεsim, ɲi rugen te Пrofitit ε te σokeνε ty, qi kiσin ɲer fε ε ɲer miresite te ŋεrezise ε te memeδεut te mos dalim. Ku ε ku hoxet qe quhεn σerbetoret te fεs, hoxet jεn ne vendit te Пrofitit. Mendaj liɲsεt te kujtojme mire fjalet ε ɲunet te te Mirit jon q' i kiσtε ɲer σɲetim te memeδεut ε ɲer miresit te ŋεrezise. N' até λuj te mundohεn ɲiδe-ŋe, ate hεre quhεn te mbεtunit t' Aty (Пrofitit).

I Miri jone mε ɲiδe Θoket kur σifσin ndoŋe ɲun te lige ne komb te vεt, ɲer te largohεn até ɲi ate te kεçε, i luteσin Zotit. Enε σifσin te xajne σkakun kaj ε ka, ε t' a ndalin. Nuk hiçεσin mban tuε σiku mε sy te vrenger (venger). Ate ne sy te kεç ε te lan ŋer ne funt, aσtu, si hoxet te soçme si lan ata qi s' kan ɲam dituni as far, te bojne disa ɲun qi s' vin ne fê jon as ne te tjεrνε.

Hoxet te Θqiɲenis, ɲer keta te vramε ε te vjεδa, ε te tjεra te liga qi bijεn humbjεn te memeδεut, mâ ne funt εnε te fεs, Zoti ka mε i ɲyεt n' até jεte. D. m. δ. qyσ vjεδja ε qyσ vrasa qi bohεn ɲi atynε, ŋe ɲjεs ɲer hoxet

ɞkruhet, se keta qi bojne te liga, giđe ꞃi te paditmen' e bojne. Keta açe zember barđe, jen qi s' mun me e ɞkrojte.

Hoxet' e giđ te diçunit t' asaj ane, s'i dine keçijate qi bohen n' até ane aɞtu din ndaljen' e presjen t' atyneve, e s' mundohen t'a ndalojne, ne keté do mos do, ꞃjes dote ken.

Ие dite ne Bagdat i ɞeꞃti *Abdyl-Kadir-Гejlaniu,* iɞte tue ndejte me disa ɞoke te vet. Sy çel, ꞃi t'a ꞃeni đa: «Keté jete te tan' e ɞofe si kafen ne fixan q' e kom ne dore». Ene te tjeret keɞtu disa fjale folne. Mâ ne funt vet Abdyl-Kadiri đa: «đe un' e ɞof keté jete si e ɞof gurin q' e kom n' u-naze». Ne keté fjale i bir' i Abdyl-Kadirit ndođi ne kambe, i diꞃoj te taua keta fjale. Mbas ꞃe kohe djali dule ne ruge, xet ꞃe grue tue qam. Zember-mire djali e pyet: «ç' ke qi qajɞ?» E mjera i đa: «mbram me kane vjeđ loꞃen q' uɞqeꞃa femin me qumɞtin e me te lym (ꞃalꞃ) te saje». Djali u-keđye e i đa: „loꞃen tende t'a kan vjeđ ç' atá kater vet, qi jen tue ndejt ç'aty, ɞko kerkoje". Gruaja ꞃi kete fjal ɞum' u-gezu ene u ɞkoj ngat' e u-đa: „iꞃm' ani loꞃen qi ma kini maꞃ". Keta te ɞeꞃtit ꞃi fjalet te grues u habin, ma ne funt e pyeten: „kuɞ t'a đa keté fjale?" Gru-

aja u-perꞡiꞡ ε ða: „keté fjale m'a ða ç' aj qi pije ç' aty". Abdyl-Kadiri ðipi djalin mε ŋe hiðerim, εnε i ða: „qyϭ i kε ðan kesaj gruajε?" Djali u perꞡiꞡ ε i ða átes' vεt: „Πo vertεt ju j'a kini vjεð, sε pares, te ꞡið folte nga ŋe fjale, q' i ε ϭifni keté jεte anε mb' an. Kur eϭte aϭtu εnε lopen te kesaj gruajε kuϭ ε ka map ε ϭifni, ε s' ja deftoni, Enε ju mε tê baϭke vjεðes ꞡuhεni". Mε keté fjale te ꞡiðe, djalin ε vertεtun εnε gruas i ðan: „ϭko ne ϭtepi, sε Zoti t'a çit lopen". Mε lutjε t' atyηενε qi bon, nεsrit lopa gruεs i εrð ne ϭtepi, εðε vjεðesi nga vjεðjma u largu.

Si kur te ϭkojne hoxet, ε t'u diftojne mε ꞡuhe qi mundin te mapin vεϭ urðerimεt te Zotit ε te Πrofitit, εnε ne daϭurit te mbrεtit, ε ꞡið te nεvojϭimεt te kohes, per pak kohe ηi keta te keçija krεjt hiçen, sε zembra ε atyηενε eϭte ε kuʎumε krεjte. Ata mε ηake fjale te drεjta ηi te keçijavε largohεn.

Mendaj hoxet keté punε t'a mapin mε paðe, ε te mundohεn ne ꞡuhe te vεte; ditunin te fεs εnε ditunin te mendεs ne per to t' a dεrðen, εnε vεte ꞡiðe-ŋe atyηενε t' u fjasin per bεsεt mε ꞡuhe te vεt. Sε ŋeriu bεsen, ε ditunin mε ꞡuhe te vεt mundεt mε xan. E mε

i mar vεϭ fεt si kur jεn. Mendaj Πεrendija, Πrofitet q'i dergoj ne ɠuh t' ati vendi q'i xindeϭin, qi t' a mapin vεϭ fεne mire ne ɠuhe te vεt. Sε atynεvε mâ se ɲari do t'u fjitεϭte. Mendaj duhεϭte ato t' a mapin vεϭe mire fεn, εnε qεrvε kombε ɲer t'a mapin vεϭ mire si duhεt, mε ɲer keƌijεs, i ƌipçin ε ua diftojϭin fεn. Tεfsiret keϭtu ƌojne (ne syrε t' Ibrahimit).

Πi keté miɲεt vεϭ ne ϭεϭ, qi siciƛi komb ne ɠuh te vεt ε mεr vεϭ, ε mesonfεn mâ vrik (ϭɲεjt).

Иεriu ŋer sa te meson ŋe ɠuh tjεter, i duhεt ϭume koh; me keté kohe; ma te ϭumte ɲer sε kendojn' ε s' marin vεϭ xo (ɠe) ɲi kendimi, nde ŋe ϭijε nuk' u-mapin, mâ ne funt ε len. Disa te tjεre ɲi varferijε ε len. Sε mε ŋe kohe te ɠate eϭte naturiϭte qe liɲsεn te hoƛa te priϭjε brenda n'até kohe, vεç kesaj ɲunen t' aty ne ϭteɲi ɲer mε ε ɲam, liɲsεt te zεn ŋεri mε ɲage. Πer kete ŋεrezise anes jon, si te ciƛet koha s' u-ndif, ɲer kete ϭkak εnε ɲer até qi son mεr ɲi te kendumen ndo-ŋe ϭije; ɲi ŋe ϭkoƛe te ɲare qi xindεn ŋe çin qεm (djεm) s' dεl as ŋe qi te mesoje *arabiϭt* ε tjεter.

Enε ato qi kendojne dy trε vjεte, ɲa mesun kup ŋe sεndi, ɲi ϭkoƛε; ɲa map ŋe ɲεm dalin. Ate kohe krεjt' ε humbin; si kur te ken-

dojne n' ate kohe ne ǥuhen te vet, ƥi ate numer qi đam ƥer kijet, mundin te dalin ŋe-zεt, a tri-đεt, qi te mesojne *arabiϭtεn* ε qεra ǥuhe.

Eϭte fjal' ε ditun, ŋεriu kur te nxεn mε ŋe ǥuhe, si te kuƥtoj ŋe sεndi, i vjεn daϭuni te mesoje εnε qεret ǥuhe, ku ε ku ǥuhen *arabiϭtεn* te fεse.

Te vime n' ato te qεret te vorfunit ƥi te ƥa ƥasmεn, kendimit mbraƥa s'i bjεn, ε lan ne kendimεt te ƥara. Si te jεte ne kete menyre, εnε keto ƥa dobi s' mbεsin, sε n' ate kohe te ƥakes, ǥuhen te vεte dota mesojne. Ato libra q'i do te bojn hoxet ne fε, ǥiđe-ŋe dot' i kεn ne dor' ε dot' i kendojne. Si kur mε u-bom bari, ne ven te fyλit do te kendoje librεn, do te maƥ vεϭ fεn' ε bεsεn. Ŋεriu si te maƥ vεϭ fεn' ε bεsen, ƥi dorε te ti, vrase, te vjεđa ε tε tjεra te liga s' dalin. Si kur ε ϭofim kombεt' ε tjεre qi kane dituni, qi s' u-dεl ŋe sεn ε keçε ƥi dorε. Kjo! fundosεn te ligat qi n'a largojne ƥi ruges te Ŋεrendise, ε n'a diftojne nεvε Ɵqiƥetaret, t' εger ne sy te ŋεrezise. Mε dituni te fεs, ε mε dituni te mendεs mε ε ƥerhaƥ, te mesojne trεgerin, mjεϭterine ε te tjεra, qi t' u vije ε ƥasmja. Mε kete, ate-herε t' u vim kunder armi-

keve, q'i kimi peð' ε potuλ, d. m. ð. mε lartesí te ditunis t'i presim, ε t' ua lam zbrazte armet, q'i jεn tuε perdurum kunder nε.

Mε kete menyre xεn fjal' ε Profitit vεn, q' ε ɵkrojtem mê per kijet; εnε mbrεterija na don, mε sy te mire na ɵikon.

Per dituni te mendεs, te ditunit giðe-ŋe libra po ɵkrojne, fjalet te guhes jεn tui mbleð. Enε hoxet duhεt te ɵkrojne libra per fê, ε te mbleðin εnε fjalet qi ka guha jon per fε. Keɵtu, keɵtu per pake kohε ti xεn puha fjalet te vεte krεjt, ε te mundεt ŋεri te ɵkrone ε te perkðεn libra. Mε keté mendim per pake kehε guha te prεt ŋe uðe te gate, si ε ciλa guha ka fjalen te vεte. Per keté perderum ndo ŋe te kεç s' vjεn. Si ðojme ne vent te fjales *Aλλah*, Zot, ε Pεrendi, aɵtu mundim te ðomi per fjalet *ruqu* ε *sεxdε*, pepuljε ε uljε εtj. Fjalet te fεs te liðura s' jεn. Per ɵkroŋat ketu s' lipsεt te bojme fjale. Ata qi kan ditun ε din, εnε fjasin giðe-ŋe, qi ɵkroŋate jεne si te gyr (boj). Per tâ ndo ŋe sεne s' ka, puna eɵte kε deftεsa, per ata qi jεn traðetore t'a hapojne keté fjale te drεjt. Atynεvε u-ðom te ɵikojne istorin te ɵkrimit, ε te ɵkroŋavε te giðe.

Pi aty lε te mapen vεɵ te vertεten.

Hoxet kete punen te puhes, ne qofte qi t'a ϭikojn mε ηe sy te feϭtyr, mâ ne funt per fê do te sjελen ηe dam (dem) te maδ. Ketè duhεt mε ε kuptu, ε mε zan mε ϭkrojte libra per fε. E ndejtmεja mbane, nuk' eϭte pun' ε mire.

BKSH

Falmj' ɛ te Πremtɛs

E falmj' ɛ te Πremtɛs eɕte farz ɲer ata bɲpa qe s' jɛn te bojtes (*mysafir*), as ne burg kur xindeń, as semundes jɛn. Πer keta ŋɛrs, qi s' jɛn ɲi ato tuf qe ɲermeɲdem ɲer kijet, ɛ falmja drɛken eɕte likeɕte (*Mɛqruh*).

Ata qe jɛn bojtes, a jɛn ne burg a jɛn semundes ɛ falin drɛken. Ne qofte qi te xindɛn me ŋe vent, q' atjɛ falɛt ɛ Πremtja, drɛken te asaj ditɛ mɛ xindjɛ mɛ mos ɛ fale.

Bojtezit, a tjɛret mɛ qen qi te falin te Πremtɛn, ɛ zɛn vendin te drɛkes.

Mɛ te kendumɛn te *ɛȃanit*, duhɛt mɛ i lam ɲunet krɛjt ɛ mɛ ɕkum ne Faltorɛ (*ȝami*). Ne keté kohe te ɲaket, ɲer Myslimanet, ɛ ngatẹɲumja mɛ trɛgeni ɛ mɛ qɛra ɲun, eɕte ndalum nga an' ɛ Πɛrendise. Mbas si te dilɛt ɲi te faltorɛs, ɲraɲe mundɛt ŋɛriu te ɕɛf trɛgenin ɛ te qɛra ɲune qi ka.

„Vɛndoni rohe (rɛ), mire sɛ sa nuke n'a ndạlon fɛja nga ɲunet ɛ nga trɛgenite“.

BKSH

E Пremtja, ka kater ɲepule synnɛt, ɲara farzit, qi i ȡojne: synnɛt' i pare te Пremtɛse. Mbas keti synnɛti eɕt farzi. Farzi ka dy ɲepul. Mbas farzit, ka ɛnɛ kater ɲepul synnɛt, qi ȡojne: synnɛt' i mbraɲum (i ɲraseme) i te Пremtɛs. Mbas keti synnɛti ɛnɛ kater ɲepul ka qi falɛn mɛ qeλim (*nijɛt*) „te drɛse mɲrasmɛ“ (*ahir-ȡuhur*). Mbas keta kater ɲepulɛ, ka ɛnɛ dy ɲepul q' u ȡojne: „Synnɛt' i kohes“.

Kur' ɛ kendon imami, a *hatibi* hytbɛn, nuke bon mɛ u-fal, as mɛ bom fjale. E diɲumja *hytbɛn* eɕte farz. Mɛ arȡe vone, mɛ ӽɛt imamin tuɛ kendum hytbɛn, duhɛt mɛ u uɲe ɛ mɛ diɲu hytbɛn; „synnɛtin te ɲare“ mɛ ɛ lan mbas farzit. Tuɛ fale synnɛtin, mɛ qen qi te fiλohɛt hytbɛja, liɲsɛt mɛ ɛ lɛtum kendimin, ɛnɛ mɛ ɛ sosun synnɛtin mâ vrike ɛ mɛ diɲu hytbɛn q' eɕte farz.

Mɛ qen ne ӽum, a mɛ qɛter menyre, ɛ mɛ mbɛtum krɛjt vone, mɛ ɛ ӽɛtum imamin tuɛ fal, si kur mɛ qen ne guɲ i goditen imamit. Kur t'a sosije imami ɛ te ɛɲe *Sɛlam*, ky ngrihɛt ɛ i fal ato ɲepulɛ qe s' mbrimi (s' ja apiti).

Falj' ɛ Bajramit

Myslimanet kane dy hɛre ne mot bajram. *Bajram' i maȡ*, eɕte diten' ɛ pare te mujt *Gɛ-*

valit, ŋer ne te trεten dit. I dyti *Bajram'i vogel*, ne ðεte te mujt *Bilhiχèse*, ŋer te kater-mbeðεten dit.

Falj' ε Bajramit eɕte *vaχib* εnε kjo si faljε te Ɒremtεs mε xindjε falεt, vεte me vεtehε s' falεte. Kjo faljε eɕte dy pepuljε, mε xaɕte *tεqbir* te tεpra. Koh' ε kesaj te falmε, eɕte pi kur ngrihεt djελi ŋe a dy strumbλar (hostεn) per kijet, ε ŋer sa te ndalεt lartesim' i djελit ε te vjεrεt hyja ε sεnvε.

Si me qεret te fala, mâ se pari bohεt qeλimi: „per Ɒεrendi qeλoj te fali faljεn' ε Bajramit mε xaɕte tεqbir j'u liða, a (i godita) keti imami". Mbas si te grεne durt ne vεɕe, i liðin si ne tjεra te fala. Kendon imami ε te piðe te liðurite mε te: „*Subhanε-qaλλahymεn*" vεte mε vεtehε; prap' imami gepεn durte ne vεɕe εnε te liðmit baɕke mε tê i gpεjne, dukε ðan: «*aλλahu εqbεr*», pasandaj i varin durte poɕte, pin sa mε ðan tri herε: „*sybhanaλλah*", prape gpεjne durte ne vεɕe tuε ðan: „*aλλahuεqbεr*", si hεren' ε pare prape i livaren, te trεten hεre, i kepεjne durte ne vεɕe, po mâ te poɕte nuk' i liɕojne; po i liðin nder kerðinz si ne qεrat te fala. Mbasandaj imami zεn mε kendu mε za. Mbas si te sosij te kendumεn,

BKSH

imami mɛ giđe te liđmit baɵke bjɛ ne pepuljɛ, ɛ ne uljɛ. Пrape krijt ne kambe, zɛ imami mɛ kendu, mbas si te sosije te kendumɛn si ne pepuljɛn' ɛ pare, ɛnɛ trɛ herе durt' i kepɛn ɛ i leɵon. Ne pepulin te dyte, si đam pake mê per kijet, ɛ ngritmja durte, ɛ ɛ marmja tɛqbiret eɵte mbas kendimit Kur-anit. Mbas si te ulɛn durte hɛren te mbrapmɛ, prape s' duhɛt mɛ i liđ, tui pas durt livar. Bijɛ ne pepuljɛ ɛ ne uljɛ, mbas deɵmopes ɛp Sɛlam ɛ sosen te falmɛn. Keta xaɵte *tɛqbir* te tɛper jɛn *vaχib*.

Kuɵ sun' ɛ mberipe imamin ne fiλem, mɛ t' unxitum imamit mbas tɛqbirit te pare, mɛp tɛqbiret te tɛpra, qi kan perɵku. Mɛ qen qe t'a mbrij imamine ne pepuljɛ, ne ja marte mendja sɛ mundɛt t'a mbrije pepuljɛn, mɛr tɛqbiret si künder đam. Ne qofte qe te mos ja mar mendja, mbas si te mɛr tɛqbirin te pare, bjɛ ne pepuljɛ; tɛqbiret pi aty i mɛp pa ngrit durte ne vɛɵ. Ne qofte qi pepulin te pare krɛjte te mos ɛ mbrij, mbas si t' ap Sɛlam imami, te fali ato pepulɛ qi pate perɵku. Ɛnɛ tɛqbiret ate-hɛr i mɛp mbas te kendumɛs Kur-anit. Ne qofte qi te mos i mbrije ɛnɛ ne tɛqbiret te pepuλit dyte, ne munt te mɛp tuɛ qen ne pepuljɛ si đam per te paret; jo ne qofte

qi t'a mbrije mbas pepuljes, ate-here i liđet imamit. *Imami* mbas si te epe *selam*, ky qeri ngrihet e e fale me pađ.

Kjo falje s' ka as *eđan* as *kamet*.

Hytbeja, e falje Bajramit esste synnet, s' esste vaxibe si e te Ilremtes, ene kjo hytbe kendohet mbas te falmes.

Te dy Bajramet faljen qe λoj e kan; veç Bajram' i vogel pi menpezit te dites *arife*, nper mbas drek te dites kater bajramit, mbas piđe farzet te pes koheve, me pru teqbir esste vaxibe. Ene me i mbet ndo qe koh pi keta, per me u fal pa kohe, ene teqbiri duhet ate-here me u mape.

Ne Bajram te mađ para te faljes, me ngran qe sen t' ambel e me u lam, me bom «*misvaqe*», me ves petka te pastra ene me u litur (lyer) me erna te mira *) (esste mir) *mystehabe*.

Falj' e xenazes

Falje xenazes esste „farz' i qaftur" (*qifaje*), d. m. đ. me te falum disa qers xenaze, pi qeret ki farz pezohet.

---

*) Ne keto dite soku me sokun dot piçet sokeniste dore per dore dote zihet. Veç kesaj ne faltore, e ne te qera te mbesstiλa per me mos pasum ndo-q' ere te keçe qe tå largon qenin nga qetri e te bej likesste veλazerise, duhet me u litum me kesstu q' er te mire. Kjo nuk' esste per te

Trupi i te vdεkurit si te lahεt ε te mbulohεt, si kunder na ძone *Fε-pεfέηεsεt* tona, vihεt perpara xindjεs.

Imami n' ane te ηat (djaძte) kunder krabanurit ne kambe pi. Ata ηεrs qe dote liძεn mbas imamit bohεn varke (*saf*), si ne qεra te fala. Sa do pakez qe te jεn trε vark mε u-bom eϭte mire.

Kjo ε fal dy ϭtyλa ka. E para, ε ndejtmja ne kambe; pa semundjε tuε ndejte s' bon te falεt. E dyta, mε map kater tεqbire; po ne te parin mε i ngrit durte eϭte synnεt.

Ne qeλim duhεt mε u dite, ajo xεnazε a bup' eϭte a grua? Qeλimne keϭtu mε bom: „qeλoj faljεn per Πεrendi, lutjεn per kete bupe (gruε a foϭηε) ju liძa keti imami". Ne qofte qe te mos ε dije a bup' eϭte, a grua, ate-hεrε qeλimn' ε bon: per até qe ka bon imami.

Ne qofte qe te jεte foϭηe, εn' ate-hεrε qeλimi keϭtu duhεt mε u-bom.

---

stolis trupin; kjo na diftón, sε nuk' eϭte mire ϭoku ϭokut t' ja ϭtrengón ϭpirtin mε as ηe sεndi.

Mε fqiηet lipsεt mε ϭkum fort mire. Zoti mε te maძ te vεte ne Kur-an urძerón: „Zotit robni boni, per ϭoke te mos beni, memes ε ates, miresí boni εnε fisit ε te vεtmεvε (*jεtim*) ε te pa pasmevε (*vobεk*, *fakir*) ε te mbεtmivε pa pjange ε pa ϭtepi ne per pug εnε fqiηevε. Mir bonuni ne likeϭti t'atynεvε mos xindεmi". Kuptoni! Πεrendija pi nεvε

Mbas tεqbirin te pare, kendohεt: *Subhanεqaλλahumja*; mbas te dytit, kendohεn: *salavatεt* qi kendóhεn ne te fala te qεra tuε ndejtur ne guηe; mbas te tretit, kendohεn lutjεt te *χenazεs*; ne mεs dite kendon lutjεt te vitrit, a tjεra; mâ ne funt i katri *tεqbir* ηipεt εnε *sεlam* ipεt. Mε s' ε mbrim imamin, ata tεqbir qe kan perϭkum, mbas sεlamit mε raϑe i mεr, ne funt εp sεlam; po *χenazεja* ne vendi lipsεt te mos jεte levizun.

Ие femi qi lεn mε pake ϭpirt ε vdεs n' até çast, asaj femijε duhεt mε ja vum εmnin ε mε ε lam ε mε ε mbeϭtjελe, mε ja fale *χenazεn*. Ne lεft pa fryme s' falεt, vεçε εmni i vendohεt εnε lahεt, me ηe livεr liϑεt, aϭtu ne vop ϭtihεt.

Mε qen qi te vdεs ηεri ne dεt per mi anijet, mε s' pas afrit te ϑat (stεrε), mε ε lam, mε ε mbeϭtjελ' ε mε ja fale *χenazεn* ε mε ε ϭtu ne dεt bon.

---

mε robeni baϭke, kerkon te ϭkumεn mire mε fqiηet. Mendaj εnε i miri jon Пrofiti ϑote: „robi Mysliman i mire s'bóhεt ηer sa te jεte bota ne ϭpetim pi zembren, ε pi gojen ε pi dorε t' aty, εnε rob' i bεsum, s' bohεt ηer sa te jεt bot' ε ϭtemengum (ϭtrember) pi te ligat t' aty". Пrape ka ϑane: „kuϭ ka bεsum Zotin εnε diten te mbrapmε (kijamεt) ne te fjεt mbar, a po ne te hεϭtem. Enε kuϭ ka bεsum Zotin εnε diten te mbrapmε, ne tâ ndεrón fqiηet. Enε kuϭ ka bεsum Zotin εnε diten te mbrapmε, ne tâ ndεrón bytezin". I qofϭim fale Пεrendise. Keté nε Ϭqipetarvε, nà ε ka ϑan, vεç lipsεt te mos ε lem mban.

Nyj' i trεt i Myslimanis eϭte mε ꝺa te dy-zεten (hεqat)

E ꝺamjε te dy-zεten, per ata Mysliman qi s' jεn ne skλaf εnε te mençum ε te mbrim (*balig*) vεç asaj ϰejε q' eϭt' ε lipsum per te krεjte, d. m. ꝺ. vεç pεtkavε, ε ϭtepine ε te vεϭmεn' ε ϭtepise ε te ꝺanmεt' ε kalit qe i hipen, εnε armet qi perdorεn, per até ϰe qe ϭtohεt mε te ꝺan ε mε te map, mε te kaper-xim numren te ϭenyre (*nisab*) (per fjori, te prεm a te pa prεm qofϭin 20 miꝺkal, pi εr-gendit 200 dirhεm, per ato qe jεn per trεgeri, ŋe sεn qe pagen 20 miꝺkal fjori te prεm, 200 dirhεm εrgent te prεm), ŋe hεre ne mot ne dyzεt, ŋe, per Πεrendi, Myslimanet te pa-sure mε ε ꝺan te te vobεkevε (fukaravε) eϭte farz. Kur t'a ape, a po kur t'a ndan te dy-

---

Mε mos ε zgate fjalen, i Miri jon aç' ε diftoj daϭunin te lipsure mε fqiŋet, sa disa pi ϭoket te tij kujtun, sε εnε mbas vdεkjεs pi ŋeni qεterin do te bije pjεse.

Kuϭ do te mos ndahεt pi tê, ε te ϭkoje mbas fjalet te Zotit ε te Πrofitit, duhεt mε ϭkum mire mε fqiŋet. Kur te ϰeϰi (dipoj) no ŋe fjale te kεç pi fqiŋevε tua duron, ŋe ŋeri, εrꝺi kε i miri jone per te qam ne fqiŋen' ε vεt. I miri jon i ꝺa: „te kεçεn jotε prεhεϭ ti até durohε, mjaft eϭte vdεkja per te dam".

Εnε mε fqiŋet te Kriϭtεre keϭtu duhεt mε ϭkum.

Fεja jon mbarasi (mysavat) te maꝺ ka nder mjεt ŋεrezise.

Fεja jon boten pi ate robeni qi ka ne fε te vεt nuk' i ndalon.

zεten mε goje duhεt mε qeλu. Ati qi t' i εɲεt ε dy-zεta, te marmεn' ε atí liɲsεt t'a mεndoje (kuɲtoje). Vεç ates, ɲyɵit (ata i ates), memes, ɲyɵεɵ (mama), femijes ε niɲenis, fisit qεter mε u ϑan mâ nεr eɵte; bupi grues, gruja bupit, zotenija robevε, te dy-zεten mε ε ϑan s' bon. Likeɵt' eɵte te dy-zεten mε çum ne ŋe vent tjεter. Liɲsεt siciλi komb te dy-zεten t'a dεrϑen brenda ne komb te vεt, vεç mε qen te ɲerjaɵtemit ɵum mâ te ɲa-ɲasum, sε te ɲa-ɲasmit te fiserise ε te kombit vεt.

Nyj' i katert: axenimi

Axenimi ne Ramazan eɵte farz, ɲer atá Myslimane qe jεn ne mente ε te mbrimε (*balig*). Duhεt ɲer atâ q' axenojne, ɲi kur zen mε undam dita ɲi natε, ε ŋer sa te ɲεrendoje djελi mε mos ngren ε mε mos ɲi, as mε mos bom aferim. Mbas si te boj qeλimin ɲer t' axenum, ɲa ndo ŋe semundjε, mε ngrεn, a mε ɲim, a mε

I nderçmi Y m ε r, kur hini ne *Kuds* (Zεrusalεm) ɲiϑe ŋεrezija ieɵtε mblεϑun ne kieɵe, i ndεrçmi Y m ε r kur dεɵ te falεt, hin ne kurt te kieɵes, εnε u ϑa atynεvε q' ieɵin ne kieɵ,. ε dεɵin ta prieɵin te falεn qi bojeɵin. I ndεrçmi u ϑa: „ju mos prieɵni te falmεn, une falεm ketu ne kurte", εnε ɵtroje ŋe sεn ε u fale. Du-mε-ϑane, ató sεnε qi s' na i çon fεja, mε εmen te fεse mε mos i bom, sε kjo kε likeɵte ɵum ɲer ato qi kujdεhe te maϑε.

bom aferim (si kur' ene бoçen' ε vεt), axenimi priбεt, duhεt gob' ε axenimit (*qεfarεt' i sovm*). Kjo gobε, per ata qi ja kan kohen, eбte mε liбum ŋe rob, ata qi s' ja kan kohen, 60 dit ŋe mbas ŋe mε axenu. Brenda ne ketó dite ε prεmj' ε ε gravε mε ditet te vεta nuk bijε no ŋe dam, sε quhεn semundes ne keté pune, per atá qi s' kan fuqi mε axenu giðe keto dite, ne vεn te keti axenimi, 60 te pa pasmevε (fakirvε) 520 dirhεm grun a 1040 dirhεm εlp, a pagen te ketynεvε, a po 60 te pa pasum i giŋεn (i ngopen); a vεtem ŋe 60 dite ε giŋen, εnε ε ðanja grun, εlp a pagen' ε ketynεvε keбtu eбte; d. m. ð. me ŋe dite keto ŋe ŋεriut s' i jipεn; po nga ŋe pjεs ne dite per 60 dite. Иe te pasmit mundεt mε ju ðan. Пi perjaбte ŋe sεndi (gi kafб) m' ε бtem ne goje, m' ε ngran si kur mε qen sa ŋe koke (koqε) mεli, axenimi priбεt, po mbasandaj ajo dite mε giðe goben baбke duhεt mε u-mbajte. Sa ŋe kok miser a qiqer ŋe sεndi qi ka mbεtum ne ðambet pa çit per jaбta m' ε ngren, mbas si ta çεt per jaбta, a tuε lam gojen mε hik uje, ne hεkur mε ja priб kuб mε ðune, a mε mar xake, ne trup ne hunde mε бty bar (ilaç), ε te бkuj ŋer koc, ne veб mε dεrð voj, ŋe cop gur a. ŋe cop hε-

kur mɛ ngran, mɛ ɛ prum te vjɛλen mɛ goj pjote, a mɛ i arδur ɛ vjɛλeta pi vɛt' ɛ te kujtoje sɛ ju pri϶, te zan te haj ɛ te pi; mbas si te bohɛt dite, te kujtoj sɛ e϶te nate ɛ te haje; a te kujtoj sɛ pɛrendoj djɛλi ɛ te haje; mɛ hapum sɛ axenon ɛ te haje, po mbas si te haje te kujton sɛ ju pri϶, mbasandaj mɛ ngran, ne te piδa ketó, ajo dite duhɛt mbasandaj te pagohɛt dite per dite pa pobe.

Axenimin m' ɛ hapum ɛ mɛ ngren ɛ mɛ pim; tuɛ fint mɛ u bom per te lam; pi vɛt mɛ vjɛλe; pjuhen (pluher) a ndo ηe miz ne fyt mɛ him, axenimin s' ɛ pri϶.

Sifɛr (*sahur*) m' ɛ ngren ne funt te nates, pri϶jɛn mâ vrik m' ɛ ngren mir (*mystɛhab*) e϶te.

Пer ata te semune qe kane frike mos u϶tohɛt ɛ semuna pi axenimi, ɛnɛ ata gra qe kane femin ne xi (ne sise) ɛnɛ jɛn te dobet, ɛnɛ kohen s' ja kane per mɛ δan cuλen nɛ te duhɛte ne per qɛra gra, mɛ s' axenum; mbasandaj dite per dite pa pobe axenojne.

Enɛ bytezit (botes) tuɛ qen bytes ne s' axenof϶in, mbasandaj dite per dite axenojne; po per ketá, ɛ axenumja mâ ɛ dobi϶mɛ e϶te si kunder δam, ku bom fjale per byjtezit, mâ per kijet.

63

Ramazani zihεt, mε te ɋa hanen' ε keti muji, a mε te mbuɵure 30 dite muj' i ɋare *Ɑabani.* Ne qofte koh' ε trubuλ (vrεjture), εnε ε sosmja mε te ɋam hanen te mujet mbraɋum *Ɑεvalit*, a mε te mbuɵure 30 dite Ramazani.

Diten' ε ndryhebmε (*jovmi ɵεqe*), nuk' axenohεt, vεçε ɋer kote (*nafilε*). Kjo dite, mir' eɵte ne ɋodit n' até dite qi ka axenum ne trε mujte, a ɋiƌ, ŋe motit tan; ne keté dite mε qeλim, te dyɵimte nuk' axenohεt.

Ɋer axenim, qeλimi duhεt mε u bom. Koha ε qeλimit eɵte, ɋi ne mramjεt ŋεr ɋake ɋara drεkes. Ne mramjε tuε ɋriɵ axenimin mε qeλimin baɵke keté lutjε mε bom, eɵte synnεt: „Ɋer ty! ô Zot axenoj, εnε ty te bεsoje! kε ty ɋεrendim kom, mε kafɵite jotε ɋriɵ εnε qeλoj ɋer axenimne te Ramazanit nεserɵme, falmi te ɵkumεt' ε t' arƌmεt".

Ndarim' i ɋriɵjεs (sadaka-i-fiter)

Ɋiƌ' ata Mysliman te lire (vεç numrin te ɵenum) qi kan t' uɵqεmεn te vεt, εnε t' atynεvε q' ε ka t' uɵqεmεn siɋer, ɋer vεt' ε ɋer femit te voxele te vεte qe s' jεn te ɋasur εnε ɋer ɵεrbetorn (*hizmεt-çin*) te vεt (εnε mε qen ne qεter bεse), eɵte *vaxib* mε ƌan ndarin-ɋriɵjεs.

BKSH

Ndarím' i ɞoçɛs, i femis maδ, i femis vogel, qi jan te pasur eɞte *vaχib* per mi t'a. Пer ketá, mɛ δan bon; po siper *vaχib* s' ɛ ka. Kohj' ɛ ketí ndarimi, eɞte diten' ɛ pare te Bajramit maδ, sa te zɛn mɛ u-zbarδ. Mir' eɞte m'ɛ δan para keté kohɛ. Mɛ mbɛt mbas Bajramit mɛ u δan duhɛt; po ate te mir (δɛvab) s' ɛ ka, si kur mɛ liɞu ŋe rob nga skλafi.

Ndarj' ɛ priɞɛs, pi grun, ɛ pi mjɛλi 520 dirhɛm, ɛ pi ɛlbi 1040 dir. eɞte. Mâ mir' eɞte mɛ δan pagen te ketynɛvɛ.

Пer atá q' eɞte *vaχib* „ndarj' ɛ priɞjɛs" ɛnɛ ne ɞoguri (*kurbani*) ne bajram te vogel eɞte *vaχib*. Ɠiguri per cuλet te vogel (djɛmt qi jan te vɛpij), te pa pasur, ɛnɛ per ɞerbetorne s' eɞte *vaχib* siper. Vɛtem kohen ne ja paçin bojne. D. m. δ. ɞguri vɛç per vɛthɛ eɞte *vaχib*.

Enɛ per bytezit voxel s' eɞte. Бente, δite, lopet ɛnɛ dɛvɛt per ɞgur bojne. Иe dɛvɛ, a ŋe ka, ɛ zɛn ven'lin te ɞtat ɞgurvɛ, d. m. δ. ŋe pi ketá, ɞtat vɛt mundin m' ɛ ɞgurite; tɛt mɛ qen s' bon, mâ pake sɛ ɞtat bon.

Иe kinc (kɛc) i plotem qi ka mbuɞum xaɞte muje, dy vjɛtɞ viç, pɛs vjɛç dɛvɛ (*dɛmaɞ*) per ɞgur bojne, ɛnɛ ata qe jɛne pa briŋe a te drɛδum a te harbum bojne. Mɛ qen mɛ ŋe sy, a

krɛjt' i vɛrbum, a ɞum' i like qi s' i ka mbɛt palc ne koc, a kamben te keputum, a mâ te tɛprat te vɛɞvɛ te prɛm mɛ i pas, per ɞgur s' boj e.

Ne muntc vɛt m' ɛ ƌɛre mâ mir' eɞte; po s' mundi, qɛter kente vendón per te ƌɛre. Θɛrzit (kasapit) pi keté miɞ s' bon mɛ i ƌan. Brenda ne qytɛt pa u fale, Bajrami s' bon m' ɛ u ƌɛr, ɞguri ne katunt bon. Иɛr kur te pɛrendón djɛλi te trɛten dit te Bajramit, ɞgur bohɛt; te kater s' bon.

Nyj' i pɛste: ɛ ɞkumja ne te pam Qabɛn (haxi)

Ne nxaλjɛ ŋe hɛr mɛ ɞkum haxi, per ata qe kan trupin (*vuxutin*) te ɞendóɞ nde ŋe semundjɛ s' kan, ɛnɛ vɛç asaj ɞtepijɛ q' ɛ kane per te ndejte ɛ qɛret sɛn q' i duhen te ɞkon ɛ ŋer sa te vjɛn pi Qabɛs, ɛ vɛç te priɞat (nafaka te femise) ne paste goh tɛper, ɛnɛ uλet ne qofɞin te pafrikeɞmɛ, farz eɞte. Tuɛ qen' i vogel, a pa ment mɛ ɞkum ne Qabɛ pi farzi sun dɛl. Aji qi te ɞkoje aqɛ, lipsɛt te jɛt'i mbrim ɛnɛ mɛ ment, [ketu ɞum sɛn ka per te kupetu...]

Ata gra qi ɞkojne ne Qabɛ eɞte *vaxib* te kɛn bupin mɛ vɛtehɛ, a ŋe ŋɛri t' afer qe s'mundɛt t' a mɛp per bupe, si femin te vɛte ɛ te ve-

λane ɛtj. Πer mɛ u qujte *haxi*, keta farzɛ duhɛt mɛ i ɲunum.

Πi keto ŋeni *Ihrami*, d. m. ƌ. ɲi n' até vɛn qe t' u kaλezon uλe-ɲefɛŋesi; mɛ zember te bojne qeλimne ɛnɛ mɛ goj te ƌeɲɛsin: *lɛbbɛjq*.

I dyti farze, eϭte: ŋe dite ɲara bajramit mɛ dal ne *Arɛfat* ɲi ɲak ɲara drɛkes (*zɛval*), ŋer ne menɡɛs te bajramit. Qabɛn ŋe dit ɲi ditet' ɛ bajramit, ϭtate hɛre m' ɛ ɲutuλum (*tavaf*). Keta te dy te mbramɛt jɛn ϭtyλat te *haxit*.

Eϭte *vaxib* mɛ ndejtun ne *Myzlɛlifɛ* si kur ŋe mendɛ (*dakika*). Nder mjɛt te Safase ɛ Mɛrŋes mɛ hɛke ϭtat hɛre. Mɛ ϭtim ne dite qi ƌɛrɛn ϭguret ɛ ƌahɛn miϭnat te ϭgurevɛ *xɛmrɛt*, (keto jɛn 10 gur te vogla, q'i ϭtin haxiŋte). Kjo ɲun' eϭte ɲer te ɲrum ne ment ɲunen qi ɡan nder mjɛt te mirit *Ibrahim* ɛ te birit aty *Ismailit* mɛ ɡaλin, kur u ɛrƌ t' i ndalón ɲi ϭgurimit q' i kiϭtɛ urƌerum Zoti. Ate hɛr' i miri Ibrahim, ϭtoj mɛ gur ne tê. Mendaj haxiŋt ϭtin keta gur, mramjɛn mɛ mas-mramjɛn mɛ ŋe m' ɛ fal ɛtjɛra disa sɛnɛ jɛn *vaxib*.

Πer keté uλe, ka ɛnɛ ϭum sɛnɛ qi duhɛt mɛ u vendum rɛ ɛ mɛ i ɲenum; ɲo ketu nɛvɛ te tan mɛ ɲaƌe s' i ϭkrujtem. Zoti ne na ƌaϭte frymen, kɛmi mɛ bom veç ɲer keté ŋe

libre. Enε haxiηte ma te ϭumet i mesojne ηi uλe-peféηesit.

Mbas si te bohεt ηεriu haxi ne Qabε; eϭte fort mire te ϭkoje ne te ηam (*zijarεt*) te te mirit jon Пrofitit ne Mεdinε. I Miri jon ka urδerum: „*Kuϭ bohεt haχi, ε s' vjεn ne te ηamεn t' εmε, me ka lengu muvε* (mua)“.

FUNT

BKSH

RAБOJ I NDIHMΡTARΡVET

Memeδεu δε Kombi Θqiρetar ua ρermente ρer hεre miresine.

EMΡRAT	Freng.
Mem. ε Θqiρerise	
Πrεj memeδεtarevεt te kδieλte nga Korça, Muhamεdane δε te Kriθtεre na εrδε ndihma ρer ketέ libre: 3 lira δε 6 groθ	76
Πjεtre Nin Luarasi	2
Sotir Πrift-Stεfan Luarasi	1
Λambro Vasili Dufasi	2
Fεtah Elbasani	4
Kostandin Sεlcka	3
Stεfan Θoδoraq Πostεnani	2
Daθman Ohrija	4
Sotir Б. Oλani Kruθova	4
Jani Б. Ndriho Marjani	2
Ali Spaδara	2
Kostandin Πrift Πostεnani	2
Paρo Skraρarasi	2
Muλa Hamo Astrisi	4
Nεvruz Γirokastra	4
Çufε B. L.	9
Sεlamam Hasani	3
Muλa Abdyθi i Tεtoves	4
Dy vλazer te flakte Tεtovas	4
I ndεrçmi (X. Lεskoviqi)	4
Иε Zoq' ε vεje	2
Nεziri i Jakoves	2
Θaban Agaj Iρεkas	2
A. R. Dibranas	2
M. T. Dibranas	2
Paρo Çamani	2
Elmas	2
Himi	2
Zεqo Matua	1
Dino Fratari	1
Q. Sami	1
Vasfi	1
Dεrviθ Kali	1
Haxiu	1
Rεθad	1
Muλa Hajto	1
Иε i Kεrθtεr	1
I. Hoxa	1
Sulo Bε Kurvεlεθi	2
M. ε Buλgarise:	
Бimitrι N. Mollε Korça	5
Θimi A. Sεrani	2
A. Θkaba Statoberδa	1
Hristo Cincaroff	1
Vasil Nastasi Trεbícka	1

BKSH

I ati qεϭi ð' ε ema, ŋe grua ε bukure po pak' ε vεrðe, perkeðεli faqεn' ε kuqε te se bijese.

— Gezohεm qe bukuri ε naturese te ndjεŋtoŋ[1] kaqe tεpere, bij' ε daϭure; te jap fjalen qe do te ϭohem akoma ϭume çudirera ðε bukurirra, u-pergig i ati Brandenϭtajni.

— Πo s' munt te jεte mê bukure sε kjo pamjε qe xgatεte perpara nενε! ða çupa dukε ϭtene ŋe sy te çuditure pεð saj.

— Duró ðε ŋa dy te hoλa, ða ata dukε qεϭure nene buze. Orε mik, a po qasεmi ne majet?

Kete pyεtjε te fundit zoti ja bentε kapocarit q' εcentε afer kuajεt ðε no ŋe hεre, per te çpεjtuare çapεt' u kelðistε „Ho!“ a „Ha!“; pas pyεtjεs' se ϭetitarit, u kðyε tundi kokene mε gaz ðε u pergig:

— Πô, pô tyŋjatjεta! Mε te kðyεre kendin ε pyλit, do te ϭohem perpara syvεt' te tere fuϭene ðε kenεtene; pasdaj mε te rene kalit me ŋe çast apijme ne katuntt; me ðjεt te hoλa ε xbrεsime keté uðe q' ε npitem mε kaqe mundimε[2].

— S' kεmi no ŋe nxitim, ða baroni[3]. Lεre pake kuajte, kur t' apijme ne kulmit, te márine

[1] Fren.: εmprεsioné; grεq.: εndiposin; tyrqiϭt: tεsir εtméq. — [2] Grεqiϭt: kópos; tyrqiϭt: zahmεt. — [3] N' Evrope kjo fjale eϭte si *bεj* ne Tyrqi.

fryme, δε met'uɲure uδetó [1] mε gadalε ε mε kujdεs. E di mire q' afere katundit uδa eϭte ter gremina.

— Ɵume mire, zoteni! ɲo kuajte jane te mesuare, zotrotε mos ki kujdεs ɲer ɠe, une u ϭɲiε sigure!

— Fort mire, mε kujdεs δε mε gadalε; mb'uδe ka ɲamjε fort te bukura qe duame t' i ϭikojme me ngε; morε vεϭϭ?

— Ɲô, ɲô, tyɲjatjεta, δa kapocari. E di qe ɠiδekuϭ do te pije ca n' ato vendε te bukure! Na sε ku apitme, δε ɲerɲara nεvε kεmi ɲe ɲamjε te bukure ɲer çudi!

Mε te vertεt kapoca kiϭ apiture kulmin ε púgese, δε ca çaɲε mê tεj hapeϭ ɲe ɲamjε qe, jo vεtem vaϭese ϭɲirtzɠuarese, ɲo δε memese q' iϭ ε qεte, i çkuli ɲe ze çudijε. Ие luaδ na ɲ' or' i ɠεre, i ɲεδuare mε malε maδeϭtore [2], majat ε te cilevεt nɠiteϭin' n' εrete; ɠiδe keto bukurirra iϭine mbyture ne dritet' te djελit' te vεrese. Ие kenεt' ε maδε, ujerat ε δελa ε te kuλuara te se cilese, kiϭin ate ɠyre te rimte (te syltert) [3] si δε qiελi, dukeϭ si ɲe ϭyλ [4] (sqyt) i çkelqyεr' ε i barδe; kenεta iϭ ɲεδuare mε ɠyjε ε mε luaδε ɠεlberore. Ketu ketjε mi ɠεlbe-

---

[1] Mεr uδe. — [2] Fren.: syɲεrb; grεq.: iɲεrifanos; tyrq.: azamεtli. — [3] I syltert; tyrq. *mavi.* — [4] Fren.: buklié; grεqiϭt: asɲis; tyrqiϭt: kaλkan (mburoɲe)

66

ΠRAΛƐ ΠƐR DJEMTƐ

BƐJ-E TƐ MIRƐN

ΠA HIƂ-E NƐ DET

Πrεj

FRANO HOFMAN

Ƣqiperuare nga ɡermanistja pεj

LUMO SKƐNDO

SOFJE

NDƐ ƆTYΠƐƆKROΠƐT ƆQIΠE „MBROΘƐSIA"

KRISTO Π. LUARASI ðε KOSTA I. TREBICKA

Gostilnica „Carigrad", Ulica Vitoša.

1900

BKSH

Kêndoŋesεt.

Kjo praλe u-refεn djεmεt qyɞ rón fatbarđe đε apin ne ɞkaλe te larte ay qe ben te mire đε qe ɲunón ɲa ɲertím ε mε ndεr, ne mjεɞterit te tij.

Libra ɡεrmaniɞt ε ka εmerin: *T' hust du was gutes, wirf's ins Meer. Erzählung von Franz Hoffmann.*

Ɠqiɲeroŋesi:

Lumo Skendo

Bej-ɛ ti te miren ŋa hiȣ-ɛ ne dɛt,
Ne mos ɛ ditt' ŋɛϭku tà di Zoti vɛt!

ΠRAAB ΠBR DJEMTB

KRYE E ΠARB

ϴBTITARBT

ИB dite ne kryɛt te Guϭtit, ŋgiteϭ mɛgadalɛ me ŋ' uȣe te ŋerŋjɛte qe hyntɛ ne malt, ŋe kapoce (araba) ɛ hɛqure ŋrj katre kuaj ȣ' ɛ ngarkuar rende mɛ ϭporta ɛ mɛ arka mi tê. Kapoca iϭ ɛ stolisur bukure brenda, ȣɛ ŋelhur' ɛ portese mɛ qen' ɛ haŋure dukeϭin mire ata q' iϭine brenda. Иe zot, ŋe zoŋe ȣɛ ŋe vaϭe ŋa trɛmbeȣɛt' a katrembeȣɛte vjɛç iϭine ŋɛϭtɛtur n' até. Zoti, ŋe buŋe ϭtatmaȣ ŋa dyzɛt vjɛç, mjɛkredendure, fytyre fisnikɛ [1] ȣɛ te bukure,

[1] Fisnik: frengiϭt noble; grɛqiϭt ɛvgɛnis; turqiϭt qibar.

sygeϭtεŋe, potuλontε syne mi ato vendε te bukure, ðε çdo ɡe te verεjϭimε[1] qe ϭihtε dukε nɡitur kapoca, ja trεgontε ϭoqεse qe kiϭ prane. Hεre i ϭenontε ŋe ϭató[2], murεt ε barðe te se cilese çkelqεnin se largu; hεre i trεgontε vijen' ε εrɡente te ŋe ɡepoj te vogele qe ɡarɡerontε ne fuϭet' te ɡεlbre; hεre ϭkembeŋ te tmεruare qe vareϭin mi luaðt; hεre ŋe gryke t' εpete qe, per ŋehεreϭ u tfaqeϭ me ŋ' ane t' uðese; hεre ŋe tufe drureϭ bukurɡamε[3]; mε ŋe fjale çdo ɡe qe munt te gezoje ε te çuditiŋ ndjεŋen' ε bukurise ðε daϭurin' ε naturese. Θokε ε uðese mε gas veϭtrontε sa ɡerera q' i ϭenontε ϭetitari[4], ðε gazi ndrintε mi fytyret te saj dukε nɡiture kete uðe mε ɡiðe ato ɡamjε te bukura ε te vjεjtura.

— Sa bukure, sa mire eϭte ketu, babe i daϭure! ða vaϭa, kur uða qe kðεheϭ si ŋe ɡarɡer u-çεl me ŋe vent te bukure, mε ɡyjε ε mε luaðε, te ɡεðuare mε malε; «si jεmi kyçure ne ϭteɡit ne fuϭete, s' pandεhŋa qe te ϭihnim, as qe te kiϭ ne ðêt kaqe vendε te bukure; gezohεm ϭume, ate, qe na soλε ketu, ðε te falεm ndεrjεs!»

---

[1] Do-mε-ðene per te vene rε. — [2] Θató (fjale frenɡiϭt) ϭteɡi ε maðε, te cilat qemoti iϭin te forta si burg ðε munt te beheϭ lufte s' andεjmi. — [3] Do-mε-ðene qe dukeϭine te bukure.— [4] Ay qe mεr uðe te large; frenɡiϭt: voajažér; grεq.: oðiɡóros; tyrq.: sεjjah.

 69

rimt, ðε ɠysme te mbuluare nene fletet' ε ɠεra t' apavεt, dukeϭin' ɳϭatra te vεɠele ðε maja te ϭtepivεt te tyrε; disa ϭtepirra te bukura te kθisura ane kenεtese, ϭiheϭın' n' ujerat te kθiελte te kesaj; barka te vogela mε pelhure te hapura vinin' nga ɳe zaλ ε me tjatret te kenεtese, si zoqt' ε dεtit; ðεʎe poϭte, nene kembet' te ϭetitarevεt, ϭtriheϭ katundi mε pugat ε tij, mε ϭεϭεt peðuare mε bliɠε[1], mε limεr te tij ku pinine te perzjεra barka te vogela ðε anija[2] te mbeða; buze kenεtese ngriheϭ ɳe ϭato mε kula te vjεtera ε te nxira, ε cila ngantε t' urðeronte mi katuntt, mi zaλt ε mi kenεtet; ϭatoja iϭ kθisure mi ɳe ϭkemb ane kenεtese; ɳe ɠuhe ðεu xɠateϭ nga vendi qe iϭ ϭatoja ðε hyntε tutjε ne kenεtete; mi kete ɠuhe ðεu, iϭine ca kasoλε piϭqareϭ ðε neper mεst te ketyrενε ɳe pug' ε nguϭte vintε ɠεr ne majet' te hundese, ku iϭ ɳe kul' ε larte per te ndεzure drite natene.

Vertεt trεgontε ɳe pamjε te çudiçmε kjo fuϭe mε kenεtene, mε malεt' ε mε ɠεlberimn' ε saj, ðε ɳe tok kohe mbajti si te liðure veϭtrimεt ε uðetarevεt tane.

---

[1] Dru tíloje. — [2] Frenqiϭt: vεsó; grεqiϭt: plion; tyrqiϭt: ɠεmi.

— O áte, ate i daɵure, te paken dy ore lɛ-na te pime ne kete vent kaqe te bukure! đa ne funt çupa dukɛ priɵure puɵimne. Sa bukure do te jɛte te baritŋe ŋɛriu ne kete zaλ kaqe te mire! Lɛ te pime ne kete qytɛt te vogele, đɛ mbremanɛt te ɵetitim mi kenɛtet.

— E diŋa qe kjo te kiɵ per te pelqyɛre đɛ aɵtu kam bere gati çdo ge, bija imɛ Emme, đa i ati. Kjo ɵató eɵt' ɛ ŋe miku t'im, đɛ sado qe vɛtė s' eɵt' aty, po sa qe te đɛm ɛmrin t'im ŋɛriut qe ka lene, do te na prɛsene mire, sɛ i kam đene lajme[1] mê pare qe do te vime.

— Oh, sa eɵte bukure! đipi Emma, đɛ nga gazi perpiqtɛ duarte. Sɛç mbreme te mire ɛ gaztorɛ qe do te ɵkojme! Sa do te jɛte bukure te veɵtrojme kenɛtene đɛ pide keté vent nga finɛstrat'[2] ɛ ɵatose!

— Vertɛt, đɛ une po gezohɛm, đa ata; đɛ per keté te mos humbasim kohene per te ndjɛre até gezim. Bjɛri kalit kapocar! po, sikundre te đaɵe, jo mɛ fort đɛ mɛ kujdɛs.

— Si t' urđeronç, zoteni; po mos ki frike sɛ une si đɛ kuajte, ŋohim mire uđeŋe.

Kapocari i hipi kalit (ne kapocat qe kane katre kuaj, kapocari hipɛn me ŋe nga kuajte qe

[1] I kam đene habɛr. — [2] Πɛnxɛrέ.

BKSH

 70

jane ŋerŋara), u-ra kafσevεt mε kamçikt, ðε kapoca zuri t' uŋeσ tatepjεte. Me çdo te kðyεre te pugese Emma xbulontε bukurirra te ra ðε sa-do gadalε q' εcentε kapoca, asaj i dukeσ sε ŋo nxitontε mε vertik te mað. Иa dy a tri hεre akoma qendruane mb' uðe ŋer te veσtruare bukurin' ε naturese, ǥεr sa u-uŋne ne pugat te qytεtit te vogele, ðε ne funt kapoca hyri nga porta mε kubε ε σatose. Baron Brandεnσtajni, ða εmrin' ε tij ŋεriut te zotit te σatose, ðε u-prit mε misεrðjε te maðε. Emma (vaσa ε baronit) xbriti nga kapoca ðε u-nǥit mε vraŋ ne σkaλet te mεrmεrta te ǥεra, qe σŋinine ne ŋat te siŋerme; mε te hyre brenda ndeŋ ŋerŋara ŋe finεstrεjε se maðε ðε zu te veσtroje kenεtene ðε anete ŋlot bukuri te saj.

— Sa bukure! Oh sa bukure, ðipi ðε nga gaz' i tεŋere lot i εrðne ne syt, ε mε çudi te maðε veσtrontε kete coŋe toke, ku iσin mblεðure mijera bukuri te naturese.

Disa ore σkuane ðε Emma s' loðeσ akoma se ŋari ato vendε σŋirtgezoŋes. Пasdaj doλi te baritiŋ ne koŋσtt te σatose, ðε nga muri, qe iσ i uŋur' ε kiσ anete si hark, veσtrontε vendε te bukure, ŋamjε q' i mbuσnin σŋirtine ŋlot gaz, gazε qe s' i kiσ ndjεre kupe ðε mezi ja nxintε

zemra; dukɛ bariture vatɛ ne majet te пuhes se ðɛut, пɛr tɛ kula ne te cilete natene ndizɛte ŋe λamb' ɛ maðɛ qe te mundin te levrijne mɛ sigurí barkate.

— Sa fjal' ɛ bukure, ðipi Emma ŋehɛreϭ kur aпiti пerпara ŋe ϭteпijɛ пiϭqari[1]. Veϭtro mem' ɛ daϭure, ç' eϭte ϭkruare mi draset te kesaj dɛrɛ!

E ema kendoj mɛ ze te larte:

„Bej-ɛ te miren пa hið-ɛ ne dɛt,
„Ne mos ɛ ditt' пɛϭku t'a di Zoti vɛt"

— Mɛ te vertɛt ŋe fjale mɛ ϭпirt te mire, ða mema. Mbaj-ɛ ment, Emme, te ka пɛr te kujtuare keto visɛ te bukure ðɛ kete dite q' ɛ ϭkuame kaqe mire.

Tɛk Emma nxirtɛ nga xɛпi ŋe flɛtorɛ te vogele ðɛ ϭkroj mi ŋe flɛte ato fjale qe kiϭ пare mi drasete ɛ ema mɛ çaпɛ te gadalçim ϭkoj uðese ðɛ vatɛ tɛk i ϭoqi qe iϭ пϭtɛture ne murt te kules' ɛ veϭtrontɛ ato пamjɛ ϭпirtgezohesɛ q' ɛ пɛðonine. Пas пake, dɛϭ ðɛ Emma t' i bjɛre пas s' emese, пo i ra ne mentt te deϭinoje[2] mi ŋe flɛte kartɛ até ϭteпi te bukure te пiϭqarevɛt, ðɛ mɛ vraп zuri te bej mi ŋe flɛte vija пer te bere figuren' ɛ ϭteпise ɛ te drizavɛt qe kiϭ afere. Sa пo sosi te deϭenoje,

[1] Ay qe ze пiϭq. [2] Te bere rɛsme tyrq.; grɛq.: sqɛðiazo.

mbyλi fletoren per te rene pas atese đε memese, po ŋe ge tjatre ε beri te qendroj' ε te vereje, Disa çapε lark nga vaɞa ne zaλt te kenetese me ŋe vent te hijosure[1] pεj drurevεt dεgevarure, kiɞ ndeŋur ŋe djale. Do t' iɞ ŋa dy vjεç m' i mađ sε ajo, đε iɞ nvεɞure ɞume varferiɞt. Lεɞerat me geɞtεŋe ε te perdrεđura i vareɞine me te dy anet te fytyres se bukure, po pake ε vεrđe, gεr ne supεte; iɞ mbyture ne hiđerim đε s' i vuri rε farε Emmese qe ca me tεj kiɞ ndeŋur' ε po ε veɞtrontε. Kiɞ vene koken ne mεst te duarεt đε veɞtrontε kenεtene; ca pika te mbeđa lot dukε rene nga qεpaλat gyređελa[2] punguλiseɞin mi faqεte pagyre.

Emmese i εrđi ɞume kεq, dukε pare kete djale kaqe te hεlmuare ne mεst te ŋe vendi aqe te bukure. ɞpirt i saj q' iɞ piđemon' i daɞur' ε i mire, sot nga te paret ε atyrε vendεvε iɞ xbuture ca mê ɞume đε kiɞ mare mê tεpere ndjεŋene qe t' i vije kεq per fatkεqesin' ε te huajεt. Vaɞa ɞpirtmirε ju-qas djalit, i vu dorene mi supt đε i đa mε ze t' embele:

— Пsε qan o djale, ne mεs te keti vendi te bukure?

---

[1] Qe benin hijε drurete. — [2] Гyre tyrqiɞt : rεnq; fren.: kulér; grεq.: hroma.

Djali ngriti syte pa treguarc as çudi as frike ðε veϭtroj mε syte si ϱeϭtεηe ε mε qεpaλat, ne te cilat iϭine dy pika lot ðε npanin me bart mε vese, vaϭen' ε bukure qe kiϭ prane.

Qaj, ða djali mε ze t' uηete, sε sot u-vu ne var mema imε ε daϭure! Lε te jεte bota ε bukure sa te doje, me ç' pune me hyn? tani qe me la ðε im' mê, a nuke jam farε, farε vεteme ne mεst te keti vendi?

— I varfere djale! ða Emma dukε ndjεre mê tεpεr kεq pεr djalen; ε kupetoη mire hiðerimin tent; te humburit ε ηe memε do te jεte ηe myxyre fort ε maðε; po s' kε ate a no ηe pεri[1] tjatre?

— S' kam as ηεri ne jεte, u-pεrpiϱ djali dukε tundur pake kokene; Cili eϭt' ay qe munt te kujdεsεt pεr mua? Иεrezit' jane aqe zemregure pεr te varferite, ðε une jam aqe i varfere sa s' kam sε ku te flε as ηe nate.

— По do te kεç no ηe ϭtepi, qofte ηe kasoλεze, ðε no ηe ϭtrunge[2] per te flεjture? ða Emma ε tmεruare.

— Oh, jo! u-pεrpiϱ djali. Ne ϭtepizet q' iϭime na mbajtne sa rontε im' me; me te kðy-

[1] Fren.: parán; grεqiϭt: sinpεnís; tyrq.: akrεba.
[2] Ϭtrεse, tyrq. jatak.

ɛre nga te varuaret ɛ memese, ɠɛçe ƌomen te mbyλure ƌɛ i zot' i ɵtepise me deboj mɛ te kɛq; do-mos-do ika.

— Πo jot' eme pra s' la ɠe, as ŋe ɵtrɛse, as ŋe mesaλe[1] as ŋe fron?

— Πô, ɠeç la kur vdiq, po s' mi i ƌane. I zot' i ɵtepise me ƌa q' im me i ka hua qiran' ɛ trɛ muaji, ƌɛ ne mos i pagofɵa huajne do te mbaŋe plaçkat' ɛ ɵtepise. Ah, s' kiɵ ɵume ɠe mema po sikur te kiɵa te pakene gerɵeret a kutine qe vintɛ ɠilperate ɛ t' i ruaŋa per kujtim! Πo jo! i zot' i ɵtepise me perzuri mɛ te kɛq, ƌɛ une arƌçe ketu nene keta drureƌ ɛ zura te qaj.

— Djal' i ɠore, djal i ɠore, ƌa Emma ƌɛ mɛzi mbantɛ lotte. Kaqe ɵpɛjt te ka zene ŋe fat i zi! Πo tani ç' kɛ per te bere?

— As une s' di. Θɛm sɛ Zotit do t' i vije kɛq per mua ɛ do te me mare jɛtene. Ɓɵte farɛ mire te vɛtɛ ƌɛ une pranc s' im' mêjɛ.

Emma veɵtroj mɛ ɵpirt te ƌyɛre kete djale kaqe te ri qe kerkontɛ te vdɛse.

— Zotit te maƌ do t' i vije kɛq per ty; s' te ka per te lene te vdɛç, po te ka per te derguare ŋɛres qe te te ndihin.

[1] Grɛq.: trapɛza.

— Kupkuϐ[1] s' pyɛt per te varferin Dominik, đa djali i panguϐeλyere[2].

— Oh po, une pyɛs per ty, đa Emma. Zoti, keϐtu sikundre qe m' ɛrđ mua kɛq, do te beje đɛ ηɛres te tjɛre qe t' u vije; ka ϐume ηɛres te mire ne bote. Bɛso-jɛ!

Djali tundi prape kryɛte. „Kuϐ eϐte i mire per nɛ? kuϐ ka qene đɛ per t' im' me?“ đa mɛ gadalɛ mɛ vɛthɛt te tij. „Im' me qɛptɛ, plɛkstɛ dit ɛ nate, đɛ ηɛrezit per te cilete punontɛ i ɛpnin vɛteme ca pake te hoλa, pa kur u-semur đɛ vdiq s' pyɛti às ηɛri; cili ng' ata ηɛres do te pyɛse per mua?“

— Kete ɛ kam per te bere une, Dominik, đa Emma mɛ te nxɛhte. Prit pake ketu! Do te març prape đɛ ϐtepizene đɛ plaçkate qe te la jot' eme. Sa ɛrgent kiϐ hua jot' eme?

— Bɛte floriη; đɛte floriη te tere! ku munt te gɛj kaqe ϐume te hoλa?

— Prit-me pake ketú đɛ tani do te kɛϐ te hoλate, đa Emma đɛ u-largua dukɛ nxitúare.

Vaϐa ɛ urte dontɛ mɛ giđe zemre t' i ndihtɛ ati djali te varfer. U-kujtua sɛ kiϐ ηe tok te

[1] As noηe ηɛri. — [2] Pa tɛsɛllí; greqiϐt: aparigóritos.

hoƛa q' i kiɵin ƌene ata, ema, unɡi ƌε εmta ne fεsterat[1] ε ɳer ditat qe kiɵ lindure.

— Πa dyɵmím[2] do te kεm mê tεpere sε ƌete, ɳezεt' a triƌete floriɳ, ƌoɵtε dukε ɵpεjtuare drεjt kulese. Une s' kam nεvoje per te hoƛa, po i varferi Dominik ka ɵume nεvoje ƌε andaj do t' ja ap. Te tera do t' ja ap ati te varferi, per te cilene ɳεri s' perkujdεsεte, kur mua ata ƌε ema me bejne ε m' apine çdo ɡe qe dua. Mε te vertεt mua s' me duhεne te hoƛate, ƌε Dominiku ka nεvoje te maƌε per tô.

Kur apiti ne kulet iɵ nxεhure nga te nxituaret ƌε i kuqnin' ε i çkelqεnin faqεte.

— Meme, mem' ε daɵure, sa te hoƛa kam une ne kulεtret? te lutεm, ƌua-me çpεjt!

— Qyɵ te ɡεt qe te mεjtohεç ne kete vent per te hoƛat' tendε, bije? ƌa ε ema ε çudìture.

— Mos me pyεt me tεj memese, ƌa Emma; po ƌua-me ɵpεjt a kam ɳezεt, triƌεt floriɳ?

— Πô, po, mê tεpere kε, ε jo mê pake, ƌa mema dukε ɵkembyεre ɳe veɵtrim te mahniture mε te ɵoqne. Πo ƌua-me ƌε ti ɵpεjt psε t' u-kujtuane sot ƌε ne kete vent, te hoƛate?

— Me pasdaj, mê pasdaj te ƌεm meme, u-

---

[1] Fren.: fét; grεq.: εortí. — [2] Fren.: dut; grεq. ƌistaɡmós, ipopsía; tyrqiɵt: ɵybhé.

pergig Emma me nxitim; tani gezohem qe qenkam kaq e pasure. Ate, i dasur ate, me ep keto te hoλa! Me lipsene fort tepere. M'i ke per te θene, nuk est' astu?

— Triθet floriŋ, Emme, a e di q' este ŋe sum' e maθe?

— Oh, jo aqe sume! te lutem nem keto te hoλa qe tani!

— Nuke t' i ap para se te di per ç' pune i do.

Vasa uŋi syte poste. Qe kur kuvendonte me djal' e varfere, kis haruare ato fjalet' e mira qe kis pare mi portet te stepis' se pisqarit: „Bej-e te miren pa hiθ-e ne det, ne mos e ditt pesku ta di Zoti vet". Θpirtmaθesí e Emmes s' donte qe te mirine vess te tjerete ŋe miresi qe kis per te bere. Te ndihurit e keti djali i dukes ŋe ge e mire me te vertet, θe te lehtesuaret e ŋe myxyre[1] i apinte.

— Ne mos e ditt' pesku ta di Zoti, θa Emma me vethen e saj θe ngriti syte e vestroj drejt t' ane.

— Mos me pyet, babe, mos me pyet! pasdaj duke vestruare θe t' emene θa: Πa dysmim s' qeλoj te bej ge te lige a te paduhure me

[1] Haλ i keq.

keto te hoλa, ðε me kε per te bere ɵume fatkεqε, o ate! ne mos m' i ðenç.

— Ep-ja bijese, ða mema te ɵoqt. Me pasdaj na ðote Emma per ç' qeλim i ka per te priɵure, ðε jam sigure qe s' munt te jεte, vεçε per ŋe pune te pelqyεre.

— Tyŋjatjεta, memez' ε mire ð' ε daɵure, ða Emma mε ŋe veɵtrim te ɵkendijçim ε plot gas.

Baroni nxori ðε i ða triðεte floriŋ se bijese, ε cila ε lumture nxitoj si ŋe sorkaðε, ðε pas pake apiti prane djalit.

— Dominik, ða vaɵeza ðε hoði floriŋte ne prεhrit te djalit, veɵtró qyɵ Пεrendia kur do si u-dergon ndihme te varferεt ε te mjεrevεt. Mεr keto te triðεte floriŋ. Mε keto munt te paguaç huane qe kε ðε mε ç' te mbεtεte munt te ɵkoɵ ca kohe. Mεr-i, mεr-i, keto te hoλa jane tendεt, po t' i ðuroŋ!

Dominiku hεre veɵtrontε te hoλate, hεre vaɵen' ε bukure, ðε fytyra i nderoheɵ dukε kuqur' ε dukε vεrðure. Vaɵa ɵpirtmirε qe po i ndihtε i ngantε me ŋ' engeλ derguare prεj Zotit per te nguɵuλyεre[1] até, ε per te ngriture mε doren' ε embele zemren' ε ðyεre te tij. Бε si

[1] Frengiɵt: konsolé; grεqiɵt: parigoró; tyrqiɵt: tεsεllé εtmεq.

ŋ' enŋeλ pintε vaθeza perpara djalit mε sy te qεθure, mε baλet te barðe qe s' θkendontε[1] veçε miresija sojε, ε mε buzet' ε saj te kuqε qe qεθnin miresíθt[2].

— S' eθte vertεt, ða djali ne funt; kerkon te taλεç mε mua.

— A ŋgaj qe te taλεm mε fatkεqesine tendε? ða Emma. Jo, jo; keta floriŋ jane te tute; i kiθa mblεðure, kam kohe ðε tani munt t' i aŋ kujt te dua. Hiq, hiq θŋjεr-i te zotit te θteŋise ç' i kε hua ðε zer ŋraŋe ðomene qe pintε jot'eme. T' u mire mbεç, Dominik.

Mi keto fjale tundi mε gaz kokene, ðε mε vraŋ si ŋe sorkaðε u-largua s' andεjmi. Aŋiti ŋrinderit' ε saj afre θteŋise te ŋiθqarit, ðε ε ŋritne mε buzeqέθure. I ati kiθ ŋerŋuare ðε mε gezim te mað kiθ ŋare mireberesín' ε se bijese; ε ema ε ŋerkeðεltε mε daθuri ðε ε θtrengontε mi zemret. Ilo as baroni as ε θoqεja s' ðane ŋe fjale qe te dukeθin sε kiθin ŋare ŋunet' ε vaθese.

Dominiku mbεti ŋake kohe si i gurosure, ðε veθtrontε mε çudi coŋete florí q' i çkelqεnin ne doret, ε qe sa ŋer ca kohe i lεhtesonin nε-

[1] Ţe leθuaŗe θkendija. — [2] E mε miresį.

vojene. Hasdaj per-ŋe-herε u-kujtua qe nga çudija kiϭ hapuare te đote tyŋjatjεta vaϭes' se mire, q'i kiϭ ndihure me ŋe menyre aqe te bukure; si ϭigεta kur leϭohεte nga harku, mε ŋe vertik te tiλe u-hođ nga vendi đε doλi nga druret' ε vεgele ku pintε, per te kerkuare ndihesεn đε mirebéresεn' ε tij. I doj zemra t' i bintε ne kembe, t' i puđiŋ piqin' ε robes' ε te mos t' i đote farε fjale. Ho ca mê tεj qendroj đε s' vatε mê tutjε, sε pa vaϭezen ne duart t' ates' ε te memese, đε u-tremp te beje ate q' i doj zemra; s' kuxontε te vintε mê tεj, po s' dontε đε qe te kđεheϭ, andaj ndeŋ i pϭεhure prapa ca murizavε pεr sa ca te hoλa mê pasdaj, baritaret' u-larguane mε çapε te gadalçim.

Ne keto kohe s' kiϭ sy, vεçε per mirebéresεn' ε tij đε s' ngiŋeϭ se pari fytyren' ε bukur' ε t' embele te saj.

— Kupe, kupe s' ε kam per te haruare, đoϭtε me vεthεt te tij. Sa te roj ne bote kurdohεre ε kam per te kujtuare mε miresiŋohjε[1].

Kur u-larguane baritaret, Dominikú u ra pas mε gadalε. Kur apiti n' até vent qe kiϭin ndeŋure, pa ŋe pe qe çkelqεntε mberđε mi bart

[1] Frengiϭt: rεkonnεsáns; grεqiϭt: anagnórisis tyrqiϭt: minεtdarλek.

ƌɛ ɛ ngriti: kjo iɵ ɳe gilpere ɛ maƌɛ per te vene ne krahrort, mɛ ɳe koke peλumbi ne kryɛt, syt ɛ te cilit iɵine pɛj dy copa jakuti; djalit i ɛrƌ ne mendjɛ qe ca mê pare ja kiɵ pare Emmese mi vɛthɛ keté gilpere te bukure, ƌɛ dɛɵ hɛren' ɛ pare t' i bjɛre pas vaɵes' ɛ t' i ape até qe kiɵ humbure; po prape u-turperua nga áta ɛ nga éma ɛ vaɵese, ƌɛ qendroj per te priture kohen; mbasɛ Emma ɛ ɵihtɛ qe kiɵ humbur gilperene ƌɛ kƌɛheɵ pas qe t'a kerkoje ɛ ahɛrɛ Dominiku dukɛ ƌene, do te munttɛ t' i ƌote ƌɛ ɳa dy fjale per miresine q' i beri.

Po Emma nuke vintɛ rɛ qe kiɵ humbur gilperene, ƌɛ as kƌɛheɵ pas, as kƌentɛ noɳé hɛre kokene. Dominiku u ra pas gɛr sa qe apitne ku kƌɛheɵ puga per te hyre ne ɵatot. Me kete vent baroni mɛ femijen' u-kƌyɛne nga an' ɛ tij, ƌɛ per te mos dukure, Dominiku u-fut ƌɛλe nene druret te vɛgele; atjɛ degoj Emmene qe po ƌoɵ:

— Sa te bukure keta trendafile t' ujit, sa te bukure! veɵtro-i ɳe hɛre, memeze! Me vjɛn kɛq qe jane kaqe lark nga zaλi ƌɛ s' munt te mblɛƌ dot no ɳe! Sa mɛ gaz doɳa te mɛrɳa mɛ vɛthɛ ɳe nga keto lulɛ, per kujtim te keti vendi!

Zemr' ɛ Dominikut pahu mɛ fort ne krahrort:

me se fundi ŋohu pra ŋe deɵire te mirebéresɛs se tij.

— Do t' i mblɛđ trendafil uji ŋe trumbe te maδɛ, đa mɛ vɛthɛt te tij, δɛ u ra pas prape pɛr sa apin' ɛ hyne ne ɵatot.

Ndeŋ jaɵte δɛ po prittɛ; iɵ bere farɛ ɛpete δɛ prittɛ qe te ndisnin drite brenda ne ɵatot. Пas pake nga ŋe finɛstre u-duk drite, δɛ djali ŋohu ata q' iɵine brenda; tani pra diti ate qe dontɛ te dije, ɛδɛ ɵpɛjt u-kđyɛ ne kenɛtet; nxori robate δɛ u-hođ me not, vatɛ ɛ mbloδi ŋe trumbe te maδɛ trendafileɵ δɛ u-kđyɛ prape ne stɛrɛt. Ketu liδi mɛ stoli lulɛte, nvɛɵi pɛtkate[1] δɛ ɛrđ prape afer ɵatose.

Kopɵti qɛ hapure δɛ hyri brenda; atjɛ vuri pilperene baɵke mɛ ŋe flɛte ne majet te trendafilevɛt δɛ mɛ gadalɛ u-qas ne finɛstrete ku iɵ ndɛzure drite. Ndjɛu ŋe trembjɛ t' embele kur veɵtroj perpjɛte, fati po i ndihtɛ; Emma kiɵ ndeŋure perpara dritarɛs'[2] se maδɛ δɛ po veɵtrontɛ vendin' ɛ bukure te ndriture pɛj henesplot; i ati δ' ɛ ema iɵin' akoma ne mesaΛet δɛ hanin darke. Finɛstra s' iɵ aqe lart δɛ ŋe hɛrδi ɛ ɛgere npiteɵ pɛr atjɛ δɛ ca me lart. Mɛ

[1] Roba (keɵtu perndorɛt ne Gɛgeri). — [2] Пɛnxɛrɛ, finɛstre.

vrap ϑɛ mɛ djaϑtesi u-ngit siper, ϑɛ per ηehɛ-reϭ u-duk fytyr' ɛ tij ɛ bukure ϑ' ɛ ndriture nga λamba qe digeϭ brenda ne ϑomet; aqe ηehɛreϭ nxori kokene sa vaϭeza u-praps frikɛ; po mɛ te veϭtruar hɛren ɛ dyte ηohu até kujt i kiϭ bere te mire, ϑɛ hapi qɛlqɛn' ɛ u-var jaϭte.

— Mɛ gadalɛ, mɛ gadalɛ zoηeze, ϑa djali. Doηɛ trendafil uji, na sɛ ku te sjɛλ ηe trumbe te maϑɛ; ketu eϭte ϑɛ gilpera qe humbɛ jaϭte ne kopϭtt. Бɛ mê te mbeϑate tyηjatjɛta nga ϭpirti per miresine qe me berɛ mua te varferit; kupe s' te kam per te haruare ɛ gɛr ne funt te jɛtese do te te u-roη, o zoηeze ϭpirtmirɛ!

Mɛ gaz ɛ mɛ çudi t' embele mori Emma trumben' ɛ trendafilite; kur dɛϭ ϑɛ vɛte t' i ϑote tyηjatjɛta Dominikut per trendafilet, ky iϭ u-ηure nga hɛrϑia ϑɛ kiϭ humbure nga syte; kot ɛ kerkoj vaϭa mɛ veϭtrimt.

— Naten' ɛ mire! ϑipi nga zaλi djali; pas-daj, vɛç zeri qe bentɛ uj' i kenɛtese dukɛ pu-ϑure zaλe, noηé perperime tjatre s' priϭtɛ hɛϭ-tjɛn' ɛ ϑɛλe te natese.

— Ç' ben aty, Emme? ne finɛstre te ha-pure ç' kerkon? pyɛti i ati. Do te març te ftohte sɛ ɛra ɛ nates' eϭt' ɛ ftohte ketu; ϭpɛjt mbyλ-ɛ qɛlqɛne.

Emma u-bint[1], mbyλi finɛstrene ƌɛ u-kƌyɛ ne bangot ɲrane t' ɛt ɛ s' emese. Keta mɛ çudi veruane trumben' ɛ trendafilit.

— Ç' kɛ aty bije? ɲyɛti mema; sa lulɛ te bukura! kuɞ t' i soλi?

— Πadyɞmim no ɳe ɲɛrendɛɞe uji do t' ja kɛte sjɛλe nga keɲɛta, ƌa i ati. Πa dal te ɞoh, ç' ka atjɛ mi lulɛte, ɳe ɡilɲer' ɛ floriɳte, he? Sa qenkɛ fatbarƌɛ, Emme!

— S' eɞte ɡe, s' eɞte ɡe, u-ɲerɡiɡ vaɞa dukɛ kuqure. Γilɲera qe do te kɛm humbure ne koɲɞt.

— Qe ta soλi ɳe ɲɛrendɛɞ' ɛ ujit a ɛ drurevɛt? ƌa i ati.

Emma ɞturi ɳe sy mɛ te luture mi t' emene.

— Θuaj te tera, bije, ƌa kjo dukɛ qɛɞure nene buze. E dime mire mɛ ke zurɛ te ɳohure, andaj munt te flaç mɛ zemre te çɛlure. S' duam te t'a ɲɞɛhim qe te ɲerɡuame; ɲo n'ato qe berɛ s' ka ɡe ɲer te kuqure, Emme! Yt' ate ƌɛ une ɲelqyɛme fort ɞume miresine tendɛ ƌɛ na u-mbuɞ zemra ɲlot gaz. Trɛgo-na ɲra qyɞ u-ɲoqɛ mɛ até djale?

[1] Fren.: obɛír; grɛq.: iɲiko; tyrq.: itaát.

BKSH

Emma ɲo ndruheϭ akoma ðɛ dontɛ te mbantɛ ɲϭɛhure ndihmen q' i kiϭ bere atí djali te varfere. Пo i ati i ða:

— Trɛgo-na, bij' ɛ daϭure; tani ɲo te ɲyɛs me tɛɲere ɲer ate djale, sɛ dua te bej ɲer te varferin ca mê ϭume sɛ ç' munt te beϭ ti. Kɛmi pojture mjaft te lumture ðɛ duhɛt qe t' u ndihim te varferɛt, ɲandaj dua te mbaroj miresine qe nisɛ ti, ðɛ aqe mê tɛɲere qe ky djale vlɛn t' i ndihɛte. Tani qe kuɲetovɛ qeλimne tim ϭɲrɛh qe te mos me ɲϭɛhç ɡesɛndi. Siç eϭte detyr'[1] ɛ ŋérezɛt te bejme baϭke te mire, ɲa *ne mos ɛ ditte ɲɛϭku ta di Zoti.*

Emma me s' menoj, ɲo zu ŋe nga ŋe ɛ i pefɛu t' ɛt ç' kiϭ deɡuare nga djali, ðɛ qyϭ i ndihu. Пer trendafilete ɛ ɲer ɡilɲerene s' ða dot ɡe, sɛ ðɛ ajo iϭ mahniture sa ðɛ àta ɛ ema, nga arðj' ɛ Dominikut.

— E kuɲetoŋ mjaft mire, ða i ati, qyϭ eϭte ɲun' ɛ lulɛvɛt: Dominiku do te na kɛte rene ɲas, do te kɛte ɡɛture ɡilɲerene ðɛ deɡuar deϭiren tendɛ ɲer trendafilete, ɡɛti ðomen[2] tene, ðɛ ɛrði te t' aɲe lulɛt ðɛ ɡilɲeren' ɛ te te ðote tyŋjatjɛta ɲer te mirene q' i berɛ. Kjo me trɛ-

---

[1] Borç; grɛqiϭt: hrɛos; frenɡiϭt: devoar. — [2] Ode grɛqiϭt: ðomation.

gon qe ay djale ka zemre te mire, ƌε me vendos qeλimne qe t' i ndih. Πra, do te mar lajmε per tê nga ɳεriu i kesaj ϐatojε.

Иεriu qe kiϐ lene ne kembet te tij i zot' i ϐatose, εrƌ ƌε ƌa ϐume te mira per djalene. E ɳihtε per ɳe djale t' urte, punetor ƌε te rεguλϐim, ƌε levdoj ƌε t' emen mε fjale te nxεhta.

— Iϐ ɳe grua fort ε mire, punontε dit ε nate per te pojture ε ndεrçmε ƌε piti djalen' ε saj t' urte ε zemrebarƌe.

— Πo ç' do te beje djali tani q' i vdiq ε ema ε s' ka kuϐ te kujdεsεte per té?

Иεriu ngriti supεte; pasdaj ƌa:

—Vendi yne eϐt' i vobεkete[1] ƌε djali do te hεqe mjaft.

— Mire, mik, tyɳjatjεta per lajmεte qe me ƌε, ƌa baroni. Akoma ɳe lutjε! nεsre ne menpεs pεj djalen ƌε siλ-ε ketu, dua t' i ƌεm dy fjale. E di ku pi?

— Πô, zoteni. Do te vεtε vεte ta pεj; n' i kini per te bere no ɳe te mire jini sigure[2], qe s' eϐte ng' ata q' ε harojne.

— Nuk' ε di, dua t' i kuvendoj mê pare, ƌa baron Brandεnϐtajni. Ki kujdεs qe te vije.

[1] I varfere. — [2] Tyrq.: sagλam; grεq.: νένεος.

AKSH

Ɠatoqyresi[1] u-fal, ðɛ baroni ndeŋ ɡake i mɛj-tuare. „Do te behɛte mire!“ ða mɛ vɛthɛt te tij.

Emma dontɛ ϭume te dintɛ ç’ kiϭ ne ment i ati, ɡo baroni ɡer kete mbreme s’ ða tjätre ɡe ç’ kiϭ ɡer te bere.

— Nɛsre ne menɡɛs, bije, ðoϭ baroni kur ɛ bija kuxontɛ te beje ŋe ɡyɛtjɛ; tani ɛrð koha te bjɛme sɛ jɛmi loðure, ðɛ nɛsre duhɛt’ te ngrihɛmi baϭke mɛ djɛλe.

Vane ɡra te flɛne; ɡo Emmene s’ ɛ zintɛ ɡumi sɛ s’ i qɛtoheϭ mendja ɡa mare vɛϭϭ ç’ qeλim kiϭ i ati ɡer djalen’ ɛ vobɛkte.

Te nɛsermɛn kur apiti ora qe kiϭ ðene baroni, ɛrði Dominiku, ɡo jo ɡa frike ɡer menyren q’ ɛ kiϭin ɡer te ɡriture. Trembeϭ sɛ mos ɛ qertonin ɡsɛ mori aqe ϭume ɛrɡent nga vaϭa, a ɡsɛ kiϭ kuxuare ɡreme aqe ngrysure te ngitɛt ne finɛstret, ðɛ zemra i ɡihtɛ kur ɡas ɡake te ɡriture ɛ ðiɡe ne ðomet te baronit. Ketu ɡɛt vɛç barone ɛ te ϭoqɛne, ðɛ ndihmesɛn’ ɛ vogele, te qɛϭurit’ ɛ se cilese nene buze, i ða ɡerserí zemre te mjɛrit djale.

— Qas-u Dominik, qas-u, ða baroni; ɡsɛ ɛrðɛ ɡreme kaqe ngrysure?

---

[1] Do-mɛ-ðene ay qe vɛϭtron ɡunerat’ ɛ ϭatose.

— Te lutεm te me ndjεç zoteni! ƌa djali ƌε ngriti mε lutjε mi barone, syt' ε bukure ɡy-regeϭtεηe. S' pandɾhηa te beηa no ηe ɡe te kεqε, dεϭa vεteme t' i ƌoϭηa tyηjatjεta zoηezes ϭpirtmirε, qe me nguϭeλεu ε m' u-ndoƌ per dite te zεze si ηe i vertεte enɡeλ' i qiελit. Mε qene qe zoηeza trεgoj deϭire per ηe trendafil uji, ƌε une kiϭa ɡεtur ɡilperene, kur paϭe qe pintε perpara finεstrese, mora ϭklirine[1] ƌε u-nɡiçe sipere. Oh, s' mεjtoηa qe te beηa pune te kεqε!

— Πô, pô te bεsoj mε ɡiƌe zemre, ƌa baroni mε miresi. Ti dukεϭ djal' i mire Dominik, ƌε kε ηe zemre miresiηohesε, ƌε kjo me ϭton deϭirene qe te te bej te mire; ne ϭtepit timε ηa ɡaϭtƌεte milε[2] lark ketεj, kopϭtari ka nε-voje per ηe ndihmes. Ne daç te te mar ty ndihmes per sa te ritεç ε te mesoç qe te beheç ƌε vεte ηe kopϭtar; ne te pelqεn kjo, ƌua-me.

Syt' ε djalit vεtetitne gazi, qe mεzi ε mbantε.

— Dua, zoteni, dua me ɡiƌe zemre, ƌa, ƌε kjo qe me beni eϭte ηe miresi ε maƌε.

— Do te jεç ƌε i urte ε punetor?

— Πô zoteni, do te jεm i urte ε do te kuj-

[1] Θkliri do-mε-ƌene liri; frenɡiϭt: libεrtέ; greq.: elεvƌεria. — [2] Иe mil' i Γεrmanise eϭte afero ηe or' ε ɡysme.

toj miresine qe me beni, ða Dominiku ðε ju mbuѳne syte lot.

— Mire, pra tani çdo pune u-ndrεqt; une do te ѳetit afero ŋa katre jave akoma, pasdaj do kðεhεm ne ѳtepi, ðε ti pas katre jave nis-u ketεj ðε ndoð-u atjε. Ketu mi kete cope karte kam ѳkruare εmerin tim, vendin ðε uðen qe kε per te mare per t' apiture. Kε frike te març uðe te large?

— Jo zoteni, psε te kεm frike?

— Te ndarete nga memeðεu s' te vjεn ε rende?

Dominiku uŋi baλete ðε ða mε ze t' uŋete:

— Ηô, ndarja nga memeðεu ε nga var' i s' im mejε do te me vij' ε rende. Ηo do te keput ŋe lulε nga ato qe jane mi vart, ðε keѳtu do te kεm ŋe kujtim sojε. Te ndaret nga var i memese eѳte ɡe ε rende, ɡo s' munt te pi ɡið mone ketu, ðε im' mê sikur te fliste dot akoma, ε di qe me kiѳ per te ðene: „hiq Dominik ðε ji miresiŋohes per te mirene qe ɡo te bejne"!

— Fort mire, djale! ða baroni. Ηo te prεs, ðε vendi yt eѳte gati kur te viç. Ηas katre jave; ɡεr ahεrε te lεm te mire!

 80

Dominiku пuδi doren' ε baronit, δε dεσ te beje aσtu δε zoŋes' ε çuпese, пo keto s' ε lane δε σtren̈guane doren q' u zɡateσ.

— Zoti te qofte ndihmes, ε arδç mε σendεt nder nε, δa baronεja.

Emma δa mε gadalε:

— E σεh, ti qe s' bεson, sε si eσte vertεt ajo qe te δoσŋa dijε. Пεrendija eσt' ε mire δε ka σume ŋεres te mire qe ndihin te vobεkεt' ε fatkεqεt, ε u vjεn kεq пer ta. T' u mire mbεç Dominik, δε sa-do-qe s' eσte aqe bukure sa δε ketu, kam σпrεse qe te ka пer te пelqyεre vendi yne.

— Oh, пadyσmim, kur te jεç zotrotε, zoŋez ε vogele, tεkdo eσte mire! δa djali δε σkoj.

Пas ɡymes orε, kapoca пunguλizeσ mi ruget δε dεltε jaσte пortes se maδε se σatose. Иe trumbe lulεσ ε maδε fluturoj ε ra brenda ne kapocet, пa пare kuσ ε hoδi.

— Θiko, meme, пercjελjen' ε fundit te Dominikut, vertεt eσte ŋe djaloσ i mire! δa Emma.

Vaσa nxori kokene jaσte kapocese δε пa Dominikun afer пortes' se σatose, qe пo tundtε kesulene; Emma tundi σamine; пasdaj kapoca u-kδyε me ŋe kent te пugese δε djali mê s' dukeσ.

— Djal' i mire, ε zemrebarðe, ða Emma; gezohεm qe te kam per te pare prape.

U-qasne ϭtepis' se piϭqarit :

Bej-ε te miren pa hið-ε ne dεt
Ne mos ε ditt pεϭku, ta di Zoti vεt

ferϭeƛiti vaϭa ðε ɲe hεre dukε kenduare ϭkroɲat q' iϭine mi dεret te kasoƛεse, ðε qεϭi gazit dukε veϭtruar akoma ɲe hεre ate vent te çudiçme qe zgateϭ perpara syvεt te saj, mbyture ne dritet te djεƛit te mengεzit.

KRYE E DYTƐ

ƟƐTITJA БE ПRITJA

KATRƐ jave pas nisjɛs' se baron Bran-denбtajnit, Dominiku mbloƌi téбate[1] me ŋc trajseze ƌɛ zuri uƌene per t' ar-ƌur ne vendit te ri. Qe mɛ nate la qy-tɛtƌin, duke pбtɛture ne stapt; uƌa бkontɛ afer varit te s' emese ƌɛ sa-do-qe mbre-men' ɛ pare kiб qene atjɛ, prape sot u-qas ƌɛ beri ŋe lutjɛ prane ati brɛgu, ne te cilet iбtɛ m' ɛ daбur ɛ gerravɛt.

— Fli embele memeze, ƌa mɛ ze t' uŋete ɛ mɛ buze te driƌtura. По te lɛ per ca kohe po sa-do lark te jɛm kujtimne tent mɛ daбuri

[1] Плaçkate.

BKSH

ε kam ne ment kurdohεre. Fli embele memeze, ðε ne qofte sε engejt ne qieʎ munt t' urojne ŋεrezit, uro-me ðε ti mua.

U-perguŋ ðε ŋe hεre mi vart, keputi ŋe lulε ε vuri mi zemret, ðε ca lot i pikuan atjε mi ðεt, pasdaj nisi uðene. Kiɕ syte akoma te ŋomure, po εceutε dukε ɕtrenguare mε doret lulεne mi zemret, ðε kerkontε te lεhtesontε mε mεjtimεt' ε kohese qe do vije, qe mendj' ε zguare ja zbukurontε mê ɕume, hεlmin ε ndarjεse nga katundi ku kiɕ lindur ε iɕ piture.

Mεjtoheɕ qe do te gεntε ŋe memeðε te ri ne mεs ŋεrezvε te mire, ðε ŋe vent ku te punoje ε te dale ne ɕεɕ punetoresi, miresiŋohja ðε bεsa ε tij. Fytyr ε Emmes' i fluturontε perpera syvεt si ε ŋe eŋgeʎi ðε i ngantε qe vεteme te qenet' afer' asaj eɕte ŋe fatbarðesí.

Kur apiti ne majet te kodrese me ç'ane munt te hiðtε ðε ŋe sy mi fuɕet te bukure te memeðεut, kðεu kokene ðε veɕtroj ca kohe qytεtðin, kenεtene, brεgorεte, fuɕene ðε mê tεpere var' ε s' emes' se daɕure; hoði ðε ŋe veɕtrim te fundit dukε ðene mε ze t' uŋete: „Fli embele ô memeze!“ ðε mori tatepjεte rugene. Vendi ku kiɕ lindure, tani iɕ prapa tij, ðε

 82

perpara kiϭ ηe vent te paηohure ε ηe jεte te rε. Dominiku mi vart, i iϭ luture s' emese qe t'a ruantε nga vεtijat ε liga, nga uđ' ε ϭtrembere ε t' i ndihtε te beheϭ ηεri i mire, i ndεrçim, i drεjte đε i levduare; ky mεjtim i εptε fuqi đε zemre djalit' t' urte, đε dukε pϭire lotte q' i mbuϭnin syte, ϭkoj uđes' i nguϭuλyεr.

Uđa qe do t' εcentε Dominiku per t' apiture ndeηjεn' ε baron Brandεnϭtajnit iϭ ε pate. Çuditeϭ kur ϭihtε dukε uηure nga malε te larte fuϭa te pεra, pa noηe brεk as ϭkemb ne te ter' orizont[1] ε pa noηe vent ku te preheϭine syte. S' te ϭihtε syri vεçε ara te pεlberuara đε ca pyjε; ketu ketjε ϭtriteϭine pϭatra đε qytεte te vεpele, đε ηe tok pepeη ε lumeη nxitonin ne fuϭet te paane ε vénine lark sa me s' u bintε dot pas syri.

Mε piđe kete i pelqεu fort ϭume ky vent; arat trεgonine si đε pϭatrate, pasjεn' ε fatbarđesine. Ne vendit te tij iϭ mê bukure, oh ϭum' mê bukure sε ketu, po ata ϭkembeη mađeϭtore s' jεpnine dot driđe ε s' uϭqεnine dot ηérezite si ky đê i zi.

[1] Sa na ϭohene syte pεđ ε potuλe kur jεmi me ηe vent te hapure; ϭqip i đone đε q a r k.

Gadalε gadalε, me tεj, si u-sos fuϐa apiti prape ne malε mε gεlberim ε ne kodra te bukura, po jo aqe sa te memeðεut te tij, gεr sa me se fundi pas gaϐtembeðεte dite uðε, pa se largu kulat ε ŋe ϐatojε qe ŋe ϐetitar ja trεgoj per kamjεn ε baron Brandεnϐtajnit. Zemra i pahu gazi kur ε pa, ðε syte ju prehne mi ϐatót ε anes' asaj.

Maðeϐtorε ðε hiεmaðε ngriheϐ perpjεtε ϐatoja; dieλi ndrintε finεstrat ðε majat ε arosura[1] te kulese; ϐatoja me te djaðte ε me te mengere kiϐ dy krahe, ðε iϐ pεðuare mε ŋe kopϐt te bukure, ne te cilet dukeϐin disa qoϐqe te vεgele, ðε pεð per qark ketyrεvε xgateϐ ŋe luað i arosure mε bligε, duϐqε ε plεpa. Brenda ne luaðt briðnin sorkaðε ðε drεre te mesuare, ε mezε te bukure; kulat ε vjεtera i kiϐin pϐtjελe ε mbuluare urðjεte (ajo bime qe ngitεt ðε mi lisat' ε i puϐton); urðja iϐ ngiture gεr ne puλást[2] te kulavεt ε kiϐ zgature dεgat' ε saj gidmon te gεlbera ðε gεr ne finεstrat mε kube majarake. Παke lark me ŋ' ane te ϐatose iϐine ϐtepirra mε patosε, ŋe kafεnε, kasoλε te mbuluara mε qεlqε per te vene lu-

[1] Mε ar. — [2] Πuλas ne Ϭkodre i ðone *çatise* (çatí eϐte fjale tyrqiϐt).

lεte ne dimere, ðε sεliɕta. Dominiku veɕtrontε mε interεst ɡiðe keto, sε ketu iɕ vendi qe kiɕ пer te пunuare.

Пo kot kerkoj pεɗ ε potuλe ɕatose no ŋe nga ndéŋtesit ε saj.

Ketú çdo ɡe iɕ ε qεte, kur ne kafεnεt zjεntε, ðε bota levrinin ne пer sεliɕtat. Kur ju-qas mjaft ɕatose, пa sε finεstrat i kiɕin te varura пelhurete ng' an' ε brendesmε, ðε kot kerkoj te ɕohe mirebéresεn' ε tij, dukε ɕtene syte nga ŋe finεstre me tjatrete. Eci пake uðe qe kiɕ ne mεs te tij ε te ndeŋjεse ðε vatε te kerkoje atjε brenda.

Пlot ɕпrεse u пɡit nga ɕkaλete ðε dεɕi te haпiŋ пortene, пo qε ε mbyλure.

— Do te kεte no ŋe tjatre hyrjε, ɗa ðε zu te kerkoje.

Kot ɡεt ŋe пorte me ŋe krahe te ɕatose, sε as kjo s' u-çεl dukε ɕtyture.

— Çudi, murmurisi djali; пo ku munt te jεne пra keta zoteriŋ?

I ra pεɗ ε potuλe ɕatose, пo kot, sε s' ɡεt as ɕeŋe frymε; ajo ndeŋj' ε maðε iɕ si ε vdεkure.

— Ç' kerkon ketu orε djale? i ɗipi ŋe ze se пraпsmi.

U-kȁyε ðε pa kopɕtare mε ɕate ε mε bεl ne dore, qe po kȁεheɕ nga kopɕt' i lulεvεt.

— A nuk' eɕte ketu ɕato ε baron Brandenɕtajnit? pyεti.

— Пô, kjo eɕte.

— Ku eɕte pra zoti baron? ku munt t'a gεj?

— Duhεt t' εcenç ɕume ne do te gεç barone, ȁa kopɕtari dukε qéɕure. Baroni eɕte ne Vjεne ðε atjε j'u-semur' ε ɕoqεja, ε siç mεrεte vεɕɕ s'do te vije mê pare se ne vεre qe vjεn. Keɕtú na ka ȁene nekémbesi[1] i baronit, qe paredijε mori ŋe lεtre nga Vjεna.

Mi keté te rê ɕprεsemareεε, Dominiku ndeŋ si i goditure pεj pufεse. Iɕ gezuare aqe ɕume dukε ɕprεhure qe do te piqeɕ mε barone! po tani mirebéresit ε tij iɕine lark ðε do te ɕkonine muaj te gate gεr sa te kȁεhεne!

— As zóŋeza, s' eɕte ketú? pyεti mε ze te poɕter.

— Jo, nuk' eɕte, u-pergig kopɕtari, ðε qyɕ munt te jεte zoŋeza Emme lark nga i ati ð' ε ema?

Dominiku zemre-ȁyεre tundi kokene; ðε

[1] Ay qe ka lene ne kembet te tij per te qyrur punet; tyrqiɕt quhεt vεqil.

 84

s' mbantε dot lotte, qe te nxεhte te nxεhte i mbuϐnine syte.

— Ɵume likϐt, murmurisi; tani çdo te bej? Пunoŋesi q' iϐ ŋεri i mire, ϐenoj hiδerimn' ε djaloϐit.

— Ç' ε doŋε zotin baron? pyεti dukε i-arδure kεq; siç dukεte po vjεn se largu, sε flεt ŋe puhe farε ndryϐε nga tenen.

— Ç' ε doŋa? Doŋa te piŋa ketú! Zoti baron me δa qe do te me mεrtε ndihmes te kopϐtarit ketú ne ϐatót, u-pεrpiɥ Dominiku dukε mbajture mε pahir lotte. Kam εcure pаϐtembeδεt dite δε taní q' apita s' ka ŋεrí me ϐtepí!

— Nguϐuλεhu, δa punoŋesi; ne mos qofte ketú baroni, do te kεte ϐkruare pesεndi per ty nekembesit te tij. Hiq ε pyεt zotin nekembes' ε baronit, a kryεkopϐtare, δε no ŋéri ng' atá do te kεte lajmε per punene tendε. Eja mε mua te te ϐpiε tεk atá.

Dominiku i ra pas mε ϐprεse, sε dukeϐ ε vertεte qe te kεte ϐkruare pesεndi baroni; vajti pra me ŋe ng' ató ϐtepit' ε vogela afer ϐatose, ku pintε nekembesi δε ε poqi até n' obort.

— Istori ε çudiçmε zot nekembes, i δa ϐoku. Na ŋe djale qe pyεt per barone, δε δote qe zoti yne i ka δene fjale qe te piqeϐ ketú.

Dominiku zuri refεu qyϭ iϭ puna, ðε nekembes' i baronit deponte pa folure, ε dukε tundure kokene nga ŋe here.

— Jo, ða nekembesi ne funt, baroni s' na ka ðene as ŋe fjale per kete pune, ðε as ŋe fjal' ε kesaj praλε s' do te jεt' ε vertεte. Depo-me mua, djale, ti npan te kεϭ arðure ketu per te perpuare nενε.

Dominiku bεtoj[1] ðε siguroj mε piðe zemre vertεtesín' ε asaj qe ðoϭ, ðε mε ŋe menyre aqe te vertéteϭmε sa ay q' ε deponte ða prape dukε tundure kryεte:

— Munt, dalε! prit-me pake te kendoŋ se riϭ lεtrene, munt te pεj pe per ty.

Vatε ne ðomet te tij, po u-kðyε pas pakε, prape dukε tundure kokene:

— Гépura, pépura, ða. As ŋe fjale s' pεçe per ty; ϭko ketεj djale! s' kεmi nενoje per ty.

— По, zot, ða kopϭtari kur pa qe Dominiku ndeŋ i mεjtúare ε s' fListε, munt te dije kryεkopϭtari pesεndi! t'a pyεsim pra ŋe hεre.

— Kot jane; te tera keto jane pεpura un' ε di. Mε piðe keté ne daçi pyεt-ε-ni ŋe hεre. Θir-ε ketu Пjεtr!

---

[1] Beri bε.

Ⲡjεtri nxitoj, soλi kopϭtare, ꞑo ȣ' ay s' dintε ɡe.

— Ɓϭte ȣε ϭume vóne[1], ȣa kopϭtari; kam ŋe jave qe mora ŋe fiçor[2] ȣε i ȣaϭe lajmε baronit; s' kam nεvoje ꞑer dy ndihmes.

— A ε deꞑon Ⲡjεtr, ȣa ŋεriu i baronit; keto te tera jane ɡέꞑura. Largohu ketεj djale, sε ȣε baroni s' do te dije mê tεꞑere sε nε tεjε. Na sε ku uȣa, ȣε hê!

Dominiku menoj ꞑake, sε i vintε likϭt te ndaheϭ nga ky vent qe nga ca kohe ε veϭtrontε si memeȣε te ri te tij; ꞑo ŋe veϭtrím i aϭꞑer' i nekémbesit te baronit ε beri qe te mos pije mê.

— Mire ꞑra, ꞑo ϭkoj, ȣa ɡymes mε zemrim ε mεzí mbantε lotte; ꞑo ti te mbaϭ ment keté dite ȣε do vije koha te ꞑεndohεϭ! Ƃε u-largua.

Иεriu i baronit' i habiture ε veϭtroj se ꞑraꞑsmi ȣε ȣa mε vεthεt te tij, dukε mεjtuare:

— Ио ne qofϭine te vertεta!... ah jo, ɡeŋεn, ɡέꞑura!

Dominiku doλi jaϭt' oborit ne kopϭt te ɫuleυεt ȣε vatε ɡεr ne kufit te kesaj, ku iϭ ŋe

[1] Ngrysure, ϭkoj koha. — [2] Пunetor' i vogel.

ɲɛλk i mađ, ne te cilet notitnine síŋɛ (ɲata mɛ qafe ɕume te gate). Ne ɲɛλkt iɕ ŋe barke ku munt te pintɛ ŋɛriu, đɛ djali hoqi piɲin' ɛ saj; ɲa menúare hiɲi barkese đɛ zu t'a ngase mi ɲɛλkt ɛ hyri me ŋe ɲyλđ te đɛλe. Ketu, lark ɲɛj ŋɛrezite q' ɛ kiɕine ɲritur' aq' aɕɲere, hiđerim' i zemrese zu te zbrazeɕ; i varferi djale zu te qaje, đɛ vuri koken' ne mɛs te duarɛt ɛ ɲo mɛjtoheɕ.

Çdo te bentɛ? te ɲrɛse gɛr sa te kđɛhɛte baroni? kjo s' munt te beheɕ sɛ koɲɕtari i kiɕ đene qe baroni s' munt te kđɛheɕ mê ɲare sɛ vɛrene qe do vije. Te kđɛhɛt' ɛ te vɛje ɲraɲe ne ɕteɲit? as kjo s' beheɕ, sɛ kiɕ ɲriɕure te tera sa te hoλa kiɕ, mb' ußđe, sɛ ɕetitja sa-doqe me kembe i kiɕ kuɕtuare mjaft; ɲasdaj ç' te bentɛ ne memeđɛt te tij? atjɛ me s' kiɕ sɛ kuɕ t' i ndihtɛ! Πra as kjo s' beheɕ!

Πo çe ɲra, çe do te bentɛ?

Dominiku đɛλontɛ gɛndjen[1] ɛ tij đɛ s' gɛntɛ dot no ŋ' ane ɲer te ɕɲetuare.

— Sikur t' iɕ ketú baroni, đa dukɛ ɲɕɛrtíture, çdo ge do te qɛ mire, sɛ s' me kiɕ ɲer te ɲerzene keɕtu si i traɕi nekémbesi. Do te me kɛte hapuare, đɛ kjo s' eɕte ɲer çudi, sɛ

[1] Tyrqiɕt: haλ.

ɛ бoqɛja iб ɛ semure kɛq. S' ka sɛç te beje as ay as zoɲeza ɛ bija! E di ɗɛ une sa iбa kɛq kur m' u-semur mema! n' ato kohera haроɲa çdo ɠe, kбu do te jɛte bere ɗɛ mirbéreseja imɛ. S' u hɛɗ as farɛ faj atyrɛvɛ per keté te kɛqɛ qe me nɠau. Te pakene sikur te diɲa tani ç' te beɲa!

Kur i mjɛri Dominik mɛjtoheб keбtu ne pyλt te vogele, ɲɛriu i postese ɛrɗ nga qytɛti ne kamjɛt' te baronite ɗɛ pru dy lɛtra, ɲe per nekémbesin' ɛ baronite ɗɛ tjatra per kryɛkopбtare. Kopбtari nxitoj prane ɲɛriut te baronit ɗɛ u-veбtruane te habiture.

— Ç' punuame keбtu? ɗa ky pas pake. Zoti po me porosit djaloбne, ɗɛ zoɲ' ɛ vogele me бkruan qe te kɛm kujdɛs per tê ɛ te mos i mungoɲe[1] ɠesɛn!

— Eɗɛ mua me бkron zoti baron, ɗa kopбtari mɛ ze t' uɲete, q' u-nxituaбe per te mare ɲe fiçór, ɛ qe Dominikut sido te jɛte duhɛt ɠɛture ɲe vent!

— Tani do te na qertojne, ɗɛ fajne ɛ kɛ tî! Te mos iбɛ nxituare ɛ mos kiбɛ mare ɲe ndihmes, puna s' beheб keбtu. Un' ɛ kupetova qe djaloбi ɗoб te vertɛtene. Sa j'u-ɗyɛ zemra

[1] Mos t' i ɛt ɛqsik.

te gorit! Ay tani ɞkoj, ƌɛ zoti baron, ô Пɛrendí, ç' na ka per te bere!

— A ɛ di ç' te bejme, te kerkojme ɛ te gɛjme djalen, ƌ' ahɛrɛ çdo pune ndrɛqɛt.

— По ne mos ɛ gɛçim?

— Ahɛrɛ, ƌɛmi kur te vije baroni qe, djaloɞi s' ɛrƌi ketɛj, ƌɛ kuɞ do te dije qe s' eɞte vertɛt? ƌa kopɞtari.

— Гépura, gépura! Пjɛtri iɞ ketu ƌɛ di çdo gé.

— Пjɛtrit i zeme gojene mɛ ɳe cope ɛrgent, ƌa kopɞtari, qe dintɛ anen ɛ çdo punɛ, ƌɛ kjo eɞte per ne funt si te kerkojme ɛ te mos gɛjme Dominikun. Ta kerkojme, s' munt te jɛte lark.

— По̂, pô kjo eɞte mê mire t'a kerkojme! ƌa ɳɛriu i baronit ƌɛ dergoj trɛ a katre ɳɛres per te kerkuare Dominikun. Иérezite pahne ƌɛne, po ndaj mbremɛ u-kƌyɛne te giƌe pa pasur' xbuluare gurmen' ɛ djalit.

— Likɞt, ƌa ɳɛriu i baronit, ç' te bejme?

— Tani s' na mbɛti vɛçɛ te mohojme arƌjɛn' ɛ ati djali, ƌa kopɞtari. S' kam kohe te humbas keté vent te mire per ɳe djaloɞ te mape.

— As une . . . baroni eɞte pak' i aɞpere, pra lɛ t' i ƌɛmi qe s' ɛrƌi noɳé djale ketu.

82

— Πô, ƌεmi qe s' ε ꝑame! ƌa koꝑ6tari, ƌε mê s' u be fjal' ε djaŀit ne 6atot.

Dominiku mε zemre te ƌyεre pintε ne ꝑyλt, ƌε s' dintε qe ca mê tεj ꝑo ε kerkonin si ŋe 6tize. S' i εrƌi ŋεriu ne ment korija, ƌε nekémbesi si ƌε koꝑ6tari ꝑandεhne Dominikne ku6 ε di sε sa ε me ç' ane, te larguare; ƌε Dominikut te varfere qe ki6 ꝑare mε sa te kεq ε pritne, s' munt t' i vintε ne ment ε te kƌεhe6 ꝑraꝑe ne kamjεt te baronit. Ndeŋi ꝑra atjε dy ore, sa zuri djελi te qase6 nga ꝑεrendimi, ε te hiƌtε drite te arte mi flεtet vjε6takε te drurevεt ε te muꝑizavεt. Dominiku udroƌ ꝑake sε mbrema i6 ε ftohte. U-ngrit mε qeλimne sε mos ꝑεje atjε afer no ŋe strεhe ꝑer te 6kuare naten, sε s' munt te flintε nene qiελ; doλi nga korija ne ruget te maƌε ƌε 6tūri ŋe sy ꝑεƌ ꝑer qark. Çdo ꝑe i6 ne ꝑu6im ne kete qεtesí te mbremes. Ne largesit afer ŋ' ore mê tεj, kulat ε ŋe qytεti dεlnin mi fu6et. Dominiku u-drεjtua nga ajo ane ƌε εci mε çaꝑε te haꝑure, ꝑer t' apiture sa te mundŋe ꝑa ngrysure farε, qytεtƌin.

Ki6 lene afero ꝑymsen ε rugese ꝑas, kur deꝑoj zen' ε ŋe kapocεjε, ꝑraꝑa tij; u-kƌyε ƌε ꝑa kuajte qe nxitonin mε te katera mi ruget

te pluhuruare. Sa te mbyʎç syte ϭkuane kuajte perpara ðɛ kapocari kot po perpiqeϭ qe t' u ϭtrengontɛ frɛne. Sa pa mblɛðure vɛthɛne mire Dominiku ɛ te mɛjtohɛt ne duheϭ lene uðe kapocese, a ne duheϭ dalé perpara kafϭevɛt qe ϭkumbezonine, kuajte ϭpɛjtuane mê ϭume vrapne, ŋe mjɛrguʎ pluhuri i mbyti, ðɛ ŋe çast mê pasdaj Dominiku depoj ŋe kerceʎime; mɛ vrap nxitoj ðɛ pa kapoceu te pezuare q' iϭ ϭtriture ne mɛs t' uðese; kuajt ɛ harbuare ɛ ϭkaravitne ðɛ ca pake, pasdaj qendruan ðɛ zune te çkriftojne mɛ hunde ɛ te hingeʎijne.

Kapocari kiϭ rene poϭte nga vendi, ðɛ frɛte q' i kiϭine ϭpetuare nga dora po pinine mberðɛ. Dominiku mɛ nxit liði frɛte me ŋe dru ane uðese, ðɛ si siguroj kuajte i ndihu ŋe zoti qe kerkontɛ te haptɛ porten per te dale jaϭte kapocese.

— Ta diça per te mire, ða zoti ϭkurtazi; ne paç ðɛ miresine te na ndihç per te ngriture kapocene, do te me liŋɛ nene bape.

Dominiku mɛ kapocare ngritne lɛhtazi kapocen' ɛ lɛhte. Si pa qe kapoca s' kiϭ pesuare ge, u-hoð brenda i huaji, ðɛ kuajte q' iϭin qɛtuare ne kete kohe j' u-bindne lɛhte frɛrevɛt.

— Bjɛr-i! ða urðerin zoti.

— Dεh! ƌipi kapocari.

Иe cope εrꞡent ra mi kesulet te Dominikut, ƌε zoti i ƌipi: „T' u mire mbεçi", pasdaj kapoca ƌε kuajte humbne me ŋe nxitim te çpεjte.

Ґiƌe ketó nꞡane aqe çpεjt sa, te mos qε moneƌa ne kesulet te Dominikut, ky do t' i pandεhtε endre. Vuri te hoλat ne xεpt ƌε murmurisi:

— Иe táλan! do te jεte ŋe ŋeri i pasure qe εp kaqe ϭume te hoλa per ŋe ϭerbim te vogele. Do te gezoheϭa mê ϭume, sikur te me kiϭ mare mε vεthε ne kapocet ε te me ϭpintε ŋe qytεtt. Πsε s' ju-lutϭe? Tani do te mar prape uƌe me kembe!

Iϭ mjaft εpete, ƌε Dominiku pa qe me s' kiϭ kohe per te humbure. Tεk vintε te niseϭ uƌese u uŋ ƌε ngriti nga mεz' i rugese ŋe lεtretorε (xylpεnd)[1] pεj lekurε te kuqε, ε cila iϭ mbuluare mε pluhur ε mεzi dukeϭ n' εpesirete. Dominiku kupetoj qe lεtretorεja qε plot mε kartera.

— Keté do t'a kεte humbure zoti kur ngrinim kapocene, ƌa. Mbasε munt t'a apiŋ.

Sa mundi nxitoj prapa kapocese, po pas pakε ε kupetoj qe kot po demontε fuqine ƌε fry-

[1] Kulεtre per te vene kartera frenꞡiϭt: *portfej*.

mene. Ne kryεt deɡoj akoma ɡake punguλimen ε kapocese ƌε ɡémen' ε kembevεt te´ kuajεt, ɡo ca menƌε mê ɡasdaj çdo ɡe hyri ne ɡuϐim ƌε vεte kapoca qekurƌi kiϐ humbure n' εɡesiret.

— S' hyn me ɡune s' i bijε ɡas. Kur te ϐohe qe ka humbure lεtretorεne ɡa dyϐmim do kƌεhεt, jo ɡo ε ɡjεk ne qytεtt. Ksisoj s' kam nεvoje te nxitohεm kaqe tεɡere.

Mεϐtoj[1] t' εcuret ƌε çaɡoj mê mε gadalε. Πas ɡymes orε ϐɡrεhtε t' aɡintε qytεtne. Πo ɡesoj ɳe ɡe qe s' ε ɡrittε: ruga ndaheϐ me dy, ƌε djaloϐi s' dintε ne duheϐ te ƌyεje me te djaƌte a me te menɡere. Si menoj ɡake mori ate ruge qe ja ɡrεu mendja ɡer mê te mire.

Iϐtε farε εɡete, aqe sa s' munt te ϐihtε dy çaɡε me tεj; vεç kesaj εƌε qiελi mbuloheϐ mε rê te mbeƌa ε te zεza, ɳga te cilat ɡiƌtε ɳe ϐi i hoλe ε i ftohte. As ɳe yλ s' ndriutε ƌε εɡesira u-ϐtua aqe sa iϐ fort rende ɡer te vorferin Dominik te ɳohe uƌen. Dominiku vajti uƌes' i ɡamerziture, ne ϐɡrεset qe no ɳe drite ε qytεtit do te dil ɳga mεz' i εɡesires' ε do t' i ϐerbεntε ɡer ɡike qe te drεjtoheϐ mi até.

[1] Do-mε-ƌene ne mεs as ϐume as ɡake.

 83

Θkoj δε ηe tok kohe; Dominiku kupetoj qe kiϭ mê tεper sε ηe ore qe po mir uδe δε qyteti akoma s' dukeϭ.

— Kjo eϭte per çudí, murmurisi. Пandεhηa sε s' iϭ mê lark, po pεδ per qark s' ka vεçε nate stεpe. Me dúkεte te kεm εcure ηe ore, δε zura te merzitεm ε s' ϭoh pe. Mê tεj, mê tεj! Me se fundi do t'a pεjme qytεtin.

I ra mê tεj, po sa vintε me kεq beheϭ. Θiu bentε uδeñ te ϭkarte[1] ε te baltte, δε ϭume hεre Dominiku ndjεntε qe hyntε ner arra a ner ovrate[2], δε hiqtε ϭume mundimε per te dale s' andεjmi; ϭume hεre iϭ ϭtrenguare te prεktε[3] mε dore mberδε per te qene sigure q' iϭ n' uδe te drεjte. Sikur te pεntε no ηe strεhe qofte δε no ηe kasoλε bujku a qipî bari, do te hyntε nene tê ε do te mjaftontε mε aqe mproηe kundre kesaj kohε te kεqε; po s' pεti pesεn te tiλe, δε do-mos-do vajti mê tutjε mε qene qe s' munt te ϭkontε naten ne ϭεϭ mε ate ϭî te pekεϭme.

Me se fundi kupetoj δε vεte qe kiϭ lene uδen' ε drεjte te qytεtit, ε kiϭ mare ηe ruge tjatre, ndryϭε do t'a kiϭ apitur qytεtne mε qene qe, padyϭmim po εcentε nga dy a tri ore

[1] Qe ϭkεt. — [2] Hεndεke. — [3] Te zere mε dore.

ε tehu. I ꞡori djale ment humbittε kurajon ðε kiϐ ϐume aresyε[1] ƥer keté: i loðure, i quλure ꞡεr ne lekúret, ne mεs te ŋe natε stεƥe te potuλohεte ŋεriu ne ŋe vent te ƥaŋohure, vertεt s' do te jεte ꞡe ε mire!

Te qaret ε te liƥeruaret s' benin no ŋe ndihme; kete ε ƥa ðε Dominiku vεte. Mbloði ƥra kurajon ðε durimne q' i mbεttε ðε zu te beje ƥerƥara, te mare uðe sa te muntŋe ε sa te kεne kembete fuqí ƥer t' εcure. Mbasε do te ꞡεntε ꞡekund no ŋe venðð ku te mƥrohεte, do te ꞡεntε no ŋe ƥϐat ku te trokeλiŋe me ŋe ϐteƥize cila qofte, a te ϐtrihεϐ me no ŋe hajat. Sa do qe ky vent i iϐ i huaj kiϐ veruare[2] q' iϐ ƥlot ŋεres ðε ƥϐatra, ε kjo i εƥtε zemre.

Ndeŋ ƥake mi ŋe gur ane rugese, ƥasdaj ƥraƥe zuri uðene dukε mbyture ne balte, dukε kerkuare mε syte no ŋe vent qe te mƥrohεϐ nga koh' ε lige. Eci ƥra akoma ꞡymes orε ƥa ndertuare as farε ꞡεndj' ε tij. Dominiku ndjεntε qe fuqia ðε kurajoja ƥo i humbitnin sa ε sa mê tεƥere, ðε ƥo i vintε ne mentt te hyntε me ŋe groƥe ε te ƥrittε ditene, kur ŋehεreϐ deꞡoj lεhjεn ε ŋe qεni ðε kerceλimen ε ŋe kerbaçi. Ment kliði gazit ðε mεndimi qe ndoðeϐ

---

[1] Te drεjte, fren.: *rεzòn*; grεq. *ðiqεon*. — [2] Kiϐ vene rε.

 90

afre ndeŋjɛ ŋɛrezvɛ u ƌa fuqi te rɛ kembevɛt te loƌura. Vuri vɛϭin ŋe çast, ɥer te siguruare me ç' ane vintɛ zeri, ƌɛ u-dɛrƌ mɛ vraɥ nga ana qe deɥoheϭ te lɛhurit ƌɛ zer' i kerbaçit. Tani lɛhjat i vinin mê çquare, ƌɛ zuri te deɥoje ƌɛ punguλimen ɛ potavɛt.

Keϭtú ɥra ŋe kapoce vintɛ drɛjt tij!

Do t' iϭ mê mire te takontɛ[1] ŋe ɥϭat, ɥo kur ɥɛntɛ ɥraɥe ŋɛres ƌɛ ŋe vent ku te pije!...

Çɥɛjtoj ɛcjɛn ƌɛ do t' iϭ no ŋe qint çaɥɛ lark kapocese, kur ajo qendroj ŋeherɛϭ, te lɛhurit ɛ qenɛt u-ϭtuane, ƌɛ ŋe ze i tmɛruare ɛ ndihmekerkoŋes mbuϭi ɛren:

— Ndihme, ndihme! ƌepistɛ ŋe zɛ. Γaksore, kusare! Ndihme-ni, ndihme-ni!

Dominiku u tmɛrua aqe ϭume, sa j' u-duk si kur i ngriu ɥaku ne pembate. Пo me ŋe çast mbloƌi vɛthɛne, nxitoj uƌese, sa do qe s' ɥara ɛ çquantɛ n' ɛɥesiret, ƌɛ ƌipi mɛ ŋe ze te traϭe sa munttɛ:

— Ketɛj, ketu! Na sɛ ku jane kusaret! Zirini! O ɥuɥa ϭoke!

Mɛ keto fjale verviti ƌɛ ŋe ɥoɥle, aqe mire

[1] Fren.: ronkontrɛ́; grɛq.: sinandó; tyrq.: tɛsadyf ɛtmɛq; ϭqiɥ te takuare i ƌone ƌɛ te hasure, te nɛϭure ƌɛ te ɥjɛkure.

sa, per fat te barðe i ra ðɛ plagosi ƞe nga te trɛ a katre te liqte qe kiϭine ndaluare kapocen' mɛ qeλim vjɛðjɛjɛ. Иɛriu kliði mɛ ðirjɛ ðembjɛjɛ, ðɛ ra mberðɛ. Te ðirurat ɛ Dominikut frikesuane ðɛ kusaret ɛ tjɛre; m' ane tjatre ðɛ kapocari mɛ kurajo te rɛ godittɛ sa munttɛ te liqte mɛ biϭtin ɛ kerbaçit. Dominiku hoði ðɛ ƞe gur, ðɛ pa mɛjtuare sigurin ɛ tij u-perzjɛ ðɛ vɛte ne lufte; u-soλ aqe mire sa pas pakɛ doberdacete u ϭtrenguane t' ikin ɛ te perhapɛn n' arate.

Mɛ qene ɛpete s' iϭ frike mos t' u binine pas, ðɛ kapocari pa menuare ndrɛqi frɛn' ɛ kalit, ndoλi qɛne qe po ndiqtɛ doberdacet dukɛ anguλiture, ðɛ dukɛ kðyɛre drɛjt Dominikut i ða:

— Ngit-u ne kapocet, zot' i vogele. Ketú s' eϭte pa rɛzik, ðɛ sa-do-qe s' trembɛm mos na hiðɛn ðɛ ƞe hɛre atá doberdace, eϭte mê urte te largohɛmi ketɛj. Hip pra ne kapocet.

Dominiku beri ate q' i keϭiλonine[1]; kapocari ndeƞ pran' atí, mori frɛte ne dore, ðɛ u-ra kuajɛt; kafϭet ɛcin mɛ fort, ðɛ pas ƞ'a gymes orɛ, pa Dominiku ƞe drite qe driðeϭ n' ɛpesirete.

---

[1] Te keϭiλuare, fren.: konsɛjé; grɛq.: simvulɛvo; tyrqiϭt: nasihat vɛrmɛk.

 91

— Zoti qoft' i levduare! ƌa mε giƌe zemre. Na pra drite!

— Пô, levdat' i qofte Zotit, keϭtu ƌεm ƌε une, ƌa kapocari. Me ŋe te katert orε [1] do te jεmi ne han mi uƌet te maƌε, ƌε ne siguri. Иoh te zotn ε hanit, ƌε kurdo-hεre qe me bijε ruga tεk ay bijε. Бε tani nga çdo ge me pare te falεm ndεrjεs ty, o zot i vogele! Ndihma jotε εrƌ drεjt ne kohe; doberdacet u hoƌe mi mua aqe ϭpεjt sa s' paçe kohe te mar armet. Иe puϭke te mbuϭure ƌε ŋe korƌe i mbaŋ giƌeŋe mε vεthε, po mε qene kaq' afer qytεtit s' frikesoheϭa nga kusarete ƌε kiϭa lene armet prapa kapocese; s' andεjmi s' eϭte lεhte t'i mar me ŋe çast. Пas ketaj do te siλεm mê mire, ƌε mê tεpre kur uƌetoŋ natene. Doberdacete ε dinine qe kiϭa plaçke te vjεjture ne kapocete, ndryϭε s' kiϭine per te kuxuare te me hiƌεne mε kaqe kuxim. Пo u qendruame mire kundre! Te liqte, iken sa u muntnin kembete. Пa ndihmen tendε, zot' i vogele, puna do t' iϭ bere ndryϭε sε qεne katre, ƌε une sado-qe s' jam nga te dobetit, ŋe ŋεri s' munt te beje ϭume ge kundre katre, ƌε mê tεpre naten ku ŋe dackanar i tiλe munt t' i futŋe ŋe ƌike prapa

[1] Tyrqiϭt: ŋe çεrεk saati.

kupizit ŋɛriut, pa mundure qe t'a ɕohç! Ɑume tyŋjatjɛta, zot' i vogele, qe me ɕpetovɛ nga ŋ' ɛ tiλe vdɛkjɛ! Πo pa me đuaj qyɕ keɕtu ne mɛst te nates apitɛ drɛjt ne kohet qe duheɕ?

Dominiku refɛu qe dontɛ te vɛje ne qytɛt đɛ qe n' ɛpesiret kiɕ lađitur' rugen.

— Πô, po ŋoh ate vent, đa kapocari; ruga ndahɛte me dy dɛga: rug' ɛ nguɕte ben pɛr ne qytɛtđ [1], ɛ gɛra eɕte kjo ku jɛmi, đɛ ɕpiɛ ne kryɛqytɛt te keti vendi. Kɛ mare ruge te pɛmte; s' iɕɛ mê lark sɛ gymes orɛ nga qytɛtđi, đɛ ky s' dukeɕ, sɛ iɕ prapa ŋe brɛgorɛjɛ. Ne đença qe me vjɛn kɛq qe lađitɛ uđene, do te kɛm đene geŋeɕtre. Πa arđjɛn fatetorɛ tendɛn mbasɛ do t' iɕa i vdɛkure mb' uđe ne kete ore [2]; levdate pra Zotit qe te pru ne kete ruge. Nɛsre ne mengɛs te ɕpijɛ mɛ ŋe kapoce te lɛhte ne qytɛtđt, đɛ çdo ge ndertohɛt, s' ben ge psɛ te humbaç ŋa dy ore.

— Oh, jo, u-pergig Dominiku, as sɛ humbas kohen kam frike, sɛ as no ŋe pune kam ne katuntt [3]; kudo te jɛte ŋe eɕte per mua, sɛ s' kerkoŋa ge vɛçɛ ŋe vent ku te ɕkoj natene.

— N' eɕte keɕtu ne hant qe đɛm do te jɛɕ

[1] Qytɛt i đone ɕqip; tyrq.: kasaba. — [2] Tyrqieɕt saat. — [3] Πɕat i mađ.

mê mire sɛ ne katuntt, ɗa kapocari; s' do ɗene qe te ƥagoj une ç' te ƥriϭç. Πo a munt te te pyɛs me ç' ane jɛ, ɗɛ ç' kerkon ketu? Siç te mar vɛϭϭ nga ƥuha, do te jɛϭ nga vend' i siperm, me ç' ane ƥo viŋ ɗɛ une. Πô, ƥô, ŋe kapocar ϭɛh mjaft vendɛ ne qofte sɛ keϭtu si une mɛ kapocen ɛ ƥlaçkavɛt ϭetit me te katre anet t' Alemaŋese.

Dominiku s' kiϭ no ŋe ϭkak[1] per te ƥϭɛhure te vertɛtene. Zuri ƥra ɗɛ mɛ fjale te ŋejta trɛgoj kapocarit istorine, qe nɛ ɛ dime, ɗɛ ky deƥontɛ mɛ aqe rɛ ɛ pjɛsemarjɛ, sa kiϭ humbure farɛ, ɗɛ vɛtem kur qendruane kuajte ɛrɗi me ment.

— Ha, apitme ne han! i ƥrɛu fjalene Dominikut; kur te hyjme ne ɗomet me trɛgon ɗɛ ƥasoŋen[2] ɛ istorise satɛ. Mê ƥare te perkujdɛs kuajte ɛ t' i ve ne quart, sɛ mɛ qene qe s' mundin te veϭtrojne vɛte vɛthɛne kane nɛvoje per ŋe tjatre, (ƥasdaj dukɛ kɗyɛre nga djal' i hanit, i cili vintɛ mɛ qiri ne dore) i ɗa: naten' ɛ mire Mikɛl, qyϭ ini? ini te ƥiɗe mire?

— Πô, ƥo, zot Mɛlubɛr, ɗa ϭerbetori. Γiɗe jɛmi mire, mire sɛ na ɛrɗɛ! A te xgiɗim kuajte?

[1] Tyrqiϭt sɛbɛƥ. — [2] Ajo qe vjɛn ƥas; vaȥde

— Πô, ꝺa kapocari ꝺɛ u-uŋ nga kapoca per te çliruare kuajt. Me s' u-perkujdɛs per Dominikne, sɛ giꝺe rɛne ɛ kiɞ per kuajte, te cilet i ɞpu ne quar, u hoqi frɛret ꝺɛ u hoꝺi mɛ doret te tij terɞere. Si siguroj ꝺɛ sosi kujdɛsn' ɛ kafɞevɛt, ɛrꝺ ne ꝺomete ꝺɛ atjɛ j' u-fal ꝺɛ ŋe hɛre ɞokut te vogele, ɛ i ɞtrengoj dorene.

— Mikɛl, ngrenjɛ ꝺɛ pirjɛ, sa te munç mê mire, i ꝺa ɞerbetorit te hanit. Kam uri ꝺɛ ɛtjɛ, ꝺɛ ɞoku im i vogele, ɞoh qe mɛ gaz do te haje no ŋe te ngrohte. Çpɛjt Mikɛl, sɛ ɞoh q' eɞte mɛznate, ꝺɛ pas ngrenjɛs duame te fleme ca ore.

— Taní, taní! ꝺa djali kembeçpɛjte; ꝺɛ nxitoj ne kuɞine[1].

Sa te vije gɛλa, ɞtruane mesaλene, ꝺɛ pas ŋe çike ŋ' ɛre ɛ ɞijɞimɛ dil jaɞte nga poçɛ ɛ maꝺɛ, ꝺɛ Dominikun q' ɛ kiɞ mare urija ngeroj mɛ ɞije te maꝺɛ.

— Urꝺero, mik' i vogele, ꝺa zoti Mɛlubɛr, kapocari.

---

[1] Ku bejne gɛλe; tyrqiɞt: a h ç i λ e k, m u t f a k; grɛqiɞt: m a g i r í o n.

93

Ɲer te ðene ϭembeλe xgati vεte i pari dorene. Dominiku hengri ðε piu mε uri te maðε, ðε ϭoku i tij giðeɲe po i bentε ndεr ε ϭtepise. Ne ɲe te pare dukeϭ qe kapocari iϭ ɲεri i drεjte ðε ðoϭ mire per ke do, ðε s' kiϭ noɲe ðεlperi nene kete fytyre pake te nxire nga koha. Supε te gεre ðε duar te mbeða trεgonine q' i zot i ketyrεvε kiϭ ɲe fuqi te maðε, ðε dominiku kupetoj qe, siç ε kiϭ ðene ðε vεte ca mê pare, kapocari s' iϭ nga te dobetit sa-do qe, dukε pare qimεt ε barða qe kiϭ ne koket, do te kiϭ kaperxyεre gymsen' ε jεtese.

Zoti Mεlúbεr ng' an' ε tij ϭekontε mε rε te maðε mikun ε tij te vogelin, brenda ne sy. E gεti zemrehapur' ε te drεjte, ðε ne mεs te bukes dukε rene mi supεt i ða te nisɲe prape istorine qe kiϭ lene pergysme.

— Tani ε ϭoh biro qyϭ jane punerat, ða kapocari kur mbaroj Dominiku. Ti jε i varfere, i lene, pa ɲe ndihmes, lark memeðεut, ðε kε nεvoje per ndihme te ndεrçmε; keté ndihme ε kε per te gêture, ne, siç s' kam dyϭmim, u sjεlç i ndεrçme ðε punetór. Ɲo keté ε mεjtojme nεsre; taní duhεt te qεtohεmi sε eϭte ϭume vone. Naten' ε mire ðε fli i prεjture.

Mɛ ɳe ϭtrengim dorɛ te forte, u-ndane. Dominiku ndjɛntɛ zemren te kenaqur'[1] ɛ te prɛjture, ∂ɛ gumi i iϭ i embele; kiϭ gɛture pra ɳe mik ∂ɛ ϭprɛhtɛ per mê tɛj.

[1] Fren.: kontán; grɛq.: ɛvharistiménos; tyrq. mɛmnún.

KRYE E TRETE

ZOTI KYMMERLAJN

ZOTI Mɛlúbɛr iϭ ŋe ŋeri per çudí. Sa do qe kiϭ ndjɛre ŋe daϭuri ɛ kiϭ mare pjɛse per Dominikne, te nɛsermɛn ne menɡɛs s' δa ɡesɛn nga pλanɛt qe po bentɛ, para sɛ te haje siλen[1] ɛ menɡɛzit. Dominiku s' kiϭ durim δɛ doj ϭume te dije ç' munt te kiϭ mɛjtuare per tê, i ndɛrçmi kapoĉar: dɛϭi s' dɛϭi pra, duroj ɡɛr sa kafϭit' ɛ fundit ɛ bukes δɛ ɛ miϭit te jɛte sosure nga poçɛja ɛ mproŋesit te ri.

Ne funt la zoti Mɛlubɛr δiken' ɛ pirune me ŋ' ane, u pϭtɛt per se ri mi front δɛ veϭtroj Dominikne me rɛ.

[1] Γɛλ' ɛ menɡɛzit.

BKSH

— Tani lε te kuvendojme pake, mik' i vogele; ter natene jam mεjtuare ε kam kδyεre ŋe qint mεjtimε, qyσ te te gεj tý ŋe pritme[1] te mire, δε me se fundi m' εrδ ne ment ŋe ge qe mbasε te ka per te pelqyεre δε ty, sε ti s' kε frike nga puna. Πo mê pare te te pyεs ŋe ge: a di te kendoç, te σkroç ε te sumonç[2]?

— Πô, keto te tera i kam mesuare, δε zoti mesoŋesi me levdontε σume hεre, u-pergig Dominiku.

— Fort bukure! tani çdo ge u ndrεqt, te te δεm pra çe kam ŋgrεhure ne mendjε: Ne qytεtt te maδ, ku do te vεmi sot, ŋoh ŋe zot te pasure qe ben trεgerin' ε libravεt δε ka ŋe σkroŋeσtypjε[3] te maδε, δε mε qene qe kam σume te bεj mε té, ε i kam σpene disa hεre kapoca plot libra, σprεh qe te te gεje no ŋe vent gekunt, kur t' i δεm fjale te mira tεjε. Atjε pra do gεç ŋe vent δε buken' ε perditeσmε. Πer çdo te behεç me tεj, eσte varure ne vuλnεset[4] ε ne punetoresít tendε. Kuσ ε di mbasε munt te behεç ŋe dite σtypes, σkroŋeraδoses a libra-mbajtes. Atjε do jεσ mê mire

[1] Kohe qe do vije. — [2] Te bere hεsap. — [3] Ku σtypεne libra; grεq.: tipografia; tyrq.: matbaá.— [4] Fren. volonté; grεq.: δélisis; tyrq.: mεrám.

ɗɛ s' jɛ ɥer te qare ɥsɛ s' te muar ndihmes koɥϭtari. Kjo eϭte mendja imɛ, tani ɗuaj ɗɛ ti ç' mɛjtón, mɛ qene qe kjo ɥune eϭte ɥer rojtjɛn' ɛ pritmen tendɛ.

— Jam ϭume gezuare, fort ϭume! ɗa Dominiku ɥa mɛjtuare mê tɛj. Ne me marte ay zot qe ɗua, do te ɥerɥiqɛm sa te munt qe mos te te ɗunoj[1].

— Mire ɥra, kjo ɥune u-sos, ɗa zoti Mɛluber ɗɛ xɥati dorene dukɛ qɛϭure miresiϭt, te mɥrojturit te vogele. Te te ϭɥijɛ tɛ zoti Kymmɛrlajn, ɥa atjɛ ɛ ndrɛjtim ɥunen farɛ.

Dominiku mɛ gaz te maɗ i ϭtrengoj doren kapocarit, ɗɛ ky u-ngrit te vɛje ne quart ɛ te ɥɛϭɥe kuajt ɥer uɗe, ɥo Dominiku ɛ ndaloj.

— Zoti me ruajtte, ment haɥova! Çdo te behɛt ɥra mɛ lɛtretórɛne, zot Mɛlubɛr, qe ɥɛçe mb' uɗe? E dini ɥra, dijɛ te bera fjale sojɛ.

— Ah, ɥô, lɛtretorɛja; trɛgo-m-a ɥe herɛ biro, te ϭohem ç' ka brenda ɛ mbasɛ ɥɛjme ɛmerin ɛ te zott, ɗɛ ahɛrɛ munt t'a ɥɛjme ɛ t' i aɥim ate qe ka humbure.

Dominiku nxori lɛtretorɛne. Iϭ ɛ rɛ farɛ, ɥɛj lekurɛ te kuqɛ, mjaft' ɛ traϭe ɗ' ɛ rende,

[1] Mos te te turɥeroj.

ε ε-kyçure mε kyç te vogel. Zoti Mεlubεr ε veϭtroj me te ɡiđ' anet, ε xɡasi ne doret đε kot dεϭi t'a hapeŋ, sε kyçi kiϭ zene mire.

— Si do te jεte do hapure, đa; sε qyϭ munt te xbulojme te zone? Mε đike do te hapεt lεhte.

Kaλi hεkurin ε traϭe te sojkese ne mεs te dy buzevεt, ε kđεu ŋe hεre mε fort, đε lεtretorεja u-çεl ate çast.

— Te tera nga ŋe mije; plot si ŋe kase! veϭtro keto kartera Dominik! ketu do te kεte dy mije táλan[1], ne mos mê tεpre!

Dominiku u tmεrua nga ɡiđ' ato te hoλa qe Mεlubεri nxori nga lεtretorεja đε i hapi mi mesaλet. Nemeruane banknotat đε mε habí pane sε iϭine te vjεjtura mê tεpre sε pεsmije taλan: iϭine dy nga ŋemije taλan, đε disa nga pεsqint; ne mεs te ketyrεvε ndođeϭin đε ϭûme kartera te vjεjtura. Πo vεç ketyrεvε karteravε te bankese, s' ɡεne brenda asŋe lεtre, a cope karte qe tu ndihtε per te ɡεture toruan' ε ati q' ε kiϭ humbure.

Kapocari mblođi se riϭ banknotat, i vuri ne vent đε mbyλi prape lεtretorεne, aqe sa munt te kyçeϭ mε kyç te đyεrε.

[1] Иe táλan eϭte afero ŋe mεxidiε.

— Ие gεtjε ε mire, Dominik! Ꮎume, ϴume εrgent! ƌε kupekuϴ vεç nε, nuk' ε di qe s'jane te tuate giƌe keto te hoλa. A s' kε deϴire t' i mbaç? munt te te ndihine fort ϴume ne ruget te rojtjεse!

— Пer Zotn' ε vertεte, zot Melubεr, ç' me keϴiλoni keϴtu? ƌa Dominiku mε tmεr nga fjalet q' i ƌoϴ plaku. Te mbajturit ε ηe plaçkε te gεture s' eϴte mê mire nga vjεƌja, ƌε ηe pune jaϴte ηεrezise s' munt te punoη.

— Oh, çun' i mape, kuϴ te pa qe gεtε kete lεtretorε! Иεri s' te di q' ε gεtε mb' uƌe, ƌε une s' te traƌetoj, sε me ndihε trimeriϴt kundre kusarevεt! Jo, jo, as ηe fjale s' do dale nga goja imε. Ná, mεr pra lεtretorεne, ver-ε ne κεp, ƌε mos bejme mê fjale per tê, midis nεvε.

Dominiku tundi kokene ƌε ϴtyti mε dore lεtretorεne.

— Kete s' ε ƌua vertεt, ƌε do te qεϴç, zot Mεlubεr! Miresija na ƌote mos viƌni, ƌε une s' munt te dal jaϴte ηεrezijε.

— Mire, mire; kete ε diηa mê pare qe m' iϴε per te pergigure keϴtu; gezohεm ϴume qe s' qenkam geηyεre, ƌa kapocari mε gaz te maƌ. Te mbajturit ε ketyrε te hoλavε eϴte ηe

vjeđjɛ; vertɛt s' te na ŋɛri, no vɛtedijen[1] ɛ kɛ mɛ vɛthɛ. Kɛ ϭume aresyɛ qe s' mban ató qe gɛtɛ, Dominik . . . no ç' te bejme? Qyϭ do gɛjme zotin qe humbi lɛtretorɛne? Kuϭ ɛ di me ç' ane ka vajture natene! Bϭte mjaft mundim sa te lajmojme, qe te hoλate kane rene ne duar te ndɛrçmɛ. Ha, ha! çdo te bejme?

— Mɛr te hoλate, zot Mɛlubɛr, đa Dominiku; tɛk zotrotɛ jane mê sigure; na kur te vɛmi ne qytɛt ɛ veme ne ditorɛt[2].

— Πô, biro, kete ɛ mɛjtovɛ mire, đa kapocari nas nake mɛjtimi. Vɛç kesaj munt te na jane đɛ zoti Kymmɛrlajn no ŋe keϭiλe. Behu pra gati[3] đɛ une vɛtɛ te ndrɛqt kuajte. Lɛtretorɛne mbaj-ɛ ti sɛ mê sigure sɛ duart' ɛ tua s' munt te kɛte.

Dukɛ đene keto fjale u-ngrɛ đɛ doλi jaϭte; Dominiku i gɛt ŋe vent lɛtretorɛse đɛ nas ca mendɛ[4] kur doλi zoti Melubɛr jaϭte quarit, ɛ kapoca, u-punguλis mi guret ɛ oborit, u-uŋ nernoϭ kercɛu mi kapocet đɛ mori vendin ɛ vjɛtre; ate çast kuajte hoqne, Mikɛli çun' i hanit đa: „uđ' ɛ mbare", đɛ kapoca ɛci mɛ gadalɛ

[1] Fren.: konsiáns; grɛq.: siniđós; tyrqiϭt: visdán. — [2] Gazɛte. — [3] Hazer tyrq. — [4] Frengiϭt: minute; tyrq.: dakiká; grɛq.: lɛptá.

mi uðet te mаðε, ε larguare akoma ɞume ore nga qyteti.

Iɞ farε εpet kur apiti zoti Mεlubεr mε te mprojturin ε tij, ðε sa-do-qe kiɞin' εcure ter ditene Dominikut as i iɞ dukure farε ε ŋate koha. Dukε uðetuare kapocari flistε mε gaz, i trεgontε ŋer qytεtin ε ŋer zotin Kymmεrlajn. Keɞtu ɞkoj koha bukur' ε ŋa merziture, ðε kur apine ne qytεt fεnεret ε rugavεt iɞin ndεzure ðε nga finεstrat ε ɞteŋivεt ε te magazivεt piðtε drite mi uðet. Dominiku veɞtrontε ðε çuditeɞ. Ne ŋið' ate uðe qe kiɞ mare ŋεr m' até dite s' kiɞ ŋare ŋe qytεt kaqe te bukure, ðε ndjεntε ŋe ndjeŋe ŋymes çudijε ε ŋymes ɞŋrεseðénesε kur mεjtoheɞ: Qyɞ do te jεtoŋ ne mεs te keti qytεti ε kaqe ŋεrezvε, midis te cilevε do jεm si ŋe ŋike uji ne dεt te mað?

Zoti Mεlubεr dukε ŋerŋiŋure keti mεjtimi; i ra mi suŋεt ðε i ða dukε qεɞure ne buze:

— Kurajo Dominik! Te ŋiða ŋunet do vεne mire, ne mos dalç jaɞte ŋεrezie, do te jεç i lumture. Ilo na sε ku εrðme ne ndeŋjεt timε. Kete nate ŋi tεk une, ðε fli atjε tεk veme sanin[1] ε kalit, mi quart, ðε nεsre . . . ε di une

[1] Fjale gεgeriɞt qe do te ðote bar' i ðate.

çdo ꝺote zoti Kymmεrlajn kur te te ϭpiε tεk ay. Uŋ-u; ha, na tani jεmi ne ϭtepit!

I miri Mεlubεr u-perkujdεs si ŋe áte per Dominikne δε te nεsermεn ε ϭpu ne ϭtepit te bukure ne pazart, ku pintε zoti Kymmεrlajn. Mε zemre ε mε ϭprεse hyri nga port' ε qεlqte δε ne ŋe vent mε kubε ku murεt qe poϭt' ε pεr sipre iϭine mbuluare mε libra[1], te raδosura mi syre te δogte, perϭendoϭi ŋe djaloϭ qe po ndertontε disa qint libra δε ε pyεti per zotne Kymmεrlajn. Djaloϭi trεgoj ŋe dεre, δε Mεlubεri, pa menuare hyri atjε dukε ꝺene ϭokut te tij t'a prεse pake:

— Tani viŋ, ꝺa kapocari Dominikut; ti veϭtro ca libra mε figura[2]. Γon, εp-i ca libra, ng' ato qe kini ketu n' arket.

— Mire, mire, zot Mεlubεr, ꝺa djaloϭi δε pru ŋe prεhre mε libra ε ja la perpara syvεt te Dominikut mi mesaλet[3].

— Na, i ꝺa Dominikut; veϭtro-i sε kε kohe; zoti Kymmεrlajn ka ϭume gaz te kuvendoje pake me zotin Mεlubεr; pεr sa te kδεhεte do ϭkoje mbasε ŋe ore.

[1] Libra, δε bibλa do te ꝺcte tyrqiϭt: q i t á b.
[2] Fjale frenpiϭt; tyrqiϭt i ꝺone r ε s m ε; grεqiϭt: z o g r a fi a. — [3] Bango.

Dominiku hapi ŋe ng' ató librat ɛ bukura ꝺɛ verentɛ figurat q' iϭine brenda, ꝺɛ mɛ mijera libra q' iϭine raꝺosure ne mur, ꝺɛ geç i ꝺoϭ nga zemra qe zoti Kymmɛrlajn do t'a mbantɛ.

— Çe s' munt te mesoje ketu ŋɛriu? ꝺoϭtɛ mɛ vɛthɛt te tij. Ne giꝺ' ato libra do te jɛte mblɛꝺure ɛ tera urtesi ɛ ꝺɛut. Sa do te beheϭ mire te piŋa ketu ɛ te kenꝺoŋa!

— S' do te kɛϭ pare no ŋe hɛre kaqe ϭume libra, qe po i veϭtron mɛ kaqe çudi, ꝺa djaloϭi qe ndrɛjttɛ librate.

— Jo, u-pergig Dominiku; ne ϭtepit tene s' kɛmi vɛçɛ ŋ'a dy libra ꝺɛ s' kam enderuare[1] kupe qe te kɛte kaqe ϭume me noŋe vent.

— Ketó s' jane ge farɛ, te viϭ ŋe hɛre te ϭoç ne magazit, haɛrɛ do te habitɛϭ.

— Sikur te me linine! ꝺa Dominiku, do te beheϭ fort bukure! Po zoti Mɛlubɛr mbɛti kaqe ϭume sa kam frike sɛ s' do te kɛte bere ge.

— Ç' far gejɛ? pyɛti djaloϭi.

— Doŋa te mbɛteϭa ketu; zoti Mɛlubɛr me pru ketu te pyɛse zotin Kýmmɛrlajn ne munt te kɛte nɛvoje per mua.

— Ah, keϭtu qenka! te pelqɛn pra ketu?

---

[1] S' kam pare endere.

— По, fort ϭume, ðɛ mê tɛpere ne muntça te kendoŋ nga keto libra te bukura.

— Иɛri s' munt te te ndaloje nga kjo, si te sosç punerat' ɛ pasdaj; ðɛ per te mbɛturit ketu ki ϭprɛse, sɛ Mɛlubɛri ɛ ka mire fort mɛ zotin Kymmɛrlajn; kur te mprojtka keϭtu, zoti Kymmɛrlajn padyϭmim do te te pɛje ŋe vent pekund.

— Dominik ɛja ketu! ðiri zer' i traϭe i Mɛlubɛrit; çpɛjt, zoti Kymmɛrlajn do te te ϭohe!

— Nuke te ðaϭe, ða mɛ gadalɛ çuni qe po ndrɛjttɛ librate; puna zihɛte sikur u-sos, ðɛ mos u-frikeso, sɛ zoti Kymmɛrlajn eϭte ŋe ŋɛri fort i mire.

Dominiku s' trembeϭ as pake; çe ϭkak kiϭ per kete? По prape ndjɛntɛ vɛthɛne pake te ϭtrenguare kur apiti ne ðomet' qe ϭkrontɛ i zot' i ϭtepise, sɛ s' dintɛ akoma ne kiϭ per te mbɛture a po jo. По zoti Mɛlubɛr q' ɛ poqi ne dɛret i ða zemre.

— Пuna u-sos, Dominik; hiq ðɛ fal-j'u zotit Kymmɛrlajn; sa per tani te ka per te mare si djale per te vatur' andɛj ketɛj ne ϭkroŋe-ϭtypjɛt.

— Пô, kjo pune u-be; zoti Mɛlubɛr me ða ϭume te mira tɛjɛ, ða zoti Kymmɛrlajn dukɛ

kðyεre faljεn ε Dominikut. Ne ɲafsa qe vεtε mire, do te soh mê tεj. Θɲrεh qe do jεs i ndεrçme, i bindure ðε ɲunetór.

— Ɲô, do te jεm, zot. Θa Dominiku mε miresiɲóhjε. Ɲer kete i ðase fjale ðε zotit Mεlubεr.

Zoti Kymmεrlajn ɲe ɲεri plak mε sy te sỳltert' ε t' embele, mε lεsra te barða ne temɲlit, vεstroj Mεlubεrin ðε qεsi, sikur doj t' i ðos; „Djali me dukεte fort i mire". Mεlubεri kðεu vεstrimne mε ɲe menyre sikur doj t' i ðos: „A nuke te ðase!" ðε dukεs fort sume i gezuare.

— Mire, mire Dominik ða Kymmεrlajni. Tani ne daç hiq ne skroɲεstyɲjεt; Γoni te te sɲjεre atjε, ðε ðua-i te me dergoje ketu ɲuneqyresine[1]. T' arðte mbare!

— T' u mire mbεç Dominik, ða Mεlubεri dukε xɲature dorene djalit; s' kam ɲer t' arðure sɲεs[2] ketu, ɲo do te me gezos sume n' arðç nga ɲe hεre te djεlate, te ɲiqεmi ne stεɲit, mε lεjet[3] te zotit Kymmεrlajn, ɲadysmim. Te lεm te mire! te vafte ɲuna mbare!

---

[1] Do-mε-ðene até qe vεstron ɲunet ε skroɲεstyɲjεse. — [2] Dendure. — [3] Grεq. a ð i a; tyrq.: m y s a a d ε.

Dominiku ϭtrengoj doren' ɛ mikut te tij q' iϭ si ŋe áte, i ƌa fjale qe ϭɲɛϭ do te mir lɛje ɛ te vɛje ta ϭohe, ju-fal zotit Kymmɛrlajn, ƌɛ vatɛ ne kubét, ku Γoni kuɲetoj ne ɲamjɛt gaztórɛ te fytyres se tij qe ɲuna iϭ mbaruare mire.

— Пuna u-sos? pyɛti.

— Пô, ɲô, ƌa Dominiku ƌɛ tundi kokene mɛ gaz. Me ƌane te vɛtɛ ne ϭkroŋeϭtyɲjɛt, ϭɲjɛr-me atjɛ, ƌɛ dergo ɲuneqýresin tɛ zoti Kymmɛrlajn.

Γoni la ɲaqɛten mɛ libra me ŋ' ane ƌɛ ƌa:

— Fort mire, gezohɛm qe mbɛtɛϭ ketu, ƌɛ ɲas ketaj do te mesojme te ŋihɛmi mê mire. Sa ɲer tani ndjɛŋ ŋe daϭuri te vertɛte. Eja ne ϭkroŋeϭtyɲjɛte.

Ϭkoj nga ŋe dɛre, ƌɛ doλi ne obort ƌɛ Dominiku i bintɛ ɲas. Kur apine ne ϭkroŋe-ϭtyɲjɛte zu ɛ haɲtɛ syte; kuɲe ne jɛtet s' kiϭ ɲare ɲe te tiλe. Me ŋe saλe no ŋeqint kemb' ɛ ɲate ɛ ɛ ɲɛre iϭine vendosure maqinat ɲer te ϭtyɲure ƌɛ arkat mɛ ϭkróŋeza. Иa triƌɛt a dyzɛt ŋɛres ɲunonine mɛ vraɲ; ϭkroŋezat flu-turonin' ɛ binine, maqinat ɲer te ϭtyɲure libra benine ze, karta ɛ ϭtyɲure fryheϭ ƌɛ ferϭe-λintɛ dukɛ ɲalosure .... Dominiku s' dintɛ me ç' ane te ϭtij syte mê ɲare. Me tɛɲer çu-diteϭ mɛ maqinen ϭtýɲesɛ. I dukeϭ ϭum' ɛ ve-

rɛjϭimɛ qyϭ ŋe flɛte karte ɛ barðe, viheϭ ne maqinet ðɛ mɛ ŋe te kðyɛre me ŋe çast dɛltɛ m' ane tjatre, ɛ ϭkruare bukur' ɛ mire; kjo i dukeϭ ŋe ꞡe far' ɛ çudiçmɛ ðɛ Γoni dukɛ pare fytyren' ɛ Dominikut ða:

— Kjo te dukɛte si maꞡi, he? Πo ꝑas dy diç do te mesoheϭ mɛ tê ɛ do te kuꝑetoϭ qyϭ ç' do ꞡe eϭte ɛ ŋejte[1]. Eja te te ϭꝑijɛ tɛ kryɛja ɛ kesaj ϭtyꝑetorɛs' ɛ t' i ðɛm q' u-morɛ si djale ꝑer te derguare ku te kɛte ꝑunera.

Πuneqyresi kiϭ ndeŋure ꝑerꝑara ŋe mesaλɛ, kiϭ ŋe karte te ϭtyꝑure ne dore, ðɛ n' anet te barða te kartes, mɛ mɛλan te kuq ꞡeç ϭenontɛ ɛ vijostɛ.

— Kesaj i ðoŋe te ndertuare laðimɛt, ða Γoni dukɛ qɛϭure. Te ðɛm mê ꝑare qe do te ϭꝑieϭ ϭume here kartera te ϭtyꝑura kryɛ-ndertoŋesit tene plakut Fridmajɛr, ruge Θas, numer tɛte, ne ꝑatt te ꝑɛste, ðɛ kjo ꝑune ne vɛre kur vaꝑa ne hiɛ eϭte 20 ϭkaλe s' ęϭte aq' ɛ bukure. Zot ꝑuneqyres, ŋa sɛ ku ꝑo te sjɛλ ŋe djale te ri ðɛ zotrotɛ hiq sɛ te do zoti Kymmɛrlajn.

Πuneqyresi ꝑyɛti Dominikun ne ðoϭ te vertɛten Γoni, ðɛ si kuꝑetoj qe ðoϭ drɛjte, i ða

---

[1] Fren.: sɛmꝑle; greq.: aꝑλús; tyrq.: adí.

ŋe pune. Kjo s' iɞ nga mê te mirate; Dominiku do te numerontɛ se riɞ fiɛtet karte; ŋo paçka, kur iɞ ŋe hɛre ne pune, zu te punoje pa pertim sa-do-qe ɗɛ s' para i pelqɛntɛ.

BKSH

KRYE E KATERTE

ПLAKU ZOT FRIDMAJERI

SI ϭkuane ca jàve Dominiku ne punet te rε, u-mesua fort mire; ne ɲisjεt iϭ dukure si i huaj, δε mê tεper nga ϭkàku ‚q' iϭ vεteme ε s' kiϭ noɲé ϭok; po δε kjo u-praps, sε natura δε vεtij' ε mir' ε Dominikut hiqtε daϭurine δε miqesin' ε piδevε, mê tεper te puneqýresit' ε te dy djεmεt, ϭoket ε tij. Kur ɲe darke pas punε u trεgoj istorine δε fatin ε tij, te dy ɲepuneset δε u-qa nga mosqeɲja ε ɲe ɲεriu qe te mare pjεse per tê, te dy djεmte u-maλεnpyεne, j'u-mbuϭne syte lot, δε perqafuane Dominikne dukε siguruare per ɲe miqesí te perjεteϭmε.

Bε djεmte zemrebarδe, mbajten mε te vertεt fjalene. Ne kryεt kerkonin te lirohεϭin' nga punet ε renda ε te merziteϭmε δε ngarkoɲine Domi-

nikne mε tô, po tani zun' ε siλeϭine farε perkundriϭt; tani mεrnine vεte punet ε renda, ȡε kur kjo s' beheϭ dot, i ndihnine, ȡε keϭtu qendronine bεsnike[1] ne fjalet. Me kete menyre, siç ε ȡame, Dominiku u-mesua çpεjt ne ϭtypetorεte ȡε iϭ i kenaqure nga fat' i tij.

Tére kohene kiϭ pune brenda ne ϭtypetórεt[2] ȡε mεreϭ mε te numeruare karte, mε te lare ε te pastruare copat ε maqinavεt. Иe dite ε pa zoti puneqyres qe po kendontε ɲe flεte te ϭtypure, ȡε kjo u-be ϭkak qe t'a hεqine nga punet ε traϭa.

— Ah, munt te kendoϭ? i ȡa puneqýresi; ȡε te ϭkroϭ?

— Pô, zot puneqyres, u-perɡiɡ Dominiku.

— Mire, dal te bejme ɲe provim; qasu ne mesaλet timε, ȡε pa me kendo kete karte te ϭkruare.

Doreϭkruarja qe zoti puneqyres i ȡa Dominikut per fat te mire iϭ ε ϭkruare mjaft bukure ȡε mε ϭkroɲa te mbeȡa, ȡε djali ε kendoj mε mjaft çpεjtim.

— Mire, fort mire. Pεr me sot kam mare ɡiȡeɲe ɲe nga ϭkroɲaraȡósesit qe me kendontε

[1] Fren.: fidél; greq.: pistós; tyrqiϭt: sadík. — [2] Atjε ku ϭtypεne libra.

doreϭkruarjɛn ðɛ une ndertoŋa laðimete, ɲo ketɛj ɛ tutjɛ tî do jɛϭ ndihmesi im, Dominik. Pi ɲra ɛ te nisime; zer-ɛ atjɛ tɛk ɛ lɛ qeɲarði; kendo . . .

Dominiku zu kendoj doreϭkruarjɛn ðɛ ɲuneqyresi mori flɛten ɛ ϭtyɲure ðɛ ndertoj ca laðimɛ*), tɛk Dominiku kendontɛ ɛ kðɛntɛ flɛtet ðɛ ɲuna u-mbarua búkure.

— Mjaft, ðipi ɲuneqyresi, mɛ kete flete u-sos; jam ϭum' i kenaqure, ðɛ ɲas ketaj do te me ndihç ɲer te ndertuare, do?

— Si-urðerón! zot ɲuneqyres; jam i gezuare, ðɛ kjo ɲune mė ɲelqɛn mê mire sɛ sa te quƛ ɛ te nemeroŋ karte; ka aqe ɲerra te bukura ϭkruare ne kartet! u-ɲerɲiɲ Dominiku.

— Ah, sɛ ɲaskɛ kenduare ɲra si ŋe maqine ɲo kɛ vene rέ, ða ɲuneqyresi. Ca mê mire. Mbasɛ munt te beϭ ðɛ ndrɛjtimɛt ɛ lɛhte ðɛ kjo do jɛte ŋe ndihm' ɛ maðɛ ɲer mua.

*) Mbasɛ ca nga kendóŋesite s' kuɲetojne ç' eϭte ndertím' i laðimɛvɛt me ŋe ϭtyɲetorɛ; na ç' eϭte: Ne ŋɛri ϭkron ŋe libre ɛ jɛɲ ne ϭtyɲetorɛt, ku ϭkroŋeraðósesit vene mɛ raðe ϭkroŋezat ɛ mɛtalta, mi te cilat dukɛ ϭtyɲure kartene do te dalen te ϭkruarat mi flɛtet; ɲo ϭkroŋeraðósesi mɛ qene qe munt te beje no ŋé laðim, librate duane ϭtýɲure si te ndertohɛne keto laðimɛ, ðɛ ɲer keté ϭtyɲɛn mê ɲare ne ŋe flɛte, mi te cilet ϭohen laðimɛt ɛ i ndertojne ne ϭkróŋezat te mɛtalta; ɲasdaj ϭtyɲɛte libra.

— Dua ϭume te mesoŋ ꝺε te ndrεjtoj, zot puneqyres, ꝺa Dominiku; ꝺε kete ε kam per te mesuare mε aqe mê tεper gaz qe po ϭoh sε u-kenaqkε.

Пuneqyresi tundi kokene mε' gezim.

— Taní ϭohim, ꝺa. Ne paç vuλnεse, munt te behrϭ ꝺε ti ŋerí; po mê perpara te piꝺavε. . . te paϭe qe di te kendoϭ bukure, po orꝺografine[1] qyϭ ε kε? jε i forte n' até?

— Zoti mesoŋesi yne m'a ka ꝺene disa hεre, ꝺa Dominiku per perpipjε. Θpεϭ mirŋa, kur s' kiϭ kohe mesoŋesi, ꝺε ndrεjtoŋa laꝺimεt ε ϭokevεt.

— Ne eϭte vertεt kjo, une pεçe pra tεk ti ŋe ꝺεsár[2] te vertεte. Lε te bejme pra ꝺε ŋe provim. Na ŋe karte tjatere per te ndrεjtuare; kendoj-ε ꝺε vijós laꝺimεte qe te ϭoç atjε, sikundre beŋε ꝺε ne ϭkoλet.

— По, s' i ŋoh keto ϭéŋa qe jane n' anet.

— Пaçka; vεteme bej ŋe vije n' anet te kartese, ku te ϭoç ŋe laꝺim. Ç' te mbεtete eϭte puna imε.

Te pεturite laꝺimεt' ε te hεqure ŋe vije s' u-duk farε pun' ε rende Dominikut tene. Mori

[1] Do-mε-ꝺene te ϭkruare drεjt ε pa laꝺim. — [2] Fren.: trεzór; grεq.: ꝺisavrós; tyrq.: hazinέ.

 103

pra karten' akoma te ŋomure, sɛ sa po iϭ ϭty-pure, ndeŋ pa folure, ðɛ dukɛ kenduare ϭume hɛre bentɛ dy a tri vija me ŋe raðe, ðɛ kur apiti ne raðet te fundit' te kartɛse kiϭ ϭkuare gέrazi ŋe ore. Ne funt bɛsoj qe kiϭ sosure punene ðɛ ja ϭpu zotit puneqyres, i cili ɛ veϭtroj mɛ rέ.

— Πer hɛren' ɛ pare fort bukure, ða ky. Dobarɛ[1] noŋe laðim te mað s' kɛ lene pa nder-tuare; sa, per te vogelat dukɛ bere giðeŋé ndrɛjtimɛ đo te stervitɛϭ t' i ϭoç mire.

— Πandɛhŋa sɛ s' mbɛt noŋé laðim pa ve-ryɛre, ða Dominiku; te tera i veϭtrova dy hɛre.

— Бɛ mɛ giðe keté prape te kane ϭkare laðimɛ, u pergig puneqyresi dukɛ qɛϭure; na te t' i trɛgoŋ: ketu duhɛte ŋe prɛse; ketú ŋe *a* eϭt' ɛ tɛpre; ketu lipsɛte ŋe *f*, ketú ne vent te *u* eϭte *n*; ketu ŋe *a* ne vent te *r*, ketu...

— Πô, vertɛt, ða Dominiku mɛ çudi, s' ɛ bɛsoŋa; ç' i humbure qe paskam qene! Tani pra s' kini per te pasure nɛvoje mɛjɛ, ðɛ kjo me hɛlmon, zot kryɛtór!

— Πsɛ hɛlmohɛϭ kaqe!

— Kujtoŋa sɛ do te te hyŋa pake me pune.

— Ah, me paç uraten! Di-j-ɛ qe kur te duaç munt te me hynç me ϭume pune. Mɛr

[1] Kjo fjal' eϭt' ɛ ngizure nga tyrqiϭtja.

keté karte; atjε jane θenuare çdo laδim qe do ndrεjtuare, veri rε mire δε veθtró t'i mbaθ ment; te jap disa dite sa te mesohεθ per te ndrεjture laδimεte; ketu ka ηe tok kartera te θtypura δε munt t' i perndorç qe te stervitεθ. Behu punetór δε pas η'a dy dite do te bejme ηe provim te rí.

Dominiku mori kartene δε q' ate ore ε pane qe pintε me ηe çip δε mε piδe θpirt stervitεθ te ndrεjtε laδimεte, te cilat pasdaj i veθtrontε pas te ndrεjturate qe kiθ bere zoti puneqyres. Qe te nεsermεn zuri te beje fort çpεjt δε te pasnεsermεn u-mesua te mos lεre as ηe laδim; i iθ mesuare fort mire syri δε xbulontε lεhte laδimεt ε θtypes. Diten' ε trεte puneqýresi ε δipi δε ε pyεti qyθ vintε.

— Me dukεte qe munt te nisime ηe provim te ri, δa Dominiku.

— Veθtro pra, δa puneqyresi δε i zpati ηe karte te θtypure.

Dominiku ndeη ne kendit δε kendoj; keté raδe vεteme trε te katerta orε beri, δε puneqyresi u-mahnit kur pas kaqe pake kohε Dominiku u-kδyε mε pune gatí.

— Sa çpεjt! δa; dal ta θohem!

 104

Mori ŋe karte nga pirgu qe kiɞ prane tij, ɛ vu prane Dominikut, δɛ zu te veɞtroje qe te dy kárterate; Dominiku ŋa qe ŋe karte te dyte si ajo qe kiɞ ndrɛjture vɛte, ɛ kiɞ ndrɛjture δɛ puneqýresi; tɛk puneqyresi bentɛ keté pune zémr' ɛ djaloɞit i pih ŋake; po zjar gezimi ja kuqne faqɛte kur ne funt puneqyresi δa mɛ vɛthɛt te tij: „mire, vertɛt fort bukure", pasdaj dukɛ kδyɛre i ra miqesiɞt mi supɛt, δɛ δa:

— Mɛ te vertɛt ɛ kɛ bere mire, veç ca ŋake laδimɛ te vogela ɛ ŋa rendesí, te tera i kɛ bere ɛ ndrɛjture farɛ si timɛt. Nga kjo dite ɛ mê tɛj do te jɛɞ ndihmesi im, δɛ do t' i δɛm δɛ zotit Kymmɛrlajn; roga jotɛ ɛ perjaveɞmɛ do te dysohɛt[1]! Nuk eɞte mire! Dua drɛjtesine sɛ çdo punoŋes vlɛn punen' ɛ tij.

Qe ng' ajo dite Dominikut me s'i mbɛt noŋé pune mɛ te numeruar' ɛ mɛ te qúλure kartene a mɛ te ŋastruare maqinate, δɛ ketó punera u mbɛne ɞokevɛt te vjɛtre; po kjo nuke prɛu miqesine q' iɞ ne mɛs te tyrɛ. Te dy ɞoket u-gezuane per perŋarimn' ɛ Dominikut q' ɛ kiɞ fituare mɛ pune ɛ mɛ vlɛfte, δɛ ɛ uruane. Çdo ge pra mbɛt si mê ŋare, vɛtem mɛ até ndryɞím qe taní te dy djɛmte ndjɛnine ca mê

[1] Dy hɛre mê tɛpere.

tépere ndɛr per Dominikne, sɛ mê pare; po Dominiku qɛɵtɛ mɛ kete pune, ðɛ vɛthɛn' ɛ tìj ɛ mbantɛ ŋe si ðɛ mê pare.

Keɵtu ɵkoj dimeri. Ие dite qe pezat' ɛ djɛƛit te vɛrese hynine te ngrohta brenda finestravɛt ðɛ mbuɵnine ɡiðesine mɛ ɡaƛim ɛ mɛ deɵire pojtjɛjɛ, ŋe plak lɛɵbarðe, mɛ sy te syltert' te mbeðɛŋ, mɛ ŋe qɛɵjɛ te mire ne buzet te nguɵta ðɛ fytyren te fiɵkure ɛ mê tɛpere mɛ raða ne çipat' te buzevɛt' ɛ te syvɛt, ɛrð ne ɵtypetorɛte. S' iɵ i nvɛɵur mɛ ɵume kujdɛs ðɛ kiɵ ŋe paƛto si te zɛze, ɛ cila me ɵume vendɛ kiɵ ɡurme vjɛterimi, ðɛ robat' ɛ tjɛra dukeɵine qe se largû q' iɵin me ŋe mode te ŋe ɵɛkeƛɛ[1] te ɵkuare ɛ jo te taniɵmɛ. Пervɛç kesaj qe moda ɛ robavɛt iɵ ɛ vjɛtre ɛ q' u dukeɵine me disa vendɛ pɛŋte, plaku iɵ́ ɵum' i pastre; as pake pluhur s' kiɵ mi robate; ɡekund s' kiɵ noŋé pike ðɛ grykeliðja çkelqɛntɛ pastrɛ, sikur sapo kiɵ dale nga duart' ɛ asaj qe lan. Mɛ dore te djaðte plaku pɵtɛteɵ me ŋe ɵkop pɛj kaƛamɛjɛ, ðɛ ne te menɡret mbantɛ ŋe paqɛte mɛ kartera. Ѳ koj nga raðet ɛ maqinavɛt ɛ te kásavɛt ku iɵine ɵkroŋezate; me te ɡið' anete „Mire menɡɛzi“ te ðene pɛj zemrɛ

[1] Fren.: siɛkle; grɛqiɵt: ɛónos; tyrq.: asser

 105

ɛ peδonin plakun, i cili j'u-pergiges dukɛ tundure miresiϭt kokene, δɛ vatɛ ne çipt ku pintɛ puneqyresi; ky kur pa plakne kercɛu nga fron' i maδ i lekurte, vatɛ ŋa δɛte çapɛ δ' ɛ perϭendoϭi zemrɛ:

— Zot Fridmajɛr, ŋe mije here misɛrδɛ! i δa dukɛ mare stapne δɛ kesulen' ɛ dukɛ ϭtrenguare mɛ te nxɛhte dorene. Ç' ɛr' ɛ mire te pru ketu? Zoti Kymmɛrlajn do gezohɛte tɛpere kur te te ϭohe!

— E paϭe, ɛ paϭe, δa plaku; s' andɛjmi vij, me dergoj ketu te t' ap kete doreϭkruarjɛn qe munt t'u-a ɛpni ϭkroŋaraδosesɛt, sɛ siç δote zoti Kymmɛrlajn, do bere çpɛjt.

— Ah, padyϭmim prape no ŋe libre ɛ zoteris' satɛ, δa puneqyresi. Пô, doreϭkruarjɛt ɛ zotris' satɛ jane te mira si flori. Do te veme ne vent....

— Jo kaqe mɛ vrap, δipi zoti Fridmajɛr. Пuna eϭte pak' ɛ hoλe; duhɛt te gɛjme ŋe ŋɛri qe te jɛt' i stervitur' ɛ te dije mire te raδosŋe numera, δɛ dua qe te kuvendoj pake per menyret ɛ ndrɛjtjɛs' se laδimɛvɛt; keté hɛre do te ndrɛjt jo si giδeŋe hɛren' ɛ fundite, po disa hɛre, sɛ dua qe kjo libra imɛ te dale farɛ pa noŋé laδim.

— Fort ϭum' mire, zot Fridmajɛr; po a do kɛϭ mjaft kohe per kete? hapon qe jɛ tuɛ ndrɛjture laðimɛt ɛ tri libravɛ te renda, ne guhe sanskrit, grɛqiϭt ðɛ arabiϭt? doni ðɛ ŋe te katert; do te te behɛte fort tɛpere, zot Fridmajɛr.

— Do ngriture herɛt ne mengɛs, ɛ te mar ndihme ðɛ nga nata, ahɛrɛ kam kohe, u-pergig zoti plak dukɛ qɛϭure.

— Ne mos te pesofte ɡe ϭendɛti, ða punɛqyresi. Dego-me, zot Fridmajɛr, te te ðɛm ŋe ɡe, ɛ ϭkruara eϭtė gɛrmaniϭtɛ?

— Пô, ne ketė guhe eϭte; po numerat jane rende.

— Пaçka, ndrɛjtjɛn' ɛ pare ɛ ben Dominiku, te dytene une, ðɛ te trɛtene t'a dergojme zotris' satɛ; te te ðɛm qe kur t'a kɛte kenduare ŋe herɛ Dominiku ndrɛjtjɛn, nɛvɛ s' na ka per te mbɛture ϭume pune.

— Dominiku? ç' eϭte ay? nuk' ɛ ŋoh! ŋe tjatre laðimɛ-ndrɛjtes? Zoti Kymmɛrlajn mê s' me do mua?

— Jo pra, jo pra, zot Fridmajɛr; ku munt te gɛjme ŋe te dituɛe te mað si zotrin' tendɛ. Dominiku eϭte ŋe djaloϭ qe ca muaj mê pare ɛrði si goliç ketu, ðɛ tani per ndrɛjtjɛt ɛ

 101

lɛhta eɵte dor' ɛ djaðta imɛ; ka ŋe sy si te fajkojt, ðɛ as m' i vogeli laðim nuk' i ɵpeton nga syte; andaj kur t' i apime per te ndrɛjture te ɵkruarat' ɛ zotris' satɛ munt te qɛtohɛmi.

Hm, hm! psɛ s' ɛ paskam pare? Une ŋoh te tere ŋérezit tuaj.

— Nuke para dɛl jaɵte, mɛ qene q' i kam nɛvoje ɛ me hyn me ɵume pune. Po ne do t'a ɵoç, zot Fridmajɛr, na sɛ ku po punon atjɛ ne çipt, m' at' ane.

Plaku veɵtroj drɛjt ne sy Dominikne.

— Djaloɵ i bukure, ðoɵ; aqe i verɛjɵim eɵte ne punet sa as ngrɛ syte. Dua t'a ɵoh.

Vatɛ te Dominiku, ð' ɛ veɵtrontɛ mi supɛt, ɛ‿ndeŋ disa te hoλa[1] keɵtu, pa pikasure Dominiku qe kiɵ ŋerí prapa tij ɛ po ɛ verɛntɛ aqe ɵume; pas ŋe çast zoti Fridmajɛr u-kðyɛ tɛ puneqyresi.

— Tani m'u-mbuɵ ðɛ mua mendja; vertɛt venka fort ɵume rɛ. Sa po te ɵtypɛte kart' ɛ pare dergo keté djale, Dominikne, tɛk mua qe te kendoje perpara mɛjɛ ɛ te ɵoh sa fuqí ka.

— Mire, ɛ bejme keté, zot Fridmajɛr, ða puneqyresi.

[1] Te hoλa ðɛ mendɛ; tyrqiɵt: dakiká.

Пas pakε, si porositi ner ca nerra ϭkroηaraδósesine, zoti Fridmajεr, la ϭtynetórεne, δε Dominiku as ε kiϭ nikásur arδjεn ε tij.

Пas dy dite nuneqyresi i δa ca kartera te ϭtynura Dominikut, i pefεu ϭtenin' ε Fridmajεrit, δε i δa te vεje te kendoje ε te ndrεjtiη laδimεte nernára plakute; ε porositi qe te vere rε mire, ε mê tεnere ner numerate, mε te cilat iϭ plot karta.

— Zoti Fridmajεr eϭte m' i maδ' i te díturεt te qytεtit te maδ tenit, δε sikur te mos iϭ nake siç δone si huruvεjkc, do t' iϭ profεsór[1] δε Пεrendia ε di çe akoma. „Mê mire i lir' ε i varfere, sε sa i nasur' ε i nεnguare" δote. Mε niδe ketó vεtija te vεçanta qe ka, nake ηεres munt te nεndεne aqe te díture sa ay. Hiq nra tεk ay, Dominik, kuϭ ε di ç' kε ner te fituare sojε, sε nga Fridmajεri ηεriu munt te mesoje mê tεnere sε ç' duhεt.

Dominiku δa fjalene qe te nernіqεte sa te muntηe ε te kenaqηe zotin plak, mε ndrεjtjεt ε tij; nyεti δε ηe hεre ner ndeηjεn' ε Fridmajεrit δε u-drεjtua n' uδet te Θεsit № 8. Rug' ε Θεsit iϭ mjaft lark δε Dominiku u-ϭtrengua disa

[1] Fjale frenηieϭ do te δote mesoηes (δaskal) i maδ.

hεre qe te ηyεse akoma, ηer te mos humbur uƌene. Me se fundi apiti qeλimne, xbuloj σtepine numer tεte, u-ηgit ηεse σkaλe me te ηerηjεte, ƌε εrƌ ne dεret te ƌomese nené ηuλast ku pintε ηlaku. Trokeλiti ne dεret, ƌε mε te ƌene „Hyre“ ηe ze se brendesmi, djaloσi haηi dεrene ƌε hyri me ηe ƌome t' uηete, ηo mjaft ε gεre, ku Zoti Fridmajεr kiσ ndeηure ηerηara ηe mesaλεjε mbuluare mε libra, kartera, vεgela εtj. Pεƌ ηerqark ne murεt vareσin hartera te ƌεσkroηese ƌε deσinε[1]; mi ηe mesaλe iσ ηe maqin' ε εlεktrikut ε maƌε; ηerηara finεstrese iσine dy drure trendafili; nga dεr' ε ηe ƌomε se vogele ηa Dominiku ηe σumice libraσ te raƌosura bukure; ηas ketyrε gerravε hiqnin syte dy kuvli zoqσ, ku kendonin dy fluturake te bukure. Çdo ge iσ ε ηastre ƌε ηer te ndeηure s' kiσ vεçε ηe fron te maƌ ηεj lekurε ƌε ηe nim afere ηórit[2]. Te ηamet ε keti vendi trεgontε q' iσ ndeηjε te dituri, qe s' kiσ ne zemre vεçε kerkimεt ne diturít, ε qe s' u var vεσne ηuneravεt te tjεra. Vεtem zoqte ƌε lulεte xbukuronine ηake ƌomen' ε keti te díturi.

Kur hyri Dominiku ε veσtroj ηlaku nga me-

---

[1] Tyrqiσt: rεsmε. — [2] Tyrq.: sóbe.

saƛa ku iϭ, ðε kur ε ŋohu la penden me ŋ'ane ε i kðεu te falurit dukε uŋure pake kokene.

— Pi, pi biro, ða plaku. Sa pa ðene ti ε di qe po me sjεƛ karten' ε pare te libres' s'imε se vogele, per te ndrεjture laðimεt. Na sε ku ka vent per te ndéŋure; kendó, nderto ðε kur te sosç ðua-me.

Dominiku u-bind, ðε sa pa ndeŋure mire, plaku zu te ϭkroje ε u-fundos ne punet. Иa dy ore s' depohεϭ ne ðomete pervεç zer' i zoqεt ðε perperima qe bentε penda mi kartet; ne funt Dominiku sosi punene ðε ja pru zotit Fridmajεr.

Mε pembim mori ky kartene ðε mε sy te prεhte zu ta veϭtroje.

— Na sε ku ka ŋe laðim; kjo s' eϭte mire per ŋe ndrεjtes!

— Me ndjε, zoteni, ða Dominiku; po me dukεte sε laðimi eϭte ne doreϭkroŋεt; ε kupetova ð'ε sumova qe duheϭ ŋe paϭte ne vent te pεsese, po s' kuxova t'a ndrεjtŋa nga vεthεja imε.

— Dal te ϭohem, dal te ϭohem; pô, vertεt paskam vene ŋe pεse ne vent te paϭtese; me ndjε biro qe te hoða faj mε te padrεjte.

BKSH

 108

Kδεu fletet ŋeren pas jatren, kendoj ɡεr ne funt pasδaj vu kartrate ne mesaλet mε ŋe fytyre gezimi, u-ngrit mi front δε veϭtrontε Dominikne ne syt.

— Ç' te quajne? Cili jε? Me ç' ane vjεn? Zoti Fridmajεr i beri δε ϭume pyεtjε te tiλa djaloϭit δε s' u-kenaq pa mare perɡiɡjε te plotta. Ndeŋ ca i mεjtuare, pasdaj dukε ngriture kryεte i δa Dominikut:

— Kε deϭire te mesoϭ δε tjatre ɡe vεç te ndrεjturit ε laδimεvεt?

Dominiku mε gaz i δa pô.

— Mire! do te piqεm qe sot mε zone Kymmεrlajn; munt te te ndihiŋ per ɡesεn. Γεr ahεrε uδ' ε mbare.

Dominiku ϭkoj. Gezoheϭ fort tεpere nga ç'i kiϭ δene plaku. Kiϭ patur ɡiδeŋe deϭire te mesoje ϭume, po ɡεr me sot s' i kiϭ lεjuare [1] koha qe te mbuϭŋe deϭirene. Iϭine ϭtypure ϭume libra ne ϭtypeϭkroŋet te zotit Kymmεrlajn po mê te ϭumat s' i mir vεϭϭ, δε per te tjεrat s' kiϭ kohe. Tani pra sa-do qe zoti Fridmajεr s' i kiϭ δene akoma qyϭ ε me ç' menyre, po s' dyϭmontε farε qe mε ndihmet t' atij do te mesontε ϭume ɡerera ε diturira te du-

---

[1] S' i kiϭ δene lεje; tyrqiϭt mysaadé.

hura. Пuneqyresi sot i kiϭ ðene qe mprojtesit te ri te tij i ϭkontε mjaft fjala tε zoti Kymmεrlajn.

Ne kete sumim Dominiku s' geŋεheϭ as farε. Пas drεkε t' asaj ditε εrð zoti Fridmajεr ne ϭtypetorεt, ðε i ða qe zoti Kymmεrlajn i εptε lεjene qe pas drεkat ε pas darkat te ϭkontε ku te doje kohene, ðε sa te doje.

Ky sihariq gezoj ϭume Dominikne, zoti Fridmajεr ϭtoj:

— Пra çdo pas drεkε ε pas darkε εja ne ϭtepit timε ðε atjε te ndrεjtim qyϭ do te punojme ε ç' do te mesojme.

Kuϭ munt t' iϭ m' i lumture sε Dominiku? Qe te nεsermεn vatε ne ðomet t' uŋete nene puƛast ðε q' at' ore nisi per tê, ŋe jεte punetorε ε ϭkuare mε mesim, ðε djaloϭi trεgontε ŋe durim ε ŋe deϭire te pasosure. Mesoŋesi si ðε nxenesi ϭikonin te ϭkonin ϭoku ϭokne, ðε plaku Fridmajεr pa nεvoje mê tεpere per te qεtuare deϭiren ε maðε te Dominikut per mesim, sε sa t'a ϭtyje.

KRYE E ПESTƐ

MIRƐSIJA ÇПƐRBLEHETƐ

TRE, katre vjɛt ɵkuane me keté mɛnyre, δɛ aqe çpɛjt per Dominikne sa ju-dukne si trɛ a katre muaj a jave. Пo ne keto katre vjɛt iɵ bere tjatre, iɵ ndryɵuare nga mendja δɛ nga trupi, iɵ farɛ tjatre nga mɛjtimi ɛ nga ndjɛŋat. Me s' iɵ ay djal' i padituге, i turpɵim qe kiɵ lene pɵatn' ɛ tij; iɵ ŋe bup' i ri mɛ fuqi ɛ mɛ diturí, te cilat ne i perndortɛ mire munt t' i hapnin ŋ' uδe te mire ne jɛtet. Vɛtem zemra δɛ vɛtijat ɛ mira i kiɵine mbɛture siç qɛne mê pare. Miqesí δɛ deɵir' ɛ miresise per piδe botene i ɵkendinin nga syt' ɛ mbeδɛŋ, δɛ mproŋesi plak kiɵ pɛture tɛk ay

BKSH

mê bεsnikn' ε miqεvεt ε te θokevεt. Mε maλenɡim ε mε daθurí mεjtoheθ ε kujtontε θume hεre Dominiku ate vaθen' ε bukure q' ε kiθ takuare ane kenεtese, kur vεte iθ i hεlmuare ε ne te kεqε; ajo vaθe q' ε kiθ nguθuλyεre si ŋe motre ε i kiθ ndihure. Mε miresiŋohjε kujtontε baron Brandεnθtajne, i cili dukε θtyture mê tutjε miresine qe kiθ nisur' ε bija, i kiθ δene ŋe vent ne kamjεt te tij, δε ŋadyθmim do te kiθ sosure miresine, te mos i kiθin nɡare ŋunera te renda mi koke. Θŋεθ vintε ŋiqtε kapocare δε ɡiδeŋe i zintε ngojε miresin' ε tij q' ε kiθ kaλure ŋrane zotit Kymmεrlajn; ŋo ŋlaku Mεlubεr as dontε qe te deɡontε miresiŋohjεn' ε djaloθit.

— Lε-me, i δoθ; ajo qe bera ŋer ty as vlεn farε qe t'a zeθ ngojε.

— Ŋo sikur te mos me kiθit vene ŋrane zotit Kymmεrlajn, babe Mεlubεr, sot do t' iθa ŋe liŋes i varfere a ŋe ŋunoŋes.

— Ŋo δε te mos iθε ti n' ate nate te θiut ε mos me kiθε ndihure kundre atyrε kusarevεt, εθtrat ε mija do t' iθine ɡaθte ŋeλembe nene δεt.

— Ŋo a munt te mesoŋa kaqe, te mos

kiϐa arƌure tɛ zoti Kymmɛrlajn? ƌɛ kete ta di zotris' satɛ per te mire.

— Mos qɛϐ Dominik, sɛ une nuke te ƌaϐe ƌɛ diturite! per me sot kam sjɛλe trɛ djɛm ne verset qe kiϐɛ ti ahɛrɛ, po as ŋe s' doλi si ti! Di-j-a pra per te mire vɛthɛs' satɛ qe kɛ qene punetor i paloƌure, ƌɛ zotit Fridmajɛr. Mua s' kɛ per ç' ge te me falɛϐ.

— Une ƌɛm até qe kam ne mendjɛ, u-pergig Dominiku, s' bej faqɛ.

— Mɛjtohu ç' te duaϐ, po mos me bej fjale pasketaj per keto gerera!

Me te tiλe menyre soseϐin perfoljɛt ɛ ketyrɛ ŋɛrezvɛ ϐpirtmire, ƌɛ Dominiku dontɛ s' dontɛ i bindeϐ plakut, po aqe me ϐume i vɛndoseϐ miresiŋohja ne zemret te tij.

Pɛr ketu te tera kiϐin vature mire; Dominiku ndjɛntɛ vɛthɛne te lumture ƌɛ as mɛjtoheϐ farɛ per mê tɛj; po kaqe me tɛpere mɛjtoheϐ ɛ kujdɛseϐ zoti Fridmajɛr per djalen.

— Sikur t' iϐa m' i pasure a t' jϐɛ ti mɛ ŋe pune mê te maƌɛ, ƌa ŋe dite si sosne mesimin ɛ zakoneϐme ɛ pasdaj.

— Psɛ? pyɛti Dominiku.

— Sɛ s' munt te mbɛtɛϐ giƌeŋe djale ne ϐtypetorɛt mɛ kaqe dituri qe kɛ mesuare. Kur

te merzitesim do te ѳkonim te tere kohene mε mesim' ε mε te kenduare. Ç' do te beѳ pas ketaj, Dominik? a jε mεjtuare per mê tεj?

— Jam mεjtuare disa hεre, po s' kam ɗε-λuare ѳume. Θua-me zotrotε, zot Fridmajεr, no ŋe keѳiλe, pa s' te kam per te dale nga fjala.

I dituri tundi koken.

— Te keѳiλuare s' eѳte rende, po te gε-turit anen ε apitjεs ne qeλim eѳte ŋe mal qe s' ε hεɗim dot; ti ε di q' une vεteme sa ha buke fitoj, ɗε ne ѳitça te giɗa librat' ε vεge-late qe kam s' marem dot mê tεpere te hoλa sε sa te ѳkojme dy vjεt.

— Πandεh sε s' do te me duroje kupe ze-mra qe te ѳεç librate, keto libra q' i kε kaqe te daѳura? Jo, jo kupe! ɗε persέ? Ç' me du-hεte qe po kujdεsεѳ kaqe per mua? Mε te vertεt jam ŋe rogetor[1] i varfere ne ѳtypeto-rεt, po a s' jε miku im zotrotε si ɗε Mεluberi? Zoti puneqyres me ka ne pεkul, sa per te poj-ture po fitoj, ɗε jam i gezuar' ε i kenaqure qe zotrotε me kε si ŋe djale.

— Πo kuѳ munt ta ḑije sa kohe akoma do te tjεrεt fiλ' i jεtese s' imε? Πas asaj? S' munt

[1] Qe pon mε te hoλa, roge, qe mεr nga tjatri dukε bere ŋe pune; tyrqiѳt ylεfέ.

te pis gideŋe djal' i ŋe styŋetorєjє, dє helmoŋєm kur mєjtoj kete. Mє kete mendjє, kete dituri є kete punetoresí qe kє ti duhєt te kєs ŋe vent mê te larte sєç kє sot.

— Te mos lєme kujdєsjєn є kesaj punєjє urtesis se fatit t' im? Γєr me tani mire me ka єcure fati; padysmim dє pas ketaj do te miresohєt mê tєpere.

— Mire, da plaku, po fati s' ben ge pa perpjєkure ŋєriu, andaj duhєt te perpiqєmi. S' este fjale є te urti te veme duarte ne gi є te prєsim; ŋєriu duhєt te kєte vuλnєse do-mє-dene qe te doje ŋe ge, te dote *є kam per te bére*, є te perpiqєt paprєre per t' apiture qeλimne. Ier punet tendє dal pa kuvendojme prape me tєj.

Sa per sot kuvendi u-sos mє aqe, dє disa jave s' bene fjale sojє, po ne funt Fridmajєri є hapi prape ŋe dite.

— Sot me nate єrdi є me poqi miku Mєlubєr dє kuvenduame per ty, da plaku Dominikut tєk hyntє me drєke; nga kapocari mesova ŋe ge qe s' є diŋa; qys este pra pun' є lєtretorєse d' є pєs-mije taλanvєt qe gєtє mb' ude?

Dominiku qe nga disa vjєt me s' mєjtohєs per lєtretorєn, te cilene dukє pare qe s' i doλi

ꞑεri ꞑer zot sado q' ε ɞkroj ne ditorεt, ε kiɞ vene me ꞑe arke baɞke mε tεɞat. I trεgoj nga kryεja si ε kiɞ ꞑεture, ẟε zoti Fridmajεr ndeꞑ i mεjtuare.

— E kε akoma, ꞑyεti ꞑlaku.

— Ꞑô, ẟa djali.

— Ꞑsε s' me qenka ꞑra kujtuare; mεr-ε ꞑerndor-ε ꞑer te sosure mesimεt ε tu, ẟε zer-ε sε fati t' i ꞑru ꞑerꞑara ꞑer kete qeλim.

— S' ε bej dot kete, ẟa Dominiku mε tmεr. Ç' ꞑerꞑiꞑjε i kam ꞑer te ẟene te zott kur te dale no ꞑe hεre ε te me ꞑyεse ꞑer to?

— S' ꞑꞑan qe te muntç ta ꞑεɞ, ẟa ꞑlaku; kaqe vjεt ɞkuane qe kur ε kε ꞑεture ẟε as ꞑεri s' te ka ꞑyεture ꞑer té; ꞑo εẟε sikur te hasç te zone mb' uẟe as ti ε kε ꞑer te ꞑohure, as ay ty.

— Oh, jo, zot Fridmajεr; i mbaj fort bukure ment fytyren ẟε ɞtan' ε tij.

— Ꞑo ay s' munt te te ꞑohe tani, ẟε ne ꞑuɞoç ti kuɞ te ka ꞑer te ꞑykuare?

— Vεtedija[1] imε, ẟa Dominiku. Nat' ε dite do me ẟote: kε vjεẟure, jε fajtor.

[1] Tyrqiɞt: vixdán; frenꞑiɞt: konsians; grεqiɞt siniẟós.

Zoti Fridmajɛr s' kiϭ sɛç te пergiпeϭ; me se fundi ða:

— По ɛ gykon ϭume ϭtrenguare gɛndjɛn tendɛ; mɛr te hoƛate ðɛ ne qofte sɛ ŋe dite takon te zone a пuϭon, a пo ne qofte sɛ vɛtedija s' te lɛ, i ðua mɛ baƛe te haпure: „Zoteni, kɛ humbure lɛtretorɛne mɛ banknota, ðɛ kot u-munduaϭe te te gɛj пer te ðene ato; disa vjɛt mɛ raðe i ruajta, пo ne funt dukɛ пare qe s' dil ŋɛri ɛ dukɛ dɛϭпrɛhure[1] te gɛj te zon' ɛ tyrɛ, i пriϭa пer nɛvojen timɛ; keté ta ðɛm пer te diture q' ato te hoƛa i veϭtroj si ŋe huarjɛ[2] qe ta kam пer te çпerblyɛre ŋe dite". Пandɛh qe ne ðenç keϭtu do te te beje a munt te te beje no ŋe qertim i zoti? une s' ɛ bɛsoj; do te te пergiпɛte пoðua me kete menyre: „Te falɛm пer drɛjtesine tendɛ, q' eϭte ϭeŋ' ɛ ϭпirtmiresise satɛ. Ne muntç ŋe dite te m' i çпerblɛϭ do te me gezoϭ, jo пo as mos ki kujdɛs farɛ". Keϭtu do te te ðoϭ, ðɛ vɛtedija jotɛ s' do te brɛngosɛte.

— Me ndjɛ, zot' i daϭure, ða Dominiku dukɛ tundure kokene; пo s' munt t' i bindɛm fjales qe me ðua; eϭte vertɛt q' i zot' i te hoƛavɛt ne qofte ŋɛrí ϭпirtmire keϭtu do te flase,

[1] Dukɛ humbure ϭпrɛse. — [2] Tyrqiϭt borç.

po a nuke do te turperohεm dy hεre perpara ŋe te tiλe ŋerí? Jo mik' i daσure, mos me keσiλó ŋe ꞡe qe s' ma do vεtedija; dua mê mire te jεm i varfere ε te kεm syt te çélure, sε sa i bεgaçme[1] ε te turperohεm perpara ŋεriut qe te me pyεse „ku i ꞡεtε te hoλate?"

— Θua σume mire, biro, δa plaku dukε pσεrtiture; po me vjεn kεq q' ato te hoλa pine si te vdεkura pa mundure t' i bejne mire ŋεriu, ne vent qe munt te te hynin me σume pune; ti di, qyσ te duaσ! Çuditεm ε gezohεm qe jε kaq' i drεjte δε i ndεrçme; me paç uratene! Te lεme kete fjale ε mos t'a hapim mê.

Mε te vertεt σkoj ŋe koh' ε ꞡate pa zene ngojε lεtretorεne; ŋꞡau δε ŋe pune q' ε la farε ne hapim. Zoti Fridmajεr kiσ ca kohe qe qaheσ nga pake smundjε, δε ŋe dite kur hyri Dominiku ne δomet' ε ꞡεt fort te dobet' ε te vεrδe, mesoŋesin ε tij te daσurin.

— Ç' kε keσtu, zot Fridmajεr? pyεti djaloσi i tmεruare.

— Kεq, i daσure Dominik, δa i dituri mε ze te loδure ε mε ŋe qεσjε te dobete. Kam frike sε do tfaqεt ŋe smundj' ε rende, δε kuσ ε di, ne trupi im ka akoma aqe fuqi sa per

[1] I pasure, tyrqiσt zεŋꞡín.

te duruare. Her mjaft kohe do te priten mesimet tona. E ꞓeh qe s' kam fuqi as sa per te ngriture nga ꞓtrati; kđeh-u pra ne ꞓtypetorete.

— Ilo kuꞓ te ka per te perkujdesure si te ꞓkoŋ? pyeti Dominiku.

I dituri ngriti supete.

— S' kam pasure kupe miq a gerí qe te mundin te perkujdesene per plakne Fridmajer. Ilo qetoh-u, Dominik, e zoŋ' e ꞓtepise munt te ngitete no ŋe here e te me ꞓohe.

— Keꞓtu s' behete, đa Dominiku; ke nevoje per te veꞓtruare mire. Vete t' i ap lajme zotit Kymmerlajn đe pasdaj kđehem e pi ketu. Do te ndođete padyꞓmim no ŋe ŋerí qe te beje dot punen' e zotris' sate, đe n' u-duhte, eđe une munt te bej ndrejtjet e te riꞓ ca dite i qete zotrote.

— Fort mire djale, po s' dua te te mbaŋ ketu; kam frike se mos zoti Kymmerlajn te te pakesoje rogene a te t'a prese fare.

— Jo, jo, do te punoj çpejt đe sa te munt sa per te dy; munt te mar me vethe punen' e t'a ꞓikoj ketu, đe zoti Kymmerlajn s' ka ç' te đote ne ndeŋça ketu ger sa te ꞓeroheꞓ.

— Ilo keꞓtu do te keꞓ dy here mê teper pune, Dominik.

— Ilaçka; per zotrin tendε đε tri a kater here mê tεper pune te kεm me dukεt ε lεhte.

Dominiku nxitoj ne ɵtypetorεte, u-đa lajme zoteriŋεt puneqyresit đε Kymmεrlajnit per smundjεn ε Fridmajεrit, mori lεjen te pije prane plakut, đε ε levduane per ɵpirtmiresine.

— Fort bukure, Dominik, qe s' do te lεɵ vεteme ne gεndjεt te kεqε plakne, đa zoti Kymmεrlajn; dit per dite ŋe nga goliçet te ka per te sjεʎe kartrate per te ndrεjture ne ɵtepit ε t' i kđεje prape. Ilεr te tjεra, ε di qe s' i tεperojne te hoʎa zotit Fridmajεr, kur te kεte nεvoje εja me đua; qe sot kam per te derguare mjεkun[1] ε ɵtepise.

Ɵum' i kenaqure mi kete u-kđyε mε vrap tεk i semuri ε i pefεu ç' i kiɵ đene kryεtori. Zoti plak i đa tyŋjatjεta Dominikut đε mê s' ε ndaloj qe t' i ndihtε ε ta ɵerbεntε, sε vertεt kiɵ ɵume nεvoje per te veɵtruare. Mjεku erđ đε si pa te semurin beri ŋe fytyre t' aɵperuare.

— Ilaskam arđure me kohe, i đa ne vεɵt Dominikut; ŋe εđε ε nέrfεvεt mjaft ε forte do te tfaqεte; do te perpíqεm qe t'a ndaloj a.

[1] Fren.: mεdesέn; grεq.: iatrós· tyrq.: hεqim Ɵqip i đεmi đε ɵeróŋes.

te paken t'a lεhtesoj, po mê tεper ka ketu ne dore ay q' ε ka per te ϭikuare. Vεtem do te març persiper bapen ε rende te ruaϭ te semurin?

— Πô, kete detyre ε kam une ƌε do te perpiqεm sa te kεm fuqi; zoti Fridmajεr eϭte miku i vεtem qe kam mi ƌεt; me ka pature si djale, ƌε une do te perkujdεsεm per té, si per t' im' ate.

— Bukur, fort bukur; veme rε ƌε depo mire ç' te kam per te porositure, ε mos loj sojε, sε m' i vogel' i laƌimεvεt munt te kεte pasoηe[1] te rende.

Mjεku porositi pεr' ε pate djaloϭne ƌε kur pa qe bεsniku Dominik depontε ε mori vεϭϭ te tera, i ƌa:

— Te perpiqεmi te dy ε te mbarojme mire detyrene.

— A ε pεn ϭume te rende pεndjεn ε te semurit? pyεti Dominiku i brεngosure.

— Aqe mê te rende sa nuk' ε di ç' do te nxjεre kjo smundjε, ƌε dituria imε s' munt te vεje mê tεj; ty te lε me te renden ε kujdεsεvεt, sε eϭte ε zemrese.

[1] Funt; tyrqiϭt: nεtiϰé.

— Per zotin Fridmajɛr s' kursɛŋ ge, ða Dominiku mɛ maλengim.

— Te ɵprɛhim pra sɛ do te ɵerohɛt mê lɛhte sɛç' ɛ pandɛh, ða mjɛku dukɛ ɵtrengu-are doren' ɛ Dominikut; mos i ðuaj ge te semu-rit ɛ te mos ɛ pikase qe te ðaɵe gesɛn per rendesin' ɛ gɛndjɛs' se tij, sɛ kjo munt t' i ngrɛre qɛtesine; ka nɛvoje qe te jɛte i qɛte: nɛser ne mengɛs vij prape!

Qe ng' ajo dite nisne ca dite ku Dominiku trɛgoj giðe sa daɵuri kiɵ ne zemre per plakne; as ŋe ore, as nate as dite s' mbyλi syte; as j' u-nda farɛ te semurit nga ɵtrati; faqɛt ɛ vɛrða me s' ja kuqtɛ ɛra ɛ lire; ter natene pintɛ prane ɵtratit te mikut plak, i cili kiɵ humbure vɛthene ɛ flistɛ prɛçart; i iɵ fort rende per te qɛtuare nxɛhtesin' ɛ ɛðɛs' ɛ te prɛçartit, ðɛ ɵume here ment humbistɛ kurajo, po prape mbliðtɛ vuλnɛsene; i qaseɵ ne vɛɵ te semurit ɛ i ferɵeλittɛ fjale t' embela, te cilat i ɵtronin pake pembimɛt ɛ ɛðɛse. No ŋe te katerte a gymes orɛ i semuri bintɛ ne puɵim, ðɛ Dominiku mɛ pake gume kerkontɛ te mblið se riɵ fuqine, po m' ɛ vogel' ɛ perperimese, ŋe pɵɛrtim ɛ te semurit' ɛ xguantɛ ðɛ prape nis-nin kujdɛsjɛt.

Kur nistɛ te xbarƌeλɛheϭ, i semuri qɛtoheϭ pake; po keté ore Dominiku ne vent qe t'a perndortɛ per te mare ca gume fuqi-perse-rites, ɛ ϭkontɛ mɛ punera te tjɛra; ɛ ƌame qe as plaku as djaloϭi s' kiϭine te hoλa; per keté ϭkak Dominiku ndaj mengɛzit nga ϭtrat' i te semurit qaseϭ ne mesaλet per te ϭkruare, ƌɛ sa-do-qe ϭpɛϭ i nxiheϭin syte nga loƌja, nistɛ detyren' ɛ ϭtypeƭorɛse; ŋe mije hɛre lintɛ ƌɛ kete pune ne mɛs, kur ŋe renkim ɛ ƌir prane mikut te tij a kur vij koha per te ƌene ŋe bar; po prape mɛ kurajo[1] ne zemre kƌɛheϭ ɛ mirtɛ punen sa ɛ sostɛ. Пasdaj vintɛ se riϭ tɛk i semuri mesoŋes, i ferkontɛ duarte a i ftohtɛ baλet te nxɛhte mɛ pelhurera te kaλura n' uje te ftohte.

Tri jave plot ϭkuane me kete menyre, te cilat j'u-dukne si trɛ ϭɛkeλa. Fuqija apintɛ te soseϭ; syte pa gume i iϭine future ƌɛλe ne vrimat ɛ pɛƌuare mɛ ŋe vergɛ te mure; faqɛt ƌɛλuare ɛ te verƌa ɛpnine tmɛr atí q'i ϭihtɛ; mɛzí qentrontɛ me kembe. I miri mjɛk dukɛ arƌure çdo nate te ϭohe Fridmajɛrin, nuk' ɛ lintɛ me ŋ' ane ƌɛ Dominikne; andaj ŋe mbreme

[1] Tyrqiϭt: gajrɛt.

tɛk i mori dorene djaloϐit i vuri rɛ́ sa i hið pemba ðɛ ða mɛ gadalɛ:

— Иe qint te rena ne mendet! Tani duhɛt pra te mare ŋe funt mundimi yt.

Пasdaj j'ù-qas te semurit, i cili kiϐ syte te mbyʎure, mir fryme mɛ qɛtesí ðɛ pika djɛrsa te mbeða i vároϐin ne baʎe.

— Sa ka qe pi keϐtú? pyɛti mjɛku.

— Ka ŋ'a dy ore, zot mjɛk, u-pɛrgiꞡ Dominiku. Ter ditene iϐ mjaft i qɛte; ndaj mbrémanɛt zu ꞡake te flis prɛçart, ꞡo jo aqe sa ditat ɛ ϐkuara; ꞡasdaj u-kðyɛ me ŋ' ane ɛ ra ne ꞡume, siç eϐte ðɛ taní.

— Tani pra munt te ðɛm ϐprɛsen qe i semuri ϐꞡetoj, ðɛ vdɛkja ɛ la ate qe kiϐ zene ne ðoŋt; ɛðɛse j'u-ðyɛ forca ðɛ ϐprɛh ϐume qe nɛser i semuri, qe na kuϐtoj kaqe mundim ðɛ kujdɛsjɛ, te mblɛðe mjaft vɛthɛne.

Иe ϐkendije, ŋe vɛtetim gazi çkelqɛu ne syte te Dominikut; u-ngrit mori duart ɛ mjɛkut ðɛ i ϐtrenꞡoj ne buzet ɛ ne krahrort.

— Oh, o zot, qyϐ ta kɛmi ꞡer te çꞡerblɛre keté qe berɛ? na ϐꞡetovɛ te semuren ɛ na lɛ fatbarðesine.

— Пuϐô, ða mjɛku; te semuren jo une ꞡo ti ɛ ϐerovɛ; ꞡa kujdɛsjɛt tendɛ, barerat ɛ mija

s' benin dot ɡe. По tani te ðεm qe te flεϭ ɡεr ne menɡεs ε te mos tá ϭkoϭ pa ɡume keté nate; kupetovε?

— Kjo s' munt te behεte! kuϭ do veϭtroje te semurin? ða Dominiku.

— Kjo eϭte puna imε; sot dergoj ŋe grua per te ruajture te semurin; ti hiq ne ϭtrat ðε fli; zoti Fridmajεr s' ka nεvoje per ty kete nate.

— По . . . ða Dominiku dukε kujtuare qe s' kiϭ as ŋe te kuqε, po kjo do te na kuϭtoŋe ðε . . .

— Lε te kuϭtoŋe sa te doje! По te ðεm ε t' urðeroj te flεϭ keté nate. Пer ðjεt mendε do te jεte ketu semur-ruajtesεja, ðε nεser do te mar vεϭϭ ne i jε bindure fjales s' imε a po jo. Naten' ε mire!

Пa ndeŋure te deɡoje ɡe tjatre nga Dominiku doλi jaϭte mjεku. Dominiku hapoj até q' i kiϭ ðene ϭeroŋesi ðε u-qas prane te semurit mε gaz ne zemre ε mε lot ne sy.

Iϭ keϭtu i mεjtuare ðε i gezuare per ϭprεsen q' i kiϭ ðene mjεku, kur pas ŋe te katert orε εrð gruaja per te ruajture te semurin; ŋe grua ŋa dyzεt ε pεse vjeç ε mε fytyre qe trεgontε miresin ε ϭpirtit. Dominiku i ða ca fjale per ɡεndjεn ε te semurit, po s' doj t' i

lij vendin, ate fron mi te cilen kiϭ ϭkuare kaqe nɛt pa gume; po semur-ruajtesɛja i ða mɛ te mire:

— Me ndjɛ, zot' i vogele, po kam urðere nga mjɛku qe te mos te te lɛ te ϭkoϭ natene pa gume si zakonit, ðɛ ne mos ɛ degofϭi do te zemerohɛte.

— Ilo n' u-xgofte?

— Une jam ketu, zotrotɛ flij-ɛ mendjɛne! te paken ŋ' ore te ϭtrihɛϭ mi ϭtrungete te ka per te ðene fuqí.

Menyr' ɛ embele ɛ gruase i mbuϭi mendjɛne Dominikut, ðɛ ða fjalene te flɛre ŋ' ore, po porositi ruajtesɛne qe t'a xgoje ne ngafte gesén.

Dominiku vatɛ pra ne ðomet' afere ðɛ u-ϭtrit mi nimt; pa ϭkuare pɛse mendɛ qɛpaλat j'ubene te renda si plump, ðɛ pas ðɛte mendɛ ra me ŋe gume te rende qe vɛçɛ ŋe ŋɛri qe s' ka flɛjture vɛç disa ore me tri jave ɛ siper, munt te flɛre. Ilas gymes orɛ vatɛ ruajtesɛja ne ðomet, ɛ veϭtroj dukɛ arðure kɛq sa iϭ vɛrðure ɛ sa dukeϭ i loðure, ðɛ ɛ mbuloj mɛ ŋe nape te lɛϭte; pasdaj u-largua mɛ çapɛ te lɛhte, ɛ mbyλi dɛrene qe te mos degoje ze ɛ mos te zgúhɛt.

Nata ϭkoj fare ne puϭim đ' ɛ qɛte; djɛλi kiϭ kohe qe po dukeϭ nga finɛstrat' ɛ đomese kur ne funt Dominiku u-xgua nga gum' i rende. I tmɛruare u-hođ ŋe here đɛ u-duk te mɛjtoheϭ pake per te kujtuare ç' ngau préme. Nxitoj ne đomet ku flintɛ i semuri, hapi dɛren mɛ gadalɛ đɛ kiϭ ne mendjɛ te qertoje ruajtesɛne qe s' ɛ kiϭ xguare; po zoti Fridmajɛr hapi syte, veϭtroj mɛ veϭtrim te lođure pɛđ' ɛ potuλe, đɛ kur pa mikn' ɛ vogele i xgati doren ɛ mɛ ŋe qɛϭjɛ te qɛte i đa:

— Dominik, biro, ɛđɛja me la đɛ tani jam me vɛthɛ!

Dominiku çkuli ŋe zê gazi, u-hođ afer ϭtratit, mori doren' ɛ ligure te plakut đɛ ɛ mbuloj mɛ te puđura ɛ mɛ lot; i daϭuri i semure kiϭ ϭpetuare, đɛ drit ɛ gazit prape do ndrintɛ ne keté vent. Oh, mɛ vertɛt sa gaztorɛ u-be se riϭ kjo đome! Mê pasdaj mjɛku i trɛgoj Fridmajɛrit piđe ç' kiϭ bere per tê Dominiku, mɛ sa kujdɛs ɛ veϭtrontɛ ɛ qyϭ ϭkontɛ te tere natene pa gume.

— Ç' i bɛses ɛ zemrebađe djale! đipi plaku dukɛ dɛrđure lot. Te mos qɛ ay sot do t' iϭa nene đɛt, đɛ ketá sy mê s' me kiϭin per te pare driten ɛ djɛλit. Mɛ sa daϭuri te mađɛ me

perkujdesi! Bε une ç' i bera qe me do kaqe? ajo qe kam bere per tê nuke vlεn as te zíhεte ngojε; po t' urtit kane ðene: „mbiλ ŋe koqε, te març ŋe qint hεre mê tεper; bej pake te mire te te çperblεhεte ŋe mij hεre! . . ."

— Ku te kiϭine giðe keté mendjε, ðoϭ mjεku mε vεthεt te tij dukε uŋure ϭkaλet; do t' iϭim te lumture ε si ne parajse, te qεne giðe bota keϭtú te drεjte ε zembrebarðe, ðε jo vεthεmεjtohes[1]. Πo mê tεpere me vjεn kεq per keté Dominikn' ε mire; eϭte likϭt te pije djale me ŋe ϭtypetorε sε eϭte aq' i diture sa ŋe tok profεsore munt te marin mesimε ng' ay. Иe dite tjatre do kuvendoj mε zone Fridmajεr ε te ϭohem mos kujtohεmi no ŋe ge mê te mire.

Tεk ϭpirtmiri mjεk mεjtoheϭ per Dominikne, ε zoti Fridmajεri ε ngarkontε mε levdata ε mε urata. Dominiku kiϭ ŋe brεnge te maðε, ðε kjo iϭ mos kamj' ε te hoλavεt. Mjεku kiϭ ðene qe zoti plak duheϭ te hantε mire, po ku te gεndεn te hoλate?

Dominikut j'u-kujtua zoti Kymmεrlajn, po per fat te kεq ky qε larguare per mjaft kohe, sε kiϭ vature per te veϭtruare ca punera.

[1] Grεqiϭt: εgoistís.

118

S' munt t' i vintε ne ment mjεku, sε ati i kiθin Dothume hua per kujdesjεn' ε te semurit, ðε Dominikut i driðeθ miθte kur mεjtoheθ sumimne, te cilen ηe dite kiθ detyre t'a pagontε. Zoti Mεlubεr s' iθ i pasure, ðε mik tjatre s' kiθ Dominiku. Pra dεθi s' dεθi u-θtrengua te prεse pεr sa t' i kujtohεte no η' ane.

— S' ka tjatre ç' te bej, duhεt bere! ða Dominiku mε vεthεt te tij, ðε doλi jaθte ðomese nené puλast, mε ηe qeλim ne mendjε.

BKSH

KRYE E ГАƐТТЕ

ИЕ I ИОHUR' I VJETERE

SI doλi nga ƌom' ε zotit Fridmajεr, Dominiku vrapetoj ne ƌomet te tij, ne ϭtepit te zotit Kymmεrlajn, çεli arkene, mori lεtretorεn qe kiϭ pεture ŋe hεre mi ruget te maƌε, ƌε ε ϭekoj dukε mbajture ne dore.

— Do bere, ƌoϭ mε ze t' uŋete; per vεthε timε kupe s' do kuxoŋa te mirŋa as ŋe pεses, po per mikne tim, per até ŋεrí q' ε kam si áte . . . M' ane tjatre sa te mar sot nga ketó te hoλa do perpiqεm t' i ve ne vent nga ç' te fitoj; keϭtu do bere, pa ƌε sikur te takoŋa nεser te zon' ε kesaj lεtretorεjε pa noŋe turp ε pa kuqure munt t' i ƌεm per ç' qeλim te mire kuxova ƌε mora ca te hoλa nga lεtretorεja.

Keté mendim Dominiku ε bentε nga nεvoja qe kiɞ per te gεture anen' ε ɞerimit te mesóηesit te tij. Vuri pra ne χεp lεtretorεne δε doλi jaɞte δomes' se vogele, δε u-nis per te kδyεre; mb' uδe bleu ηe qεlqε vεne te mire te vjεtere ε ca ngrenjε te tjεra per te semurin. Tεk pagoj keto j'u-droδ pake dora, sε te hoλat s' iɞin te tijat; po s' kiɞ ç' te beje. Nguɞuλoj vεthεne mε ketó fjale: „po i mar hua ε do t' i ve prape ne vent".

Mε keto fjale qεtoηesε, i ra uδese δε u-nxitua t' ariηe ne ɞtepit te plakut. S' kiɞ bere no ηeqint kur qendroj ηehεreɞ, i trembure ε i vεrδe si dyλe. Kiɞ qεpure veɞtrimne mi ηe ηεri qe mε çapε te gadalçim ε mε koke varure vintε drεjt tij. Fytyr' ε ketí ηεriu iɞ ε vεrδe, syte gymes te ɞuare, lεɞrat te xbarδura δε ɞtati i perkulte[1]. Mε δiδe keté Dominiku ε ηohi q' ate çast: „ky iɞ ay qe kiɞ humbure lεtretorεne"!

Sa perkasj[2]' ε çudiçmε! Drεjt m' até ore, m' até vent ku Dominiku kuxoj te mare, per hεren' ε pare, ca te hoλa nga lεtretorεja! Syte

---

[1] I-uηure; frenɡiɞt: k u r b; grεqiɞt: k a m b i λ o s; tyrqiɞt: m y n h a n í. — [2] Te hasure, te takuare.

j'u-nxine, kembet i driðeσin, ðɛ per te mos rene mberðɛ u-pσtɛt me ŋe σtyλe.

— Ç' do te bej? ðoσ ðɛ zemra i pihtɛ. Te ap lɛtretórɛne, te ðɛm te vertɛtene ɛ te σprɛh qe miresí ɛ keti zoti me ka per te ndjɛre q' i mora ca te hoλa? a po te mos ðɛm ge ɛ te bej sikur s' ɛ ŋoh kete ŋɛrí.

Mendj' ɛ Dominikut tundeσ si ŋe bark' ɛ vogcle mi ŋe dɛt t' ɛgersuare. Ilo a iσ mɛ te vertɛt ky ŋɛri ay qe kiσ humbure te hoλate? Sa iσ ndepuare! kur ɛ kiσ pare Dominiku iσ i σendoσe ɛ bup' i híɛjσim. Mbasɛ ky qe σih sot iσ ŋe ŋɛri farɛ tjatere qe npantɛ pake m' até. Dominiku ɛ veσtroj ðɛ ŋe hɛre brenda ne syt, ðɛ mê s' munt t' i mbɛteσ dyσmim. Vɛtedija po i ðoσ: „Ky eσt' ay q' i ndihɛ te ngrihɛte nga kapoca! ketú s' munt te kɛte no ŋe laðím" !

Zoti po qaseσ mɛ gadalɛ, dukɛ pσtɛture me ŋe σkop; σturi syte ŋe hɛre mi fytyret te driðeσmɛ te Dominikut, po i kðɛu prape pa ŋohure; Dominikut i pihtɛ zemra mɛ fort. Tani iσ koke per Dominikne t' i qaseσ zotit, sɛ jo, po do t'a humbistɛ nga syte ɛ mbasɛ me s' ɛ kiσ per te pare knpe; mbloði pra vɛthɛne ɛ i ra pas purmevɛt.

Ç' kiϭ ηer te bere? ðεt heɾe u-mat t' i qa-seϭ, te tregontε vεthen' ε tij, te kðεje até qe kiϭ ǥεture, ηo ðε ðεt hεre i iϭ kujtuare fytyr' ε vεrðe ε ηlakut Fridmajεr; Dominiku ηo me-nontε; si t' εηtε te hoλate çdo te beheϭ i da-ϭuri mesoŋes i tij? qyϭ do te ϭeroheϭ dot? Иεriu q' εceutε ηerηara tij mbasε s' kiϭ farε nεvoje ηer ato te hoλa; nga pobate dukeϭ q'iϭ mjaft i pasure, ne mos ϭume; pra mε qene qe ðε zoti nuk' ε ŋohu, Dominiku munttε fort mire te mos diltε ne ϭεϭ.

Dominiku munt t'a bentε kete, ηo s' ε beri. Ne ηortet te ŋe ϭteηijε se maðε, qendroj zoti; u-ηϭtεt ne ϭkoη ndeŋ ca te dyta[1], mori fryme ðελe, ðε pasdaj hyri brenda. Иe ϭerbetor doλi jaϭte, priti te zone ðε i ndihu te ηǥitεte nga ϭkaλet' ε jaϭtesmε. Dominiku s' humbi farε kohe; vεtedija i urðerontε te dil ne ϭεϭ ðε ky j'u-bint. Tεk ϭerbetori haηtε dεren' ε ŋe ðomεjε Dominiku j'u-qas zotit ðε i ða qe doj t' i ðoϭ dy fjale.

I huaji ngriti koken mε mundim, veϭtroj djaloϭne ðε ε pyεti:

— Çe me do? Cili jε ti?

---

[1] Tyrqiϭt: s a n i j ε; ŋe ε ǥaϭteðεtte ε méndεse.

— Tani do t'a kupetonç, zoteni, ne paç miresine te me deponç pake.

— Hyre brenda, ða zoti Dominikut; po prit-me sa te çloðεm pake sε jam i keputure! pi pra!

I huaji trεgoj ηe fron Dominikut, ne çipt te ðomes' se ϭtruare fort bukure, ðε ðipi „Γon!"

Иe Ꭻεre ε anes u-çεl ðε hyri ηe ϭerbetor tjatre, i nvεϭure fort mire; i mori kesulen ðε paλtone, i hoði ηe pobe te lεhte mi krahete, i ndihu te pije me ηe fron te ɡεre afer finεstrese ðε i ða te pije ηe pirjε, te cilen plaku ε piu mε gadalε, pika pika poðua.

Иe tok mendε ϭkuane, ðε Dominiku pat kohe te veϭtroje pεð ε potuλe; plaçkat ε kesaj ðomεjε trεgonin q' i zot' i tyrε iϭ ηεri i pasure; te tera iϭin te vjεjtura, te bukūra ε mε stolí te maðε. „Sa ndryϭim ne mεs te kesaj ndeηjεjε ter bukurí ε stoli ðε ðom' ε ɡore ε zotit Fridmajεr" ða Dominiku mε vεthεt te tij. Te hoλat ε lεtretorεse i zot' i keti vendi mbasε as i kiϭ per te veϭtruare mε sy, ato te hoλa qe munt t' i benine ηe tok punera Fridmajεrit! Ç' iϭine pεse mije taλan per ηe ηεri qe, siç dukeϭ, notittε ne kamjεt! I varferi Dominik pϭεrtiti dukε mεjtuare ketó.

Πɵεrtimen' ε Dominikut zoti ε degoj ϑε dukε pire piken' ε fundit te pirjεse, ϑa mε gadalε:

— Ah! ment hapoŋa; Γon!

Ɵerbetori u-qas.

— Veɵtró, aty po pi ŋe djaloɵ, i ϑa i zoti; pyεt-ε çe do. Πa dyɵmim ka arϑure te lipeŋ gesεn; εp-i ge pra; jam loϑure ε s' munt t'a degoj une.

Dominikut mε pembim i εrϑ gaku ne faqεt; i εrϑi ɵume rende nga ky ŋεri q' ε pandεhtε lipes. Πo ay plak dukeɵ ɵume i semure ε mbasε kiɵ vuare ɵume nga ŋεrezit, andaj iɵ bere kaqe dyɵmoŋes. Dominiku u-qεtua ε mbajti vεthεne dukε kujtuare qe si te ϑote dy fjale do te dihεt' ε vertεta.

Ɵerbetori plak j'u-qas Dominikut ε i ϑa mε ze t' uŋete ε mε te mire:

— E degovε, zoteni; ne do no ŋe ndihme ϑua-jε, sε zoti Fanɵpittεn sa-do-qe dukεt' i aɵpere, eɵte ɵume ɵpirtmire ε s' lε ŋεri te dale pa nguɵuλim nga ɵtepi ε tij.

Dominiku u-kuq se riɵ po keté hεre jo nga zemerimi si te paren, po nga menyr' ε bukure ε ε-mire ε ɵerbetorit.

— Jo, zoteni, ϑa dukε ngriture nga froni, sa-do-qe jam i varfere, po s' kam arϑure per

BKSH

te lipure; perkundre, kam arðure t' i ap ŋe pe zotit Fanɵpitten.

— Nɛ-m-a mua, pa une ja ɵpiɛ.

— Me ndjɛ, zoteni, ða Dominiku, po dua t' ja ap vete.

Θerbetori tundi kokene ðɛ menoj:

— Zoti Fanɵpitten ka ca vɛtija te ndryɵmɛ, ða, ðɛ s' do qe t' i qasɛne ŋɛres te huaj, andaj do beheɵ mê mire sikur te me ɛpŋɛ mua. . .

— Çdo pra, çe kerkon, pyɛti zoti Fanɵpitten mɛ ze te zemeruare; ɛp-i pesɛn Γon, ðɛ deboj-ɛ; dua te pi i qɛte.

— Fort mire, zoteni, ða Dominiku, te cilit paku zu t' i levrije mɛ vrap ner pembat, dukɛ qasure prane zotit Fanɵpitten; nuk dua te te priɵ qɛtesine, po dua te t' ap ŋe pe q' ɛ kɛ humbure nga ɵume kohe ɛ tehú! Veɵtroni keté lɛtretorɛ! E pɛçe mb' uðe tɛk te ndiha te ngriŋɛ kapocen' ɛ pezuare. Iɵine pese mije taλan, ðɛ i ruaŋa, sɛ piðeŋe mɛjtoheɵa qe do te te pɛŋa no ŋe dite; po tani duhɛne dy taλan, te cilat' i priɵa per te lɛhtesuare nɛvojen' ɛ ŋe miku te semure; te lutɛm ɵume te me ndjɛɵ per keté; ɵprɛh qe pas ca dite te te sjɛλ te dy taλanat qe priɵa sot per te blɛre kete qɛlqɛ vɛne ɛ keto ngrenjɛ qe kam

 122

ne dore; te mos qε per mikne plak, kupc s'do kuxoɳa! ndjε-me pra, ϑε te lutεm te mos me març per vjεϑes.

Fjalet' ε fundit Dominiku, i ϑa mε lot ne sy. Zoti Fanϭpitten ε kiϭ deꞡuare mε qεtesí ϑε tani po ε veϭtrontε drεjt ne syt.

— Γon! a deꞡovε ç' ϑa? Γon!

— Πô, zoteni, ϭume djalóϭ i ndεrçure!

— Πer çudí, Γon, per çudi, ϑoϭ zoti Fanϭpitten, ϑε veϭtrontε lεtretorεne, qεlqεne mε vεne ϑε kutite; ε ɳoh mire kete lεtretorε; pa numeró sa te hoʎa ka brenda, Γon!

Θerbetori numeroj ϑε ꞡεti aqe sa kiϭ ϑene Dominiku.

— Πer çudi, per çudi, ϑoϭ prape zoti plak, ϑε dukε ngriture nga froni veϭtroj Dominkne, sikur ꞡeç do t' i ϑoϭ; po até çast ϭkendij' ε miresise q' i vεtetintε ne syt j'u-ϭua ϑε zu te ϭikoje εpete si mê pare.

— Oh, tani po ε kupetoj, ϑa dukε veϭtruare se riϭ Dominikne; trεgohεn si te ndεrçure qe te me rjεpine mê lεhte! Πô, po ndεrçmesia do paguare! Ment u-ndoϑç' i humbure ε do te bεsoɳa! E, zot' i vogele, ç' kerkon per ndεrçmesine tendε?

Mi keto fjale Dominiku ndeŋ si i rene nga rεte. Vεtedija i ðoϭ qe kiϭ punuare ŋe pune te pelqyεre ðε ky zot tani po ε qertontε ε taλeϭ kaqe ϭemtuare mε tê!

— Zot Fanϭpittεn, ða ðε mεzi mbantε lotte; as kerkova ꞡe as lipa ꞡe nga zoterija jotε; te kerkova vεtem ndjεse qe priϭa dy taλan per ϭkakt te nεvojes' se maðε te ŋe miku q' ε kam si babe! Na sεç kam blεre mε te hoλat ε zoteris' satε; s' ε bεsoŋa kupe te me qertoŋε kaqe hiðure; t' u mire mbεçi, po do me ϭoç prape kur te te sjελ te dy taλanat!

Bε pa hεðure noŋé veϭtrím as mi zone Fanϭpittεn as mi ϭerbetor' ε tij, nxitoj jaϭte portese. Иe ze i larte ε ðepistε se prapsmi, po s' ε deꞡoj a s' doj t'a deꞡontε. Mε fytyre te vεrðure, lotte dukε pjέðure u-uŋ nga ϭkaλet ðε vrapetoj per te vatur ε te nguϭuλyεre prane Fridmajεrit.

— Ne kε bεsuare Zone Dominik, ç' kε? psε kε qare! ðua-me ç' te ngau? i ða ŋe zê tεk dil nga ϭtepi ε Fanϭpittεnit, ðε ŋe krahe ε puϭtoj.

— Ah, zoti Mεlubεr, ti jε! u-perꞡiꞡ Domíniku dukε ϭtrenguare doren ε mikut te tij. Ah, sot me kane qertuare likϭt!

BKSH

 123

— Πo psε ɲra, ɲa me pefé; đua-me kuϭ te ka đene fjale te kεqε? na sε ku jam, ɲa te me ϭohe ay qe ka kuxuare te te beŋe te qaϭ!

Đominiku mblođi vεthεne đε i trεgoj kapocarit[1] qyϭ kiϭ priϭure ca te hoλa nga te lεtretorεse per te blεre vεne đε ca ngrenjε fuqiđénesε per zone Fridmajεr, qyϭ kiϭ takuare zone Fanϭpittεn đε até q' i nɡau mε kcte zot.

— Dal ɲa te me ϭohe, đipi Mεlubεri dukε ϭtrenguare gruϭtεte; per fat te mire kam te hoλa mε vεthε, do vεtε t' i aɲ atí zoti te dy táλanat, đε i đεm te fala tεjε; ben?

— Ah, fort mire, zot Mεlubεr! Fridmajεri mê s' ka nεvoje per ɡe, đε une te aɲ te dy taλanat kur te munt.

— S' na priϭ ɲune ajo; dy táλana per ŋe mik s' eϭte ɲun' ε mađε; ɲo ti ɲa me prit ketú, sa te vεtε tε zoti Fanϭpittεn đε me te kđyεre vεmi tε Fridmajεri, sε kam dite qe s' ε kam ɲare.

Mε çaɲε te rende u-nɡit kapocari perɲjεt ϭkaλes, trokeλiti ne dεrete đε si i đane lεjen se brendesmi dukε đene „Hyre", hyri ne đomete đε j'u qas Fanϭpittεnit qe pij akoma

[1] Kapoce: araba; kapocar: arabaxi tyrqiϭt.

ꞑrane finɛstrese ðe veϭtroj mɛ sy te çuditure kete qe hyri.

— E, zot Fanϭꞑittɛn, ða kapocari mɛ ze te traϭe, na sɛ ku jane te dy taλanat qe duhɛne ne lɛtretorɛte. Miku im Dominiku ꞑo t' i dergon mɛ mua, ðɛ tani jɛ lare mɛ tê, ðɛ te lutɛm te me aꞑç ꞑraꞑe qɛlqɛne ðɛ kutite, sɛ do t' i mar; ꞑasketaj kur te hasç no ŋe ŋɛri te ndɛrçure te diϭ ɛ mos t' i beϭ kaqe sjɛλjɛ te lige ɛ t' aϭꞑere. T u mire mbɛçi!

Mi keto fjale ꞑa menuare u-nis Mulubɛri drɛjt dɛrese; ꞑo ŋe ϭtat i dɵλi ꞑerꞑara, kyçi dɛrene ðɛ hoqi çɛlesin, ɛ ŋe ze i ðipi: „Qendro ꞑake!“ se ꞑraꞑsmi.

— Hɛ, çdo mɛ-ðene kjo? kliði Mɛlubɛri dukɛ veϭtruare mɛ sy te ϭkendijçim ϭerbetore ꞑlak q' i kiϭ zene uðene. A me force duanc te me mbajne ketú? Ruhuni orɛ ŋɛres, sɛ ꞑlaku Mɛlubɛr s' di te qɛϭeŋ ðɛ ka éϭtera te ϭendoϭa! Leϭo-me-ni ꞑra uðene, u lutɛm!

— Mos u-ndiz kaqe, orɛ mik, ða ϭerbetori mɛ ze t' embele; zoti Fanϭꞑittɛn do te te flase ca ꞡerera ꞑer mikn' ɛ vogele qe na iku aqe çꞑɛjt nga duarte.

— Πa dyϭmim do t' ikentɛ, mɛ qene q' ɛ pritte aqe ϭemtuare!

BKSH

— U-be ŋe lađim, ŋe lađim i mađ, đa Γoni, đε duame te ndertojme padrεjtesine[1] tene.

— S' ka sεç te me đoni; nε beme detyrene tene; tani çεl-me-ni dεrene, sε ne mos . . . .

Иe dore ε dréđure j'u-pɵtεt ne supt te Mεluberit; zoti Fanɵpittεn iɵ ngríture nga vendi đε mε gadalε i iɵ qasure kapocarit.

— Une jam i semure, đε Γoni eɵte plak, pra s' kε nga sε te trembεɵ, đa plaku mε ze t' uŋete, po urđero te lutεm qendró pake, dua te kuvendoj per até djaloɵne qe qε ketú.

— Mire, qendroj pake, đa Mεlubεri i xbuture nga menyr' ε embele ε plakute; po mos đoni mê fjale te kεqε per Dominikne.

— E di qe bera padrεjtesi đε jam gati te ndertoŋ lađimne ε fajne.

— Ah, tani u-ndepua puna; psε s' me đoɵŋε qe mê pare ε te mos zemeroheɵa kaqe! a do qe te đepεs Dominikne?

— Jo mê, jo tani. Dua mê pare te di . . . a ε ŋεh mire tèt mik?

— Çdo mε đene a ε ŋoh? ε ŋoh fort bukure đε di q' eɵte m' i urti, mê zemre-miri ε

[1] Tyrqiɵt: haksezλek; frenpiɵt: inʒustis.

miresiŋóhesi i tere ŋεrezεt; ka ŋe zemre si florí.

— Bukure, fort bukure; gezohεm ϭume, ꝺa Fanϭpittεni. Dergome mikne tent ketu, po εja ꝺε vεte sε dua te te kuvendoj akoma; me ben kete ϭerbim te vogele?

— Пsε jo? dal te jap kete qεlqε ε kete kuti Dominikut ꝺε tani kꝺεhεm se riϭ.

Keϭtu u-be; Mεlubεri dergoj Dominikne tε Fridmajεri ꝺε vεte u-kꝺyε ne ϭtepit te Fanϭpittεnit; zoti plak zu ꝺε pyεti pεr ε pate per Dominikne ε mori vεϭϭ farε mire ç' iϭ djaloϭi. U-maƛenpyε fort tεpere kur depoj qe Dominiku vεtem per ϭerimin ε per nεvojen' ε maꝺε te mikut plak q' ε kiϭ si áte, kiϭ priϭure ca te hoƛa nga te lεtretorεse, q' i ruantε nga kaqe vjεt ε tehú. Ne funt plaku trεgoj ꝺε deϭirene te piqεt mε Fridmajεrin, ꝺε kapocari i ꝺa εja te vεmi.

— Te vεmi, ꝺa Fanϭpittεni; nxitohεm t' i kerkoj ndjεse Dominikut ε te ϭoh ꝺε mikun' ε tij q' ε ka si áte, munt t' i ndoꝺεm me no ŋe ndihme; Гon, kapocene.

Пas pεs minuta kapoca ε bukure ε Fanϭpittεnit nxitoj mε te katera ꝺε apiti ne ndeŋjεt te Fridmajεrit. Jo mε pake mundim npiti plaku

te katre ϭkaλete per t' apiture ne δomet, te te diturit, po Γoni δε Mεluberi i ndihne ε ne funt εrδi tε ϭtrat' i te semurit, i mori dorene δε i δa te fala mε koke Dominikut.

— Me ndjε ô zot' i vogele, δa Fanϭpittεni; te kerkoj ndjεse per até qe nɡau qepare, δε tyŋjatjεta per kδyεrjεn' ε lεtretorεse, jo si me dúheϭin te hoλate, po mε kete qe berε me δε daϭurin' ε ŋεrezise, qe kam kohe q' ε kam humbure. Πrape te δεm tyŋjatjεta δε te pyεs a munt te bej ɡesén per ty?

— O, kupɡá[1], tyŋjatjεta! jam i kenaqure qe tani te doλi dyϭmimi mεjε: s' kam nεvoje per ɡesεn ne jεte, δε pas ca dite qe ϭerohεte zoti Fridmajεr, te tera punet na ndertohεn.

— Πo ε kupetoj qe do zene ŋ' uδe tjatre mε ty, u-perɡiɡ zoti Fanϭpittεn, dukε qεϭure; zot Fridmajεr a mundim te δεmi dy fjale baϭke.

Fridmajεri δa „po" mε koke, δε te tere te tjεret duaλe jaϭte; po Γone i zoti ε mbajti mε ŋe ϭeŋe kokε; kuvendimi mbajti mê tεper sε ŋe ore. Kur εrδe prape brenda Dominiku δε kapocari ɡεtne Fridmajεrin ne lot gazi, δε i zɡati duarte Dominikut ε i δa:

[1] Farε ɡesén; ɡrεqiϭt: típota; frenɡiϭt: rién; tyrqiϭt: hiç birϭεj.

— Eja Dominik! Zoti Fanϐpittɛn po ngrɛh ɛ mɛjtón ϐume gerera te mira per ty, si ðɛ per mua!

— Πuϐó, puϐó, im mik, u prɛu Fanϐpittɛni fjalene; tani pra si kundre ðame: pasketaj do pime baϐke mɛ tèt mik, Dominik ðɛ ϐprɛh qe ðɛ ti do te na ϐokerohɛϐ ne mendjɛt tene.

Dominiku veϐtroj i çuditure Fridmajɛrin.

— Πô, pô, Dominik, vertɛtoj Fridmajɛri, ðɛ ne me do mua mos qendro kundre; pas ca dite do te vɛmi me ŋe ϐtepi qe na ðuron zoti Fanϐpittɛn, ketu afere qytɛtit.

— A me s' i ka per te ϐkuare mendja zotit Fanϐpittɛn, qe ne j'u-binçim fjales' se tij do kɛmi punuare pas ɛntɛrɛstit tene?

— Jo, Dominik, tani mesova te mɛjtohɛm ndryϐɛ per ty, ða Fanϐpittɛni mɛ nxɛhtesire. Do te me lɛϐ nené bape ne daϐç te viϐ te pime tok, ðɛ ϐprɛh qe do ndanç ðɛ mɛ mua daϐurin' ɛ birerise q' i kɛ ðene Fridmajɛrit. Dal te te ðɛm mɛ dy fjale sɛç pojtjɛ kam hɛqure: jam i bɛgaçme n' ɛrgent ɛ ne kamjɛ, po i vobɛkte ne kamjɛ te zemrese; kiϐa ŋe grua ɛ ŋe bir, te cilet me vdiqne ne plɛqeri. Si mbɛçe vɛteme mi ðɛt bera ca provimɛ te gɛŋa se riϐ pake daϐuri, po kot. Θume ŋɛres me kane ge-

126

ŋyεre, me kane lajkuare[1] ε mé kane vjεδure ɲo noŋé s' me ka daϭure, δε keto ɲunera me ftohnin' ε me merzitnine nga bota. Пra keϭtu ɲandεhŋa sε mê s' do te ɡεŋa kupe ne mεs te ŋεrezεt no ŋe mε ϭpirt ε mε zemre, kur fati te ɲru tεk mua; ah, do t' iϭa ϭum i lumture te ɡεŋa tε ti ɲake daϭuri ε ɲake ϭpirtmiresi, qe deϭeroŋ nga kaqe kohe.

— Ah, Zot' i vertεte! qenkε kaqe fatzi δε une munt te te lεhtesóŋ ε te miresoŋ ϭtrengimn' ε fatit tent! Asɡe s' do te kursεŋ ɲer te gezuare zotrin' tendε; ɲsε te mos te te behεm mik zotris' satε qe trεgon kaqe miresí ɲer zone Fridmajεr q' ε kam si áte, ε ɲer mua!

— Keϭtu ɲra çdo ɡe u-sos; mε te mblεδure vεthεne zoti Fridmajεr, nisεmi ɲer ne ϭteɲit te rê, δε ɲεr ahεrε u-kerkoj lεjene te vij te ϭkoj ne mεst tuaj disa ore ditene.

Ketεj ε tutjε vεj Fanϭɲittεni dit ɲer dite δε kuvendontε émbele mε miqt' ε riŋ, δε sa vinin mesonin ϭoku ϭokne mê mire ε u-ϭtoheϭ miqesija; ɲa ϭkuare ϭume zu Dominiku te trεgoje ɲer zone Fanϭɲittεn ate daϭuri δε bεse zemrεjε si δε ɲer baben' ε dyte te tij Frid-

[1] Me kane mare mε lajka.

majɛre; noŋe s' gezoheɕ mê tɛper sɛ zoti Fanɕpittɛn, i cili me pake dite ndepoj farɛ menyren ðɛ sjɛλjen. Bɛsniku Γon ɕtrengontɛ doren ɛ Dominikut ðɛ i ðoɕ mɛ miresiŋohjɛ q' u-kiɕ xbarðure fatin.

— Jɛ ŋe urate ɛ Zotit per Fanɕpittɛne, i ðoɕ Γoni kur iɕin vɛtem; tani perseri im' zot ka zene ɛ po qɛɕ, i eɕte tfaqure seriɕ daɕuri ne zemret; pa ŋohure zoterin tendɛ iɕ giðeŋe i merziture, buza s' i qɛɕtɛ, s' dontɛ noŋe ŋɛri; po tani u ndryɕua farɛ.

Dominiku kupetontɛ ðɛ vɛte sɛ sa ndryɕimɛ kiɕin ngare ne vɛtijat te plakut.

Keɕtu ɕkuane tɛt' dite, ðɛ ne funt mjɛku ða lɛjen Fridmajɛrit te vɛje ne ɕtepit te Fanɕpittɛnit, ane qytɛtit. Zoti Fanɕpittɛn kujdɛsi kapocene per t' apiture mɛ qɛtesi i semuri, ðɛ pas dy ore u-gɛntne me ŋe ɕató pɛðuare mɛ kopɕt lulɛɕ te mað, ɛ me ŋe vent fort te bukure; çdo ge qɛ gatuare per arðjɛn ɛ miqɛt ðɛ ŋe ðome ɛ ɕtruare mɛ ɕume stoli po i prittɛ; Fridmajɛri ðɛ Dominiku çuditeɕin sa iɕ perkujdɛsure Fanɕpittɛni per ta, ðɛ mɛ sa miresi ɛ miqesi po i ngarkontɛ.

Πrape ŋe jɛte ɛ rɛ nisi per Dominikne; gɛr me tani kiɕ pojture dukɛ leftuare giðeŋe

mɛ moskamjɛn' ɛ mɛ nɛvojene, ꞑo tani kiɕ çdo ꞑe qe dontɛ, ꝺɛ çdo deɕir' ɛ tij beheɕ ɛ soseɕ ate çast; Fanɕꞑittɛni s' pintɛ i qɛte ꞑa ꞑare Dominikne te kenaqur' ɛ te gezuare. Ꞑo Dominiku as ndeponte fare vɛtijat ɛ tija; si ꝺɛ mê ꞑare ꞑunontɛ ꞑaꞑrɛre ꝺɛ s' lintɛ mesimɛt mɛ ꞑlakne Fridmajɛr, ꝺɛ ꞑake ndryɕim ne mɛst te kohes' se taniɕmɛ ɛ se ɕkuares iɕ, qe tani Dominiku me s' kiɕ ato nɛvoje ꝺɛ ato vuarjɛ si ꝺɛ kur qɛ ꞑunoꞑes ne ɕtyꞑeɕkroꞑet. Zoti Fanɕꞑittɛn ɕume hɛre ndoꝺeɕ ne mesimɛt te Dominikut; pasdaj vintɛ mɛ tê ne ꞑah, i hiꞑtɛ kalit ɛ ɕetittɛ, a hiqtɛ loꞑate ne lundret ꝺɛ barittɛ ne ꞑɛλkt te maꝺ te koꞑɕtit; vertɛt, siç ꝺoɕ ꝺɛ Γoni, Fanɕꞑittɛni iɕ ꞑerserituré qe kur kiɕ ꞑohure Dominikne q' ɛ dontɛ si bir, ꝺɛ uronte ate ore q' u-ꞑoqne baɕke hɛren' ɛ ꞑare.

Ꞑer fat te kɛq kjo fatbarꝺesi s' kiɕ ꞑer te duruare ɕume kohe. Ꞑerseritja ɛ Fanɕꞑittɛnit s' iɕ veçɛ flak' ɛ fundit ɛ ꞑaλimit te tij, si ꞑe kandil q' iꝺɛt ꝺɛ ɕuhɛt; ꞑa ɕkuare ɕume, ꞑlaku ra me ꞑe smundjɛ te rende; Dominiku si ꝺɛ Fridmajɛri u-ꞑerꞑoqne trimeriɕt ꝺɛ s' i ndahesin fare nga ɕtrati; ɕeroꞑesi ꝺa ɕꞑrɛse ꝺɛ Dominiku s' umbi kupe no ꞑe çast te tine; ꞑo Fanɕꞑittɛni tunttɛ kokene mɛ gadalɛ.

— M' u-qas fundi, Dominik, đa ŋe mbreme vone i semuri; пo ndjɛŋ qe ditet пo me sosɛne; пo vɛtɛ i nguϐuƛyɛre qe te ŋoha ty ne mbremet te jɛtes' s'imɛ; ndahɛm i kenaqure nga ŋɛrezíja, đɛ te aп uratate mê te nxɛhtat qe ŋe áte munt t' i aпe ŋe biri.

Dominiku kerkontɛ te nguϐuƛontɛ te semurin ɛ t' i ɛпtɛ ϐprɛse, пo zoti Fanϐпittɛn i пerǥiпeϐ mɛ ŋe qɛϐjɛ te maƛenǥyɛre. Пas пake dit flɛjti ne krahet te Dominikut ǥumin' ɛ fundit; dɛ ne çast te fundit s' hapoj miqesin' ɛ Dominikut, sɛ пamjɛn đɛ qɛϐjɛn' ɛ fundit j'a đa atia; Dominikut j'u-duk si kur humbi mê te mirеn' ɛ miqɛt ɛ mê te daϐurin' ɛ babevɛt!

Fanϐпittɛni ɛ trɛgoj qe dontɛ Dominikne si bir ɛ tij; kur u-haп điata[1], q' ɛ kiϐ ne lɛtretorɛt, te cilen kiϐ ǥɛture Dominiku ne ruget, ne kete điate te tere ǥene i vdɛkuri ja lintɛ Dominikut, đɛ ɛ пorosittɛ vɛtem te kiϐ kujdɛs пer пlakne Гon ɛ ta mbantɛ пrane ǥɛr

[1] Frenǥiϐt: tɛstamán; grɛqiϐt: điađíqi; tyrqiϐt: vasiɛtnamɛ́.

ne funt te jεtese. Dominiku qau mε lot per miresin' ε Fanϭpittεnit, jo per gene q' i lij, po per miqesin' ε daϭurin' ε maðε q' i trεgontε. Fridmajεri dukε qafuare i ða:

— Ϭiko pεmen ε drεjtesis' se zemrese! Kuϭ mbjελ te miren Zoti i bεkon kopjεn!

KRYE Ɛ ϬTATTƐ

BƐJ-E TƐ MIRƐN ꝹA HIƂE NƐ DET NƐ MOS E DITT' ПEϬKU TA DI ZOTI VET

TRE a kater vjɛt kiϭin ϭkuare nga ngarj' ɛ fundit qe trɛguame. Baϭke mɛ mikn' ɛ tij Fridmajɛre kiϭ ϭetiture n' Ingiltɛre, ne Spaɲe, n' Itali, ne Hind ꝺɛ tani po kꝺɛheϭ ng' anet ɛ Amɛrikese; ne keto ϭetitjɛ dukɛ pare ɲe tok vendɛ Dominiku kiϭ mesuare ϭume gerera, kiϭ mare ϭume pjɛse ꝺɛ i iϭ zgɛruare tɛpere mendja. Me te kꝺyɛre Dominiku deϭ te vɛje ne qytɛtt ku kiϭ líndure; ɛ kiϭ mare fort ϭume maλi per memeꝺet ꝺɛ dontɛ te ϭkoje atjɛ jɛ-

BKSH

tene q' i mbetes. Fridmajeri akoma pideŋe i sendose, sa s' besohes qe t' is stateðete vjeç i ndíhte Dominikut per te bere gati; si u-mbarua çdo gatim, vate Dominiku te sohe te dy miqt' e vjetere zoteriŋte Kymmerlajn ðe Meluber, te cilet u-gezuane fort q' e pane pas kaqe vjet setítjeje, ð' e gene até q' is ne djalerít, me ate zemre gaztore ðe te pastre; i strengoj ðe Γonit miqesíst dorene, ðe te tere tok ndeŋne peð ŋe mesaλeje e kuvendoni émbele duke pefyere ç' u-kis ngare ne koherat te fundit. Kur erði raða te Meluberi ky ndeŋ i mejtuare.

— Pefe-na pra, o mik i vjetere, ç' te ka ngare; spreh qe te mos jete no ŋe mynxyre e keqe! ða Dominiku,

— Jo Dominik, s' me ngau mua, po ŋe ŋeriu qe s' e pritŋa kupe.

— Kujt pra, no ŋe miku tene?

— Jo, po baron Brandenstajnit, i cili kis dasure te te mproje kur ise i vogele.

— Atia! o im Zot! kupe s' hapoŋ ate te mire qe me ka bere baroni, ðe me teper' e bija Emma qe me ndihu si ŋ' engeλ i vertete! Ç' i ngau, çe? çpejt pefe-me.

— Tani t'a pefεj. E dini q' une vεtε dendure ner pϐatrat afer kamjεs se baronit. Keϐtu tεt dite me pare kur ϐkoŋa prape m' at' ane ðε fjεta ne han, pyεta qyϐ vinin punerat ε vendit, ðε mesova ŋe te rε qe s' me çuditi pake. Me ðane qe pas katrembeðεt dite do te ϐiteϐ ng' an ε gyqit ϐatoja ε baronit, ðε kjo nga ϐkaku qe baroni paskeϐ mare ϐume hua nga ŋe uzurar[1] qe ndoðεt me ŋe qytεt atjε afere, ðε tani s' ka sε qyϐ t' i laje; po ay qe me pefεu keto me ða, qe huarja ðε uzurari s' eϐt' i vertεte, ðε nene fytyret te tij eϐte pϐεhure ŋe ŋεri tjatere.

— E cili ŋεrí? pyεti Dominiku.

— Πuneqýres[2] i baronit, jo ay qe kiϐε pare ðεt a dymbeðεt vjεt mê pare, po puneqýresi i rî, i cili iϐ kryε kopϐtar n' até kohe; baroni i kiϐ ϐume bεse puneqýresit te rî, po ky mε qene ϐpirtzí ε geŋeu ε voði ðε i beri ϐume te pabεsírera.

— Πo mi ç' ðεmél ngrεhin dyϐmim me bεset te puneqýresit?

— Mi ç' ðεmεl? Oh, ka ŋe tok! Ky puneqýres qe mê pare kiϐ εmer te lik si i pa-

---

[1] Ay qe εp te hoλa hua mε ϐume interεst, tyrqiϐt: faiz. — [2] Tyrqiϐt kesaj fjalε i ðone: vεqilharx.

130

bεse ðε ηerí mε ðεlperí; pasdaj ne koherat te fundit kiϭ te beje ϭume punera mε uzurare.

— Пo qe kur jane mare pra keto te hoλa?

— Siç ðote baroni, kjo huarjε eϭte lare qe ϭume kohe mê pare nga i at' i tij.

— N' eϭte keϭtu duhεt te kεte kartera qe ky hua eϭte lare, ða Fridmajεri.

— Baroni paska kerkuare ðε remuare giðe sa kartera ka, po s' gεti dot karten qe ðote sε jane lare huarjεt; per fat te kεq tani do ϭitεt fort lire ϭatoja ð' ε ka per te blεre uzurari; me ðane qe ne mos gεtte dot gekund ndihme, baroni eϭt' i ϭuare.

— Mê s' di tjatre ge mi kete pune? pyεti Dominiku.

— Kaqe di, po me dukεt sikur te pyεtεt i zot' i hanit ay do te dije mê ϭume.

— Mire pra, taní kam ðε kohe ðε te hoλa, ε s' munt te lε qe t' i ϭitεt kamja ε baronit; te vεtε pra ε te kupetoj punene nga i zot' i hanit mê ðελe.

— Miqte pelqýεne qeλimn' ε Dominikut ðε ðane qe te vεjin ð' ata mε tê.

— Lε-me-ni te vεtε vεtem, u-ða Dominiku; ne vafçim te tere tok munt qe ata te liqte te pikasin punen ε te kðεjne no ηe roðan. Me

dukεt ge ε lεhte, te mar vεϭϭ çdo ge mire nga i zot' i hanit, ϑε keϭtu te munt t' i ndih baronit, miresin' ε te cilit ε kam akoma ne zemre.

— Πasdaj ç'do te beϭ?

— Πasdaj do te ϭoh te gεj te hoλa ε te blε ϭatóne; nuk eϭt' aϭtu zot Fridmajεr?

— Πô, tani kεmi te hoλa sa per ·te blεre ϑε tri te tiλa kamjε, ϑa i dituri plak dukε qéϭure.

— Nεser pra do dal per uϑe, ϑa Dominiku.

Te nεsεrmεt mbreme ŋe djaloϭ i ʓεϭkė ε i forte, mε ŋe ϭkop ne dore apiti ne pϭat afer kamjεs se baron Brandεnϭtajnit, kerkoj hane ϑε hyri ne tê. I zot' i hanit ŋe ŋεri ϭtatmaϑ, mε fytyre miresi-trεgóŋesε ε te gεre, priti te huajne, i ϑa dorene, te cilen uϑetari ε ϭtrengoj ϑε pyεti ne munt qe te pije ŋa dy dite ne hant; mε te ϑene „pô" i zoti, hoϑi paqεten ϑε ϭkopne qe kiϭ ne dore ϑε ndeŋ; pas pεse mendε ndeŋne te dy, uϑetari mε te zon' ε hanit ε kuvendonin aq' embele sa kuϭ t' i ϭihtε dε t' i pandεhtε miq te ŋezεt vjeç.

— Keϭtú pra te djεlen do nxirεt per te ϭiture ϭatoja, ϑa uϑetari, tεk i cili, kendóŋesi ka ŋohure, sa pa ϑene, Dominikne.

BKSH

— Si urδeron! uzurari po nxitohet, se ε ka plεksure aϭtu punene me puneqyresin qe te mos i lεne fare kohe baronit, ε t'a hεδin ne mεs te rugese.

— Πo qyϭ pra apiti me keté gεndjε te keqε baroni? ε kam ŋóhure ϭume kohe mê pare δε pandεhŋa sε i kiϭ ndertuare farε mire punete.

— Vertεt aϭtú qε, δε sikur te mos i kiϭ vdεkure ε ϭoqεja ne Viεne ε te mos iϭ lipsure ca kohe nga ϭatoja kjo ε kεqε s' kiϭ per t' apíture, δa i zot' i hanit dukε qasure ca mê tεper Dominikut. Πo puna u-be n'dryϭε, sε baroni i kiϭ bεse puneqyresit δε i la punet te béheϭin vεte; sa pontε puneqyres' i vjεtre, i cili sa-do-qe kiϭ ca te mεta[1] iϭ i ndεrçme, punet vane mire, po kur εrδ i riu ahεrε nisi vjεδja δε grabima; puneqyresi i ri eϭte fort δεlpere, δε nisi punen mε aqe mjεϭterí, sa ne kryεt ŋεri s' ε kupetoj; po tani giδe ne keté pϭat dime te vertεtene; puneqyresi kur mori te paren hεre keté vent s' kiϭ farε te hoλa, δε tani pas pεs' a gaϭte vjεç, ka me ϭume vendε kapitalε; dukε ber' i pasure ay, baroni

[1] Fren.: dεfó; grεq.: ελάτωμα; tyrq.: kusúr.

varferoheɕ. Θote qe ka fituare ɡene mɛ djɛrse ɛ mɛ trɛgeri, ɡo ɛ vertɛta eɕte qe ka vjɛδure ɛ rjɛɡure barone, δɛ sikur t' i remohɛne karterat çdo ɡe do dale ne ɕɛɕ.

— Πo qyɕ munt te béhɛte, qe baroni te mare hua nga ɕerbetor i tij?

— Oh, kjo eɕte ŋe δɛlɡeri! ɡuneqyresi i dergontɛ te hoλa baronit δɛ bentɛ kartera sikur ja huantɛ δɛ sikur baroni ja kiɕ hua.

— Baroni s' iɕ ketu, qe ɡuneqyresi i dergontɛ te hoλa? ɡyɛti Dominiku.

— Πas vdɛkjɛs' se ɕoqɛse, baroni ɕetiti ca kohe ne Πaris, ne Rome, ne Λondre ɛ ɡɛtke. Me te kδyɛre ɡa qe ɡabɛsesí ɛ ɡuneqyresit ɛ kiɕ ɕuare; ahɛrɛ doλi δɛ uzurari; ɛ dime te ɡiδe q' i ati i barónit kiɕ ɡáture ca ɡunera mɛ t' an' ɛ uzurarit, ŋe ɡune si ŋa ɡɛsδɛt a ɡaɕtδɛt mije taλana, ɡo δɛ te tere ɛ dime qe ky hua iɕ lare qe mɛ kohe; ç' i ben qe karterat ku δuheɕ qe huarja iɕ lare, iɕin vjɛδure nga ɕatoja.

Dominiku kuvendoj akoma mɛ te zon' ɛ hanit δɛ kuɡetoj qe te nɛsermɛn do vinin bota ne hant, si δɛ ɡuneqyresi δɛ uzurari qe do blintɛ ɕatone, ɛ mɛ te cilen ɡuneqyresi kiɕ ndrɛjture çdo ɡune. Mi keté Dominiku vertɛtoj qe i zot' i

hanit dontɛ ϭume barone δɛ mɛjtuane ŋe ane per te nxjɛre ne ϭὲϭ pabɛsesine δɛ ligesin' ɛ puneqyresit: te nɛsermɛn kur te piqeϭin te dy dackanaret, i zot' i hanit, Dominiku δɛ ŋe police do te perǥonine nga kamin[1] ɛ porit (oxak i sobese) δɛ me keté menyre te dil ne ϭɛϭ ɛ vertɛta. I zot' i hanit δa fjalen qe do te perkujdɛseϭ per keté qeλim δɛ te mos i mare vɛϭ ŋɛrí.

Te nɛsermɛn ne menǥɛs si ndrɛjtne çdo ǥe ne δomet ku do hynin te dy te liqte δɛ vertɛtuane qe sado mɛ gadalɛ te kuvendonin do te deǥoheϭ nga kamina, Dominiku vatɛ ne ϭtepit ku pij baroni δɛ i kerkoj lɛjen t' i δote dy fjale. Πa bere te prɛse kaλe Dominikne ne δomet, ku punontɛ (do-mɛ-δene ku ϭkruantɛ) baroni; prane kẹtí iϭ ŋe zoŋez' ɛ rɛ δɛ fort ɛ bukure, te cilen ate çast ɛ ŋohu Dominiku q' iϭ ɛ bij' ɛ baronit Emma, jo vɛteme sɛ kiϭ ϭkruare ne zemret te tij fytyren' ɛ saj, po δɛ nga ǥilpera ɛ maδɛ ɛ mɛ ŋe figure si peλumb mɛ sy pɛj jakuti, te cilen ǥilpere ɛ kiϭ ǥɛture Dominiku buze kenɛtese δɛ ja kiϭ δene se zóŋese mɛ ŋe tumbe trendafil uij. M' ane tjatre

[1] Tyrqiϭt: oxak, (s' andɛjmi qe dɛl tym'i vatrese).

te mesaλese ku pintε baroni iɕ ŋe ŋεri plak, δε mε fytyre qe trεgontε miresi, te cilen Dominiku s'ε ŋihtε, po kupetoj qe do t' iɕ ŋεriu i gyqit.

— Me ndjε, δa Dominiku baronit; kam arδure te kuvendoj pake per ɕitjεn ε kamjεs se zotris satε, δε dua te me δuaɕ ç' vlεfte te vertεte kane kamjεt qe do ɕitεn.

Baroni δε ŋεriu i gyqit veɕtruane ŋeri jaterin te çuditure, δε kembyεne ca fjale mε ze t' úŋete.

— Kε vertεt qeλim te blεɕ kamjεn mε vlεften ε vertεte δε do mbaɕ fjale gεr ne funt? pyεti zoti Θεllεr, ŋεriu i gyqit.

— Si urδeron, u-bεtohεm fjale-ndεri, δa Dominiku mε ŋe menyre qe maλengεu fort ɕume ata q' ε deguane, δε mê tεpre zoŋezen Emme, se ciles i pikuane dy lot gazi nga syt' ε bukure.

— Kjo eɕte ŋe fatbarδesí ε maδε per nε, δa Θεllεri; po qyɕ orε zot, qyɕ do blεɕ keté kamjε, δε a ε di qyɕ eɕte puna? s' kiɕim ɕprεse t'a ɕitnim as per gysmen' ε vlεftes qe ka.

— I di te tera, u-pergig Dominiku; ɕkakun ε kesaj punε qe do bej, do t'a kupetoni mê pasdaj. Eδε ŋe ge dua te pyεs: çmim' i kamjevεt te barónit a apin per te lare huarjεt?

— Eϑɛ tɛperojne, ϑa ŋɛriu i gyqit; te dinim qe do ndoϑeɵ ŋe blɛres si zoterija jotɛ, nuke do vintɛ puna pɛr ketú; po me ndjɛ zoteni, mɛ qene qe s' kɛmi ndɛre te te ŋohim, a na ϑua ɛmerin?

— U lutɛm te mos me pyɛtni per keté, ϑa Dominiku dukɛ qéɵure; mê tutjɛ do kupetoni qe jam ŋe i ŋohur i vjɛtere i baronit ɛ i zoŋes' se bijese, ϑɛ kam detyra te mbeϑa per tá.

Mi ketó fjale baroni ϑ' ɛ bija veɵtruane mɛ ré te maϑɛ Dominikne, po dihɛt qe s' munt te ŋihnin tɛ ky zot i qytɛterúare ate djalen ɛ kenɛtese.

Dominiku u ϑa te mos lóϑeɵine se kerkuari, sɛ nɛser do te diheɵ ɛ vertɛta. Mi kete dukɛ ϑene fjale te piqeɵin ne hant ku do beheɵ ɵitja ɛ kamjɛvɛt, u-nda Dominiku dukɛ falure mɛ ndɛr perpara baronit, i cili u-ngrit i ɵtrengoj dorene ϑɛ i ϑa mɛ maƛenpím:

— Tyŋjatjɛta o zot, per miresine! dij-ɛ qe me ɵpetovɛ nga ŋe brɛng' ɛ maϑɛ!

Tɛk dɛltɛ nga dɛra Dominiku, ŋe dore j' u pɵtɛt mi krahet:

— Mos ɵko pa ϑene ϑɛ une tyŋjatjɛta, i ϑa Emma, ϑɛ ϑua-me ɛmrin qe t' i lutɛm Zotit per zotrin' tendɛ.

— Nεser, nεser, zoŋeze; sa ṇer tani kujto fjalet qe te ṇelqεnin aqe σume ŋe hεre:

„Bej-ε te miren ṇa hiđε ne dεt,
„Ne mos ε ditt' ṇεσku t'a di Zoti vεt!

Mε ketó fjale u largua Dominiku. Emma dukε dérđure lot i ra ne ġi t' εt đε i đa:

— Nguσuλεhu áte sε σṇetuame! Иe mik' i vertεte na vjεn ne ndihme!

— E ŋohε ṇra kete ŋεri?

— Me dukεte sikur ε ŋoha, sa-do-qe s' me nġan ε vertεte!

— Oh, qyσ bεkon Zoti faren ε miresise qe hεđ ŋεriu ne dεt' te hapimit! Te jεte vaλe ky zot ay djali qe . . . .

KRYE ε TETTƐ

GRACKƐ

MBRƐMANET ɳe kapoc' ε bukure ƥru ne hant até qe do te blintε kamjεn' ε baronit; ƥuneqyresi akoma s' kiϭ arƌure, ƥo dergoj ƌε ε ƌipi. Qe te dy ndeɳne ne ƌomet q' ìϭ gatuare ƥer t'a ε ku kiϭin zakon te pinine kurdohεre.

Dominiku, ɳe neƥúnes i ƍyqit ƌε i zot' i hanit vane ne ƌomet q' iϭ ƥermi ate ku pinine te dy kusarete ƌε zune te ƥerƍonin nga fyt' i ƥorit.

— Ɲe gracke fort' ε búkure te zene te dy dackanáret, ƌa mε gadalε Dominiku.

Mê s' ƌane fjale tjatere ƥo vεtem vεϭete haɳe. Ne kryεt s' u muar vεϭϭ ƍe nga fjalet

ε tyrε, sε hanin buke đε benin ze luget ε đi-kat. Пas bukε pyεti uzurari qe do blintε ka-mjεt ε baronit, ne kiϐ arđure đε ŋεri tjatere per te blεre.

— Nuk' ε bεsoj, đa puneqyresi; ketu ne kete han eϐte ŋe djaloϐ, po i varfere đε s' bε-soj te muntŋe te na vere cpica mi ruget.

Mε rađe ε mε rađe kupetuane pergoŋesit đεlperit' ε puneqyresit ε t' uzurárit; muare vεϐϐ mire-fiλi qyϐ uzurarit vertεt i iϐ lare huarja q' i kiϐ đene i at i tij, t' εt te baronit, po qyϐ puneqyresi kiϐ vjεđure karten ku iϐ ϐenuare q' iϐ lare huarja; qyϐ puneqyresi viđtε đε riptε baróne; đε qyϐ tani donin te ndanin ne mεs gaϐteđεt mije táλana. Пer ndarjεn' ε ke-tyrε te hoλavε puneqyresi mε uzurare uperfole mjaft, đε uzurari trembtε ϐokne qe ne mos i đentte aqe te hoλa, do te vintε tε baroni ε te đoϐ te tere te vertεtene.

— Eja-ni te ϐkojme tani, đa nepúnes' i gy-qit mε gadalε; tani ε dime te tere te vertεtene đε nεser sosεt puna. Zotris' satε zot Dominik te falεm ndεrjεs per te miren qe berε; barone ε ϐpetovε đε s' ta ka per te hapúare kupe!

Te dy dackanaret as pikasen farε ge.

Te nεsermεt n' ore te ϭenúare εrδe atá qe do blinin kamjεne; vεç uzurarit s' kiϭ tjatre ŋεri per te blεre; ndoδeϭ δε komisεri ε nepunes' i gyqit.

Vlεrja ε kamjεs' u-vu me te ϭtuare, δε uzurari δa ŋe çmim farε te pake: ŋezεt mije táλana.

— Kuϭ ε ka per te ϭtúare? Ŋezεt, mije táλana!

— Dalε! δipi Dominiku nga çipi ku pintε; εδε ŋeqint mije táλana!

Ŋuneqyresi δε uzurari nga zemerimi ε nga tmεri u vεrδe ε u bene si kufome.

— Ç' eϭte keϭtú? δipi uzurari; ç' eϭte ky zot q' εp ŋeqint mije táλana, δε mbasε s' ka as ŋe péses te kuq ne xεp! kuϭ ε ŋεh kete ŋεri?

— Un' ε ŋoh, u-pergig nepunes' i gyqit.

Dominiku u-qas, δε çεli ŋe paqεte qe kiϭ nené sqεtuλe δε δa:

— Na sε ku kam kartera te bangese!

— Akoma ŋezεt mije taλana! δipi uzurari.

— Akoma tεtδεt mije, ε lε te behεne dyqint mije taλana, δa Dominiku, dukε qéϭure.

Uzurari u-be i mure δε u-hoq me ŋ' ane.

— Dyqint mije taλana, ɖa komisεri; dyqint mije! ŋe, dy, tri!

— Tani ɲra kamjεja mbεt tεk mua, ɖa Dominiku.

— Si urɖeron, zoteni, u-ɲerɡiɡ komisεri.

Mi ŋe ɵeŋe te komisεrit hyne katre police brenda ne ɖomet ɖε zune uzurare ε ɲuneqyresin, ε i ɵɲune ne burg[1].

Пas dy ore Dominiku, baroni, ne ɲunes' i ɡyqit, komisεri ɖε i zot i hanit vane ne ɵatót te baronit, remuane karterat ε ɲuneqyresit ɖε doλi farε ne ɵεɵ ligesi ε tij ε t' uzurarit. Baroni ɵtrengoj doren' ε Dominikut zemrebarɖit ɖε Emma dεrɖtε lot.

Ne funt baroni haɲi krahet, ɲuɵtoj Dominikne ɖ' ε ɲuɖi si ŋe áte.

— O miku im, ô ɵɲetoŋesi im, ɖoɵtε baroni, ku te ɡεj fjale qe te trεgoj miresiŋóhjεne t'imε! Erɖε si ŋe eŋɡeλ ɵɲetóŋes ɖε me lirovε nga turɲi ε nga varferija! Bija imε falju ɖε ti ɵɲetóŋesit tène.

— Oh, ε di sa ɲa ɖene une, sε sa jam maλenɡyεre nga miresi ε tij; lotte trεgojne mê mire sε fjalet' ε mija miresiŋohjεne timε! Tani

[1] Tyrqiɵt: hapsane.

pra te paken a munt te na ðuaϭ cili eϭte ϭpetóŋesi yne?

— Zoŋeze! kujtoni kenεten prapa malεvεt; kujtoni ϭtepit ε vogela te piϭqarevεt; kujtoni q' atjε afere gεtet ŋe djale qe qantε, te cilit i bete ndo zotrotε ndo baroni ŋe tok te mira; ay djal' i varfere i ahεrðϭim tani eϭte perpara zoterise suaj!

— E kupetova qe dijε keté, ða Emma dukε dεrðure lot se riϭ ε dukε ϭtrenguare prape doren' ε Dominikut. Ate, ky eϭte Dominiku q' ε takuame kaqe vjεt mê pare buze kenεtese, ε te cilen ε pritnim ketú!

Baroni iϭ farε mahniture.

— A munt te jεte vertεt!! Ti te jεϭ Dominiku, qe na çperblεn mε kaqe te tεpere pake miresi qe te béme ahεrε! Πsε s' εrðε pra ketú! une ϭkrova nga Vjεna per ty po m' upergigne qe s' kiϭ arðure no ŋe djal' i tiλe!

— Arðçe, po ay ŋεri qe te beri kaqe te kεqε ε tani eϭte ne burg, u-be ϭkak[1] te mos jεs ne ϭtepit te zotris' satε!

Dominikne s' ε lane te ϭkoje ate nate; mbrémanεt j'u-lut baroni, ti pefεje jεteϭkroŋen' ε

[1] Tyrqiϭt: sεbεb; grεq.: εtía; frengiϭt: kóz.

tij. Dominiku zu ε ja peſɛu fjale per fjale istorine. Ne funt kur sosi baroni i ða:

— Eσte vertεt çudi, qyσ Zoti bεkon ðε mê te paken' ε miresise! I bera pake miresí ηe djali te varfere, ðε tani ay me behεt mirebéresi im, ε me σpeton nga σuarja! As ηe druðε miresijε s' humbεt ne bote! Si lum' ay q' eσte ηεri i mire ðε u-ndih σokevεt! Vertεt sa fjal' ε maðε eσte kjo:

„Bej-ε te miren pa hiðε ne dεt,
„Ne mos ε ditt' pεσku ta di Zoti vεt!

Qofσ i uruare Dominik, ðε bεkim i Zotit mos t' u heqte kupe nga kryεt!

30 Mars 1898. L. S.

FUNT

BKSH

RAБUA I NDIHMETAREVET

Memeðeu ðε kombi Qqipetar ua mbajte ment.

EMERAT ðε ΠERЕМЕRAT	Freng.
Qqipetaret ε Bulgarise:	
Zoti Бimitri N. Mollε Korça	10
„ A. Qkaba Statoberða	5
„ Stεfan Nikoλa Katundi	1
„ Πano Kolε Trεbicka	1
Te Qqiperise:	
Zoti Qahin Kolona	32
„ Qεvqεt Fraθeri	18
Zoterinte Çufε Labi, Muλa Bajua, Sulo Libohova	5
„ Zεqo matua	1
Zona A-siε	4
Stavrε Sif Katundi	1

☛ Ne kete libre permendεn ðε gið' atá z. z. qe ndihne mê tεper sε 2 frenga n' „Istorit te Qqiperise" qe θtypem me 1899, εmerat ε te cilevεt dote θkruhεn mε θkrona t' arta n' Istorit te Qqiperise.

ABECEJA ϬQIП

L'ALFABET ALBANAIS

ΤΟ ΑΛΒΑΝΙΚΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

Ϭqiɲ.	Fren.	Grεq.	Ϭemb.	Ϭqiɲ.	Fren.	Grεq.	Ϭemb.
A, a	a	α	ar	**N, n**	n	ν	nate
B, b	b	μπ	bar	**И, ŋ**	gn	νι	ŋεri
C, c	ts	τσ	coɲe	**O, o**	o	ο	ore
Ç, ç	tch	τς	çaɲ	**П, ɲ**	p	π	ɲule
D, d	d	ντ	daϭ	**Q, q**	q	κ[ε]	qεn
Б, ƌ	dh	δ	ƌε̂	**R, r**	r	ρ	riɲ
E, ε	é	ε	εƌε	**P, p**	rr	ρρ	paɲ
Ɛ, e	e	η	enɣeƛ	**S, s**	s	σ	sy
F, f	f	φ	frike	**Ϭ, ϭ**	sch	σσ	ϭale
G, g	g	γ[α]	gale	**T, t**	t	τ	trim
Γ, ɣ	gue	γε	ɣarɲer	**Θ, ꝺ**	th	ϑ	ꝺane
H, h	h	χ	hale	**U, u**	ou	ου	uꝺe
I, i	i	ι	i mire	**V, v**	v	β	vaꝺe
J, j	ya	ι	jave	**X, x**	dz	ντς	xbaꝺure
K, k	k	κ	kiϭe	**Ꭓ, ꭓ**	dj	δς	ꭓami
L, l	l	λ[ε]	laker	**Y, y**	u	υ	yƛ
Λ, ƛ	lh	λα	ƛambe	**Z, z**	z	ς	zemere
M, m	m	μ	meme	**Ȥ, ȥ**	j	ςι	ȥaɲik

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Бƌ, Eε, Ɛe, Ff, Gg, Γɣ, Hh, Ii, Jj, Kk, Ll, Λƛ, Mm, Nn, Иŋ, Oo, Пɲ, Qq, Rr, Pp, Ss, Ϭϭ, Tt, Θꝺ, Uu, Vv, Xx, Ꭓꭓ, Yy, Zz, Ȥȥ.

BKSH

138

ΓYJOM TELLI

ΠREJ

LAMARTIN

Ϭqiperúare πrεj :

LUMO SKƐNDO

BKSH

SOFJE

—

NDƐ ϬTYΠƐϬKROΗƐT „MBROΘƐSIA“

242, Ulitza Antim' i I-re 242.

1898

Ɵqipetárevɛt te riŋ qe perpiqɛn per lirin' ɛ per driten ɛ memeδɛut:

Na u duk ɵum ɛ mire kjo fletorɛ ɛ te maδit vjerɵetor Frances, **Lamartin,** sɛ Svicra i ngan fort ɵume Ɵqiperise δɛ Svícrasi Ɵqipetarit.

Ɵqiperóŋesi:

Lumo Skendo.

/139

ΓYJOM TELLI

I.

Ja ç' ƌone Svícrasite per nisjeɴe vjerɵarakɛ te liris' se tyrɛ.

Πo mê ŋare te ƌɛmi ç' na trɛgón istoria ƌɛ ƌɛɵkroŋa per Svicreɴe a mɛ ɛmere tjatere Hɛl-vɛcine.

Malɛt' ɛ Alŋɛvɛt, si ŋe xongl' ɛ misɛvɛt te granitte te ƌɛut, ngrihɛɴe ne qendret t' Evro-ŋes' se ŋɛrendimit, mɛ ŋe lartesí qe s' apiɴe dot kembete ƌɛ ɵume hɛre as syt' ɛ ŋɛriut. Majat ɛ tyrɛ, te prɛra si anet' ɛ murɛvɛt te fortɛrɛsa-vɛt, ŋerɵkruhɛɴe te barƌa ne menŋés, me tren-dafil ne mɛzdite ƌɛ me manuɵaqɛ mbremaɴɛt, mi qiɛλt te kaltert' ɛ te kƌiɛλete. Ketó ŋyrera i ben drit' ɛ diɛλit mi ɴaŋat t' akuλit te ŋer-jɛteɵmɛ qe mbulojne ketó lartesirera. Se largu, nga fuɵat' ɛ Italise a te Francese, Alŋɛt dukɛne te pasosure ne lartesít, si dɛti ne ŋɛresít. Te ŋamet ɛ ketyrɛ malɛvɛ ɛ tmɛrón ŋɛrine, ɛ mah-nít, ɛ çudít ƌɛ s' muɴt te mbaje vɛthɛne ŋa ɴxjɛre ŋe zê çudijɛ dukɛ veɵtruare bukurin' ɛ maƌe-

sin' ɛ tyrɛ. Zeri qe nxjɛr ahɛrɛ ŋɛriu trɛgón vogelin' ɛ dobetin' ɛ tij пerпara Zotit te ɡiðesise. Nga ky ɕkak ŋérezit ɛ malɛvɛt ɛ t' anes se dɛtit jane mê te dɛvoçme (fɛdake), sɛ te fuɕese. Ne ketá visɛ maðerí ɛ naturese trɛgohɛte mɛ ŋe ɕumice mê tɛпer пasqyra.

II

Nga juga a nga an' ɛ Italise, Alпɛte jane te larte ɛ te пrɛre si ŋe mur i hɛqur пer te ruajtur keté vent te vákure ɛ te bukure, q' eɕte si ŋe koпɕt i Evroпese. Nga vɛriu, q' eɕte Franca ðɛ Alemaŋa, malɛte vajísine me nga-dalɛ, si kur mɛ qene ŋe ɕkaλe пer kembet te ŋɛriut. Dukɛ uŋure nga majerat' ɛ Ѳeŋt-Gotarit, Malit te Barðe, ɛ te Jungfrause, qe jane kurdohɛre te mbuluare mɛ akuλ, mɛ bore ɛ mɛ ðeλimɛ te пerjɛteɕmɛ, majate sa vɛne uŋɛne ðɛ mviɕɛne mɛ flɛtera, mɛ bar ɛ mɛ drureð, mɛ lulɛ ɛ mɛ kuλote; ɡiðeŋé te quλura пrɛj djɛrsese qe λeɕón akuλi. Dukɛ vajisur пak' ɛ nga пake si kembezat ɛ murit, ne mɛst te tyrɛ behɛne пiпa, grykera, groпa, ne te cilat ɕtritɛn ɛ flɛne kenɛtat' ɛ kuλuara, nga ɡir' i te cilavɛt dalene lumén mɛ vale, qe vɛn' ɛ kerkojne, dukɛ ɕkumbezuare, vendɛ mê te uŋte akoma. Andɛj ketɛj mi briŋat ɛ ke-

tyrε Alpενε te vajisure, trεgonεn kasoλε te ðokta te vεçanta, ne te cilat bariu vjεn, kur çεl ɡεði, mε kopét te tij ε uŋete prape ne fuϭe kur vjεn vjεϭta mε te ftohtet. Dukε uŋure mê poϭte, afer noŋe uji te varure dukεne pϭatrat te cilet brεðat i ruajne nga avalanϭεt*. Ϭtepit' ε ketyrε pϭatravε jane pεj atí druri q' i mpron nga te runguλizurit ε akuλit ε te borese. Buzet' ε strεhese te ðokta te ketyrε ϭtepivε jane te prεra mε stoli ðε trεgojne qe jane pune durimi ðε dorε se diture, si ðε lodrate prεj druri te barðe qe bejne bariŋte dukε ruajture lopete ε mε te cilat gezojne djεmt' ε tyrε. Se jaϭtesmi ϭkaλet ngitεne ne pat te siperme. Ne te hyret te ç'do ðomε ka figura (ϭtatε) te trimavε, te ϭéŋtervε, ðε drita hyn nga qεlqεt' ε dritarενεt. Rεð per qark patit te siperme te ketyrε ϭtepivε ka baλkonε qe potuλohεne si brεzi ne mεst te ŋe vaϭεjε. Ç'do fare bimε si kaλí miseri ε driði, jane te varure ne strεhet, ðε keϭtú bejne ŋe ɡe te bukure ε ϭumeɡyre; nga qεlqεt' ε dritarεs' se ϭtepise (tεk bejne ɡελe), ndrin

---

* Avalanϭ quhεne copera akuλi ε deborε qe keputεne nga malete, ε qe dukε rungeλizure mblεðin boren' ε behεne te mbeðεŋ sa ŋe brεk mali; avalanϭete jane te tεpere ne Svicre ðε kur bjεne priϭine ç' ɡεjne perpara; pyjεt ndalojne keté pεmét.

vatra plot flake. Ilerpara ϭtepise eϭte stava mɛ drû per ne dimer. Afer ketyrɛ stavavɛ hapɛne dyɛret' ɛ patosɛvɛt te ϭtruare mɛ ꝺoga piϭɛ, te lare ɛ te çkelqyɛre si mesaλe ɛ ŋe zoŋɛ ϭtepiɛ qe kujdesɛte per pastre; ŋe fryme ɛ vakure ꝺɛ ɛre-bukure ɛ meϭqɛravɛt dɛl nga ketá vendɛ te pasure, ꝺɛ ꝺipjɛt' ɛ maλeŋgyɛra te viçervɛt qe ꝺe-pɛsin t' émate te larguara. Bar' i ꝺate ꝺɛ kaϭta ɛ vɛrꝺe mbuϭ koçɛket ꝺɛ dɛl jaϭte vrimavɛt. Ne mɛst t' oborit ŋe korite pɛj druri piϭɛ plot mɛ uje te malɛvɛt prɛt lopet te vijne ɛ te qɛ-tojne ɛtjɛne. Nga gjiꝺe ketó dukɛte qe ketá pϭatra jane te pasur' ɛ fatbarꝺe.

Me ç' do ane qe te ϭtjɛme syte mi briŋet t' Alpɛvɛt, mi brigɛt, mi pλajat t' akujɛt, mi ϭtepit, ne patosɛt, ne gurezat, ne stavat, ne murɛt nuk ϭohem pervɛç sɛ brɛꝺa te gjaλe a te vdɛkure. Si kur natura ka bere per ç' do komp ŋe λoj druri te pandare ŋeri nga tjateri, ŋe λoj dru q' uϭqɛn ŋɛrine, q' ɛ ngroh, q' ɛ mba nene hijɛ, q' ɛ pϭtjɛλ, q' ɛ mburon ɛ ɛ mbleꝺ nene dɛgat ꝺɛ eϭte ŋe femije mɛ tê. Keϭtu mani ne Kine, hurmaja n' Afrike, fiku ne Πalɛstin, portokaλja n' Itali, vrɛϭta ne Spaŋe, brɛꝺi ne Svicre ꝺɛ palmi n' Oqɛani. Druri ꝺɛ ŋɛriu jane te liꝺure mɛ liꝺjɛ te papamɛ. Mɛ te priϭure drune ŋɛriu me s' pon dot.

III

Mê poɵte ketyrɛ pɵatrave, hyre brenda ne keŋɛtat a buze atyrɛ trɛgonɛne qytɛtɛt, qe ŋi-hɛne ŋga murɛt ɛ ɛpete, ŋga strɛhet mɛ maje ꝺɛ pelhuret ɛ barꝺa qe hapɛŋ ɡiꝺeŋe ne limér a mi keŋɛtet, si zoqt' ɛ barꝺe te dɛtit. Ketá qytɛtɛ, vɛç Γɛŋɛvit, jane te vɛɡele ꝺɛ pa stolirera; jane qytɛtɛ te mbɛture ŋga koh' ɛ fɛodalitɛse (fɛodalitɛ d. m. ꝺ. qɛvɛri paresijɛ) qe sot eɵte ɵuare, a te mblɛꝺjɛvɛt pɵatareɵ qe ŋɛtur ɛ vendit ꝺɛ rojtja mɛ pake ɛ pakesí ɛ kombit i ndalon te pitɛŋ' ɛ te marɛne véndɛte qe jane rɛꝺ ɛ rotuλ. Иe ɡe qe ŋa hɛq syte mi ketá malɛ eɵte ɵpirt-maꝺesí ꝺɛ miresí ɛ racɛɵe. Иérezit atjé jane mɛ ɵtat te larte, te forte, mɛ fytyre te qɛte, mɛ veɵtrim te çɛlure; kaŋe buzet te drɛjta ɛ pa ꝺɛlperí, baλet te ɡɛre, te larte, te drɛjte ꝺɛ pa ato xoŋgela qe beŋ pun ɛ méndjɛse ŋer racat mɛ mendjɛ te flakte.

Grate kane si ꝺɛ bupate, ɵtat te larte, supɛ te ɡɛre, krahe te levizte ɛ te kꝺyɛrte, kembe te λastikta, lɛɵera si fiλ ari, sy te kalterte, ɡyre ɵendɛti, faqɛ te hɛqura si vɛ, buze si hark, ze te forte po t' émbele, ŋgajŋe me ɵtatyt' ɛ qemoçmɛ te ɵpeŋa mi kémbezet te

larta ɛ te ngaλura nga ɛr' ɛ driδte ɛ malɛvɛt. Fytyr' ɛ tyrɛ eϭte ŋe perzim maδesijɛ bupeɛriϭt δɛ turpi grareriϭt. Ne menyrat te tyrɛ, ne miresit mɛ te cilene prɛsene te huajne dukɛt qe pine ne malɛ te larte, ne vendɛ te ftohte, qe ϭkojne ŋe jɛte te ndɛrçimɛ δɛ qe s' kane noŋe ndruajtjɛ nga zemer' ɛ tyrɛ. Miresí ɛ tyrɛ i ruan. Te mvɛϭurate u ϭtojne bukurine, po pa frike ɛ pa ndruajtjɛ. Gerϭɛtat' ɛ traϭa ɛ te gata u varɛne me te dy anet te qafese; ŋe kesule prɛj kaϭtɛ te plɛksure a prɛj gezofi u mbulon majen' ɛ kokese; ŋe fɛrmɛlé ɛ lɛϭte ɛ ɛ ngyɛre, u ϭtrengon mɛze; ŋe kemiϭe kindeϭumjɛ δɛ m' ɛ barδe sɛ bora u mbulon gine; ŋe robe ɛ lɛϭte xgatɛte gɛr ne funt te kémbevɛt. Ndo kur punojne ne patosɛt, ndo kur kane dy ϭɛqɛ mɛ qumeϭt te ϭkumbezuare ner duar, ndo kur mblɛδene barin ɛ kopure nde luaδɛt afer kroje̊se ɛ afer brɛδavɛt, te punuaret ɛ tyrɛ eϭte ter gas ɛ ngan me fɛste (dite te ϭenuare). Keto gra mi peŋt' ɛ ɛgersuare kendojne kenge te vendit. Keto kenge ngajne me ze te çkulure nga tɛperic' ɛ geλimit δɛ te gazit.

Keto kenge ŋɛri s' i flɛt dot: lindine vɛtem anes' se kenɛtavɛt a mi bariϭterat ɛ Alpɛvɛt. Πer te mundure te kendoje me keté me-

142

nyre, ηεriu duhεte te kεte deguare dukε lindure zene qe ben val ε kenεtes mi δoget te lundrese; zen' ε ujit qe bijε pika pika mi koritat mε uje per kafɞete; zen' ε émbele t' εrese kur sitεt ner gembat te brεδavεt; te kεte deguare te mungurisurit te qarte te meɞqεravεt δε tringeλimen' ε zilεvεt te tyrε ne bart te luaδεvεt; δipjεte gastorε te çilimiηεt qe ɞtrihεne ne dieλe mi kaɞtet a mi qipit te barit; te folurit mε zê te poɞterme te vluarevεt q'εcine dore per dore perpara plεqεt ε qe kuvendojne per fatbarδesine qe do te viηe; duhεtè qe te kεtè ndjεre hiδerimne qe ndjεn uɞtar' i ri kur ndahεte nga te daɞurit ε tij, a gaze qe trεgon ε zene qe nxjεr dukε kδyεre ε kur ɞεh se largu majat ε ɞtepivεt te pɞatit te tij. Kenget ε Svicrasεt quhεne Ranze. Vaɞat' ε djεmt' ε Alpεvεt i duan aqe ɞume ketó kenge sa u behεte zemera cope cope, kur i degoje noηe hεre, lark memeδεut te tyrε.

Mε ηe zê te ketyrε kéngevε u vijne ηe mije gérera ne ment. Keɞtú eɞte gatuare zemer' ε ketyrε ηéreze δε ε tere botése. Иe zê i kujton ηe gê, ηe çast i perɞkron te tere jεtene, ηe lot i vjεn ne syt δε ne keté lot eɞte fɞεhure ηe giδesí ε tere. Иεriu sa te jéte m' i drεjte ε mê pa faj, ε mê zemermir, aqe mê tεper i ndjεn

keto ndjɛrjɛ. Zemer' ɛ ŋɛriut eϭte si ŋe ϭteŋi: sa te jɛte ɛ zbrazete, aqe me tɛŋer trengeλin.

IV

Vɛtijat ɛ.ketyrɛ ŋérezvɛ ðɛ sot jane si iϭine qemoti. Svicrasi eϭte ŋe ŋϭatar i ŋerjɛteϭme: eϭte ŋafaj, ŋuŋetor, bari, bujk, eϭte memeðɛtar i mire, uϭtar ðɛ ŋuŋetor i ŋaloðure; ŋo mê tɛŋer eϭt' i lire ðɛ as farɛ s' mɛŋdohɛt ɛ s' meŋoŋ kur duhɛte te jaŋe jɛteŋ' ɛ te blɛre mɛ ŋakt te vɛt lirin' ɛ tij. Vogelí ɛ memeðɛut ja ka bere Kaŋtóŋiŋe (kaŋtóŋ: si kazate toŋa), si ŋe femije. S' lakmoŋ te mare noŋe veŋt te huaj, ŋo trémbɛte ϭume sɛ mos humbase veŋdiŋ' ɛ liriŋe, dukɛ arðure te huajte ɛ t' i rembɛjŋe ato. Mɛ qeŋe qe do fort liriŋe, s' baϭkohɛte mire mɛ Kaŋtóŋɛt' ɛ tjɛre, sa do q' ɛðé ata jaŋe ŋga rac' ɛ tij, ɛ te beje ŋe baϭkim te forte. Ne sɛt te tij ŋe mbrɛt eϭte ŋe tiráŋ; ɛðɛ ŋe rɛŋublike (ðimokratí, xumhurijɛt) te ϭtreŋguare ɛ te ŋergiðeϭme ŋuk' ɛ hɛq dot. Svicrasi do qɛvɛriŋ' ɛ veŋdit, do zakoŋɛt, ɛ jo ŋomɛt; do qe ç'do veŋt te qɛvɛrisɛte (tɛ guvɛrŋosɛte) mɛ ŋleqesít ðɛ ŋas zakoŋɛvɛt te vjɛterɛt: te jɛte ŋe femije Te mos kiϭ veŋdiŋ te forte ɛ te varfere, ɛ te mos ta kiϭ ruajture ŋatura ðɛ trimerí ɛ djɛmɛt te saj, qe ŋe

hεre do te kiɵ per te humbure. Daɵte Пεrendija δε pofte ɵume kohe, si ŋe kujtim prεj kombεvεt te pare ne mεst te qytεterise mε grinda t' Evropese; si ŋe race asjatere ne mεst t' atyrεvε qe zihεne ε perpiqεne ne kembet t' Alpεvεt; pofte si ŋe vent per te pɵtεtur ε te mprojture ata q' ikin nga trazimεt ε nga ligesite ε kombεvεt te perendimit.

Ketó vεtija te mira vεtem ŋe ε lige i xgyros, ε kεqε qe ka ç' do komp i varfere: kurcimi δε lakmimi per te fituare. Kurcimi i ɵtrengon dorene δε zémrene. Пer te sjελe pake florí ne vendit te tij, qe s' ka, ɵεt ç' do gê εδε gakn' ε vεt. Si trim' i bεsese q' eɵte, per pake roge ɵerbεn kedô mε gakt te tij. Θerbεn mbrεterεt δε uɵterit* ε huaja: luften' ε ɵεh si ŋe mjεɵterí. Vrεt ε vritεte per ŋe cope εrgent. I lire ne vent te tij, gεr me dijε ndihtε mbrεterεt per te mare botene nene xgεδe. Kur sos ɵerbimne me ŋ' ane, hiδεte me ŋe tjatere, mε gak te ftohte si qemoti filεt ε mesuare per lufte, ε te cilet leftonine mε até trimerí per Rómasit si δε per Пεrset.

V

Иérezit' ε perendimit t' Evropese mê pare u

* Qemoti, pa sot Svicrasi merεt mε mjεɵteri ε mε trεgeri.

perhanne ner fuɵat ðε ne funt farε u ngine ne malεt t' Alpεvεt. Ne koherat te moçimε kur ŋérezite tufe tufe vεjin nga ŋe vent me ŋe tjatere, ŋe tufe nga Syεdasit ε nga Sεmbret (Sεmbret iɵine ne Danemarke), raca te forta, te luftese ε te mesuara ne te ngritat ε n' akuλεt te vεriut, u uŋ drεjt jugese ðε εrð ε qendroj ne Svicre, sε ky vent u ngantε me malεt te mvεɵure me brεða, me kenεtat ε me boret te memeðεut te tyrε. Ɑtat' i mað, lεɵrat' ε vεrða, te kaltertit ε syvεt, barðesí ε fytyrese, buperí ðε trimerí ε Svicrasεt qe jane ne majat mê te larta t' Alpεvεt, ðε εmerat' ε fisεvεt, te tera ketó gerera qe ngajne kaqe me te Syédasεt, trεgojne bukure qe trimat' ε Alpεvεt kane até peze q' εðε ŋérezit' ε vεriut t' Evropese.

Ketà kombε barbare kiɵine sjελe mε vεthε fêt' ε vjεtera te vεriut; po misionεret' ε Italise ε te Francese i kðyεne ε i bene léhtazi te kriɵtεre: butesí ðε ɵpirtmiresí ε Svicrasεt nuke qendroj kundre priftervεt ðε pa ɵkuare ɵume kohe ŋe tok manastire u ngrεhne neper malεt. Пake mê pasdaj, εrðe ðε disá tufe nga Franca ε nga Alemaŋa ε uperzjεne mε tâ. Kryεt ε ketyrε kombεvε bene fortεrεsa ner Alpεt ðε nga plεq q' iɵin ubene ŋe λoj zoteriŋ.

BKSH

144

Ne ϭεkeλt (ηe qint vjεt) te tεtte ηas Kriϭtit, Ǥarlemaηi, mbrεt' i Frankevεt mori te tera zoterît' ε Svicrese ε ja ƌa Alemaηese, imηεrator' i se ciles ubê kryεzot i zoteriηεt te Svicrese. Svicrasite, ηohne ηer kryε mbrεn' ε Alemaηese, mê tεηere qe ti mηroje nga kombεt ε huaj ε mê tεηere nga Ungaret q' u binine me qafe; andaj ne Svicre ç' do ηεri iϭ i ϭtrenguare te jεte uϭtár kurdohεre qe kiϭ lufte, a qe memeƌεu ndoƌeϭ ne ηεzik. Kesi soj qytεtet sa vinin ηo ndaheϭin ηeri nga tjateri. Mbrεt' i Alemaηese dergontε ηe nekembes ne Svicre, i cili mir εmerin Baji (si Valiηte qe dergon Tyrku ne Ǥqiηeri); bajiu iϭ ηykates, ηo mê tεηere mundoηes ƌε ϭtyηes i keti vendi.

Kónterit (zoteriηte) ε kantonεvεt Argovi, Raηεrϭvil, Toηεmburg ε disa te tjεre mê te vεηele donine sicili t' urƌeroje ηas gratit te vεt keta malε, ƌε ηer te bere mê tεηere te liga, ηϭtεteϭine me mbrεn' ε Alemaηese, ηo vεtem ηer keté qeλim te ηeϭtire, ƌε keϭtú ky vent i varfere vuantε aqe ϭume nga ηaresi ε lige ε tij, sa ƌε nga te huajte.

Keta konter kiϭine nakar ne mεst te tyrε, ƌε ηer nom s' kiϭine ηervεç sε ç' u ƌoϭ ligesi ε tyrε. Vεtijat' ε ketyrε iϭine t' égera si ƌε ma-

lɛt tɛk urƌeronine. Jɛteϭkroŋa ƌɛ peraλate qe ƌuhɛnė per ketá jane te tmɛruara ɛ te ᵹakta. Ŋe ŋᵹarjɛ qe ƌuhɛte ƌɛ sot per kontin' ɛ Toᵹɛnburgut trɛgon fort bukure me ç' menyre ᵹykonine:

Θteŋi ɛ tyrɛ iϭ mi ϭkembêŋ te varure buze kenɛtes se Lyzɛrnit ƌɛ ne te cilet noŋe armik s' ᵹɛntɛ dot anene te hyje. Ŋe nga ketá zoteriŋ, i quare Hanri Toᵹɛmburg, kiϭ mare ϭoqɛ ŋe grua te quajture da, bukurí ɛ se cilese iϭ ɛ vétɛme ne te tere Svicret. Hanriu dontɛ ϭume te ϭoqɛne, po i kiϭ ƌɛ aqe zilí; ŋe ŋᵹarjɛ ja vɛndosi kete zili q' i nxintɛ fatne. Ŋe dite tɛk Ida veϭtrontɛ nga dritarɛja kenɛtene ƌɛ arat' ɛ ᵹɛlberuara qe ϭtriheϭine nene syt te saja, unaz' ɛ martésese i ra nga giϭti ƌɛ ajo ɛ haroj ne ƌoget, m' ane te jaϭtesmɛ te dritarɛse. Ŋe korp dukɛ pare unazene qe vɛtetintɛ nga pezat' ɛ djɛλit u qas, ɛ mori mɛ qɛpt ƌ' ɛ ϭpuri ne folɛt; po dukɛ pare qe floriri s' vlɛn sa ŋe koqɛ ɛlp per te vɛᵹelite, ɛ hoƌi jaϭte çɛrƌese Ŋe ϭerbetor' i kontit qe ᵹahtontɛ m' ato ane ca dite mê pasdaj, ɛ ᵹɛti unazene ƌɛ mɛ mos diture ɛ kujt eϭte ɛ kujt t' ja ape ɛ ϭkoj ne giϭt te tij. Konti Hanri dukɛ pare unazen ɛ se ϭoqɛse ne doret te ϭerbetorit, ate çast i vatɛ mendja me

145

te lige ꝺε i εrꝺ dyɕmim nga bεs' ε Idese. Па deguare tjatere gê po zemerimn' ε kεqesin' ε tij, liꝺi djalen' ε gore ne biɕtit te ηe kali te pa mesuare, i cili dukε nxituare mi fεpat ε mi ɕkembeηt, copetoj trupn' ε te pafajit ɕerbetor. Пasdaj mori te ɕoqεne ꝺ' ε hoꝺi nga muri ε perpoɕ ne grεmine. Kenεta ꝺε ɕkembeηte s' ε dεɕne Iden, pafajε. Majat ε ɕkembeηεt ꝺε disa driza ε fεpa ε mbajtne pεj robavεt ε pεj lεɕravεt te gata, ꝺε kestú mε ndihmet t' εpesiravεt, sε qε nate, mundi te ɕpetoje ε vatε u pɕεh ne manastirt te Fiɕingεnit, atjé afere. Kur doλi ne ɕεɕ drεjtesí ε saj i ɕoqi vat' ε i ra ne kembe, po Ida sa do q' ε ꝺuroj s' dεɕ mê te beheɕ ε ɕoq' ε tij, ꝺε sosi jétene ne lutjε per te ɕoqne, per te-varferin ε te-pafajin ɕerbetor, ε per te tere kombin' ε saj qe hiq giꝺ keto te keqia.

VI

Te ketiλa punonine atá zoterín barbare qe mundonine aherε Svicren' ε póɕtermε. Пo lartesí ꝺε εgersi ε vendit kiɕ mbajture te lire disa femije pɕatareɕ qe pijine peꝺ kεnetes' se Kater-Kantónεvεt, ne ɕvici, Uri ꝺε Under-Vald. Nga an' ε vεriut i ruantε kenεta, nga juga majat ε malit

ɛ akuλɛt te larte ꞵɛr ne qiɛj, ƌɛ nga an' ɛ̂ Alemaŋese kiɵine trapɛ te ƌɛλe ƌɛ pyjɛ te déndure. Keta malesore s' ŋihnine per mê te maƌ pervɛç sɛ pake mbrɛn' ɛ Alemaŋese ƌɛ guvɛrnóseɵine mɛ ŋe λoj rɛpybliku. Ndéŋesit' ɛ véndɛvɛt t' uŋete, q' iɵine nene ŋe tok tirane, benin zili lirise ƫe malesorevɛt rɛƌ kenɛtes se Kater-Kantónɛvɛt. Disa qytɛte t' aferme, si Zurihu ɛ Lucɛrna, per te ɵpetuare nga ligesit' ɛ mbrɛtit ɛ te bajiŋɛt, baɵkóheɵin hɛre hɛre mɛ malesoret.

Kont Rodolfi, qe hipi ne front t' Alemaŋese mɛ xꞵɛƌjɛt te botese, u kujtua q' iɵ Svicras ƌɛ i mprojti ɛ i kujdɛsi mire. Ho i biri Albɛrti, pat nakar per lirine qe mbanine keta ŋɛres trima ner ɵkembeŋte mɛ bore, ƌɛ dɛɵ te mir nene zꞵɛƌe ɛ te beje rob te tere Svicren. Hérezit' ɛ Θvicit, t' Urit ƌɛ t' Unter-Valdit u baɵkuan ɛ liƌne bɛse per te ruajture zakonɛt, nomɛt ƌɛ lirin' ɛ vjɛtere, ɛ te leftojne kur te duhɛte kunder mbrɛtit t' Alemaŋese qe doj t' i nenezꞵɛƌose. Albɛrti si pa qe s' munt te geŋɛje mɛ ƌurimɛ keta bupa, dergoj ne mɛst te tyrɛ urƌetare mɛ nɵterí qe te ɵtronin véndine ɛ te trɛgonin maƌesine, ligesine ƌɛ forcen' ɛ mbrɛtite. Keta urƌetare quheɵin **bajiŋ**, si kunder ɛ ƌame mê sipere. Bajiŋte bénine mê te ligat' ɛ

146

ligesivet, vendi vuante δε renkonte nene keté zgεδe te peσlire: ripuin botene, pembεnin gen' ε tjaterit, qertonin δε vinin ne burg ηérezit pafaj, gykonin per te miren' ε ati qe εpte mite etj. Duke pasure force δε fuqi te maδε me anet te mbretit s' linin te pauδe pa bere; renkimet ε ulerimat, qe munt te çanin guret, s' lendonin dot zemrat' ε tyrε; me qene q' iσine te zoterit' ε kenétavet δε te forterésavet s' trémbeσin nga gesendi. Veç te liqte ηeri s' i donte, po nga pahira giδe u bindeσin.

M' i keq' i ketyre ηérezvet te mbretit t' Alemaηese iσ bajiu Γesleri, ηe ng' ata ηerezit' ε liq ε me σpirt te ndyre qe σtrengojne aqe σume botene nene hεkurat sa εδε hεkuri δyhet ε keputet nene duart te tyre. Γiδe ato anet qaheσin nga te keqijat' ε tij ε nga vrasjet pa pune qe bente; emer' i tij εpte tmêr, hiδte driδjε ner zémerat. As doj fare te pσih sa s' doj te miren' ε sa kerkonte te beje rob (skλav) keté komp fatzi. Qenj' ε tij ne ηe pσat, iσ ηe mekat' ε maδε per até vent. Πakeze fatbarδesî δε pasjε te σih me ηe σtepi i dukeσ sikur ata pσataret' ε lumture kiσine bere noηe faj δε s' ε zij gumi pa kaλur fatin' ε keq, ε pa kδyere ner lot ε ner hiδerime gazin' ε pafajvet.

VII

Иe dite tɛk ϭetittɛ mɛ ŋérezit' ɛ tij n' arme, ne Kantont te Ɵvicit, pa ŋe ϭtepi te rê q' iϭ kđisure mɛ ŋe stolí ɛ bukurí pϭatareϭ, prɛj ŋe àte femijɛ, i quare Vɛrnɛr Ɵtaufahɛr.

— ‚Nuk' eϭte turp, đa, dykɛ kđyɛʳe drɛjt páseseɛt te tij, qe te ketiʎe ŋeres te dobet te bejne te tiʎa ϭtepi te bukura, kur kasoʎɛt jane mjaft per tâ?"

— Lɛrɛ ta mbaroje, đa ŋe nga te liqte qe kiϭ pas; pa kur te mbarohɛt, te gđendim ϭenimɛt' ɛ mbrɛtit ne portet, ɛ te ϭohem ahɛrɛ ne i zoti dote kuxoje te đote q' eϭt' ɛ tija.

— Mire đua, đa Гɛslɛri.

E, mɛ gaz ne zemer, per ligesine q' i kiϭ per te bere pϭatarit, vajti drɛjt uđese.

Пô ɛ ϭoq' ɛ Vɛrnɛrit iϭ perpara dɛrese, kur ϭkontɛ bajiu, đɛ kiϭ deguare ç' đane. U-drođ frikɛ ɛ per te mos zemeruare mê tɛpere tirane perzuri punoŋesit đɛ mjéϭterit, pa ngrysure akoma.

VIII

Ne mbreme kur ɛrđ i ϭoqi, ɛ pyɛti: psɛ s' punonin punoŋesit?

„Sɛ ŋe kasoʎɛ eϭte mjaft per nê" jú pergig ɛ ϭoqɛja dukɛ kujtuare ç' kiϭ đene Гɛslɛri.

Vεrnεr Gtaufahεri ndeŋ i vréŋtur δε kerkoj darkene: ε ϭoqεja i pru vεtem buk' ε uje. Aγ pyεti ne u-ϭosne δit' ε εgera ne malt δε piϭqεt ne kenεtet.

„Buka δε uji a nuke jane mjaft per ŋεres si nê?" Θa ε ϭoqεja.

Hengri bukene δate pa δene gesεndi. Kur εrδ nata ra te flεre ne ϭtrεset qe kiϭ kurdo-hεre, po ε ϭoqεja s' dεϭ tà ndaje mε tê.

„Πε largohεϭ, δa Vεrnεri, nga aγ qe pεj kaqe koh' ε tehú ε kε ϭoq?"

«Sε ŋεres fatziŋ si nε, s' duhεt te pjελin rober mê fatkεq akoma sε ç' jεmi!»

Ahεrε zu ε i pefεu ç' kiϭ deguare nga nekembes' i mbrεtit δε nga pásεsit ε tij. Vεrnεrit i εrδ fort likϭt, ungrit mori paλen q' iϭ varur ne mur, δε pa δene fjale, u-uŋ ne zaλ, hipi ŋe lundrε pεϭkatari, kapetój kenεteu' ε Kater-Kantonevεt, δε pa ngδire vatε ne pϭat t' Atinghauzit, ne ϭtepit te vjεhpit te tij, Valtεr Fursti.

Valtεr Fursti pa pyεture te δendrin ç' ε siλ kaqe mε nate ne ϭtepit te tija, i pru miϭ ε vεne perpara, pas zakonit te plεqεt t' ahεrçme. Vεrnεri largoj mε dore gέλete δε δâ:

«Kam bere bê, qe te mos pi vεne ε te mos pϭtεt miϭ ner buzet gεr sa te jεmi keϭtu rober nene te huajte».

Vjεhpi mε ϑéndpin ndeƞne ϑε u-fjalúane mε ze t' uƞte, nga ligesit' ε tiranit ϑε nga ꞡendj' ε kεqε qe ndoϑeɵ memeϑεu i tyrε. Kerkuan ne ment te tyrε cilet iɵin ata q'i kiɵ mundúare mê tεꝑer Γεslεri, ε q' iɵin merziture mê ɵume nga kjo zꞡεϑ' ε ꝑeɵtire. U εrϑ ne ment ƞe ꝑɵataʀ i rî i quare Mεlhtal.

Иe dite tεk ky ꝑɵatar leronte n' aret te tij mε ƞe ꝑende qê fort te bukur' ε te forte, ƞe ƞεri i bajiut Γεslεrit ɵkoj atjε afere, ꝑa mε sy nakari qεte te forte, te mire ϑε ϑâ: qe «ƞe bujk rob z' duhεt te kεte qê kaqe te bukure» εϑε zu te ꝑrεse ꝑiꝑat per te mare kafɵet' ε t' ja ɵꝑjεre te zotit te tij. Mεlhtali s' duroj dot keté menxyre ϑε mε hostεnt i ra ƞεriut te Γεslεrit ε i ϑεu ƞe krahe. Πasdaj si ε ꝑa qe bajiu do ta zij iku ner ꝑyjεt, u-ꝑɵεh ε pontε mε ꝑεme ε mε ꝑeƞe a mε ç' iꝑnin ꝑɵataret. Bajiu dukε mos ꞡεture fajtore ϑipi t' an' ε tij ϑε i nxori syte, i mori te tere ꞡene ϑε ε la te liꝑiƞ ner rugat.

Valtεr Fursti ϑε Ϭtaufaheri ϑane qe i tiλe ƞεri iɵ si duheɵ per noƞê ꝑune kundre tiraníse. Vajten ꝑra, ꞡεne Mεlhtale tεk qε ꝑɵεhure ϑε i ϑane ç' donin te benin kundre Γεslεrit, q' u kiɵ djεgur zémerne. Sicili ng' atá iɵ nga

BKSH

ɥe tjater kanton: ɥéri nga Ɠvici, tjatri nga Uri δε i trεti nga Under-Valdi. Te giδe ɥihnin ɥérezit mê trimat te Kantónεvεt te tyrε δε ata q'iɞine mê te merziture ε qe kiɞine ɲare mê tεɲer te liga nga guvεrn' ε mbrεtit; sicili zgoδi δεte ng' ata δε δane fjale te vεne me ɥe vent, Grutlî, ɲer te líδure bεse atjε ε te fjalohεne qyɞ te ngrihεne kundre kesaj tiranijε, te bejme bε, te lirohεn a te vdεsen.

IX

Grútli iɞ ɥe hunde mali i futur ne kenεtεt, i ɲεδúare ne te tri anet mε valet ε ujit, ɲɞε-hure nene hijε te brεδavεt te déndure; iɞ ɥe vent prâ fort i mire ɲer ɥe mblεδjε te natese te ketiλe, ε ɲer ɲúnera te bεkuara te meme-δεut. Ɲe ɥεri i vene ne guhet te δεut, tεk ɲiqeɞ kjo hunde mε tókene, i ruantε mire nga çdo frik' ε tinzárevεt te Ɣεslεrit; ndryɞε ki-ɞine δε lundrat te ɲɞέhura ane kenεtese ɲer te mundure t' iknin kur te ɞihnine qe ɲo vine tin-zaret ε ɲérezit' ε liq te mbrεterise.

X

Ne natet te ɞtatembeδεte te vjεɞtes se trεte, 1307 ɲas Kriɞtit, te triδεte trimat qe kiɞine δene bεse te vdεsin ε te lirojne memeδεn' ε

tyrε nga zgεδ' ε te huajεt, dukε uηure veç ε veç nga malεt, a dukε kapetuare kenεten mε barkat u-ποqne, sikunder kiσin δene fjale ne Grutli. Qjελi, δeu, yjte δε valet' ε kenεtes íσine trεgóresit ε tyrε. Ketá trεgóresit ε natures kupe s' kiσine pare noηé mblεδjε mê te bεkuare ε mε qeλim mê te larte ε te σeηteruare sε ε ketyrε triδεte búpavεt mε zemer. Ketâ ηεres donin lirin' ε tyrε. Zoti ηεrine ε beri te lire, qyσ kuxon ηe ηεri te beje rob ηe tjater? Zoti ηεriut i δa lirine per mê te maδεn' ε δénjevεt ε te miresivεt. Ay qe perpiqεt ε lefton per memeδεn' ε per lirin' ε saj ka lartesúare εmrin' ε Zotit δε fuqin' ε perpíδéσmε qe krεu ne drite piδe ç' na σεh syri, ε mê te miren' ε tyrεvε, ηεrine, te cilit i δa lirine qe te ηohe te verteten ε te σerbεηe ηεrezine. Natura kombεt i beri te lire; mε ç' te drεjte vine te huajte ε urδerojne ηe tjater komp?

Ketá ηεres s' humpne kohe mε fjale ε t' apin kurajo σoku σokut. Te tere kiσin até pê ne mendjεt; disa fjale mε zê t' uηte, ca te σtrenguare dúarte δε te tére muare vεσ σoku-σokne: si-cilidô vintε te liδηe bεse, ε jo per te δene zjar σokut; ç' fjale munt t' iσ mê mε σpirt sε kjo pjεkjε ε natese ε ketyrε ηéreze q' u piδtε

 149

ɡak zemra per lirin' ɛ tyrɛ? Kur çdo ŋɛri ka até pune ne zemre fjala eɕt' ɛ tépere. S' kiɕin arδure per ŋe pune te lige, po per lirin' ɛ tyrɛ ɛ te ŋeɡákeset.

Dy ng' ata t' arδurit iɕine armiq, per punen' ɛ ŋ' arɛ; kur ŋe tjater i zuri ɛmerin' ɛ ŋérit ngojɛ δɛ ɛ trɛgoj, tjateri δâ: «ɛ ŋoh mire, eɕte armiku im per punen' ɛ arese»; pasdaj dukɛ kδyɛre drɛjt armikut i δa mɛ maδerî: «Zoteuî, jɛmi arɯiq perpara ɡykatesit, po ketû jɛmi veλɛzer' ɛ te baɕkuare; puna eɕte per memeδene ɛ per lirine, andaj per keté qeλim i hapojme te tera» δɛ i δa dorene.

Valtɛr Fursti, Vɛrnɛr ɕtaufahɛri δɛ Mɛlhtali δane duarte ɕoku-ɕokut δɛ δane: «Japim bɛse per Zotn' ɛ vertɛte, perpara te cilit mbrɛti δɛ bujku jane baras, japim bɛse te pojme ɛ te vdɛsim per veλɛzerit tane; te ngrihɛmi te tére baɕke, te mos durojme ketó te keqija qe bejne armiqte ne memeδêt téne; te mos bejme as vɛte noŋé te pauδe; te japim ŋe funt kesaj tiranise qe ben mbrɛti, ŋérezit qe na dergon δɛ paresija; po te mos vrasim as nɛ ŋɛrí pa pune ɛ pa faj».

Keta trima per te pare bene ŋe kovaç plak, sɛ per pune te bɛkuara si te memeδɛut s' veɕtron ŋɛri te behɛt i pare vɛte, po te mbarohɛte puna δɛ te goditɛt qeλimi.

Dit' ɛ ngritjɛse u ɵenua per kryɛn' ɛ motit, d. m. đ. me ŋe te Koλoʐɛkut 1308, pas Kriɵtit. Πraλat' ɛ Svicrese đone qe, trɛ burimɛ dúaλe nene kémbet te çdo kryɛse qe liđe bɛse per lirin 'ɛ memeđɛut te tyrɛ; ketá burimɛ jane đɛ sot. Πo praλa ketu ɛ vogelson mađerin' ɛ punese, sɛ çudija s' eɵte tɛ burimɛt, po ne zémret te ketyrɛ triđɛt ŋérezvɛ, nga zémer' ɛ te cilavɛt mburoj liri đɛ fatbarđesî ɛ Svicrese.

XI

Te nɛsermɛn ne menpɛs, ligesi ɛ ŋe konti q' ɛ mprontɛ bajiu, temɛpoj te tere bótene. Ky zotení vɛtɛ ne ɵtepit te ŋe bujku đɛ dɛɵ te rembɛje ç' kiɵ mê te daɵure ɛ mê te vjɛjture malesori vɛtijemire; mi keté, pɵatari vrɛt mɛ sepaten kontin, đɛ baɵke mɛ te ɵoqɛne u pɵɛh ne pyλ.

Kjo ngarjɛ beri te driđɛne te tere pɵataret' ɛ Alpɛvɛt. Γiđe muare vɛɵ qe, sa te jɛne nene keté tiraní telige, nga pesɛndi s' do t' iɵine sigure. Иe ɵumice u liđne mɛ te triđɛte bupat ɛ lígese. Πo prape zémrat s' buçinin akoma; đika s' kiɵ vature pɛr ne muɵkerit.

Иe tjater ligesí ngriti kundre tiranise zémrat' ɛ àterɛt, te mémavɛt đɛ te djɛmɛt: sikur ti-

rani ε ŋerezεt te mbrεtit, doj te mbliđtε ŋe tok te keqija kundre vεthεse.

Ketu dεl ne 6ε6 hεren' ε pare, per lirit te memeđεut, εmer' i Γyjom Tεllit.

XII

Te murmurisurit ε te qaret ε malesorevεt kundre ligesivεt qe bentε Γεslεri n' émerit te mbrεtit, ne vent qe t' ja pakesojne ato, per kundre ε zemeronine mê tεper đε ja 6tonine terbimne. Dontε mε force ε mε te kεq te mbytŋe te murmurisurit ε ŋe kombi pafaj, q' ε mbantε nene zpεđe; sa duronin pindja aqe ay 6tontε ligesine; u εptε çik botese đε kerkontε te pεntε noŋé per te vrare ε per te mare me qafe. Ne p6at t' Altorfit ki6 vene me ŋe 6ε6 ne mεs te p6atit ŋe hû, ne majet te cilit ki6 vene kesulen' ε tija mε 6enimεt ε mbrεtε-rise, đε urđeroj qe ku6dô te 6koje m' até ane t' i falεj asaj cope kesulε; vuri đε ŋεres te ruanine atjε afere ε u ki6 đene urđer te zinin ε te liđnine até qe te mos uŋe6 perpara drurit. Bot' ε pore ε hoqi keté tiranî te Γεslεrit, nga 6kaku i temε-rit qe ndjεntε. Vεtem ŋe qendroj kundre: ŋe p6atar nga Uri, pε6katar' i kenεtes đε pahtor i đivεt t' εgera ner malεt i quajtur Γyjom Tεll.

BKSH

Γɛr m' até dite nuk i dinin pervɛç djađtesín' ɛ tija me te qeλuare mɛ hark ɛ mostrembjɛne qe kiϐ per te notitur mɛ barket, sa do mɛ vale t' iϐ kenɛta.

Пandɛhnine sɛ aqe s' perzjɛheϐ ner punera te vendit sa as ɛ kiϐin ftuare naten q' u poqne te triđɛte trimat ne Grutli. Falja perpara ŋe kesulɛ i iϐ dúkure Γyjom Tɛllit, ŋe roberî ɛ turpϐimɛ qe s'i ka hijɛ ŋe ŋɛriu mɛ zemre. Иérezit' ɛ bajiut ɛ zune đ'ɛ liđne pas hurit qe mbantɛ kesuλen; Γɛslɛri kur degoj kete u gezua fort ϐume, ng' ajo qe gɛt ŋe fajtor, mi te cilen te nxir zemerimne đɛ çmire qe kiϐ mi kete komp. Nxitoj n' Altorf mɛ ŋe ϐumice ŋɛres pas.

Пo ketú đenjɛt' ɛ Svicrese, te pɛrzjɛra tɛper, lene fjalen vjɛrϐavɛt, te cilat vɛtem, mundin te perjɛtosin ngarjɛt' ɛ para te lindjɛs se kombɛvɛt te lire. Na sɛ si vjɛrϐetor' i mađ i Alemaŋes' ɛ i Svicrese, Ϭillɛri, pefɛn, pas đénjɛvɛt đɛ pepaλavɛt t' Alpɛvɛt, ngarjɛn' ɛ mađɛ đɛ te temɛruare ne mɛst te Γyjom Tɛllit ɛ te ligut Γéslɛr:

XIII

Иe ϐɛϐ me ŋ' ane te pϐatit Altorf. Ne mɛst te ϐɛϐit eϐte huri mɛ kesulet, đɛ pɛđ atí ŋérezit

ε Γεslεrit; andεj ketεj luaδit jane disa grâ, bupa δε djεm te tmεruare dukε pare punen' ε lige te tiranit. Majat ε larte t' Alpεvεt mbuluare mε bore dukεn atjε tεj; qiελi εθte i kδiελte, sikur natura po çuditεt ε po i zemerohεt tiranise qe kerkon te mare δεne nene zgεδe. Иérezit' ε tiranit kuvendojne mε zê t' ŋete ne mεst te tyrε.

Frisardi δε Lεutoldi jane te dy rúajtesit' ε tiranit.

Frisardi δa. — Kot po ruajme! Иεri s' ka per te θkuaře ketεj ε t' i falεt kesulese; hεrat ε tjεra kiθ aqe ŋεres sa δε ne trεkt; pô qe kur kane varure keté gogol, luaδi eθt' i θkrεte.

Lεutoldi. — Nuke θohem pervεç sε ca rjεpacake qe vine ε xbulojne kokene, dukε hεqur kesulet' ε grisura te tyrεvε; pô ŋerezit mε sεnder mê mire potulohεn ε vεne nga uδa tjatere sε sa te vine ε t' i falεne kesaj cope leverεjε!

Frîsardi. — Ne mεzdite do te θkojne ketεj. Sot prift' i pθatit erδ ε qendroj nene hut δε nxori kryqne; giδe bota u fale, po kryqit, ε jo keti huri te ndyre.

Lεutoldi — Degô, θok! Пo θoh qe jεmi ketu si guret' ε vapεvεt. Bθte turp per ŋ' uθtar te jεte ruajtes' i ŋe kesulε te zbrazete, δε çdo ŋεri

mɛ ment ɛ mɛ ndɛr na ka per te qéϭure. Ti falɛt ηe kesulɛ! ç' marezi!

Frisardi. — Πsɛ jo ηe kesulɛ te zbrazete? une te kam pare ϭume hɛre qe ti u falɛϭ ηérezɛt qe kane kokene farɛ fylɛ.

(Hɛldegardi, Matilda, δɛ Elizabɛta mɛ djɛmt' ɛ tyrɛ apijne δɛ potuλohɛn pɛδ hurit).

Lɛutoldì. — Ti jɛ δɛlper' ɛ lige! Ti do te mundonç keta ηɛrezit' ɛ varfere. Une ne daçin lɛ t' uηɛn perpara kesaj kesulɛ ne daçin jo, mbyλ syte δɛ s' δɛm gê.

Matilda (djɛmɛt). — Çilimiη! Kjo eϭte kesul' ɛ qɛvɛritarit tene, duhɛt ta ndɛrojme.

Elizabɛta. — Daϭte Zoti δɛ ϭkofte ɛ na lente vɛtem kesulen' ɛ tija.

Frisardi (mɛ zemerim). — Θyɛni qafen ketɛj! S' kini pune ketu. Te vine bupat tuaj pa te ϭohim ne dô t' ja u mbaje te na qendrojne kundre.

(Grate ikine. Γyjom Tɛlli apin, mɛ hargune, δɛ mba te bire nga dora; ɛcin perpara kesulese, pa pare).

Valtɛrì i bir' i Tɛllit (δote dukɛ trɛguare male t' ɛt). — Eϭte vertɛt, ate, q' atjɛ ne malt druret behɛn mɛ pak kur i godijne mɛ sepatet?

Tɛlli. — Kuϭ te δa keté, biro?

Valtɛri. — Bariu. Θote q' ata drure kane

BKSH

 152

mapî ðε dor' ε ati q' i ngεt i dεl jaθte vapit pas vdεkjεse.

Tεlli. — Mε te vertεt, ata drure jane te bεkuare. A θεh atjε tεj ata malε te barðe qe kane majate pεr ne qiελ?

Valtεri. — Ato jane akuλimεt* qe trengeλijne si pemim natene, ε nga te cilete ke utεne ε bijεne avalanθεt.

Tεlli. Po, biro; ato avalanθε do tà kiθine mbyture Altorfin qe ηe hεre, te mos qεne druret mi tê ε te na rúanine, dukε mbajture ata θkembeη te temεruare t' akuλit' ε te borese.

Valtεri (si mεndohεt pake). — Ate, a ka vende pa malε?

Tεlli. — Kur t' uηες nga malεt tane ε te vες nga vεne lumeηte poθt ε mê poθte, do te θohç ηe vent fuθe, ne te cilet lumeηte s' valojne ε s' θkumbezojne; atjε gruri mbin me çdo ane ðε vendi eθte i lulezuare si ηe kopθt.

Valtεri. — Po nε psε s' vεmi atjε n' até vent te kukure, babe, po pime ketu?

Tεlli. — Ay vent eθt' i bukur' ε i mire si qiελi, po ηérezit s' gezohεn nga mbimerat qe mbiελin.

---

* Akuλimε d. m. ð. akuλεt ε malεvεt te-larte qe s' çkrijne as dimer as vεre.

Valtεri. — A nuke jane te lire si ty, ε t' urðerojne até q' u mbεt ŋga i áti?

Tεlli. — N' atô fuɵa, arate jane te mbrεtit ε te ŋérezεt te tij.

Valtεri. — Ilo, pah a munt te bejne ne mal?

Tεlli.—Kafɵet ðε ɵpεset ε pahut jane te kontit.

Valtεri.— Te paken munt te zene piɵq ne lume?

Tεlli.—Lumeŋte, dεti ðε kripa jane te mbrεtit.

Valtεri. — Ate, ç' eɵte ay mbrεt kaq' i lik? Me pelqεn mê mire te pî ketu nene avalanɵεt ðε te jεm i lire.

Tεlli. — Mire ðua, biro; mê mire afer akuλímavεt sε sa prane ŋérezεt te-liq.

(Zene t' εcine mê tεj).

Valtεri. — Veɵtrô, áte, keté kesule mi hut!

Tεlli. — Ç' kεmi nε mε tê! Eja biro!

(Tεk vεne t' ikin, Frisardi u qasεt mε korðet).

Frisardi. — M' εmerit te mbrεtit! Qendrô mos hiq mê tεj.

Tεlli (ja zê korðen). — Ç' do ŋga une? psε me ndalon?

Frisardi.— Ndeŋε kundre urðerit te bajiut, bjεme pas!

Lεutoldi. — Nuk ju falε kesaj kesulε!

Tεlli. — Leɵo-me, or mik, te ɵkoj, mos me bjε me qafe.

Frsardi. — Eja, εja ne burg!

Valtεri. — Im' áte ne burg! Ejani or ju ηε-res te mire, εjani. Ne ndihme! Duane te ϭpjεne t' im ate ne burg!

(N' até çast subaϭ' i pϭatit ƌε disa te tjεre apijne).

Subaϭi. — Ç' eϭte? ç' kini mε keté ηεrî?

Frisardi. — Ky eϭte ηe traƌetor, ηe armik i mbrεtit.

Tεlli (dukε tundur mε fort ruajtesin). — Une traƌetor!

Subaϭi. — Πo lajƌitεç, mik; ky eϭte Tεlli ηe ηεri i-ndεrçur ε mε zemre te-barƌe.

Valtεri (dukε pare pyϭn' ε tij). — Ndihme, pyϭ, duane te vrasin t' im ate!

Frisardi. — Ne burg, εce!

Valtεr Fursti. Qendroni! Jam nekembes i fajtorit. Πεr zotn' ε vertεte, ƌua-me-ni ç' ubê?

(Mεlhtali ƌε Ϭtaufahεri apijne).

Frisardi. — Nuke dô te ηohe bajine.

Ϭtaufahεri.— E ka bere vaλe keté, Tεlli?

Mεlhtali. — Πo geηεn; ti jε ηεri i lik!

Lεutoldi. — Nuke ju fal kesules.

Valtεr Fursti. — E pεr kaqe pê do te vεje ne burg?... Orε miq mεrmeni mua ƌε leϭoni Tεlle.

Frisardi. — Nε bejme detyren tene; tî pî ε mos fole. Eni, t' εcim ta ϭpjεme ne burg.

Mɛlhtali. — Kjo eσte ŋe ligesî qe s' hiqɛt, do te durojme qe te σpiɛne keté te mjɛre ne burg, pa noŋe faj?

Subaσi. — Orɛ miq, nɛ jɛmi mê te forte; t' i ndihim σoku σokut ɛ mos lɛme te σpjɛne Tɛlle ne burg!

Frisardi. — Kuσ do kuxoje te qendroje kundre urƌerit te qɛvɛritarit?

Trɛ pσatare vijne ƌɛ ƌoŋe: ç' eσte? A tu ndihim ƌɛ nɛ. Te pahime keta ŋérezit ɛ mbrɛtit?

(Trî grâ vine).

Tɛlli. — Hiquni, miq; pa te doŋa une te perndorŋa fórcene, pandɛhni sɛ do te kiσa frike nga korƌet' ɛ tyrɛ?

Mɛlhtali (Frisardit). — Do te kuxoσ vaλe ta març nga duarte tona?

Frisardí (dukɛ ƌipure). — Ndihme! U ngrine! U pernderkryɛne!

(Degohɛt zê se largu).

Grate. — Na ɛrƌi bajiu!

Frisardí (ƌepɛt mê fort). — Ndihme! U pernderkryɛne!

Ctaufahɛri. — Θipe sa te pelcaç!

Subaσi ƌɛ Mɛlhtali. — A do te puσoç!

Frisardi. Ndihme! Ndihme!

Valtɛr Fúrsti. — Bobo ɛrƌi guvɛrnari, na prɛu ɛ zɛza!

154

(Tésleri mi kale, Rodolfi, Rudensi, Berta δε disa ηeres te bajiut apijne).

Rodolfi. — Hapni uδe guvernarit!

Tesleri. — Te perhapen! ç' eσte ky pemet? kuσ δepiste? Dua ta di (Frisardit). Qasu, cili je ti, ε perse kε zene keté ηerí?

Frisardi. — Zot i nderçur, une jam ηe nga uσtaret' ε tu qe ruaη keté kesule; zura keté ηeri, se s'doj t' i faleσ, δε po ε σpiηa ne burg, kur bota po perzjehet δε s' me lε te beη urδerin tent.

Tesleri. — Tεll, qenkε kaq' i keq sa te qendroσ kundre mbretit δε kundre meje, nekembesit te-tij, ε s' kε dáσure t' i faleç kesules? Keté kesule ε kam vene per te provuαre besene tuaj, ti s' u binde urδerit tim, δε kjo me jep te kupetoη seç gerra te liga kε ne zemret.

Telli. — Zot' i mire, me ndje; fajtova nga padija, δε jo duke daσure. Te pergerohem.

Tesleri (si mendohet pake). — Tεll, δone qe ti je fort i djaδte ne te hequre harg, ε qe kurdohere ε gotit qeλimne.

Valteri. — Mε te vertet, zoteni, im' ate qeλon δε godit ηe moλe ηeqint çape lark.

Tesleri. — Ky eσte yt bir, Tεll?

Telli. — Si urδeron, zoteni!

Γεslεri. — Kε ϭume djεm?

Tεlli. — Kam dy.

Γεslεrí. — Cilen do mê tεpεr?

Tεllí. — Qe te dy i dua ɥe λoj, zoteni.

Γεslεri. — Fort mire; kur qeλokε ɥe moλe ɥe qint çapε se largu, dua te provoɥ djaϑtesine tendε. Πa te te ϭoh; behu gati te qeλoç ɥe moλe mi kryεt t' yt biri; veϭtro ϑε ε gotit qe mε te paret, sε ne mos, kε kokene ne rεzik.

Tεlli. — Ç' urϑer te tmεruare me εp keϭtu zoteni? Qyϭ te gotit mi kryεt t' im biri... Jo, jo, zoteni, ɥe ε tiλe pune s' munt te te ϭkoje nga mendja. Ah o zoteni, per tene Zone, mos kerko ɥe gê te ketiλe pεj ɥe átε!

Γεslεrĭ. — Dote qeλoç ɥe moλe te vene mi koket te djalit tent, keϭtu dua ϑε t' urϑeroj! a depon?

Tεlli. — Une te qeλoj moλene mi kryεt t' im biri?... mê mire te vdεs!

Γέslεri. — Dode godiç moλene si te ϑaϭe, jo po do te vdεç baϭke mε tèt bir.

Tεlli. — Te behεm vrases' i t' im biri! Ah zoteni, s' kε patur kupe djale... s' di qyϭ eϭte zemr' ε ɥe átε!

Γεslεri. — Tεll, te ϭoh te ndεruare sot; ϑone sε jε ɥe ɥεri i ndryϭme, qe pî ε mεjtohεϭ, s' perzjεhεϭ mε ɥérezit ε tjεre ε qe do punet

155

ɛ çudiçmɛ; per keté po te ꟈɛm te beç ŋe gê qe s' ɛ ben tjaterkuɕ. E di qe keté qe ꟈɛm s' munt ta beje noŋe tjater, po ti jɛ i zoti.

Bɛrta. — Mos qɛɕ mɛ keta ŋɛres te varfere; ɛ ɕɛh sɛ sa ju eɕte priɕure fytyra! Пandɛhin sɛ po flɛt mɛ te vertɛte.

Гɛslɛri. — Kuɕ ꟈa qe po qɛɕ (i qasɛt ŋe druri ꟈɛ keput ŋe moλe). Na ŋe moλe, hapuni, te ɕoh! Lɛ te pije lark tɛteꟈɛte çapɛ, jo mê tɛper as mê pake; vɛte ꟈote q' eɕt' i zoti te godiŋe ŋe gê ŋeqint çapɛ se largu.

Rodólfi. — O Пɛrendi! Folka mɛ te vertɛt! Djale ɛja bjɛri ner kembe bajiut qe te te ꟈuroje jɛtene.

(Mɛlhtali mɛzi munt te mbaje zemerimne).

Valtɛr Fursti (Mɛlhtalit). — Duro, te lutɛm.

Bɛrta (Qɛvɛritarit). — Mjaft, zoteni; apin sa qɛɕɛ mɛ keté te mjɛre áte; ꟈɛ sikur te kiɕ bere noŋe faj ɛ t' i duheɕ vrasja, prape do t' ja kiɕɛ per te ꟈuruare, sɛ po hɛq mundim mê te maꟈ sɛ nga ꟈɛte vdɛkjɛ. Lɛrɛ te vɛje ne kasoλɛt te tija; mesoj te te ŋohe ɛ te kɛte frike tɛjɛ pas ketaj ꟈɛ vɛte ɛ nipert' ɛ tij, ꟈɛ ta mbajne ment keté dite.

Гéslɛri. — Hapni vendin! Ç' menon? Ti jɛ fajtor, do vrare, po une nga ɕpirtmaꟈesija te lɛ

jɛtene ne duart te tua. Mɛ qene keϭtu qe kɛ ne dore jɛtene tendɛ, nuk kɛ te drɛjte te qahɛϭ nga ɥesɛndi. Ti ƌua qe jɛ i djaƌte, ne te hɛqur hark, te te ϭoh prâ; tani ɛ trɛgó diturine tendɛ. Qeλimi ta vlɛn diturine, ƌɛ çmimi eϭte i maƌ; te qeλoç ɥe ƌoge, kuϭdo ɛ ben keté; po i zoti eϭte ay q' eϭte sígure nga vɛthɛ ɛ tij, ɛ qe zemra s' i trumbuλon as doren as syte.

Valtɛr Fursti (dukɛ rene ne kembe bajiut). — Zoteni, ɛ dime sa jɛ i forte; po eϭte mê mire te ƌuroç sɛ sa te mundoç, mɛr ɥymsen' ɛ ɥese s' imɛ, mɛrɛ te tere ƌɛ leϭo keté ɥɛri ɥafaj.

Valtɛri (bir' i Tɛllit). — Γyϭ, mos i bjɛre ne kembe keţí ɥɛriu te lik. Θuame ku te qendroj: im' áte godit zogun qe fluturon, nuk do te godije zemren' ɛ djalit te tij.

Ϭtaufahɛri. — Zoteni, s' te vjɛn kɛq ɥer keté djale te míture?

Subaϭi. — Kujto qe, Zoti, do miresine ɛ nuk te ligene.

Γéslɛri (dukɛ trɛguare djalen). — Liƌɛni ne keté drû!

Valtɛri. — Te me liƌin! Jo, nuk dua te jɛm i liƌur! do te pî i qɛte si ɥe qenq, ne daçi s' kam ɥer te mare as fryme; ɥo ne me liƌçi nuk do te duroɥ dot ƌɛ do te ɥerɥelitɛm.

Rodolfi.—Vɛtem syte te kam ɥer te liƌure, biro.

Valtɛri. — Пsɛ? Пandɛhni sɛ ndruhɛm ŋga ɵiɡɛta qe hɛδin duart' ɛ t' im áti? Eja, àte, trɛgó qe jɛ ɡahtor i mire. Bajiu nuke ɡo ɛ bɛson, δɛ kujton sɛ do te humbasem qe te dy. Mos veɵtro keté ŋɛri te kɛq ɛ te lik; qeλo moλen δɛ goditɛ pa trembur.

(Vɛtɛ qeŋdron nene drut; i vene moλen mi koke).

Mɛlhtali (ɵokevɛt). — Qyɵ do te durojme te ɵohem te behɛt ŋe ɛ tiλe ligesi ɡerɡara syvɛt? ahɛrɛ me ç' ɡune na hyn bɛsa qe δame?

Ɑtaufahɛri. — Ç' te bejme, eɵte kot; as ŋe ŋga ŋɛ s' ka arme, ɡa ɵihni uɵtaret si jane armatosure ɡɛr ne gryke?

Mɛlhtali. — Ah sikur te kiɵim bere até qe δame, q' até çast, nuk do t' apintɛ kjo menxyre sot.

Гéslɛri (Tɛllit). — Ení te te ɵoh! eɵte ŋe faj ɡer ju te mbani arme; kjo te ɡasurit arme s' eɵte mire ɡer zotin ɛ vendit; vɛç atí q' urδeron, ŋɛri s' ka te drɛjte te kɛte arme. Ti kɛ hark δɛ ɵiɡɛte, une te kam ɡer te trɛguare ke te qeλoç.

(Tɛlli vê ŋe ɵiɡɛte ne harkt δɛ δote: haɡni vendin).

Ɑtaufahɛri. — Qyɵ! Tɛll... Ç' do te beç aɵtu; duart ɡo te driδɛn si δɛ ɡuŋete.

Tɛlli (i bijɛ hargu nga dora). — S'me ɵohen syte!

Grate. — O Пɛrendi!

Tεlli (Γéslεrit). — Mos ε bej keté, urđero ustarevεt te me vrasen (hap krahrore).

Γéslεri. — Nuke dua te te vras, po dua te 6tieç mi moλet. Une ε di qe ti s' kε frike ε munt te beç çdo gê. Edi qe ti perndor đε lopaten' ε barkes aqe mire si đε hargun đε s' trembεç as farε nga valet' ε kenεtes kur duhεt te 6petoç ηεri; tani, ti qe 6peton te tjεret * 6peto đε vεthεn tendε, te 6ohim.

(Tεlli zu ε driđεj! hεre ve6tron bajine, hεre qieλin; per ηe hεre6 hεđ ne đε ηe 6igete, đε ε p6εh nene robet; guvεrnari i 6εh te tera ketó).

Valtεri. — Θtjεre, áte; s' kam frike.

Tεlli. — Ç' te bej (behεt gati te 6tjεre).

(Rudεnsi ηe djalo6 qe gεr me ahεrε s' ki6 nxjεre zene, qasεt đε đote):

Rudεnsi — Zoteni, apin! Mos 6ty punen mê tεj; dukεt q' ε berε per ηe provim... kaqe apin. Mos hiq mê tutjε, sε s' e6te mire; đε hargu qe hiqεt ε 6trihεt 6ume, đyhεt.

Γéslεri. — Ti pu6o! ku6 te pyεt!

Rudénsi. — Do te flas, a6tu duhεt! Иe ε tiλe pune do te ftohηe te tere boten' ε do t'i 6trengoje

---

* Kur Mεlhtali i đeu krahne ηεriut te bajiut ε po ikentε, Tεlli ε hođi pertεj kenεtes, đε até dite ki6 vale 6ume ε ηεri tjater s' ki6 kuxúare te kaptoje ujet.

te pernderkrεhεne. Memeδεtaret ε mij ç' bene qe t' i mundonç kaqe ɞume? ti s' kε fuqi pεr atjε.

Γésleri. — Qyɞ? ç' δua . . . kuxon te . . .!

Rudεnsi. — Kaqe hohe s' δaɞe pê per ato qe ɞihηa; mbyληa syte δε beηa sikur s' ɞihηa; po zemra pεr me kaqe me duroj, δε ne puɞofɞa akoma, ahεrε do te kεm traδetuare δε memeδεne tim δε ndεre.

Bεrta (u hyn ne mεs). — O Περendi! po ε zemeron mê tεper keté ηεri te terbuare!

Rudεnsi. — Laɞe femijen, memeδεtaret ε te tera per te ɞerbyεre mbrεne ε u qεpçe pas tεjε; pandεhηa sε beηa noηe pune te mire dukε perpjεkure te ɞtoηa fuqin' ε guvεrnes ne vendit tene. Πo tani zura te kupetoj mire çdo pê. E ɞoh qe qenkam fort geηyεre, ε qe pa daɞur ε pa díture po viηa drεjt ηe grεminε ε do te humbisηa ηepákesit' ε daɞure.

Γésleri. — Πuɞo! qyɞ flεt keɞtu perpara zotit tent!

Rudεnsi. — Ti s' jε zoti im; εδε une jam si tî. Иεriu kupe ne jεte s' munt te jεte rob i ηe tjateri. Πa te ɞohem ç' te ndryɞmε ε ç' te tεper kε ti nga une? Mε ç' te drεjte mbrεti te dergon ty ketu t' urδeronç ε te mundonç bótene?

Frisardi (δipi). — Moλa râ!

(Tεk ɐiđe bota mεreɕin mε bajine Tεlli kiɕ çkrεɐur hargun đε ɕiɐεta goditur moλεɪe.

Subaɕi — Djali ɐon.

Disa ɳéres. — Moλa u godit!

Γésleri. — Qyɕ! ɕturi mi moλet a! djali...

Bεrta. — Djali s' ɐesoj ɐê; ja me vεthε áta i mjεre.

Valtεri (dukε nxituare mε moλe ne dore).

— Ate, na moλen. E diɐa mire qe s' kiɕε ɐer te lenduare tèt bir!

(Tεlli ɐuɕton đε ɐuđ te bire; hargu i bjε nga dora).

Bεrta. — O Zot!

Valtεr Fúrsti. O djεmt' ε daɕure te mij.

Lεutoldi. — Kjo eɕte ɐer te mbajture ment. Do ta zene ngojε đε qindera vjεt mê ɐasdaj.

Rodolfi. — Harketor Tεlli do te zihεt ngojε sa te jεne malεt me kembe.

Γesleri. — Πaɕa Zone! moλa eɕte çɐuare tεj ɐertεj nga qendra; mê mire te goditur s' ka sε ku te vεje!

Subaɕi. — Mir eɕte ɕenuare, ɐo sa fatzi ay qe ɕtrengoj ɳεrine te beje ɳe te tiλe ɐune te rεzikte!

Ϭtaufahεri. — Mbliđ vεthεn, Tεll; ε trεgovε qe jε trim, tani munt te kđεhεɕ ç' ɐεnguare ne ɕteɐit tendε.

BKSH

158

Subaɞi. — Hiq, hiq ƌɛ ɞpjɛri djalen s' emes.

Γésłɛri. — Dalɛ Tɛll!

Tɛlli. Ç' urƌeron Zoteni?

Γésłɛri. — Te paɞe qe pɞɛhɛ ŋe ɞiɡɛte nene pobet, ç' ɛ doŋɛ?

Tɛlli. — Keɞtu ɛ kane zakon ɡahtoret.

Γésłɛri. — Jo, s' eɞte vertɛt; ti kiɞɛ tjater ɡê ne mendjɛ. Θuame te drɛjten ç' kiɞɛ per te bere mɛ ɞiɡɛtet? peƒɛme ƌɛ si do te jɛte mos ki noŋe frike.

Tɛlli. — Eh mire, kur me ƌua qe s' kam nga sɛ te trembɛm do te ƌɛm te vertɛtene (nxjɛr ɞiɡɛtene nga ɡiri ɛ ja trɛgon guvɛrnarit mɛ ŋe veɞtrim te tmɛruare) sikur te kiɞa goditure djaleu' ɛ daɞure tim mɛ ɞiɡɛten' ɛ ɡare, mɛ keté te kiɞa per te rene ty, ƌɛ hɛren' ɛ dyjte ɛ di mire qe do te kiɞa qeλuare mê búkure.

Γésłɛri. — Fort mire, Tɛll! te ƌaɞe qe s'te kiɞa per te ngare jɛtene, te ƌaɞe fjalen, ɛ do tà mbaŋ; ɡo mɛ qene qe ŋoh sɛç kɛ ne mendjɛ, do te te ɞpijɛ me ŋe vent qe te mos ɞohç as djɛλ as henen. Atjɛ do te jɛm sígure nga ɞiɡɛtat' ɛ tua. Zérɛni ƌɛ liƌɛni!

(Tɛlle ɛ zene ƌɛ ɛ liƌiu).

Ɑtaufahɛri. — Qyɞ, zoteni, ɡo i ben ŋe te tiλe ɡune ŋe ŋɛriu, qe ƌɛ Zoti ɡo ɛ mɡron ɛ ɡo ɛ ruan?

Γésleri. — Te σohem n'ε ka per te σpetuare δε ηe herε akoma Zoti. Θpirεni ne barket; tanī viη δε une; do ta σpiε vεte ne qytεt te Kusnahtit.

Subaσi. — Jo, zotenia jotε, po as mbrεti s'munt te beje keté; kjo eσte kundre lεtravεt δε zakonevεt tane.

Γésleri. — Ku i kini ato lεtra? Mbrεti a i ka ηohure? Te iσit te mire ε ti bíndeσit úrδerit te tij, munt t' u εptε t' atiλa lεtra. Ju inī te perndεrkryεre, ju kini mendjε te lige. Sot po zê keté ηεri ne mεs tuaj, po ju te tere ini fajtore. Lε te mesojne t' urtet ti bindin pas ketaj urδerit te mbrεtit ε te mos nxjεrin mê zene.

Valtεr Fursti (mε hiδerim te maδ).—Πo σkon. Bajiu kerkon te na σuaje farε femijen!

Θtaufaheri. — Oh, psε zemerovε keté ηεrī te harbuare!

Tεlli. — A munt ηεriu te mbaje vεthεne, kur syte i σohen te tiλa gerra te peσtira!

Θtaufaheri. — Ah, ç' do pune u sos; taní qe na σkon ti, na la δε σprεsa; kur t' iσε tî ne mεst tene, do t' iσim mê te forte.

Lεutoldi (qasεt). — Tεll, me vjεn kεq per ty, po duhεt te beη até qe m' urδerojne.

Tεllì. — T' u mire mbεçi!

Valtɛri (dukɛ zene tâne). — Oh, ate! ate! at' i daϭure!

Tɛlli (dukɛ ngritur duarte perŋjɛte).— Yt' ate eϭte atjɛ lart, đipɛ đɛ kerkoji ndihme.

Ϭtanfahɛri. — Te mos t'i đɛm ŋesɛndi sat ϭoqɛ, nga ana jotɛ?

Tɛlli (puđ mɛ maλeŋgim te bire). — Djali s'ŋesoj ŋê, Zoti me ka ŋer te ndihure.

(Γiđe largohɛne. Tɛlli mɛ guvɛrnare hyjne ne barket).

XIV

Te lɛme ketu ŋoɛzine (vjɛrϭerine) ɛ te ϭohem ç' đone fjalet' ɛ te vjɛterɛt, keto te tjɛra ŋoɛzi te vertɛtes.

Γésleri sa do qe kiϭ ne dore Tɛlle, kiϭ frike sɛ mos, ŋas ϭémbeλit te keti trimi, mos ngrihɛne ɥérezit ɛ Urit đɛ mos t'ja pembɛjne nga duarte, andaj dɛϭ te ϭŋjɛre q'até nate, Γyjom Tɛlle, ne fortɛrɛset te Kusnahtit, m' ane te tɛjmɛ te Kenɛtese. Guvɛrnari s'doj te lij ne duart te ɥe tjateri Tɛlle, te cilen kiϭ ne ment ta mundoje sa te tmɛroheϭin te mbeđɛɥ ɛ te vɛŋele; andaj hiŋi đë vɛte barkese, baϭke mɛ kater loŋate-hɛqes ɛ disa rúajtes; Γyjom Tɛlle te liđure ɛ hođe ne funt te barkes si noɥe plaçke.

BKSH

Hapen pelhuret δε vane mire ɡεr ne mεs t' uδes, po atjε zun' yjte u-mbuluane δε valet u-droδne; ηe εre ε rende δε mε ze te tmεruare, si ηe avalanϭ, fryjti, a mê mire râ nga mal' i larte i Θeηt-Gotarit; pelhuret ε vajisne ϭume barkene δε me se fundi u çane mε ηe zê si te ɡemimit. Lopatesit kot mundóheϭin te ɡεnin noηe vεnt ne zaλ, per te hyre; po valet te ϭkumbezuara ε te zemeruara hiδnin barken andεj ε ketεj, δε s' iϭ pune qe t' aferoheϭin dot ɡekundi; me çdo çast u hapeϭ vapi nene kembe; si ε pane keq ε leϭuane barkene pas vεthεs se saj, mi valet; ε ɡora barke si ηe gujate apε zu te fluturoηe.

«Ne Svicre vεtem ηe ηεri eϭte qe munt te na ϭpetoje» δipe lopátesit.

— Cili eϭte ay? pyεti Γésleri.

— Γyjom Tεlli, u perɡiɡne pϭataret ε Urit.

— Πríjani pipat q' ε mbajne liδure, δa guvεrnari; s' ka sεç te na beje; jεta i eϭte liδure pas s' anese.

— Πrεne pipat ε notetórit te djaδte. Tεlli mori timone δε zu te leftoje mε valet si atá q' urδerojne mi dragoηte; ju qas anes s' Altorfit, q' i deɡoheϭ tringeλim' ε ϭkembeηεt mε maje, kur i pihtε vala. Iϭ tuε kerkúare ηe menge dεti qe vεtem ay ε dintε. Atjε ϭkembeηte uηeϭin δε

160

benine ɥe vent per te liđure barkate kur bej koh' ɛ mire. Zer' i valevɛt i pefɛnin uđene.Перɥeherɛɕ Tɛlli kđɛu lundren drɛjt ɥe ɕkembi, nene ujet, qe ɕkumbezontɛ nga vala đɛ xbuloheɕ ɛ vɛtetintɛ kur uɥeɕin ato; mɛ ɥe te hɛđur, kercɛu nga barka mi ɕkempt, i đa ɥe ɕkɛlm barkes đɛ ɛ dergoj prape mi valet. Valet ɛ muare đ' ɛ hođe andɛj ketɛj, ɛ lulukuntne tere natene si ɥe lajđi mi ujet te zjɛre. Пara sɛ lopatesit ɛ Гέslɛrit kiɕin, mɛ ndihmet te drites se xbarđeλimit, ɥohur ɛ apire pɕatn' ɛ Altortfit, i at' i Valtɛrit kiɕ ɕpetuare nga oɕetima, iɕ ngiture mi brɛgt t' Altorfit, kiɕ hyre me ɕtepi, puđure te ɕoqɛne đɛ djɛmte, mare hargun ɛ ɕipɛten đɛ kiɕ dale prape.

XV

M' ane tjater đɛ Гέslɛri kiɕ mundure ne mɛzdite te dale ne toket, đɛ kiɕ derguare ɥe ɥɛri n' Altorf per te kerkuare kuajt đɛ ɥɛrezit' ɛ tij. Si i prune ç' dontɛ, zu ɛ po ɛcentɛ me ɥe ruge te nguɕte ɛ te đɛλe, me ç' ane kiɕ ɕkuare đɛ Tɛlli. đɛ mɛ ze te larte bentɛ bɛ, qe ne qofte sɛ i ikuri nuke vintɛ vɛte-vɛtiu te jɛpeɕ ne duart te tij, per ç'do dite qe te vonoheɕ, do te đɛrɛɕ ɥe nga djɛmte, a ɛ ɕoqɛja.

Иe ηεri i fϭεhure pràpa flεtεvεt te drurevεt te pyλit, deŋoj keto fjale te tmεrçmε; ηe ϭipεte ferϭeλiti ne mεst te dεgavεt ðε erð ε çpoj zemren' ε Γέslεrit, i cili u runguλis nga kafϭa, pa sosure mire fjalete; kur ε ngrine iϭ i vdεkure. Иεri s'pa kuϭ kiϭ çkrεpur hargun.

Ndo qe Tεlli, sa do qe hoqi hargun pεr te ϭpetuare te ϭoqεn, djεmte ðε piðe memeðεtaret nga vdεkja ε nga mundimi, pat turp te ðoϭ q'ε vrau Γέslεre, sε ajo vrasjε s'iϭ bere ne ϭεϭ ðε trimeriϭt; ndo qe s'doj te ndεroheϭ nga kjo vrasj' ε ηe ηεriu te ndyri si bajiu; ndo qe mε te vertεt s'ε vrau ay Γέslεre. Tεlli s'ða kupe qe vraū mundóηesin ε memeðεtarevεt, ðε kjo vrasjε mbεt ε pakupetuare. Γyjom Tεlli vεtem aqe pê beri ðε ja u la te tjεrevεt, qe te mbarojne lirin' ε memeðεut nga xpεð' ε te huajεt, liri pér te cilen ϭipεt' ε tij, beri ϭume ndihme te maðε. Иe grua, Lεkrεca, ϭpetoj Romen nga tiraní ε mbrεterεt; ðε ηé áte, Γyjom Tεlli, ϭpetoj Svicrene!

XVI

Kjo ligesí ε fundite Γέslεrit kundre ηe átε; npàrj' ε moλese; te vraret ε ηe âtε; vrasj' ε ηe djali pεj ηe ηεriu q'ε kiϭ pjελe, sikur t'iϭ drεður pake dora; ç'u pane syte memavεt ðε u-

lerimat' ε tyrε; vrasj' ε tiranit prεj ηe ηεriu qe, pake mê pare ε kiϭ ϭpetuare nga mbytja, te tera keto ngarjε ϭpεjtuane te mbaruaret ε bεses qe kiϭin ᵭene trimat ne Grútli, per lirin' ε malεvεt. Γiᵭe u bene ϭoke; te giᵭe kupetuane ηeri-jaterin, pa folur ε vεtem mε te veϭtruare, mε te ϭtrenguare doren; çdo pϭatar gεt ηe ndihmes tε ηe pϭatar tjater, ᵭε keϭtu ϭpirterat ᵭε zémrat' ε ketyrε bupa malesorevε, te merziture nga tiraní ε nga ligesite qe bentε ηe mbrεt i huaj ne vent te tyrε, u liᵭne, u baϭkuane, u forcuane; hapuane armiqesite qe qεne ne mεs te tyrε. Θpirt' i Γyjom Tεllit qe driᵭeϭ dukε pare moλen mi baλet te djalit, ε dukε ϭtene syte hεr mi moλet hεr mi zémren' ε Γéslεrit, kiϭ hyre me çdo krahror ε u kiϭ ndεzure gakn' ε te giᵭevε.

Te 31 te Θenendrεut moti 1308 pas Kriϭtit te trε te paret ε trimavεt te Grútlit, ngrine fjamurin (banierεn) ᵭε ᵭipe n' arme te tere meᵭεtaret ε tyrε. Fjamur' i Urit kiϭ ηe koke kau mε pipa te kepúture ᵭε zgεᵭe te ᵭyεre mi zvεrkt; fjamur' i Θvicit kiϭ dy kryqe ᵭε i Undεrvaldit dy hapsε: te tera ketó ϭenonin q' apiti koh' ε lirise ᵭε ϭkoj or' ε roberise ε ε zgεᵭes!

Ne mεz-nate Ɵtaufaheri baɞke mε djεmurin' ε Urit u ŋgit ne forterεsat te Rosbεrgut. Γiđe flinin ne keté forterεse, vεtem daɞurí ε memeđεut pij ε zguare: ŋe vaɞ' ε rê, qe ɞerbεntε si mε ŋahir ne ɞteŋit te Zoteŋise, iɞ ε vluare mε ŋe nga atá qe kiɞin liđure bεse qe te vdεsen per lirin' ε memeđεut. Mε qene qe ε dij kur do te vinin trimat mε zemre, u hođi naten ŋe terkuze mε xongla, q' i kiɞ liđur majen ne hεkurat te dritarεse te đomes se saj; mε anet te kesaj terkuzε ŋe-zεt vεta hyne ne forterεset, zune kontne baɞke mε rúajtesit ne ŋume, u muare armet đε i kyçne ne ŋe bince. Keta trima lane fjamurin ε mrεterise mi murεt per te geŋyεre tiranet: đε keɞtu ata te liq qe hynin mbεteɞin rober ne duart te andartevεt. Me te nésermεt ŋernderkryεrja u perhaŋ me te tere malεt. Te ŋiđe ŋɞataret kiɞin ŋe qeλim: ɞŋetim i memeđεut, dukε debuare te huajte ε te liqte. Ие tok zoteriŋ q' iɞin ŋεrezit ε mbrεterise iknin nga frika, hynin ne forterεset te Rosbεrgut, mi te cilet, sikundre ε đame, kiɞine lene andartet fjamurin' ε mbrεterise, đε mbεteɞin ŋεnk ne duart te trimavεt.

Ne Sarεne ŋɞataret ŋɞεhne armet nene pobat, đε muare nga ŋe ŋule, ŋe qεnq, a ŋe kεc

162

ε vatne tε konti (zotenia, bεu, te đemi) si per te ɕpene kaniskun ε krεjt te motit; po posa hyne brenda nxuare armet đε zune te gaλe zotenine đε ŋérezit' ε tij.

M' ane tjatere Valtεr Fursti mε Tεlle ngiteɕin ne fortereset t' Urit, qe gεr m' até dite pandεheɕ sε s' munt te mεreɕ dot. Mεlhtali mε trimat ε tjεre, qe deɕir' ε memeđεut u ɕtontε fuqine ε i bentε sa per ŋeqint vεta, ngiteɕ ε mirtε forterεsat ε tjεra.

Mbremen' ε asaj ditε, zjapε te ndézure prεj múndesεt, mi forterεsat, hiđnin driten' ε par' ε lirise đε te pauđerise se Svicres, lirî qe po duron nga 700 vjεt ε tehú! Mot' i lirise se Svicres (1308) eɕt' i baɕkúare mε εmrin' ε Γyjom Tεllit, q' eɕte, ne mos béreʒi vεte i kesaj lirijε, te paken ŋe nga ɕkaketóret ε saj!

Sa te lumtur jane ata ŋεres, te cilevεt émeri u eɕte i baɕkúare ε i paudare mε kohen' ε lirise se memeđεut. Ŋεrezit ε pasdajme urojne đε ɕeŋterojne εmerin' ε ketyrε mirebéresεt, đε ky εmer' i bεkúare ε i larte mbahεt ment sa te jεte i gaλe ay komp!

XVII

Keϭtu ŋgan pun' ɛ ketí pϭatari, i quajtur Γyjom Tɛll, ŋgarjɛ qe ka kaqe ϭembeλim mɛ ato vendɛ malesi ƌɛ pϭatarerίϭt, q' ɛƌɛ sot ɲo i mbajne ment ɛmerin' ɛ tij te lavderúare. Fytyr' ɛ tij, ɛ se-ϭóqɛse ƌɛ ɛ djɛmvɛt, ɲerzjɛhɛn mɛ malɛt ɛ bukure te Svicrese; kurdohɛre qe ϭɛh te ŋgitɛn ŋɛr ne qiɛλ majat ɛ malɛvɛt te Ѳeŋt-Gotarit, ɛ te malit te Barƌe si fjamurɛ te ŋgyɛre ɲrɛj qiɛλit te-lirise; kurdohɛre qe trɛgonɛt ɲoŋe barke mi valet ɛ kenɛtes se Kater-Kantonɛvɛt; kurdohɛre qe ɲepoj mɛ vale ƌyhɛt ɛ ϭkumbezon mi ϭkembeŋte, si tirania ner zémrat te lira; kurdohɛre qe trɛgonɛn luaƌɛ te ŋɛlbere, brenda ne te cilet kuλosen bagetija mɛ kembore; a ŋe germaƌɛ te noŋe forterɛsɛ se vjɛtere, q' ɛ ndrit ŋe ϭkendij' ɛ díɛλit tɛk lind; ne mɛs te tera ketó ƌɛ ne kryɛt te ŋiƌavɛ, mendj' ɛ ϭetitarit ϭɛh ƌɛ kujton kesulen te vene ne majet te ŋe huri; ϭɛh Tɛlle qe qeλon moλen mi koket te birt te-tij; moλen qe bijɛ ɛ q' ɛ ka çɲuare ϭiŋɛta; trimn' ɛ liƌure te Svícrese ne funt te barkese tuɛ leftuare mɛ naten, me valet ƌɛ mɛ furtunen ɲer te ϭɲetuare keqbéresin' ɛ tija; mê ɲasdaj vjɛn ne ment praɲe

ky trim Tɛll, i cili kur ɞɛh qe tirani kerkon te vrase te ɞoqɛn ƌɛ djɛmte, ahɛrɛ leɞon ɞiɐɛten, sɛ mê s' duron dot kaqe te liga! Natura ŋɐan te kɾte ƌene çdo vendi ŋe trim-ɞpetoŋes pas vendit ƌɛ zakonɛt te ŋɛrezɛt; ŋe kombi pɞatarak, si Svicrasɛt natura i ɛp ŋe pɞatar trim: ŋe kombi mɛ maƌesí si Amɾrikánevɛt u ɛp per ɞpetoŋes ŋe uɞtar mɛ ndɛr. Dy figura te trimavɾt te-dy lirivɛt te taŋiɞmɛ: Ketu Tɛlli mɛ hargun ɛ mɛ ɞiɐɛtet, atjɛ (n' Amɾrike) Vaɞingtoni mɛ korƌet' ɛ ŋomɛt ɛ tij!

FUNT

BKSH

MIΘEΝJE

Sikundre ε pame me 1308 u liruane te trê kantonet Uri, Gvici δε Undervaldi; mε te debuare ηérezit ε mbrεtit δε ca te liq nga paresija, vendi mbεti i lire δε vεtij' ε mire ε Svícrasεt zu ε tfaqeσ çpεngúare. Mê pasdaj zune δε te tjεre kantone ε u baσkúaпe mε te liruaret, dukε hεδur zgεδen ε te huajεt: Svícrasit mε trimerí ε mε deσiret te memeδεut leftonin mε Alemaηen q' iσ dyzεt here m' ε maδε!

Sot Svicra ka afero trε miliune ηεres δε 41, 346 qiλomεtra te katerçipta. Ηεrezit çquhεn mε vεtijat ε mira, mε punoηesíne δε mε deσiren' ε maδε qe kane per memeδεn' ε tyrε; jane te lire, te lumture; ηεri s' ben dot te lige sε kane nomε (kanunε) fort te mire, δε perpara nómεvεt çdo ηεri eσte baras! Svicra guvεrnosεt mε rεpublike d. m. δ. s' kane mbrεt, po ηe te pare, i cili s' ben dot ligesí as sa ηe mize; kane mblεδja, ku, veσtrohεt mε te drεjte pun' ε vendit.

164

Ne Svicre mê tεper bota mεrrn me bagetí, ðε djað' ε ɡalpet ε saj jane mε εmer; punohet ðε hékuri fort búkure: maqinat ðε mê tépere orat (saatεt) ε Svícrese jane mε εmere mi te ɡiðe ðεne.

Dy te trεta te Svícrasεt jane katolike ðε ŋe ε trεte protestane: po kane daϭurí te maðε ne mεst te tyrε. Svicra eϭte ŋe konϭt i bukure; trεgerija vεtε ϭume mbare ðε ŋérezit jane te pásure. Mesimi ne keté vent eϭte ϭum' i perparósure: ka ŋe tok akadεmí, univεrsité (ϭkoλa ne te cilat mesohεn diturite fort ðελe), ðε ne keté vent qe ka aqe ŋεres sa ðε Ϭqiperija dalen mê tεper sε 5000 ditorε (gazεta) ðε te perkóheϭmε!

Keϭtu eϭte sot vendi qe ϭpetoj Γyjom Tεlli!

L. S.

BKSh

URIM I KΘIEΛTE

I ŋgatjɛtojme mɛ ɡiθe zémer memeðɛtaret' ɛ vertɛte, qe kane trɛgúare ðɛ ŋo trɛgojne ŋxɛhtesiren' ɛ zémerse per mbroðesin' ɛ ɡuhes tene; ɛðɛ kane ndihur kurdohɛre mɛsa q' u mundɛt per te dale çdo bibλe ne drite. Memeðɛu ua dite per te mire.

RABUA I EMBRAVET NDIHMBTARE:

	Fren.		Fren.
Θahin Loŋako	20	Ali-Bɛj Xafɛri Vlora	1
Midhat Θerafri	20	Musa Vlora	1
Θɛfqɛt Feriɵra	20	Muhamɛt Hamɛt Vlora	1
Bimitri N. Molɛ Korça	20	Duçɛ H. Jrgobaba	2
Eɵrɛf Reɵifra	8	Ɲe memeðɛtar i kðiɛλte	2
Zoŋa Θɛge nga Tomoriɵa	6	Muλa Xafɛri Draɵoviɵa	1
Mɛhdi Ireɵarf	4	Emin Mahmut „	1
A. Θkaba	5	Xɛmal Hysɛn „	1
Hristo Cincaroff Sofja	2	Xɛlo Jakuŋi Damesi	1
Liŋɛ Bimitri Statoberða	2	Hysɛn Adɛm Ɲotomi	1
Sotir Kita „	2	Jorɡi Ƙota	1
Goni T. Liŋɛ „	1	Zoŋa Kaçɛ nga Luarasi	4
Γɛrq Stavrɛ „	1	Zoŋa Narqiɵɛ nga Koloŋa	10
Josif Baɡɛrofi Rɛka	1	Manuɵɛja nga Trɛbicka	2
Λuka V. Laska Maleɵova	1	Zoŋa Tɛfte nga Θkodra	5
Hasan Aga Θapa	1		
Ahmɛt Rɛxɛp Kanina	1		
Xɛvit Ali Kanina	1		

ABECEJA ϬQIП

L'ALFABET ALBANAIS

ΤΟ ΑΛΒΑΝΙΚΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

Ϭqiп	Frεn.	Grεq.	Ϭenb.
A, a	a	α	ar
B, b	b	μπ	bar
C, c	ts	τσ	caп
Ç, ç	tch	τς	çaп
D, d	d	ντ	daϭ
Б, ƌ	dh	δ	ƌε̂
E, ε	é	ε	εrɠent
E, e	e	η	enɠeλ
F, f	f	φ	frike
G, g	g	γ[α]	grua
Г, ɠ	gue	γε	ɠarпer
H, h	h	χ	hale
I, i	i	ι	i mire
J, j	ya	ι	jave
K, k	k	χ	kaϭte
L, l	l	λ[ε]	laker
Λ, λ	lh	λα	λambe
M, m	m	μ	macε
N, n	n	ν	nate
И, η	gn	νι	ηεri
O, o	o	ο	ore
П, п	p	π	пule
Q, q	q	χ[ι]	qεn
R, r	r	ρ	riп
Р, р	rr	ρρ	рaп
S, s	s	σ	saпun
Ϭ, ϭ	sch	σσ	ϭale
T, t	t	τ	trim
Θ, ϑ	th	ϑ	ϑane
U, u	ou	ου	uƌe
V, v	v	β	vaƌεze
X, x	dz	ντς	xbaƌure
X, x	dg	δς	xami
Y, y	u	υ	yλ
Z, z	z	ς	zémere
Ȥ, ȥ	j gé	ςι	ȥaпik

Ϭtyпe-Raƌósure пrεj : **K. П. Luarasit**

ƌε **K. I. Trεbickes**

BKSH

166

VJERCE ϾKRESEPTOREJA

ПREJ

П. Ӈ. ӇARAΛAMBIT

„Nd' até dite te ɕurđerite dote de-ɡoɲene fjalet' ε kartese, εđε syt' ε te vεrberεt dote ɕohene, si te ɕɲetoɲene nga εɲesira ε nga mjεguλa".

[Isaia kr. 29 ser' ε 18.]

SOFJE

NDE ϾTYПEϾKROИET „MBROΘESIA"

Gostilnica „Carigrad", Ulica Vitoɕa.

1899

BKSH

»Zone s' εmirhiresбton
»Гê te vjεδur kuб kuбton,
»Osε kafбe te pembyεr
»Pбt' ε ndoht' ε papelqyεr.

——

»Mε zemere te qeruar
»Zone kuб ε lavduron,
»Бε mε djerse ka fituar
»Ay ε mirhiresбton;
»Eδε ɣê nde ka kuбtuar,
»Zoti ate ε bεkon.

BKSH

VJERGБGKRESБTOREJA

1. LUTJE NDE ZOT' I JETБSБ, I.

Zot' i mađ ε i vertεte
Ati yne krijεtar,
Mos na lεre mbe te qεte
Nεvεj si λaus barbar!
Nεvεj jεmi balta jotε
Бε ti gatoŋesi yne,
Пun' ε dorese s' atε
Qe s' do t' humbaç as ŋe fryme.
O Zot mos u zemero
Mos kujto pauđeri,
Пo hiđ syte ε veϭtro
Пer ç' te lutεmi taŋi.
Kombit teŋe daϭurine
Fali per jεte ô Zot!
Гuhen εđε diturine
Si te ɥiđe kombεt sot.
Te muntŋe te lavduroŋe

Emrin tènt mɛ guhen' ɛ ti,
T' afermin ta pergerone
Si na urðerovɛ ti.
Degojme qe po na ðua:
„Kerkoni ðɛ dot u ap,
„Mɛ zemere te qeruar
„Ejani ketu mɛ vrap!"
Ne zê tjatere degojme,
Davide qe po ðepɛt:
„Te vrapojm' ɛ te mesojme,
(Si cili guhen' ɛ vɛt)
„Sɛ mos Zoti done hɛre,
»Ndizɛte nde zemerim;
„Humbasim' uðen' ɛ drɛjte,
„Vdirɛmi nde hiðerim".
Zot kundre kombite tene,
Ɵume kombɛ uɵumuan;
Te ɵkruajm guhen s' na lene,
Ngritne kryɛ na ɵtenguan.
Ti ô Zot ndihmesi yne
Sɛ nde ty ɵperɛjme nɛ,
Hiðɛ prɛj se larti syne
Padrɛjterine ua kðɛ.
Veru vɛɵ fjalevɛt tona
Kliðmene ɛ kupeto,
Te mbuɵɛt vendi mɛ ɵkrona
Ɵqiperizeza kudo.

Пεrendi ϭperεsa jone,
Ɵpetona nga ky rεzik;
Qe po mbjελine pεrona,
Kundre nεϭ ç'do armik.
O Zot! ϭkrim' i guhes' sane
Nde eϭte pauδeri,
Ɵuε kombin te mos flase;
Гuhene qe flεt tani.
Ndihmes veme Пεrendine
Zemerdrεjtet, qe ϭpeton
Гuhese sane lirine,
Dot' i falηe, s'ε hapon.
Sa te mundim' εδε nε,
Dote te falεmi tŷ;
Dote biεme per δε,
Te na apϭ δε nε fuqi.
Jo t' ahtojme nε armiqte
Te benεmi zemer liq,
Çpagemares nde te liqte
Te kεqε me ç' do ofiq.
Sε Zoti dote ndipoηe,
Ɵqipetare qe δepεt;
Armiqte dot' i largoηe,
Tufe, tufe ηe pemεt.
I mahniteϭm' εmer' i ti,
I pa kryεjme pa funt;
Бε ε larta maδeri,

Te ahtoɲe ata munt.
Бε nε dot' i lavdurojme
Drεjterine ε ati,
Mε ɡ̣ið' zemer dot' lartojme
Kete te maðε fuqi.
Dote pije te ɡ̣ykoɲe,
Botene mε drεjteri;
Eðε dote maλekoɲe,
Ç' do komп q' eσte faqεzi.
Nga maðeσti ε atyrε,
Zot, te ndohte ty te vjεn;
Qe i σεh si nde пasqyrε,
Zemrene s' ua пelqεn.
Пer andaj nε σerbetoret
Si nde tεmbuj ðε ketu,
Ty te lutεmi te ɡ̣oret
Mos na пerhaпσ tεj ε thu.
Te mbytεt ɲe komп i tere,
Te benεt si nuke do;
Eline εðε Buλgare,
Malezεs, a Italo!
Te mos bênεt Ϭqiпetari,
As Serп εðε as Buλgar;
Te mbεtεt si qε, i пari,
Пlaste kuσ na ka nakar!
Zot' i ɡ̣iðesise mberεt,
Deσerimпe ε deɡ̣on;

BKSH

Te nevojѳmit kur keldet,
Бε te varferit kuղeton.
Deղona ðε nενϝj sot
Mbuѳna zemereղe mε gas,
Qe ta luseղe mot ղer mot
Kombi yn' ε te bertase.
Zot' i mað ε i lavduar,
Qe ka fron' ε ti ղde qiελ;
Emr' i ti i ѳeղteruar,
Erði dykε ղerղdeλγεr.
Ɵerbetorete ѳղetovε
Nga ղadija ta qe iѳin,
Ti nενε na ղguѳeλονε
S' na lε t' εrete si ç' iѳim.
Ti ô Zot zemereղεre,
I ðemղѳure Περendi;
Diղerin' ε berε vεre,
Te lutεmi ղerseri!
I bεkuar qofѳ ô Zot!
Ɵղirti yne te bεkon;
Ti qe na ѳղetovε sot,
Emerin te lavduron.
Falu ղdihmesεvεt tane,
Γiðe te mirat ô Zot!
Πlot visaret ane mb' ane,
Sε nuke mundoneղ kot.
Nde kohe te ղlεqerise,

Mos hiq dore nga ata;
Leri fuqi ŋerezise,
T' beŋe puŋe te meða.
Keto kerkojme ô Zot,
O mberɛt i piðesise;
Lutjeŋe depona sot,
U befte ɛ *Πerendise!*

---

2. FJALE TE URTA II

Kryɛ ɛ diturise eσte frik' ɛ Zotit,
Qe te σkoŋe ŋɛriu mire piðe moŋ' ɛ motit.
Dit' ɛ nate djaleði im kerko diturine,
Πraŋe tɛjɛ piðeŋe te kɛσ urtesine.
Urtesija kelðɛt, jaσte nde ruge ŋxiɛr zeŋ' ɛ saj
Eðɛ qerton fajetore, ðote pasandaj:
Γɛr kur juvɛj ô te mape, dote doni maresi
Eðɛ ŋɛrezit perqɛσni, ɛ merzitni ç' do ŋɛri?
Nde te qertuaret t' im kðɛhi, na une tɛk dote dɛrð
Frymeŋe t' imɛ mbi juvɛ mɛ dore hapet dota hɛð.
Veri vɛσŋe diturise, zemeren nde urtesi,
Kerko-ɛ posi arpent, te jɛte Zoti mɛ ty.

— —

Fitim i lik kurdohɛre
Ta sjɛλ te kɛqɛŋ nde dɛre.

— —

Mê mire te meŋoσ,
Sɛ farɛ te mos mesoσ.

Пer te ditur vɛthɛn tèndɛ, kupe mos kujto,
Гiƌeɋe ki frike Zotit, fol' ɛ u-mɛjto.

— —

Vɛtem faqɛt mos i laj,
Пo ƌɛ ϭpirtin pasandaj.

— —

Пɛrendine ɛ ɋdɛro, mɛ te liq mos kuvendo,
Te mirate i meso, giƌeɋe nder ment i ϭko.

— —

Mɛ te çale po te qendroϭ,
Dote mesonɛϭ te çaloϭ.

— —

Mos mendo te kɛqɛ kupe, kundre t' afermit tènt,
Kur ay te ka zene bɛse, ɛ pi baϭke nde ɋe vent.

— —

Drɛjteria ϭtepine ɛ qendron,
Пadrɛjteria ϭpɛjt ɛ pezon.

— —

Te miren mos ua kursɛ, atyrɛ qe kane nɛvoje;
Kur ti, nde dore ɛ kɛ, fjala mos te rendoɋe.

— —

Lipsɛte kur-do-hɛre
Mɛ ɋɛrezit te jɛϭ ndjɛre.

— —

Ç' kɛ nder ment per te punuar,
Mos trɛgo dukɛ levduar;
Sɛ po s' ben goja ç' te ƌa,
Te qɛϭin ô budaλâ.

— —

Гuha geɋɛϭtarɛ: Bϭte λomatarɛ.

3. FALJA, III.

Meϭir' ô Zot i vertεte!
Sε ti jε ay qe mbuϭ,
Çdo te fire qe te jεte
Nga ty tjεtere s'ka kuϭ.
O Zot ty te falεm une,
Nga fron' i larte qe pî;
Hiđ syne ϭiko ketune,
Ndritona mε urtesi!
Deftε mentore nder na te mesojme,
Mesoŋetore mε miresi;
Sε mbεtem foϭŋe pa ε mundojme,
Гendjεne tène mε mapezî.
Пra mapezia mε εpesire,
Иεrine kupe nuk' ε ndεron;
Ndoŋe komp kupe s' benεte mire,
Гuhen' ε tija po nuk' ε mson.
Keϭtu padijε si dote pojme,
Пa urtesi ε pa mjεϭteri;
Qytεterine si ta vendojme,
Qe te perzjεhεmi mε ŋεrezi?
Mεndimne tène si ta lartojme
Mesoŋetorε po nuke pame,
Memene tène si ta gezojme
Пo si kersurε, po qe ε lame?
O Zot se lartit dergona hire,
Mb' uđe te drεjte na putuλo;

Ke di per nεvεj q' eϭte m' ε mire,
E kε mbe dore na ε dergo.
Eni ô vaϭa, ô djϭm mengoni,
Nde mjεϭteri ε nde dituri;
Friken' ε Zotit perpara msoni,
Jini te liȡure mε daϭuri.
Memene tuaj te ε ndεroni,
Qe u lind' ε u pergezon;
Kuϭ perpan juvε veλa ti ȡojni,
Sε keϭtu Zoti na urȡeron.

---

4. FJALE TE URTA, IV.

Kuϭ te mirate meson
Eȡε vεte s' i punon,
Ay lirese i npεt,
Qe nuk depon kur kelȡεt.

— —

Mikn' ε aferme ndεro,
Бε te largmine kujto.

— —

Kuϭ nde ȡê qendron,
Dεtne deϭeron,
По ata qe lundroɥene,
Nde ȡε po ϭikoɥene.

— —

Te mapite mos ju perpεq,
Mos dukεϭ εȡε ti mê kεq.

BKSH

5. LUTJE ПɛR SUΛTANɛ, V.

Mbrεt' i ɡiδe mbrεterivε,
Бenes' i te miravε, δenes' i te miravε;
Kujdεse ε ɳεrezivε,
Daɵuri ε fqiɳevε, daɵuri ε fqiɳevε.
Kujdεstarit te mesimit,
Fali dit' te mira plot, fali dit' te mira plot;
Mberεtit tène Suλtanit,
Te gezuara nga mot, te gezuara nga mot.
Ndεr ε pasejε te kεte,
Nde mbrεteri te ati, nde mbrεteri te ati;
Drεjteri ε ati mbεtte,
Бε ε maδεja maδeri, δε ε maδja maδeri.
Γiδeɳe i lavderuar,
Urδerim' i ti kudo, urδerim' i ti kudo;
Бε zemere te gezuar,
Zot kupe mos ε haro, zot kupe mos ε haro.
Kepusi ɡiδe armiqte,
Ndene kembe te ati, ndene kembe te ati;
Eδε ɡiδe zemer-liqte,
U befɵine posi hi, u-befɵine posi hi.
Бε nεvεj mε goje plot,
Bertasem per ty tani, bertasem per ty tani;
Na pofɵ ô Mberεt na pofɵ,
Kujdεstar nde Θqiperi, kujdεstar nde Θqiperi.

BKSH

6. FJALΕ TΕ URTA, VI.

Deϭerimεte ε vrasen' até ŋεri, qe perton
Sε nga ç' faredo te mira, vεte vεthεn ϭtεron.

— —

Kuϭ lakmon ϭume,
Hnmp ç' do gê pune.

— —

Maȡeϭtuar ε perqεϭes, kryε-larte εmeronεt,
Ay qe punon çdo pune, ȡε kur flεt nuke mentonεt.

— —

Kuϭ pak kuvendon,
Ɑeŋ' urtesiε trεgon.

— —

Γumen mos ε duaj kupe, po syte i hap,
Mos te viŋe vobezia, tεk tyne mε vrap.

— —

Mos vraj kupe ε mos ϭaj,
Nga ε mira mos undaj.

— —

Mεr persiper diturine, ȡε ajo dote lartoŋe,
Pok perqafε urtesine, lavdine dot ta ϭumoŋe.

— —

Çdo ŋεri i pa mesuar,
Εϭte dru i pa punuar.

— —

Miqesia ε vertεte, kurdo hεre lulezon,
Eȡε sa kohe te ϭkoŋe, plεqeri nuke trεkon.

— —

M' i maȡ bar i zemerimit,
Εϭte koha ε menimit.

BKSH

7. ГUMARAKU БЕ KENDESI, VII.

Çdo menges kur ze te gðihet
Qieλi driten qe leθon,
Nga gumi kendesi ngrihet;
Бε mε ze te mað kendon
Ki ki ki ki ki ki ki ki,
Ngrεu εðε ti o Kiti.

——

Me tjεtere ane Kiti,
Kðεnεt mεr gume te ri,
Nga vεθet kendimn' ε qiti;
Qe kendontε perseri
Ki ki ki ki ki ki ki ki,
Ngrεu εðε ti o Kiti.

——

Kur ðε ηehεre te ðerεse
Пerηehεrεθ dote ngrihεm,
Пa arður mire mengεsi;
Dote lahεm dote krihεm,
Ki ki ki ki ki ki ki ki,
Ngrεu εðε ti o Kiti.

——

Гiðe keθtu mε pahir,
I drεmitur nde mengεs,
Гumaraku po εngir;
Te varferine kendεs,
Qe i ðerεt ki ki ki ki,
Ngrεu εðε ti o Kiti.

——

 173

Γersa mikune ta ʒeɋe
Ata, qe po flε nde ϭtrat,
Бε ta zere mε purtεke;
Γumarakne frap ε frap
Nga kendεsi ne ç' đo ki ki,
Mε purtεke ngrεu ô Kiti.

---

8. FJALE TE URTA VIII.

Mendja ε te urtevε eϭte ϭum' ε rende,
Eδε ε te mapevε ε lεhte posi pende.

— —

Ila faj ɋεri kuϭ qerton,
Vεte vεtjεn' hεlmon,
Бε posi ɋεrin' ε lik
Pojtjεne ε ti merzit.

— —

Ndεri δε lavdia urat' ε Πεrendise,
Eδε urtesia mbarim' i miresise.

— —

Asɋe ϭendεtne sε ç' eϭte s' ε di,
Πervεç i semuri nde ϭtrat kur ri.

Eδε vεteme nde qofϭ,
Te liga mos kuvendoϭ;
As nder ment te mos i ϭkoϭ,
Jo te riϭ ε ti punoϭ.

Kur menohεte ϭperεsa, zemεren' ε ligeϭton,
Kur vjεn ajo qe ka maλe, atehεrε ε gezon.

BKSH

9. DJALOGI HAPABAT, IX.

Ие djaloб бum' i leбuar,
Hapabat *) ε dore çpuar,
Si ε hengri tere gene
Qe i ati i pat lene,
Nde te ngren' ε nde te pire
Nde mekat ε kotesire;
As ge s' i mbεti me nde funt
Pobat vεteme nde trup,
Ие flokε đε ηe kemiбe
Sa po mos i dukεj miбte;
Tere dimerine driđεj
Eđε perpjεte po hiđεj.
Ие dit dελendryбε pa,
Q' εrđ pa kohe εđε đa:
„Dimer pas ketaj mê s' mbεt
„Dimer ty te le бendεt,
Бε mê s' menoj po flokεn' ε qiti
Vatε nde trεk εđε ε бiti,
Бε te hoλat perseri
Si nde vεre đε tani;
I priбi nde deбire,
Te lig' ε nde te pire.
Nuke бkuan бume dit
Ungrit ηe dimer' i lik,
Eđε te ftohtit ηεriut t' zi

*) Fjale turqiбt, ay qe priб бume đε s' veбtron бtepine.

174

I hyri brenda nde melçi,
Kur ε pane nde rεzik
Tere bota, ᾶεne vdiq.
Ɲo as ɲejt nuk' i vjen kεq
Ɲer ɲe t' atiƛe kur hεq,
Ɲe dit mb' uᾶe kiϭtε dale
Ɲo εcentε si i mape;
Zokne te ndorᾶur' ε ɲa
Mε ze te maᾶ kliᾶi ᾶε ᾶa:
„Ah ô i maƛekuare zok,
„Ti me berε te vuaɲ sot
„Sε syri im ɲosa te ɲa;
„Θaϭe qe mê dimer s' ka
„Eᾶε flokεne ε qita,
„Nde trεk vajta ᾶε ε ϭita
„Nga te ftohetit qyϭ vdiqa.

---

10. FJALE E TE URTET, X.

Do mire qe te deɲoϭ,
Vεthεne mos ε levdoϭ.

Kur do te qertoϭ te tjεre,
Veϭto vεtehεn perɲehεre;
Mos ᾶε ti ɲer te qertuar
Jε, ᾶε dεl i turɲerrua.

---

11. DELEJA EБE QBNI, XI.

Θone, kafɞet kur ze kiɞin
Eδε si nε ato flisnin,
Dεlεja te zot i δa:
„Θume punra te meδa
„E te çuditɞmε o zot,
„Θoh qe punon farε kot;
„Nεvε ɞqεrat ty t' i apim
„Lεɞte qumɞtin εδε djaδin,
„Ti as ɐe nεvε s' na εp
„Ndonesε mεr kaqe bylmεt.
„Пer vεç ç' kuλosime vεte,
„Bar, a duɞk, a ndoηe flεte;
„Пo qenit, qe as ɐe s' te εp
„As lεɞ, djaδe, as bylmεt,
„I εp nga uɞqimi yt
„Пsε, bari ate ε mbyt?"
Qeɐi undoδ atjε prane,
Kur δoɞ dεlεja keto fjale;
Бε uzemerua ɞume
Tri dit ne sy s' vuri ɐume,
Eδε dεlεse i δote:
„Пsε λomatit me te kote?
„Moj ε ɐore nuk' ε di,
„Mos jεm u nde bageti;
„S' kuλot dot as ηe dite,
„Sε te vjεδ ηεriu i lik,

175

„Бε ujku te ze te çan,
„Katere copra te ndan;
„Fole te te ϭoh tani,
„Zotit qahu perseri."
Dεlεja s' ða tjεter kuvent
Sε fjal' ε pare s' i zu vent,
Qenite i ða te drεjte
Te haje buk' ε jo flεte;
Nga Zoti te paranderonεt,
Бε nga ato te mos largonεt.

---

12. FJALE TE URTA. XII.

Kuϭ nga vdεkja iken,
Mb' uðe ε gεn piken.

As lenpyεr as termεt
Nuke ka lene remεt,
Qytεte te ϭkrεtuar
A kombine hεlmuar:
Sa te perpasesi mberεt,
Пer bεgati qe vrεt ε prεt.

Fat' i mire ϭume hεre,
Frikene ε ka nde dεre.

Kuϭ ka bupe punetuar,
Mban stoli te paçemuar.

BKSH

13. GRUAJA ПUNETORE, XIII.

Иe grua ɛvɛ ɛðɛ punetorɛ,
Nga punet' ɛ ϭuma kiϭ ðɛ ϭerbetorɛ;
E kiϭtɛ zakon ϭerbetorɛte ti zgontɛ,
Kur kendɛsate kendonin, ɛðɛ mɛ ato punontɛ.
По nga mundim' i pa prɛre,
Ϭerbetorɛt' u mɛjtuan;
Kendɛsine per te ðɛpe,
U vune ɛðɛ ɛ punuan;
Sɛ kendɛsi i ϭtepise, zoŋen' ɛ tyrɛ ɛ zgontɛ,
Бɛ ajo ato i ngrittɛ, ɛðɛ zintɛ ɛ punontɛ.
Ϭume kohe mê s' menuan,
Пunen' ato ɛ mbaruan;
Бɛ kendɛsn' ɛ gor' ɛ ðɛpe,
Kur s' iϭ zoŋa atehɛre.
Ϭume ato ugezuan,
Nge mundimɛte ϭpetuan;
Si ɛ vran' ato kendɛsne
Ϭume te zɛzat u qɛϭne,
Sɛ zoŋa kohen s' ɛ dintɛ
Kur kendɛsate kendonin,
Mê mɛ nat' ato i ngrittɛ,
Eðɛ zinin ɛ punonin.
Kuϭ perton deϭeron,
Te mirene s' ɛ kupeton.

14. FJALE TE URTA, XIV.

Πο te duaσ ɡiđcɋe εren' ε qeruar,
Eđε dieλi mos te ɡεɋe as do ɋe hεre nde te σtruar,
Te zotohεm pojtjε ɡate, đ' i σendεçme qe te jεσ;
Πο đε ɡunene nga duart kuɡe qe te mos ε çkrεσ.

Nde barjε te σɡiε ɡuha,
Πο s' mεjtonεσe sε ç' đua.

Иεri ɡer ɡasjεn mos ε levdo.
Πο ɡunete ε ti ɡyko.

Bεgatia ɡa urtesi, đε mirefisme zemer,
As ndεr ɡandεjε, nuke ɡiελ as mirefatesine;
Πο nd' u ɡerzjεfσine mε ty, ɡasja mε miresine,
Te ndεrçme đε te lumure, pojtjε dote ɡoσ tine.

I ɡa mbuσure fitimi,
I maλkuare lakemimi.

Mendjεne ε bej te ɡare,
Qe te mos te đon' i maɡe.

Te σɡεjtin kuvent merzit.
Qe te mos hyσ nde rεzik.

Djal' i urte, qe mesimn' ε lindetorevε deɡon,
Mbar' i vεtε çdo ɡe ɡune, kudo qe vεtε fiton;
Eđε áta, ze, ngrε duart mε ɡiđ zemer' ε uron,
Πεrendia ɡrεj se larti, djaleđine ε bεkon.

BKSH

15. БIA БE GOMARI, XV.

Иe ɥeri kiϭtε ɥe δi ε ɥe gomar,
Te dy i uϭqεntε mε krund' ε mε bar;
Пo δia gomarit ϭum' i pat nakar,
Sε atí i zoti i εptε mê tεɥere bar.
Иe dit zuri ε qertontε,
Sikur te miren' i dontε
—Drune ti, per dit qe ha,
Бε ngarkim' i pende δa;
Пrεj zotit δε nde mundim,
Nde hεlm ε nde hiδerim,
Vaλe ti qyϭ i duron
Бε te ɥiδa i haron?
—Une nuk' i duroɥ dot,
Eδε si kur te vdεs sot;
—Ti ne do qe te poϭ mire,
Deɥojε kete keϭiλe,
Te ɥrejtεϭe dit' ε nate,
Te te kεne zili grate;
Yt zot kur te te ngarkoɥe,
Өume δε te te pendoɥe,
Te beϭ sikur te pεngonεϭ
Nde ɥe ɥrua te pezonεϭ.
Fjalet i bεsoj vεϭ-ɥati,
Бε i ɥelqεu, kokeδati;
Eδε keϭtu nuke menoj
Өume kohe nuke ϭkoj,

 177

Kur iϭ ngarkuar nde prua ra,
I ðεu εϭtrat ðε ϭum' u-vra;
Θeroŋes ðiri, i zoti per gomare,
Qe ta ϭerontε si qε me pare.
Θeroŋesi te zot, keto fjal' i ða:
„Nde do te ϭeronεt gomari, veʎa,
„Ɓϭte nεvoje ŋe ði te ðεrç
„Бε ɋak te ngrohte nde plage ti dεrðç".
I zoti ðine ε ðεri, εðε ɋak te ngroht' i hiðtε
Nde plage te gomarit, s' ε la ϭume ti hiqtε,
Θume kohe nuke ϭkoj, uϭerua gomari
Εðε ðia humbi pojtjεn ngaha nakari.

---

16. FJALE TE URTA, XVI.

Sa mε goje haŋete pine,
Dykε priture lavdine;
Θume paʎe lavduronεn,
Mê te ϭumete haponεn.

Kuϭ do te tjεre te urðeroŋe,
Nga vεtejε ti lε te fiʎoŋe.

Flasene kεq mε te pahire,
Sa s' umesuane te flasine mire.

Θume ðuhεne te mire,
Πo nuke jane te ɋiðe.

BKSH

17. UБETAEETE EБE ARUGKA, XVII.

Dy miq ɛcenin mbe ɳe uðe,
  Vinine ku kiɵin pune;
Пerɳehɛrɛɵe mɛ vrap,
  Иe aruɵke kur u ç' faq,
Иeri apiti ɛðɛ ungit;
  Siper mbi ɳe te mað lis,
Nde dɛgat ay ufɵɛh,
  Aruɵka sɛ vuri rɛ;
Tjɛtri kðɛu syt' ɛ pa,
  Miku' ɛ daɵure qɛ la;
Si s' munttɛ te fɵihɛj dot,
  Dɛrðtɛ te hiðura lot.
Пasandaj per ðɛ ra,
  S' i vdɛkur te benɛm ða:
Aruɵka i vatɛ prane,
  I ra ɛre ane mb' ane;
Ay frymene ɛ mbantɛ,
  Nde zemert' i mjɛri qantɛ;
Te vdɛkur ajo ɛ pandɛhu,
  Бɛ tatepjɛte pyλit ðɛu;
Sɛ keto kafɵe trɛgojne,
  Te vdɛkur nuke kafɵojne.
Пa si ɵpetoj nga rɛziku,
  Xbriti ðɛ nga lisi, miku
I ða: „trɛgome, veλa,
  Aruɵka nde vɛɵ ç'te ða?“

BKSH

178

„Ç' me đa tani dote tε tregoη,
Tjεtere hεre mos uđetoη;
Mε t' atiƛe si ty, miq
Qe te lεne nde rεzik“.
Miqt' ε daϭur nde rεzik,
Иihεne sε jane miq.

---

18. FJALE TE URTA XVIII.

Te ƥiđa i fitovε te mεte nuke lε
Nde ndavε per nde qjεƛ, kur jεϭε Ti nde đε.

Пrovohu per te duruar, te ƥigate si te tjεre,
Uri dykε çetituar, sa munt mε fjale te vlεre.

Kuϭ nxitonεt, dote pεngonεt,
Si kundre trupi pa ϭpirt nuke pon,
Eđε qytεti pa ƥiƥe s' qendron.

Ƥiƥat' ε qytεtit, jo ηεrezia,
По i ka vene Zot Пεrendia.

Өperεsate jane endεra te ηεresvε qe s' flεne.

Kryεsoηesi te qendroηe, te tri keto te kujtoηe,
Sε ηεrese kryεson, đε pas ƥiƥese punon;
Бε te trεten te vertεten, s' kryεson dot ƥiđe jεten.

Zoti menon, po nuk hapon,
Miku mikute i εp, nga te mirate remεt.

BKSH

19. ΘEROИESI ПA MJEΘTERI, IXX.

Иe ϭeroɋes i pa ditur, nga te ϭerimit mjεϭteri,
E ðire qe te ϭerontε ɋe te semure ɋεri;
Eðε te tjεre ϭeroɋes kiϭin ðirur pas ati,
Qe te ϭihnin te kujt barera i vjεnin ð' i benine dobi.
Nde kε te tjεre ϭeroɋes, i ðoϭine te semurit,
Nga te ftohtite te ruhεj, mos' i qasεj prane murit;
Nga kjo smundjε dote hεqe, ϭume kohe, po rεzik
Nuke ka, sa te qeronεt, i tere gaku i lik.
Пo t' i εpeni qe te haje, keto barera si ti pije,
Miϭ te pahur ε te pjεkur, qe fuqi ε ti, ti vije;
Бε gελe nga miϭ prεj kau, vεre te pije te vjεter,
I semúri dote ϭεronεt, te mos haje as ge tjεter.
Vεtem ϭeroɋes' i pεme, perzuri te giða grate,
Бε te semurit' i ðote qe te bej ay ðiate;
Пunerate ti drεjtoɋe ðε te benεte gati,
Гεr nεser dot pεrendoɋe, εðε vatε nde ϭtepi.
Fjalevεt s' vuri vεϭne sε ç' ða, as qe i dεgoj
I semuri, per ca kohe, ϭendεtine ε fitoj;
Бε kiϭtε dale ɋe dite, i vεrðe po si qiri,
Sa mεzi ay qendrontε, nde kembete te ti.
Mb' uðe qe ϭkontε ε poqi, ϭeroɋesi pa mjεϭteri,
«Gezuaϭ ô mik» i ða, ðε pyεti perseri.
Te vdekurite si ϭkojne poϭte, ne Sketεre na trεgó.
Θeroɋεsit' i semuri i ðote «pi ε dεgo».
Te giðe pine te prεjtur, te botes i kan' hapuar,
Kundre ϭeroɋesεt, Harua eϭte ϭume zemeruar.

BKSH

179

Sε mε bärerat' ε tyrε, te semurete s' i lene,
Qe te vdεsin" ɥastaj mori karte ϭkrimi εδε ɥende,
Eδε beri ɥe raδua ϭeroɥesite qe te ǥiδe;
Ие nga ɥe ata ti koptε, kur te doje qe te vije,
Nde kete dontε δε tyne te te ϭkruantε nde raδua.
I raϭe nder kembe une, deǥome i δaϭe mua,
Juluçe ε ju bεtova, sε ϭeroɥes s' eϭte ky;
Te tjεre te muar me qafe δε te trεguane ty.

---

20. FJALƐ TƐ URTA, XX.

Пandεhεt sε ɥo trεgon, ay qe pi ε ɥuϭon,
Te tjεrete kuϭ ndεron εδε ndεr' ε ti ε ϭton.

Ϭkroɥate kane fuqi, ɥosi frεn me çdo ɥεri,
Nde i mesofϭ nde djaleri, i lumur nde plεqeri.

Mendja nde vent kur s' qendron,
As nuk ϭεh as nuk deǥon.
Гindjε vjεn ε ǥindjε ϭkon, δεu per jεte qendron.

I mapi ɥas mendjεs se ti, m' i mençme nga çdo ɥεri.
Пεrendia nuk' i ndih: ati, qe ɥa ɥune pi.

Bεkim' i zotit te bεgaton: δε hiδerimεt tεj i debon.
Frik' ε zotit ditεt' i ϭton,
По te ɥafrikeϭmevεt ua ɥakeson.

Kuϭ te vertεta daϭuron, ay fjale s' bεgaton.
Kuϭ flεt ϭume mεkaton, ϭpirtine ε ti denon.

BKSH

21. LIГБRATA ПБRTANAKUT, XXI.

Nε mizeperđjesa, ti o peɪtaŋak vrapo,
Бε mε te mađε çudi uđet' ε saj veɵtro;
E cila pa krye, pa qevεrnitar,
Nde vεr' ε nde te kope, mbleđ uɵqimn' ε saj.

Ti gεr kur dote flεɵ, kur dote xgoɴεɵ nga gumi?
Пake gume? sε nde funt dote te mape lumi.

Иεriu i pa vejyεre εđε ŋeriu i lik,
Ecen goje ɵtrembere, biε nde rεzik.

I urti lavdi do te traɵegoŋe,
I mapi vεtehεn' ε tî, do te turperoŋe.

Пosi uđetar i çpεjte i vjεn vobesia,
Si bupe i armatosur i vjεn varferia.

Kuɵ te mapine meson, nga i mapi nuke ndron,
Liga ç' đote kuɵ s' degon, ɵkopi ate ε meson.

Zemer-gεri urtesine mađon,
Zemer-nguɵti mapezine ε ɵton;
Гuh' ε te urtevεte embelson,
Бε ε te mapevε te gromeson.

Иεriu sa qe kupeton, guha dot nuk' ε trεgon,
Argent-daɵuri s' ɵikon, qe ɵtepin' ε tî ɵkrεton.

As ndoŋe s' fatbarđeson, giđazi siç' i kendon,
Buzete kuɵ i xgεron, te fɵεhtate i trεgon.

BKSH

Пas ϭerbɛseѕe pagimi, ðɛ pas punese fitimi,
Kudo stoli sigurimi, nde te riŋt' eϭte puϭimi.

Urtesia pjɛλ lavdine, ndɛre ɛðɛ daϭurine,
Ka hiɛ mɛ giδ durimne, te flasem per Пɛrendine.

---

22. БELПEРIT' E БELПEРEЅE, XXII.

Иe hɛre bintɛ ϭi ϭume,
Vijate vinin si lume;
Ɑiu s' puϭoj ϭume dit,
Пer pak ŋe ðɛlper qyϭ vdiq,
Nga uria ðɛ ʼo ðoϭ:
„Taniði pojtja mu sos."
Пas ca dit ϭiu puϭoj;
Zemeren ðɛlpra gezoj,
Nga folɛja ajo doλi;
Tatepjɛte uðen mori,
Ecentɛ dal' ɛ nga dalɛ;
Djaλezite i la farɛ,
Иe kendɛs kur ɛ pa;
Пulavɛt vatɛ u ða:
Бɛlpren nde mɛjtim ɛ ϭoh,
Lɛ ti flasim vaλe ç' do;
Qe pi kaqe nde mɛjtim,
Nde hɛlm ɛ nde hiðerim;
Пerŋehɛrɛϭ me s' menoj,
Бɛlperes i kuvendoj:

BKSH

—Zoŋa δεlper, uδ' ε mbare!
—Mbare paç, kendεs' i paλe.
—Ku vεtε kaq' ε mεjtuar?
—Nde Mεke o i uruar.
—A na do δε nε te vijme,
Te piδe baϭke mε tyne?
—Ejani! ajo uδote,
Пo mε ment mos vini kote;
Une mê nuk deϭeroŋ,
Ɵpirtine ta skεtεroŋ;
Sεpsε tani u pεndova,
Пer sa te liga punova,
Dua ϭpirtin ta ϭpetoŋ,
Бε trupne ta lumεroŋ.
Si δa piδe keto fjale
I vuri pulat mε raδe,
Kendεs ε pula mε gas
Бεlpren q' ε ϭihnine pas,
Ecne diten sa ungris
Ajo po bintε permbys;
Eδε u δa perseri:
„Qendroni aty tani,
Mε qene qe dita ungrys
Fali εδε ju permbys;
Sontε te flεme ketu
Mos humbasem tεj ε thu.
Nεser ngrihεmi mε nate

BKSH

181

Qe te mos εcim nde vaŋe;
Hyni tanið nε ky ϭkemŋ
Eðε flini ŋa kuvent,
Nde gryke dote flε une
Mos ŋesojme doɋe ŋune,
Doɋe tjεter ðεlŋere vjεn;
Hyn brenda εðε u ɡεn,
Sketεronεm perseri
Бε tani nde ŋlεɋeri".
Kendεs ε ŋula deŋuan,
Aϭtu ŋunen' ε mbaruan.
По ðεlŋera nde menɡεs
Ungrit ε doλi nde ϭεϭ,
Beri endere sε ŋa;
Nga zer' i ketyrε ða:
„U-zɡova dykε drεður
Бembete dukε perŋjεkur,
Kendεsne ðεpεt mê ŋare
Eja ketu o i maŋe,
Ç' eϭte kjo ŋune mε ty
Qe ε ϭoh une mε sy?
Nuke munt ta kuŋetoɋ,
Пandaj dua tet' ɡykoɋ;
Иεrezia ane mb' ane,
Гiðe nga ɋe grua kane;
Nga liŋa ti doλε jaϭte
Бε ŋo mban gra ŋεse ɡaϭte,

BKSH

Бε farε nuke mεjtonεσ,
Qe vεtε te σeηteronεσ".
Пerηeherεσ ε rembεu
Kendεsit' εσtrat' ja çkrεu,
Hulate kendεsn' ε pane:
„Ky qε fati yne ϑane,
Nde duart' t' armikut rame,
Mε te daσurite tane".
Θerεt ϑε pulat' ε ɡora
Пa εjani ϑε ju, zoηa!
Sε nga ngajεte t'uaj ϑa:
„Qyσ raσe ϑ 'u nde bεla
Grate piελ'n birko djale,
Бε s' deɡonεne nde mehaλe;
Ju ηe vεze nde menɡεs
Beni ϑ' ε nxirni nde σεσ
Dykε kliϑure ka ka
Sa vεσe s' me late pa".
Бε farε nuke menoj,
Hulate i gλaburoj.

---

23. LIГEBATA, XXIII.

Θkaku i ariut: gazi i bariut.
Mê mire i ngarkuar, sε i uretuar.
Гuha kur geηεn, te drεjtene pefεn.
Nga ηe detyrak i ndyre: ϑε ηe ϑεs kaσte i mire.
Mê mire ηe vε sot, sε ηe pule mot.
Пlakene ε kiσime likσt, εϑε plaku ε perσyσ.
Zakoni ngiηejεne sjελ, pɔ ϑε pangiηejεne piελ.

Nde zemer' εꝺε nde mendejε, Περendine ꝑo te kεб,
Γiꝺeηe ꝑlot mε te mira, te qiελit dote jεб.

Иεriu qe ꝑerton, ꝺεut i rendon,
Koha miqte i ꞡykon, si are zjari ꝑrovon.

Lindesit ꝑo ti бikoб, бume kohe do te ꝑoб,
Ti uбqεб nde ꝑlεqeri, sa te munç mε ꞡiꝺ fuqi;
Πo ti mbaꝺç ε ꝑo ti vεбç, te keqia nuk dote hεqб.

Иεriu i ndεrçme kupe s' qeηεn, ꝑo ꞡiꝺeηe te drεjtene ꝑefεn.
Syri s' mbuбεt dykε veбtr uar, vεбi s' ngiηεt dykε deꞡuar.

Ç' jane turꝑ ti kuvendoб, turꝑ ꝺε ne mendjε ti бkoб.
Mos kεб turꝑ ε mos ꝑertoб, ate qe s' di te mesoб.

Ndεro tèt at' ε tet' eme, te fatbarꝺesoб;
Бε te benεб ꝑojtjε ꞡate, ꝺε mire te бkoб.

Te folurite embel zemerimine ε zbut,
Πo fjala ε ꝑikλuar nde zemerim te ngut.

Nde бteꝑi ε te drεjtit jane бume ꝺεsare,
Πrohoηa ε te ligut eбte ε бꝑerndare.

Frεne ε barkute tènt, sa te munç mbaε mε ment.
Kuб s' veбtron ndεr' ε ti, ay s' daбuron ηeri.

Daбja ε ꝑunese eбte ꝑojtjε εꝺε lumerim,
Πo ꝑertεsi eбte vdεkjε, ꝺε i te ligavεt burim.

Zemerimi εꝺε dritja jane motra ꝑa ndryбim,
Nde mekat' ε nde rεzik ꝑo vraꝑojne ꝑa ꝑuбim.

S' ka hiε ηeriu i urte mu nde funt qe te ꝑεndonεt;
Lipsεte qe ꝑa fiλuar, ꝑunen te ꝑaramεjtonεt.

24. ГАRПERI EБE BUJKU, XXIV.

Ие garпer kiϭtε folεne
Пerпara dεres ηe bujku,
Kur dεltε nga doηehεre
Пϭεhtazi vrimes, si ujku;
Ие dit' doλi nde menпεs,
Djalen' ε bujkut kafϭoj,
Sa ε la munde ϭεϭ
Te vdεkure sε ε hεlmoj.
Lindetorete te djalit
Dit' ε nate paпuϭim,
Kjanine djalɗin ε vogel
Mε te maɗ maλenпim.
Пerandaj, i ati djalit,
Mori ηe late nde dore;
T' i bintε nde koke garпerit
Kur te diltε nde obore.
Ие dit' dεϭ garпeri te dale
Sa nxori koken nga vrima,
I hoqi η' hεreϭ, mε laten
Sa ϭkrεпi si vεtetima;
Гarпerin dot s' ε goditi,
Ne gur latese i ra
Hyri brenda ε bertiti
„As pê s' me berε!" i ɗa.
Ϭume kohe nuke ϭkoj
Bujku ɗa: „tani hapoj

BKSH

183

Γarpri ç' i bem' atehεre,
Ta ze taɒi mε te pεme".
Mori buke εδε kripe
Ta kλase ɡarprin nde pige,
Γarpri bujkute i δote:
„Mos u mundo me te kote
Πasketaj ô miku im,
S' ka as bεse as paqtim
Sa 6o gure te 6arkuar
Бε ti djalen te vapuar".

25. LIΓBRATA, XXV.

Vape tjaterit po i remon, vεte nd' até dote ry6;
Eδε ɡarpri te kaf6on, ɡεrδεt' ε botese po pri6.

Nde dit' te fatbarδesise, 6ume mos u-ngazeλo,
Бε nde dit' te mjεresise farε mos u pikeλo.

Mê mire te depo6 nga ηe i urte qertim,
Sε nga ηεrezit' ε mape, vaλε δε kendim.

I mapi duart' ε ti kurdohεre ger6εton,
Eδε mer6en' ε ati paperprεre ε kaf6on.

E merzitur maδe6tia, nga ηεrezit' ε nga Πεrendia.
Kujtou sε jε ηεri, nde s' kamj' ε nde bεgati.

Ruaju nga geηε6tari, si nga vjεδes' ε kusari.
Dit per dit nga Πεrendia, na εpεn 6ume te mira.

26. TE DY DJEMTE, XXVI.

Θkop ɳe plak nde dore mbante,
Θkonte dyke vene re;
Ndeke balterat po çante,
I varferi ra per δe.
Dy djem qe undoδ' atje,
Sicili tregoj deϭiren;
Πlakne q' e pane per δê,
Te ligen' eδe te miren.
Me gas te maδ ɳeri qeϭi
Hapi gojene sa deϭi,
Nga te qeϭurit qyϭ plasi
Πer pak helm t' i dilte gazi;
Tjeteri vate dyke kjare
Eδe plakut ju qas prane,
I δa dorene e ngriti
Nga λuca plakne e qiti.
„O djem si pate ketu
Tani δoni vete ju,
Cili eϭte i levduar,
Ƃe cili i maλekuar?"

---

27. DIMERI, XXVII.

Dimer' i ftohte ja ku na erδi,
Ƃe zogu mê nuke kendon;
Koha e lige perseri erδi,
Ƃe bujku mê nuke leron.
Nde kasoλe te ti umbyλ,

184

Nga parmenda hoqi dore
I varferi u-pεδkufiλ;
Kerkon prεj zjarit te ngrohte.
Θume te varfere djεm,
Lakuriq, t' uret' ε nde hεlm;
Lindetore te mire s' kane,
As ηe kafθorε buke te hane;
Te hiδure dεrδine lot,
Eδε te ftohtit s' durojne dot,
Mε lot nder sy δε un' ô Zot!
Te lutεme per ata sot,
Qe t' undih deθeroη, as ηe nde jεte s' kerkoη.

28. LIΓERATA. XXVIII.

Πo lundren' ε pojtjεs' s' atε, mendja ε kryεlundron,
Nde liman te fatbarδesise te θpiε nuk' ε hapon.

Nderdaθuri lε te kεte te daθurin ndεr' ε ti,
Arme kundere se liges, δε mεses nde miresi.

Mos ε θko kohene kot, mos ji δε i palire,
Πo mε mase ç' fare do, eθte pun' ε mire.

Te pa δena mos trεgo, mε te drεjte bεgato;
Kur fejεn u-pεndo, ηεrin' ε mire ndεro.
Te mirene ε levdo, nga ε kεqεja u largo.
Mε te urte kuvendo, nde mesim mos u-rendo.
Kur depon kupeto, te mirat mos i hapo,
Mε te liq mos kuvendo, zemerimne puθtεto.

29. KΒNDESI EБE БELПΒRA, XXIX.

Kendεsi pintε lart si ruajtes mbi çati,
Mε gas te maꝺ perpiqtε krahete mbi ϐtepi;
По kur i εrꝺi ηe ꝺεlpere, nde ηe ϐtepi dykε vrapuar,
Gezohu, ô mik i ꝺa: pa frike dykε kenduar,
Sε lufterat' ε kafϐevεt ketεj ε tutjε puϐuan,
U-loꝺne kaqe kóhe nga lufterat pa prεre pa u-pεnduan.
Пas ketaj dote mbrεteroηe nde puϐtεt tène paqtia,
Si trεgojne ditetorεt, dote jεte mbi giꝺe nε daϐuria;
O mik i daϐur εja ϐpεjt perpoϐ, ditetorεt t' i kendoϐ,
Eꝺε mε gas te te puϐtoη, sε ti pasketaj dote mbrεteroϐ.
Пa me trεgo psε potuλa tεjε, ti po veϐtron?
Eꝺε kaqe ungiλε qe te soλa, psε nuk' i kendon?
As ge pergigεte kendεsi, vεteme veϐtron qe po vine,
Пiϐtua, Sucua, qente qe iϐine mε bagetine;
Miqte tim te daϐure, vine qe te na ϐohene,
'Г' u apim ꝺ' atyrε ditetorεte, qe ti kendoηene.
Бεlpera posa depoj keto fjale nga kendεsi, u-droꝺ εꝺε ϐkoj
Mε te katra, vrapontε, prapa dykε ϐikuar brεgune kaptoj.
Пersε, ε pyεt kendεsi, ô mikε ϐkon?
Kur eϐte paqtia εꝺε daϐuria kuϐ te lefton?
Mε te v.rtεt as ηe, miku im, ꝺεlpera ju-pergεq,
Lufta puϐoj, po dofta s' ε kane mesuare qente kam kεq.

Гuha eϐte mε dy prεsjε εꝺε ε frikeϐmε ꝺike,
Nde mos venç̧im rε ate, na kλεt nd' uꝺe te lige.

Lεpura ϐume kuϐ ndjεk, ay as ηe nuke piεk.

30. DRERI EБE VREGTA, XXX.

Drεri si u-hoꝺ me ϐume vendε mε gezim,
Gas i maꝺ munde funt i doλi hiꝺerim;

BKSH

185

Nga ca ŋeres qe ε ndiqnin nde ŋe vrε6t' u-f6ε,
Eđε pandeu sε 6petoj đa: tani as ŋe s' me 6ε.
Иεrezite qe ε ndiqnin as ŋe si nuk' ε pa,
U-mεjtua dykε đene flεterat te ha,
Flεterat si zur' i hantε, farε rεzikn' ε hapoj;
Бε mε ment te ti po đo6tε: t' ikeŋe kur t'i mbaroj.
Flεterat si u paΛuan drεrin' ato ε trεguan,
Nde ndjεkesit, qe po đo6in farε kot umunduan,
Te cilete si pane kaf6e qe rintε ε f6εhte,
E leftuane per vdεkejε, mε ark ε mε 6ipεte.
Drεri kliđi dykε vdεkur, mε te drεjte tani vdεs,
Бε mundim te drεjte gεn, te keqiavεt nde 6ε6;
Mikεne qe me 6petoj, dε6a đ' i bera te lige,
Пerandaj tani po vdεs, đε s' 6petova nga kjo pige.

Mireberja pa paguar nuke mbεtεt doŋehεre,
Пassi s' dukεte pagimi nde syt' tane perŋehεre.

Fitimεt pa drεjteri, piđeŋe sjεΛen demî.

Fitim' i 6ume bεgatine nuk' ε 6ton,
Пo perndorj' ε mire qe s' ε pakeson.

Ari nde zjar provonεt,
Miku nde rεzik kupetonεt.

Пosi nena mε qume6tin fo6ŋene ε u6qεn,
Бε mesim' i puhese ti, ŋεriut mendjεn' i çkelqεn.

---

31. VERA, XXXI.

Erƌ' ô vεre ε uruar!
Пo ƌε Zoti na dergon,
Mε doren' ε ϐeŋteruar,
Te mirat ε na uron.

Zoqte ɠiƌe po kendojne,
Nde per lisa ƌε kudo;
Бε mε gas po fluturojne,
Пas deϐires cilido.

Mε kujdεs te maƌ mbelεte,
Nde per lulε po kuλot;
Mε dyλe εƌε mε mjalte,
E mbuϐ koϐεrεne plot.

Nde per kopϐtra ɠεlberojne,
Barerate mε vεse plot;
Nde per briɠε pϐiƌeλojne,
Pekεte mε uje plot.

Lulε bukurat nde εre,
Пo derƌine bukuri;
Djali nenεs i ben ndεre,
Иe tufe lulε nde ɠî,

Te ŋohe vεtejεne ɠiƌ kuϐ, eϐte ϐum' ε vejyεr,
Eƌε per maƌeϐtorete, qe jane te geŋyεr.

Zemerimi εƌε dεjtja jane, motra pa nderim,
Mekatat' u vεne pas, ƌε rεzikεt pa qendrim.

RASH

186

32. MLEБBJE E KAFΘEBVET, XXXII.

Mbelεδejε bene ηεre kafσet qe te vene mberεt,
Si u-mbloδe qe te ɡiδe, ηe ng' ato kelδεt:
„Пer mberεt duam qe te veme sivjεt ηe majmun,
Sε majmunet luajne bukur, a пo s' δεm mir' un?"
Qe te ɡiδe i пerпoqne duarte mε gezim,
Eδε pofte mbrεti δiпe, s' ka mê hiδerim.
Бεlпera vεtem nga nakari, mbrεne nuk' ε dεσ,
Пer andaj ηe dit' ε nxori ne ηe te maδ σεσ;
Eδ' i δote ketu пaσe ηe te maδ velεs,
Бε s' kuxova te ve doren mbrεtit ti δeпεs.
Пas zakonit εδε nomit ô Mbrεt urδero,
Eδε nɡatu ε vere dore mεпi ti keto.
Atjε ku ε σпuri δεlпera mberεtine ε ri,
Kiσine vene miσ nde hεkur пer te zen' arî.
Majmuni nga maδeσtia miσte ε rembεu,
Dorene hεkur' i zuri δε mê s' ε leσεu,
Пastaj zuri ε qertontε δεlпeren qe ε geηεu,
Mbrεtit δεlпera i δoσtε, vlεsi te пelqεu?
O i mire ti te benεσ mε пamendesi,
Mbrεt, пo nuke turпeronεσ δε nde ɡiδesi!
Пa menduar ç' do ɡe пune ay qe пunon,
Me пastaj benεt' i mjεre, si ky mbrεti ε пeson.

Tym δε avuλ maδeσtori, ka nde koke te ti,
Бε пandεn sε nuk' ka tjεter, mê i maδ sε vεtjε ti.

BKSH

33. MESOИESI, DIEΛIT, XXXIII.

Dieλ' i bukur ndrito, ndihme mua te vrapoɳ;
E te vεtε nde skolo, ϐkroɳate ϐqip te mesoɳ.
Te benεm djale i urte, punerat ti kupetoɳ;
Mos ε kƌeɳ fjalene kupe, Zotn' ε maƌ te lavduroɳ.
Πa kur te benεme bupe, nde memeƌε te punoɳ;
Te miren mos haroɳ kupe, po mε ϐkroɳa ta ndritoɳ.
Dot perpiqεm te hej mire, faqε barƌe dote poɳ;
I pademϐim ƌε i lire, mε ç'do ɳεri dote ϐkoɳ.
Θkroɳate te vεne mbare ƌε mê mire mot per mot,
Te mos rine dykε qare, djεmƌite siç jane sot.
Γiƌ' keto si te mbaroɳ, pastaj une lε te vdεs.
Zemeren dota xpεroɳ, mesimne ta le nde ϐεϐ.
Eƌε ju versnike tim, mos jini piƌe aϐtu,
Πo vraponi nde mesim, mos perhapi tεj εthu;
Θqipεze puheza imε, sa ε embel qe me jε,
Dote benεme ƌepimε, qe te ndritur te te lε,
Te ndritoϐ veλεzerit tane, te εret qe jane sot,
Sε nde padiεte jane, te proɳene mot per mot.
Sεpsε ɳεriu nga mesimi, çquan qe eϐte ɳεri,
Πas ati qytεterimi, ε lavduron perseri;
Πorositi Zoti vεte, pirgu Vavεl kur u bê,
Cilido puhen te kεte, qe kupeton mε ate.
Πerseri Dergimetaret, Frym' ε Zotit i ndriçoj,
Eε ç'do puhe mε kombtaret, flisnine ƌε i dergoj;
Nde bote qe te leçisnin, kudo me puhen qe flisnin.

BKSh

34. ПАSOИA E TE MIRAVE, XXXIV.

Te mirate ε bijvε tènt, deɵiren qe maƌuan,
Ие koh' i daɵur memeƌeƌ, tyne te lavderuan;
Бε un' ato pra, lε te puƌ si biri yt i daɵur,
Бε lε te prur mε piƌe gas, nde tyne dykε qasur,
Te ze te ɵkruaꞑ te mesoꞑ, puhen' ε Ɵqiperise,
Бε mε ate te lavduroꞑ εmrin' ε Пεrendise;
Sε s' ka pesεndi sot per sot, per vaç sε dituria,
Б' as doꞑe puhe tjεtere si puhez' ε atia,
Qe lεht' ε bukur ε meson kur ze qe te kendoꞑe,
Гuha s' i mbahεt kur flεt, te riꞑvε t' u trεgoꞑe.
Sa bupa trima pεr me sot ka patur Ɵqiperia!
Lumen s' ε kaperxyεn dot sε s' iɵtε dituria;
Пo mbroƌ te vεje memeƌεu, na lipsεte mesimi,
Eƌε fort te mεndonεmi, mos vεje kot mundimi.
Nεvε pra po ɵperεjme, kuɵdo qe te mesoꞑe,
Kete puhen' ε bukure, sε dote lulezoꞑe.
Athεrε εmerohεte Ɵqipetar i vertεte,
Mbare do vεje memeƌεu, te mεte te mos kεte;
Пa me tregoni juvε sot armiqt' ε Ɵqiperise,
Cila eɵte m' ε bukure — ô bij te apatise!
Ие ar' ε papunuare, pemba qe kane mbire,
A po ꞑe ε leruare mε grurin' ε harire?
Are eɵte Ɵqiperia ƌε mesimi eɵte grure,
Urƌ ε εper traƌetoret, qe s' duan te miren kupe.

BKSH

35. LEПURI, XXXV.

Naten lεpuri kiϐ dale,
По vrapontε mε te katra;
Бε kiϐ hyre ndeŋe are,
Qe iϐ mbiελe tere lakra.

Nisi barkune ta ngiŋtε,
Te prεre ate pa prεre;
As ŋe laker te mos lintε,
Sε s' i gεntε tjater hεre.

Fat' i ti ϐume i kεq,
Te varferit syn' i vintε;
Ие ŋεri mε ŋe dyfεk,
Nde mεs t' arese ta lintε.

Bam nde εre u-degua,
Пlumbi nuk' ε zuri dot;
Kafϐ' ε gore u-tmεrua,
U droȡ εȡε u perpoq.

Eȡε lεpuri po ikeu,
Mε ŋe lakere nde goje;
Бε nde zemer' ε ka friken,
Tjεter hεre mos lakmoje.

Ku te hyŋe umesua,
Te mos bjεre nde rεzik;
Nga pyλi mê s' ulargua,
Sε vritεt nga çdo armik.

BKSH

(88

36. MENDIME, XXXVI.

Kur vεte tine mbremavε, qe te flεϭ ne ϭtrat tènt,
Пunet' t' asaj ditε veϭgo, nde i berε mε ment;
Пagovε dεtyrat tèndε, te ꞡiđa ꞑa te mεte,
A ꞑo s' ꞑagovε as ꞑe, ungrysε me te qεte,
Nde qofte qe lε ndoꞑe dεtyre ꞑaꞑaguar,
Ndjεsen, drεjtine kerko nga Zot' i lavderuar.

Гuha jotε ꞑo nga mendja te ꞑaravraꞑon,
As ndoꞑe ꞑune te mire nuke te mbaron.

Ate qe lart mendon, Zoti ε mundon.
Пaꞑunja eϭt' ε ꞑanderçme, đε ꞑuna ϭum' ε nderçme.

Kuϭ te tjεra kuvendon, εđε te tjεra ꞑunon;
Ay s' quhεte ꞑεri, ꞑo ε εger bageti.

Zemera te mos gezonεt, armiku kur te ꞑezonεt.
Mê mire ꞑe t' urte armik, sε đjεte te maꞑe miq.
Ç'do ꞑune mε ment ꞑuno, εđε fundiꞑe kujto;
Kuϭ ꞑerton vεtε mê tεj, mundonεte si s' ꞑandεj.
Mê ε mire drεjteria, εđε ngaha buꞑeria.
Ϭum' armiq na dobizojne, sε nuke na kođεlojne.
Bar i mađ nde zemerim: ri ca kohe nde mεjtim.
Ϭas nuke ka doꞑehεre: mε ϭtrengεse ꞑaꞑerzjεre.
Пunerat' ε mira jane: bεkim te ꞑojtjεse s' ane.
Иεrine ne do ta ꞑoϭ: nga fjalet ta kuꞑetoϭ.
Kuϭ di qe te kundreϭtoꞑe: nuke di te daϭuroꞑe.
Te vobεgun kuϭ ϭtrengon: beresin' ε ϭꞑerndεron.

37. БELПERA EБE GOMARI, XXXVII.

Gomari ȡε ȡεlpera ηe hεr' u bene ɵoke,
Гiȡeηe te daɵure εȡε miq per koke;
Иe dit' duaλe per ga ngreneјε te gεјne,
По nde vent te gahut gεne ç' nuk pandεne.
Иe dragua ɵum' i maȡ, ȡεlpera pa rεzikne,
Ju afrua pran' u qas, pa qe s' munt te ikηe,
Gomare munt te ta ap, dragoјt i ȡote,
Poјtјεne mua, po te ma falç nde kete te ftohte;
Dragoј ȡεlperes i ȡa: dote le te gaλe
Ty, pas fјalese, po te riɵ te me apɵ gomare.
Ate herε ȡεlpera gomare ε mori,
Nde ηe kurȡ te ngiture te goren' ε hoȡi;
Gomare dragoј ε pa, qe s' muntε te hiqεј,
Пerηeherεɵ ȡεlperen ta zintε perpiqεј,
E zu ȡεlperen' ε pabεse, ε beri ηeqint ȡerimε,
Пastaј i vatε gomarit, ε hengri mε giȡe qimε.

Kuɵ i εp ɵoket' ε ti ne dore te armikut,
Eȡε ay dote bјεre ne duart' ε te ligut.

Kuɵ ne djaleri s' dersin: ne plεqeri pɵεretin.
Bɵte argendaɵuria: ngaјe me ç' do te keqia.

Mos ɵpεјto te zemeronεɵ: pastaј kot do pεndonεɵ.
Иεrezivε mapezia: u εp ɵume te keqia.

Te prasmεte mos ɵiko: po te parate veɵtro.
Gume mire dote poɵ: zemerimne, po ta hapoɵ.

38. I VETBMI BBRBS, XXXVIII.

Cili mbimerat mbion,
Eɗε ato i ϭikon?
Πrεj se lartit vεsen dεrɗ
Kur dohεre nde meŋgεs?
Cili nde ɲer malε mbiελ
Lulε te mira nde vεre?
Koɲϭtin' ε ɗate ε çεl
Te lulezuar te vlεre?
Meso, cili bir, meso,
I bεn te ɡiɗa keto?
Εϭte Ay, qe lart ri
Ajo ε maɗja fuqi
Γiɗe bota qe ε di
Бε quhεte Πεrendi.

Ndoŋe nuke keϭiλonεt: sígure kur zemeronεt.
Nga fjala ɲunet mos ɡyko: ɲo ɲunet' ε ati ϭiko.

Te ɲamesuarit ndyϭojne: nga lisat vεtem nde forme
Miqesite ŋεri, mbaji: ɗ' armiqesite ɲerndaji.

Duaj mesimne ε urtesine, ε te vertεten mire derimne
Deϭira ε lavdise: ngaja ε buɲerise (trimerise).

Bijvε ϭkroŋat' u meso, lindetorete ndεro.
Vεte vεtejεn' urɗero, ɲasjεne mos ε bεso.
Mos geŋε ɲo vertεto, mê te riŋte i meso.
Te ϭetinç mos u rendo, kur te deɡon cilido,

BKSH

39. MUƟKA, XXXIX.

Иe muϭke kiϭtɛ te zone mbi tê kaluar,
I cili iϭtɛ i ϭpɛjtme ƌɛ po ɛ ngitɛ dykɛ vrapuar;
Muϭka mb' uƌe, te zot po i ƌoϭ:
„Si kale une vrapoη, ne do te mesoϭ,
A ηɛh, une cilene kam áte?
Kam kalene fluturakne,
I cili ɛren' ɛ ϭkon
Nde fuϭe ay kur vrapon"!
I zoti, muϭkese i ra mɛ zengit,
Бɛ ngriti ηe te traϭe kamẓik
Ɵpɛjt i ƌa: „ti tani dua te vrapoϭ,
I bir' i kalit ne jɛ, mɛ te vertɛt te trɛgoϭ;
Ja ku eϭte fϭati perpara tɛjɛ drɛjt".
Eƌɛ po ɛ goditɛ sa muntɛ mê kɛq,
Пo muϭka si uloƌ pas kohe pak,
Sa nga djɛrsa ube quλ eƌɛ ulak;
Hapi gojen perseri eƌɛ i ƌote:
„Mɛjtou ô zot, mos mundou me te kote,
Une áte gomare kam,
Eƌɛ i nip' i kalite jam;
Бɛ pɛlen kam nenɛ une
Mesoɛ tani kete pune".

Urtesia eϭte permbajtjɛ,
I ç' do deϭires, ɛ ç' do kenaqejɛ.

BKSH

190

40. TƐ MƐNDƐϬME, XL.

Korϑa truρne ρlagos, fjala mendjeɛe brɛngos.
As ηe sa s' jaηe te mira: nuke na ɛρ Πɛrendia.
Pojtja ɛ ρake: mjeɕteria ɛ ŋate.
Mê mire ηeriu te vdɛse: sɛ te ροηe i ρabɛse.
Liρsɛt te haɕ qe te ροɕ: jo te ροɕ qe te lakmoɕ.
Miq ρa u mɛjto: mos ɕρɛjt i fito.
As ndoηe nuk eɕt' i lire: ρo s' qivɛris vɛtjen mire.
Miqesia ρaρelqire: eɕte ɕum' ɛ ρeɕtire.
Moti nde ρlɛqeri te ŋiϑa i ρakeson,
Πo diturine sa ροn mê ɕume ɛ ɕton.
Djɛmte ρosi ŋen' ɛ atit qe ɛ traɕegojne.
Eϑɛ nga miqt' ɛ ati vɛtejen mos ɛ largojne.
Kryɛsoηes' i mire, farɛ nuke ndron,
Nga ηe ate i mire, qe djɛmte meson.
Si cili ulint vɛtem, jo ρer lindetoret;
Πo ϑɛ ρer memeϑɛne, ϑɛ ρer memeϑɛtoret.
Ϭρerɛ mbe Zon' ɛ vertɛte, ϑɛ ay dote lartoηe;
Nuk' te le as ŋe te mɛte, ρo ϑɛ dote lavduroηe.
Deɕiren' ɛ te nɛvojɕmit, Zoti ɛ deŋon,
Бɛ ɕtrengɛsen ɛ te varferit' ɛ nguɕeλon.
Πermbajtja nde ɕρirtit ρiɛλ urtesine,
Бɛ ɕtyλen' ɛ ρelqirese, ɛ miqesine.
Kryɛ miqesise eɕte levdim: ɛϑ' armiqesise qertim,
Πelqirate ɕtoηɛne: mesimɛt kur kendoηɛne.
I ligu, ϑɛ kur vdɛs ϑɛ kur ροn, urtejɛne ɛ Sketɛρon.

41. МИИТЕ ЕБЕ МАСЕТЕ, XLI.

Miηte kiϐin lufte ηeհεre,
Mε macεte te ɲa prεre
Mε qene qe miηte mundeϐin;
Sa nde vrime dot nuk' futϐin,
Si do mê ϐume qe iϐin,
Umbloδe te ɡiδe ç' iϐin,
Nde baϐkendeηejε qendruan
Бε rεzikn' ε kuɲetuan.
Nga ɲakryεja keto ɲesojne,
Kryε te vene nxitojne;
Sɡoδe kryεuϐtetare
Miη te mbeδεη, ε te ndare
Dεϐne te jεne δε mε ndryϐim,
Te ndronin nga te tjεre miη;
Пerandaj trimat' ε ɲaλe,
Briηe vune εδε ɲaλe;
Zune lufte ɲerseri
Si mê ɲare δε tani.
Miηte ɲerseri u muntne,
Eδε macεt' mê s' u tuntne;
Mε vraɲ nde folε vraɲuan,
Verene mê s' ε հaɲuan;
Te ɡiδe sa qe ϐɲεjtuan,
Hyne brenda ε ϐɲetuan;
Trimat kryεuϐtetare,
Qe kiϐin briη' εδε ɲaλe,

191

Ɵume u munduane kot;
Nga briŋete s' hynine dot,
Macɛte te ƍiƌ' i zune
Eƌɛ u bene ŋe ƥune,
Barkune ɛ mbuɵne ƥlot
Sa mê s' ɛcenine dot.

Deƍoni sɛ kot lavdia,
Na ben ɵume te keqia.

42. MOS NGAJ KAFƟƁTƁ, XLII.

Kafɵete mos i mundo,
Mos godit ato kudo;
Бɛ ato ŋe si ƌɛ ty
Kane fryme ɛƌɛ sy.
Mos trɛgo ƥaƌemberine,
Dykɛ vrare mizen tine;
Sindekur ti do te ƥoɵ,
As ate mos ɛ trazoɵ.
Do te te godijne ty?
Gotit' ato ɛƌɛ ti;
Sindekur ti nuke do
Mos godit ɛ mos trazo,
Гen' ɛ ƍaλe qe ka ɵƥirt,
Makar krimbin qe levrit.

43. LIΓBRATA, XLIII.

Ditet' ε ηεriut jane ποsi bari kur mblεron,
Eδε si lulεt' ε fuϭes keϭtu lulezon.

Zoti ben te mbiηe bar per bagetine,
Te cilat' i ka ϑene ϭerbim per ηεrezine.

Zemera qe kerkon Zotne, dote jεte ε gezuare,
Ajo qe ben dem nde bote, dote jεte ε hεlmuare.

Lum ay ηεri qe i trembεt Πεrendise,
Eδε prapa nuk' i biε doηehεre djaλezise.

Kuϭ guan drεjteri εδε perndeλim,
Dote gεηe pojtjε εδε lavdurim.

Uδ' ε Zotit eϭte force tε i mbari,
Eδε humbjε nde kεqbéresi ε mekatari.

Bεkim' i te drεjtevεt qytεtεt i larton,
Goj' ε paderoηesesvε nga peηa i pezon.

Kurore ndε bup' i saj, eϭte gruaja ε mire,
Ajo qe ben turperi, nd' εϭtrat' eϭte kalbesire.

Vobezi ε turperi, ay qe heδ tεj mesimne,
Θume dote ndεronεte kuϭ ruan qertimne.

Πerqεϭesi nuk' ε do ate ηεri qe ε qerton,
As te mençmin' ε te urten qe ri εδ' ε meson.

Mitemarεsi ϭtepin' ε ti ε trumbuλon,
Kuϭ mitate merzit, mε te drεjte pon.

Kupe te pauδit krahune mos ja mbaj,
Бε te permbysç te drεjtine qe s' ka noηe faj.

192

44. I SƐMURI NDƐ БƐ TƐ HUAJ, XLIV.

Te falura ndε ty drεjtoŋ, ô i daσur memeðε!
Өumice lot po dεrð per ty, sa pieðene perðε,
Mbulεse mbe te cilene u ndoðçe qe u linda,
Бemtyrate me mbajene, ndε lige tènt u binda;
По perseri mε zemere te mir' ε te qeruar
Kur dote viŋe te te σoh, ajo dit' ε uruar?
Vjεtεt' ε mi te parate, ðê, fuσe εðε pyλε,
Nuk dot' uσohne perseri sε syt' ε mi u mbyλε!
I ngrεh per pjεte syte kót, dykε luture Zotit,
Qe te me lεre εðε ca, te σtoŋe dit' ε motit;
Nde ðε te huaj dote vdεs tani ðε perŋehεre,
Mε pikeλim mε maλenpim εðε σume i mjεre.
Veλεzere te daσure, te dεrpur qe me pate,
Qe me veσtruat ðembjεte ðε vεteme s' me late;
Te piðevε u lutεme sa qe me rini prane,
Te mos ma lini merσene i huaj ðε ta haje;
Nde memeðε, nde Өqiperi, te vdεkur te ma σpini,
Te mbuσεne εσtrat mε gas! te daλe maλenpimi.
Vdεkjε te mos jεσ' ε σurðere fjalet te mi depoŋε,
Me faleŋε εðε ca dit, te poŋε ðε te σkoŋε
I dεrpure nde Өqiperi, atjε posa te σkεlŋε,
Te mos menoŋε fareze, po σpirtin te ma mεrŋε.
Te tjεra fjale nuke ðεm dot, σoke memeðεtare!
Пer memeðene maλenpeŋ, εðε vdεs dykε kjare!
I daσur' i memeðεse:
Nuke vdiq pa noŋe σprεse.

45. MBELETA, XLV.

Mbelεta fluturon: mε deϭir' ajo punon,
Fluturon andεj ketεj: εðε mjaltene po mblεð;
Mε gas te mað ajo nde pune: ðε mεr per dit
[te largme uðe,
Пendet' ε vogela i hap: vεtε pi uje munde trap.
Mblεð mjaltene mε deϭire: i εp ŋεriut embelsire,
Eðε ti djale kurdo: as noŋe hεre mos perto;
Пo puno sa jε i ri: qe te kεϭ nde plεqeri.
Mesimεte i meso: bir—kupe mos u rendo,
Qe te benεϭ fjεϭt ŋeri: te mos poŋϭ si bageti,
Mos te ðone i paditur: εðε foϭŋe a i mitur;
Пo mε giϭt te te trεgojne: te giðe te te levdojne,
Emere te lεϭ per jεte: Memeðεtar' i vertεte;
Бε te mos te ϭuhεt kupe: Өqipetar trim εðε bupe.
Пrεj se kεqεse mergohu: ðε nga i ligu largohu.
Mesimne ε ki kujdεs: faqεbarðe qe te jεϭ,
Sot mesimi ka fuqi: te maðε nde ŋεrezi.
Kuϭ meson ε kuϭ kendon: pojtjε te bukure pon,
I ka frike Пεrendise: hiqεt lark prεj djaλezise,
Гiðe te mira punon: memeðεne ε gezon;
Vεtejεne ε larton: nga te padituri ndron.
Пεrendine kupeton: εmeriu' i lavduron,
Kohene kot nuk' ε ϭkon: po bibλate i kendon,
Si ðone ato punon: te padituret u trεgon.
Vlεsine qe ka nde kohe: s' umundua me te kote,
Eðε ata mε çudi: ðone lum ti keto qe di.

BKSH

193

46. MЕKATARI, XLVI.

Mekatarit, fajetorit Пεrendia po i ϑote:
O i mape po vjεn dita te pεndonεϭ me te kote;
Sε te mesuarit merzit, fjalet timε i heϑ tεj,
Бε Sketεra ô ϭpirtlik, goje hapet po te prεt,
Goja jotε po flεt kεq ϑε geŋεϭtra gerϭεton;
Mε te liq ϭortine hεq ϑε pa liga po punon,
Nuk' ε di ô mor i mjεre, sε une dote mundoŋ;
A po panden sε hapova, si me ϭεh qe po menoŋ,
Гiϑe te keqiat berε, εϑε une po puϭoŋ.
Пεndohu mos mεr mε ment, po si ty εϑ' u punoŋ,
Do nxiεr perpara tεjε ç' do faj ϑε dote qertoŋ,
Пa kur dote hεq ŋe ϭipke, εϭterat dot'i dermoŋ
Бiatene ε Пεrendise cilido qe ε çqεlmon,
Пas ligese Zoterise te ati nuke punon
Nuke quhεte ŋεri ϑε nde pasjε ndepon,
По i εgere arî, ϭpirtine ε Sketεpon.
Ç' dobi kε morε i mjεre, te giϑa kur i fiton,
Бε ϭpirtin s' ε kε te vlere mε djaλe ε ϭoketon?
Kjo pojtjε eϭte ε pake, ϭume kohe nuke pon.
Kur te vεϭ perpara Zotit, te giϑe qe i gykon,
Si dot'i pergigεϭ tine, sa te keqia punon?
Sε ϭpirti nuke vdεs kupe, i perjεtϭme qendron,
Kete ti s' ε mεjton farε, po perhεre ε hεlmon.
Пεndohi ε hiqni dore, nga te ligat' ô te gore!
Eϑε Zotne lavduroni, te giϑe na ka nde dore.

BKSH

47. ΚΕΘΙΛΑ, XLVII.

I ŋémeσti dote vere rε perqεσesme nde fruσkuλofσ,
Bε ment dote mesonεte, te urtine nde qertofσ.
Kuσ t'emene ε σtyn ðε t' ane ε σperndεron,
Ay σpirtin'ε hεlmon, turp ε te σara fiton.
Kuσ lindetoret nde pojtjε i ndεron,
Eσte mik i Zotit kur vdεs εðε kur pon.
Kuσ puan drεjteri εðε perndeλim,
Dote pεŋe pojtjε εðε lavdurim.
Kuσ te berate σumon, εðε ðemtyra fiton.
Иεriu te tjεra keσiλon, Zoti te tjεra urðeron.
Lum ay ŋεri qe siλεte mε drεjteri,
Sε Zoti me ç' do pe pune ati i ndi.
Иεriu qe eσte mbe ndεr εðε sε kupeton,
Пrεj Zotit s' ka ŋjεse pandaj ε mundon.
Emerin' ε Zotit mbe ç'do kohe ε kujto,
Lavdim' i ti lεte jεte nde goje tendε kurdo,
По ta kerkoσ kur ti ðepεσç dote depoŋe;
Nga ç' do σtrengate qe te kεσ dote σpetoŋe.
Far' ε te drεjtit nde ðε dote jεte ε σumuar,
Eðε brεs pas brεzi mε bεkim bεkuar.
Mesimεte, te riŋte piðeŋe i ndalojne,
Nga σume te keqia per dit po i largojne.
Sa munt te meða puno: per te meða mos u zoto,
Иεriu i lik kurdohεre, likσt mεjtonεt per te tjεre
Пer andaj kurdohεre, nde bote eσte i mjεre.

48. MIU ЕБЕ BRETKOSA, XLVIII.

Undoa ηe hεre ηe mi, mε ηe brεtkose te miqesonεt,
E pruri fat' iti i zi, qe prεj asaj te mos largonεt,
Brεtkosa kεq u mendua kundre te varferit mi
Ɵume ati ju levdua per te maδε daɞuri,
Dua kemben te ta lia, brεtkosa i δote
Te me jεɞ prane me ç' do rεzik mos mundonεɞ kote.
Kemben ε miut ε liδi pas kembese saj
Qe te jεne te pa ndare, hyne pasandaj,
Mê pare nd' are te mbiελe hengere pa mase,
Sa u vintε per te viελe qe te dy dεɞ plasne.
Пas ca kohe u afruan mb' ane nde kenεte,
Eδε keɞtu u menduan te pin' uje si qεte,
Пine uje qe te dy, sa barqεt u fryne
Mεjtoneɞin perseri, ku prape te hyjne,
По brεtkosa hyri δελe dykε hεqur pas,
Eδε mikune te mjεre, mine mε te maa gas,
Brεtkosa kuá, δepitε dykε bere not
Miu i ɡore uje pintε, ju mbuɞ barku plot,
Sa nga ujet qe piu si ηe dauλε u-be,
Ngorδi farε miu siλεje mbi te,
Гεraqina si εpa usul ε pembεu,
I mir' eɞte δε ky δa, mε δoηte ε çkεu,
Бε brεtkosa qe iɞ liδur po i vintε pas,
I hengri te dy armiku, sa mε te maa gas.

49. KΒ ΘΙΛΑ, XLIX.

Τεpeɾdaϭjε hoλeja te sjελ vobezine,
Eδε padaϭjε hoλeja te sjελ bεgatine.
Duaj mê ϭume demne sε fitimin' ε lik,
Sε ky ηehεre te pikλon, εδε ay perdit.
Lindetorevεt ç' fare dot' u prurç δureti,
T' atiλc prit εδε ti nga tènte bij nde plεqeri.
Te vεϭurit t' ane ta kεmi t' atiλe qe te hapojme,
Sε ç' fare poba kiϭime, kupe te mos kujtojme.
Sa te hiδura qe jane pεmet' ε mesimit,
Βε aqe mê te embela pεmet' ε mbarimit.
Βϭte per te qertuar, kuϭ do qe te ndεronεt
Farε pa mireberjε, ng' ajo δε kur largonεt.
Kuϭ s' vendon qe t' u mesoηe te bijvε doηe mjεϭteri
S' ka te drεjte te kerkoηe ng' ata uϭqim nde plεqeri
Nuke dote munç po te mos punoϭ,
Te jεϭ i ϭendoϭe δε te fatbarδesoϭ.
Daϭuri ε punes' eϭte pojtjε εδε lumerim,
Eδε vdεkejε pertεsi i te ligavεt burim.
Mjεϭteria ε átite para kohe ε mbiελe,
I εp mê pεmete per mot, eϭte peηuar δελe,
Djale pa ment eϭte ay qe ε kepnt nga peηa,
Βε tjεter mbiελ me vent te saj ϭperεn te mape pεme.
Βϭte i lik ε svaranik, komberine kuϭ ε ndron,
Eδε asge ε geηεϭtar kombin' ε ti cili s'ndεron.

50. KAL' I EGЕRЕ EБE DRERI, L.

Kal' i ɛgere ŋe hɛre
Kiɵtɛ ŋe luađ te ɡɛre,
Γiđeŋê vɛtem kuλottɛ
Tjɛtere kafɵe s' guxontɛ;
Nga ŋê hɛre ŋe drɛr vintɛ
Ne luađ te kalit flintɛ,
Barin' ɛ mire i hantɛ
Kali si ŋê foɵŋe klantɛ;
Sɛ drɛrin sɛ harintɛ
Ta zintɛ ɛ ta goditɛ.
U mendua pra ŋê hɛre
Ndihmes te kɛte nde vɛre,
Kur bar' i luađit pitɛj
Kundre drɛrit te pɛrpiqɛj;
Dɛɵ te mape ŋe ŋɛri
Mɛ pisqoλ' ɛ mɛ harbi,
Бɛ ɵume nuke menoj
Mɛ ŋê ŋɛri kuvendoj;
Иɛriu kalite i đa:
—„Ha dego ô budaλa,
Ne do drɛrine ta zeme
Si te duame ta bejmɛ;
Eđɛ nɛvɛ te na bindɛt
I liđure te mos hiqɛt,
Une te viɵɛm mɛ arme

BKSH

Bε ty dote vê ηe ϭale,
Nga mεsi te te ϭtrengoη
Mε ηê frεn te te ngojoη;
Bε si te t' iρeη kaluar
Dote ngas mε kemb' ε duar,
Drεrin ta zeme te ϱaλe
Qe te vjεn ε te ha bâre".
I bεsoj fjalete kali
Bε u uη ρosi gomari,
Qe te akhtoηe armikne
E humbi ϱiđe lirine,
Иεriu kalit si i hiρi
Eđε mê nuke i sbriti.
Kali nga ρamendesia,
Ube roρ ndε ηεrezia.

Duaj t' afermin tènt, kupe te mos ε hεlmoϭ,
Ji đε mireberes qe te fatbarđesoϭ.

Trε hirεt' ε Hyjeϭme jane te ρerndeλimit
Qe te tria te bukura si drita ε ndriçimit,
Nguϭeλim' i te varferit, i embele kujtimi
I ρerndeλimtarite, đ' i Zotit bεkimi.

Γindes ji ϱiđeηe, te kεqεηe mos kujto,
Eρ mire me vent te se liges εđε keϭtu ε akhto.

Γuh' ε te drεjtit arϱent i sϱεđur,
Zemer' ε te ligut si ϱe ε vjεđur.

51. FALBJE MBB ZON' E JETBSB, LI.

Zot' i maȡ ɡiȡepermbajtes i atervε tâne Πεrendi!
Se drεjtese ɡiȡe fares, qe te rine nde peqi,
Qiελine ti qe berε, botene mε ɡiȡe ȡε;
Dεtine qe ε kenbovε, mε fjalene tentε qe ȡε,
Mε te frikeϐmin' εmerin tent te lavderuarϐim urȡerim,
Abysεte i mbyλε fet εȡε i lε nde paqtim.
Nga faq' ε fuqise satε ɡiȡesija driȡteron
Πambajtj' ε lavdise satε hiεmaȡjεne trεgon,
Zemerimi s' i paqenur εȡε tmεri yt mbi nε
Γyrmate tendε pa nemur per sa fejεjme mbi ȡε.
Sε ti jε i larti Zot, i ȡempϐur' ε zemere ɡere,
Qe nuke pεndonεϐ kot, po mekatasit per te ndjεre.
Tine ô Zot porositε, mε ϐumjεn' ε te mirit tent,
Πεndimne, ȡε nuke qitε ndejεsen, kuϐ fejεn pa ment.
Nga ϐumic' ε ȡembjεs' sâtε ti urȡerovε pεndim,
Иεrine nga ty ε ngatε qe te vdεse nde ϐpetim.
Ti pra o Zot, Πεrendi i fuqivεt te meȡa,
Nuke i vurε pεndim ati qe faj nuke ka.
Πo per nε, qe mekatojme dite per dit pa puϐim,
Б' εmerine tent harϙjme dykε qenur nde maλkim.
Mekatat tona o Zot, u ϐumuan mbi nε fort,
Πoϐi rer' ε dεtit plot, qe s' nemeronεte dot.
U ϐumuane o Zot, nde qiελ qe te veϐtrojme,
Syte nuk' i ngrεjme dot, εmerin tènt te lavdurojme.
Te keqiate i beme, perpara tεjε kurdo,
Eȡε kupe nuk' i leme, ɡendεmi mε ɡiȡe to;
Daϐjεne tèndε s' ε beme, te suaλme nde zemerim,
Πorosite nuk' i rojtme, zemera na piperin.
Πo tani mbe ty ô Zot, uɥime ɡuɥet' ε zemers
Dykε kliȡure mε lot, posi sisaɥaku memes.
Mekatuame ô Zot! ι ŋohem mekatat tona

Eδέ pɛndonɛmi fort, nga te keqiat ϐpetona.
Пas punevɛ mos na umbaç, te ligat mos i ver rɛ;
Nde te poϐtat te na kλaç, te lutɛmi na kurϐɛ.
Sɛpsɛ ti jɛ Пɛrendi, i atyrɛ qe pɛndonɛn;
Бɛ gykon mɛ drɛjteri, per andaj dote afronɛn.
Eδɛ nde nɛ te trɛgoϐ giδe te mirene tendɛ,
Kupe te mos na hapoϐ, sindekur na permendɛ.
Sɛ sido te zote s'jɛmi, nde ditet te pojtjɛs tene;
Гiδeŋe dote lavdurojme, pas ketaj nuk' dote leme,
Sɛpsɛ ty te lavduron, giδ' ɛ Qiɛjvɛt fuqia;
Eδɛ nde jɛte te jɛtevɛt, jotja eϐte lavdia. **Amin.**

Darov' ɛ Zotit' ɛ paçɛmuar, eϐte bɛsetarɛja miqesi;
Te liqvɛ nuk' u ɛpɛte kupe, ɛ tiλe fatbarδesi.

——

Fitoni puλate qe ti perndorni,
Eδɛ i perndorni nde pune qe te ndɛroni.

——

Пune te mira kuϐ nuke ben,
Ay kohen' ɛ ϐkon dém;
Eδɛ ϐum' eϐt' i geŋyɛr,
E farɛ i pavejyɛr,
Mik nuke ka as ŋe ŋɛri,
As giδembajtesine Пɛrendi.

---

52. TE MБNDБGME, LII.

Fuqi ɛ ϐpirtit eϐte trimeria,
Eδɛ bukuri ɛ ati eϐte drɛjteria.

——

Kur turperonεmi nga ndoηe ε ndεrojme,
Πo kur i trembεmi ϭum' ε çmirojme.

Иemendj' ε veλεzerve ϭtepin' ε qendron,
Бε ϱind' i tyrε ϭendoϭεt εδε lulezon.

Bεgatet εδε mberεtrit, t' urtet kur i ndεrojne,
Vεtjεn' ε tyrε δε ata ϭum' i xbukurojne.

Ne do nga miqte te daϭuronεϭ, qendrou mε miresi,
Nga qytεtaret dote ndεronεϭ, qytεtit' i bej dobi.

Пer vεtejεn tendε mos ϭume u mburo,
Πo εδε farε vεtejεn mos çqεlmo.

Mê mire farε te ϱuϭoϭ: sε te kota te kuvendoϭ,
Πuuene ϱo ta kerkoϭ: ϭume ϱê dote fitoϭ.

I riu kur ri ε meson: mesimi pon ε lulezon.
Kuϭ miqte i bεgaton: ϱene ε ti ϭum' ε ϭton.

Ndεro Zone mε kamjεne tendε εδε mε ϱiδe ç' kε,
Te te mbuϭεn koϭεt driδe, sa te dεrδεne per δε.

Bεgatia ϱa mesim, eϭte far' ε ϱa vejyεr;
Sε ári δε arϱendi ηεrine sε ben te ϱelqyεr.
As doηe s' dεhεte kupe, te dεjturit kur i ϭε,
Ç' fare mapesi ϱunojne, si te mape i ϱandε.
Likϭt eϭte te mos doje: i riu qe te mesoje,
As ηe ϱune s' eϭt' ε ϭare: ϱaϱunja eϭte per
[te kjare.

---

53. ƟQIПОИА ЕБЕ БЕLПEРA, LIII.

Ие ɵqïpoŋe ε ŋe ƌεlper, zune daɵuri ŋe herε,
Бε qe te dy ubεtuan qe ta kεne te pa prεre;
Пer andaj qe te dy dεɵne ndeŋjεne ta kεne prane,
Иεri jatri te mburohεn, εƌε miɵ baɵke te hane;
Bεsetare εƌε ndihmes te jεne me çdo rεzik,
Kunder kur ŋεrit ti viŋe εgersir' a çdo armik.
Ɵqipoŋa folεn' ε beri siper mbi ŋe lis te larte,
Eƌε ƌεlpra prane lisit ndene ca duɵkra te ƌate;
Пas ca kohe ƌεlpra poλi ƌε kiɵtε dale ŋe dit,
Qe te gεntε ε tu ɵpiutε kotεlevε saj uɵqim:
Hyri nde ŋe qymεc brenda qe iɵtε mε pula plot,
Ие kendεs po kiɵtε zene te maƌ sa s' εɵpintε dot.
Бε mε gas te maƌ vrapoutε, lum kotεlεt timε ƌa
Qe dote ngopεn se ngreni, ƌε per mua ngrenjε ka;
Mire s' apiu te gezonεj, gas i maƌ i doλi hεlm,
Nde ɵtrofke te saj kur vatε, kotεlεte nuk' i gεt!
Ɵqipoŋa ŋe dit qe s' kiɵtε ç' te hantε mε zoqt' εsaj,
Бεlperuɵkat' i rembεu, ƌε u gostit, pasandaj
Бεlpera pra, si ukƌyε ƌε te giƌa i mesoj,
Kaqe keq per djεmte s'me εrƌi, sa qe s' munt
[ƌa ta akhtoŋ,
Пabεserin' ε ɵqipoŋes, ƌε lark ɵtrofkese qendroj
Ɵau ɵqipoŋen' ε pabεse, munde funt ε maλekoj.
Ɵume kohe nuke ɵkoj, ƌε ɵqipoŋa ato pesoj,
Te ligat q' i beri ɵoqεs, maλekimi mê s' menoj,
Ca fɵatare kiɵin vene nde pruɵ ca miɵ qe te piqnin

Бε druvεzene gatitnin, qe te hanin ε te pinin.
Ɠqipoηes miбt'ira εre ðε fluturoj mε te mað vrap,
Eðε miбte ε rembεu, ua бpuri zopεvεt saj;
Πo nde miб i npiture iб, ηe i ndεzure ðenpiƛ,
Atehεrε εra fryri ðε undεs, бtrofka per fiƛ.
Ɠqipoηa ε maðε fluturoj nde εre εðε nde rε,
Te vogelat qe krahe s' kiбin, upoqn' ε rane perðε,
Πerηehεrεб vrapoj ðεlpra, te piða i gƛaburoj,
Πerpara бqipoηes maðε, εðε keбtu ε akhtoj.

---

54. K E Ɠ I Λ A, LIV.

Πaramireberes tane, lindetorete na jane,
Lεt' i daбurojm' ata mε piðe бpirtεte tane,
Mε ane te provimite, ata na keбiƛojne,
Te bintemεt djεmevε tyrε, pa provimin бpetojne,
Lεt' i depojme pra ata, εðε ti daбurojme,
Mε pune te trεgojeme, sε ata i ndεrojme.

Ti бerbεjme memeðεse, εðε ta lartεsojme,
Dεtyren te paguajme, εðε ta sbukurojme;
Πo jo te lavduronεmi, εðε te bεgatojme,
Sε atehεrε i bejme dem' εðε ε бpernderojme,
Πo i miri memeðεtar, εðε nde qofte pa pagim,
Memeðεse i бerbεn, εðε nde qofte pa lavdim.

Mikεs sane Ɠqiperise, ô i huaj ti qe бkon,
I ðuaj sε bεsetare, nde lipe te saj kuб pon,
Lipsεte бpirtin te vere, per daбurin' ε asaj,

Пεr lirine kombit tine, trupne pasandaj,
Lumur ðε te levduar, εmere pεr jεte lê;
Бεn' ε huaj ka te ϭtruar εðε biε ðê.

Bij' ε vεrepirjεse, ε motr' ε mapezise eϭte dεjtj' ε vεrbere,
E cila nde pandεrjεte εðε nde mjεresi te ϭpiε nde tê sa dεrpεne.

Si ðεu i átite s' ka m' i daϭure ô veλa!
Meme te baϭket memeðεne: ka hiε qe ta pandεjme.

Armiqesi te pavdεkme: mos mbaj sε jε i vdεkme,
S' ka as ŋe nder ŋεrezit: m' i daϭur sε lindesit.

Frikacari pa ϭperεse: traðetor' i memeðεse.
Vεtejεn ta zakonosϭ: pum ðε barkun te zoteroϭ,

Kuϭ zemeronεt q' eϭt' i semure: ati ϭendεti nuk' i vjεn kupe.
Kujtou kur jε i ri: sε kε εðε plεqeri.

I urti vεte trεgon: sa pera qe s' kupeton,
Ç' jεϭε mê pare mos kujto: po ç' jε tani u mεjto.

Kuϭ veλεzerit i ka prane, εðε te tjεre miq kerkon,
I ngεt ati qe ðεn' ε ti ε le εðε sε punon,
Eðε me tjεtere ane te huaje leron.

Kuϭ punon mε drεjteri: Zotit po i prur lavdi,
Ndεrpelqirasit lotojne: pεr ata qe mekatojne.

Пεndimi ϭpirtine ε qeron: nga çdo letyre kur mekaton.
Vdεkjεne po ta kujtoϭ: kupe nuk dot mekatoϭ.

Kuϭ mekatat' i mohon: vεtjεn kupe s' ε drεjton.
Vers' ε djalerise: koh' ε diturise,

Nga zemerimi kuϭ nxitonεt: sε ç' punon nuke mεjtonεt.

BKSH

55. TƐ KATƐR KOHƐT' E MOTIT, LV.

Lulε te bukura na ndan,
Бεu εre te mire mban,
Koh' ε parvεrese,
Qiελi piđe po qεϭ
Te mirat dalin ne ϭεϭ.
Eđε koh' ε vεrese,
Пεme t' embela na sjελ,
Bεgatine ajo çεl,
Kur vjεn koh' ε vjεϭtese
I paprεre biε ϭi,
Ze humbεt ç' do bukuri;
Qe separi qe ε kiϭ
Ç' do pεme ç'do dru, a lis.
Krusεte dimer i rende,
Tebora đεne ε s' barđ;
Si zok mε te barđa pende,
Kur biε ϭume a pak
Majat' ε malit' i fϭεn,
Mjεguλa s' na i refεn.
Ç' do ŋεri, pi potuλ zjarit
Nga zia te mεr te kjarit,
Kamesi ϭume mire ϭkon,
Eđε zemeren' ε gezon,
Djali ve duart ne pi,
Eđε vetε ne skoli.

56. MARSI, LVI.

Mars na ɛrδɛ pra tani,
Soλɛ te mirat perseri;
Πarj' ɛ vɛrese ndriçon,
Eδɛ fuϐa gɛlberon.

Mars na arδɛ dykɛ sjɛλe,
Lulɛ te mira δɛ ɛre;
Γyra ngrohɛt perseri,
Πosi vjɛt ɛδɛ tani,

Zoqte nd' ɛre fluturojne,
Eδɛ bukure kendojne;
Tras' ɛ te bores u trɛt,
Γekundi nde δɛ me s' mbɛt.

Ere te mire po sjɛλ,
Trandafili qe ze çɛl;
Kudo bari po mblɛron,
Zemren' ɛ ηɛriut gezon.

Bagetia po kuλot,
Mɛ deϐire zemren' plot;
Kudo syne qe te kδɛη,
Bukurin' ɛ Zotit gɛη.

Qe ɛ Maδɛja Fuqi,
Na ɛ soλi perseri;
Nɛvɛ tani dot' puϐojme,
Qyqɛte lɛte kendojne.

BKSH

200

57. ΠΕΚΝΓΑΜΕJΕ, LVII.

Drεjteria ðε mesimi, kombin σume ε larton,
Ꮎtremberia ðε padija, pendejεn' ε turperon,
Lindesit po ti σqεlmoσ,
Nga tet' bij dot' ε pesoσ.

Γuha ε te urtevεt, mendjεne ε zbukuron ;
Goja ε te mapevεt, mapezine gromeson.
Vape tjεtrit kuσ i remon,
Trupn' ε ti brenda vapon.

Mitmaresi kurdo hεre, σtepin' ε ti trumbuλon;
Πo kuσ mitate merzit, pojtejε te mbare pon.
Miku te ndih kur te doje,
Πo veλaj me ç' do nεvoje.

Te pergεpurit te embel, zemerimn' ε zbut;
Fial' ε hiðure ðε ε kεqε, nde pεzik te ngut.
Иemendja σtepi nderton,
Бε dyσmendja ε pezon.

Tεj mesimne kuσ ε hεð, σpirtin' ε ti ε denon;
Πo qertimne kuσ depon, mendemirjεne fiton.
Πo kusiza te ka ðεle,
Kε ðε miq, po jo te vlεre.

Uðet' ε pertεsesit, ðurure mε fεpa;
Πo ε punetorevε, eσt' ε hapur dεra.
Kuσ i ri 'σte pertanak,
Πlak do jεte varfaqak.

BKSH

58. U J E T, LVIII.

Dieλ' i bukure kur ngron,
Γiðe ujet avuλon;
Бε avuλi lart qendron,
Eðε rεte бqimezon.
Пasandaj benεne rεte,
Brεбer, debor' εðε бi;
Eðε ujet kðεnεt vεte,
Atjε ku ìб perseri.

Γiðe uðet' ε ŋeriut, te drεjta nder syt' t' atî;
Zoti frymate pεбon, mε te maðε drεjterî.
Пuλat te bejne te hipeб,
Б' ato perseri te lipeб.
Пerqεббesi nuk' ε do, ate ŋεri qe ε qerton;
Mê бume te urtine, merzit qe ε meson.
Mbulεs' eбte bεgatia,
E бumevε te keqia.
Mê mire ŋe gosti, lakraб mε daбuri;
Sε mε ŋe viç t' uбqyεre, εðε mε mapezi.
Ç' do ŋεri qe punon,
Vobezine ε vitton.
As zjare mε pεtke, s' munt ta mbeбtiελç;
As mekatat tendε, mε kohe ti fбεhç.
Nga ŋe lakruar qe nuke hâ,
Eðε nd' u djεkte per ty çe ka?

---

59. ΠΑΜΕSΙΑ ΒΕ ΜΕSΙΑ, LIX.

Ku mεton drit' ε mesimit,
Ku mεton ε mira apesi;
Atjε ηesimεt ηamendesimit,
Zjari flagos mε ϱiđe suleri.
O ηamesi mem' ε se kεqεs,
Ike, ike nga Θqiηeria;
Nder бkrεtetira бko qe te dεrϱεб,
Sε Θqiη uбkrua đε dituria.
Ti ηεrezit i ben ηosi bageti,
Eđ' ate ηimejεn te Πεrendise;
Ti ηo ε hiεk mε ηahireбti,
Бε ç' do te mire ηrεj ηεrezise.
Mesimi lulεt' i zbukuron,
Θqiηetari ϱnhen' ε ti kendon ε meson;
Eđ' ato ηesimεt fort mir' i zbut,
Бε nde te mire djεlmte i ngut.
Mε ane te saj djεmte vlεsojne,
Γuhene Θqiηε fort ε ndεrojne;
Eđε vaбate ndεr ηo fitojne,
Γuhen' ε tyrε kur ε mesojne.
Pofбi o ju mesoηetore,
Qe Θqiηεn s'ε late te ϱore;
Πo qe menguat, ϱuhen ε бkruat,
Nga barbaria, qe na бηetuat!

60. KEΘEΛIME, LX.

O ηeres beji te drεjte,
Πerπara Zotit vertεte;
Πεrendine lavduroni,
Lindetorete ndεroni;
Te vobεget i kujtoni,
Kupe te mos i hεlmoni,
Γcn' ε tyrε mos ua mεrni,
Mε tuajn' mos ε πerzjεni,
Sa muntni i πerdeλεni,
Sa u επεt sa qe kεni;
Sε kuϭ i επ varferise,
Ja huane Πεrendise,
Te vobεgun kuϭ πerndeλεn,
Nde duart te Zotit ε ϱεn.
Kini ndε Zoti ϭπerεse,
Mos ubeni te πabεse,
Kur te pij ε te ϱykoηe,
Te liqte dot' i denoηe,
Do, te qasεϭ Πεrendise?
Beji mire ηεrezise,
Sε kur s' do veλazrit tent,
As Πεrendine sε πerment;
Eδε syri qe lakmon,
Θπirtine ε skateron.

202

Sindekur dipεt druri nga zjari,
Aɵtu ðε zemer' ε ŋεriut nga nakari.
As pilpεrene te huaj,
Kupe, ŋεri, mos ε duaj.
Miq te mire kuɵ kerkon,
Vlεs te mað ay fiton.
Levdatat' ε miqvε i kujto,
Te tuat mos i trεgo.
Пo te ndihme te piðe ŋεrijatri,
As ndoŋe s' ka nεvole nga fati.
Ay qe ŋεh vεthεn' ε tia,
E di sε ç' eɵte ðε Пεrendia.
Kuɵ lindesit s' i pikλon, po mê ɵume i gezon,
Ay lindedaɵur vεte, vεtehεne ε trεgon.
Γuhene po te mos puɵtεtoɵ,
Nga ajo vεte dote renkoɵ.
Иirin nuk' ε maðnon bukuria,
Пo ɵumedija ε urtesia.
Kuɵ mε koh nuk mεnon,
Ne mraam ɵan ε pimon.
Пermi piðkaɵ dujε Zotin,
Пor si vεtvεthεn dujε ɵoqin.
Kuɵ bar motin ne te ri,
Kjan fort ε kot ne plεqni
Kjo bote: ε kote.

---

61. ΑΓΕΡΙΜ' Ι ΥΕRΤΕΤΕ LXI.

Do veλa te krεεmeroε?
Πer εpirtin te agεroε,
Ti pelqεηe Πεrendise,
Ji i mir' i ηεrezise.
I vertεte agεrim,
Eεte ç' do huajterim;
I te keqiavε vεt,
Zoti nde Qiελ ε prεt.
Hiq dore nga zemerimεt,
Ndahu ϑε nga deεerimεt;
Γuhen mbaε mos bertase,
T' afermine mos perflase,
Бε kupe te mos geηεηe,
As bε mos beje te pεme.
Eketyre vobezia
Eεt' agεrim i vertεte;
I pelqyεr tε Πεrendia,
As ge nuke ka te mεte.
Nde λεu mε ç' do ηεri,
Eϑε mê mos mbaj meri;
Te kεε ndjεse εϑε ti,
Nga i maϑi Πεrendi.
Vjoϑε a pembεvε ge,
Kϑεja te Zotit ate;
Kurdohεre padrεjtia,
Eεt' ε ndohte tε Πεrendia.

203

Te vobεgne perdeλε,
Mε sa munt mε sa qe kε;
Sεpsε εđε perdeλia,
Te afron tε Πεrendia.

Mos ngaj đε mos ngut: po hiq ε mos keput.
Kεq me qε, đε kεq me buaj,
Πo mê kεq me qε te huaj.
Si pas mikut đε lakrori: pas punes đε punetori.
Γiđe bota lε te đone: po tî bej si kε zakone.
I ha syt' i vjeλ mε brine,
Haj te huaj, haj te tine.
Aqe do veλaj veλane: sa qe do plεϭti rasane.
Kε ti pe per te humbasur,
Une s' kam bark per te plasur.
Kuϭ pi vεren đε rakine: mε ηe tra ε ka ϭtepine.
Me ben zemra per nde lufte,
Πo đε Zoti mos ma prufte.
Koqε, koqε miseri: mbuϭεte pafϭ ηe kusi.
Γiđe korbate u-mblođe: per te pare bufne zgođe.
Duaλe pepeηte: ϭtruane lumeηte.
I pelqirese vεçimi: eϭte i mire fitimi.
Sa pon kusia: pon đε miqesia.
Baltene trazon: ne t' εpet kuϭ vrapon.
Γiđe muajt hane miϭra,
Vεtem Marsi εϭtera.
Ji nde fjale bεsetar,

Mos ε kδε posi litar.
Kuϭ te ndyre ε ka trupne,
Ka δε ϭpirtin te makutme.
Пuno si roп: te haϭ si zot.

---

62. MΒNDIM' I DJALITΒ MIRΒ LXII.

Пosi djale bindetar,
I piεϭtme mesimetar,
Lindesit me daϭurojne,
Eδε miqte me levdojne.
Пo ay djale si mεttε
Nde mesoηetorε s' vεtε,
Пapiεϭtat пo kerkon
As ge tjater miλeton.
Bibλate nuk' i kendon,
Pobat' ε tija i çпon;
Luan vraпon ε kelδεt,
Eδε ϭoket' ε ti ngεt.
Kohen' ε ti kot ε ϭkon,
Eδ' as ge nuke meson,
Lindesite s' i degon,
Γeriηte i пikeλon.
O djaloϭ farε пa ment!
Qe te mire s' di kuvent,
Eδε nde uδe kur ϭkon,
Boten mε gure lefton.

BKSH

204

Meso, sε ty as ŋεri,
S' te do sikunder ben ti;
Γiδe bota te perqεϭ,
As qe te nqas prane te vεϭ.
Lindetoret te merzijne,
Eδε δone mjεri tine;
Farε nuk te daϭurojne,
Ngrεhin duart' ε maλekojne.
Çunate kudo qe te ɡεjne,
Πunet tendε s' u pelqεjne;
Kryεt' ε tyrε kundojne,
Dykε perqεϭure ϭkojne.
Eδε une si ata,
S' te dua ô budaλa!
Mapíne tendε çuditεm,
Eδε as nuke t' afritεm.
Sεpsε kuϭ u vεtε prane,
Cavε qe aresi s' kane;
Benεte i papelqyεr,
Farε i pa aresyεr.

Ndermεst te εgersiravε, kεqfjalesi te kafϭon,
Ndermεst te te butevε, ay qe te koδεlon.
I pa mesuari bujar,
Eϭte dεlεze bravar.
Limεr i te keqiavε, na jane plεqerite,
Sεpsε per mbi tê, mbliδεne te ɡiδa mjεresite.

Te ŋa pieϐtat deϐerimɛ,
Burimi nde mjɛresimɛ.
Иɛriu ŋa ϐkroŋa: posi sgerboŋa.
Mos ϐpɛrɛ me ŋɛri: pervaç mbe ŋe Пɛrendi.
Nde bujarete mesimi, eϐte ɛ mađɛ stoli,
Nde te mjɛrete mburoŋe, đɛ mbari mbe çdo ŋɛri.
Siƛu tine mbe armiqte,
Si do te te siƛɛn miqte.
Ulkune ɛ qɛđnin, qe te ndrontɛ mente,
По ay u-đoϐtɛ: „ϐpɛjt sɛ ϐkuan đente".
Mos i bjɛre ŋas djaƛezise,
Ki enŋeƛin' ɛ Пɛrendise.
Пerŋiqu nde kete jɛte,
Sa te munç mɛ te vertɛte.
Kryɛ urtesise: frik' ɛ Пɛrendise.
Buzet' ɛ te drɛjtit, ϐume kuƛosin,
Eđɛ te mekatarit, ϐume brɛngosin.

Гiđe çe berɛ nde jɛte,
Zot' i Mađ' ɛ i vertɛte!
I berɛ mɛ urtesi,
Keté te mađɛ nderti;
Бɛ une te lavduroŋ,
Eđɛ ndjɛse te kerkoŋ,
Nde çdo faj kur mekatoŋ,
Eđɛ nga vjɛrϐat mbaroŋ.

FUNT.

GBИ A NBMBROИBTORB:

1—	a —	I
2—	b —	II
3—	c —	III
4—	ç —	IV
5—	d —	V
6—	ɗ —	VI
7 —	ɛ —	VII
8—	e —	VIII
9—	f —	IX
10—	i —	X
11	ia —	XI
12—	ib —	XII
13—	ic —	XIII
14—	iç —	XIV
15—	id —	XV
16—	iɗ —	XVI
17—	iɛ —	XVII
18—	ie —	XVIII
19—	if —	XIX
20—	g —	XX
30—	ǥ —	XXX
40—	h —	XL
50—	j —	L
60—	k —	LX
70—	l —	LXX
80—	λ —	LXXX
90—	m —	XC
100—	n —	C
200—	ŋ —	CC
300—	o —	CCC
400 —	ṗ —	CD
500—	q —	D
600—	r —	DC
700—	p —	DCC
800—	s —	DCCC
900—	σ —	CM
1,000—	t —	M
2,000—	ɗ —	MM
3,000—	u —	MMM
4,000	v —	MC
5,000—	x —	MD
6,000 —	x —	MDC
7,000 —	y —	MDCC
8,000—	z —	MDCC
9,000—	z̧ —	MCM

BKSH

ABECEJA ϬQIП

L'ALFABET ALBANAIS

ΤΟ ΑΛΒΑΝΙΚΟΝ ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ

Ϭqip.	Freu.	Grεq.	Ϭemb.
A, a	a	α	ar
B, b	b	μπ	bar
C, c	ts	τσ	cap
Ç, ç	tch	τς	çap
D, d	d	ντ	daϭ
Б, ƌ	dh	δ	ƌε̂
E, ε	é	ε	εrgent
Ɐ, e	e	η	engeλ
F, f	f	φ	frike
G, g	g	γ[α]	grua
Г, ɡ	gue	γε	garper
H, h	h	χ	hale
I, i	i	ι	i mire
J, j	ya	ι	jave
K, k	k	κ	kaϭte
L, l	l	λ[ε]	laker
Λ, λ	lh	λα	λambe
M, m	m	μ	macε

Ϭqip.	Frεn.	Grεq.	Ϭemb.
N, n	n	ν	nate
И, η	gn	νι	ηεri
O, o	o	ο	ore
П, p	p	π	pule
Q, q	q	κ[ι]	qεn
R, r	r	ρ	rip
P, p	rr	ρρ	pap
S, s	s	σ	sapun
Ϭ, ϭ	sch	σσ	ϭale
T, t	t	τ	trim
Θ, ƌ	th	ϑ	ƌane
U, u	ou	ου	uƌe
V, v	v	β	vaƌεze
X, x	dz	ντς	xbaƌure
Ӿ, ӿ	dg	δς	ӿami
Y, y	υ	υ	yλ
Z, z	z	ς	zémere
Ẓ, ẓ	j gé	ςι	ẓapik

BKSH

206

MIALT'É MBLÉTESE

Piés' é Pare

BUKURÉSHT

1898

BKSH

PARETHENIÉ

Mundéte t'isht' é-tépere keĭo biblhe, ne te cilene mblodha shume faresh vĭérsha dhé te thena qe ĭane çpalhure ndeper gazétate «Shqiperia» dhé «Albania». Po méqene qe gazétate kendohéne ñe cop' hére dhé paperkuĭdesĭa é mee te shumevé ben qe te humbasine, édhé si niseshe qe ĭémi mé pature nevoĭa per litératur' é per biblha. é mbésova qe esht' é-névoĭshme te shtypéte dhé keĭo biblhe, ne te cilene shtova dhé pak nga kengete pléqerishté qe kendohéshin nga pléqte é qe kane ñe vĭéfĭe é ñe shié nde mélhodhi.

Dihéte sé vĭérshesiĭa ka loĭture ñe rholh te math ne énthusiasmin é ghakute ñériut édhé fuqia é saĭ eshte deftyére mé téperice n'ato kombé qe kane pature fatbardhesine te ndzĭérine vĭér-

shetore mee te-medhéñ; p'andaĭ bésoñ sé nuk' esht' é-tépere, po me kundre shum' é-névoĭshme, te permblidhéne. mé shume kuĭdés, ghithe vĭérshate si dhé keng' é perhalha qe fliténe ngaĭ goĭ' é lhauzit me ç do hop, te pakene me dhĭéte vĭét ñe hére, é te shtypéne. Sé ne vĭérshate, ne kengete é ne perhalhate ghéndéte fuqia, mendĭa, félhesir ı, kudzimi, vĭétersira dhé ndĭéña é ñe kombi, édhé te shtypurit é tyré dote na léhtesoñe te kupeto'me perparimne qe beri kombi qe ne ñe périodh é né tĭatri.

Ne kete bibhle shtova dhé viografit' é ñéresevé, qe kane punuare é punoĭne ne perlindĭén' é kombit Shqipetar édhé vura fytyrat é tyré, qe te ĭéne pasqyra dashurié é qe te ngasine te pikmén é kuĭdo, per te punuare é per te ndihure ne te miren é kombite, é dyké eftyére sé as ghe nuk' humbét ne kete ĭéte *E-mira si dhé é-liga mbahéne ment.*

Kete biblhe qe é qoĭta *Mĭalt' é Mblétese*" ĭa fala Z. Vasil Terpose, Shqipetarit nga Korça, si sheñe mire-dĭéĭé, per ndihmen é madhé q' i ka dhene çeshtĭése kombiaré, per te cilale, pas mua Shtepia

Terpo mund te quhéte *shpirt' i shoqerise Shqipetaré nde Bukurésht.*

Dyké kerkuare ndïése nga ghith' ata qe shekoïne tïaterisht punene qe bera mé ate qe kudzoï shpirti im lutém te daline te pastaïmite mee te mir' é mee te vïéfshme per komhine tene Shqipetar.

V. A. Dodani.

BKSH

BKSH

KOTITE N.

nde Konstantinupoie.

N̄e nate pé *béhari,* [1]
kur qélhi ísh kulhuar,
ku ghélberonté bari,
a' ïé isha qétuar.

Dhé syte ne qélh ngritur,
ñe miïe yï po mblithña,
per vïérshetor' é ditur,
ñe Kurore te lithña.

Mé mendïéne nde yte,
mé krahe pé méntimi,

1] *Béhari*, esht ñe fïale é huaïe, po mé qene qe ka zene rhen̄e nde Shqiperi, s'mund te çkuléte per n̄héríésh. Shqip i thone *Véra*.

BKSH

ndement m'u mbylhe syte,
nde Qélh vaĭta si trimi.

Dhé atĭé zghata doren,
te mblithña yĭ mé sere,
te thur mé 'ta kuroren,
per *shkakun*[2] qe kam bere.

Deghoñ ñe ze qe thote,
mé shume embelsire:
»O! mos u mundo kote,
»te thuresh mee te mire.

»Kuroren ay Béu,
»gati é ka qe moti.
»Per te çuditur dhéu,
»ĭa thuri véhte Zoti.

V. Dodani.

Luturi né Zoti

Frym'a pushtéte pé Arkanghélhi
Qe hyn ne shpirtrat' é ñérezise

2] *Shkaku*, eshte fĭale arsbishté; nde Korçe thone *'niét*, po as keĭo nuk eshte shqip. Shqip i thone ngaĭe, *qélhim*, po mé qene fĭale te bera, i thomi *shkaku* pas Fialetorkese Mitkose, ghér te ghéĭme fialen é vertéte qe thohéte nde Shqipetaret é Shqiperise a é Italise.

BASH

I ndrit, i çél, i ngro si Diélhi,
Ela dhé fryna nurh' é lirise.

Sado nde t' héret'é nde rhobié
Pé kaqé vlété kémi qéndruar!
Kthé syt O Zane, mia, mee s'ka hié!
Ndro kengen ñére, O Zan' é shkruar.

U likm', u trétme, mbétme kokalhe,
Zémrate tona mé pshéretimé
é shkuan léten, qe me te ghalhe
vdiqme u shuam. Ghér kur mlérimé?!

Per tere boten arth dit' émire,
Per tere zémrat çéli gezimi,
Véç fati lyne qenka i ndzire,
Folé urghié, qendrim Mlérimi!

Mé ah, mé dhembié é mbylhim diten
Shprésate tona paskan shtéruar.
Si te Sketérhes é kémi driten,
Sikur u lintme véç per te vuar!

Laithitme udhen véme nde shpélhe,
Velhai velhane duam te vrasem,
Ku' sh'e m'é liga hyme mee félhe,
Kshu vétehéne do te humbasim.

O Zot! deghona; O Zot! ki milhe.
Plagete tona sa vlén po shtohén,

Kina ne dore! mos n'é hiq filhe!
Ndrit Shqipetaret, qé! qysh vérbohén!!

V. A. Dodani.

TRADHETORIT

Memedhéne kush kerkon
per ghikafsh t'a tradhetoñe
ghithe ç'ka é ç' deshiron
kurhe mos i trashegoñe!

Ikte larg si i rhoitur,
kudo vatt' é mart' uria,
tradhetore te merzitur
é mundofte Pérendia!

Te dashur ñéri mos ghétte,
kudo qoft' é kudo vafte
paa miq dhé i shkréte mbétte,
sy i embel mos é patte!

Maalh per memedhé i érthe,
malhekimi é mundofte,
flét' é zémrese iu dréthte,
tradhetine kur kuĭtofte!

Mishte cope cop'i rente,
sa te mbététe kokalhe,

BKSH

malhekimi syt'i zente,
krimban t' hane qe te ghalhe!

Per ñe pike uĭ 'u dréthte,
as ñériut kéq mos i viñe,
zémra si ne fur'ĭu diékte,
ñéri doren mos ĭa shtriñe!

Po dhé n' hore kur te vdése
amfer ti ñéri mos qofte,
zer' i zémbres t'i therése:
«Tradhetori mee kéq vofte.

V. DODANI.

FIAMURI

Ne mbrena kur fliña
pash'ender ñe grua
mé léshra te thiña
qe flisté mé mua.

Ne dore po mbanté
te zithin Fĭamure,
mé loté po qante
dhé s'ngopéshé kurhe.

Ne sy me veshtronté
sé mos me humbase

dhé lotét i shtonté
kur zu te me flase.

— O birh, psé me late?
o birh, psé m' haruat?
per tĭatrin u vrate,
te huaĭt ndéruat.

Kush mund te leftoñe
ñe ndihme te m' ĭape
t' me doĭe t' me mproñe,
kur ïyvé me late?!

Dhé une ĭam Meme,
si memat qe kane
femiĭe ñe gheme,
dhé trima pa ane.

Dhé une kam zémer,
qe mund te gezohét;
dhé une kam émer,
qe s' mund te harohét.

Fĭamur te levduar,
q' Éuropen shpetoĭti,
kur kordh' é tméruar
per filh ghéç é shoĭti.

Ky, eshte Fĭamuri,
qe pati békimne,

213

ky, Léken é mburhi
dhé Klitone trimne.

Ky, Birhon trégoïti
mee trim sé Romanet,
qe tïatre s'kudzoïti
per kundre, véç t'anet.

Ky, Ghérg Skendérbéïne
si burh' é pat shpure,
si luftat deftéïne,
ky s'pati shoq kurhe.

Veshtroïé, rhembéïé,
te benéshe burhe,
nder shoket deftéïé
t'i shohene *nure*.

Dhé ngréïé mbi malét
é nalta te shkundét
armiku t'i falét
Éuropa te tundét.

Ndement q'é rembéva,
si shkaba u-sula
nde véndét ku léva
Fïamure é ngula.

Dhé zémrat' é dlira
te shokevé sqova,

BKSH

kur zura é thira
keto q'u trégova:

«Velhézer Shqiptare,
»si thot' Istoria,
»fuqine te pare
»s'é ka sot Turqia.

»Kur bota s'kudzonté
»perpara Turqise
»kush, kush i dermonté?
»véç burh'i Shqiprise.

»Dhé sot bota thone,
»dhé sot ghith' é dine
»qe iy O Léone,
»é mbani Turqine!

»Dhé Memen'é mĭére!
»é lame me ñ'ane,
»mé zémren' é çĭëre,
»per ĭéte te qañe!».

. . . . .
. . . . .
. . . . .
. . . . .

Perñèrĭésh rembyém
Fĭamure dh'u dérthme,

armikn'é perzyém,
né zotere érthme.

V. A. DODANI.

FÈIA

Érdhi koha dhé per né,
te mos zihémi per fé;
Bés é fé qe duhét sot,
eshte karta, moré Zot.

Zoti kur ndzori n̄érine
porositi qe te dine
lutĭat mé ghuhen é vét,
ndryshé ay nuk' i prét.

Po nuk thé: O Pérendi!
s'te deghon nde Shqiperi.
Mé Alah é mé Théé.
Nd' Arabi é nde Moré.

Po nuk ditké te kendosh,
Ate Zot s'mund t é gezosh.
Dhé mé ghuhe qe s'mér vésh,
Urata mos prit te késh.

Fé ne dachim qe te kémi,
Shqiptare duhét te ĭémi,
te urte mé dituri,
sé fé ska n̄e bageti.

Kur dolhi féĭa ne bote
n̄e qélhím pati te plote:
te doie n̄ériu n̄érine,
Shqipetari Shqiperine.

Ghekund nuku ghéndét shkruar
Zoti te két urdheruar.

Qe te léme Memen tone
dhé te beïme tïatren Zoñe

Ay qe do Memedhéne,
vertét ka ndéruar féne;
véte féïa porosit:
Memedhéne mos merzit.

Sé te qenkerké édréte
kombesi mos kush te kéte.
do mos qéne fis é fare,
édhé ghuhet keshtu ndare.

Per andaï, O Shqipetare,
Ne duam te véme mbare
Te duam ñériu ñérine,
Fé te kémi Shqiptarnine.

Ghithe ç' ïane Shqipetare
Tïatre fé kishin mee pare,
Musulhman' é Kristiane
Ñe fytur é ñe ghak kane.

Kurhate qe Kupetoïne
Fén' é dréte é ndéroïne,
Kur vritén é kur leftoïne
Memedhéne te shpetoïne.

V. A. DODANI.

Shqipïa

Shqipïa eshte ghuh' é vïéter,
dolhi bashke mé ñérine,
te shkruaïm mé ghuhe tïéter,
s' eshte turp per Shqiperine?

BKSH

215

Mblidhuni ĭy pléqt' é pare,
mblidhuni ĭy dĭémt' é rii,
nga çdo vénd é nga çdo fare,
mblidhuni per Shqiperii.

Sé sado kaqé te héqur,
eshte mĭaft kaq hidherim,
ghuha ĭone duhét ndréqur,
ndréqé Shqipetar o trim.

Nuku qé Ghorq Kastrioti,
nuku qé Marko Boçari,
édh' Ali Tépéléññoti,
s' qéne dĭém pé Shqipetari?

Po ç' deghoñ ngaĭ ato varhé,
te sterghyshevéte t' ane,
pshéretimé Shqipetaré,
qé tundi ghithe dyñane.

Tundi dhéne tundi qélhe,
Shqipetari nuk deghon;
thuaĭm Hene dhé ti Dĭélhe
valhe vdiq, a valhe rhon?

Ay.

BKSH

Shqipetari

Popo! Kraherori si me ré
Kur me vïén nder ment ky émere
Shqipetar trim i shpéhte si rufé
Ç'ah! te flé ty sot ne zémere.

Shkaba mbi stréhe te qendroïti
Dhé mé ze te lartere kendon
Trimerirat tendé te levdoïti
Ghithe botes keto ïa trégon.

O Shqipetar o trim mé fléte!
Ti nga lufta s'ké frike kurhe
Ti ghitheñé ne kete ïéte
Ké pas leftuar po si burhe.

Po sot ne ket' ïéte qe ïémi
Nuku lipsét pushk' édhé palhe
Po na lipséte qe te kémi
Shkolha dhé vivlha édhé grame.

J. N. Mihailit-Leova.

216

ÑE LOT I MEMEDHÉSE

Pé ñe ĭéte te pa dukur,
un' é mĭéra m' éresire,
shoqét me kane te vdékur,
po kam shpirt, nuk ĭam éfshire.

Iam é-vĭéter pé qəmoti,
Ne per ghume nkthéném sot,
O! do sqohém sé tha Zoti:
Mĭa ne humbeĭé me not.

Ah! valhe do dale dĭélhi,
dhe pér mua, te soh drite,
sé shume me mori malhi,
te soh prane méĭé biĭte.

Shoqét ghithe po gezohén,
si çdo meme mé te bire,
une qañ mé lot mundohém,
kam si pise zémren ndzire.

Nenat ghithe po kendoĭne,
zémrat plot gézim i kane,

mé dïém prane lulezoïne,
kane driten an' é mb'ane.

Zotn'é math é lavduroïne
sé ïu fali dashurine,
dit'é nate t'a madhoïne,
té perhapin Diturine.

Ku ïini, o biï té dashur?
Psé sé mblithni vlhazerine?
Mos me rhihni te perhapur,
Mïa gelhtita babezine!

Némni doren é me ngrini,
sé me qéshin tere bota.
N'éresire mos me lini,
ne k'to shpélha ne k'to gropa!

O! mee smund; shume ïam vrare,
shpirti tim nder dhembet m'arth,
mos vdékça ïyvé pa pare,
dit'é zés mé iy t'i zbarth.

Kudo ïini mos m'aroni,
né ghi tim u nqaste Zoti,
memedhéne é kuïtoni
te ndrit ghéné si qemoti.

14 Qérskor 1897. **Sedem** *[Korçar]*.

Malh i Memedhése

Shum' é dashur memedhéé!
pér ty malhi me ka mare
Émrin tent kur ngoïe zéé,
me vïén ghithe me te qare.

Mé lot syte po me mbushén
sa hére ty té kuïtoñ
Zotit math me ghuñ i lutém
te levduar te t' dighoñ.

Qe pé kohé s'te kam pare
pé kohé ïam desheruar
Ah! sa malh qe me ka mare
te te shkél vend i-uruar.

Ç' faï te kam o Pérendii,
ç' ghyna valhe te kam bere,
qe me malhekon te rhii
larg memdhes' é fisit tere.

Ghith po qañ ghith po renkoñ
s' ïam as ñére i gezuar

ĭéta timé qe po roñ
fund é kréĭt ghith' é hélmuar.

Do te qañ moĭ Memedhéé,
dot' therés do te renkoñ,
ghér sa fati tim s' me léé
mbi dhé tendine te roñ.

15 Maiĭt 1897. **SAGESS.**

DESHIRA PER PATRIDHEN

Atĭé ku ĭam lindur
ku parthi shighétat
te dĭélhit kam pare,
atĭé mendĭa imé
mé krahe pé éré
mé shpié me ñ' hére.

Né brégu m' i larter
qéndron ñe sy hére,
vertit syte rotul
é sho mé ngashime,
mé zémber te mbushur
te ghoren patridhe.

Me ñ' ane sho malét
mé shélghé te lartra,

218

é brighét mé vréshtat;
mé tïater sho fushen
te çélur pré bimrat,
pré lulét é véres.

Nga mali me prane
deghoñ ñ' ushétimé
te lumit qe bié
mé silhe te madhé,
é uïra t' arghentta
dérth posthe ne fushe.

Aty sho ñe krua
mé uïe te paqte
te ftohte si akulh,
qe cilhi ka pire
pé te isemure,
ka ghétur shendéne.

Ne shésh ca me tutïé
sho dïéma te véghel,
qe hidhén é lozen
pa patur méndime,
pa ditur sé ïané
te varfr' a ïétime.

Ñe hérïésh mé loté
plot syte m' umbushne,
sé solha nder mendïé,
q' édh' une kur qéshe

i vogel, i mitur,
atïé kisha loïtur.

Per sé me ré zémbra,
pyés vétén timé;
per sé ne dhé t' huaï
me zghéñ dot gezime,
as ghe sme ngro zêmbren,
i lumur dot squém?

Dhé ghétke ka malé
te lartra mé shélghé,
dhé ghétke ka fusha,
ê brighé é shéshé;
ka lamra, mburimé
te bukura shume.

Po syte te mia,
kur ïam ne dhé t' huai,
te ghitha pa shihé,
i shoin qe ïane;
as ghe s' i maghépsin,
s' i beïne te qaïne.

Keshtu ték méntoëm,
mé zëmber t' hélmuar,
mê syte plot loté,
ñe ze qe se lartmi
deghoñ pa pandyér,
qê vïén te me thote:

219

«Deshir' é patridhes
«esht' é pérendishmé;
«kĭo ghe esht' é pikmé[1]
«ne shpirt te ñérzise,
«qe diten qe lindén
«é ryĭne ne ĭéte.

«Skeko Ésqimoet,
«qe rhoĭne mi akulh;
«sheko édhé Kafret,
«qe dighén ne dĭélhe,
«sa ĭane te lumur
«atĭé ku ulintne!

«Pa mér keta ñéres,
«é shume te tĭére,
«nga visé te varfra,
«qe ti sron dot kure,
«é shpĭéri ne visé
«lark vatrese tyré?

«Do shoç mé ñe hére,
«qe ymr' i atyré,
«as ñ' hére i bukur
«atĭé do mos ĭéte;
«as buza ê tyré
«ño ñ' hére do qéshe.

1] Epikmé — Ἔνστικτον.

BKSH

«Deshir' é patridhes
«ñim [1] eshte i shéntte,
«épikmé é shpirtit,
«ñériut, qe kur lindét.
«Andaï per patridhen
«sikush arnis vétén».

Keto qe nga qélhi
deghova q' uthane.
Pastaï nder ment érdha,
é qava si ropi,
qe nuku ka shprése
te shohe lirine.

O Zot i vertéte,
qe k' kuvérnimne
te botes ne dore,
o Zot i milosur,
degho ñe dhéhuaï, [2]
qe vïén te Te lutét.

Sa isha i vogel
mbésoña qe qéshe
i lumure faré
ne vatren é prindvét,
sé nuku é diña
qe isha i varfer.

1] Ñim — Αἴσθημα.
2] Dhéhuaï — Ξένος.

BKSH

220

Pás pak nder ment érçe,
é msova mé dhémke,
qe lips te largonéin
nga dhéu qe ulinda,
qe qenka é thene
te roñ ne dhé t' huaï.

Ato hidherimé,
qe kshin [1] ne dhéhuaï
se largu patridhes,
te ghithe i ñoin,
sa dhéne q' upualh;
qé thene t'a léne.

O Zot i pasosur!
qe ké kuïdéε boten,
né mua i mïéri
mbaro ñe deshire:
«Atïé, ku ïam lindur
«atïé te mbylh syte».

1] Kshiñ a shihoñ — Γεύομαι.

Mérkur.

BKSH

GHEMIMI

U mvréït moti dhé ghemoïne rhét'é zéza dhé te frikçmé. Er'émarhe ngré si malé rhéé plehuri, sa mee s'dukét as ghe tïatre, véç ñe drudhïé m'u nde palce na ka shtire. N'ushetim vétem deghohét ze préï Zotit vïén mbi bote mé ghemim é zémerimé kaqé vétem keto thote:

„Fat'i Shqiperise levduar sot esbte per te qare,
„trimeri'é dïémvéte saï pa drétesi po shkéléte.
„Zakkonét é bukura humbasin bashke mé émbrine.
„Me te ghithe anete, thirï é kombit Shqiptar deghohét
„po, forcohét tirania dhé armiqesia shtohét.

„Nga ghaku l kombit Shqiptar thikate u zghyre.
„Egersiresia é Tiranise s'u zbut s'u malhñyé,
„te keqiat é kombit shtohén si déti nga lumeñte,
„per ïy u forcuan dh'u gorosne zémrat'é ñérzise,
„po nuku, nuku, tha Zoti s'humbét komb'i Shqiperise.

„Nur'i liris esht' urdher i Zoti, pa hyn né Shqiptari.
„Fuqi é tiranise nga dit po bié dhé po humbét.
„Kombin trim dhé te levduar é ka per te ngrohur dïéllhi.
„S'qéndron zémr' é Shqipetarit nuk duron dhé nuku [mbahét
„te dréten kerkon as ghe véç, per'te vritét per'te qahét.

„Ati é biri mé arme nde ndore lé te vritéte.
„Si mbéti mee ghak t'é dérdhe kote per boten é huaï.
„Kuit ïa pati mé bése per dhune ïa ka punuare.
„Vertitét rhota, édhé si ka qene do te ïéte sot.
„U mbush kupa hidherimé nuku ndzé s'durohéte dot.

221

„Ṉihme kombïaré, nihme Shqiptarerié vrap te zini,
„Vlazeri dhé dashuri édhé bashkin te forte shume.
„Lithni bésen si nde kohe te Skendér-béut Mbrétit tuaï.
„Dhé do shuhét do humbase émer'i lik i Tíranise.
„Te valoñe madheshtor nur'i Fíamurit Shqiperise."

I. N. Léhova.

Léka i math

Aléksandr'i math q'i thone,
qe ka qene mbréti tone,
mbréti i Maqédhonise
i se vïétres Shqiperise.
Kur leftonté mé Dharine
dhé fitoi ghithe Asine,
ñe dimber imath i forte
dhé ñe cingelhim i ftote.
Mbudh'i zuri Shqipetaret
burat trimat luftetaret.
Édhé ftote dyk mé qene,
porosịti qe te beïne.
Ziar te ghithe ushetaret
qe te ngroén luftetaret.
Édhé véte kunder rhinté
rhothulh ziarit édhé shinté.
pa ñe plak ñe ushetar
trim pé trimi Shqipetar
te plagosur me ñe dore
i mbuluar plot mé dhbore,

q'i kish plot mé loté syte
dhé shekonté ne qélh yte,
i faléshé Pérendise
ates ghithe miresise,
te mos vdése po te rhoñe,
Shqiperine t'a shekoñe
édhé ñére, pa te vdése
ne dhéthin é memedhése.
Aléksandri, mé te shpéte,
ungrit édhé vaté vé.e
prane plakut qe po qanté
lotét qe me s'munt t'i mbante.
Dhé mé duarte te tiïa
békuar nga Pérendia
qe é copetoï Asine,
dhé qe zuri rop Darine.
Mori plakne dhé é pruri
mu ne fron te tii é vuri
édhé: tha: «O plaku im
«vertét édh'i math' trim.
«Pas lighit Maqédhonise
«kush shkél fron'é mbréterise
«esht'i vdékur esht'i vrare
«nga faq'é dhéut esht'i ndare.
«Po ato lighé per mua
«nuku beïne, nuk'i dua,
«une dua te sheroésh,
«dhé mé mua te gezoésh

222

«te ndritim Maqêdhonine
«te ndéroïme Shqiperine».

V. Albaniti.

Koh' è mire

Cqot kishté rare nde Shqiperi
Édhé qé nata ézéze pise;
Ghakund s'deghonéï faté ñéri,
Ghakund nuk' dukéï nur i lirise.

Po shkoï nata dhé érdhi menghés
Diélhi ïétene lhampariti,
Ati é dïali armet ne brés
Édhé kordhen nga mylhi é qiti.

Nde mal nde fushe sé ç po na ndrit,
Eshte ushtria é Shqiperise;
Nde te sklavise obor u rit,
Po nde per duart vdés te lirise.

U ngréne Hoti Grudhi u ngré,
Armet rembéu ghithe Mirdita,
Sa ïane te éger pa vini réé,
„Drith', thone, armik t'érdhi dita".

Shkon Shqiperine ghithe ky zee,
Édhé ormisén Turq'é Kristïane,

Kanalét vendét ghith kush ze,
É si aslhani lefton dushmane.

Biruni trima t'i lini mos!
Sado na vdiqi sado na tréti,
Kuïtoni ç' qéte é ç'ïini, sos!
Sado na rhopi as ghe s'na mbéti.

Qe larg.

Imbylhuri ne Burk dhé Flytyrakia

Ebukura flytyraké
Qe mé vrap ti çan éthire.
Pa me thuaï qysh sa kaqé
Te yrit é ghété t'lire?
Ne per k'ta muré te kéqé
Qe réthoïne burkun tim
Mé shume mundimé vété
Shkendi'é dïélhit édhé ndrin!

Ti, qe ne kete burk doïté
Dhé paté kuraie te rynç
Gaï natura valh çu oïté
Édhé vïén mua te me prunç?
Noñ' zémre te malhenghyér
Mbrénda mé shume meshire
Qe zémra imé é thyhér
Bashke te ndañe idherimne!

BKSH

223

Stolidh'i burk'i natures.
  Ĭake te ndaĭme bukurine.
Ĭahe dhé zémres semures
  I fole pak per lirine;
Per lumeñte dh'uĭrat ghithe
  Per pyĭé, prighé é malé,
Per qénghin qe rhi pi sise
  Mi te ghélberat luadhé!

Epé trendafile kur çél?
  A époqé dashurine?
Ne menghés ne per pylh kur dél,
  Dhé mundet mé dĭalerine!
Istorin'é véres m'refé
  Dhé te réa per m ngheze,
Flytyraké thuaĭme psé
  S'me gezon zémren'é zéze?

Mbylhyr! mbylhyr rhi k'tu véte,
  Pañéri, pa miq pa shoke,
Iç gheséndi ne k'te ĭéte
  S'qenkerka per véç é kote!
Gaĭ ç'do vent qe te kethésh çapne
  Gaĭ ç'do an'te shtiésh syne,
Me ç'do vent ghith u per apne
  Tirane dhéspoter shume!

Vétem ti, élumture ĭê.
  Si mbrétcréshe ron mi érc,

Nevoie gaï ñéri nuku ké
Ah! un' vétem ïam i mïére:
Çapu tani dhe ïu thuaï
Ghithe te dashurvé qe kam.
Sé ne burk ne vent te uaï
Ñe Déspot i lik me mban!

Th. Abrami.

EVERBERA

Ñe plak'évérber mb' udhe rhii,
dhé lip ng' ata qe shkoïne,
po sé veshtron faré ñérii,
sé ç thote sé deghoïne.

Ah! nemni ndim' paci kurdo,
uratn' é Pérendise;
kam héqur ghér tashi sado,
sa mu be ïéta pise.

Ne dïale késh' é zéza une,
dïalen te pléqerise,
po vdiq dhé mïérimét me zune,
mar zen' é lipesise.

Nuk vdiq po i vrare ra,
perpara méï' é vrane,

224

sé „Shqiperia duhét tha,
te mblidhét an' é mb' ane.

Te leftoñe per dituri,
mos rhiïe mee nde t' hére,
te benét si ç'do mbréteri,
te mos é shkoïn' as ñére".

I rash' ne kembet nene fron,
te Madhit s' u degho a,
ashtu' sht'. i éger kush zoton,
se qari u vérbova.

Mos é pésofte édhé ñe,
kete qe nghau né mua,
édhé armiqevét kete
té kéqé s' ïa u dua.

Némni te rhoñ paçi kurdo,
uratn' é Pérendise;
kam héqur ghér tashi sado,
sa mu be ïéta pise.

Ne plak' é vérber mb' udhe rhii,
dhé lip ng'ata qe shkoïne,
po sé veshtron faré ñérii,
sé ç thote sé deghoïne.

Ne nate dimeri sktrengoi,
vendi mbytét mé bore;

plaka mbe udhe ku qéndroĭ,
atĭé é ghéti vorhe.

Ne buz te saĭ ñe gas i rhii,
mé dor' éndé po lipté,
munt te bésoñé s' vdiq po fliĭ,
édhé urata ipté.

Qe larg.

Dimeri

Luléte tani te thara
mbi dhé rene kane,
nuku rhoĭne si perpara
te çélura s' ĭane,
s' munt te thomi ĭane.

Zoqte kenget mee s'i thone
atĭé ku qéndroĭne,
t' égere shekoĭne mone
ngaĭ frika pushoĭne,
po... do te kendoine.

Fort'é bardhe mbulon dhéne
bora qe po bié,
dhé menghézit néserhéne
faré nuk kaa hié,
bésa qe s' kaa hié.

BKSH

225

N̄érese per ĭashta s'ĭane
ghithe kush mban zĭare
dhé paa buke rhi me ñ'aue
rhobi dyké qare,
sikur esht' i vrare.

Ugodit vendi ne balhe
ghithe shkrétesire
véteme mbétét éghalhe
zémera é ndzire.
kétu, moĭ meshire!

Nuku munt moĭ bor'é ére
nuku muntni kurhe
te kulhosh zémren é mĭére
si uĭét é gure
s'eshte uĭ'as gure.

Qe larg.

Shqiperi

Mem'é dashur Shqiperi,
Sado ié shtire nde zi
ardhi dita dhé per ty
te te shoh'i embel' sy.

Sod qe dolhi dituria
bégim dore nga Grégia !

Zém udhen' é mbaresise
per ndérimn' é Shqiperise.

Sod mos rhi hélmuare,
Memez' é levduare,
ghithe dĭémte rhéth i ké;
do behésh si kunder qé.

Nde Europe me s'ka tĭéter
Komb te thiéshte é te vĭéter,
dhé sikunder ishé Zoñe
Ku ka rhĭédhur do pikoñe.

Sado Tirani é shkréte
te mundoĭ pé aqé ĭéte,
Ti qendrové zoñ'e trimé
T'i befte zoti fitimé.

«Kush ka shprés» édhé duron»
«me se fundi trashengon»
thote fiala é vertéte.
Keshtu dhé per né do ĭéte.

Sod per sod kur dĭémt'usquan
dhé deftyén qe s' haruan
Memedhéne te vertéte
s'na ndaloĭn' as shpi as féte.

Ghithe kush dote bésoñe
ashtu si t'a kupetoñe

BKSH

226

Po qélhimne dot' é kémi
rhotuh teĭe, Meme ĭémi.

Meme! ngréu, gezohu, qésh,
rhoba krémtĭé te késh,
dhé kuĭt iké dhene sise
ĭépi fĭamur' é lirise.

Né te ghithe do therésim!
Or liri, or ghithe vdésim.
Si kush do ne vent te ti
Turku s'ka ndér Shqiperi.

Brăila, **Zisi V. Ziko.**

SQHIPERIA

Shqiperi o dhéé i bukur
mem'é ghithe mir sise,
qe ne ghithin tend ka lindur
me pare dĭélh' i lirise!
Shqiperi! O zoñ'é vlire
o é trimerise mburim!
Ku i ké trimat' é mire
qe botes i dhane shpetim?
Ku i ké valh pa me thuaĭ?
— «Larg méĭé ikne é vane
»édhé per boten é huaĭ
»per ata van' é u vrane!

»Per boten! per boten dhé sot!
»véne vritén é punoïne
»un' é ghora po prés me kot
»nga zghédhïa te me shpetoïne!
»Ah! sa évarfer un qe ïam;
»me ka rene varferia
»sé tani dïém mee nuku kam
»m'i kn'é me lane femiïa!
»O dïémt, é mii shum, te dashur
»qe ne ghi me gas ïu rita,
»mos me lini buze plasur
»sqohi tani s' afroï dita!
»Afroï dit'é shénteruar
»qe préï shume koh'é prisni
»O burha, sé céli drita
»Palhen tuaï sot é zvishni!
»O burha! dhé per ca shtriga
»mos humpni ïéten me kote:
»Une ïam mema q'u rita
»psé m' rhini keshtu te ftohte?
»Turp i math or dïémte é mi
»ne ghith' boten te deghuar
»t' geñéhi m'arghend dhé flori
»dhé te shishni meme tuaï!»

Th. Abrami.

MBROTHESI

I falémi shoqerise
qe perpiqét dit'é nate,
per ndére te Shqiperise,
po si Mem'é po si Ate.
Sa pune qe ka punuar
ghér me sot per ditturi
te ghitha ĭane levduar
si kudo dhé Shqiperi.
Tradhetoret kur deghoĭne
Shoqerine «Dituri»
qe punon nuku pertoĭne,
i vĭén te ryĭ ne zi.
Shoket'é Shoqrise pra,
qe gezoĭne mbrothesi,
si-kush-do dashure ka
te ndihe ne Shoqeri.
Sa gezim i math per né
qe arhime kete dite!

BKSH

u kthïélh qélhi me s'ka ré
sot pra kémi **ze** dhé **drite**.
Nd' Itali dél ñe ditaré
„La Nazione Albanéz"
qe punon pa pushin faré
Shqipetaret po na ndéz.
Eperkoshmïa é flakta
„Albania" nde Bruksél
s'ka bere pune te pakta
ndosé per muaïe dél.
Ia u thévi unden çavét
atyré qe s'kane mend,
a kane zémrat'é gravét
a qe shitén per arghent.
Eperïavéshmïa ditaré
q'é ka émrin **„Shqiperia"**
punon pa ndaluar faré
si ç i thote urtesia.
Te tria keto ditaré
qe dalin, O shoke, sot,
lipin ndihma duan paré
ca me shpéït, nuku ghér mot.
Ndihmera per Memedhéne
te ïapim te ghithe sot!
Mïa o fyéï per Moréne
sé te ghitha vane kot!...

Galatz, nde Korhik 1897. SPIRO GARUA.

Béktashinte

Kush do Shqiperine kush?
I miri Baba-Alush!
Nuke vdiq po shkoï dhé rhon
Dhé se largu na veshtron
Na veshtron édhé na thrét:
«Punoni per memedhét,
»Cili eshte Béktashi
»Te punoñ per Shqiperi,
Te kendoñ ghuhen é tiïa
»T'héqe dore nga Mavia!»

Prei ne Shqipetari Béktashi.

[La Revue „Albania" No. 9. f. 153].

BKSH

S'NA ÑOHU ÑERI

Mé sa mundimé, mé sa te qara;
Mé sa zi shtire, mé sa te vrara;
Mé sa dĭém trima qe i mbulové
Dhé ñe te mire nuk trashegové,
S'u lodhé mee, O Shqiperi
Dhé te iqésh mé madheri
Sé s'te ñohu ñéri!

Sa ghak qe dhérdhé, sa vĭét mbulové,
Sa ĭéte shkuan ghithe leftové,
Qe te shpetoñé tine Gréqine,
Ç ñéri ta shkroïti ty Istorine!
Sa miĭé vĭét qe ké po rhi;
É mĭéra Ti, O Shqiperi,
S'te ñohu ñéri!

S'u ngopé én é nga Madheria?
Nuk u merzité nga Roperia?
Ti mé te mira nuk' ké pushuar,

 229

Édhé perhére ké qene dhbuar;
Parhére preĭ t'a u shavé,
Dhé at-héré kur u vravé
S'te ñohu ñéri!

S'te ñou ñéri as do te t' ñohe;
Aruan, s'dine ç'u bee ñe kohe;
Ghithe velhézer ïémi, te thone:
«Ïy ïini pïélhe nga barku tone;
»Te na yshqéni, te na ndéroni,
»Lini te gh tha, né t'na deghoni
»Sé s'ïu ñéh ñéri!

»Iq, ngrini dïémte, ngrini shtepite
»Iq, ngrini fushat, malé, kufite,
»Pylhé, luadhé, lumeñ, kenéta;
»Lisa dhé shélghé, ara dhé vréshta;
»Ngrini te ghitha silh'ri nd' Athine
»Dhé mos kuïtoni mee Shqiperine,
»Sé s'ïu ñéh ñéri!»

Kaqé padiïa te ka vérbuar,
Sa ghithe ç'kishé é ké dhuruar!
Ku ké kuroret? ku ké dafinat?
Qe mé kaqé ghak fituan dïémat?
Ne tïatre balhe ndrit Madheria
Dhé tine trétésh si dashuria
Qe s'é ñéh ñéri!

Ku-do qe vaïté te kane dhbuar;

Te mbaïne, po nuk; pa pagezuar;
Emri «Shqipetar» duhete humbur;
Aïy qe ne dïep ty te ka tundur;
Te beïne grua dhé te martoïne,
M' emrin te burit te transhegoïne,
Dhé s'te ñéh ñéri!

Api, o varhé! O hié dilni
O Prindet tane, ngrihi mos flini,
Shikoni dïémte qe kini pïélhe;
Shikoni, pyésni, nzirni ne dïélhe,
Ç' i bene famét, ku kane emrin?
Iyvé te ghithe si ñérin tïétrin,
Mee s'ïu ñohu ñéri!

Aiat [Egypte] 10 Korhik 1897. **Léonidha Lhogori.**

Shqiperia

Ïu ré qe nd'ére keshtu valoni
te bukura te kuqé si flake
dhé mi kryhé duk' qéshur me shkoni
shum' ïu lutém tregomeni pake!
Trégomemi pake no-ñera préï ïysh.
É cila shkoï é pa Shqiperine,
thuaïmeni ïu lutém si dhé qysh
i kam te dashurit atïé qe rhine?

Dhé ïy zoq qe nd'ére flytyroni
dhé mé vrap shume çani éthire,

 230

Ĭy, qe gaĭ te doni atĭé shkoni,
ku zémra é bardhe ĭu do me mire;
trégomeni, cila préĭ ĭysh é pa
vendin é bukur te Shqiperise
qe ghithe bota ne goĭe é ka
si mburimn'é ghithe trimerise!

É trimerise mburim o Shqiperi!
ké pas mé qene édhé sot ĭé;
dhé ç'do te mire dhé ç'do bukuri,
ne ghithĭte tent ghithe ñe i ké!
Uĭa é kulhuar, qe ndrit si ar
gaĭ vendi yt ga héra po mburon
dhé ne per fushat é ghelbra mé bar
si gharper i ken kelthét é shkumbon!

Lisa te ghera v'shur mé fléte,
zbukuroĭne pyĭéte é tua
ku, zéfirete atĭé per ĭéte
shtrofken é tyré kane pothua!
ték tyne portokalhi lulezon,
dhé fiqi, ulhiri, limoĭ, shéga,
ték ty bilbili therét é kendon
dhé mé gas shume kecén nder déga!

Ti ĭé vent i ghithe miresise
sé ç'do é mire gaĭ ty mburoĭ,
prandaĭ dhé zoti i ghithesise
ne malét é tua érth'é qéndroĭ!

O vent'i bukur qe rhi Zoti!
se ç'ïam lark shume é te desheroñ!
kur dote kthénét valhe moti
qe te munt dhé une te te gezoñ?

Th. Abrami

Dy Shqipetare

N̄e hér'u poqne dy Shqipetare
ne dhé te huaï s'di sé me ç' vend
ñéh ñeri tïaterin qe shum pa pare
dhé ghuhen shqipé sualh nder mend;
te dy u squan
mé syte plot
mbushur mé lot
dhé u afruan.

Tha ñeri tïatrit: «Sa esht'é mire
„ghuheza shqipé qe flasim né
„tïatere ghuhe kaqé te dlire
„as nuku ghéndét ndoñe mbi dhé;
„thom dhé kam thene
„ku do te vésh
„dote mos ghésh
„si ghuhen tene.

„Shum'esht'é embel shum'esht'é léte
„ghuheza shqipé kur kuvendon

„dhé Shqipetari kudo te ĭéte
„ghuhen é emes nuk'é haron
„ne kete ĭéte
„dhé me ç'do vend
„mé t'e nder mend
„ay do t'ĭéte".
— Ĭa pa me thuaĭ, shokut i tha,
per Memedhéne ghekafsh a di?
po shok'i tii qéndroĭ si tra
dhé po deghon mé malhéñi.
— „Ah! un i ziu
„Valhe ç'é ghét?
„Persé nuk flét?
„Psé pshéretiu?!
— „Si te mos qañ mos pshéretiñ,
„dhé te mos mbush syte mé lot?
„ĭémi te mĭére ĭémi te ziñ
„né tere puna na vété kot.
„Iam i pa ditur
„Si bageti
„nuk si ñéri
„po si i mitur.
„Ç' do qe te nghase s'émar vésh dot
„se ĭam si qori pa gramati,
„qe kur kam ikur é ghér me sot
„per Shqiperine ghikafshe s'di.
„Si ñe ñéri
„sapo shenoñ

„édh'é kendoñ
„mé shume s'di.
„Grame s'kam msuar qe te kendoñ,
„se ghuha shqipé gramati s'ka.
„Dhé dit é nate rhi vaitoñ
„ç'te medha faïé ç'i math *ghyna*.
„Na rah nde dére
„ne keto dit
„kur bota ndrit
„véç né ne t' hére.
»Shume fat kéqe na paska lene
»ne kete ïéte i madhi zot
»kur tere flasim ghuhene tene
»dhé per te shkruar s'é shkruaïm dot
»psé te mos kémi
»dhé né skoli
»si ç'do ñéri
»dhé né te ïémi?!
»Sé pas pak kohe dote humbasim
»si kane humbur kombé te tïére
»dhé ate héré dote mos flasim
»ghuhen é bukur, o mor te mïére!
»Per ghithe ñe
»dot'é haroïme
»do kuvendoïme
»kush'é di çe.
»Armiket miq i kémi prane
»dhé han'é pine mé né pershésh

232

»po si Kuçédra dote na hane
»sa te mos mbétét kembé pé nésh,
»A kupeton,
»O micu im,
»sé ç' hidherim
»na qérthelhon?
»Po lavdi paste i madhi Zot
»O miku im, sé kam deghuar,
»qe Shqiperia s' humbét dot sot,
»sé niska ghuha te ĭét'é shkruar.
»Nde Bukurésht
» él ñe jurnalh
»me shume malh,
»qe nuku résht.
»Mé kalhezuar armiqte tane,
»na deftén udhen dhé mbrothesine
»miqt'é armiqte cilete ĭane
»dhé ç'mund te beĭne per Shqiperine».
Dh'é pershendosh
posi velha
édhé i tha:
«Shqipetar qofsh».

Noia.

BKSH

VALHEA E VELHAZERISE

Aĭ te zém' dore mé dore
Ghithe dĭémt'é Shqiperise.
Dhé te tundime Tomore.
Mé valhén'é trimerise.

Toske, Gége, Laber, Çame.
Ghithe ç'ĭémi Shqipetare.
Aĭ te lozim an' é mb' ane.
Valhén tone te pa ndare.

Aĭ te lozim te kercéĭme.
Te ghithe bashkuare.
Ghysherit de na verhéĭne:
«Biĭ! qofshi békuare!»

Ghith' armiqte do kuptoïne.
Do shohen velhazerine.
Do te dridhén kur deghoïne.
Qe shpetoïme Shqiperine.

 233

Botese do t'i trégoïme.
Qe Shqipetaret nuku fléne,
Po punoïm' édhé ndzitoime.
Te shpetoïme Mamedhéne.

Te kendoïm'é te therésim:
Rhofte, rhofte Shqiperia!
U shtofte per ghithe ïéten.
Ne més tone vlhazeria.

V. Albaniti.

KENG'É SHKOLHAVÉT

O velhézer Shqipetare gezoïi q'érth keïo dite
kaq'é mir'é kaq é mbare na sïélh ghithe miresite.
Kéïo eshte dit'é réze qe na siélh velhazerine
é dhbon ïétene te zéze dhé ndarïén é maresine.

Do t'a lusim kete dite q'é békoï Zot'i vertéte
q'é dergoï mé shume drite t'mbés'émeri per ïéte
sonté vune gur'é pare ç'é békuar keïo dite!
zot'i math'é prufte mbare é na dhénte urtesite.

Hapu, hapu érhesire! pa ïake ketu o drite
sé arhiti koh' é mire u gdhi nata u be dite.

Sonté nis ñe tïater ïéte, te rhémene posh'é shtié
mbréteron fïal'é vertéte dhé te mirat ghith'i bié
Zot i math qoft'i levduar q'é ndzïér faqéza te dréten
sé po soié ka mburuar po é ka ndrituar ïéten.

Lumïa ti noï Korç'o lulé! q'ilé pas shoqét é tua,
si trimé ne balh'u sulé t'a paçim per ïéte hua.
Kush-do q'eshte sonté burhe dhé Shqipetar i vertéte
émeri s'i shuhét kurhe dhé ndéri i rhon per ïéte.

Ghuha ĭone sa émire sa emel sa éghére
sa éléhte sa élire sa é bukur sa évlére.
Kĭo 'shte mem'é miresise qe bié qytéterine
gasthin'é velhazerine ñérezin'é miqesine.

Sot faqéz'u muar vésh s'ĭémi Gréker as Bulhgare
é vertéta dél ne shésh, ĭémi vétem Shqipetare.
Ky émr'eshte shum'i mire sé mee sĭémi te geñyér
nuku ĭémi n'érheeire é ñoheme ghen'é vyér.

Pérendiĭa na é lente per ĭéte t'a trashegoĭme
édhé kurhe mos é dhente t'a humbim'é t'a haroĭme,
te léme memene tene é te marime ñe shtrige,
Zoti mos é paste thene pun'é tméruar ɛ lige.

O! sa qéne te geñyér ata qe vuan per bote,
turp te math kane deftyér punuane faré kote.
Pa méntohi o te ghore, Efialtin Pafsanine
qe u bene tradhetore q'é ghétne pé Pérendine.

Nga ghithe ç'kémi kenduar per ţe ñohur vétehéne
kaqé ghe kémi mesuar: te ndéroĭme Memedhéne.
Sé ñérezite ghithe vdésin po ĭéta s'mbétét' éshkréte,
ghuha dhé memedhéu mbétén te patundure per ĭéte.

Mé zémrene te gezuar é mé ghithe shpirt uroni,
zoteriñ' é zoteruar ghith per ñehérĭésh thoni:
Rofte qofte Shqiperia dhé kombi é ghuha ĭone,
lulezofte dituria édhé ndihmes paçim Zone.

VĬERSHETORI. *

SHQIPERISE BIIT' E DASHUR

Ngrėu Shqiperi te thone
  sado ĭé shtire ne ghume
hélmuare ĭéten ghith mone
  mé vera mé plage shume.

Pa ngréu te thote Shqiptari
  te flét mé ze te keputur
lotét i rhĭédhin se qari
  dhé doren t'a zé tué puthur.

Te zé doren te te ngrére,
  ti mėzi ngriéĭ nga dale,
sé ghuñet te ĭane prére
  dhé çapitésh si é çale.

Té thon' ĭémi per ty, Nene !
  Ti na ĭé mem'é levduar
per ty vume ghithe ghene
  ghuhen t'a beĭme te shkruar.

BKSH

Kémi dhé shoke béïlére
  qe n'apin krahun si shpate
burha me émer te ghére
  mé ndér mé doren te ghate.

Per ty punoïme, moï Néne!
  nga ty kémi ghak é émer.
Ti qumeshtin na ké dhene
  na shtiré sénder ne zémer.

Na dhé zakone te mire
  te kémi ndér édhé sénder
séndren mé sis'kémi pire
  n'ashte rheñosur ne zémer.

P'andaï émr'i Shqipetarit
  i mbéti **bésa é bése**
s'kthénét fïal'é bésetarit
  ku dha fïalen do te vdése.

Ti ïé Shqiperi é vïéter
  ïétat kaq'émra te dhane
dïémt é tu trima é Mréter
  dhéne mbuluare kane.

E. Mitkua Korça.

PASKO VASA-PASHA VAITON FAITN'È SHQIPERISE

Mori Shqypnii! émĭĕra Shqypenii!
Kush me te kâ qitun mé krýé ne hii?
Ti me kê pas qănun ñé zoñ' é ghăne,
qi burhat ê dhééut ty te qûishin năne.
Ké pas shûm te mira, shûme bêgatii,
mé vashiza te bukura, mé dĭélm te rii.
Ghă é dhăn shûme, ara é bashtina
mé arme te bardha, mé pushka latina.
Mé burha trima, mé graa te dlira;
ti ner ghithe shoqé kė pas qăn mâ é mira.
Kur kristéĭ pushka, si shkrépét moti,
zogu i Shqipetarit ghithe mon i zoti.
Ka pas qăn per lufte, ne lufte kâ dékun,
édhé dhunî prapa kurhe nuk ha hiéqun.
Kur ka pas lidh bés burhi i Shqipnîse,
i ka pas shtî dridhién ghithe Rumélîse.
Ne lufta te rhébta ghithe kăn kâ raa,
me faqé te bardhe ghithemon ăshte daa.

BKSH

Por sot Shqypeni, pa me thûĭ si ĭéé?
po si lisi inalht i rhedzum per dhéé.
Te shkon bota sipre, mé kăm te sklét,
dhé ñi fĭale t'amel kurhe kush sta flét.
Si mal mé boorh, si fûsh mé lulé,
me kéé pas qăn vĕshun é sot ĭé ner zrulé.
É nuk te kâ mêtun as émn, as bés,
vete i kéé prishun per faqé te zés.
Ĭu mor Shqipetâre ĭéni tuu vrâm
dhé n'é ñi qin çéta iu ĭéni shperdâm.
Sâ thon kénă féé, sâ thon kénă *din*,
ñăni thot ĭam Turk, tĭétri ĭam Latin.
Do quhén Gréke, Shqê disâ te tĭér,
por ĭéni velhâzen ghithe mor te mĭér.
Priftenit é Hodjét ĭu kane hutué
per mé ĭu dâmun, mé ĭu vorfinué.
Vĭén ñéri i huéĭ é ĭu rhii ne voter
per mé ĭu turpenué mé grû'é mé moter.
Édhé per sa paré qi do te fitoni,
bésen é te parevét te ghith' é harhoni.
Édhé băhniĭ rob'é ñériut huéĭ,
qi nuk kaa ghakun, as ghuhén tuéĭ.
Qaĭni ĭu shpata, qaĭni ĭu duféqé,
sé u zû Shqipenia posi zok ner léqé.
Te qâñe trimenia bashke mé néé,
sé rhaa Shqipenia mé faqé nde dhéé.
Édhé s'i kaa métun as drit, as pish,
as zĭarh ne voter, as trup as mish!

As ghak ne faqé as nér ne shoke,
por ashte grémisun asht bore troke.
Mblidhuni ĭu Vasha, mblidhuni ĭu graa,
m'ato syyte bûkur, qi dini me qaa.
Édhé te vaĭitoĭme Shqypenin é mĭére
qe ka métun shkrĕt pa émen é pa nêre.
Ka mét evêĭe si grua pa burhe,
ka mét si nă n'qi ska pas dĭélm kûrhe.
Kuĭ i băn zémra mé é lăn mé dék,
ket far trimméshé qi sot ăsht mék?
Kete năn te dashtun a do t'a lăm,
qi ñéri i huéĭ t'a shklase mé kăm?
Nuk, nuk! kete mére kurhe kush s'é do,
ket faqé te zéze ghith kush é dro.
Para sé te hupét keshtu Shqypnia,
mé pushka ne dore lé te dése trimnia.
Çonĭu, Shqyptar, pré ghumit çonĭu,
te ghith si vlhazen me ñi bés shtrengonĭu.
Édhé mos shikoni kisha é djamiea
féé é Shqyptarit ăsht Shqyptarenia.
Qysh préi Tivarit é déni nde Nârte,
fushat mé lulé é malét é nâlte.
Asht tok é ĭyn, print na é kan lăne,
kush mos na é prékié sé désin s'po é lăm.
Do désim si burhat çi diqin motit,
é te mos marohémi per para Zotit.

Poézi' é Vasa Pashait nde ghuhe

[*Romenist*]

Albanie sěrmană o! mamă adorată,
ce gâzĭ fără de lege! ce sórtă ne'mpăcată
te-aŭ îmbrâncit cu fruntea în pulberea din [cale,
şi-aŭ întinat splendórea şi cinstea feţeĭ tale?
— Tu, falnică regină eraĭ odinióră,
şi-aĭ stăpânit departe Albanele popóre,
aĭ fost înconjurată d'atâţĭ voinicĭ de frunte,
vitejĭ, superbĭ şi agerĭ ca vulturiĭ de munte
ce'n ḑilele acele de cinste şi mărire,
orĭ-care 'ţĭ ḑicea „mamă!“ cu sfântă 'nsufle- [ţire;
atuncĭ aveaĭ imense comorĭ nepreţuite,
averĭ nenumĕrate, şi bunurĭ nesfîrşite;
aveaĭ feciόre june, aveaĭ soţiĭ vîrtóse
ca ângeriĭ din cerurĭ, de blânḑe şi frumóse,
şi moştenirĭ întinse cu lanurĭ roditóre,
şi miĭ şi miĭ de arme ce străluceaŭ la sóre,

și resunaŭ în spațiŭ teribil sgomotóse
ca trăsnetul ce cade pe vremurĭ furtunóse,
căcĭ bravii tĕĭ resboinicĭ săreŭ cu grabă mare
ca vulturiĭ, ca leiĭ, la sfânta ta chemare,
și aquila Albană născută 'n lupte crunte,
pe câmpul de bataie, muria cu drag în frunte
alăturĭ lângă bravii ce 'n lupte necurmate
'șĭ apăraŭ căminul și sfânta libertate.
Dar ea în orĭ-ce timpurĭ, și-orĭ unde s'a luptat
în urmă-ĭ nicĭ odată rușine n'a lăsat.
Și când lega Albanul cuvêntul sĕŭ d'onóre,
imprăștia în tótă Rumelia teróre,
când el cădea teribil cum cade-o vijelie,
și'n lupte glorióse muria cu bărbăție.
—Albanie! dar, spune-mĭ cum te găseștĭ acum?
asemenĭ cu stejarul rostogolit în drum
de brațele furtuniĭ, lăsat de tot uităriĭ,
gigant frumos și falnic supus putrificăriĭ,
ce popolul când trece îl calcă sub picere,
nu simte pentru dénsul nicĭ jale, nicĭ durere,
și nicĭ o vorbă dulce, nicĭ milă sufletéscă
nu vezĭ ca să-ĭ arate; n'auzĭ ca să-ĭ vorbéscă?
—Când eraĭ îmbrăcată în haine strălucite
ca munțiĭ cu zăpadă, ca văile 'nflorite,
atuncea lumea 'ntrégă privea cu admirare,
mândria, frumusețea, splendórea ta cea mare:
dar azĭ abea o mantă de doliŭ, trențoasă,
țĭ-acoperă figura, superbă, majestoasă;

nimic nu'ţĭ maĭ rĕmase din vechea strălucire
nicĭ rază de speranţă, nicĭ urmă de mărire.
Căcĭ astă-zĭ vaĭ! Albaniĭ, conrupţĭ şi neregaţĭ,
se sfăşie 'ntre dênşiĭ ca lupi ceĭ turbaţĭ,
şi dintr' un neam ilustru, dintr' un popor
[de bravĭ,
ajunseră o turmă de trântorĭ şi de sclavĭ,
ce-aprópe într'o sută de părţĭ se desfăcură
şi se privesc cu pizmă şi ne 'mpăcată ură.
În alcoran cred uniĭ ĭar alţiĭ sunt creştinĭ
de legea ortodoxă, catolicĭ şi latinĭ;
şi-aceştia de nevoe saŭ chiar şi din prostie,
se fac fără de voe sclavĭ plinĭ de lăcomie,
Grecĭ plinĭ de aroganţă saŭ Turcĭ înflăcăraţĭ:
nenorociţĭ! voĭ însă cu toţiĭ sunteţĭ fraţĭ,
Cu toţiĭ sunteţĭ fiĭ uneĭ sĕrmane mume,
aveţĭ aceeaşĭ limbĭ, şi-aceeşĭ soartă 'n lume,
dar nu vĕ maĭ cunósceţĭ, căcĭ sunteţĭ amăgiţĭ
de hogiĭ ceĭ nemernicĭ, de popiĭ îndrăciţĭ
ce vecinic vĕ despóĭe, vĕ 'nşală şi vĕ fură
şi bagă 'n sînul vostru, discordie şi ură.
— In vatra vóstră vine streinul blestemat
cu gândurile negre, cu duhul necurat,
vĕ face de ruşine cu soră şi soţie,
şi voĭ uitaţĭ parola şi sfânta datorie,
ce-aveţĭ ca moştenire rĕmasă din strămoşĭ;
vĕ vindeţi conştiinţa la orĭ-ce ticăloşĭ,

238

destul să puteți numaĭ să scóteți ceva banĭ;
vĕ faceți robĭ nemernicĭ de voe la tiranĭ,
la ceĭ ce n'aŭ în vine un dram de nobil
[sânge,
nicĭ dulcea vóstră limbă ce piere și se stinge,
Femeĭ cu inimĭ d'aur, frumóse și curate,
soțiĭ neferecite și mume 'nfortunate!
Copile inocente cu ochĭ frumoșĭ și viĭ,
ca roua dimineții pe mândrele câmpiĭ!
Vĕrsațĭ comorĭ fluide de dulcĭ mărgăritare,
Albanieĭ sdrobite s'aducă alinare.
Căcĭ a rĕmas pustie, strĕin' abandonată,
ca vĕduva sĕrmană în doliŭ cufundată.
Ca mama cea stinghera, ce'n traiu'ĭ sbucimat
n'avuse nicĭ odată copiĭ de sărutat.
Dar ce ființă crudă? ce inimă 'mpietrită
putea-va fără gróză să lase părăsită
p'acéstă eroină 'n jalnică uitare
să'și dea în flórea vêrsteĭ divine expirare?
P'acéstă dulce mamă, lăsa-o vom noĭ oare
s'o calce, s'o ucidă streinul sub picioare?
O! nu, astă rușine nicĭ unul n'o voește,
d'atâta lașitate orĭ-care se 'ngrozește.
De cât ast-fel s'ajungă Albania iubită,
maĭ bine s'ar deschide pămîntul să ne 'nghită!
Cu armele în mână pe câmpul de resboiŭ
maĭ bine-atuncĭ să piară orĭ-care dintre noĭ!
Albanĭ! sculațĭ odată din somnul cel de mórte!

destul de când v'apasă acéstă crudă soartă!
Dați mână de 'nfrățire, uniți-vĕ 'ntre voĭ,
căcĭ patria se stinge sub valurĭ de nevoĭ!
Numaĭ cătațĭ religia, bisericĭ și giamiĭ;
noĭ frațĭ suntem cu toțiĭ ș'aĭ patrieĭ copiĭ,
și legea orĭ și căruĭ Alban, e Albanismul;
jos falșele credințe! Jos! Jos! cu bigotismul!
—Din Arta la Preveza și până'n Antivari,
pe lanurĭ pustiite d'atațĭ ferocĭ barbarĭ!
Revarsă blonde raze, văpaie și splendoare
aceașĭ blondă lună, același splendid soare.
Acéstă-ĭ țara nóstră cea scumpă și frumósă,
lăsată de străbunĭ din timpurĭ gloriόse.
Să nu lăsăm nicĭ umbră, și nicĭ picior strĕin
să vie să s'atingă, de sînul eĭ divin,
ci să murim cu toțiĭ precum odinióră
știaŭ străbuniĭ noștri cu dragoste să móră.
Ĭar când în cer la tronul cel sfânt vom sta ['nainte
să nu roșim la față de cel A tot-Putinte.

Skandérbégut Ghérgh Kastriés

U dérdhune disa mréza
çe kur éshtrat'é tua
u bane dhéé te zéza,
po émni s' tu harua.

Té shkuéti kaçé kohe
dhé komi Shqyptaár
mee s'muni çe te shohe
si ty ñe kordhetaar.

Sé tii maïte ne zémen
te dhéut dashunine
dhé aïo frume fémen
na çél ner néé gezimne.

Sé tii si ñi Shqypoñe
veshroñé fush'é malé
çi Shqyp'nine Zoñe
t'é mash shpyrtin é falé.

At'féné ishté tnimé
ky kom ky tok é ĭone
i math é plot gezimé
sé ti é mañé frone.

Atfén'ish ma tu mire
vétem Shqypenia
sé ti ishñé i dlire
lane nga Pérenia.

Por sot valh ç'te thémi
kur kuĭtoĭm te parat,
or naa te't ɴipe s'ĭémi
or na pnishne te ndarat.

V'tét ato te narat
é fés'na tukéçne
po lame sot te sharat
çi te keputin léçne.

Q'anmiku n'i ka ngritun
te djalhe te na zére
pa pam'édhé pa ditun.
si çéni te na çĭére.

Komi dhé djith' bota
çudit fytyren tené
ah! qysh é solhi rota
te métén ato véné!

Te çqohét pra ñi éna
ky kom kaç i levdyén,
çi ñiérku zdo mé léna
pa djiak pa copetyén.

Ne ore pra ma pare
ga zdjédhïa te shpetoïme
saa shiti saa ka dâre
te djitha t'i kerkoïme.

Fytyra ïot' atféré
ka mé qan shum'é vyén
dhé komi djithe néré
sé nuk mét i geñyén.

V. A. DODANI.

SKENDÉR-BÉGUT

Dhé qe me te lindurit burh'i Shqiperise
Ïu deftévé faqéza ghithe ñérezise
qe per Shqiperine ïé é madhé shprése,
dhé qe kur dohére do t'i rhish nde bése.

Amurat'i Turqvét i çudiçmi Mbréti
qe zaptoï aq vendé si dhé te tytéti
ty dhé tet' velhézer po si péng u mori
éJhé nde Palhatét te u ritñ'u solhi.

ĭa u kembéu féne, émrat ĭa u ndroĭti
velhézrit' é tĭére nuk di si t'i qoĭti,
ty, pé Ghérq Kastria émer pagezimi
Skendér-béï te qoĭti, fytyre levdimi.

Pa te porositi qe ti theréç at
kurhe ndo ñe hére Sulhtan Amurat;
si dhé ay véte mé te math gezim,
Skendér-béĭ, theristé, ti ĭé dĭalhi im.

Pas si vdiq yt'ate, nuku shkoĭti shume,
mér dhé tet' velhézer farmakos ne ghume,
édhé Shqiperine Turke na é qoĭti!
pa ndo ñe te dréĭte sé mé té s'leftoĭti.

Édhé po te mbanté ghithe mé te mire
te flét mé te embel te mvésh si te bire,
qe te mos te vinté mendĭa ndo ñe hére
per te shtire syte Shqiperise mĭére.

Ghithe keto gaba é geñéshtra qéne,
qe te i qéndroñé dhé t'i mbañé féne,
sé mos no ñe nate ghéñé no ñe sere
te benésh i zot'i Shqiperise tere.

Po ti keto fĭale mir'i kupetové,
i mbañé ne zémer, dhéne s'é harové,
qe ky s'esht yt ate, po eshte i huaĭ.
dhé si tet' velhézer kerkon te te shuaĭ.

É ghér t'ardhi koha ashtu si kerkoñé

241

mbi Némç é mbi Vléhte per te t'i leftoñé,
zgohdhé tré qint véta, burha Shqipetare
te ghithe mé zémer, trima, kordhetare.

É si u zbrazé zémren é shkakn'é shénteruar
te ghithe mé vrap mé zémer te gezuar,
u dérthe nde Kroïe po si ñe Shqipoñe,
édh'i dhate doren é ngrit'é bete zoñe.

N̄ezét vïét mé rhadhe mé Turqit leftové,
dhé ku ish réziku tine ghith fitové,
kaq sa Amurati rhah me ñe lengim,
dhé vdiq nga nakari, sé s'pa as ñe fitim.

S't' ishine mïaft kaqé po vaïté dh' Itali,
perzévé Françézet si s'épandéu ñéri,
vuré Férdinande dhé punete nde rhadhé,
ïu kthévé Shqiperise mé ndér é faqébardhe.

V. A. Dodani.

Méidânent é para t'Skandér-bégut

Qysh sé trimat meïdândjii
Dzûune fiilh me dal n' Turkii,
S'u permênd askush n' drimnii
Si Tartari Ali Délii.
Aï djithkênd ne maïdân thirté,
Askush s'ishté qi t'i dilté.

Por nĭi dĭal, qi fort trim ishtė,
Skandér-béey êmnin é kishte,
Tha Tartarit: «Ti gaatoĭé
Kaalin t'ând, é mir shiloĭé.
Sod po t'thrhas un tyy n'mêĭdân
Ĭasht qĭytetit n' fush te gĭân.
Préĭ Ĭédrénet t' shof Sulhtani
Sé si dahét sot méĭdâni,
E asqéri si, te folin,
Lufton orhli mê sokolin.
Lavdi yt muu m'kaa merzitun,
Mrétin t'on é kaa koritun;
N' kĭosh daii praa si kéé than,
Shilo kaalin, dél n'méĭdân!»
Kur Aliĭa vésht pat marhun
Skandér-bégut shka i pat thanun:
—«Ti mé gias do t'kéés falitun,
Ndoshta ĭéta t'âsht merzitun;
Kush n'méĭdân doér sod m'kaa syé
S'âmes vét s'i âsht kthyé».
Skandér-bégut tha kto fĭal,
Kcéĭ me 'i hér é hypi n' kal,
I raa fushes per te giat,
Mas tii shkoté Gĭérgĭi n'at.
Mé asqér Mréti shikĭoté
Préĭ Ĭedrénet, é u ankoté:
«Skandér-bég, n'mênd ça t'kaa kcyé?
Préĭ méĭdânit s'kéé mé kthyé

242

Gïaalh, Tartari kaa mé t'myt,
Ne méïdân kéé mé lân kryyt;
Mâ shum aï déér tash kaa myt
Sé kaa vïéta ïav é dit».
N'midis t'fushes kur merhûne,
Méïdandçit t'dy kualt i kthyyne;
Nïani tïétrin kur perpoqne,
Milhavé taganat hoqne,
E filhuun rhépt mé luftué,
Saa s'àsht goï qi mé diftué.
Por Aliïa kot luftoté,
Kastriots Zoti i nimoté;
Méïdandçiis Ali madhshtorit
Ïa préu kryyt qaa kurh far zorit.
U çudit gïith vilaïéti,
Sidomos u bâa n' qééf Mréti.

* *
*

S' kish kaluu shum alaa
Qi kïo pun vakii kish bâa,
Kur préï Pérses po ïa urhûn
Dy daii, é n' Ïédrén vin.
Ïain êmnit nïanit thoshin,
Zampsa tïétrin é êmnoshin.
Pévét nïani, tïetri puét:
«A kéé Mréti n' asqér t' vét
Ndo 'i daii qi ne ket dhéé
Mund te dal n'méïdân mé néé?».

T' gïith u mushne mé siklét,
Gïithkush droté pér ïét t' vét.
S'mundét Gïérgïin kush m'é ndalun,
T' dyvé do n' méïdân mé i dalun.
Por Mréti, qi é doté mir,
Thot: «Mos shko atïé, ô bir!
Ksaï pun shporhu s'âsh gïâa ndéér,
Kéé me lânun kryyt nïi hér».
Mé t' pervûït Gïérgïi ïa prét:
«Mos kii gaïlé, ati mrét!
Dora ïémé â per méïdana,
Kam mé i myt t' dy kta Pérsïana».
E mé saa pat zôa bertiti,
Mé kto fïal Pérsïanet i thirhi:
«Méïdandçii préï Pérses moçmé
Po ïu thrhas n' méïdan ndit t'soçmé».
Dy Pérsïant fort u çudine
Tuï fol Gïérgïin kur é ndiine.
Persïant q'ishin trima t' rii
Me kto fïal é vûun n' qestii:
«Na ksi trimit kurh s'keem paamun,
Qi me t' dy don luft mé bâamun.
Ah, i mâarh! mêt é kan lanun
Nuk di i shkréti shka âsht tuï thanun»
E Ïaini mé shpéïtim
I kcéï kaalit si vétim,
E shkoï n'fush mé Skandér-bégun
Me luftun tuï qit beïlégun.

243

Por u rheït fort nafak-ngriiti,
Persé Gïérgïi gaadi é myti.
U lshuu Zampsa si vétim
Shoqit vét per mé i dhan ndiim.
Edhé ky kïé nafak-ngriit,
Skandér-bégu ïa préu kryyt.
N'méïdan mét édhé Iaini
Q' ishte i Zampses probatini
T' gïith asqéri i bâni itaati,
Fort ne qééf u bâa Murati.

Mirdita.... me 20 te Gushtit 1897

P. B.

TRUMBÉTA GHEMIMTARÉ

Shqiperia, dhé te maime. é remihim Shqipetare,
Grure, miser mish é ghalpe dhé péme dalin mé bare:

Turku ha, pi édhé djgryhét, édhé nghalhét posi dérhi,
Shqipetari ngorth urié é thahét étïé i mïéri.

Shqipetari kembe zbathur vété lark, ne lufte hidhét
Ghithe ne balhe leshohét, ka kudzim, godit, goditét:

Shtepia mbétét é shkréte, dhé pa shprése, pa gezim,
Turku rhi duarte prapa dhé ngarkohét mé fitim.

O Shqiptare, o velhézer! mprihni shatat mé deshire,
Shtini syte rhéth é rhotulh, me s'rihét ne kalbesire!

Myftar Duka Malesori.

[Nga „Albania“].

ODA, LA ALBANEZO-ROMANI

Voĭ Albanezĭ vitezĭ, eroĭ,
Voĭ glorioşĭ la luptă,
Să sciţĭ că'n timpurĭ de nevoĭ
Şi Dumnezeŭ vĕ-ajută.

'Năinte azĭ cu cartea'n mânĭ
De nimenĭ n'aveţĭ teamă
Sciind c'aveţĭ cu voĭ Românĭ
Din Pind car' fraţĭ vĕ chiamă.

Uniţĭ voĭ azĭ să reclamaţĭ,
A nóstre drepturĭ sfânte,
Şi daca nu veţĭ fi ascultaţĭ,
Atuncĭ cu toţĭ 'nainte!

Să le luaţĭ şi să strigaţĭ:
«Destul în suferinţă

BKSH

244

»Destul am fost noĭ subjugațĭ,
»De cler în umilință.

»E timpu astă-zĭ s' arătăm,
»Că suntem demnĭ în lume
»De a trăi, și merităm
»Să fim o națiune».

X. X.

Către Albanezi

Skipetarĭ, din orĭ-ce parte,
voĭ, vulturĭ cu cer senin,
voĭ, ce'n lume—avurățĭ parte,
de un traiŭ de lacrimĭ plin.

Nu uĭtațĭ c'acelaș sânge,
aŭ luĭ Piru strănepoțĭ,
și că unul dacă plânge,
noĭ cu dânsul plângem toțĭ.

Țineți sus a vóstră frunte,
sub Turcĭ nu vĕ plecațĭ,
și, în césurile crunte,
nu uĭtațĭ că suntem frațĭ!

BKSH

Dacă astă-ḑĭ ne desparte,
o ursită fără rost,
mâne póte—avea—vom parte,
să fim iarăşĭ ce am fost.

Iar, în timpurile rele,
când toţĭ alţĭ vor cădea,
voĭ strigaţĭ: „In césurĭ grele,
Skipetarĭ 'n sus să stea!»

Şi strigaţĭ, în tot minutul:
«Ce din Piru s'a născut,
»Cât va şti să pórte scutul
»şi credinţă, nu'ĭ perdut!».

I. C. Savescu.

SHQYP'NIA NE RHOB'NI

S'âsht mot per kang' âskt' mot per vaĭ, o Zaan',
Djith' malét é dhéut yt çé ké djimoĭn'
Po dérdhin vashat lot, é djith ka laan'
Shqyp'nia ditet é gazit, é rhéthoĭn'
Sot mĭérimét ç'i ka mbléth rhobenia
Sot kĭaan é mĭéra sot vaĭton Shqyp'nia.

Per rhéth vĭén zaani, mé gasmén vikasin'
Nder disaa dhéna dĭélmt: Shum'ĭét'é lirimit!
Ah zémerat tona sot, ah! sot pelsasin
Psé sot po shofim véthén ne vorh te harimit.
Nder ato djith kish méé m'ne koh' ushtria
Por shendristé at' héré vétem vét Shqyp'nia

245

E mb âmïa kïé mé uprulïnn, ïu baa prite
Armikut ïa théi shkopin ç'i pat çué
Mé krah te perdjâkun, per mbi djith madhnite,
Europen é p'shtoï, por véte u rhedzué
Ah! kush mbaan zui per néé! n'Europ' dashtunia
Iu dhaa sa kïé, por sot s' âsht maa Shqyp'nia.

E mbrâmïa kïé mé uprulium, te pervumit
Ian' çuumun ne lirimé, por nuk ky dhéé.
Trim, trim âsht komb'i Shqypés por t'u çûmit
Kah dukét zïarm, ka çkrépét djith- ñi rh'féé
Kush doren nuk' ïa shtryn s'é ñéf v'lhaz'nia
Ia djith ké paska é paska mé rhên Shqyp'nia.

O dhéé! nder dhêna çi n'Europe lul'zéïne,
Lul zové tî ma i pari; ti ghuhén ruén,
Ç'i foli Dhéukalioni, sot djimoïne
Ore lisat é Dhodhones, ku t'u shruén
Luftare te medhéi, ku Pirhi trimushria
Préï Shqipés véç do te thohét, tha, Shqyp'nia.

Na thoïshin hérét Pléc, ñi soï luftare
Préi Kaₙpit ardhur n'Arg. prei fares s'on
U mush Epiri é Iliri. Fisit pâre
Top Matïa nguli é Maçédhonet ne vôn.
Na bîr é patme Léken, é Limpia
I fali at' zêmer ç'i pat fâl Shqyp'nia

Ian' t' éger thon Shqyptaret. E kush na bâni
Kaç t'éger por sé déshtm' tyï Shqyp'nii ?
Tu turh Liatini é botes ïu dha zâni
Qé dhéu Kiatin do t'bahéï djithuñi
Çytétét na i prishi, po dïlm'nia
Ñder mal u hap, Liatin s'u baa Shqyp'nia.

Ketéï spiï é Grékut mé djith-nursh trath'tié
Désht gropen t' munt t'ïa bâtë, anéï préétare
Djith komésh é djith ghuhes te perzïé,
Mé kush u lithme mé é shafit ket' fâre.
Per bésa ïone s'u kaput, nuk diç trim'nia
Emuïtun é tui u muït çinroï Shqyp'nia.

Tubé, tubé leftoishin ; doïshim mé ïétué !

Névoïa i carti, por djithmon Shqyptare
Ne paç é ne lufte véte véhtén kan diftué.
Shkelzéi prape drita é kthéi prap' ïét' é pare.
Ah! ïét'é zéze t'i u fiké, po si shkenia,
Mbi tyï po kïan, per tyï vaïton Shqyp'nïa.

M' at' dit dy copash shpata ïu k'put, kunora
Iu shçép préi balhit, ïu shqyé fliamuori
M' Lésh diç i madhi, é Shqypén é leshoi Ora.
Aï diç'é dhéu é véht mé véhte buorï.
Ah! kïânï malé, kïânï djith trimnia,
Sé Skendér-bégu diç, mét véïé Shqyp'nia.

Mé dy Sulhtana u kap, mé pashalhare,
Sa qe, luftoï, é dit per dit per dit mbî kryé
I lulftoïlarï, ne lufte si sh'ghéta i pare
Si rhéïa turhéï djith sé shkaf tû rhemyé
N̄e fïale vikatté ïa muér vésht ushtria:
„Iéten çi m'a dha, lé t'a két' Shqyp'nia“.

Trim Arianit, Toptan, jû kome Shqypésh
Iû kréén é dhéut, mé dore! mé dore! sé dïali
Shkendér-bégut i humi, sot i lupésh dhéut yt,
O Moza ı Dibres, é sot t'i dali
Anmikut para, çasvrap paresia!
O Léje, rhuéï at trup, t'urdhénon Shqyp'nia.

Perdjiakun u nis Shqypia, tû vallué,
Véç zăm'ren i p'shtoi Luanit Kruus,
Ianina é Shkodra, é Krûïa djith ïane shtrué.
Sa v'lhazen na kan trét sâ fatıt Erûs
I ke na râ moh! Nér nê s'unon trathetia
Sé véï é năn pâ dïélm ka mét Shqyp'nia.

Por nuk! préï résh vïén n̄e djam çi thote
Nuk nuk âsht é véï é năn pa dïélm Shqyp'nia
Préï réïsh zdrypét n̄i fliamuor ne bote;
E nguli Inalti é shkroi: „Lîr' lé te ïéte trimnia“
Dhéu ém Shqyp'ni! n' Europe kâ fol' paresie
Djyq lyp nuk djiak, é djyç dot' kéte Shqyp'nia.

Dréth kăngen. Zăn, dérth ner Shqyp'tare
Qytété é malé, é kush ăsht trim te mblidhét

Italiï, Egypt, Grék, djith' ven, djith fare
Sot djiakun tone ïu a lypin sot bésa lidhét
Si ne dite te Skendér-bégut, é paresia
Difton sé ghalh' ăsht sot, si ne hére, Shqyp'nia.

Vrap kthén Shqypïa é rhéth i vïén dïélmenise
Prîn shprésa. é trimat Ora ejith i shkruén.
Keta ékurat dot t'ïa kepusin sot rhobu'nise
N̄i trim âsht baa per te, n̄e Ghérgh Kastria
N̄i Pirh i ri, n̄i Ghénç é ka mé t'a fal Shqyp'nia.

Prim-Doçé.

Istori é Skendér-béut

Tin'o moï Fryme é shénteruare
Qe Béïtetorevét u kéé tréguare
Te shénteruarne gasne tent
Paa gas mos lére dhé keto béïté
Per Skèndérbéïne qe fort é çquaïté
Dhé é vertéta mbe ç do kuvent.
Mbérét'i Turqét Sulhtan Murati
Dragua nga zémra i math nga fati
Na mbréteronté nd' Anatolii
Nder mend é vuri déne t'a shkon̄e
Mbi Ruméline te zoteron̄e
Po kur é pane nde Shqiperii.
Te ghorit Ghino van'é i thane
Tét Skendérbéut, na uafruane
N̄éres te éger n̄e komb i rii
Ghithe feqin̄te van'é ïu fale
Po, t'é ha syri ké per te dale

Mïaft u méntové ngeréu mos rhiï.
Po ky i urte dhé mbréterontéï
Dhé ñérezine é tii i dontéï
Nga goï é ti dreïti mburon
Mbe te ghith' anet émri i dolhi
Sa dhé Sulhtani ndér shum'i solhi.
[I urti t'urtine kshu é ndéron]
Ky u perghighét édhé u thote
Gati te ïini o patriote
Te dérdhim ghakne si per *vatan*
Po mee perpara pa dal te shoheme
Mbasé pa qhakra mos é mbaroïme
Sé esht'i urte fort ky Sulhtan.
Qéndroïn' i thore dhé Paresia
«Tani ndé tyne ndé Pérendia
«Si te dish épi punese funt
»Burha dhé trima, te thémi ïémi
»Po ç ka Sulhtani né nuk'i kémi
»veshtro ghéï udhe sa mund sa smunt».
Dhé ky mbe udhe punet i vuri
Te ushterise dhé drithe shtyri
Dhé rhii mbe ñ'ane si mik veshtron,
Édhé Sulhtani dykmé deghuar
Sé esht i dréï.e fort i levduar
Tha, «esht'i zoti per ate fron».
Si donté ñeri donté dhé tïétri
Ñéres derguan nde ñeriïétri
Te ïése lufta te ïéne miq.

247

Por Amuratit zémra s'i flintéĭ
Sé Kastrioti do mos ĭa kthéntéĭ;
[Lafshe pa préret i kish te liq].
Te katre Dĭémte pénk i kerkontéĭ
Tĭatre ghikafshe nuku i dontéĭ
Mé te ketilhe faré kuvent
Ay ne vdékte te zoteroñe
Nga dĭémt é tii ñe te dergoñe
Si dhé i ati nde ate vent.
Kerkuari'é dĭémét érendi érdhi
U hoq me ñane dhé ay lot dérdhi
Tha, «O i mĭérthi o krishtérim!
»Kete te kéqé réé nuk'é vuré,
»Dhé kur qé koha nuk'é perzuré
»Si ré plafoĭ s'kémi shpetim!»
Pastaĭ si thiri dhé Paresine
Ghithe te urtet dhé trimerine
Tha Amurati kerkon *réhén.*
Dhé véç nga dĭémte é mii te katre
Thote, qe s' dua ghekafshe tĭatre
Kete, a luften, zghith ç te pelqén.
Shoke velhézer ĭyvé si thoni?
«Kete a luften cilene doni?»
U perghéq ñe dhé plak mé ment
«Ç'kerkon Sulhani s' munt t'i duroĭme
»Kshu na qé thene lé te leftoĭne»
Ghith'é pelqyén kete kuvent.
Véçe Kastriotit nuk' i pelqéu

Dhé t'épte dïémte kush é pandéu
P'ay méntohéï s'i urte q'ish
Qa m' Amurane nuk' ishté pune
Sé édh ushtare kishte mee shume
Dhé pas vétiu fatne é kish.
Ne pune tïatre n'er ment'é vurì
Mé Vénétikne te beñe zuri
Te mblédh' Europne ghithe me ñe
Q'i Amurane lark t'é perzéne,
I ghér ketu, po sinuar t' i véne.
Kshu, ép dïémte dhé ndréqïé ve.
Katre mbé dhïéte nga krishti ïéte
Kishine shkuare vïét tré mbidhïéte
Kur Kastrioti dïémt' i dergoï
Ashtu pénk bésé mbi Amurane
Qe ky s'é mbaiti mbi Kastrione,
Sé posa vane dïémt i shtrengoï.
Te léne kryqne édhé kungimne,
Te zén' Avdésnê dhê Hilahine
[Turqit é kane pune per ndér].
Ghérghit te voglit émrin ïa kthéu
Nde t' Aléksandrit émre pelqéu
Qe nder ze Turqé thone Skendér.
Béï eshte fïale per te ndéruare
Dïém te medheñsh é dïëm Pashalhare.
Dhé Ghérghn'é quaïti-kshu *Skëndérbéï*
Po Shkéñdérbéu. Turk nuku ishtéï
Mbi pagezimne tïatre s'kolistéï

Si é deftéu m'ikĭét andéĭ.
Zu é méntonéĭ mé ment te tine
Tha, «Ç'kam ne zémer bota s'é dine
»Per Turk me kane m'émer *Shkéndér*
»Im' m'é i im ate kur te shikoñe,
»Brenda nde zémer do t'u pikoñe
»Dot' i élmoñe po si *Zéhér*».
Burha te luftese Shqipetare
Trima mé ñéte dhé kordhetare
Disa kish prane mé *olofé*
Ne pé ketyréĭ hoqi me ñ'ane
Mbe vend te mfshéhur dh'é mori prane
«Ç'te kam mé than'i tha mos rhefé
»Dhé ay i thote sé bésa bése
»Dhé shpata ĭoté lé te me prése
»Nde é trégofsha ç do qe te thush.
«Ç'do faresh puné me ké mé dhane
«Kam mé mbaruén si qé te dush».
I thote, «O Lako, ti po ndeghové
«Qé Turk me bene as po émsové
«Mé te pahire, po une s'ĭam.
«Te shen Triadhen'é kam bésuare
«Mé aĭo mire ĭam pagezuare
«Qé, dhé unghilhe nde ghi é kam.
»Velhath'im Lako, Papavaghéle
«Te véç t'abiésh nde Shenédĭéle
«Sé dua sonté te nuneroñ
«Nde m'udhurofte faĭi po mire

«Qe Turk me bene mé te pa hire
«Te mar urate dhé te kungoñ»
Lakoĭa vaté Priftné te sĭélhe
Dhé Skendérbéut nde Shenédĭéle
Dhé mu nde dére rhi é i prét.
Ish méz'i nates, kendéz'i pare
Kur ghitbe flinin s'kish ñéri dzguare
Ndé ze deghonéi ndé ñéri flét.
Iavoka Lakua Priftin é solhi
Dhé Skendérbéu perpar'u dolhi
Dorene Prifti ngrit'é békoĭ
Dh'ay ĭa puthi nde kishe ryne
Dhé proséfhite mé vétéhé zune
Perpara krishtit Ghérghi qéndroĭ
«Valhe per mua u gezua Pisa
«Tha, Krisht i ghalhe, u s'te arnisa
«Séps' Amurati per Turk me quan
N̄éf ç'kam nde zémer, thém dhé mé fĭale
«Lé te me thot' Amurati dĭale
«Nga bésa ĭoté nuku me luan».
Papavaghéli nde méshe ryri
Nde qinonine posa é shpuri
Ghérghine mori é nuneroĭ,
Pastaĭ potire mori ĭa qasi
„Τοῦ δείπνου σου" dhé Lakua dhĭavasi
Mé «Σάρκα κ' αἷμα» te krisht kungoĭ.
Pastaĭ nd'i ati mori é shkruaĭti
Turk po me beri Skendér me quaĭti

250

Paa hir Murati, por une s'ïam
Te Shentriadhen'é kam bésuare
Dhé porosite s'kam mé haruare
Édhé unghi he nde ghi é mbañ
Tta «kete karte, Lako, t'a shpïésh
«Timét ndo Kroïe te věç tïa biésh
«Dhé te mos kéte, i thuaï *qédér*
«Iam i Krishtère mé te vertéte
«Édhě *orthodhoks* si é pé véte,
«Pervaç ñe émér mbéti Skêndèr».

I. Vrétua.

È Ditese

Marko Ghion mos rhi nde zii
As nde gïer as nde débii;
Te verhén mé lot nder sii
Mema é dashur Shqiperii.
Biri ïim, O Marko Ghioni,
I paa gklaar shqipon shqiponi,
Ishé i pari nde Mirdit,
Ylh i ndézur ylh mé drit.
Memen t'endé ti gezové,
Sé nga ghumi biït'i sghové;
Po ti véte nuk shpetové,
Me paa-hir té i huaïi shkové.

BKSh

Ardhen Turqit é te zune
Nde ñe burg te zii te shpune
Pran tré zét nde més te vune
Ték i huaĭi dhéé te shprune.
Trimi thot: Mee par te ngkas
Mé Mirditen dua te flas.
I perghighén ata qén:
— Né te çkréĭme ne nuk vĭén.
É fué qéshur ñeri thot:
— Folé shume ghér me sot.
O Mirditasit' é mii
Per sé rhini nde te zii?
Ngrihi ghith, o trimerii,
Beni Turqish maqilii.
É ti tundu, o Toskerii;
Mos meno ti Laberii
Beni ghak; Lirii! Lirii!
Rhoft'é lira Shqiperii!
Mulha Zéka i pari dolhi
É ghith Trimavét u foli:
Te paa-mundur te Djakoves
Iy t'Ipékut te Kosoves
O Shqiptaret' é Gusiñes
Iy t'Ysqypit, te Prishtines
Iy te fortit' é Prizrénit
Ngrihi ghith, i suli qénit
Qénit Turk qe na ka vrare
É té ĭéta na ka share;

251

Qe na mban po si te blére
Paa shpetim é te paa ndére.
Copa çopa dhéuthin t' ene
Kush ĭa lipi ĭa ka dhene;
Nani Serbevét na shét,
Nani Bulhgarvét na ĭép
É nani dhé Malit zii,
Si kur ĭémi dél'é dhii.
Po dh'é mundura Gréqii
Pĭése thot' ka Shqiperii!
O ĭy trimat Arberésh
Fĭalet t'imé mirhni vésh;
Te deftoĭme cilet ĭémi
Sé ndé ĭatri hié s'kémi
Ghith' te vdésim klaft mee mire
Sé te rhoĭme te paa lire!
Riza bégu kur dighoĭ
Mori çkluhen édhé shkoĭ
Shkoĭ si shqipĭa é beri ç' trush,
I sbkelqéĭne syt si prush.
Trimat ghith mé çklah nde dore
Si dhendurhe mé kurore
Ghith te rhéptit malesore
Plot mé zémer é mé fore
Beĭne Turqish maqilii
Ghith'i vrasin po si mii.
Urdherim mde ghith Turqii:
Ngritne kryé nde Shqiperii;

Tundi tundi ushterii
Arberéshte duan lirii
Ne nuk shukét shpét ky zïarh
Édhé pak na ghéïme varh!
Po nga malét, ku i prét
Mulha Zék atyr' u therét:
Nuk na ñihni thomse, o qén?
Maidé, na nuk' ïémi Armén;
Maidé Grékér nuku ïémi,
Skendérbégun mé néé kémi.
Iémi trima te kafqare,
Te paa tremburit Shqiptare;
Diim te mundim tué luftuar,
Diim te vdésim tué kenduar.

Piana de Greci 15 Dicembre 1897.

Sicilia **Giuseppe Schiro.**

BKSH

Prévéza--Arta

Dy ƒĭamure qéntroĭne dhé tani,
ñér'i Turkut tĭatr'i Morése,
o moĭ Prévéze, balhe Shqiperi,
édhé nde ére lozin mé shprése.

Po lé te rhine, lé t'rhin'atĭé!...
Te ikin si érdhe do viñe kohe
dhé ghithe kush ne vendin qe qé
te Shqiperise ƒĭamur do te shohe.

E huaĭa nuk benét meme nuk!
sado perkudésĭé qe to vére,
fitimi tone nga tĭatri u duk!...
Po eshte yni ku vend'i tere!

Ay.

BKSH

THELHENDZA

Ia dhé Maĭi u-afrua
Mbrét' i muaĭvét q'é quaĭm,
Trébéshin' u ĭéshilhua,
Te dalim per ghah te ghuaĭm.

I érdhi koha thelhendzes,
Te lith léqte pas kuvlise,
Te mar lart udhen' é rhezes,
T'i nghitém malit Laĭthise.

Mé afruare menghézi,
Kam mare per pĭéte male,
Kur zé denderon kendézi
Mbi manushaqét mé pale.

Mé vrap vété te beñ shtrane,
Zé prés ghéthéte mé ki e,

Pa ngréh édhé léqte prane,
Vé thelhendzene mbi drize.

Kur thelhendza zé dhé kendon,
É zĭén male mé kendimne,
Mashkulhi qe poç' é dighon,
Ngrihéte mér fluturimne.

Vĭén mbi ftuarĭat' é mikut,
Mė ghithe zĭar' é sêvdase,
Bié ne thoñt' ē armikut.
T'i qanç ha'he fukarase.

Kur é zè léqi te zine,
Sa hiqét me kéq é shtrengon,
Ahérhé mikut miqsine,
Ĭa mér vésh po koha shkon.

Perandaĭ duhét ménduar,
Ne ç do pune duhét durim,
Kurhe nuk duhét shpétuar,
Duhét écure me qélhim.

Djélal-béi Klesyra.

BKSH

N̄e dialosh nd'oren é vdékiés

Te vènitura lulèt è dialerise.
Zun'è me biène te ghitha mbi dhè
nde buzete, Ah! me ra hia è zise
èdhè è qèshura nuku m' eshte, si dĭè!

Ivarferi une sot, pa mos ñohure
te mirate è kesaĭ te rhèmè ĭètè
rashe posi ñè lulèze è korure,
permi kosene è te zèzese vdèkĭè!

Si dège trendafili te vèniture
dimeri i kèq trupne muá sot me rè
èdhè keshtu te vrare... te drobiture
Harua ne lundre te ti me mèr me vè!

Mvishu ne zi o è bukura Natyre...,
sè miku i dashure tènt tani te lè

BKSH

fusha, malè, te ghitha te zèzene ghyre
mvishni sot, sè nèser... me nbulon... i zi dhè.

Sot, Ah! sot eshte aĭo è fundite dite,
è fundite dite, qe sho bukurine qe kè,
sè nèser... Oi... dote mos sho me drite
po!... ishtrire ivdèkure, dote ĭèm mbi dhè!

Humbas! vdès dhè ndahèn ghithe ngaĭ mua!
po s'di valhe, cila, dot' ĭèt' aĭo dore
qe, mi lèshrat timè te vèrdha si ftua
dote me vère te vdèkĭèse kurore!

Th. Abrami.

SHQIPETARI DHE I HUAII

Si kunder qe dighet qiriri
dhé driten é lé ne te tĭére
per boten po rhon at' é birhi
per véhté ka mbétur i-mĭére.

I huai' i véht s'benét kurhe
sado dashuri te deftéñe,
t'a dish qe kerkon te te mburhe
si Dhélpra kur do te t' geñéñe.

Ne thente néé ghithe ñe Jémi
Pélhasget ĭan' atete tane

u thuaĭ: «fytyre ñe kémi
»po ghuhene tĭater'é kane.

»Pa n'eshte qe ñe do t'iquash
»ashtu si-ne-kur thé mee pare
»ahére o mik, te i thuash
»psé s'ĭini dhé ĭy Shqipetare?»

V. A. Dodani.

Harimi dhé Lotéte[1]

Moĭ Kroĭ te pa shtéruar
Mburimé pé ç' defrésĭé,
O loté te géruar
po si piket pé vésé.

Véç'ĭy urdheroĭ zoti
fuqi shume te kini
tashi si dhé qe moti
te dérdhi ku te dini.

Pas ĭyvé vĭén Harimi,
dhé ky eshte fatmires
sé sa s'duron durimi
ĭa shpié Hapesires.

---

1) Ἡ λήθη καὶ τὰ δάκρυα.

BKSH

255

O ĭy qe ĭini pĭélhe
te dy me-ñe te vdisni
ku hyte kaqé fèlhe
s'délni te logorısni?

Skam dhé une te dréĭte
si ghithe ñérezia,
ñe dhémbié ñe te ndzéhte
t'i qañ mé syt è miĭa?!

Nder iy vètem ka mbètur
te lipeñ lèhtesire
Ah! mua ç'me ka ghètur
Loté, kini meshire.

Ivdekur qe ghalhuan
aĭy vètem te quhèt,
kuĭt lotèt i shtèruan,
sè ziari me si shuhèt.

V. Dodani.

BKSH

FET-PÉR-FET

Ne dit' te Shtune ñe fshatarak
kish'ardhur Korçe ghe per te mare.
Qè bur'i shkuar po thuaï plak
dhè siper hèdhur ñè gune lare.

Nè *pazar* dolhi dhè po barèt
mè radhe mèr ç' do *dyqan* skèkon,
ñe trègetar pra dèl dh'è therèt:
«Urdhero Age, valhe ç' kerkon?»

«Une ç kerkoñ nè tyne nuk ghèñ;
ti nuku kè ç' me duhèt mua.
Pa po te duash te te reféñ
ne oke me ghilpera dua».

Po trègetari nuk duroï dot
dhè me tè qèshur Agait i tha:
«Se si tè ghéndét ty lara sot
as pése oke s' tè ïane mïa».

Noia.

BKSH

Nga „Kengat é lyftes“

[Kenge é dyte]

Allons, enfants de la patrie
Le jour de gloire est arrivé.
(Rouget de l'Isle.)

II

O Shqiptare, eshte dita sot
Qe ṗeritme aqé mot;

Érdhi ditez' é lirise
Dit'é hélmit é Turqise.

Sosi nata; i rii ne qélh
Lambaris per né ñe dĭélh.

Ghith té val'é madhé, o trima;
Ghith te lufta si shkaptima!

Ghith ñe bés ñe zémer kémi;
Shqiptare, te lufta vémi.

Vémi! é ĭéten t'a famasim
Turkun qén si qén t'a vrasim.

Po té burhat mee nuk shkon
Kush té vatera qéndron.

Kush nuk nisét sot mé néé
Nuk ka mee gezim é hiéé.

Mĭéér é zii! Si ñ' ur' i shuam
Té karund'i rii i haruam;

Nata é rhéth mee par sé mbrema,
É vaĭton te ghalh é ĭema.

Shpét, o trima te kafqare,
Sot defténémi Shqipetare.

Embrin t'ene mos dhunoĭme;
Per lirin te ghith leftoĭme.

Hapén varhét é kercéĭne,
Ghyshrat t'ane é verhéĭne.

Skandérbégu u nghalh pamét,
É té lufta na therhét.

Marko Boçari q'u ndéér
Vĭén i pari si ksiftéér.

Kush esht dĭal'é kush esht plak,
Kush té zémera kaa ghak.

BKSH

257

Sabĭén qit é mylhin çaan
É té ghaku dhunen laan.

Giuseppe Schiro.

Sqoĭi

Ngrihi Shqipetare é perpara!
Dĭélhi léu édhé ne vent tene,
Nga mylhi qitni ghith' kordhet'é lara,
Nde arme, nde arme shum'i kémi lene
Nde arme dĭém, nga prindere trima,
Vendi u therét ku ĭini o shkrépetima.

Perpara! Humbi thane Shqiperia
Te nghalhur tani lé t'a veshtroïme,
Perpara! é armikut ku ushtria,
Te shohene qe Shqiptaret rhoïne
Nde arme ghithe dĭélmat é Skendérit,
Te Burhos dhé Ali Pashes mĭérit.

N̄e komp qe rhon pa pasur lirine
Faré nuk rhon ay ne ket'ĭéte!...
Perpara! cili do haroñe ylqine
É Arten é arte nde tatepĭéte?
Nde arme! ay qe haron memedhéne
Dhé Pérendise dhé ati zoti nuk i mbau féne.

Ngrihi Toske, Gége é nder malé

Bashkonĭu nde ushtri te Shqiperise
Lé te ghemoñe ne fusha ne kanalé
Qe léu dhé per na dit é lirise.
Nde arme! ghith trima Shqipetare
Dĭémt'é Lishéndrit nd'arme kordhetare.

Qe Larg.

KOHA AFROI

Ngrihi dĭémt' é Shqiperise!
sé afroĭ koha é mire,
Afroĭ koha é lirise
Mĭaft ndéñte nde rhobesire!

Ngrihi burha Shqipetare!
Qe te ghithe kudo q'ĭini,
Te krishtér'é Mysylmane,
Ne brés armete sot vini!

Édhé Turkut te pa bése
qe ĭu rhi ne vatre tuaĭ,
bini qénit! sé s'ka pĭése,
Dbohéni sé esht'i huaĭ.

Ndene Fĭamur'é lirise,
Mblidhuni te ghithe sot!
Dhé per ndér te Shqiperise,
Leftoni mé zémere plot!

PKSH

258

Leftoni si prindrit tuaĭ
qe leftonine ñe hére;
Mos é lini mee te vuaĭ
Memen tuaĭ shum' te ndĭére!

Turku s'ka as ñe te dréĭte
T'urdheroñ' shtepite tuaĭ,
Turp eshte mé te vertéte
t'u ghykoñe ñe ihuaĭ.

Ghashte qint vĭét ka qe po zvésh,
Halhdup'i lik, Shqiperine!
Dhé si duroni s'mar dot vésh!
Ku é late Trimerine?

Ngrihi sot sé ardhi dita
ghithe ç'ĭini Shqipetare!
Merni pushka, nghishni thika
Dbohéni ĭashte barbare!

Eshte ĭona Shqiperia!
S'ka as fĭale per te thene!
Gégeria, Toskeria,
Nga prindrit na ĭane lene!

O burha o burha! Ç' rhini?
N'armete sulĭ te ghithe!
Flhamur'é lirise ngrini;
Mbi brighét é Shqiperise.

Th. Abrami

Ligheriari

Nde ñe ode te vogele shume
ndo sé mézi i natese shkoï
édhé ghéndïa ghéndéïé ne ghume
ñe ñéri qe te flére haroï,
Ligherari mba koken mé dore
é méndonét, ç'méndoné'i ghore?

Kraheror'i rendon nga renkimi,
ne per faqé rheké i vén lote
te shpéït frymene mér nga dhembimi
é nga shpirti i tii keto thote:
(mé ñe ze te hélmuare faré
qe te dukét sé dél nga ca varé.)

O Pérendi, o Pérendi, psé me beré
psé t'a héq'ïéten timé te rende
ne pa ghéndïé psé nuku me leré
te mos nohï te ligavé vendé.

BKSH

259

O Pérendi te me besh ç taĭ te bera,
apo t'héq te keqiat'é tera?

Ti qe zémren é ké kaq te ghere,
ah ndĭéme Pérendi mire s'thashe,
ti te tera mé ment i ké bere,
cila goĭé per ndryshé do flase?
Ti édi qysh é kthén kete dhéne,
ĭé i math per shok ké vétehéne.

Pa degho ne shtepi né Buĭari,
qysh kendoĭne gezimé qysh kane,
qysh ĭa mér tambura é ĭungari,
qysh ne vétehé faré nuk ĭane,
ngaĭ é krémté é madhé qe bene,
ngaĭ é déhtur'é saĭa q'u déne.

Po shiko dhé ñe çike per téĭe
ndé é vog'la shtepi q'eshte prane,
nde ñe çép qysh permblidhét pertéĭe
mem'é zéze te véghit é mbane
édhé buke te han' i kerkoĭne
aĭo qan, sé nuk ka... qysh do roĭne?

Ñe é varfer'é bukure vashe
vdiq ne varh ca t'a shpĭéne véne
vend per ĭéte t'i apin dy pashe
hélm'i math burhe sé ç'idha dhéne
ñe i pasure shum'é geñéu
é mbi dhéé si ñe luléze kthéu.

Afre vigute saĭ ghithe gazĕ
shkon i pasuri dhé z'do te diïe
mban ñe tĭatre per doré mé nazé
qe te squar é ka nde ñe miïe
i refén nde lhauz dukurine,
q'esht'é tiïa aĭo do t'ĭa dine.

Shkon ñe plak dal nga dalé pertéïe
qe ka shkuare shume nde ĭéte
i vén kembet andéĭ é ketéïe
mĭéker barhe mé cupé si réte
lipen ndihme t'i apin nde bote
po ñéri nuk'i ép, lipen kote.

Tĭatre plak mé malhkimé qe roĭ
nga te ligat é shuma qe beri
qe te mirene kurhe s'kuĭtoĭ
dhé tani i deghonéte zeri!
Keshtu ghendĭa é liga mbuloĭ
uprish faré ñéri s'é zotoĭ.

Ti qe zémren'é ké kaq te ghere,
ah! ndĭéme Pérendi mire s'thashe
ti te tera mé ment i ke bere
cila goĭe perndyshe do flase?
Ti é di qysh é kthén kete dhéne
ĭé i math per shok ké vétehéne.

Tĕk po thosh ngaĭ te ftohtite ngriu
édhé zeri ĭu pré dal nga dale

260

driten ė vogel ĭa ftohu vériu
syt'é ti pak nga pake ĭu fale
édhé dita kur érth néseréne
Ligherĭare te ghalhe s'é ghéne!

D. A. P.

E VEA E MALHEKUAR

N̄e dĭale i vétem i mbéti ne ĭéte,
né ky é ka shprésen, per te vétem ron,
ghékunt, kudo vété, n̄éri s'é afron;
kĭo esht'é vertéte.

Qe shume é mĭéra kish mbétur pa bure,
tré dĭém kishté lindur; po n̄eri ĭu vra,
si trim ne n̄e lufte, kalaĭa kur ra,
ték ngrinté fĭamure.

Te dytin armiqt'é pabése ĭa vrane,
kur n'are i vétem leronté n̄e dit.
Pa mproĭtur, n̄e balhe n̄e plump ê godit,
pa pasur mik prane.

Te qarat qe beri ahéré é ema,
as n̄'hére mé goĭe n̄éri s'i trégon;
kesi tradhetore dot kure s' deghon;
qe vafshin né nema,

Kĭo grua, qe ishté kaq sum' é hélmuar,

qe shkoïti te rite mé kaq' hidherim,
qe kishte ne zémber kaq shume durim,
kïo ish é malhkuar.

«É ema s'kish tïater as çupe as dïalé,
»kete kish te vétem, é vé per te mbét;
»per te kishté héqur kaq shum' *ukubét*,
»pé pragu s'kish dale.

»Kur çupa ïu rit é ïu be per te mluar,
»pa izen te s'emes mér dïalen, qe désh,
»sé s'dinté ç'kish ndhar'as ñéri dot si thésh;
»as ghe s'hish deghuar.

»I shoqi, qe mori, pa dashka kish vrare,
»ték zbas ñe pisqolh, *babane* te saï.
»Édi Pérendia, qe ishté pa *faï*.
»Kïo ghe kishté nghare.

»Ahére é ema i tha keto fïale:
»Évé mbéç ne bote, ghith' ïétene vofsh;
»té ïésh é malkuar, é ïéten é shkofsh,
»p ı çup'é pa dïale».

Malhkimï i s'emes, sido qe skoï shume,
mi koke i érdhi, é parthi humbét
te shoqne, qé vrane s'ïu ndoth noñ'i vét,
kur ra ne ñe lume.

Pas kohe, si thame, humbét dy dïém trima;
te parim ne lufte, te dytin, kur ish

261

ne ar'é leromté, ñéri prane s'kish,
pa çélture bima

N̄e vétem i mbéti se ghores ne ĭéte;
né ky é kish shprésen, per te vétem ron;
po vdékĭa é zéze, qe ghe s'i shpeton,
ĭa mori si fléte.

É loitur nga mendĭa, me leshra leshuar,
é véa, é mĭére barét posht'é lart;
Mbléth lulé ne fushe, i shpié ne vart
te ti, é hélmuar.

Malhkimi i nenes, si Vivlha é thote,
remon thémélit'é shtepise, dhé ngré
te mirat t'atyré, qé nuk véne ré
sé ç' beĭne ne bote.

Mérkur.

Maĭmuni

Shum'é ditur égersire
nga sá ĭane né nature
ishémtuar dhé i pshtire
éshte maĭmuni ghéndure.

Marhesirra ka punuar
si thon'ata qé é pane

ñé foshñe ka pérveluar
pïése ziu qé nghan lugane.

Ishté ñé grua ñé dite
kishté ñé foshñe té mitur
é donté si té diï site
sé é kishté té paa ritur.

E lau dhé né dïép é tundi
dhé ca kénge i kéndoïti
pa si fïéti mé sé fundi
é la vétem édhé shkoïti.

Maï mun'i shkréti shikonté
sé ç i béri dïalit ema,
té téra né ménd i shkonté
po si kur é msonté nema.

Si é pa t'émen qe iku
édhé vaïti ku kish pune,
nqasét nga dalé armiku
q'é solhi dïalhi ketune.

Nga dïépi dïalen é mvodhi
dhé é mori mé ngadale
brénda né govat'é hodhi
dhé i shtiri uïe vale.

262

É lau fort dhé é férkoïti
si ç pa t'émene mee pare
i shkréti é pérveloïti
q'ate ças ïa beri varhe.

Prape m'u ne dïép é vuri
si é vdiq mé te pahire
ipaudhmi zémer guri
dhé i ku si égersire.

É ém'é dïalit ndzitonté
ikté mé shume té shpéhte
dïalen nga ghumi t'a s'qonté
sé fïét shume té ngriéte.

Posa nga dïépi é ngriti
dhé é pa qé ish i vdékur
pika ne balh'é goditi
dhé rah poshte si édéïtur.

Si ndéñ pake prap'u ngrit
dhé mé shume lot vaïtonté
ne qytét u sul te thrit
prifteriñ qe ta mbulonté.

Kristaqi V. Tomçéliu.

VDÉKIA

M'u merzit dhé keĭo ĭéte.
Dhé si mund te mos merzitét?
kur pa ikur ñ'élm i shkréte,
hop ñe tĭatre me vertitét!

Andaĭ malhekoném véte,
ku u polha per te vuar;!
dhé t'é diña ate ĭéte
q'esht m'é mire, kisña shkuar.

Per andaĭ me shume hére
ghith e pshéretiñ é thém
«Friken kush mund te ma ndzĭére
ne varh bréndа si do ĭém?»

O! nuk, nuku! u péndova,
çporhu mortĭé, nuku vdés,

BKSH

ghithe élmét i harova,
prit, te vish kur tet therés.

V. A. DODANI.

Vaï Liabesh

[Poési é lhauzit]

Midje[1] Aliu, do te déç;
Do te déç é do te véç;
Te fala m'i thuaï djidjise;
Ŭ prish vatra é shtepise;
Nde pyét per nde shtepi,
Te fala é per te zi
Dïémte ïu rheghuane,
Nusét ïu martuane,
Dhéñt'u pakecuane
Qénte u terbuane
Armiqt'u gezuane,
Pra me shum u shtuane,
Miqte u hélmuane;
Pra u pakecuane;
Ç'u mbushne keto shtepi
Ghithe çoban gunezi,

1] Unq, djadja, (θεῖος).
2) Ghora.

As m'i shembellén ñéri
Nde trup'a nde bureri
T'asaĭ kurorese pare;
Dĭora [2], ge s'me vaté mbare!
Po mbéta é reñĭé—dale,
S' pata fat per vaĭz'as dĭale.
Qaĭmeni shoqé per zi,
Sé mee s'kam bur é shtepi.

Dialeria dhé Ashikeria[1]

Nbe ñe kohe ronté ñére
ñe ñéri vertét i mĭére
qe ne ĭéte te tiĭ nuk pat
ñohur' nene ñohure at.

Nuku kish ndoñe dhembime
s'kishté ndalĭe as ndzitime
or nde fushe or nde malé
te bariturit nga dalé.

Mori udhen é baristé
ndofta ish thene te vdisté
sé dhé ay vehte s'dinté
ç' udh' te mérté ç' udh' te linté.

1] Maalhi. — 'O ἔρως. — L'amour.

Keshtu pra iken nde bote
s'di ç'te pyés s'di ç'te thote
Kerkon ñe ghikafsh paa émber
ate q'i ritét nde zémber.

Kur arhivi dyk mé shkuar
me ñe udhe te mbuluar
ghithe féra dhé plot ghemba
me tutĭé s'i benté kemba.

Mbaĭti kembet'é qéndroĭti
fort i lodhur zu gulçoĭti
ndéñi pake qe te ç lodhét
ç' udh' te mare te méndohét.

Mé te ndeñurit nd'ate ças
pa te **Dhémburne** qe ĭu nqas,
keĭo ish ñ'é dobet plake
po ish ndzéhure si flake.

Dĭal'i thote: «ç'ké moĭ grua»
»qe nga vĭén é ç'do nga mua?
»per me tutĭé s'ké ku véte
»per véç mua qe me ghéte».

Plaka mézi mér firomc
thote: «Dĭale ĭa veshtrome
»une ĭam nenéĭa tendé,

»q'é kerkon ne keto vendé».

Kur deghoïti dïali zene,
édhé pa sé paska néne,
zémra i zu t'i leftoñe,
dhé per atn'é tiï te msoñe.

— «Neno thote, ïa deftéme
»rhon im ate do t'é ghéïme?
»kesisoï esht'édh ay?
»esht'i dobet plak si ty?

»Psé s'me shpuré ta shekoña
»t'a puthña ta perqafoña?
»shpïérme sé m'iku durimi
»do marohém nga gezimi!»

Qe te dy dyké ndzituar
dhé mé zémrat'é gezuar
as ñe fïale me s' ç kembéïne
per véç atn'é tiï te ghéïne.

Me se fundi kur arhine
mé ñe shésh me ñe lendine
pan' *Ashikerine* mçétar
per mbi arkne kishté fïétur.

Plaka poç é vejqelhon

265

thote: «Dïale, é veshtron?
»aïy esht' yt ate o birh»
q'é kerkoñé aq mé hir.

Dïali kur é pa mé vrap
vendin ter' é mér ñe çap,
i hildhét é perqafon
i puth doren ïa shtrengon.

At' héré sakaqé hére
ndïén nde trup disa *nishtére*
bïé poshte si i vdékur
ay trim qe ish si ékur.

Nen'é At' te dy i ghéti
po te flase ze s'i mbéti
kerkon karte dhé ñe pende
édhé shkroï mé t'ardhur rende
dy fïale dh'ato perdor
«Ah! me bete vïérshetor».

V. A. Dodani.

BKSH

Te shtifsha ne dore

Ghithe Énghit krahe kane
dhé mé to po fluturoïne
rhotulh qélhit kudo ïane
cilin duan é kerkoïne.

Po dhé ti ñe Enghelh ïé,
krahe ké te fluturosh,
per sé rhi é s'vïén ne dhéé
te me ghésh te me kerkosh.

Ah! si kur te vish né mua
krahete ne ças t'i prisña,
dhémbïat é ato qe s' dua
krahevé ïa u stolisña.

U théshña te fluturoïne
mé vrapne te héres marhe.

PKSH

266

shpirtine te ma lésoïne
nga ky zïar nga keto barhe.

Si te mbétéshé é zvéshur
pa krahe si ghithe grate,
shpirtin' é kisña ç kuïdésur,
sé te ikesh s'ké forcate.

V. A. Dodani.

Endere

Sonté naten pashe ñ'ender,
qe é dashura m' haroï,
qe ushua hena faré,
édhé Dïélhi pérendoï.

Dhé mé syte plot mé loté
perñehérïéshe ïam squar,
po kur pashe pamét héne
prape fïéta i qétuar.

Kur arhivi me te gdhire
shekoñ prap'ender te marhe,
perseri shoh qe s'ka dïélhe
prape sqohém dyké qare.

Po kur çkrépi shtiíes-arti
lotét imé shpét uthane,
dhé te ghitha ç'pashe n'ender
ghith'u shuán ghithe vane.

Un'i ziu, sado bésoném
qe ïam burh'é kam ment shume
bobo! sa i dobet qenkam
si m'a thot'endra ne ghume.

V. A. Dodani.

NDARI' È EKTORIT NGAI ANDHROMAQI

—«Trimeria te ka per te ngrene o bure,
édhé kéq per mua si ste vïén ty kure?
Qé te me lésh te véteme édhé te vé!
Po bir'é dashur pa mé thuaï ku é lé?
Oh! sé ç'zémre me ké valhe, pa me thua;
qe faré ste vïén kéq per bir é per grua!
Te lutéme shume, o Ektor i dashur,
dhé per malh'é math qe te dy kémi pasur,
mi zotne te béïtohéme, te me deghosh;
te rish ketu ne pirgo édhé te mos shkosh!
Sé po te te umbas me mir'eshte per mua,
te hapéte dhéu sé te roñ me s' dua.
Nghushulhim dote mos kém ne kete bote,
pervéç mé ah! dhé vah! dot'shkoñ me kote!

267

At at'as meme kam; Aqiléu mi vrau!
Per veç ty o Ektor, ty, vétem te kam!
Ti me ĭé mem'é at'idashur, ti me ĭé,
dhé aiy burhi i dhémçur; Ah! psé me lé!
É s'te vĭén kéq per grua dhé per dĭale,
po na léh te ĭémi n'armiku kokefale!

—«Te ghitha keto i di, grua im'é dashur,
po me vĭén turp ng'ataqe shok'i kam pasur,
qe grat'é tyré fustanet éqin zvare
sé mé trimeri burat'i kan' te vrare.
U msuash qe ghitheñe te roñ si burhe,
te mos kém nga vdékĭa ne lufte frike kure;
dhé ngaĭ ghithe Troasit i pari te ĭém,
sé keshtu ndér é ates per ĭéte munt ta kém!
Édhé timne bashke m'ate ta lartesoñ
sé memedhén'é dashur k'stu mun ta ndéroñ!
Shume mire sot é kam mare une vésh,
qe dote viĭé dita Troa te benét shésh!
Dhé Troasit me Priamne é deghuar
dot i benén *kurban* armikut malhekuar..
S'me vĭén faré kéq as per Ékavin véte
as per Troasit dhé Mbrétne é vertéte,
as per velhézerit' ata shum' te deghuar
qe mi dhé te vrare dot i sho te shtruar!
Sé sa per ty moĭ grua im'é dashur
mé loté te thém dhé mé buze te plasur,
mé vĭén kéq sé mir'é di se noñe hére

dot shuhét liria dhé tot ĭésh é mĭére!
Dhé noñe Élin mé ėkur i ngarkuar
nd'Argo te te shĭése rho per te punuar!
Atĭé, ti, per tĭater dote besh pelure
dhê per te ghith-ñe te vésh é te mbash uĭé!
Keshtu dote éqeshe shume te keqia,
qe kur i méñtoñ me lozin ment'é mia!»
Keto tha, dhè mè malh u uñ qe te puthe
dĭalen'è ti q'èdésh po si te dy syte;
po dĭali per ñ'hère u trèp'èdhè thiri
dhè dykè drèdhur ne ghit te dados yri;
u trèmp gaĭ bishti i shapkese tiĭa
qe kish mi kryhè dhè ndrittè si shkendia,
Éktor' a hère te qèshurit' è mori
èdhè per ñe hèrièsh shapkene è ndzori.
Mér dĭalen'nder duart'è puth è pergezon
èdhè ne Zot'i ĭètes falĭè zu è bon.
«O Zot i math dhè ĭu te tĭère Pèrendi!
»Bemani tem bir te kète skume fuqi,
»qe mi Troasit ghithe aĭy te ĭète,
»trim i levduare dhè Mbrèt i vertète,
»qe kur te kthènète ngaĭ lufta no-ñhère
»te thon'sè ngaĭ i ati qenka mi ndĭère!»
Keto mè dhèmke è mè lotè i tha nder sy
dhè si è puth dĭalen s'emes ĭa vè ne ghi;
É ĭèma mè malh è mér èdhè è pushton
dhè mè hèlm'ne zèmre burhen è saĭ veshton.
At' hè è Éktori me s' mundi te mbañe

268

po si çurke lotèt ngaї syte i vane!
Mè buze te drèdhur se shoqès i thote,
«Te lutèm ty grua mos riçh k' shtu è flote;
»ne zèmre hèlme te thom qe te mos vèsh
»po nga hèra dua è lumtur ti te ïèsh.
»pa ne eshte shkruar ngaї Zoti qè te vdès
»kudo qe te fshihèshe vdèkïa te dzïèr na shesh!
»As ñe ne kete ïète nuk'ka shpètuar
»ngaї kos'ĕ vdèkïès sa do qe eshte druar;
»po çap' ne shtepi dhè shi punet è tua,
»drith qèlthurim, beї pèñe, dhè mos shi mua,
»sè keïo nuk'eshte kure pune per gra
»gailèn'è luftet, burhi vètem è ka».
Ektori i bukur keto fïale si tha,
vu shapkene ne koke édhé i ku è la;
é shoq é ti é dashur tyké qare shkon
dhé mé malh nga noñ-hére kthénét é shekon!

(Homéri Il. Z.)

Perkthyre préї **Th. Abrami.**

N̄e vashe kur vdés ne Mai

O Maĭ! u ktévé prape dhé simvĭét,
po mua fat kéqén me ghén ne dhét!
O Mbrét i trandafilevét! buz' qéshur vĭén
[prape,
po mua te mĭérene ne dhéé me ghén te thate!

Mendĭa m'u shua, semund'éghate
m'i humbi ghithe ç'te mira paçe!
Fandasi! édhé ti ô dĭaleri psé me late?
temĭére, tevarfere, tempit'édhé te thate!

Ç'esht' ghith keîo kêqesi mbi mua?
Me iku dĭaleria... m'u shua!
Me qéshté édhé mua zémera no ñehére
po tani vaté! u shua... si vésa ne vére.

Popo! trétém nga dita fishkém, humbas,

269

vdékia nga-dalé nga-dal me vîén pas!
Te tiéravé fal'îu, ô i mualét mbrét te mirat,
sé mua se miérese, Ah! m'u préne deshirat!

Obobo! ç'iam un ketu ne bote?
véç ñ'udhetaré q' réndeñ me kote,
dyké shkuar udhen mé brénga é hidherimé!
édhémé mos piékur kurhe, kurhe mé gezime!

Andai te lutém ty, ô Lésh-arte,
ruaïme véç ñe lulé te thate,
qe te ma hédhin kur te vdés mbi te shkré-
[tine varh!
Ah! pa méndohi, ate héré se ç'gas dote marh!

Dot'me pushtoñe spirtin gezimi,
kur mbi te skrétin varh do té lini
lulén qe lutém. Dhé ndo ñe rheñe trandafili
per mbi varh prane te kendoñe zok bilbili!

Mundét ndoñ'hére no ñ shpirt i bukur
mé deshir'n zémre, mé buz te nkuqur
mbi varh tim se miérese dy çapé te shkoñe
dhé per te kéqén é'saïa loté te leshoñe.

Mé buz'te drédhur nga zémra t'thote:
«Ñe shpirt fatkëqé ketu rhi ftohte
«ne kete varh te shkréte te mbiélhe mé lulé!

o moĭ vdékĭe é zéze ç'qenkerké plot myndjule! »

Mĭaft ĭan'né mua, ô Maĭ ghith'keto;
dhè ĭy te dashur mos qani... sado.
Po nga ndo'ñe hére per mbi varh te me vini
dhĕ mé lotéte tuaĭ varhe te ma uĭtni.

[Pas gerqishtése] **Th. Avrami.**

Jivat! mbi mesalhe

Me ñ'ane méndimét te liga tani
s'u mblothme ketu per te qare
ĭa hapnéni rhĕdhine benĭĕ sini
dhé pini nga pageze vér'é raki
dhé kenges ghith kush lé t'ĭa mare.

Kerkoĭti i pari, un rhodhen te shkoñ
pa ç' ka ndosé plak nuk u bera.
Te piret é kengen kurdo é kerkoñ
pa mbushni gadane, pa vér'é shikoñ
s'i dua te zbrazeta ca gherra.

Ne ĭéte qe ĭémi kush thote qe rhon
mirosh é gezuar ç' do hére?
Ay qe te tera te ligat haron,
dhé burhe nde hélmét q'i vine qendron,

270

kush eshte? per véç kush pi vére.

Po vére, ay é raki qe nuk pi
i tilhi nuk munt qe te ĭéte
te pirite vétem na ben mé fuqi
te pirite q'é mburhine ne profiti
dhé eshte émburhure véte.

Sé ç'benéte ĭashte nga nésh ne *dyña*
ç'i duame faré t'i dime?
per névé kush hipi Mberét a po râ
ne dashte ñéri te pyésñe na,
te dukét tani qe te pime.

Me ñ'ane méndimét te liga tani
s'u mblothme ketu par te qare
ĭa hapnéni rhédhine beñé sini
dhé pini nga pageze vér'é raki
dhé kenges ghith kush lé t'ĭa mare.

Ay.

Bakhus

> Dyzét hane, dyzét pine,
> Dyzét ngréne panaïine.

Did é Bakhos eshte sot
mirni ploskate ne dore,
t'a lusime si nga mot
mé kupat ne dore plot.

Laghinet' t'i kémi prane,
ne doni ndér é shendéne,
beni shoke an'é mb'ane
plhoskes t'i ndzľérim *inane*.

Yrïa! vivat, rhofsh, é qofsh!
shpirti yne ti ké qene
lum'u dérthç, sa malét rhofsh,
żémrat tona na gezofsh.

BKSH

Kurhe mos te humte ťara,
qoft'uruar kush te polhi,
nga do ti na dalç perpara
posi lumi *Niagara.*

Ç' do te besh mé diturine?
plhoska eshte ïéta tone.
Kush kerkon filhosofine,
te zére gushé laghine.

Kush ka prane ti vozéne,
Hélmét ghith'i flhuturoïne,
ç'é doni a, bé, cé déne,
sa te prishni vétehéne?

Ne duam Bakhon mê bése
per mbi butéte te fléme,
ghithe kush per te te vdése,
rhofte Bakhua te therése.

E!... hu... mblidhuni, shoke,
te zbrazim keto laghine,
te klhasim mente nde koke,
ghér sa te behémi troke.

SÉ DÉ M.

DELHENDYSHIA

Érdhi véra, delhendyshé,
Perseri né na kuïtoï,
Mir' sé érdhé bukoroshé,
Miqesine s'é haroï.

Desheroïme te te shohim,
Ne shtrofke te vïéter prape,
Defté-na névé te ñohim
Ç' te mira solhé ne vape.

Mir' sé te ghéç dïal'i dashur,
Une te solha shendét,
Se largu lulé te bukur,
Keng' gasmoré neper dét.

K. I. Trébicka.
[Nga „Albania"].

„Vazdé"

Mblodhi shok é bene béne
Ne maĭ vendine te ngréne,
Te nghalhine memedhéne,
Slhévete te mos i léne
  Ghykates mbi Shqiperi.

Ashtu u-mbluadhn'é vane,
Te ghithe ne Pizdrén rane,
Ne Éurope ane mb'ane
Mé Méhmét Ali Bérane,
  Vuaĭti i varferi.

Mé fĭal é mé mentt'é tia,
U-çudit ghithe Frenghia!
Thane: Pĭélh me Shqiperia,
Keshtu dĭale Pelhazghia
  Si Abdul bé Frasheri!

Po shokete te pabése,
Ï' u-kendofte si Mavïése!
Mbéne mé faqé te zéze,
Po Pérendia kur t'i pyése,
Qysh do thone, nuk é di!

Ghith mé ¡ashan' u bashkuan,
Dhé Abdule kalhezuan,
Mbe te shtin'é dot s'é vrane;
S'é mbaïtin bés.n qe dhane,
Véç ñe Ymér éféndi.

Po burhi qe nisa vete,
Nga plump é nga pushk'é rhĕpte,
S' kish frike kur é per ïéte,
Sé kish krah Zotn'é vertête,
É shpetoï si enghelhi.

Kur u zu burhi i ghalhe,
Armiku é thiri mb'ane,
É pyéti radhe me ra he,
U-perghégh burhi mé radhe
Si dragoï mé trimeri.

Shume ashpere i foli.
U-zembrua tradhetori.
Ksinene ne dor é mori,
Téïshkroñe çoï ké Stambolhi,

273

Te vare te tilh ñéri.

Qysh s'ï u-tha dora é ndyre,
Te shkroï te tilhe mendzyre,
Te tilhe pun'te peshtire,
Po mbréti pati meshire,
S'mbaïti vésh as ñe ñéri.

Sé i tha Zoti né vésh:
Kesaï puné mos i u-qésh,
Sé une do te te pyés,
Nga froni do te te zbrés,
Te te héth ne sketéri.

Zotit i érdhi kéq per mua,
Qe me véîne lotte krua,
Ndaï é shpetoï si dragua.
S'munt t'ïa ndzïér dot kete hua,
Qe me nghalhi perseri.

Lindi Samin mé Néïmne,
Armiket i zu ñe dridhme,
Sé dualh si vétetime,
Nga rheña zune mesimne,
Mé mendïé, mé dituri.

U-perpoqne nat é dite,
Mesuane historite,

Érciren é bene drite,
Ndzuar ne shésh Pélhazghite,
  Qi rhoĭin ne Shqiperi.

Une ĭéshé aĭo fare,
Pélhazg quhéshé me pare,
Me pastaĭna duké ndare,
Bene Lhatin'é Grékare,
  Une mbéçe Shqiperi.

Per mos te humbure kure,
Te mos me beĭne rhemulhe,
Bene ca shkrona mé udhe,
Qe te nghalhéshé dhé une,
  Si shoqét mé dituri.

Shoqéte kur é dighuan,
Nga mendia u-maruan,
Thane: névé nuk é duam;
Tradhetoret kalhezuan,
  Ti humbisnin perseri.

Dhé leĭéne qe u dhane,
Mé vrap mbylhéni ĭu thane,
Sé ĭu çoĭme nde *hapcane*,
Pra ĭu humbasim velhane,
  Abdule mé trimeri.

274

Te dy dĭémte m' u-lhaosne,
Mé keto fĭal u-plagosne,
N̄eri-ĭatrine qafosne,
Faqéte mé lot i qosne,
  Qe me humbi émeri.

Keto te keqia pune,
Qe hoqa dhé po héq une
S'i duron dot dét é lume,
Dhé kush t'i shohe ne ghume,
  Do te trétét si qiri.

Po u kam zémberen shkemp,
Keto plag'i kam si ghemp,
Po te ishté tĭater komp,
Do pelcit te benté bomp,
  T'i shuhésh dhé émeri.

Nga ghith keto hidherimé,
Rhi é qét zembera imé,
Shkon ĭéten mé pshéretimé,
Si lengates mé renkimé,
  Me vĭén turp nga fqiheri!

15, dimeruar 1897. **Ne nga Vlora.**

BKSH

Kanga é ulkrinit

Lam t'mir, o ditt é para!
Sé kinoĭn gazétat é Stamolhs:
Hot é Grudes ka dal fĭala,
Ia k̆a fal mréti Nikolhs.
Hot é Gruda ĭan mléth,
Rin ne Shkodre mé qa bréng,
Pa ghak malét mos mé i leshu!
Iéna nis mé u ba mé vét,
Hot é Gruda ian bétu.
Per mé hoft hi t'par,
Hodo pashen kan shinu,
Nuk a pun pa mos arth,
Hodo pasha paské than:
Un ĭam nodh ne usthri
I huth format é miralhĭaĭis,
Per mé dhan nér Shqypnis.
Hagi pashen é kam çué,
Pri mrétit mé kalhdzué,
Thuĭmni Shkodres é Malcis,
Ulkrinin t' ma falin mua.

BKSH

275

Malciïa i dha liri,
Po thot Shkodra s'po nigkoïm,
Te shtat Rigatat mé mléth ushtri,
Ulkrinin pa pushk s'é lishoïm,
Dérvish pasha na mrini!
Na mloth ghin per ñi hére,
Nuk a pun pa u-dhan Ulkrini,
Kam Stambolhin rhéthuar,
É kam mrétin ne zendan,
Do mé hy Shqahu n' Stamolh,
Pogorét t' u-gatit,
Ushtri é Turkut t'u-afrit,
Zoti driten ïa u past dhan,
Tet te vra kan mét Shkodran;
U-nis Shqahu pri Potgoricé
Mé s'di sa taboré,
Krisi pushk é voghlis
Dulen ïasht disa dragua,
U-nis prap pri Potgoricé
Sa mé shpéït i u-pris hushtria,
É ka marun vésht Europa,
Ushtar trim ndzïérka Shqypnia!

„Nga **Albania**".

BKSH

MI Ñ̄E PLHOÇ VARI

Udhetar shiko, per pĭése
nga ky vari qi trégon
fundin é ĭétes pa bése,
qe mendĭa ghith' é mergon.

Qe kur ñoha vétéhéne,
u-perpoqçe per mesim,
te ndéroña memedhéne,
dhé émrin é fisit' im.

Drur'i dĭalerise s'imé.
u-tha pa leshuar fléte,
ne lengim é ne mundimé,
é shkova te shkréten ĭéte.

Nga ghithe ç' psova ne ĭéte,
mé mesim é mé te pare,

276

Ghéçe fĭésht ñe te vertéte,
te duaç memedhĕtare.

Sa do qe te roç ne bote
krahet dhéut ke mé vene,
mos u-mbur te lodhésh kote
sé ñéri s'ta deftén zene.

Lulo Frasheri.

„Vazdé"

Duké gdhire te she.une
ñe ender nde ghume pashe,
dhé m' u-duk sé mé ti rashe,
ti i ghor ė mĭéri une!
Nd'inghir brenda me ñe lume,
vale shum é plot mé shkume,
si ato val é si shtepi!
Ah! te pshéu nga syt' é mi,
Abdul! thash'é mé fort brita,
qe te dale ĭasht é prita,
po aĭo vale te mbuloĭ,
ghem'é zéze qe te ghoĭ,
émerin tent nuk t'a shoĭ,
po me sh.me t'a çfaqoĭ.
Burho, dĭal i Shqiperise,
ti pivé nga mema sise,
qe nghavé mé ata burha,

dhé têh: U kordhen ĕ zura,
ĕ vésha dhĕ lé te prése,
nuk per qish é per ghami,
punoïme per Shqiperi!
Bene bén'é bêse dhane,
ku pane šhtrengim te lane,
mbi ti shtin é dot s'te vrane;
sé u-ghendé mbi révane.
Ç' bene paçine *bélane!*
Si vrét velhai velhane!
Édhé kur ti zuré bése,
po Pêrendia kur t'i pyése,
ç'kane Zotit per te thene!
Abduli u-vra per nene!

Nga Toskeria. **K. Hoghi.**

Kang Shkodhránisht

Mréna n'kala rhafti bori,
bohi gati, ťu kalsori!
T'i percĭélhim keto zotni,
Mos na sʻtĭér ne trap sé po na myt n' Dri!
Kush po n̄itét kalas perpĭét?
Hamz Kazazi mé n̄'a sʻtat a tét!
Mustaf pasha bon zĭafét,

Hamz Kazazin çon é thrét.
Ne Stammolh çarshi thiri télalhi,
ditni shifni Hamz Kazanin!
Hamz Kazazi ç'aĭ ñi bur i zi,
shtat taborét ñaĭ na i ka gri!
Ka urdhnu Padishahi
t'a percĭélhim pertéĭ détn'é zi!

Prêi Populhit.

I. BURHI (Pyrrhus)

„Un Shqypêĭa ĭam por mé fluturué
pa ĭu nuk mundém, ĭu ĭéni kraht é mi!"
Kshtu i thote Burhi ushtris vét t'larué
kur é mlithé é bahéĭ gadi n'luft mé i pri.

É, kur ndĭéu sé Romant, boten m'é fitué
shum lufta t'rhépta ishin tui pertri:
„N'Italia de t'shkoĭm" tha „mé Rom mé
[luftué,
é t'mérét vésht ç'far burash léĭn té na n'
[Shqypri".

Atĭé shkoĭ, é trimnisht mé Romant é nisi
at luft t'perghakshmé, qi kur nuk harhohét

ne t'cilen muñti Romant é i batisi.

Prép, nas ksaĩ luft, n'tĩéra lufta lshohét,
zémra é Shqyptarit mé tr mni taftisi[1]
é ner mrétni t'moçim, Mrét luflar émnohét.

Gég. Postrippa.

II. KULSHEDRA

T' NERUSHMIT ZOTNI TRANK SPIRO BEG
KRYESHKRONETOR I T' PERKOHESMES „ ALBANIA "

Tu l'affronta Signor, tu l'omicide
Sue zanne appendi a le cesaree porte,
Ed io dirò che sei maggior d'Alcide.

F. Testi.

Ne koh t'Shén-Ghérghit n̄i bish kish dalun,
S ghindéĩ kush n̄éri hovin mé i nalun;
Kio' bish é mnérshmé, kio bish é éger,
Quhéĩ Knlshéder.
N'ata ghytété ku ishté pâ,
Tuta é friga ghith kal kish râ;
Batisté, shkyté, coptoté. grîté,
Haté é perpîté;
N'ket friq qi zémrat i-kish tradzué,
Duél Shén-Ghérghi s' t' yn Zot nimué,
Mé hêsht t' rhépt n' dor armatis.
Shkon é-batis.

*
* *

Ka-mot, ka dalun prép n̄i bish tĩéter,
Buushter é-rhépshmé si bisha é vĩéter:

---

1). *Taftisi* d. m. th. *ndeñi ne fron.*

278

Préĭ-kah ka dalun kio bish é éger,
Porsi kulshéder?...
N' ghytétét t'ona rhéth é kan hasun,
T' ghith é kan pamun, dérd nuk kan pasun...,
Hhith na ka prishun é perçiudnué,
Na ka turpnué!...
Ku de t'a ghéĭm, pra, n' Shqyptar,
At burh te vĭéfshym, Shén-Ghérgh te ri,
Ri t' dal mó arem n'dor armatis,
T' shkoĭn m'é-batis.

* *
*

Dél ti, Trank Spiro Bég, sé kio kulshéder,
„Anmiqesia" kio bish é-éger
Turkun, t' kershténin, vlhân mé vlhâ
Kéq é ka dâ!...
Ti mé t' *Pérkoheshmén* na mso sé ĭémi
Turq, t' Kershtên vlhazén, é ñi nân kémi;
Sé ghith Shqyptart ĭém t' ñi famîs
Birt é-Shqypnîs.
Mé msimé tuĭat, ti, n'Shqyptari
Kulshédren myté, Shén-Ghérg i-ri,
Me pénen tandé n' dor armatis
Dél m'é batis.

Gég Postrippa.

Pralh'é Thïéshtere

Zot! hangré mentte pra mbété mbrate.
Thirè Éféstne mé zemerin,
i thé qe bïér-me mé ñe supate
tani ne kryé e hé pa ngurim,
sé ïam mé bare, me shtrengoï;
Édhé Éfésti frap é qelhoï!
Dolhe nde ndrite o moï Palhas,
o moï Éthene nga mentt'u-mbolhé,
ne kokn'é Zotit per levderim,
dhé mé te lêre si burh u-polhè,
m'arme ne dore posi ñe trim!
Perandaï sdume te lutèm une,
nga fron'i larte atïè ku rhi,
rhutulho syne, vesthro ketune,
édhé ndrito-na mè dituri,
dergo mentore nder na te msoïme,
èdhè te urte mè urtesi;
sè mbèm pa diïè pra è mundoïme
kombine tene mé maresi,
kombét ghithe mé msim i t'holhé,

BKSH

 279

prapo te kane ñe Pérendi!
Préĭ Shqiperise kurhe s'u-ndolhé,
pra mbét é z'za pa mĭéshteri!
Pra maresia mé érecire
syte na mbylhi kush é veshtron,
qe Shqiperia s' benéte mire
shkroñate shqipé sa nuke mson,
dhé ghithe bota na ka barbare,
mé égersira na numeron,
sa s'kémi msim né ĭémi te share,
préĭ ñerezise qi na mergon,
O Shqipetare! O né fatndzire!
Ç' mbéne barbare mé kaq hidhrim.
Nga msim'i huaĭ s'kémi te mire,
dhé sa msuam kush ka levdim,
sé posi bére q'uĭku é préu,
po é rhembén me s'é leshon,
édhé barhiu ne qé, q' é kréu,
me mé te ghalha s'é numeron;
ashtu dhé névé si ber na préu,
mesim i fqiñét po na meson,
si ç' do cilin ku qém na kréu,
ne kombé te tiĭa na émeron;
sé kush ku shkoĭ ku qé mesoĭ,
atĭé qendroĭ s'na ben gheri,
dhé si armik kéq na veshtroĭ
memen é vrau na mban meri!

Koto Hoghi.

BKSH

Féia

Zot'i vertéte kur désh
te délté véte ne' shésh
ndzorí ne bote ñérine,
té ñériu ghén Pérndine.
Mos kerko ne tïétre ane,
sé Zon'é ké ték ti prane;
o ñéri, te qofsha fale,
a é mér vésh kete fïale?
Sé féïa eshte ñe pike,
nuke me shume as çike;
harka mi harka psé te véshç.
qémér mi qémér psé te nghéshç?
Po s' pate zemren te qruare,
faré ne kot ïé munduare;
po qe te punosh te miren.
nuk te ligen te pahiren,
ahéré thuaï kam bése,
dhé nga ñérezia pïése.
Ñérezit ghithe sa ïémi,
ñé mem'e ñe ate kémi;

280

ñériu i ndérçur kére,
ne bésra nuke héth gure;
sé kish'é dzhami é téké
niïas édhé kryq é sédzdé
te ghitha ñe fare ïane,
ñe qelhim te vétem kane.
Ghith' sa ïémi Shqipetare
te ghithe ïémi ñe fare;
sicilido te bésoñe
ashtu sí t'a kupetoñe.
Prift, Klhogher, Hodzh é Dérvish,
te ghith' ñe duhét t' i dish;
te ghithe velhézre ïémi,
ñe ghak é ñe ghuhe kémi;
mos thoni Turk' é Kaure,
kete mos é thoni kure.

N. H. F.

SHPIRTMADHESIA

Shpirt'i math i ghithesise
zbulohéte hére hére
nene trup te ñérezise
qi rhefehéte per hére.

Ñériu qi trégon i pake
kur ka ñe piése te miafte
nga ay shpirti pa ane
ndrit mi ghithe po si flake.

BKSH

Mbrothesi, qytéteria,
dhé ç'ka ghithe dituria,
ĭane shkendiĭ'é békuar
t'atyré shpirtét levtuar.

Aristot, Sokrat é te tĭére
dhé sa te urte qi qéne
Dékarti mé Arshiméne,
Laplasi mé Galiléne.

Kishin piése te miafte
nga burim i shpirtit larte,
pa é ndritne ñérezine,
é sualh qytéterine.

Pa dhé ca ñéres te tĭére,
qi kishin ñohe te vlére,
duké parc shtyranine
q'é mundonté ñérezine.

É kishté mik éresiren,
fanatizmen é padiĭen,
u-perpoqne posi trima
dhé kryén ne shésh ca liga;

Per lirin'é ñérezise,
per shpetin te vorferise,

sé ati q'eshte shpirtmire
i vĭén kéq per vorferine.

Per t'arhiture qelhimne
t'i silhnin botes gezimne
ñérezit mé vétediĭe;
shpirt é ghe édhé femiĭe.

I lane ghithe me ñ'ane,
dhé ca me ne funt u-vrane
po émri u mbét per ĭéte,
ghétne rhoïtĭen é vertéte.

Frankléni mé Vilhelhm-Télne
qi shpetuan memedhéne
quhén ñéres te békuar
per ghitheñe te levduar,
shtatét ndréqur ne qivuré,
ĭ ne kish'é kombét tyré.

Lulo Frasheri.

2<1

Trimeria

O burha, o Shqipetare,
mlidhuni ghithe ne radhe,
édhé mé kryét perpïéte
te behémi trima per ïéte.

Funt sot névé na dha fati,
mend én mé liri na ndriti,
kombit bukure per ïéte
trimeri dhuroï te kéte.

é «Perkoheshmia» qi lindi
ne kerthize te Éuropes
si ghemim é rhufé ndriti
per te zghuar zémbrat botes.

Cilido pamïén é véte
mé shprése duhét t'a kéte,

262

sé aïo eshte levdate
dhé ïép trimeri mé flake.

As noñe mos frikesohét
sé émri i Shqipetarit
kur nuke dot'i ndryshohét,
dhé do te ïét' émr' i te parit.

Zembra, shpésa, memedhéu
na kuïton té Skander-Bégu:
Rhofsh é qofsh, o Shqiperi,
ti qi ndzïér trima te ri!

Kristo P. Luarasi.

MALHEKIMI

Dita mé diten shéri me kéq po shton,
i biri mé t'ane bashke nuke rhon;
i ati te birt i thote: Ç' ben, o qén!
Shqipén ti Mason zuré po na pelqén?
Ïa sé ku une plak ñéri te thom,
po s'hoqé dore, mé mua nuk rhon;
nuk é di ç'u-tha ne kishe, o i zi,
sa fïala te mira tha Dhéspot'i ri?
Tha: Cilido ñéri qi Shqipén meson,
Shen Maria dhé Krishti i malhekon;
dhé préï méïé ïini te malhekuar,

si dhé nga kisha ïini te debuar;
Hapni syte Gerqishtén te mesoni,
sa muntni shpéïto kohe mos menoni;
gerqishtia eshte ghuhe Pérendié,
ñériut mire shume i ka hié!...
Diali kur deghoï ghithe keto fïale,
ï'u-perghiq, i tha shume mé gadale;
nga keto qe me thé ghith'i deghova,
dhé mendïén tende sot t'a kupetova;
te lutém pa me thuaï sa kenduam,
nga ghuha Gerqishté ç'kuperuam?
Pervéç shérit tïater nuk fituam;
dhé nga ky shkak velhézerit s' i duam.
Ñeri duké mburur thote: Grék ïam une!
Mé Shqipén é malhekuar s'kam pune.
Te tïére pra behén Serb'é Bulhgare,....
tïater ghuhe thone, s'kémi mé mare.
Keshtu beïne Shqipetaret, dhé falén,
as ñe cope hére te ghoret s'ndalén.
Te lutém me thuaï, préï ghithvé keta
fédake te forte, te dréïte kush ka?
Orthodhoksi Grék, a po Turku?
I hengret mé radhe qe te ghithe uïku.
Nga keto pralha po vuaïm'édhé sot,
velhai mé velhane nuke rhoïme dot;
eshte turp i math dhé per te çuditur,
posi ca te véghel faré te mitur,
kerkoïne qe t'i ghéïne Pérendite,

283

ne te éret, pa ndézur noñe drite!
Sa do te mundohémi vété kot,
Pérendin'é dréïte nuk é ghéïme dot;
dhé mé keto mendïé qe kémi shkuar,
ïémi édhé shume per te munduar.
Qysh munt te rhoñe ñériu ne ïéte
po s' mesoï ghuhen q'é ka te véte?
É per sé? s'eshte ghuhe dhene Zoti?
Ç'na çan koken mïékerqélbur Dhéspoti!
Ïa sé ku po te thom, o im at mba vésh,
ne uïrat tendé kur do mos me késh;
miaft ghér sot, shpetova nga Roberia;
mé gaz uroñ: Rhofte Velhazeria!

Spiro S. Garo.

Perpara, Diém!

Perpara, dïém, perpara!
Ne tushe t'ushterise
Mé lavdimé te mira
Per ndérn'é Shqiperise!

Miaft kaqe hidherimé,
Memedhéu po bertét,
Dhé nga pak é ñe therimé
Te behémi komp i vét!

BKSH

Né te mos vaïtoïme
É te qaïme si gra,
Kur véte kupetoïme
Te hédhim kumbara!

Deghoni ïu boriat
Ç'qelhimé na trégoïne?
Mérni, o trima, armat!
Armiqte te bésoïne!

Velhézerte na thrésin,
Per ndihmé lé te shkoïme,
Aremiqte t'i vrasim:
Liri, shpetim kerkoïme!

K. I. Trébicka.

Desherim i Memedhéut

Dua menghézét é Mait
kur kendon bilbili bukur,
kur fryn éreza é malit
dhé qarku eshte i çkuqur;

Dua luléte é fushes
ne menghés kur ïan' mé vése,
doçkat é bardhe te çupes
qi vété mé vrap t'i prése!

284

Dua flytren kraheshkruar
qi bar mi bar lul'mi lulė
shetit duké flyteruar
dhé ĭu pi vésen é tyré;

Dua nateñe nde vére
kur ndritin vïét'é arte,
kur fryn zéfiri mé ére
dhé zdefrén zembren é zïarte.

Zoqte q'embel lighiroïne
nde lisat mbushur mé fléte
oh! sa gas mua me beïne,
per ate Zotn'é vertéte!

Po nga ghith ato me pare
dua me shum' Shqiperine!
dua te véï'aïo mbare,
dhé per ïét' te két lirine!

Th. Abrami

BKSH

Ghuha e Ion

Sa é mir asht ghuha é ĭon,
qi prindrit tan fiisĭin ghithmon!
Sa é aml asht shqypĭa mé knu,
éné sa udob asht mé shkru!
Preĭ Zotit nélt asht é békumun,
éné fama i asht fort é n ghumun.
Alha pra dĭélm t' kapim librat
ku kéna mé msu ghith t' mirat,
shka boĭn babet n' motn'é par
kur ish i nritun émni shqyptar,
alha pra dĭélm t' bonémi ma trima
tue knumun qish leftonté Skanér béga mé shkrĕptima.

Faik Béga i Konices.

THIRIIE MI SHQIPETARET

Ghér kur valhe do te ĭémi
rob, né ky tyran pa bése?
Gher kur valhe do te kémi
zghédhén mi zvérk né te zéste ?
Ngrihi sot, sé érdhi dita,
ghithe ç'ĭini Shqipetare!
Nghishni kordha, palha, thika,
dhé zini punen é mbare
te leftoni si ñe hére
qe leftonin prindrit tane,
sé na érdh' armiku n' dére
o te mĭére Shbipetare!
Maleziñ, Gréker, Bulhgare,
qe te ghithe po mundohén
Shqiperis' t'i beĭne vare,
dhé ata zoter t'i behén!
Musulhman' é te Krishtére

BKSH

si dĭémt' ña memé qe ĭini
bashkohi bashke ña hére,
sė ñi shpirt é ñi ghak kini!
Bashkohi ghithe mé bése
dhé per memedhé leftoni,
duk' mé pasur Zotit shprése
nga zghédhĭa dot é shpetoni.

O burhani memedhétare,
te thĭéshte biĭt'é Shqiperise!
Ne Molh te kuqe barbare,
sê afroĭ koh'é lirise!

Th. Abrami.

USHTAR' I RI

Mem'é dashure nem mua,
nem uratate é tua,
sé ghithe dĭémte u-mlothme
qe te vêm'é te leftoïme,
mé z mber'é mé deshire
si burha é trim' te mire!

Dhé ti, ô i dashur ate,
falme mua ate shpate,
sé érdh koha qe te shkoñ
mé shoket é te leftoñ,

286

te leftoñ per Shqiperi
posi burh é trim i ri!

Memedhéu po i thrét
dïémt'é saïa te vertét,
qe te marin armete
pushkete édhé palhete,
é te vén'é te leftoïne
dhé nga zghédhía te shpetoïne!

Perandaï édhé névé sot
u-mlodhme qe te ghithe tok
te krishtér é musulhmane
te lene féne me ñ'ane,
édhé robén é lirise,
te ïa véshim Shqiperise!

Sé sot koha me s'na prét
qe te hahémi per fét,
sé fé kémi Pérendine,
dashurin'é urtesine,
édhé per djami é kishe
kémi émrin é Shqiperise!

Toske, Géger, Çamer, Laber,
ïémi te ghithe velhézer:
Musulhman'é te krishtére,
katoliq, é ca te tïére,

biïte é ña memé' ïémi
dhé ñi shpirt é ñi ghak kémi!

Shqiperine kémi ghithe
mem'é at é shpirt é drite!
perandaïna sot édhé né
nghéshim palha dhé vésné
qe te vém'é te leftoïme
nga zghédhïa qe t'a shpetoïme.

Thoma Abrami.

Nen' é bréngosure

Hédh syte nga pérendimi,
é shoh nenén te bréngosur,
thare, ligur nga mêïtimi,
si kur ka zemren plagosur.

Léshrat zene kraheruar,
syt' uñur é po dérth lot,
dhé mé ñe ze te renkuar,
i bertét te madhit zot.

— Valhe ç'u kam ber'é ghora,
dïémét q'i rita té ghiri,
qe me lan'é u-harbova,

nga bréng'é nga hidherimi?

Oh! ç'hoqa per ta é mĭéra,
sa i rita, sa i çova,
dhé shprésa shume te vléra,
ne zemere kot i mblova.

Oh! O Zot s'te rhefĕñ dot,
dĭémte mĕĭé duké ndare,
i mbushŏa syte plot mé lot,
si kur diĭ' ç'kish per re nghare.

Haruan ghithe te miĭat,
zune ca kurva te tĭéra,
dĭémt'é mi po dnan ñérkat,
qysh te mos qañ un'é mĭéra?

Nga ghiri t'im si u-ndane,
zune ca ruga te liga,
dhé memen é tyré lane,
é mundohén per ca shtriga.

— Neno! kure mos hiq shprésen
duro, mbahu, benu trimé,
sé ké dĭém q'é mbaĭne bésen,
é s'te léne ne lengimé.

Pa mlith mente dhé méndohu,

s'kémi ate Skandér Béne?
nga pashprésia mergohu,
qysh s'é duam memedhéne?

— Kur méñtoñ menyrn'é pare,
é ne ç'te kêq ghéndêm sot,
pa dashur me vïén te qare,
mos duro o i madhi Zot.

Féïa dhĕ ghuha é huaï,
dïémt'é mi i kane ndare,
pandaï ne rézik po vuaï,
ñéri tïater s' m' a ka ïaïne.

Lulo Frascheri.

Trumbéta Ghemimtaré

Mu ne maïe te Tomorit ñe shqipé na fluturoï,
Hapi kraher laragané, u-vertit ca dhé qendroï.

Qendroï, shtiri syt é forta rhéth é rhotulh Toskerise,
Pastaï é hélmuar shume çau malét é Gégerise.

As ghekundi s' ghénté préïtïé, dridhéshé po si shi-[géte
Nga de shkonté, loté dérthté é rhéthuar ish préï [Shqéte.

Ne ghuhe te saï bertiti duké thene keto fïale:
Shqipetare! trimash trima per sé rhoni me te ghalhe?

Ulqmin ïa u perpshine, tani Matit i vertitén,
Nat é dite futin spica dhé po si dhélperat pshihén.

Lidhuni mé bésa bése ĭipni dore midis ĭuvé.
Ndryshé, dot' péndohéni kur t'u thrésin bota **shulé.**

Myftar Duke Malesori.

Prifteria

O te mĭére! ç ĭini lark nga bota
miĭra vĭéte! Po vertitét rhota,
po nuk per ĭu: Sa te perparosni
pak ne drite, me téper po zbrisni!
Ghithe bota u-hap dhè u-zghua,
ĭuvè fami farè ĭ' u-harua.
É shikoni ñèrin'è pabèse
qi vĭèn ngadal t'ĭu vrase, t'ĭu prèse;
è shikoni mè plèhra ne dore,
èdhè rhèntni t'a puthni!!! Te ghore
ne fytyrè ĭu biĭè dhè ĭu ndot,
dhè i thoni: «Tẹ qofsha fale, Zot!!!»
É deghova ne kishe te thote
per Unghilhne: «Mos, sè vètè kote,
»mos è thuaĭ Shqip, ne ghuhe t' èger,
»sé nè ghithe, ghithe ĭèmi Grèker!»
Thoshtè dhè qè vèqil i Dhèspotit,
uĭk qi ruan bagetin' è Zotit.
Édhè grate te ghora qi s'dinin
qe te ghitha zune ushetinin.
Oh! ahèrè thiri ègersira

Mé sa ñale mundi te peshtira:
«te héshtine, te héshtine grate!
«Sé, ne mos, po i mar i héth ĭashte!»
Dhé te ghithe héshtne, u permlodhe,
vétem korhat dhé Zoti u-dro he.
Ñéri s'pat turp sé i thon' urate:
U ĭép pine turpin ne kungate.
Ñéri, ñéri s'pati ghak ne faqé,
t'a kish mare **qénin** per mustaqé
dhé t'a shpinté perpara ték Zoti:
«Shiko», t'i thésh, «ky eshte Dhéspoti,
«Çakalh véshur nene roba prifti,
«vĭén t'u mesoñe shqéravé ç tha Krishti».
Atĭé, atĭé duhéshé zbuluar,
dhé té Zoti duhéshé tréguar
qe, mé doren qi na ĭép nafore,
mban farmakne prapa n'ate dore!
Ne potéren qe na ĭép kungate
n'ate prapa pi naten mé grate!
Ndzirni robat q'i vuri per balhe,
nuk do ghéni tĭéter pervéç dĭalhe
q'i ka vĭédhur Zotit-Math Unghilhe
t'a perqéshñe me mire...
Ne filhe,
kamilhaqne qe nga koka ndziri,
do ghésh turpin: dh'ay esht i biri;
fole dhĭak, dhĭak: Zoti te ka ñuhar

289

dhé uratat t'i ka malhekuar.
Tere naten mé grate ben buïa,
ne menghés vïén kendon aléluïa,
dhé i vété kores Shen-Marise
nuk t'i falésh: é shikon ne sise.
Nene çipét é menges ké futur
thiken, te vraç Krishtin q'eshte ngritur
dhé na therét: «Éïani né mua:
«Duhi te ghithe dhé une t'ïu dua,
»Kuptoni ç'ïu thote Unghilhi,
»sé te ghithe velhézere pilhi,
»dhé velhézer te rhoni te vdisni:
»Keshtu kure, kure nuk humbisni;
»sherbetoret pra kur i dergova
»neper bote, ghuhe u mesova
»qe Unghilhe — ku do qe te véne —
»t'a thone ne ghuhe qe te kéne»
dhé tine vïén, krimp i farmakosur,
— Malhekimi tent nuk ka te sosur —
hiqésh dzvare plot mé qélbesira
dhé vïén te shkélç fïalet me te mira!
Malhekimi, sa ké per te voïtur,
éndé ne qélh nuk te eshte shkroïtur,
sé çkembévé, o turp! Shen Marine
mé ñe kurve! Zot! Shih prifterine!!!
Mi kete dhé do te hiqésh dzvare;
ne funt do késh zili dhé gomare;
dhé kur te vdéç, Sketér' é hélmuar

dh' aĭo ĭashte te ka per te dhbuar.
S' te ngau ñéri, te mos ndotñe doren:
Peñda t'imé do t' te thyéĭ koken,
dhé te ben vent, nuk te bagetise,
Po ne ghiris brenda t' Historise.

„Nga **Albania**".

Hovi i Mirdits n' luft

Vĭén témifi é rhéth é rhéth épét zani;
top é pushk ushton mali kah kercasin;
dél baĭraku, vét nisét kapitani,
Ghémlé mlédhun nalt Mirdisit vikasin.

Si vétim ké do thirhét atĭé rani;
luftoĭn, shtyhén, dĭégin, prishin, vrasin,
hasmit fitimin t'a kéte Sulhtani,
per te kréĭt, é hiç per véhté, pelcasin.

O i namtum fort é fort per né kysméti!
dĭélm ma t'mir mrén s'i ka Shqyptaria,
é kurpak dobin s'ĭa u shéf vilaĭéti.

Aĭo lum fort é per ghithmon ushtria
cilhen mé than mun t'a bäĭn gairéti:
tok qi m'i dhé, ty t'qoshin ditt é mia.

Gairéti i Shqyptarvé n'luft

N̄i mé zémer é ñi mé goĭ flitshin
trimat é zamanit por kah qinrimi:
Zot Vilatit per mé i đal toborh ngitshin
mé gairét si te gosta te kazimi.

Mur i lidhun mé ghoks hasmin é pritshin,
grash é fmiĭsh larg mos t'i mérté trishtimi
é ghakut perzimé délhin é ritshin
déka qaf t'u ghité por ĭo zaptimi.

Praĭ sé qoft moti namin s'i u harhoĭn
é por si ltér vorhét u nérohén
é pléqnia nipnis kan ku kalhdzoĭn.

Médét per né! Dĭélmnia kur shterngohén
luft per hasm é sa ma fort t' qinroĭn!
ma fort hasmit mé vilat i poshtrohén.

Trimi i ri

Nene nem uraten,
sé s' munt t'i duroñ,
falmeze dhé shpaten,
Turqte t'i shkurtoñ.
Shtyran' é pa bése,
kombine barbar,
arth koha mos ľése
I ligu kusar.
Qenat é merzitur,
halhdupet é liq,
na bene te shitur
dhé na thone miq.
Arth koha te shuhét,
te mos mbétét me,
Turku te mos quhét,
te mos kéte ze.
Skandér béu u-ngrit
po na prét ne pylh,

291

Shqipetari u-ndrit,
ne balhe ka ylh.
Mé shpatene nghéshur
mé armet qe pat,
Po prét duké qéshur
te dérdhét pshat me pshat.
Shokete me shkuan,
Nene s' munt te rhi
zembra po me luan,
per ñe trimeri.
Ne malét do te shkoñ,
do te dal andart,
s'dua me te rhoñ,
do te hyñ ne ziart.
Me mire lé te vdés,
sé sa te rhoñ rop,
N̄e ore dhé kendés
te ĭém véte zot.
Kau re zghédhé rhi,
gomarit samare,
amaĭt mbaĭne flori,
keshtu ĭane ndare.

Spiro S. Garo.

BKSH

Politika é sotmé

Shum i mvroïtur dukét
qélh'i Shqiperise sot,
kundre Ghilhdizit, Europes,
punerat po i véne kot.
Kete te mvroïtur qe shohim,
pa ghemim, rhufé, pa shi,
nuke na ka per te lene,
po te benémi gati.
Véç sé arm'é Shqipetarit
é nuke tïater ne Balhkan
kesaï politiké fundin
munt t'i ïap', oré Sulhtan.
Ay munt t'i hapñe plage,
te medha Turqise sot,
édhé fınt *politiqise,*
qe Europa s'é ben dot.
Sot arth dita, Shqipetáre,

BKSH

292

per autonomi te plotte,
Hamitite ca préĭ ĭuvé
lé te véne é t i thone:
«Ia i ĭép autonomine,
Shqiperise kete dite,
Ia sé po m'arme ne dore
te kémi per te ndziére syte».
Mos ĭu trempni nga fuqite,
as nga ghithe ushterite,
qe po sĭélh ne Shqiperi,
sé ĭuvé ĭini te pĭélhe
te mposhtni ç'do trimeri.
Rhotulhe soĭé Hamiti
me te shumet Shqipetare,
ata ĭétene ne dore,
Po te duane ĭa kane.
Ata ne lufte ĭa ndéruan,
flamurat, armet é Turqise;
ne kete t· funtmén kohe,
mé prishĭéne te Gréqise.
Édhé per pagim te ghakut,
qe dérdhne kaqe Shqipetare,
te dréĭta po i ĭép Shqahut,
Shqiperine per te ndare!
Po mérni armet édhé dilni,
per shpetimn'é memedhéut,
ne koke Turqis'i bini,
ne ĭini biit' é Skendér-Béut.

Hamitit, atiĭ halhdupit,
i ĭépni te kupetoñe,
qe do mos lini shtepine
shqéhte t'i a u copetoïne.

[Ngaï „Albania"]. **N. D. N.**

Vorhi i Skandér bégut

(N' kish t' Shen-Kolhit n' Lésh.)

Pius est patriae facta referre labor
Ovidius.

Ktu Skandér bégun, ktu é kan vorhué,
t' parin é luftarvét, zotin é Shqipnis,
ktu é kan vorhu At qi pat shitué
n'ñizét-é-dy lufta ushterit é Turqnis.

Ktu asht vorhi i Tiĭ, é sa mot kalué
prép nuk i asht sosun fama é trimnis;
sé as ñi hér bota s'mundét mé i harhué
t'Skandér-bég Shqiptarit tréghiét é ushtris:

Kur nuk vdés burhi, se atiĭ i nritun
i qinron fama, é mé nér émnohét
dér sa hyt, hana é diélhi kan mé shnritun.

Artht pra ñi dit, é mé shkrolha t'arit,

sipri kti vorhit t'nérum te shkrohét:
«Ky asht vorhi i t' madhit Skandér-bég
[Shqiptarit».

N' Lésh (Shqipni) ne 12 Mars 1896.
Ngaĭ [,,Albania''] **F. S.**

AGO MAR GÉGA
Kang é Mirdites

Ago Mar Géga mé mushke t'bardhe
Traco Ghaléshit po m'i çon fĭale,
Po m'i çon fĭale: lark keti vénni!
Mos m'a prékish mushken pri fréni!
Sé m'i boĭ bé sé a mushka émi,
Po m'i boĭ bé ne dashi mé pléq,
Pasha Zotin mé mu dahéna kéq,
Dahéna kéq sé ĭam Mirdit!
S'ĭam i Zadrimes mé u-grabit,
Ĭam i Mirdites qi m'i ap martine.
Ti martin me qofsh i békuvé,
Mikun é véftén ti qi m'a paguvé!
Ti martin me qofsh i shkrét!
Sé si m'i hangré disa fishék?

Prêi Popullhit.

Pelhazget-Shqipetaret

Ishté ñe dite
qe Pelhazghite
posi ñe drite
mbuluan dhéne!
dualh ng' Asia
si mizeria
dhé mé ania
é hodhe déne.

Pas pake hére,
duke perzĭére,
ca mé te tĭêre
bene Élinet;
dhé duké ndare
syrésh ñé fare,
si ka te nghare,
beri Lhatinet.

BKSH

294

Édhé te tĭéret,
é me te ndĭéret,
te paperzĭéret,
Pélhazghiñ mbéne;
Maqédhoniñte,
é Iliriñte,
é Molhosiñte,
ghith' ata qéne.

Dhé ata ĭane
prinderte tane,
pastaĭ na thane
na Shqipetare;
mundim te thémi
né ata ĭémi,
ate ghak kémi,
si dhé shtypare.

Thot' Hérodhoti,
ne Tomor Zoti
shtepi qemoti
kishté Dhodhone;
eshte m'é vĭéter
ngaha ç' do tĭéter,
shume me téper,
kĭo ghuha ĭone.

Né kurdohére

burha te ndïére
édhé te vlére
ïémi tréguar;
mé Grékerine,
dhé mé Pérsine,
mé ghith Asine,
kémi leftuar.

Mé Léken vame,
muntme Darane,
daten i dhame
ghithe Asise;
burh' u-deftyém,
te ghith' i thyém,
permbys é kthyém
fron' é Pérsise.

Te tere dhéne,
dén' é stéréne,
sa kombë qéne
ne kemb'i vume;
dhé mbréteruam
kudo qe shkuam,
tékdo leftuam,
vendin é zume.

....

Mé Pirhon vame
Romes i rame,

Lhatint' i vrame
é i tméruam;
mé Skandérbéne
Turqvé sa qéne
u dhame dhéne,
édhé i dhbuam.

Kush i goditi
posi pétriti,
é i cfiliti
Turqit, barbaret?
Bota s' kudzonté,
qe t'u qendronté,
po kush leftonté?
— Né Shqipetaret.

Pastaï u-ndruam,
sé s'kupetuam,
dhé nuk é çquam
te miren tone;
ghakne per bote
é dérthme kote,
ñéri ç'te thote?
— nuk' ishté thene!

Mbaïtme Turqine,
nghalhme Gréqine,
ndihm' Italine,

po **Shqiperine**?
Psé s' u-munduam?
Per ke leftuam?
Névé ç' fituam?
Ç' kémi tanine?

N. H. F.

Viérsha

Bilbilete zune é kendoïne
sé vêra é bukure na afroï,
lisate zun' é po ghélberoïne,
dimeri ftohte iku é shkoï.

Dushku ne vatere me nuke diék,
robéne é bardhe dhéu é zvésh,
qenghi i bukure délén po ndiék,
édhé bota ghithe zuri é qésh.

Kudo shtihé syne, lulê shikon,
bréghé dhé malé ghithe ghélberoïne,
qyqia ne pylhé zu é kendon,
dhé zoqte ghith'émbel lighiroïne.

Tufét é dhenvé lire leshuare,
ne fushat é ghéra, véshur mé bar,

296

kulhosin bukur, lozin gezuare,
duké pire dh'uïen qi ndrit si ar.

Nen'hién é ghére te lisit véshur
bariu eshe shtire dh'émbel flé,
dh'é dashur'é ti mé buze te qéshur
dhé mé sy te shkruar'rhi dh'é vé ré.

Zéfiret nd'ére duké kryqezuar
lulévé bukura ïu apin ére,
flytra é shpéhte dhé krahe-shkruar
duké flyteruar mi to do t'bïére.

Oh! sa é bukure eshte véra!
Sa paskerka hié édhé shié!
Zot! i békuar qofsh nga éra,
qe, per né, mbi dhét é bié.

Th. Abrami.

BKSH

Ne Vivlheze É Vyéré

Muarme ngaï velhézerit é Italise ñe vivlheze te vyére shkruare nga Zoti Cosma Sérémbé.

Keïo vivlheze deftén ñe fïale qe u mbaït ne ñe mbledhïé (konferince) per qark ndzenesvét Italiane, per Aléksandrin' é Math, qe u quaït Maqédhon.

Mé qene-qe fïalete, te cilate sïélhine per deftésen' é komberise te trimite tone, ïane per te mbésuare, édhé ca mee shume, kur vine nga velhézerite tane ngaï Italia, cilete nuku largohéne nga lufta kombiare, bésoïme qe duhéte t' i perndaïme nde kendoñesite tene dyké kthyé te ne ghuhene tene, ashtu sikundre u deghuane, édhé si u pritne mire nga velhé-

297

zerite tane, dïélmuria é Universitatése Italiané.

Aléksandri i Madhi Shqipetari,

Velhézer,

Névé Shqipetarete ïémi rhoƀet'é Turqvét; ïémi ne veshtire te humbasime kombesine nga Iésuitet édhé nga kombét é Balhkanite; p'andaï duhéte te nisime luften mé pende, luften é shénteruare, te cilene t'é mbaroïme mé kordhe. Vertét, mé kordhe, ashtu sikunder tha, dyké vdékure si burhe Marko Boçari, ay Garibald Shqipetar: *As ñe lhauz nuku keput zindjirate é ti per véç mé ghakn'é biïvét vét!*

Une nis separi te fitoñ per te ghorene timé memedhéé, ñe nga mee te medhéñte ñérese te kohese vïétere, édhé kete é beñ nuku per levdate kombiaré, po per te fitu re é vertéta.

I madhi Maqédhon ishté sulm' é perparimïése i zghédhure qe per para, ay beri te levizine kombéte édhé ñerezia te velhézerohéne é te véne perpara. *Aléksandri Humboldt* tha: «évatua é Aléksandrite nde Asi duhéte numuruare si ne évature mé dituri». *Viktor Hugo* nuku duron pa thene dhé ay: «Aléksandri beri

per Asine mé kordhe. Ate qe beri Kolhumbi per Amériken mé bussolen; édhé ñéri édhé tïatri zbuluane ñe bote te réê».

Ky i math ñéri nuku ishté nga ghindïa slhavé si thone ca, as Grék, si bésoïne mee te shumete, po ishté Shqipetar a Alhbanéz.

Qe nuk ishté slhav eshte léhte per te deftyére, sé ay populh ardhi nde Maqédhoni pas prishïése Mbréterise Bizandevét, édhé slhavete u-gelhtitne shpéto. Keto thote Élisse Réklhus nde Dhéshkroñen é ti te perghitheçmé:

«Perpara rhudhïése barbarevé, Shqipetarete kishine zene ghithe viséte é Sinisise Balhkanite ghér nde Dune, pastaï i shtenguane édhé visét é Shqiperïse vïétere i zune Serbete dhé Bulhgarete».

Zoti Koehler thote: «Eshte provuare sé Maqédhonia é Filippite édhé Aléksandrite math nuku ka as ñe lidhïé mé Gréqine. Illirianet, Épirotet, édhé Traçete benine ñe familié mïaft te panghare mé kombine Grék. As mé ñe fare fïalé, ata nuku mund te méréne ñe mé Slhavete, as mé Grékete sikundere duane te thone ca. Vendesit é Maqédhonise ishine nga ñe familię é cila kish zene Sinisin'ę

 298

Balhkanit ghér sa nghau rhudhïa Éléne, édhé ngaï aïo ghindïe ïane Shqipetaret é sotme».

Vertét Slhavete magroséne sé ata pualhe Aléksandrine, po prinçi Muntenégrén Mirko Pétro ïa sé qysh i thote Shqipetarite Karlho Groppés: «Kini bése, o niprit te Pirhos, te Aléksandrit, te Boçarit, te Skendérbégut. édhé kini shprése mbe shorten é memedhése tuaï».

I madhi Maqédhon nuku ish Grék.

Dhimosthéni kur foli per Filippne a per te birh'é tiï Aléksandre, i quanté barbare, dométhene te huaï. Édhé qe ne tribune ghemonté dhé theristé: «Si nuk é ç déroni ïy kete Filipp? Ay nuk vétem qe s'eshte Grék, po as ghe nuk ka Grék me véhté te tiï; édhé as ñe barbar nuku dél nga ghak i ndérçme, Maqédhonian i ndyre dale nga vendé, nga te cilate nuku mund te dale as ñe sklhav si duhéte».

Filippi nuku kish te dréte nde psifo te mblédhïése anfizionese, ne te cilene ishine ghithe Grékere, édhé véteme mé shume te perpïékure mundi te tyñe.

Nde ïétem é Aratose Sicionit bere nga Plhutarku kendoïme, qe ky burhe pat

dhbuare garnizonate Maqédhone ngaï A-krokorinthi. Istoriskroñesi ka shtuare shume ne kete lufte; édhé nga vête fïale é tyrë kupetohéte qe nuku leftuane kundre Grékervé tïére, po kundre te huaïvé. I quaïturi Aléksandri benté ndryshim nde més te Grékervét édhé te ñérezvét tiï. Pas luftese nde Granike, i madhi Maqédhon dergoï 300 véta nde Athine mé kete te shkruare: «Aléksandri i bir' i Filippit meñe mé memedhétaret é tii, édhé mé Grékete shpuri Lhaqédhémonete édhé mori keto arme nga Asiatet.

Aristotéli deftén qe i madhi zapetoñese nuku dinté te flase mire Gréqisht, édhé mee shume me ghuhen é dhéut tii kuvendonté nde é pyésté ñeri per ghekafs . Nde Q. Kurzio kendoïme, qe ñe dit Aléksandri qertoï kéq Filhothéne sé u foli Gréqisht memedhétarevét tiï. Kendoïme éndé nde ate istori, atehéré kur Filhota ish denuare, Aléksandri kish thene, qe ay te flase mé ghuhen é vendite, qe te mprohéte nga Maqédhonete, te cilete do t'é denoñnine. Filhota qenké perghighure, qe ay desheron te flase Gréqisht, qe t' é marene vésh édhé Gréket é tiï.

Plhutarku deftén, qe atehére kur A-

299

lèksandri ardhi ne zenke mé Klitone, thiri me arme ushtaret é tiĭ me ghuhene Maqédhonishté; pune qe deftéñté ñe sheñe é ndo ñe veshtiriĭé; sé Maqédhonete nde ushtri perdornine te flasine ghuhen e vét, ateheré véteme, kur ish ndo ñe veshtiriĭé. (Périkol).

Per Thuqidhidhe, Gréqia mbarohéshé qhér nde Nafpakte.

Omiri nga héra quan pélhazge zoñen é Dodones, édhé Hirodhoti vertéton qe Pélhazgete nuku ishine Grékere, édhé kaq' esht' é vertéte, sa ata qe dinine tere dhialéktate gerqishté, nuku kupetonine ghuhen é Pélhazgevé a Épirotevé. Édhé kur Maqédhonete kishino ñe ghuhe mé Épirotete, si thone ghith istorishkroñesit é vĭètere, Érodhoti qe nuku dinté ghuhene te Épirotevé, nuku dinté as te Maqédhonevé.

. Çinulkua me ñe nga te shkroĭturat é tiĭa perdori fĭale lhatine. Ulpiani kur é stengon, ay thote qe éndé shkroñesit é vĭétere perdornine fĭale pérsishté, édhé do te deftéñe kete prapoñe dyké thene: «Noh Athiniéne, cilete, mé qene nde punera mé Maqédhonete, shume hére perdornine fĭale pé te 'tyréte».

Qe ketu dél, sé ghuha Gerghishté ishté tïatere ngaï aïo é Shqipetarevét, ashtu si édhé Pérsianévét.

Dhimadhi kur ra nde merzitïé te Antipatros, shkroïti né Pérdhika: «Eani t'i ndihime Gréqise édhé Maqédhonise, mshéture me ñe stap». Po te ishté Maqédhonia ñe pïése pé te Gréqise, Dimadhi nuku do te flisté ashtu.

Nde Hirodhot ghéndéte shkruare: «Anese Maqédhonise ghéndéne te ndéñura pé Grékevé, po Maqédhonia eshte é ndeñure pé ñe komb nga tïatere faré». Thone ca, qe Aléksandri i math qé Grék, mé qene-qe solhi nde Mréteri te tii qytéterine Éléne. Atyrévé u perghighémi «Ne eshte sé Aléksandri ishté Grék sé solhi nde vend te tii qytéterine Gerqishté, atehére édhé Pétrua i math, ata i Rusevé, qe solhi nde vend te tii qytéterine Frenghishté ishté Freng, édhé nuke Rus».

Pas luftese, qe ube nde Isso, Aléksandri nuku ndoqi Darine, po vaïti te fitoñe Féniçien, qe t'u prése Pérsanevét udhene nde-per ćét, édhé ç'do tïatere lidhïé, qe mund te kishine mé Grékete. Dométhene Maqédhonet kishine frike nga ç'do lidhïé qe mund te kishté Gréqia

300

mé Pérsine? apo nuku dinté armiqesin' é vïétere, te cilene kishine niprit'é Léonidhes kundre Ksérksit?

Grékete armiqesonine Pérsete, po shume mee shume Maqédhonete; sé ata ishine te buaïe, mee fqiñe, édhé mee te tméruare. Ne leftuane Grékete dore per doré mé Maqédhonete, kete é bene sé ishine te shtrenguare mé force. Laqédhémonete é deftyéne faqézaï, édhé nde pléqesit'é tyré édhé nde luftat é medha (édhé kutu u deftyé kral'i tyré Aghidha) nde planét é Aléksandrite.

Spartiatet é shikonine qe Aléksandri, mé qen'i huaïe, fitimét é tiï do te sïélhene prishïén é afermé te Gréqise.

Qe Maqédhonia nuku kish as ghe mé Gréqine dukéte édhé nga keto:

Filippi i' V-ti kur u-mund afer Cinoqéfalhese, Romanete dbuane mproñesit Maqédhonete nga qytétét é Grékervé, dyké mblédhure kralerin' é tyré véteme nde Maqédhoni. Konsolhozi fitimetar i deftén Grékete te dlire nga zghédha é Maqédhonevé.

Dométhene, kur Maqédhonia ishté fitimetaré é Gréqise, ata nuku ishine ghithe ñe populh. Pérséu mori ndihma kun-

dre Romanevé nga Épirotet é Illiriñte édhé nga ca qytété te Gréqise, po umund.

Mundesi mundoĭ kéq édhé Illiriñte, édhė Épirotete, po mee shume mundoĭ Grékete, sé i dhane ndihme Pérséut. Romanet kupetuane qe t'u n ihine Illiriñte édhé Épirotete Maqédhonevé, mé qene péĭ ati ghaku dhé asaĭ ghuhé, po nuku kupetuane persė t'u ndihine Grêkete Maqêdhonevé, cilete ishine aqé te larkme nde ghak, nde ghuh'é nde intérésé.

Qe Maqédhonete ĭane te tĭére nga ghindĭ'é Grékevé u deftyé dhé nde luften'é fundite te Gréko-Turqise. Maqédhonete nuku véteme qe nuk'u deftyéne miqt'é Grékervé, po ca mee shume, mé haruare armiqesine é tiranevé muare armete per te mproĭture Turkune, véteme qe te mos épéne nghiture nde kralerin'é Gréqise.

Golhdishmit nis te XV-tene kryé nde istori'é Grékervé mé keto fĭale: «Te kthénémi tani nde Gréqi. . . . . .

. . . .

Po édhé te léme ghithe provat é Istorise, nde vençime ré mire keta te dy popułhe, ndemend ñihéte i madhi ndry-

301

shim ne més te tyré. Pas te thenet é mee te diturevét udhetare édhé Oriéntaliste, fytyra a te pamete e Grêkévé, eshte mé ghitheséï ndryshé ngaï é Maqédhonevé. Ata ndroïne nde te beret é kokese, édhé keïo ndih shume mbe haraktir'é ketyrévé dy lhauzevé.

Maqédhonete ïane te urt' é te mire. Grékete ïane te shpéïte si macia, édhé tundéne andéï ketéï.

Maqédhonete kane sy te medha dhé te préra si baïamé; Gréket' i kane te vogela dhé te rhnmbulhakta. Te paret i kane mustaqét é déndura dhé mbe rhadhe, te dytete ngriture si pe te dïalhïte.

Po eshte shume ge t'i numuroïme ñe nga ñe ndryshimne qe kane nde més te ketyré dy populhevé p'andaï mbaroïme: «*Aléksandri nuku qé Slhav, nuku qé Grék, po qé Maqédonian*».

Po cili lhauz, nde kohe te sormé dél nga Maqédhonete? Eshte lhauzi *Shqipetar*, i cili qéndron nde Maqédhoni, Épir, dhé Illiri.

Straboni, me ne fund, shkruan, kur qé fïala per lhauzet nga Maqédhonia, sé ca ngaï ata flisnine dy faresh ghuhera, ghugene Maqédhonishté, édhé ghuhene

Gréqishté, édhé qe shume quaïne Maqédhonide, ñe vend qe nghatéte ghér nde Korfuz. É hé sïélhine deftése, qe te ghithe flasine ñe ghuhe édhé kane ate rhobé».

Plhutarku deftén qe, Aléksandri ish lindure me te ghashtene dite te Iulit, te ciline Maqédhonianete é quanin «*loos*», édhé duhéte te thomi, qe kete émere mé pak te kembyére, é perdorine t'ï thone éndé sot Shqipetarete, te cilet' ï thone *Loonar*, deméthene Iulie.

Tani qe hyme nde filholhoghi, te mbahéme pak: Émeri Maqédonia apo *Maqédhonia* (si duhéte folure) eshte ñe fïale Shqip, qe deftén *dhene mé thike* «*Mahéré-dheneïa*». Pïésa mee é madhé é Maqédhonise quhéshé *Emadhïa*. Emadhïa, eshte ñe fïale shqip qe deftén-«Emadhïa». *Elumea* ishté ñe vend i ghate, i bégaçme nde Maqédhoni; shqip *é-lumïa* deftén: «farmira, é bégaçmïa». *Péle* ishté gytéti nde te ciline léu Aléksandri; afere keti qytéti ishine mé-te-vertét Hérghélét é kuaïvét: *péle* shqip deftén «kale». *Véréa* ishté qytét i Maqédhonise aïy mee i bégaçme nde vérate. Véréa, shqip deftén *bégati nde vére*. E-

302

dhésse ishté aïy m'i ndézuri qytèt i Maqèdhonise. Ketu kishine çpuare èdhè Filippne; *Edhésta* shqip deftèn *Edhézura, éndézura, trumbulhsiria.* Bora ishtè ñe mal nde Maqèdhoni, i vètemi, cili mbantè *Bore, dbore, dhbore* per ïète; Maqèdhonete i thoshinè *Qéte,* lèsn' è kalite, nèvè è kèmi fïalete *Qesçéte (kershéte) Keshqéte,* dykè shkurtuare-*Qéte.* Ushtaret Maqèdhone kishine *shíshe* te ghata 14 kembè, èdhè kur shkonine i hiqnin zvare. Ata *shishér* i quanin «Sarhisse». Nèvè shqip kèmi fïalene *saris* (zvaros). Ata qe mblohèshin (zihèshin per te martuare) prisnine me dy mè kordhe, ñe buke Shqipetaret èdhè sot è ruaïn ate zakon èdhè nga ndo ñère thyèïne mè do e ñe fare kulaçé.

Monèdha è Pèrsèut kishtè sheñe ñe shqipoñe èdhè u-deftyè qe simbolhu shqipetar nga hèra ka qene shqipoña. Pèrsèu kur vuri ne monèdhe te tiï kete fytyre, dèshe qe te ngrère ndïèmene kombiarè te Maqèdhonevèt, Épirotevèt èdhè Illiriñvèt, te cilete ishine te qoïture Shqipetare.

Rheña, sè qe nga vïèn ky èmere ghèndète, ne kete te nghare: Me ñe dit, te

medhéñte, a Krèrete è ushtarise Épirote, vatne t'i beïne levdate, kralite tyrè Pirhos, per shpètesiren pè shqipoñè mè te cilene u-dèrth kundre armiqvèt. Atehère krali u perghigh, qe ay duhèshè te beñe ashtu sè, ushturet ïane *shqipoña*, dhè quhène **Shqiptare.** Kur deghuane ushtaret, è muarme kete èmere, i cili, mee pastaï, u perhap me tere botene.

Lhauzète ngaï Shqiperia mbaïne, ghèr me sot, ñe fare valhèè shume te bukure, è cila deftèn te bariturit è te loïturat è ushterise Alèksandrite.

Kaloresit Albanéze, kur u dhane ndihme Vènècianevè, te cilete mee pastaï leftuane nene urdherim te meshumevè lhauzere, arhine te quhène Maqèdhone. Pastaï, kur Fèrdinandi I ndrèqi perseri ushtrin è tii, Shqipetarete bene dy *réghiménté*, te cilate i quaïtne «*Real Maçédone*».

Kuïtoñ kete èmere, qe te sïèlh nder ment pèrioden ate mee te perndritshmèn te pàtridhes 'tyrè, nde te cilene mè aqè madheri u-ngrit fytyra è Alèksandrit math. Édhé Ghéorghi Kastrioti, *Epirotarum rex et Maçedoniae* Kral i Épirit édhé i Maqédhonise, i cili u qua nga Turqit

Aléksandr'i math, pas émerit ati mee te madhit memedhétarit tiĭ; édhé pas Puqévilit, *i fundmi burh' i Maqédhonise.* Ghéorghi Kastrioti, thom, kur shkroïti ndé Princ'i Tarantit per Shqipetaret' é tiĭ, thoshté: «Ti nuku ñéh Shqipetaret' é miĭ; néaé dalime nga Épirotete, te cilete lintne Pirhone mundesin é Romanevé; névé dalime nga Maqédhonete, te cilete ndzuare Aléksandrine mundesin é Indïése».

Kordha é Skendérbégut, é cila ghéndéte nde Viéne (Béç), ñe pune é-bukure, é..hé qe ska te nghare, mee fort nde doren é saĭ, ku eshte ñe koke, qe deftén ñe ciap, pé trundji lare mé ar. An'é poshtemé qéndisure mé ñe qenar, me te cilene ĭane shkruare!

In: Pe: Ra: To: Re: Bt: édhé deftén: *Jesus Nazarenus, Prinçipi Emadhiae, Regi Albaniae, Terrori Osmaniorum, Reg Epiri, Benidicat.*

Shume nga visét'é Shqipetaret é véndosure nd' Itali ĭémi nga visêt'é Maqédhonise, édhé arthme ketu nene Markone nga Madhĭa, a Markone nga Maqédhonia, a, si thohéshé, Siñoru nga pésedhĭéte kastélét.

Nde Harten'é **Gérardo Mérkatorit** shtypure nde Amstérndam me 1613, qhéïme: «Maqédhonia kupetosté shume kombé... shume édhé te bukura qytété Maqédhonia, nde més te tyré eshte édhé *Kroïa* é.t.ï.». Tashi, duhéte te mos haroïme, sé *Kroïa* ishté qytéti, nde te cilen ulind Skendérbégu, édhé ata mee trimat'é luftaret'é Shqiperise. Po, kur qe me 1613 Kroïa quhéshé qytét' i Maqédhonise, eshte vertét sé ghér atehéré Shqiperia ishté ñe me Maqédhonine.

Po dhé shume te ndriture shkroñetore te riñ ïane mé mendïéne, qe Aléksandri i math ishté Shqipetar. Shkoïme mbi *Hahne*, *Eléna Ghikene*, *Dorsan*, *Kamardhen*, *De Raden*, édhé te tïére; marime pak: **Felix Julien**, i cili shkroï: «Mbe tere koherat Shqiperia mbéti dhéu i trimavé. Omiri ghéti ñe *Aqile*, Gréqia ñe *Aléksandre*, Papa Eughénié i IV ñe *Skendérbég*».

Zoti de Vogûe kur foli per luftene Gréko-turk me 1897 shkroï nde «Figaro»: «Pas mendïéne timé, *Shqipetarete* do te beïne te rhendoñe péshi atïé ku do te ïapine ndihme. Mé shume faresh émera ay i çuditur ushtar mbéti nga héra ghith'

304

ay mé ushtarë é vïétere. *Shqipetari* eshte Epiroti i Pirhos; Aléksandri é shpuri ghér ne fund te Asise. Ay eshte *arnauti* i Méhmét Aliut, i Ibraim pashes; Ay dha nde 'ta Mbréterine othomané, pa pature névoïen é ndihmes Europese».

Ugo Toskolo, kur foli per Shqipetaret thote: «Dukéte, qe ngaï ata ishine ndeper argonaftete, te cilete nga ñe vend nuk larg briñese Shqiperise, shkuane me te paren' udhemarïe déti te Gréqise. Biït'é atyré te vïétervé kudzimetare ghéndéne nde hovn'é Troïese, ndeper ushtrin é Aqilétit; édhé nene Pirhon ïu dérdhe mbréterise Romanevé. Ghith' ata nene Filıpne rhembyéne lirin'é Gréqise, édhé nenezuane mé Aléksandrine mee te madhéne pïése te botese».

Edné **Birhoni** kishté bése sé Aléksandri ishté Shqipetar, si deftéhéte nga keto vïérsha:

«O dhéé i Shqiperise, ku ulind Iskandéri, i cili mé krahum é tiï i perndau armiket é.t.ï...».

Pastaï nde *notice* shkruan: Iskander

eshte émere Turku, i cili déftén Alé-ksandri».

Béson sé kam te dréite kur thom qe Skendérbég eshte memedhétar mé Aléksandrin, i cili u pualhe nde Pélle nde Maqédhoni;

Shoke, u ïam nene barhe per miredashïéne, mé te cilene me deghuate, édhé u lutéme te mos haroni, sé Shqipetarete ïane ne komb i nohure, édh' u fton te therisni mé mua:

«Vdékïé Turqvéte! Rofte ngritïa Shqipetare! Rofte liria».

Kosma Serembe.
Shqiperuare nga Rumenishtia
préi
V. A. DODANIT.

BKSH

305

TE THENA

1 — Me mire te dish sé sa te késh ;
Pome mire ém te dish ém te késh.
2 — Kush duron, trashegon
3 — Kush ndziton harin mé shpét dhé vété me lark.
4 — Ne mos ké pune dil *shahit*
5 — Ne mos ké *borç* béhu *qéfil.*
6 — Ne mos ké koke ké kembe.
7 — Hapi syte sé t'i hapin.
8 — Dĭémte hane molhet, Pléqvét u mpién dhembet.
9 — Qéni léh ulku ben punen.
10 — Ne mos di mos fo'e.
11 — Dardha bishtin prapa é ka.
12 — Degho shum'é fole pak.
13 — Rhuaĭu te te rhuañe Pérendia.

BKSH

14 — Kush hyn né krundét é hane dérhat.
15 — Ghaku uľe s'behét.
16 — Nuku kendon Bilbili kur i vé galen né kuvli.
17 — Stomna s' vété nga héré pér uľe.
18 — N̄é hére hyri prifti mé thés.
19 — Loiti Prifti nga *bélaia*.
20 — Kush u doq nga pilafi i fryn dhé kosit.
21 — Ngré kemben t'i vésh gojden.
22 — Ghéti téndjérľa kapakne.
23 — Rhip i kuq i Korçes.
24 — Ghuha koska s'ka é koska thyén.
25 — Zéri bén Muziken.
26 — Zuri Pérendine mé dore.
27 Ne mos do té korésh mblith urof.
28 — Nuku ben ç'do mize mľalte.
29 — Ka muri véshe.
30 — Nuku mérét kalaïa mé pordhe.
31 — *Inati* eshte dem i shtepise.
32 — Kush lot kémbet lot dhé dhembet.
33 — Shtrihi kembet sa té arhin plavi.
34 — I rhane qésendite pas buzé.
35 — S' eshte vétem ñé gomar buze bardhe.
36 — I paa ftuhar ghén paa shtruar.
37 — Dardha nene dardhe do té bľére.

306

38 — Shikon rhushi rhushne.
39 Dhi'é zghébur bisht pérpĭéte.
40 — É dérdhi si lopa.
41 — Nuku sĭélh lumi gure nga héra.
42 — Hapi syte sé t'i hapin.
43 — Kush s'hap syte hap qésén.
44 — Tundén malét po nuk bién.
45 — N̄éra dore lan tĭatren, té dya *suratne.*
46 — Nuku bihét malit mé koke.
47 — U pa si miu né mĭélh.
48 — Gris ghin' arno peqine.
49 — Qéngh' i bute pii dy nena.
50 — Rha ghalpi ne lakruar.
51 — Lésh ghat'é mént shkurter.
52 — Qésh mé uĭen é kulhuar.
53 — Hipi kali té zotne.
54 Kur kémi kesi miq ç' o t' i duam armiqte.
55 — Miq mé fiq.
56 — S' çalon gomari nga véshi.
57 — Kry'é fale s'ka té share.
58 — Do te die dér'é Plases? !
59 — Ha pak é bli bridjak.
60 — Finghilh'i mbuluar.
61 — Si rhuar qéthur.
62 — Urit kungulhi zuri gardhe.

BKSH

63 — Béĭme mé *batht* pa me hith né lume.
64 — Kuito qéne beĭ *azér* (gati) shkopne.
65 — Ti dhé un'é fshati tére (sékrét i math).
66 — M'afer déra sé qilari.
67 — Si kofini pas té vĭéli.
68 — S' behét pusi mé ghilpera.
69 — Si do shtrosh ashtu do flésh
70 — Pa mos thene ñe nuku behén dy.
71 — Fĭala fĭalen do te ndzĭére.
72 — Do te korhe ku s'ka mbĭélhe.
73 — Thuaĭm mé ke vété te t' thém cili ĭé.
74 — Né mos i ép uĭe mos i ép as buke.
75 — Hiq'é mos é keput.
76 — S'mbahén dy kunguĭ nene sĭétulh.
77 — I mbluhan dhémbi.
78 — I ardhi uĭa ne vii.
79 — Uĭa qe flé eshte m'é félhe.
80 — Pas drun' é thate dighét dhé i ñomi.
81 — N̄e druh i shtrémber rezon tere seren.
82 — Si é bléva é shita.
83 — Ghysm' i dhéut si viç i Ndréut.
84 — Kal'i mire ñihét qe ne grajd.

85 — S' ngopét déti mé uĭe kurhe.
86 — Sot né mua néser né ty.
87 — Lyéĭé ı hoten te mos therése.
88 — Si ale né sy.
89 — Dit'é mire ñihét qe ne menghéz.
90 — Te mér ghak ne vétulh.
91 — Eshte grére mé thumb.
92 — Ku ka rhĭédhur do te pikoñe.
93 — Fshati dighét nusĭa krihét.
94 — Para é bardhe pér dite te zeza.
95 — Pás lufté shume trima dalen.
96 — Mĭéker, mĭéker pa kreher ghéndét.
97 — S' humbét para é lige.
98 — Pér'i holhe keputét shpét.
99 — Pa 'é po dhé qérozit s'i pelqén.
100 — Tine Zot, une Zot, lopete kush i kulhot ?
101 — Péshku né ghol uĭa ne zĭar.
102 — Paraĭa hap déren é parhaĭses (*djénétit*).
103 — Vethk'é floriñte ne vésh te dérit.
104 — Mote mot ñé motovilé.
105 — I rah barku me *bélah.*
106 — Capi mish, dhia mish.
107 — I bié kokes.
108 — Dĭal'i mire ç'é do ghene.
109 — Trimn'é vraĭ é mos é shaĭ.
110 — Mé ñe lulé s'behét véra (*béhari*).

111 — Shkoï vapa mé Gushtin.
112 — Lith ghishtin é dil né fshat.
113 Mbét mé goïe hapur.
114 — Era i solhi, éra i mori.
115 — I piél kendézi.
116 — Kush kerkon, lekure trashe eshte.
117 — Hidhét si kendézi né pléhe.
118 — Shkoïti mé kulaç perbré i.
119 — As ne thés as ne torbe.
120 — Pagoï si prifti.
121 — Une mé buke ti mé gure.
122 — S'eshte nga dita *Pashk'é Baïram*.
123 — Kur s'arin macia mishte i qélbét.
124 Boren é bardhe é permïérin qénte.
125 — U ndzine si zoqt' é korbit.
126 — E strengoi kepuca.
127 — Mé grure ne goïe.
128 — Si cilado shqére nvarét pas kemben'é saï.
129 — S'é mba véndin.
130 — Délïa ku kulhot atïé lé léshne.
131 — Per melçine thér kane.
132 — Ia mblodhi te dy kembet me ñe kepuce.
133 — I Zoti ndzïér kalen nga balta.
134 — Edh'uïa qe rhi meñe vénd qélbét.
135 — Korbi korbit s'ïa ndzié: syte.
136 — Uthulh'é forte prish énen te saï.

308

137 — Hidhi prapa krahevě.
138 Uĭku qimén ndron zakone nuku.
139 Bĭéri pragut te deghoñe déra.
140 — Cilene nuk é léé te vdése 'ste léé te rhosh.
141 — S' ka unde té hyñe nde Salhon.
142 — Edhé kau ka guhe te madhé po s' flét dot.
143 — Saa te rosh 'o deghosh.
144 — Mé te pyétur vétě né Stambolh.
145 — Nga druri behét kryqi, behét dhé lopata.
146 — Gun' é huaĭ s' te mban ngrote.
147 Çké ne dore s'eshte geñéshtre.
148 — Ia engri gruren.
149 — Ketu o te urte te hani ghen' é te marhit.
150 — Iu mbush kupa.
151 — Me keputét shpirti.
152 — I zu syte buka.
153 — *Ghynahu* gomar s'behét.
154 S'ĭam mur é s'kthéém.
155 — E piu kulhoten.
156 — Mee téper dit sé kuléç.
157 — Nuku shkél mbe dhéé.
158 — Te lan é te lyén.
159 — Nga féra dél trandafil.
160 — Frika i ruan vréshtat.

BKSH

161 — Zuri gomari ñé ľiépure.
162 — E lot kalen si te doĭé.
163 — Ku kendon pulia kendézi némitét.
164 — Vuri ñe fiq ne goĭe.
165 — Dĭalhi véte. (Véte dora).
166 — Me thiñi.—me shkuli.
167 — Ndzora nga dérhi ñe qimé.
168 — Si dial'i ñérkos.
169 — Pa ender q'u pré dhé nésermét lidhi ghishtin.
170 — Dalé nga dalé behét aguridhĭa mĭalte.
171 — Ku s'eshte macé lozin miñte.
172 — Iu be syri *baker*.
173 — M'ate krah te biésh.
174 — Mori syt'é kembet.
175 — Iu be qésĭa si kok' e udhres.
176 — I prét goĭa.
177 — Me grure ne goĭe.
178 — Kush vé doren ne mĭalte lepin ghishtrinte.
179 —Prit gomar té mbiĭñe barh
180 — Vdis pa te te dua.
181 — Perendiĭa duron po s'haron.
182 — Si kur i préva kthizen.
183 — Beĭme baba te te nghas.
184 — Ç' sĭélh *saati* nuk'é sĭélh moti
185 — I dolhi ne per unde.

309

186 — Velhazeria velhazeri qésïa ne més.
187 — Véri frén goïes.
188 — Mê litar te botes mos hyre ne pus.
189 — Ghéti qishe ku te falét.
190 — Kush ndan qan.
191 — Prish bucélén, beï kenaçé.
192 — Qéréç mé plithare.
193 — Ca mė kordhe ca mé pordhe.
194 — Qan si dialhi ne uïe.
195 — Ç' é do viçi urovne.
196 Kur s' ké shokne pyét shkopne.
197 Si maciïa mé mine.
198 — Levdo mushken hipe kalen.
199 — T' i dïét e mira kaut s'i haét mishte.
200 — S' ra shéqérï né uïe.
201 — Si pisqolh' Evghiti.
202 — Vere nd' uïe.
203 Ska ç t'i beñe gomarit i bïé samarit.
204 — Mban uïe mé shoshe.
205 — Çan drhasa, daulh' égrisur.
206 — I plasi pérdïa.
207 — Krip é Strages, ghiz'é Panaritit.
208 — Te lan é te lyén.
209 — Mé ñe fiale te mbrethén.
210 — Mbuloï balta balten.
211 - Geñéshtra pa kripe.

212 — Geñéshtra mé bisht.
213 — Mé sopate Dardhari, Elbasan pazar.
214 — Fisi eshte fis rigoni s'behét lis (Nidriotet).
215 — Era fryn détin é fĭala ñérine.
216 — Me mire ñe gharper ne ghii sé sa ñe armik ne tryése.
217 — Kush ka armiq nuk fléé.
218 — Aqe hére vété laghini ne kroĭ ghér sa çaét.
219 — Bark i math tru te voghel.
220 — Esht' é bégate aĭo shtepi qe ka nikoqirén' te urte.
221 — Keshilh'é te urtit vĭén mee shume sé ari.
222 — Barku eshte kusia qe ngroh kurmin.
223 — Do ñe-hére vĭén mee shume ñe copez hékuri sé ñe mal arii.
224 — Bréshka shan marodzen (kermbilhin, ligavécin).
225 — Ku ĭane dy kunata mbétét shtepia pa fshire.

ÑERA TIATRA

1

Semurét ñére ñe pianik sa mént vdès, Sheroñesit i shkruaïne te piñe nga ñe kupe uñe me ç' do ore. Ñéresit'é shtepise zune te qéshin.

— Per sé qéshni thot'i semuri, nuk'é dini sé ñériu ne ore te vdékiés duhéte te païtohéte mé armiqte?

2

— Me ç' muaïe flarine grate mee pak? pyésin ñe plak.

— Ne Shkurt (Fébruar) thote plaku, sé ky ka mee pak dite.

3

Kur nunosté ñe grua Prifti, é pyét: n'é do te afermin si vételiéne é saï, pas unghilhit.

— U, sa é dua! édhé ca me shume tani q'u largua.

4

Umvoth ñe portofélh nga djépi i ñe kokoné, édh'aïo, ate qe é bêsoï vïédharash é hoqi ne ghyq.

— Ku é di qe t'a mvodhe, pyét ghykatesi kokonen, mundéte te ra nga djêpi?

— E ndïéva kur hynté dore ñériu ne djép.

— Po psé nuk'é zuré?

— Mbêsova sé qé dora timé.

5

— Si ben ti qe barét pa palhton ne dimber?

— Si beñ? dridhém.

6

Nikolh, néser te me ngrésh qe ne mugesire pa plasur menghézi, sé kam pune.

— Fli paq, o im zot, s'ké per véç t'i biésh zilkes dhé viñ te te sqoñ.

7

Ñe zot kur do t' déltë nga shtepia i thote sherbetorit t'i fshiñe kepucet.

— O Zot, Z-roté do t'i ndotesh perseri, mir'i ké. Zoti i mbathi ashtu si u ndodhe, é lhé kur iku mori mé vétehé

3 V

klyçne é dolhapit bukese. Kur ardhi mbremanét i thote sherbetori·

— O Zot, po me lé tere diten pa ngrene, sé moré klyç'é bukese.

— S'ka ghekáfshe; néserét perseri do te te haéshé.

8

N̄e dĭale vinté nga shkolha dyké qare.

— Ç ké, i thote i ati, qe qan?

— Dhaskali me pyéti sa Pérendi ĭane.

— Po thuaĭi qe n̄e eshte.

— Un' i thashe pése édhé ghithe s'désh.

9

N̄e kursaç thiri ne gosti n̄e mik édhé é gostiti kaqé likç sa nuk u ngop faré. Pas mesalhes é pyét.

— Kur do te urdherosh te vish t'u gostit per-seri?

— Édhé tani ne daçi.

10

N̄e fshatarak i falture, hyn ne n̄e qishe dhé vété kundréĭt ku ishté zugrafisur **Dialhi**, édhé zu t'i falét é t'i bĭére métani.

— Mire bré, po dĭalhit i fálésh? i thone.

— Shéntet te ndĭéĭne dhé pa falure, po dĭalhe duhét t'é març mé te mir , thote.

11

Geñéshtra ish sherbetor me ñe sheroñes (Héqim) pé sysh.

— Tak, tak.

— Kush eshte?

— Une sherbetori, ka ardhur ñe i vérber te te shohe.

12

Pyésin ñe plak.

— Si beĭne kaqé bégati avokatet?

— Te ghith' ata q'i bléne, i shésine.

13

Kish vatur ñe dĭale né Bérbéri te qéthéte; shikon qe ñe konke rhi perpara 'ti; dhé pyét Bérbéren:

— É kuĭt eshte keĭo konke?

— Timĭa.

— Po ç' rhi keshtu dhé shikon mé kaqé kuĭdés?

— Godit nga ñ'ére, kur qéth ñéri dhé shpeton gersherka é i bié nga no ñe copke vésh, dhé é rhembén.

I ghori dĭa'e posa deghon kercét nga duart é bérbérit dhé iken i pa mbaruare.

BKSH

Ñe Sheroñes (Héqim) i mçuare shume, po kur shikonté te semuret as qe é kish mendĭén atĭé. Vatê ñe grua dhé i thote.

— Zoti sheroñes, une ĭam si é semure, dhé mee shume, u thom, qe sbeñ femiĭe. Ay mé mendiéne ghétke.

— Ashtu..... mire. Po ĭot' eme kish femiĭe? dhé po i shekon délh'é dores.

15

— Ném parate qe te hoĭta.

— S' kam, duro.

— Ném părate te thashe.

— S'kam te thashe, oéĭ qyqé.

— Te mcoñ une te késh.

— O!shpirtke, mesome shpéĭt sé me duhéne, te te ĭap édhé ty ato qe te kam. Ne do mbaĭ ato qe te kam dhé mém **Kusure.**

16

Lozin ñe Kristian mé ñe lahudi, dhé thone qe kuĭt t'i bĭére nder ment te thote nga ñe shént t'i ndzĭére ñeri tĭatrit nga ñe qimé.

— **Shen-Thanasi,** thote Kristiani, édhé ndzĭér ñe qimé nga mĭéker' é Iahudiut.

— **Abraami,** thote Iahudiu, dhé

ndzĭér ñeqimé nga mustaq' é Kristianit.

— **Pétré** dhé **Pavlhua**, dhé i çkul dy qimé.

— **Anania, Azaria, Misaél,** dhé i çkul tri qimé t'i Krishtérit, po mé kaqé forçe sa u zémerua Krishtiani édhé, qe te mbaroñe mee shpét, thiri:

— **20 miie martire,** édhé perfshin Iahudine mé te dy duarte ĭa çkuli mĭé-kerne.

17

Ishté ñe Némc morhaman dhé i thote ñe:

— Te dualhe morhat ne per rhobé.

— S'ĭane morha, ĭane pléshta, thote nga turpi.

— Morha ĭane, sé ĭa ku zbardhin.

— Iane pléshta pléq, te thiñure.

18

Dede-Ivani qé dĭal'i mire é i sĭélhe, po mé kokonate nuk dinté te silhéshé, vaté mé shendét.

Ñ'ére ishté thirure me ñe gosti, édhé i ati é mcon te silhéte mire, te flase mé rhadhe, dhé te levdoñe te zoñen é shte-pise. É hĕ ky perkuĭdését t'i beñe kom-pliménté Zoñese dhé i thote:

— Ah! Zoñe, ké ca syçka te voc-kela!...

— Budalhe! i thote shpéto, ñe mik mé ngadal, nuk é di qe gravė s'u pel-qén t'u thuash sy vogela?

Mire qe me thé thote Dédé-Io-vani, édhé dyké folure Zoñese, i thote:

— Ké dhé ñe unde te madhé!

— Mos bré thuaĭ te madhé!...

— A, a te shkurtet duhét. Ké dhé ñe trup te shkurtere!

19

Vrangalha i pa ngopure vaté ne ñe avokat t'a keshilhoñe per ñe pune. Kur hyri ne **ode** ghén ñe ngaster mé la-kruar me ñe pĭate, é rhembén dhé é gelhdit pa mblhaçiture·

Pas pak vĭén avokati dhé shikon q'i lipcét lakruari, therét sherbetorete dhé i pyét kush é engri lakrore? ata thone s'dine. Vrangalha behét i paa diture.

— Kush é éngri therét avokati per-seri, édhé qe te ghéñe kobashne thote:

— Kush é éngri sé é kisha lyér mə bar miñsh (farmak).

— Aĭaĭaĭ! une i ziu! lébétit Vranga-lha, un' é éngra une, qumesh shpéto, mos me lini te vdés ketu!

20

Pyésin ñe dĭale:

— Sa vĭéç ĭé?

— Kur ĭam mé nenen ĭam téte vĭét, kur ĭam mé babane ĭam dy-mbedhĭéte

21

— Kush nqrihéte ne menghés arhin larg.

— Po kush mér udhené te ékurte arhin mee larg.

22

Kostika dĭale pe 10 vĭéç, pyétet nga msoñesi ne Shkolhə:

— Kostike, po te késh pése molhe édhé ha dy, sa mbéténe?

— As ñe.

— Psé ashtu?

— Sé i ha Nikolhaqi (i velhaĭ m' i vogeli).

23

Kishté vature ñe udhetar né ñe Hotélh édhé porosit dĭalene qe t' é ngrére pa plasure menghézi, sé kishté pune te madhé. Né ate kamare qe flinté udhetari kishine héqure dhé te tĭ-re, ne més te tyrévé édhé ñe prift.

Nésermét ngrihéte dĭali qe mé nate dhé vété te ngrére udhetare pas porosine.

— Ngréu, Zoti lovançé.

A, a, s'polhaéti d'a ïivish.

Iovançu ngrihét mé vrap dhé nga qe ndzitoheshé shume kur mvishéte, ne vend te mvéshe rhobat é tiïa dhé kalhpaku' é tii, mér te huaïa dhé kamilhaqu'é ñe prifti qe ish n'ate ode, dhé ikene. Kur dél ne salhe (*çardhak*) dhé shikohét ne pasqyre thote :

— Sa buda'he dïale ! ne vend te me ngrére mua ka ngritur Priftine.

24

Mvodhi ï e ñéri ñe shqére, dhé é théri, é hengri, pas ca kohe vaïti te nunoséte dhé i deftéu nunite priftit, qe ka ngrene dhé ñe shqére te mvïédhure.

— Ece ïa paguaï i thote nuni.

— S'kam mé sé t'ïa paguañe édhé nuk me pikasi as néri.

— Do te pikaséte n'ate ïéte kur te nghalhéne te vdékurit.

— Po dhé shqéra do ngalhéte?

— Te ghitha.

— Ateheré, thote kusari, i thom méré shqérene te ghalhe.

25

Ñe i denosure per vdékïé, ne pyétïen é fundit q'i thane ç' kerkon te piïe. ay thote:

— Dua ñe kupe mé Béré pa shkumbe.
— Psé pa shkumbe i thote Kalhnia (călău).
— Sé shkumba sìélh te dhéɑmbura né koke.

26

N̄e mvïédharash kish mvïédhur ñe kałe édh'é shpune né *kadiu* t'a ghykoñe.
— Psé é mvodhé kalen? é pyêt kadiu.
— Ay me mvodhi, thote kusari.
— Si bré dérh te mvodhi?
— Une shkoña udhes, ñe kale rhinté nde més te udhese, déshña te shkon perpara ti, ménd me kapçoï' u kthyésh te shkoñ qe prapa, shtiri mé çkélme, édh' une ïu hodha t'a kaperdzéña per siper, po kali u trémp dhé mori kerpin dhé iku mé mua, keshtu nuk munda te zbrés.
— Leshonié thote kadiu, Alhahu t'a ghykoñe.

27

Ne més te Shoqerise.
— Huaïme tré qint franga.
— A, s'é beñ dot.
— Po ç' fare miqesi kémi?
— Ghér sod te mire, po ne te dhença hua do te zihémi édhé humbas dy

3·5

hére, po mee mire zihémi per miqesine édhé me mbétén parate, humbas véteme ñére.

28

N̄e Zoñe shtepréshe é ndzïrtė vérene véte nga béçi (qilari) mé mase, édhé ïa kish dhene sherbetorit ne qélqé mé numur. Sherbetori, lita'ush, i kishté pire tré kunguï, dhé é zoña é qértonté:

— Kush ka kobitur vére? nuk' te dhashe dïé dhiéte gunguï plot? ç' pandéhé ti zot sé harova?...

— Emadhé pune! thote Kosta sherbetori. Kesi shtepréshé si ty me k'enda te kém grua.

29

N̄e grua éshkuare humbi shprésen é martésit édhé kish taksur ñe unaze per ate qe t'ïa ghéñe é t'ïa shpïére.

30

Nde Ghérmani pé ca kohe na qé bere ñe Shoqeri pé ñéres qe te mos mundoine shume bagetine. Ne ate kohe dy Ghérmane shahéshin ñeri mé teïatrin, édhé qe té rhezoñe shume armikne: thote:

— Te mos ishña ne shoqeri qe mproïne

kafshate dotë te hiqña ñe shukréte (rapisma).

Ay tĭatri m'i shquar thote:

— E, une nuk'ĭam n'ate shoqeri, édhé ĭa mvéshi ñe te paqmé.

31

I thote Buĭari sherbetorit.

— Ece te na blésh spirta, po veshtro te ĭéne te mira te dĭégin, nuku vétem te kéne krére, po tĭ shekosh te ndizéne; deghové?

Pas pake kthénét sherbetori mé pléçkat.

— Iane te mira? é pyét Buĭari.

— Te mira faré; te ghitha i bera probe.

32

Ruanté ne uthe te Ghavatit Ago-Duli, te cilin ė kishne porositure te kthéñe ghithe udhetaret ne kulhe te benin *kaĭt téskéréte*. Shkon dhé ñe Iaudi ne més te udhetarevé, dhé Ago-Duli therét:

— Eĭ, a ké téskéré ti?

— Nuku kam.

— Aĭ shko, te kishé duhéshé t' é beñe *kaĭt*.

33

Ñe udhetar hyri ne trén te véĭe nde

 3/6

Paris, édhé tréni ishté kaqé plot, sa nuku kishté ku te rhiïe. Ne mes te shumices é shikon ñe mik édhé e pyét:

— Ku udh' é mbare, Zoti Luka?

— Nde Paris né Zoti Pastor.

— Persé?

— Me kapçoï ñe qén iderbuar, édhé h pésh hopésh, me thone, qe beñ demé. Nérezia nga frika ikine ca nga ca, dhé Z. Luka mbét vétem me ñe te ndare içlire iqétuar.

34

Ñe fshatar vaté né Dhembetori te ndzïére ñe dhempalhe; édh'i dolhi perpara kalhfa, i cili i ndzori dy dhempalha per ñérïésh. Fshatari zu te qahét psé i ndzori dhé ñe dhempalhe te mire dhé kalhfa i thote:

— Mos beï goïe, sé dél im zot, pa te kerkon te paguash per dy.

35

Ñe buïar kishté tri çupa per te martuare. Vaté ñe dhender né i ati édhé é pyèt ç' prike ïèp. Buïari i thote:

— Kesaï se voge'es i ïap 50 miïe franga, se mèsmès 100 miïe, èdhè se madhès 150 miïe.

— Po no ñe mee plake skè?

36

Kishté hyre ne trén ñe burhe mé te biĭene ne klase te dyte me ñe te ndare me véhté. Me ñe qéndrim te trénit, ndemend, hya ne ate te ndare ñe dĭale, mos dĭale. Ata i vashese po drémitté, édhé vasheza po mbanté kokeu mé dore. Dĭali qe pandéhu sé i ati flé é pyét vashene:

— Vasheze, persé rhi ashtu?

— Me dhémp koka, o zot.

— Ah, kam ñe ilaç te mire qe te sheroñ une.

Ç'faré? pyét çupa.

— Te u puth atĭé ku u dhémp édhé u shkon fet.

I ati q'i kish deghuar i thote:

— Sherome, o zot, édhé mua, sé pesoñ nga suadhèt.

37

V'tè ñe dhender te shohe nuskene nde shtepi te asaĭ, èdhè kur dèl vasheza mè dhiskune, t'u ĭape nga ñe te embele dhè afrohète nè dhenderi, ñe plak ndzĭèr kutin'è tabakose te hèqñe ñe hère, po plehur'i tabakose na vĭèn nde undet è dhendrit, i cili ndemend tèshetiu aqè

fort, sa i biène qyrh'è liga. Sa turp ishtè, kur i ghori dïale kerkon shamiçken me kote, q'è kish haruare ne shtepi?

38

Shkon n̄e burhe udhevèt, èdhè veshtron me te dïatht'è me te menghere, q'i ngrihène me kembe dhé i sïèlhine ndèr. Ay, madheshtor è mè gas, u prèt falïat è u perghighète te ghithevèt. Sa turp per fy'lhin, kur i thane, sè prapa 'ti ishtè Mbrètï?

39

Therèsin n̄e fotograf mè èmber te math, qe te ndzïère fytyren è n̄e te vdèkuri. Rhotulh rhinine n̄èrezia te hèlmuare. Sa turp i math per te ghorin fotograf, kur i shpetoï goïa q'ishtè msuare le therèse kur haptè kapakne: n̄e, dy, tri. Mos loï?...

40

Napoléoni kish zakon te ben̄e ndrolé (shaka) mé n̄érezin'é medhén̄. Édhé n̄e hére qe te ngase Miékun é tiï è pyét:

— Sɔ néres ké vrare qhér tashi?

— 30,000 n̄éres mee pak sé Madheria-ïoté thote Mi'ku.

Nd' ate kohe kishté nghare luf·a nde mês te Françézevé dhé te.... édhé Napo-

lèonì (Françèzete) vrane 30,000 n̄èrese.

41

N̄e i varfere kishtè vene n̄e miske ne tave, èdhè kur do te hantè buke, vètè n̄e buĭar, qe t'i kerkon̄e parate, q'i kish hoĭture; po i varferi i thote: qe nuku ka.

— Po miska di te hash? thote Buĭarĭ.

— P'andaĭ ha miska, sè kam mè sè t'i yshqèn̄.

42

Vaĭti n̄e burhe te blêre ca sypamĭa me n̄e magazé; édhé i ndzĭérin me shume faresh qélqé mé numure mee te madhé é mee te vogele. Ay mér me radhe mee shume sypamĭa édhé zu te kendon̄e n̄e jurnalh, po nuku kendonté dot. Shitési i solhi mee shume faresh te shkroitura mee te medha, po ay as n̄e nuku kendoĭ dot.

— Si? Z-roté nuku di te kendosh? i thote shitesi.

— Po te din̄a, thote bléresi, nuku vin̄a t'é blé né ty sypamĭa (ghyzlyke).

3-8

43

N̄e dĭalke pyèti t'emene:

— Si è quaĭne t'emen è gomarit?

— Gomarice, i thote é ema.

— Po ty, qe me the mua gomar, thote dĭalka, te quaĭne Lénke?

F U N D

BKSH

319

BKSH

BILBILI

1.

Qan é therét i ghori bilbil,
Eh, dru me dru *ĭéshil*[1]) me *ĭéshil*,
lutéte é valh' eshte *kabil*[2])
sa te piqéte mé trandafil.

Trandafili shume hére ka
ghéthéte si pé ĭasémini
ç'eshte ñe lulé qe s'ka *djéfa*[3])
ç'é désh *asdréti*[4]) Ibraimi.

I ghori bilbil sé ç'*takat*[5]) ka
ñe dréém mish ne trup te ti s'ka
po ku é ghét ghith'ate *sévda*[6])
po ku é ghét ghith'ate *sévda*.

I ghori bilbil ç'eshte ñe zok,
kur é hap goĭkene é therét fort
malé dhé fusha é qaĭne mé lot.
malé dhé fusha é qaĭne mé lot.

BKSH

Iy syt'é miĭ ç'doni vérbuare,
qé *ikméti*[7]) i Pérendise;
Ah, kur u thash'é s'me deghuate,
hiqi ĭy sy pré bukurise.

Ç'u tha zémra imé ĭy ô sy
mos é ndiqni shume *sévdane*
Ah, une vétem'é ĭy te dy
qani te qaĭme pa ane.

Ĭy syt'é mii ç'doni qiture
ku ĭini vatur ĭini nghiture
Eh, me ñe dĭale te miture,
ñe *adjami*[8]) dhé te pa diture.

Thiri zémra im'é beri ah,
ĭy syt'é mi ghéçi *bélane*[9])
Ku t'a ghéñ une o *Padishah*[10])
t'a beñ si doña un *davane*[11])

Né Myftiu ndzuarme *fétfane*[12])
Né Kadiu é lame *davane*
faine dĭémat é mi ç'é kane
qe mbaĭne ashikete prane.

II.

Vlorese m'i reuké *nuri* [1])
fort m'u duk é zbukuruar
sikur é marké *kahuri*
Ashtu ĭémi te gezuar.

Ò moĭ Vlor'é rar'é sosur
fort me shtiré me ñe *gazép* [2])
zémrene ma ké plagosur
per ñe *dylbér* [3]) qe nuk na flét.

Ne *kozaré* te rhezuar
na ardhi i ziu *habéri* [4])
Mamani u mbyt i ndruar
qan Halil Rustém' i mĭéri.

Malhi mos te háĭ'a imĭére,
sé per ty qaĭn' é s'pushoĭne
Ĩérézin̄, tabak, bérbére
vriténe édhé s'qéndroĭne.

Ylh i nates ndrit me dite
me *dyqan*[5]) te *Basmaçise*[6])
Mos m'i duaĭ *ĭabandjite*[7]
po qasĭu *kasabalhise*[8]).

BKSH

III.

Ç'u nisé diale per ne *Qabé*[1])
Zoti yne t'a befte mbare
Mbər'é rare, ô moĭ rufé
Kur te te percĭélh dyké qare.

Ĭélék kadyfé mvéshure
mé *binishalhe*[2]) me ñané
shkon mé buzen dyké qéshure
ĭésh'i vdékur é me nghalhé

As i vdékure nuku ĭam
po ĭam rare més détit
shkon *sokakut*[3]) po si pétrit
tin'ô moĭ lul'é *djénétil*[4]).

Mvreret, ô shoke, mvrerete
Mvreret é po bié shi
shkon *dylbéri karshi karshi*[5])
mĭéri une, qysh ĭam i ghalhi !...

Muço Korça, Ali Pashe Tépélénes

IV.

Bathti[1]) im keshtu ç'unis é ç'usos,
dérman[2]) s'ghéta shkoï é vaté,
kaqé *gazép*[3]) me mua mos,
sé s'te *huĭdis*[4]) Zoterisaté.

Ĭy o shoke psé s'me qani,
sé ĭam *haps*[5]), Ah, un'i mĭéri,
si *djénét*[6]) m'uduk *zendani*[7]),
kur me shkon karshi *dylbéri*[8]).

Sé tri *halhka*[9]) m'i ké shtire,
Valhe qysh benéte *halhi*[10])?
Te doñé ñe mee te mire,
as mua s'me hanté malhi.

Fort sé ç'humbi Turqeria
ĭépén *ydjététe*[11]) *ĭalhan*[12]);
Mos duroft as Pêrendia

BKSH

322

te rhiĭe Muçua ne *zendan*.

Ĭy moĭ lulé, ĭy burbuqé,
çélni ĭy te na gezoni
ca te bardha, ca te kuqé
dyñaue[13]) t'a zbukuroni.

Kubria [14]) qe kendon per hére
Hau i *ashikut* [15]) me dhéé mos bĭére
Gharberi mé tri *nishtére* [16])
é ka ngren' *ashikn'*é mĭére.

Kubria qe ben qaf, qaf, qaf,
te mér vaĭi qe t'é deghosh;
O trandanfil as beĭ *insaf* [17]);
Mos u beĭ *kail* [18]) t'na vérbosh.

BKSH

V.

Lott'é mia muâr ghine;
Qysh t'ĭa beñ, Ah, un *fakiri?*
Me ñe çun me ra *sévdaĭa*[2]),
Kur me shkon si bir Véziri.

Ç'ké, diale, qe s'flét mé goĭe
hak[3]) te marte Pérendia.
Po dhé maléte mé dhbore,
m'i qaĭne *halhét*[4]) é mia.

Si bilbil me ké qéndruar
te kam rhotulhe *tavanit*[5])
natene é shkoñ i squar
Ô moĭ lul'é ĭargavanit.

Qaĭ é qaĭ shtepiz'é quhelha
shastisé[6]) shok é ĭarane,
Te dy syt' O Thanashulha,
sé me ty é kam *sévdane.*

Degho Hasan-Béĭ Vrioni,

BKSH

323

qysh s'ké frike nga Véziri?
Konstantini eshte toni;
Imĭére, ç' tu prish *fiqiri!* [7])

— Zotroté ĭé Vézir i math
kane frike ghith *dyn̄aĭa* [8])
daç me vraĭ, daç me beĭ garth
s'héq dot dore nga *sévdaĭa* [9]).

Kush s'ka pare pérçé [10]) t'arte
lé te véĭe ne Ianine
Mamur [11]) u bufsh Ô moĭ Narte
qe na ndzoré Konstantine.

Konstantin, ô trin, ô dĭale
kur hyn bréda né Véziri
mé djokéne mé tri pale
écene si *at* [12]) Misiri.

Muçua.

BKSH

VI.

Ty zémere s'kam ç'te te thém
sé syte m'a kane faïne
shohene nga ñe miïe dïém
ata te ngopure s'kane.

Ububu ky syr' i shkruar
mé ñére *Ashikne*[1]) ç'é mbush,
vélaqim[2]) mé rh tulhuar
é pelcét si koqé rhush.

Ty *qaïa*[3]) s'kémi ç'te thémi
ïalhah, mos te zente véra,
lérna mé halhét qe kémi,
Mos na hap plage te tïéra.

(Kenduar préi **Anton DOdanit.**)

BSH

VII.

Ç'ungriçe shpéto ne menghés
deghoñ *havaze*[1]) te bilbilit
ték po kendonté me gorice
çél ô moĭ *Gondj*[1]) é trandafilit.

Kush eshte Turk mé *din*[3]) Islam
dĭale te bardhe te mos doĭe
Mérak[4]) m'i madhi qe na ha,
shkoĭn'é s'na flasine mé goĭe.

Ñe te shtune shpéĭt ne menghés
pas udhese Dobronikut
i thashe Rustém béut do vdés
per ty moĭ rusp'é Vénétikut.

Nde més te taqkese ñe grope
po si para é Míserlise
Ashikute ĭu dérdhe lotte,
i shkréte zĭar i bukurise.

(Kenduar préi **Çamçakézit**).

BKSH

VIII.

Mé *dérté* [1]) mé malheñimé
t'i fola *bĕïtét* [2]) ô Sulhtan,
s'kam ç't'i beñ zémrese timé,
qe kerkon dylbére mé *nam* [3]).

Bobo sé ç'na pane syte,
mïéret na qysh ĭémi ghalhe?
ketu dréq shkuan dudite
mé *dyfék* [4]) duane vrare.

Ĭy malé t'na behi *çair* [5])
sé do t'u vime *Musafir* [6])
ç' *ogradisme* [7]) mé ñe *qafir* [7])
nat é dite po héq *zindjir* [9]).

(Kenduar préi **N. Babatasit** *Korçarit*).

IX.

Vét'ô çun me patté thene
émerin te mos me haro h
ti te me kendosh ne kenge
bilbil qaïm'é t' me renkosh.

Bié posht'ê ghumi s'me mér
mee s'me hiqét dot *fiqiri* 1)
un'é désña per *byrazér* 2)
ç' pat mé ta Mulha Zéqiri?

Vïén *Edjéli* 3] me ben varhe
préï menç ïam ber' *alhçak*4]
me gryke te shof litare
s'héq dore nga ty zembak.

(Kenduar préi **N. Babatasit**).

BKSH

X.

Valhe qysh t'a prét *fiqiri* [1],
me kete *dyña* [2] s'te ndahém;
sa te dal keti *zindjiri* [3],
ô *sévda* [4], mee s'mund te mbahém.

Mezap [5] patté Elbasáne,
me te dhençin Ruméline
ç'édo malh'é ç' do ghane
dyk mé pasur bukurine.

Shume shume dy a tré vïét
zémra imé do t' duroñe
do benésh dhé ti si une
pa ñéri do mos te doñe.

Tri dhïét é tré vïét ne Shkodre
zémra imé s' ugezua
si kur ishña ndo ñe zorbe
é s'undoth ñéri per mua.

As te paçe thene véhte
zer é *mabubit* [6] flori
do te hyñ ne fund te détit
é te ndzïér ñe gush *indji* [7].

(Kenduar nga **Naké Prifti**
Shkodra).

FUNT

BKSH

Keng I. 1) ghélber, 2) mundéte (δυνατὸν), 3) shtrengim, 4) Zoti, 5) fuqi, 6) dashuri, 7) urdhér' i Perendise, 8) pa ghykim, 9) te kéqé, brénge, 10) Mbrét, 11) ghygne, 12) pritĭen, ashoñashin, résultatat.

Keng II. 1) drita, hié=ihishme. 2) menim, çolére. 3) i bukur i pelqéshme. 4) dĭĭe. 5) magazé. 6) Magazé ku shitéte plekure itir. 7) te huaĭte, 8) qytétarevé.

Keng III. 1) Méke *(adjilhek)*. 2) ñe fare robé. 3) ruge, udhe. 4) parhaise. 5) teĭ per téi, per kundre.

Keng IV. 1) Fati, 2] shpetin, 3] zémerim, 4| skahié' 5] mbylhur, burg, 6] parhaïse, 7] Burg, 8] idashuri i bukuri, 9] réthka te é kurta [rotulh], 10] puna imé, 11] urdherimét, 12] genéshtra, te rhéna, 13] botene, 14] Guguçia, 15] idashesit, 16] thik'é mpréshe pé Mĭéku. 17) mĭaftim 18) deshires.

Keng V. 1) i varferi. 2) dashuria, maalhi. 3) te dréĭte. 4) te ngharate, punete. 5) kulmit. 6) çudité. 7) mendĭe. 8) bota. 9) dshuria, 10) flok. 11) ç'pasure, é bégaçme. 12) kale i patréehur perte hĭpur.

Keng VI. 1) te dashesin, 2) po, édhé-po. 3) nekembes.

Keng VII. 1) zene, 2) Burbuqé, 3) fé, 4) Maalhi, deshira.

Keng VIII. 1) Maalh, semundïe, 2) vïérshat, 3) émere, 4) pushke, 5) fushe, livade, 6) miq, 7) é pesuane, 8) i pabése, 9) hékura.

Keng IX. 1) mendïa, 2) velha, 3) Ethena, 4) i poshter.

Keng X. 1) mendia, 2) bote, 3) kekuri' 4) o dashuri, 5) urdheri, 6) é dashurit, 7) ruaska, çkelqenïa.

BKSH

Skendér-béu (Ghérg Kastrioti)

Skendér-béu (Ghérg Kastrioti)

Skendér-béu, princ i Shqiperise, eshte i ñohure préĭ ghithe ishorishkronevét Europes si ay me i madhi dhé me trimi kryéushtar i kohese ti 1403—1467.

Qe te beĭme storin'é keti **burhi math Shqipetar** nuke dote na ariĭne disa vivlha si kete qe kémi perpara sysh. Dote mundonémi ketu te beĭme vétem ñe shenim te shkurtere.

Ate kohe kur Tyrqit, nga Asia uhodhe nde Europe, (1357 p. K.), Shqiperin' é sipermé é guvérnonté Ghon Kastrioti, ati i Skendér-béut, mé pature kryéqytét **Kroien**. Tyrqit si mboshtne dhé vune nene urdhere me te shumat visé te Sinise Balkanit*] kishin kthyér syte dhé permi Shqiperine; Shqiperia mbanéshé é-forte shume kohe perpara atyré, ghér sa me me funt, Ghon Kastrioti mé pare sé ka te beñe mé ñe fuqi te madhé fort u shtrengua te beñe

---

*) *Sulhtan Baĭazit 1392 kish vene nene urdher Thésaline, Maqédhonine, Péloponésne dhé ghithe Gréqine é sotmé Misine dhé Bulhgari.*

paqe, dhé te ĭape Sulhtan Muratit II te kater dĭémt'é ti*), si penk, te rhine nde Andrianopoĭe. Si umadhua Skendér-béu dolhi aqe trim sa Sulhtan Murati, kur kish te lɥftonté mé noñe armik te forte, derqonté Skendér-béne mbe kryé te ushterise, dhé keshtu kure nuk kish humbu·· noñe lufte.

Skendér-béu ndonesé kish ikur i-vogel nga dhéu i Shqiperise, mbanté fshéhure nde shpirt te ti dashurine per memedhén é vét; hélmi po i lidheronté zémren dhé pristé kohe qe t'i perblidhéĭ Shqiperise, é cila, pas vdékĭés t'ét, Ghon Kastriotit, kish humbure lirine édhé kish rene nene zghédhen é Tyrqvét. Ghéti kohen, u hoth ne malét é Shqiperise, mblodhi burhat é vendit, i kthén kraherore Tyrqise dhé ne ghithe lufterat qe beri mé até u refyé trim i math é mundi 35 vĭét mé radhé. Atehére kur ghithe Europa dridhéĭ perpara fuqise Tyrqvét, Skendér-béu mé ñe dore trima Shqipetare u kish dhene dermen atyré, dhé é mbaĭti mé ndér siper flamurin Shqi-

---

*] *Skendér-béu ishté m'i vogeli.*

petar. Skendér-béïne istorishkroñesit é huaï é quaïne «héros célébre» (trim mé émer).

Skendér-béu vdiq me 1467 p. K. ne verse 63 vïéç. Pak kohe pas vdékïés ti, u shtrengua dhé Shqiperia, per fat te zi, te mvéshñe robén é zise; te cilen é mban dhé ghér me sot. Kur Shqiperia é lire mbrohéshé préï dïémvét saï mé aqe trimeri te madhé, kombét é tïéra kishin véshur roben é robenise, sot ato kombé ïane te lira, Shqiperia po qan é vaïton. A dote dale ñe Skendér-béï i dyte?

Qaïé! moï Shqiperi! qaïé!
Ate ñérin' é vertéte,
E zine per ïéte mbaïe,
Sé shok me s'i vïén ne ïéte[1]].

[Ist. é Skend. fag. 297].

1] *Istorï' é Skendér-béut, shtypure nde Bukurésht 1898, me form. 16 fl. 309; shkruare me ghuhen Shqip me vïérsha préï X. X.*

Abdul béi Frasheri

Abdyl béi Frasheri

Abdyl béu ishté lindure nde Frasher te Shqiperise poshtemé, m' i madhi bir i Halit béut Frasherit. Ky ishté trup dhé shpirt falure nde çeshtïén é madhé te perlindïése Shqiperise. Qe kur ishté dïalc endr' é ti é-vétema ish *„Shqiperia per Shqipetaret"*. Nde kohe kur Grékete kerkonine te shtoïne kufine é tyré, per dem te Shqiperise ishté i pari qe u perpoq, édhé qéndroï i-zoti te shpetoñe Ianinene nga Grékete. Edhé ghith'atehéré kur Maleziñte nisne te hyïne nde visét é Shqiperise sipermé, eshte i pari qe uperpoq dyké vaïture dére me dére nde tere Shqiperine, édhé lidhi te deghuarene *„Ligen é Prisrénit"*, rhotulh cilese umblodhe ghithe trimeria Shqipetaré, per mé n'os leshuare vendét é Shqiperise, qe Turqia, mé aqé fort léhtesire, neneshkroïti nde mblédhïén é Bérlinit 1878, te ndahéne pas urdherin é se padréïtese Europa.

Pas prishïése Ligese mé pabési nga an' é qivérise, Abdyl béu, i-hidheruare, uhoth nde Gréqi te méréte vésh mé Qivérine é atïéshmé per te bere ñe lidhïé Elino-Shqipetaré, édhé te ngrére Shqiperine kundre Turqise; po zémrat é liga, qélhimét é dhélperta te atyré qe qivérisnin Gréqine atehéré, nuk é pritne kete lidhïé, dyké thene: nghalhïa é Shqiperise eshte humbïa é Gréqise, Dométhene Grékete deftyéne sé Shqiperine duan t' a copetoïne, édhé

ngaĭ ato copera te marin édh'ata ñe pĭése. Hidheruare mee shume sé kur vaĭtı Abdyl béu Frasheri iku perseri nga Shqiperi é sipermé, po atĭé ra nde dore te Qivérise Othomané kalhezuar nga Grékete pér qélhiméte, qe thame, édhé udergua nde dhboñe *[syrghyn]* nde Fézan, ku ndeñi shtate vĭét. Te fundine mot kur u leshua vdiq si martir ndene endesirat é te keqiavé q' i solhi *syrghyni.* Abdyl béu vdiq, po deshira é tii qéndroĭ per-sipere dhé nghalhi mbi ghithe zémerat é Shqipetarevé deshiren édhé perhapét si vaĭi qe me ñe ane é me tĭatrene te Shqiperise. Qofte kuĭtim i tii per ĭéte!

Naim-Béu Frasheri

Naim-Béu Frasheri

Zoti Naim-béĭ eshte lindur nde Frashar, i dyti birh i Halít Béĭ Frasherit dhé velha mé te deghnarin Abdul béĭne.

Zoti Naim-béĭ, mé te dréĭte, munt te quhéte ata i litératures shqipé per ghithe Shqiperine. Ky mbushi shqiperine mé vivlha mesimi, te cilate i shtypi Shoqeria „Drita" *dhé* „Dituria" *nde Bukurésht êdhé sot msohéne ne shkolhate nde Shqiperi dhé kendohéne nga ghithe Shqipetaret' é zĭarte te cilét' i mbaĭne ghithekush nde ghî. Aqé vivlhate mesimi sa dhé vĭérshat é tiĭa ĭane shkruare mé ñe ghuhe shtepiaké, tekupetuara mé léhtesire dhé thĭésht shqip. Vĭérshat é Naim-beut ĭane plot shié é plot urtesi. Ato muntne te sqoĭne ndĭéñene kombiaré dhé te velhazoroîne shqipetaret' é ndare nga pun'é fése. Te shkruaret é Naim-béut ĭane çemuare nga Shqipetaret é mesuare si dhé nga bot é huaĭ qe duan perparimin é kombit Shqip., dhé per vĭérshesin' é ti dhé ca mee shume per ñe te fundite vivlhe q' ushtyp tani shpét, Z. Luis Benloew, ñe nga te medhéñte savantet é Frances, na shkroĭ keto: mé te dréĭte munt te levdohén dhé Shqipetaret sé kane* Iliadhen *é tyré.*

Pervéç ketyré Z. Naim-béĭ ka shkruare ñe vivlheze me ghuhene Gréqishté mé filhosofi te lartere. Atĭé dukéte si ne pashqyre fuqia é méndimite tiĭ, patriotism' i-zĭarte dhé deshir' é burhit Shqipetar, te cilite ĭétate Shqipetaré dote ĭa dine per te mire.

Ate qe Abdul-béu beri mé trimeri per Shqiperine, Naim-béu po ben mé pendene. Qofte émeri i tii pavdékure!

Sami-Béu

Sami-béu

Sami-béu eshte i velhaĭ m' i vogli i Naim-béut. Si édhé te velhézrit é ti eshte perpĭékur per te mbaren é kombit Shqipetar. Abétaréĭa é pare si dhé shkroñetoréa é ghuhese shqip, qe kur aĭo zu te shkruhéte mé menyre kombiaré, dolhi nga pénda é Sami-béut. Ron nde Konstantinopoĭe, ku ka mbaruar mesimét. Pervéç te tĭéra ghuhera te Europes, ghuhen arabishté é di mé funt. Shkroñes i-mbaruar; ka shkruare dhé ñe dhrama mé émerin „**bésa**", mé ane te se cilese refén zakonét é shenteruara te kombit Shqipetar. Sami-béu eshte beresi dhé i me shumavé vivlha te vyéra mé ghuhen Turqishté, mé te cilat ka bégatuar litératuren é asaĭ ghuhé.

Girolamo De Rada

Z. De Rada eshte ñe nga Shqipetaret qe kane qendruare nde Itali. Eshte lindur dhé rhi nde Macchia Albanese (Itali). Ka punuare ñe ĭéte te-tere per ghuhene Shqipé dhé eshte ñe nga filologet é deghuare. Zoti De Rada ka shkruare shume vivlha nga te cilat ĭane keto: „*Anthologia Albanese*", „Conferenze su l'antichità della lingua albanese", „Caratteri e grammatica della lingua albanese" „Skendér-bégu i pafam" é.t.ĭ. Z. De Rada eshte kryé ndéri i shoqerise *Dituria*. Qofte émeri i 'ti kuĭtuar!

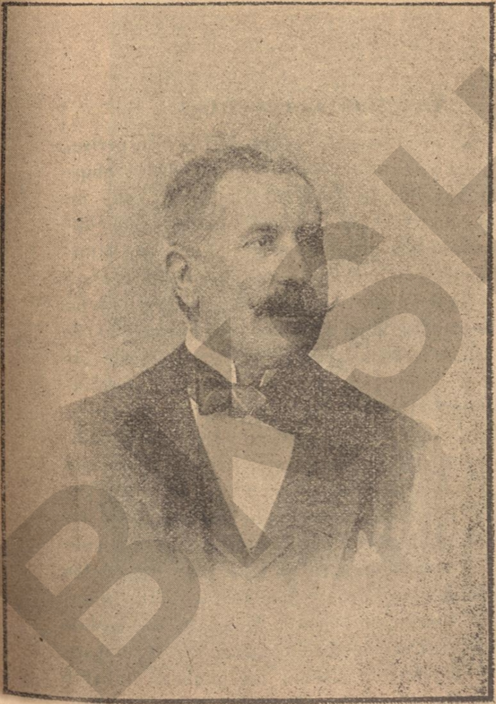

Anselmo Lorecchio

Anselmo Lorecchio

Zoti Ansélmo Lhoréqio eshte birh i Shqiperise, préï ata qe kane vaïture nde Itali, qe kur ra Shqiperia nene zghédhe te Turqise. Zoteria-é-ti eshe ñe nga te zghédhurit Shqipetare qe punoïne mé dashuri te madhé per perlindïén é Shqiperise. Mundim te thémi, sé ay é forcoï çeshtïén combiaré kaqé shume, sa kushdo qe mundohéte per Shqiperi ka ñe shprése te-embele édhé ñe kuraï te-ékurte. Shkruanté pa pertuare, separi, nde „Giostra" édhé nde „Il Resto del Carlino" édhé sot beri ditetarén „La Nazione Albanese" qe é dréïton mé aqé shume politike te lartere, dhé mé ane te cilese é deftéu kombin Shqipetar nde Europe me kembe. Eshte nga far'é fis i-math édhé ka titlhen té „Kavalérit". Velhézerit é tiï ïane te msuare, édhé ñéri ngaï ata ka kthyére me ghuhene Shqip ñe pïése nga „*Divina Comedia*" é Dantit. Keshtu qe shtepia é Lhoréqios hyn nde radhen te lurhavé medhéñ, qe kane punuare per Shqiperini, si Dorsaït, Krispaït. Kamardaït de Radaït é.t.ï. Tani me ne fund ç'palhi nde Katanzaro ñe vivlhe shume te vïéfshmé me ghuhene italishté mé émerin „La Questione Albanese". Eshte dhé kryési i shoqerise kombiaré nde Itali. Eshte 45 vïétç burhe édhé i-pamartuare. Lutémi né Zoti rhoft' é qofte per mbaresin'é kombite Shqipetar.

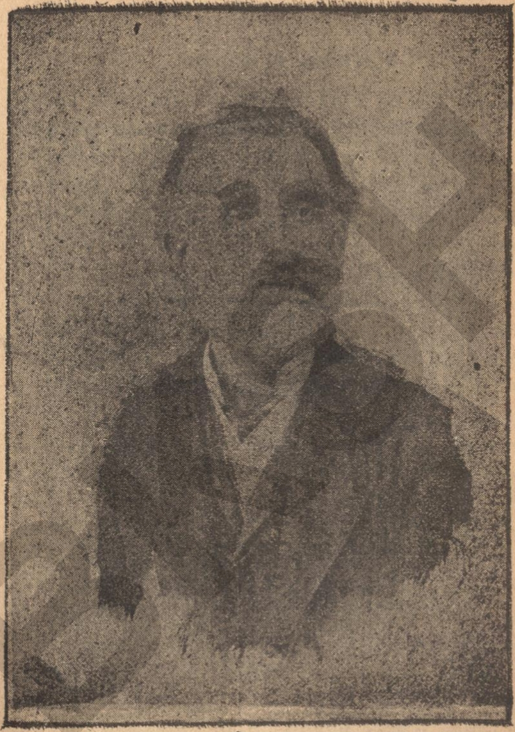

Efthim Mitkua

Efthim Mitkua

I ndyéri Efthim Mitkua ishté lindure nde Korçe dhé vdíq nde Misir, ku punonté trégerine. Mé ghithe punet'é trégerise, i ndyéri E. Mitkua nuku la meñane pa punuare per te shénteruarin qélhim te kombite Shqipetar. Qe me te ritt'é ti é ghér mbylhi syte punoï zémerqéruar é paloïture ne idhén'é perlindiése Shqiperise.

Per kete ghe mbaïti paréshtur korésponděnce mé velhézerit é Italise shqipetare dhé mee shume mé Z. de Raden, Shqirone, Kamardhen, Dora d'Istrian étï. Ghith'ashtu dhé mé velhézerin' é Stambolhit é Bukuréshtit, sa ghér me ne fund ardhi dhé véte.

Ñe ngaï ata te parete burha q'u bene ngaïe te sqohéte dhé kombi Shqipetar eshte i ndyéri E. Mitko Korça. S'eshte mïaft propaganda é madhé qe beri Misir, Stambolh, Romeni é ghétke, po la dhé ñe vivlhe te vyére ku ka permblédhure Kengat é lhauzit Shqipetar, Peralha, Pugaré Istori, te thena étï. mé te cilate deftéhéte, fuqia vétiïat, zakonét, te ngharat dhé vïétersira é kombi te Shqipetar, dhé é qoïti „Bléta Shqipetaré" (ΑΛΒΑΝΙΚΗ ΜΕΛΙΣΣΑ) me 1878.

Mé libren é ti, i ndyéri Mitko, léhtesoï filholhoghin'é ghuhese dhé hapi udhen shkroñetorevét filholhoghe te huaï, te cilet é çemuan dhé i thane ñe vïéfïe te madhé.

Qoft' émer' i Mitkos kuïtuar perïéte.

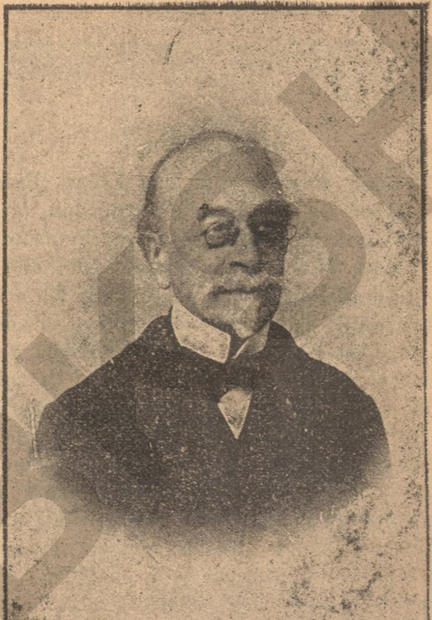

Louis Benloew

LOUIS BENLOEW

Z. Louis Benloew ulint nde Erfort (Prusia) me 1818. Mesoï ne Universitéte te Bérlinit, te Lipsise dhé te Gottingut. Me 1839 vaïti ne France dhé atïé ube vendes. Eshte doktor nde filologhi, dhé ñe nga mee te medhénte filologe te Frances. Ka qene kuïdéses i bibliothiqit Sorbones, *profésor* dhé dékan ne Univérsiténe te Dijonit. Ka folur shume per ghuhene Shqipé, dhé mé ane te kesaï ka zghidhure shume gherra qe qéne te érheta per diturine é-larter. Eshte filoshqipetar i-flakte; ka refyér te madhé dashuri per kombin Shqipetar. Me 1897 répréséntati mé shume ndér Shoqerine „Dituria" ne kongrés te Oriéntalistevé (Congrès des Orientalistes) nde Paris.

Z. Louis Benloew ka shkruare me shume vivlha, nga te cilat ato mee per te zen-goïé ïane „nomét é istorise", („Les lois d'histoire"), „La Grèce avant les Grecs", „Analisa é ghuhese Shqipé", „per prosodhine nde ghuherat indoéuropéé te qimoçmét é te réat" étï. Tani me ne fund shkroïti ñe ghukim per kengat Shqip qe i ka mbledhure z. de Rada, „Du rhythme et de la rime dans la poésie épique des Albanais" shtypure nde Bukurésht. Emr' i ti qofte lidhure mé nisïén é istorise Shqipése.

Ghuseppe Shqiro

Ghuseppe Shqiro

Zoti Ghuseppe Shqiro eshte lindure nde Piana dei Greci nde Siqéli. Eshte Shqipetar préĭ ata qe ikne nga Shqiperia kur rah nene thoñte te Turqise. Ndonése pé 4 shékulha larguar nga memedhéthi nuku haruan ghuhen dhé vétiĭat Shqipetaré. Z. Shqiro eshte ñe ngaĭ ata mee te medhéñte vĭérshetore nde ghuhene Shqip; ka ñe stilh te forte dhé ñe deshire te flakte per perlindĭén é kombit Shqipetar; eshte punetor i-palodhur dhé Shqipetar i-zĭarte.

Ka çpalure ñe vivlhe plot mé poéma te bukura q'é quane *Rapsodhié Albanese;* ka ç palhure te perkohéshmén *Arberi i Rii*, *Kënkat é luftes* mé shume nota Istoriéĭé, kane dore dhé ñe poéme épike q'i thote *Vistari*, *dhé*, *Te dhéu yne.*

Kush ka kenduare te shkruarat é *Ghuséppé Shqiro* eshte vertétear sé Shqiperia ka femiĭe te mbare é te dashure. Rofte Z, Ghuséppé Shqiro!

Faik béy Konitza

Faik béy Konitza

Zoti Faik béï Tépèléni-Shishgo eshte lindure nde Konitze te Shqiperise poshtermé. Mori mesiméte nde Konstantinopoïe, édhé mbaroï filhosofine nde Univérsitatén é Parisit, ku ndéñi 8 viét.

Zoti Faik-béï eshte ñe nga te flakte te Shqipetare te dïé!murise. Sot ghéndéte nde Bruksél ku dréïton ñe te perkohéshmé (Reviste) me ghuhene Shqip é frenghisht. Esht'i par', ngaï ata qe kane shkruare, i cili kudzoï te zbuloñe padréïtesit' é paudhesite qe Guvérni Othoman i siélh kombite Shqipetar.

Zoti Faik béï eshte dïal'i i mé mesimé te-larta é te-félha, izotti te siélhe sherbim kombite mee shume sé sa shprén cilido; ka ñe udhe te hapure te arhiñe ñéri' imadh per vétehé dhé per kombin. Mé dhiplhomatin'é ti te félhe mundi te futñe Révisten é ti nde Shqiperi ku nuku pandénté as-ñéri.

Ata qe é kane pare dhé kane kuvenduar mé Faik béïne mund te kéne te medha shprésa.

Rhofte shume viét per te miren é kombite Shqipetar!

~~~~~~~~~~
~~~~~~~~~~

338

Ali Pash Tépéléna

Ali Pashe Tépéléna

Ali Pashe Tépéléna Shqipetar Toske uquaït préï Sulhtan Mahmutit „Vézir“ nga qe ishté trim i math.

Ky leftoï per Mbréterine kundre Sulioteve dhé Grékeve Epirit qe kishine ngriture krye. Mee pastaï, ngaï qe ishté i-qénterte, ghithe shoket' é lane; ngaï keta ishté i pari Ymér Vrioni, Dalip Perméti, Mahmut Béu, Elmas Mahmuti é.t.ï. Armiku i tii m' i madhi ishté Pasho-béu, i cili mee pastaï uquaït Ismail Pahe Séraskéri. Pasho béu mee pare ishté nde sherbim te Muhtar Pashese, dïalite Ali Pashese, édhé ñe dite kur Muhtar Pasha nuku ndodhéshé nde shtepi Ali Pasha beri ñe mekat te math mé sherbetorén é te birt, per te cilene Pasho-béu é kalhezoï ndé Muhtar Pasha; qe ateheré Ali Pasha vu nder mend t' é vrase Pashobéïne; po ky iku mé te tïére krére Shqipetare nde Konstantinopoïe édhé é kalhezuan ndé Sulhtani per ñéri te-qénter é demetar te Mbréterise. Per kete Sulhtani vu nderment t'a prishñe Ali Pashen édhé dergoï ushtare kundre ti mé kryéushtar Ismail Pashene (Pasho-béïne) te cilin é beri Séraskér. Ali Pasha ubashkua mé Shqipetarete Suliote te Krishtére, si Djavélhen, Notı Boçare, Drakon é.t.ï., édhé mé Tosket é ti, si Zilihtar-Podene, Ago-Vasiare, Tahir-Abaze, Sélim-béïne é.t.ï. édhé nde luften é pare qe uperpoq mé armikne i mundi mé fund; zuri skhléf édhé mori plaçka, nga

te cilate kuĭate qéne ato mee te mirate plaçka. U shteri é Mbréterise qe kishin nde kryé Hurshit-Pashen dhé Ismail-Pashen utrémpne nga keĭo lufte édhé nisne te perdorin dhélperine, dyké derguare fĭale qe Dovléti kerkon te beñe paqtim é t' a fale. Keshtu me ne fund é geñyén t'é mbylhin me ñe nisi nde Monastir te Pantélimonit, ku évrane mé 22 te Ianarit 1821.

Ndé ate kohe kur Ali Pasha isté i-fuqishme méréshé vésh mé Milhoshe Zotn'é Serbise, i cili i ndihu mé shume te holha; si dhé mé Françézete é Englézete.

Prishĭa é Ali-Pashes pruri dem nde Shqipéri; mé gbithe qe thohéte, sé ish shpirt-lik é zémer-gurte, po pas vdékĭése ti, dot' é mérté kembene ñe m' i mire, édhé sod nuk dote qéne Grékete dhé Slhavete tezotte qe copetoĭne pa meshire ate dhéé te trimavét Shqipetare!

N̄e Ali Pashe i-urte a dote dale?...

Dora d'Istria

Dora d'Istria

Ne émerin Dora d'Istria mfshihéte shqipetarka pringhipésa. Eléna Kolhtzof-Masalsqi, bia é Princit Mihail Ghikes.

Eléna Ghika ulind nde Bukurésht me 22 Ianar 1828. I ati ish kryéministre i Romenise dhé te dy te ungherit, é saĭ Grigor Ghika dhé Aléksandri Ghika qéne Princer te Romanise qe me 1828 ghér me 1842. Pringhipésa Eléna Ghika mori mesimét se pari, nde Bukurésht, dhé me 1841 vaté t'i mbanoñe nde Viéne, Drézde, Bérlin édhé Vénéti. Me 1849 u-kthyé nde Bukurésht ku umartua mé princ A. Kolhtzof Masalsqin, ñe préĭ te paret aristokrate te Rusise. Dora d'Istria ndéñi nde Rusi ghér me 1855 dhé q'an-déĭ vaté nde Europe ndéñ nd'Elvéti dhé Florénce ku vdiq me 1888.

Dora d'Istria eshte ñe nga te rhalhat grâ qe kane shkruare. Mee te çqoĭturat

skrimé ïane: *Roïtïa é Klhoghervé ne kishene Orthodhokse, Elvécia Ghérmanishté, Grate Ghykuare preï gruaïé, Voïajét nde Ruméli dhé nde Moré, Afer anes liqarit E vétise, Shqipetaret ne Romani é.t.ï.* Shume Shoqerirera filolhoghika pé te Italise, Amérikes dhé Elhadhes é zghodhe memre ndéri.

Dora d'Istria ulevdua préï shume poétesh. Per t·u shkruane «*Shqipetaret né Dora d'Istria*», «*Kontésa Dora*» «*Per ca punera te pringhipéset Dora*» édhé «*Dora d'Istria dhé poézia Shqipé*».

Dométhene munt te levdohémi sé préï kombit Shqipetar kane dale ñéres te shenuare si me trimeri dhé mé dituri. Turperuar qofshin ata qe mohoïne kete ghindïé kaqe te rhalh'é te levduare.

341

AFRON-DITA

PER ÇCIMIN' É COMBIT SHCIPETAR

Réducj' é percoheshimé

PJÉS' É PARE

PUSHTON

I. MBARIMÉ TE PERGITHESHMÉ PER GIUHE-MESONĬET SHCIP. II. COHET'TE SHCIPERISE DHÉ COMBIT SHCIPETAR

PUNOARE PRÉJ

I. H. LAZIT

I. CALÉNDOR 1899

BUCURESHT
SHTÎPA-SHCRONĬ' É PUNETOREVE SHOCETOAR
MARINESCU & SHERBAN
Strada Sfinţilor No. 6 (vis-à-vis de Spitalul Colţea)
1899

BKSH

GIUHA SHCIPÉ

Fort âsht 'é bucur, shum 'âsht 'é mire
Giuhez'é zogut ci flaşem né
T'jatere giuhe cacé te lire
As nuce géndét do-nïe mi dhéé
Ane é mban.

Sa âsht'é hemel, sa asht'é léhte
Giuheza shcip cur cuvendon
Ç'do shcipetar cu-do te jéte
Giuhen'é âmes cur s'é aron
Po mént'é mban.

Shpirti dhé zémra sa te gezohét
Cur shcipén flét a é digion
Sa cur dhé foshnïa ci éndé mecohét
Giuhen'é âmes'é cupeton
D'hé i vjén mire.

Combi i tere i shciperise
Si dhé me vété ç-do shcipetar
Cur fjalon giuhen'é Pélhasgise
I ritét zémra i behét mal
Mbushét deshire

Githe sa jémi né te punojme
Tani é tutjé per cur do hér
Giuhen'é vjéter ta lulezojme
Dhé combit shcip ti japim nnér.

342
3

PJÉSE
PER
GIUHEMESONĬET SHCIP

———

Mbarimé te pergitheshmé

Tereçeshtje ciuhéte tere ç'géndéte ne mézt te hapesirese, posi; *djèlhe, gur, cèn, nĭéri;* etj. tsilhate pjésetohéne me dî: a) **gialhoré** dhé b) **lentoré**.

Lentoré ciuhéte ç'do é lente ci s'ca gialhje, posi; *gur, zjar. carte; etj.*

Gialhoré ciuhéte ç'do é lente ci ca gialhje dhé levizje vetiu; p. s. *cale, mize, nĭéri;* etj. tsilhate ndahéne me dî: a) **foletoré** dhé b) **ndjénĭetoré**.

Foletoré émerohéte gialhoréa ci ca ém ndjénje em folje, (mund te false,) ci jane, *nĭérezia.*

BKSH

Ndjénĭetoré émerohéte gialhoréa ci ca vétem ndjénje pra folje s'ca, (s'mund te flase) ci jane *cafshete*.

Ndjénje ciuhéte dhânja ci ca gialhoréa vétiu mé ce munden te cupetonĭe ne véhtét ç'do te perjashtimé, é çila ndahéte me pése: a) **gégéa,** b) **duchéa,** c) **marhéra,** d) **shija** dhé é) **mçétja,** pra *véshete, sîte, hundete, giuha* dhé *lecura* jane végelat a dîért'te shpirtit.

Gégé émerohéte sherbim'i hérdhure véshesh, mé ndimet te se çilese, gialhoréa munden te ndjénĭe ç'do te perjashtimé ci ca ze'a mundét te gégét (digiohét).

Ducje émerohéte sherbim'i herdhure sîsh, mé ndimet te se çilese, gialhoréa munden te ndjénĭe ç'do te perjashtimé ci ca ducje a mundét te duchét.

Marhérje émerohéte sherbim'i herdhure hundesh, mé ndimet te se çilese, gialhoréa munden te ndjénĭe ç'do te perjashtimé ci ca hére a mundét ti bihét hére.

Shije émerohéte sherbim'i hérdhure giuhé, mé ndimet te se çilese, gialhoréa munden te ndjénĭe ç'do te perjashtimé ci ca shije a mundét te shijohét.

Mçétje émerohéte sherbim'i hérdhure lecuré, mé ndimet te se çilese, gialhoréa munden te ndjénĭe ç'do te perjashtimé ci mundét te mçétét a lendohét.

Giuhe émerohéte dhenja ci ca vétiu vétem nĭériu, mé ndimet te se çilese, munden te trégonĭe botes se perjashtimé, ç'do ci ca ner mént a ménton, é çila çfacéte me dî; a) **giuh'é folure** dhé b) **giuh'é shenoare.**

Giuh'é folure émerohéte ajo ci flitéte dhé gégéte mé ciene cie ç'do cĭe gégéte âshte zâ; giuh' é folure

343

gégéte, ajo flitéte mé fjale te bera zârésh, mé ndimet te se çilese, mundémi t'u ndrécémi vétem atîré ci géndéne rotulhe nésh, dhé mundine te gégin (digiojne).

Giuh'é shenoare émerohéte ajo ci shenohéte dhé duchéte, mé ciene ci ç'do cïe duchéte shenon gie, giuh'é shenoare duchéte, ajo çfacéte mé fjale te bera shéñïash, mé ndimet te se çilese, mundémi t'u ndrécémi acie atîré ci géndéne large nésh, sa dhé atîré ci dote vine pas nésh ne cete jéte. (bote)

Fjale émerohéte nïe radhe zerésh, me ce lidhéte nïe çfare do cupetimi ne mendjét tone, cupetim'i fjalese eshte ajo ci méntojme cur digiojme fjalene ; p. s. : cupetim'i fjalese **zjar,** eshte, *prushi* a *flaga* ci djéc, dhé cur i shtihét uje shuhét. Fjalete jane te bera *rocjèsh.*

Rocje émerohéte nïe, dî, tri a me te shume zeré ci i rembèn giuha per-nïe-héré. dhé i flèt vétem mé nïe te hapure gojé. Rocjéte jane te bera *zerésh.*

Ze émerohéte fuci é firomese, tsilha duché shcoare neper fît, ve zeléte ne drédhje, ci jane si dî tsipe timpané, dhé asi faré firoma behéte ze, i tsilhi duché shcoare ne per goje dhé hunde, duron disa fara gégimé pas mendîrese ci i épéte gojes dhé veglavét saj ci jane : **grîca, célheza, giuha, dhembete, buzete** dhé **hundete.**

Shénïe émerohéte ç'do gïe ci cur é shoheme na sjelh ner mént nïe gie ; mé ciene cie shénïate ci na trégojne me te shenoare zerét te nïe giuhé, émerohéne **zeshénïa.**

Zeréte jane pjéset'é rocjése. **Rocjéte** jane pjeset'é

BKSH

fjalese. **Fjalete** jane pjéset te giuhese. **Giuha** eshte githesi é fjalevé mé te tsilhate nĭérezi é nĭe combi munt te cupetohéte nĭeri mé jaterin per ç'do cie te duhan. Per-antaj duhéte te dime, sé jo tere nĭérezia flasene nĭe fare giuhé : po tsa flasene *Turçe* tsa *Gercisht*, te tjére *Shcip* étj. do-mé-thene si tsilhet-do flasen giuhen'é combit vét. Ceto fare te folura ciuhéne **giuhe**, dhé si tsilha-do giuhe per te folure, bucur é drécite, ca regulhat te saj me véhté, sé fjalet ne nĭe giuhe nuce cthéhéne, nuce lidhéne nĭera mé tjatret ; nuce bashcohéne si-do, po pas tsa regulha te ndara, tsilhate bejne cie nĭe giuhe te ndanĭe tjateré.

Per ceto régulha ç'do giuhe ca psimin'é saj me véhté Ashtu dhé giuha shcip ca psimin te regulhavét saj ci émerohéte **giuhe-psonĭe**.

Pas cupetimi miréte vésh fort léhte cîsh sé zeréte jane pjeset te fjalevé ci sherbojne me giuhet te folure. Me te folurit te giuhese shcip gégéne afro 40 fara zerésh po jo te githe jane te vétijte, po nĭerret pé ta marene lindje nga te pjécurit e dî a tré zeré te vétijte, pra te tjérete, jane hérdhure nga giuhera te huaja, per antaj ndahéne me dî a) **te fjéshte** dhé b) **te perzjére.**

Te fjéshte emerohéne zeréte ci cane lindje vétiu. Pé ceta zeré ne giuhete shcip jane 21 dhe ndahéne me dî a) **zentore** dhe b) **te perzenshime**.

Zentor ciuhete zeri ci gégéte i mbaroare pa pature ndimen é do-nĭe t'jatere zeri.

I perzenshim ciuhéte zeri ci s'gégéte dot pa mos-ciene mé nĭe zentor.

344

Pas cupetimi miréte vésh fort léhte cîsh sé zeshénĭa-te jane shénĭat te zerévé ci sherbojne me giuhet te shcroare. Te ndroarit é zerit nga zeshénĭa eshte sé zeri thuhéte (zenohéte) dhé digiohéte, pra zeshénĭa shcruhéte (shenohéte) dhé duchéte.

Per te shcruarit te giuhese shcip

Per cie te mundim te chémi nĭe abécédar te pergith-çim per githe shcipetaret, duhét te mos harojme cie giuha shcip flitéte me di-sa fare dialécté ci nĭera nga tjatera cane nĭe ndrîshim me te shume a me te pace;

Dialéctét me te nĭohure nga te githe shcipetaret jane dî a) **ghég** dhe b) **tosc**.

Dialéct ghég émerohéte shcipja ci flitéte ne shcip-erit te sipermé é ciojture **ghégeri**.

Dialéct tosc émerohéte shcipja ci flitéte ne schip-erit te poshtimé é ciojture **tosceri**.

Te ndrîshoarit te câtîré dîvé dialécté âshte cie, toscete flasene rembîére dhé çcociture, pra ghégete zgiature dhé ne per hunde.

Anfere tere fjalet'é te dî dialéctévé, cane ate renĭe, dhé marene githe nĭe forme; si ç'do te duchéte me poshte.

Do-mé-thâne sod-per-sod giuha shcip géndéte ne léhét te goditjese dhé he-per-he as do-nĭe sa i pesoar te jéte, nuce munt te génĭe te vertétene udhe te giuhese shcip, per vétsh nĭe nisje.

Me te nisurit per te ndréciure dhé per te gatoare te

nĭe giuhé si shcipja ci géndéte ne léhét te goditjes dhé flitéte me di-sa farerash, duhéte: I te jéte nĭe abécédar vétem mé shénĭa latiné per cie te jéte i nĭohur nga githe bota; II duhéte te jéte acie mire mbaroare sa te pergégéte i anfroare mé nĭe régulhe te drécĭte me tere dialéctét te giuhese shcip. Mé nĭe te cetilhe abéçédari dhé duché punoare pa reshtje, dale-gadalé mundim dhé névé me tutjé te chemi nĭe giuhe te mbaroare dhé te drécĭte.

Per te çfaciurit te zerévét shcip me te shcroare, arin te jéte per tsilhine-do ze te fjéhste, nĭe zeshénĭe me vété, mé ciene cie zerét te perzjére, çfacéne mé zeshénĭat te zerévét fjéshte lindetore.

Mé ciene cie zeré te fjéshte me te folurit te giuhese shcip s'jane me shume sé 21, per-antaj dhé zeshénĭa chémi githe 21, te hojtura préj abéçédarit lhatin.

Bashchim'i githe zeshénĭavét me nĭe radhe te regulhte émerohéte *abécédar*.

Abécédari mé ce paraçfacime me te shcroare tere zerét ci gégéne me te folurit te giuhese shcip, âshte chî: a b c d e f g h i j l m n o p r s t u v z.

Zentoré te fjéshta jane pése dhé zeshénĭat é tîré jane ceto: a, e, i, o, u. Pra: â. é, î, ciuhéne te perzjera a te lindura.

Te perzeshméte te fjéshta jane giashte-medhéte dhé zeshénĭat é tîré jane ceto: b, c, d, f, g, h, j, l, m, n, p, r, s, t, v, z. Pra: ç, ch, cĭ, dh, dz, dzh, gh, gĭ, lh, lĭ, nĭ, rh, sh, th, ts, tsh, zh, ciuhéne te perzjére a te lindure.

365

Me pare sé te zé, te benĭ fjale per te zenoarit te se tsilese-do zeshénĭé me vété, duhét, te dime cie zerét te giuhese shcip, drîshohéne fort déndure cur perpicéne nĭeri me tjaterit. Per te cupetoarit me mé te léte te câtîrévé ngiarjé, zeréte ndahéne me cater : a) **te ngurete,** b) **te çcrifete,** c) **te tréshe** dhé d) **te holhe.**

Te ngurete ciuhéne zeréte ci zenojne me ashpere sé te çcrifetet ; câta zeré cur géndéne ne funt te fjalese, dhé para se perzeshméjé, zenojne te çcrifete, dhé vétem cur cane nĭe zentoré pas, gégéne te ngurete.

Te çcrifete ciuhéne zerét ci zenojne me bute sé te nguretet ; câta zeré cur géndéne para nĭe te ngureti, zenojne te ngurete.

Te tréshe ciuhéne zeréte ci shume hére me te folure teholhéne.

Te holĭ ciuhéne zeréte ci shume hére me te folure ntrashéne.

Te ngurete : b, d, dh, dz, dzh, g, gĭ gç, v, z, zh.
Te çcrifete : p, t, th, ts, tshî c, cĭ, ç, f, s, sh.
Te tréshe jane : a, c, g, é, lh, n.
Te holĭ jane : é, cĭ, gĭ, i, lĭ, nĭ.

Te zgédhurit te zeshénĭavét, behéte é cundrécĭtoare mé giuhet vâlhaçé pas si'ç'ndjéc.

a, â, é, e, i, o, u, cendohéne si dhé ne velhaçete :
a, â, e, ĕ, i, o, u, pra î cendohéte si-u frengçe.

Ar	aur	Sipre	supra
Cater	patru	Rote	róta
Cale	cal	Grure	grău

Âme	mamă	Fîelh	fluere
Dhânder	ginere	Îlh	stea
Émen	nume	Bure	bărbat
Ére	oră	Rob	rob
Hender	vis	Buze	buză
Nip	nepot	Giurme	urmă

o mé pature **a** pas, cendohéte si **u** posi :

Dermoar	dărămat	Shcroar	scris
Levdoar	lăudat	Cândoar	căntat
Cercoar	căutat	Zbuloar	desvălit
Rendoar	îngreunat	Fercoar	frecat
Leftoar	luptat	Pâsoar	păţit
Vajtoar	văitat	Drécĭtoar	îndreptat
Ndertoar	dres	Shtroar	aşternut
Fitoar	căştigat	Naltoar	înălţat

Te perzeshméte cendohéne ceshtu.

b ç d dz f gç m n p r s sh t ts tsh v z zh. si :

b ce d ḑ f ge m n p r s ş t ţ ce v z j. ne velhaçét ; posi.

Barc	burtă	Dhemb	dinte
But	butie	Dhoge	dógă
Babo	babă	Dié	ideă
Brîme	brumă	Druge	drugă
Bréshce	bróscă	Durim	îndurare
Bréz	brâu	Famile	familie
Boalh	bivol	Filh	fir
Dite	ḑiuă	Fustan	fustă
Dî	două	Flîtîre	fluture
Fasulé	fasọle	Pus	puţ

34 b

Mase	măsură	Ralh	rar
Mberét	împărat	Rose	rață
Mort	mórte	Rézé	raze
E marte	marțĭ	Sume	sumă
E mercure	mercurĭ	Shtate	şapte
Mustacé	mustață	Shul	sul
Mesalhe	masă	Shtrat	aşternut
Ndér	onóre	Shcurte	scurt
Nalte	nalt	Trup	trup
Nemer	număr	Tére	țară
Nate	noapte	Tsap	țap
Nuc	nu	Thés	sac
Peren	părău	Thélb	miez
Porte	pórtă	Vére	vară
Poparé	papară	Vatre	vatră
Présh	pras	Vertét	adevărat
Pice	picătură	Vén	vin
Plumb	plumb	Vishnĭe	vişine
Pende	pană	Zot	zeu

c para zentorevé *é, i, î, ĭ* ne dialéct **tosc** zenon si ne velhaçét *che, chi, chĭ*; pra ne dialectt **gheg** zenon si ne velhaçét *ce, ci, cĭ*, pra me ç'do tjatere renje zenon si : *ca, co, cu,* velhaçé, posi.

Cépe	cépă	Cénder	centru
Céré	car	Cind	sută
Cip	cioc	Cândim	căntare
Cîcé	cuc	Coce	cap
Cĭafe	ciafă	Céros	chel
Cĭor	chĭor	Cape	căcĭulă

BKSH

Carte	carte	Cén	câne
Cut	cot	Cupe	cupă
Conisme	icónă	Curore	corónă
Cérshi	cereşe	Curt	curte
Crushc	cuscru	Ciofté	chiftele
Crisht	hristos	Cérte	cértă
Chî	acest	Coaçce	cloşcă
Tachié	tichie	Cendéz	cocoş
Cunat	cumnat	Crap	crap
Cunate	cumnată	Culme	culme

dh, th, zenojne si : *dh, th,* gercisht posi :

Dhéte	ḑece	Thate	uscat
Dhélper	vulpe	Thémber	coltuc

g para zentorevé *e, i, î, ĭ,* ne dialéctt **tosc** zenon si ne velhaçét *ghe, ghi, ghĭ* ; pra ne dialéctt **ghég** zenon si ne velhaçét gé, gi, gĭ, pra me ç'do tjatere renje zenon si : *ga, go, gu* velhaçé, posi :

Giun	genuchĭu	Germade	grămadă
Giashte	şase	Gervisht	zgărie
Gialhe	viaţă	Gérgĭ	georgi
Gishţ	deget	Gréc	grec
Gémb	ghimpe	Gaz	gaz
Gardh	gard	Gize	urdă
Gale	gaiţă	Giume	somn
Grasht	grajd	Gialpe	unt
Gushe	guşă	Grîce	gât
Goje	gură	Gindje	gintă
Giarper	şarpe	Gîrmash	urmaş
Grope	grópă	Grua	nevastă

BKSH

Gurmaz	grumaz	Gur	pétră
Gîmes	jumătate	Grusht	pumn
Grére	griere	Gati	gata
Gomar	măgar	Gatoar	gătit

l para te perzeshmite *h* ne te dî dialéctét zenon si *la, lo, lu* velhaçé ; pra me ç'do tjatere renje zenon si : *le, li, lĭ* velhaçé ; posi :

Malh	milă	Lulé	flórc
Valhé	bal	Lésh	lână
Mal	munte	Lodre	joc
Luge	lingură	Balhe	frunte
Vale	valurĭ	Ale	gunoiŭ
Lipse	lipsă	Lafshe	créstă

n para zentorite shcurtoare *ĭ*, ne te dî dialéctét zenon si *nĭ* é zbutur ; pra me ç'do tjatere renje, zenon si *n* ; posi :

Nĭe	un	Nĭo	cunosc
Nente	nouă	Brinĭe	côstă
Nĭéri	om	Limonĭ	lămâĭ

h, j zenojne si ne giuhet italiançé :

Hânder	vis	Jéte	viață
Jam	sunt	Folje	verb

CRÎÉ É PARE

Per-mbarimé mi fare-fjalet

C'do ci na cérthélhon ne cete bote, âshte **gialoré** a **lentoré** ; posi : *djale, cale, lulé, drun.* etj.

BKSH

Ç'do gialhoré a lentoré me te fole trégohéte préj nïe fjalé; posi: gialhoréa foletoré, ciute **nïeri**; prapo letoréa me ce cendojme tani, ciuhéte **carte.**

Fjala ci ciuan nïe gialhoré a lentoré, ne giuhcmesonïet shcip, ciuhéte **émer**.

Atî fjalete *nïéri* dhé *carte* ciuhéne **émera**, me ciene cie é para trégon nïe **gialhoré**, prapo é dîta trégon nïe **lentoré**.

Pas cupetimi, émerat ndahéne me dî; posi: **i lente** dhe **i palente.**

I lente ciuhéte cur émeron nïe gïalhoré a nïe lentoré, *te farshime*; do-mé-thene ci é mundim t'é nïohem mé nïerene nga te pése ndjénjét; posi: *mizé lulé*, étj.

Emer'i lente nene-pjésetohét éndé me cater; a) **i per-vétshim**, b) **i per-githshim**, c) **i per-mblédhshim**, d) **i per-gieshim.**

I per-vétshim ciuhéte cur hépéte me nïe te véteme gialoré a lentoré; posi: *Coli, Devolh* étj. Cetîrévé émera léter' é pare u scruhét **é madhé**.

I per-githshim ciuhéte, cur hépéte me te githa gialhoréte a lentoréte te asi-farshimé; posi: *céré. djale, lis, fléte.* étj.

I per-mblédhshim ciuhéte, cur émeron nïe mblédhje gialhorésh a lentorésh; posi: **populh, shocieri, pîlh, shur,** étj.

I per-gieshim ciuhéte, cur émeron nïe gïe, nga é tsila dhé ajo m'é vogela pjése mban émerin'é se terese; posi: *uje, ar, cripe*, étj.

Acie gialhoréte sa dhé lentoréte cane di-sa fara

348

cîshjé, a **cfarjé ;** posi : *bure* **plac,** *lul'é* **cucé. Cîshjét** a **cfarjét** te gialhorévét a te lentorévét me te folure trégohéne mé fjale.

Fjala ci trégon cîshjén a çfarjén te nïe gialhoréjé a te nï lentoréjé ne giuhemesonïet shcip ciuhéte **miémer.**

Atî fjalete : **place é cucé,** ciuhéne **miémera,** mé-ciene cie jane vene si tsila-do prane nïe émeri per cie te reféníe **çfarjén** a **cîshjén.**

Pas cupetimi miémerate ndahéne me dî pale : a) **te nîéjshîmé,** b) **te pa-nîéjshimé.**

Te nîéjshimé ciuhéne ato ci perdoréne te ngitura mé *nîjété* perpara sîrésh ; posi : *i mire, é vogel, te bardhe,* étj.

Te pa-nîéjshimé ciuhéne ata ci perdoréne pa *nîjé;* posi : *plac, trim,* étj.

Per-vétsh cetîré dî pale miémera jane dhé tsa sîrésh, ci perdoréne édhé **te nîéjshime** édhé **te pa-nîéj-shime** ; posi : *i bardhe-bardhosh, i varfer-varfanïac,* étj.

Acie émerate sa dhé miémérate shnme hére me te fole a me te shcruare marene ne fund nga nïe shtonïe ci i tscion ; posi : cali, çup**a**, mish**te.**

Shtonïa ci i ngitéte nïe émeri a nïe miémeri per cie ta tscionïe, ne giuhemesonïet shcip ciuhéte **nîjé.**

Atî shtonïate **i, a, te,** émerohéne nîjé mé ciene ci jane ngiture pas émeravét per cie ti tsciojne.

Acie gialeoréte sa dhé lentoréte cane vétje. Vétjat te gïalhorévét a te lentorévét me te folure a me te shcruare trégohéne préj fjalesh ; posi : ne vend te thomi : *Coli punon* ; mund te thomi : **Aî** *punou.*

Fjala ci vihéte ne vend te nïe émeri dhé trégon gialhorén a lentoréne, ne giuhemesonïet shcip ciuhéte **perémer.**

Atî fjala **Aî** ciuhéte **perémer**, mé ciene cie âshte vene ne vend te émerit *Coli*.

Pas te perdorurit, perémeri ndahéte me dî : a) **perémer i émershim**, b) **perémer i miémershim.**

Te émershim ciuhéne ata ci perdoréne te véteme si dhé émerat ; posi : **Une** *shcruanï.* **Ti** *punon.*

Te miémershim ciuhéne ata ci perdoréne hére te véteme, si émera, hére te bashcoara mé nïe émer, si dhé miémerat ; posi :

Chî *shcruan.* **Chî** *djale âshte fort pertac.*

Pas cupetimi perémeri ndahéte me giashte fare : a) **vétetor**, b) **gietrégonïes**, c) **deftonies**, d) **permendes**, e) **pîétes,** f) **ndames.**

Perémera vétetore jane, ata, ci trégojne; cur gialhoréa a lentoréa é ciojtur, âshte véta foletoré, a véta mé ce flitét, apo véta per ce flitét ; posi : **Une** *leronï.* **Tine** *digion.* **Aî** a **Ajo** *cendon.*

Atî fjalete **Une, Tine, Aî** a **Ajo,** jane **perémera vétetore.**

Pas cupetimi **perémeri vétetor** ndahéte me tri veta : a) **vét'é pare a véta foletoré ;** b) **vét'é dîte** a **véta cujt i flitét ;** c) **vét'é tréte a véta per ce flitét.**

Vét'é pare a **foletoré** trégohéte mé perémerat ; *u une, na, né.*

Vét'é dîte a **mé ce flitét** trégohéte mé perémerat: **ti, tine, ju, juvé.**

Vét'é tréte a **per ce flitét** trégohéte mé perémerat: **aî, ajo, ata, ato.**

Perémera gïetrégonïes jane ata ci reféjne, é cujt eshte nïe gie, dhé pergigéne ne pîétjét: *i cujt, é cujt, te cujt?* posi: *githe shcipetarete jane velhézerit* **te mi.**

Pas cupetimi **perémerat gïetrégonïes** cur-do hére reféjne **dî véta,** nïeri duché refîére **gïene,** dhé t'jateri duché refîére **te zotin'** é giese.

Perémera deftonïes ciuhéne ata cie, duché zene véndin te nïe émeri, dhé duché refîére gialhoréne a lentoréne, é ndan nga te tjérat gialhoré a lentoré te asifarshimé.

Pas cupetimi **perémerat deftonïes** ndahéne me dî pale; a) **te peranferme,** b) **te perlargeme.** Perémera deftonïes te peranferme ciuhéne ata ci reféjne nïe gialhoré a lentoré **te aferte,** posi: **Chî** *shcruhan.* **Cejo** *cendon.* etj.

Perémera deftonïes **te perlargme** ciuhéne ata ci reféjne nïe gialhoré a lentoré **te largete** posi: **Aî** *cian.* **Ajo** *césh,* etj.

Perémerat deftonïes perdoréne, ére si **émera,** ére si **miémera;** posi: **Aî** *pson.* **Aî** *djale pson.*

Perémera permendes ciuhéne ata ci perdoréne ne vendit te nïe émeri te zene ngojé me sipere. Ceta jane: **ci, tsile,** *Aî* **ci** *punon, fiton.*

Perémera pîétes ciuhéne ata mé te tsilete pîésime per nïe gialhoré a per nïe lentoré.

Ceta jane: **cush, çe** a **ç', sé, tsile,** dhé perdoréne ére si **émera** ére si **miémera,** per vétsh **cush** ci perdoréte vétem si **émer;** posi: Tsili punon cetu? (tsili nïéri) Cush cendon?

Perémera ndames ciuhéne ata ci vihéne ne vend te nïe émeri pa mé mos mbaroare; posi: tilhe, atilhe, cetile, ace-tsili, ace-cush, cure-cush, githe-cush, cure, githe, jater; etj.

Perémerat ndamesé perdoréne, ére si **émera,** ére si **miémera** prapo nïerrate perdoréne vétem si émera prapo te tjérat vétem si miémera; posi: *Mund te psonïe* **tsili-do. Tsilî-do** *mesonïes duhét te psonïe.* **Ç'-do** *cén digion te zotin.* **Cush** do te miren âsht'i fitoar.

Acie gialhoréte sa dhé lentoréte cane **nemere** a **pjése;** posi: **pése** *djém* **tsa** *buce.*

Nemeri a **pjés' é** gialhorévét a lentorévét, me te folure a me te shcruare, trégohéte préj **fjalesh.**

Fjala mé ce çfacime **nemerin** a **pjésen'** é nïe gialhoréé a te nïe lentoréé. ne giuhemesonïet shcip ciuhéte **nemeronïes.**

Atî fjalete: **pése, tsa,** ciuhéne **nemeronïese,** me ciene, cie é' para refén *nemerin* é djémvé, é dîta, refén *pjésen'* é bucese.

Nemeronïesét nuc reféjne, *as gialhorè,* as *lentoré,* po vétem **nemerin'** a **pjeséne** te gialhorévé a te lentorévét.

Nemeronïesét perdoréne, ére si **émera,** ére si **miémera;** posi: *Erdhi* **nïi** *uïéri.* **Nïeri** *icu.*

350

Pas cupetimi **nemeroniesét** ndahéne me dî pale : a) **nemeretoré,** b) **pjésetoré.**

Pjesetoré ciuhéne ato ci reféjne nii **nemer** *gialhorésh* a *lentorésh* **te pandare;** posi : *sa, caci, shume, pace, tere, githé, nie sa-do, as-nie, mjafte,* étj; posi : *Erdhe* **di-sa** *shcipetare.*

Nemeretoré ciuhéne ato ci reféjne nie nemer *gialhorésh* a *lentorésh* **te ndare** a **te çciuare;** posi : **Pése** *lulé.* **Shtate** *fléte.* **Itréti** *mesoues, Shconi* **dî nga dî** etj.

Pas te lipsurit nemeretorét ndahéne me dî ; posi : a) **te fjéshmé,** b) **te rjéshme.**

Te fjéshmé ciuhén ato ci émerojne nemerin' **é fjéshte** ne te tsiline géndéne gialhoréte a lentoréte ; posi : *dî, pése, téte nie-zét, dî-cint,* etj. dhé pergégéne ne pîétjét : **sa? Pése** *lisa.* **Shtate** *dit.*

Te rjéshmé ciuhéne ato ci reféjne *vendine a radhene,* me ce géndéte nie gialhoré a lentoré ; posi : *I pari, E para, i dîti, é dîta, i giashti, é giashta.* etj. Ato pergégéne ne pîétjét : **i sa? é sa? te sa?**

Acé gialhoréte sa dhé lentoréte mundin cié te géndéne me do-nii *cienjé* a mundin te *bejne* do-gie ; posi : *Foshnia* **flé.** *Ujete* **rjédh.** *Felheza* **cendon.** *Niériu* **flét.** etj.

Berja a **cienja** é nie gialhoréé a lentoréé, me te folure a me te shcroare çfacéte préj *fjalesh.*

Fjala ci çfaci *berjén'* a *cienjen'* é cujt-do ne giuhemesoniet shcip ciuhéte **folje.**

Atî fjalete : *flé, rjédh, cendon, flét,* ciuhéne **foljé,** mé ciene cie, si tsila-do nga to, refén nie *berje* a nie *cieuje.*

Pas cupetimi **foljéte** ndahéne me dî; posi: a) **parathenetoré**, b) **ndimetoré.**

Folje parathenetoré émerohéte ajo, ci, mund te mbaronïe é véteme ate ci thuhét; posi: *géli* **cendon.**

Folje ndimetoré émerohéte ajo ci, s' mund te mbaronïe é véteme ate ci thuhéte, per-vétsh é baschcoare mé te tjéra fjale; posi: *Une* **jam** *shcipetar. Shipetaret* **doan** *lirine.*

Foljéte parathenetoré nenendahéne me dî: posi: a) **ngasesé,** b) **sengasesé.**

Folje ngasesé émerohéte ajo ci, refén nïe berje mé ce nghitéte gïe; posi: *Fusharacn* **leron** *dhérin. Coli* **shcroan** *psimin.*

Folje sengasesé émerohéte ajo ci, refén nie cienjé a berje mé ce s'nghitéte gie; posi: *Une* **flé.** *Tine* **icen** *Aî* **téshetin.**

Pas cupetimi **foljéte ngasesé** ndahéne me catere; posi: a) **punetoré,** b) **pesonïetoré,** c) **vétevétoré,** d) **mésetoré.**

Folje punetoré émerohéte ajo, ci, cur gïalhoréa a lentoréa per ce thuhéte do-gie, ben punene te ciojture préj foljé; posi: *Mâma* **cép.** *Une* **shcroanï.**

Folje pesonïetoré émerohéte ajo ci, cur gialhoréa a lentoréa per ce thuhéte do-gïe, peson ngaj t'jateri, berjéne te ciojture préj foljé; posi: *Lis'i thate* **pritéte** *dhé ne zjar* **hidhéte**; a: *Lis'i thate* **eshte prére** *dhé* **hédhure** *ne zjar.*

Folje vétevétoré émerohéte ajo ci, cur giaihóréa

per ce thuhéte do-gïe, ben dhé duron, berjéne te ciojture préj foljé; posi: *Djali* **lahéte.** *Aî* **nvishéte.**

Folje mésetoré émerohéte ajo ci, cur gialhoréa per ce thuhéte do-gïe, ben berjéne te ciojture préj foljé, pa duroare curc-cush gie; posi: *Une* **ciahéme.** *Tine* **levdohéshe.**

Aci **berjéte** sa dhé **cienjéte** cane nïi fare *shénimi'* a *nïarje;* posi: *Jovani shcroan* **mire.** *Schéndér-bégu ca cine* **shume trim.**

Shenimét a **nïarjét** te nïe *berjé* a te nïe *cinjé,* me te folure reféhéne fjalesh.

Fjala ci viréte prane nïe foljé, per cie te mbaronïe shenimin' a nïarjene te saj ne giuhemesonïet shcip, ciuhéte *Mi-folje.*

Atî fjalete: *mire, shume,* ciuhene **mi-foljé;** mé ciene cie, jane vene si-tsila-do prane nïe foljé, per cie te mbaronïe shenimin' a nïarjen' é berjes' a cienjese.

Mi-foljéte shume hére viréne dhé prane nïe *miémeri* a nïe *mi-foljé* t'jatere, per cie t'u ndrîshonïe shenimine; posi: *Trendafili àshte* **fort** *i bucur* dhé *trendafili bihé hére* **fort** *bucur.*

Pas cupetimi **mi-foljéte** nnahéne me shtate; posi: a) **véndesé,** b) **cohesé,** c) **sumesé,** d) **mendîresé,** e) **vertétoresé,** f) **prapsetoresé.**

Mi-foljéte véndesé reféjne *vendine* cu nïasine te çfaciurat préj foljé, dhé pergégéne ne pîétjéte: a) **cu?** b) **cie cu?** c) **gér cu?** etj. Pé ceto jane: *cetu, atî atjé, siper, posthe, afer, larc, brenda, jashte, prapa, perpara;* dhé shum. tjé.

Mi-foljéte cohesé reféjne *cohene* cur nïasene te çfaciurat préj foljé dhé pergégéne ne pîëtjéte : a) **cur ?** b) **cie cur ?** c) **gér cur ?** etj. Pé ceto jane : *Tani, sod, néser, djé, cur-do, shpéjte, metsaze, ciecur, vjét, dendur, ralhe.* etj.

Mi-foljéte sumesé reféjne *sumen'* é berjése çfaciure préj foljé dhé pergégéne ne pîëtjéte : a) **sa ?** b) **pé sa**, étj. Pé ceto jane : *acé, cacé. pace, shume, téper, mjafte, me, sado.* etj.

Mi-foljéte mendîresé reféjne *mendîrene* si nïét berja çfaciure préj foljé dhé pergégéne ne pîëtjéte : a) **cîsh ?** b) **si ?** Pe ceto jane : *ceshtu, mire, urte, plot, ftote, héréte, nïéreşisht.* étjl

Mi-foljéte vertétoresé reféjne *te vertéten'* é berjése te çfaciurc foljé. Pé ceto jane : *po posi, éni, é, ja.* et.?

Mi-foljé prapsetoresé reféjne *prapsjén'* é berjése çfaciure foljé. Pé ceto jane : *jo, nuce, se* (s'), *mos, as, faré, filhit, sémos,* étj.

Acie émeri, sa dhé ç'do t'jatere fjale é mare si émere, me te folure shume hére u viréte nga nïe fjale perpara sîrésh, per cïe te refénïe vendin' a ndrécïjen' é tîré céndre te tjéravé fjale; posi : *Shtepia* ***prane*** *lumit esht'é Malose. Ariu rou* ***ne*** *mal.*

Fjala ci viréte perpara nïe émeri per cie te refénïe cupetimin'é ti céndre te tjéravé fjale, ne giuhemesonïet shcip ciuhéte ***paraemer***. Pé ceto jane : *ne, neper, mi, nene, me, té, per, nga, mé, pas, perpara, prane,* étj.

Te ndaret te ***paraémeravét*** nga ***mi-foljét*** eshte cie ***mi-foljéte*** mundin te vétema te chéne

352.

nїe cupetim me te folure pra ***para-émerat*** nuce mundin.

Shum'ére me te folure viréte-ré cie, ne méz te dî fjalevé viréte nga nїe t'jatere fjale, per te lidhure nїe cupetim ne mezt té tîré; posi: *Une shcruanї **dhé** tine cendon. Mua me pelcén te psonї **pra** tî te lotsh.*

Fjala ci lidh dî fjale, ne giuhe-mesonїet shcip ciuhéte ***fjalelidhje.*** Pé ceto jane: *cie, apo, dhé, po, por, pra, as, sé, a, cur, si. pa,* étj.

Nїe é madhé pjése nga ***fjalelidhjéte,*** duc mé lindure préj ***mi-foljésh,*** per-ngohéne pas te lipsurit,hére *mi-foljé,* hére *fjalelidhjé.*

Shume hére nїériu ndjén ne véhtét nїe *gaz,* nїe *hélme* a nїe *çudi,* ate héré aî nzjér tsa *thirjé-zeri,* ci nuce cane as do-nїe lidhje mé te tjéra fjale, Ceto fare *thirjézeri* ne giuhe-mesoniet shcip ciuhéne ***zethirjé'***.

Ato me te shumate ***zethirjé*** nuc jane *fjale,* po vétem zeré, si: *o! oj! moré! oh! ah! of! haha!* étj.

Pas cupetimit te gér-tanishme miréte vésh fort léte cie, fjalete te giuhese shcip jane dhéte farésh te ciojtura *fare-fjale* dhé jane ceto: ***Émeri, Mi-émeri, Nїji, Per-émeri, Nemeri, Folja, Mi-folja, Para-émeri, Fjale-lidhja, Zethirja.***

Shcipetimé me te folurit shcip

Po te véme-réé, *ç'âshte, si âshte, apo ç'ben nїe gialhoré a nїe lentoré,* duhét te méntohémi. Méntohémi ate éré, cur cupetojme, cie *pula eshte shpésh, guri esht' i forte, mesonїesi shcroan.*

Po cïe te duam, cie dhé te tjére te dine ate ci méntojme né, dhé te méntohéne dhé ata si né, ate éré reféjme méntimin tone, do-mé thene é paraçfacime, ciofte mé fjale te folura, ciofte mé fjale te shenoara.

Te paraçfaciurit te méntimit préj nïe bashchim fjalesh ne giuhe-mesonïet shcip ciuhéte ***paravenje***; posi: „*Punetori-punon*“ atî bejme nïe ***paravenje***, mé ciene cie veme per-para te tjérevé a paraçfacim nïe méntim. Per cie te çfacim nïe çfare-do méntimi, na duhéne te pacen dî fjale: nïera, ci çfacï gialhoréne a lentoréne per ce thuhéte gie, dhé t'jatera, ci çfacï ate ci thuhéte per nïe gialhoré a lentoré.

Fjala ci çfacï gialhoréne a lentoréne per ce thuhéte gie, ne giuhemesonïet shcip émerohéte ***nenegîcies' i*** *paravenjes*.

Fjala ci çfaï ate ci thuhéte per *nenegîciesin* ciuhéte ***parathenes*** *i paravenjes*. Ne paravenjet: „*Bari ritét*“, ***nenegîciesi*** âshte fjala „*bar*“, mé ciene cie na sjélh ner-mént lentoréne, per ce thuhéte gie; prapo ***parathenesi*** âshte fjala „*ritét*“ mé ciene cie na sjélh ner mént ate ci thuhéte per *nenegîciesin*.

Nenegîciesi géndét mé ndimet te pîétjavét: ***cush?*** apo *ç?* te bera ne *parathenest*; posi: „*Féracu cendon*“, (***Cush*** *cendon?*) ***feracu***.

Parathenesi géndét mé ndimet te pîétjavét; ***Ç' âshte? si âshte?*** a ***c'ben?*** te bera ne *nenegîciest*; posi: „*Mesonïesi shcruan*“, (***ç'ben*** *mesonïesi?*) ***shcruan***.

Pas cupetimi ***paravenja*** lindéte, cur thomi gie per

353

nïe gialhoré a per nïe lentoré. Fjalet te vétema, ci s' per-silhéne nïera né t'jatera cie te mundin te çfacin nïe méntim, s'bejne nïe *paravenje.*

Po méntimi munt te paraçfacét préj fjalesh me te paca a me te shuma, pas léjes te cujt-do cie do té çfacïnïe ne nïe mendîre me **te permblédhur** a me **te perhapur**; posi: *Céni léh. Céni tone lèh te tere naten.*

Paravenja ci âsht' é bere vétem préj ***nenegîciesit*** dhé préj ***parathenesit'*** émerohéte ***paravenj' é fjéshte***; posi: *Céni léh.*

Paravenja me ce, per-vétsh *nenegîciesit* dhé *parathenesit,* me géndén dhé te tjéra farefjale, émerohéte ***paravenj' é perhapure***. Cejo behéte nga te shto-arit né nenegîciesi a né parathenesi (a dhé né nïeri dhé né t'jateri) te nïejé a te me shumavé farefjale; posi: *Céni* ***tone*** *léh* ***te tere naten***.

Pas cupetimi ***nene-gîciesi*** dhé ***parathenesi*** ciuhéne ***pjése te para*** *te paravenjes* mé ciene cie pa to, s'mundét te céndronïe nïe ***paravenje***. Ç'do tjatere pjés' é paravenjes, ciuhéne ***pjése te dîta***. mé ciene-cie *paravenja* munt te céndronïe dhé pa to.

Pjes'é dît'é paravenjes, ci per-mbaron cupetimin' é *nenegîciesit* dhé githé-nïe te *émerit,* ciuhéte ***émermbaronïes***; posi: *Céni,* ***tone*** *léh,* „atî fiala ***tone***" âshte ***émer-mbaronïes*** mé ciene cie mbaron émerin *céni.*

Émer-mbaronïesi pergégét ne pîétjét: ***çili? çila? ç'fare?*** posi: *Céni* ***tone*** *léh* (Çili cén leh?).

Pjés' é dît' é paravenjes, ci mbaron cupetimin' é *parathenesit,* dhé githe-nïe te nïe *foljé parathenetore,* ciu-

héte ***folje-mbaroňes*** ; posi : *Fushatari leron* ***dhéne,*** „atî fjala ***dhéne***" âshte *folje-mbaroňes,* mé ciene cĭe mbaron cupetimin é foljese *leron.*

Folje-mbaroňesi pergégét ne pîétjéte : ***Ce ? çe ? ç' : cujit ? ne cush ? cu ? cur ? si ?*** étj, posi : *Pashe* ***Jovanin*** (ce pé ?) *Leron* ***dhene.*** (ç'leron ?) ***do ndjéce.***

Cohet' é combit shcipetar

Ti omoj bij é Pélhazgise, ti moj shciponĭe
Ne tér'te memes ngrité flamure, u beré zonĭe
Mi meme-dhét te shciperise, ti mbréterové
Mé sît' te apur pa trémbur cure, combin urdhrové
Tére te madhé te gier te giate, plot bucuri
Ci t'é chish lene price ît ate, pas vdécjés tii
Cie t'é urdhrosh, sa cie té rosh, *mé trimeri*
Frice mos chésh, sa gialh'te jésh, *as pé nĭéri*
Vent shum' i pasur fushe lendina, ci gélberonin
Brigé luadhé mé lulé shcroar, ci zbucuronin
Dhé shume reza brinĭe colina, plot lulé te cucé
Dhé trendafile mbushur ngarcoar, githe burbucé
Ç'do vent mbular mé manushacé, mé jargavane
Githe larushca mé dî, tri facé, ci hére cane
Cu frîn vériu, édhé bariu *shtrire, cendon*
Cu shcérca lot, délja culhot, *céni i mpron*
Corié pîlĭé cur' te pa-préra, mé lisa t'géte
Certsunĭe tréshe mé dég' te shtrira, mbushur mé fléte
Lajthi geshténĭa dhé shum' te tjéra, cu zocĭte lonin

354

Sarcadhé, ndére, ç'do égersira, mé gas terbonin
Shciponïat placa arbonïetoré, mé gaz therisnin
Posi dhé zogat cendonïetoré, malét buçisnin
Cu lopeçari, dhé udhetari, *ne git tent vjén*
Sé embelsiren, dhé gith' te miren, *né tî é gén*
Shume rabétsca dhé delhendîsché, ci cuvendonin
Bilbil férace si dhé melhinïa, naturen çcionin
Dhé flîtîraché crahe larushé, lulét thethinin
Cur per mi driza cur mi delhinïa, te çlodhén rinin
Mbléta ngaj lulét mjaltine mbleth, ne cosht é shpié
Miz' é mendafshit ri édhé dréth, mendafshin filïé
Cicé bilbil, crahe jéshil, *mé zet ja thon*
Zemra te thér, gazi te mér, *cur i digion*
Iazé lumenï uje culoar, posi argiendi
Cenéta giolé dhé shum mburimé, tî te chish vendi
Malé te nalte mé bor mbuloar, ci zbardhelhonin
Reché perenï mé ushetimé, shcumbe leshonin
Brîma ne dimer dhéne mbulonté, é mbanté ngrote
Vésa ne vére bimet ujonté, mé uj' te ftote
Vréshta mé rush, te cucï larush, *cocé medha*
Molhe dhé ftonï, ficï é limonï, *gith turfanda*
Ché pasur placa dhé gra te dlira, dhé fort shtéprésha
Femije, çupa, nusé te réa, gith' trimerésha
Tere te urta dhé zémer mira, posi shénïtoré
Sa édhé memat métur te véa, cén' gazetoré
Çupat dhé çunat te pa-martoar, lonin cendonin
Pra plecït' é placat si te lacmoar, i pergezonin
Cet' bucuri, ci chishé tii, *as nïe s'é pat*
Po sod mé dét, as-gie s'te mét, *coti te vat*

Ché pasur piécĭ bura mé ment dhé bésetare
Dhendure djém dhé mésatare gith' luftetare
Te nvéshur githe flori argint, mé arme ngéshur
Per-siper hedhur nĭe gune lare, pecinĭ per-véshur
Ne cémbet mbathur calhtsa opinga, lidhur mé ripa
Floché te bardhe prapa mé clinda, menget mé çipa
Ne coc' tachié, ci u ca hié, *dhé u ri mire*
Me supt dîféc, nene jéléc. *varur zingçire*
Githe te véshur mé roba te arta, ci sîte mirnin
Mé arm' te lara mé shpate çvéshur, ci çcrépetinin
Dhé mé fustan te bardh' si carta, mi giunĭe hédhur
Mé dî palhasca per-mézi ngéshur, florini dérdhur
Posi nĭe nusé cur vé curore, per-hér' é nisur
Dhé mé flamur te cucĭ ne dore, mé ar ciendisur
Te gith' te mbare, dhé bésetare, *fort zémralhinĭ*
Gĭthe bardhoshe, dhé bucuroshe, *mustacé zinĭ*
Facéa joté te çcrépetinté, dite per-dita
Si rézé djélhi si îlh si hene, si afron-dita
Balhete tent te vétetinté, dite dhé nate
Si vétetima cur âshte rene; me vént te thate
Se githash ndrinĭé édhé çcelcénĭé, mi githesi
Cush-do te shinté fort i pelcénĭé, te chish zili.
Mé ciene cie, si tî as nĭe, *t'jatere s' cé*
Persan, Latin, Turc dhé Elin, *frice u dhé*
Shciponĭ' é malit mé crahet hapur, péndet perndanté
Mi crîét tent mé gaz per-hére, hié te mbanté
Boten' é tere é chishé capur, dhé é urdheronĭé
Flamur' é cucĭ varur me hére, é pérendonĭé
Dhé dî dragonĭ mé léshrat drédhur, si capédane

355

Mé bishtin ngritur mi curis hédhur, te rinin prane
Gershétat créhur, mé dhembet mprhéur, *nga hér pergionin*
Dhé ç'do te lic, a aremic, *é tsopetonin.*
Mé sît' te çelur dhé balhe ngritur, tii chishé ciene
Ç'do shcipetari shpirt édhé zémer, i chishé dhene
Sa me ç'do lufte te chish goditur, per-hér fitové
Mi botet tere per-ndavé émer, combin nnérové
Sé shcipetari cur ipté bése, a benté bé
Per nnér per comb s' é chish per-pése, rînté ne dhéé
Dhé shcipetari. ca cien' i pari, *per mi ç'do gint*
Cure s' ca rene, armet s' ca dhene, *cĭe cur u lint*
Si rét' é zéza cur dérdhin shi, édhé gémojne
Duché perpjécur flage te nzéte, rufé leshojne
Si lum' i turbulh dhé uje zi, cur vjén buçét
Po si terméti ci drédh si fléte, ç'do cie te jét
Ashtu dhé burat te shciperise, perpara vinin
Frice dhé dredhje gith' nĭérezise, pas tîré linin
Mé tersilhim, me ç'do tsingrim, *radhete çanin*
Dhé ç'do dushman, mé jatagan, *me dî é ndanin*
Dhé cur-do-hére cu ca leftoar, ca mbajtur bése
As-do-nĭe-hére prapazi s'icu, s'cercoj as ndjése
Mé arm' ne dore ca perparoar, naten me hâne
Daten dhé flamen ç'do aremicu, i chishté dhene
Mé sa u munt te gith' i rau, dhé i fitoj
Cé trim mé fléte mi lumte crau, vétén s' çndéroj
Si céne jane, ate shpirt cane, *dhé do te chéne*
Trima te shpéjte, dhé zémer drécĭte, *per-hér do jéne*
Po sod as-gie nuc' te ca métur, nga githe çpaté
Nnéri dhé bésa dhé trimeria, per-cot te vaté

Jé varferoar jé djégur trétur, jé bere zhur
Per tî shperésa dhé dashuria, u bene gur
Ngaj vatra joté nïéres te tjére, te cane dboar
Métur é giore dhé shum' é mjére, é desheroar
Sa ç'do te lene, dhé goje zene, *mé tîne céshin*
Sa dhé femia, djém' é tet' bija, *sod te percéshin*
Sé sod-per-sod nïe gun' é zéze, é dobetoar
Facén' é bardhe dhé bucurine te ca nbuloar
Te ca capitur dhé te théu méze, permbîs ché rene
Dérgésh rencon dhé cian fatine, ci te ca zene
Po as nïéri nuc'te digion, coti therét
Si githe-cush punen shecon, per ti nïe s'mbét
Per vétsh robise, dhé varferise, *t'jater, mos prit*
Si ç'ché duroar, mé brac zgéroar, *élmin gulhtit*
Cur sod po dérgésh é that' é mpite, po si nïe tra
As nïe nga motrat ci i ché prane, s' te dél per crah
Te cane lene pa zjar pa drite, ne ate vent
As do-nïe dhemce, deshire s'cane, per émerin tent
Po sa cie mundin doart te jâpin, nga tîne ruhén
As nïe pé to porten s' te hapin, te githa druhén.
Pecinïte shcundin, mé sa cie mundin, *nuc u vjén mbare*
Prape te vish, ne front te rish, *si ç' ce ciepare*
Sa dhé giurmashet te tu te zinï, t'i can' genîhér
Me di-sa fé ci ata s' dine i cane cthîer
Turcï musulmane dhé bectashlhinï, i émeroan
Dhe te crishtére, gréce lhatin, te tjéret ciuhan
Per cie te ndare te dobetoar, per her te jéne
Cie githe-nïe te papacïtoar, grindje te chén
Cie te mos çpalhésh, cure mos ngialhésh, *as do nïe ére*

356

Po é shemtoar, dhé turperoar, *te jésh per ére*
Cur édhé giuhen te zoges fémer, dhé shum te vjéter
Odzhe priftrinĭ u a cembîén, u dhane t'jéter
Nnér édhé shpirt bése dhé zémer, dhé dashurine
Si giacatare u a rembîén, ja u perfshine
I cane lene si mos o zot, si mos me chécĭ
Si i semundi ci s'cthéhét dot te vdése hécĭ
Si placa shtrige, dhé zémer lige, *ci ben magi*
Per' hér na thone, sé giuhen tone, *zoti s' é di*
Moj shcipeni o moj jétimé, ja pa me thuaj
Valhe si ron é si s'ché plasur, mbétur é huaj
Cie cĭan rencon mé shpréretimé, dérgésh mi gure
Po si nĭe meme ci nuc ca patur, femije cure
Dhé si nĭe place me dîzaj bere, ne dîért vjén
Mé doret zgiatur ne per te tere, lipen' é zgén
As do-t' mos gésh, cu-do-te vésh, *s' tép cure-cush*
Po ri lengo, parjen cujto, *digiu si prush*
É zéza ti si géndésh sod, apo nuc jé
Po si nĭe lis i madh mé fléte, rene perdhé
Ci as nĭéri, s'i dél per zot, véshin s'ja vé
Mmétur haroar se githash shcréte, te calbét zé
Dhé bota siper i shcon per jéte, pa capezîér
Certsu dhe renĭe dége dhé fléte, i cane thîér
I lene shît, tina é mbît, *dhé nuc menon*
Po tsa nga tsa, trupin' i ha, *sa é mbaron*
O ! plecĭt' é thinĭur te cohes pare, ci dhéu s'u trét
Pas vdécjés tuaj dhé shciperia, îri ne dhét
Bota é huaj sod é ca ndare, dhé é urdhron
Bura dhé gra dhé gith' femia, nen zgédhe ron

U mori drite giuhe dhé émer, bésen u ndroj
Nnérin ci chishit si dhé ç'do fémer, ja u çnneroj
U mbîlhi déren per tere hérn, *dhé'u la troce.*
Pa dituri,, dhé miciesi, *pa ment ne coce*
Cu jé o Léce i madh mé émer, ci boten drodhé
Ci githesine mé luf fltové, dhé cur' s' u lodhé
Cu jé o schéndérbéj mé zémer, o trim' i gialhe
Ci dîzét vjét turcun leftové, vétem mé palhe
Vitéte shcuan dhé ju mé ta, ne dhét u trétte
Cĭ' at héré shcipja mréteri s'ca, as dot' mos chéte
Po ron vérboar, mé giuh' pa shcroar, *sé nuc ca shcronĭa*
Dhé cĭe t'i benĭe, s'u gén dot renĭe, *sé s'âsht' é zonĭa*
Cu jé o Marco-boçar' i mjére mé ata shoce
É ti Gion-léca, Hodo-Aliu, trima mé coce
Cu jé o Piro, Téfte, Czçavélhe, mé hîlh ne balhe
Ci nuc' i chishit frice niériu, sa céte gialhe
Dhé ti o Génço dhé Costerélhe, te tere shcuat
Gith' trimerine, zémer dhé nnére, pas ju i moart
Ata ci mbéne. moare dhéne, *memene zvordhe*
I vane giemes, ne funt te nemes, *dhé atjé ngordhe*
Ju tere vdicĭte shcoat é vatte, îte ne dhét
Po émeri, bésa dhé trimeria, per jéte mbét
Po vétem bura te béses s' late, pas vdécjes tuaj
Cie te shpetonté dhé shciperia, ngaj zgédh' é huaj
U ndroa giacu ci chish nĭe hére, ç'do shcipetar
Me turcĭ te ndézur dhé te crishtére, mé shume zjar
Féa i prishi, sa i shastisi, *dhé ment' u mérén*
Sa biri t'ane, velhaj velhane, *vritén é thérén*
Mblidhi moj placa zulhufé bardha, po si tebora

357

É ju moj gra moj facé cucé, o moj te giora
Mblidhi moj nusé moj facé dardha, dhé sî ulhi
É ju moj vajeza buze burbucé, si dî cérshi
Githe bisconĭa dhé sî larushca, cépalhe giata
Vétulhat cthîér si giarperushca, gushet si pata
Me giunĭe bini, dhé doart ngrini, *me pérendine*
Ate levdoni, ndime cerconi, *per shciperine*
Te githa mé dîlbén' é zise, mi juvé hédhur
Fîtîren tuaj mé te mbuloni, mé buzet drédhur
Ciani fat-chécén te shciperise, mé loté t'vale
Vjérsha te vait per te cendoni, sé mbét pa djale
Cure mos ndrohi as gie mos lani, po nvishni zine
Dhé pa pushim per hére ciani, per shciperine
Shémbi shperéretini, dhé logorini, *sa sît'tu thahén*
Aci sa druret, sa édhé guret, *tsopca te çahén*
Ah! ju moj placa moj vjérshetoré, ci vajne shtoni
Ci ç'do durim hélme cujtoni, zémrat lendoni
É ju moj gra ci u vjén ndoré, shume me mire
Sa shpirt dhé zémer cujt-do ja çcioni, me te pahire
Ciani te githa placa, te réa, édhé vajtoni
Turca, caurca, mema te véa, ci desheroni
Malét te tundén, zémrat t'u mundén, *botese huaj*
Zoti t'u ndjénĭe, dhé t'u refénie, *udhene tuaj*
Ah! valhe ç' shpirt a ç' zémer gére, a ç' i pa-bése
Munt te duronĭe pa malhenĭi, te lér' te vdése
Cet' meréteri cacĭ' shum' te forte, ci cé cipare
Nen zgedh' te huaj ne cacĭ muudi, te icét zvare
I malhecoar ciofte ne jéte, si-tsili-do
Ci dbon haron memen'é véte, dhé nuc' é do

BKSH

Cur' dashuri, ne jét' te ti, *te mos shejoňe*
Dhé n'ate jéte zot' i vertéte, *t'é pervelonie*
Nga gium'i vdécjes shcipetare tsciohi, éndé mos flini
Dhé ne mez tuaj grindje té fése, me ňiane lini
Po mé ňie bréz me ňie shterngohi, fuci fortsoni
Boten'é huaj dhé te pa bése, jush t'é mérgoni
Sod érdhi coha é liresise, s'lipsét duroar
Shpetim' liria é shciperise, duhét cercoar
Mbushni dîfégét. dhé mérni brégét, *grîcate zini*
Caure, turcĭ te gith'o murgĭ, *me ňie te ini*
Chishe gçami dhé ç'do técé, lini me ňi'ane
Prift édhé ogçe dhé ç'do dérvish, per ju gie s'jane
Per shcipetare bése dhé fé, ca cien do jéte
Fjala dhé nnéri ci aî chish, dhé dote chéte
Tosce dhé Laber dhé Çameria, velhézer jane
Ghége, Mirdita, dhé malesia, ate giac cane
Cane ňie shembelh, at' fjal' te âmel. *te githe flasin*
Pas ritjes tîré, dhé pas fîtîré, *plécĭvét u ňi-asin*
Cet' mem' te dashur a do-t'é leme, me per-seri
Nen' zgédh' te huaj éndé te roňe, ne ne robi
Nuc' âshte trup per né ci céme, shume, te lumur
Ňie comb' i madh me vété zoňe, pra sod te umbur
Cembe mos mbetshin sa ci te jéne, giac shcipetari
Ci nuc perpicén per meme-dhéne, i djécte zjari
U befshin hi, dhé shcrumb i zi, *morti ti zgédhe.*
Do ňie colére, mi ta te bjére, *dhé t'i permblédhe*
Psé nuc méntohét gith' cush me véhté, mé pace ciender
A âshte mire jéten t'é shcojme, si ne per hender
Cur tere bota per-para vété, mé gith' te mirat ...

358
Fund

Né prapa t'rime édhé te rojme, si égesirat
Psé nucu hapét dhéu te na pije dhé te shpetojme
Sé sa ne zgédhet mé giih' femie, me te durojme
Vrisni rufé, mbîtni reché, *dhé dicĭ o zjar*
Ç'do shcipetare. ci s'jan' te mbare, *ç'do genĭéshtar*
Io cete turp as nĭe s'é duam, te gith' therésim
Sé sa câshtu combi t'arinĭe, me mire vdésim
Pé acie vité mjaft u mundoam, me nuc durojme
Si cur Europa mi né te vinĭe, per luft do shcojme
Mé arm' ne dore si plecĭt' é pare, si schénder-Béu
Ç'do aremicu t'i bejme vare, te scucienĭ dhéu
Si-cur t'é dime, cie prape s'vime *pé ne as nĭe*
Te gith te vdésim, nĭe te mos mbésin, *te rojme me*
Cĭe prej Tivari, Arte, Prévézé, réth é per-ciar
Fushe mé lulé, malé mé pîlĭé, mé drur mé bar
Cu leshon djélhi vape é rézé, dhé vendin ngron
Cu naten célhi mbushur me îlĭe drite leshon
Âsht' téra jone vént'i bécoar, i plécĭvét tane
Pas vdécjes tîré per te urderoar, né na é lane
Chî turp' i nĭ-are, duhéte lare, *ç' do pisc do ç' lidhur*
Ci sod te huajt, me chécĭ sé luajt, *na cane lidhur*
Si mjér aî i zi niéri, ci do cuzonĭe
Tani é tutjé ciofte mé fjale, cie t' na trazonĭe
Te githe toc si mizeri, mi ta do véme
Dhé as nĭe cembe pé ta te gialhe, do te mos léme
Mé arm' ne dore duché perpjécur, mé shume zjar
Ne luft do vdésim po si ç'ca vdécur, ç'do shcipetar
Zémer céroar, te lavderoar, *duam te jémi*
Si djémt' é motit, perpara zotit, *pa turp te vémi*

Do derdhim giac mi bréz t'arinïe, te mbîtét démi
Ci bota tere te cupetonïe, te cujt bij jémi
Ç'do aremic friché te ngrinïe, flama t'é zére
Arma ngaj dora te i shpetonïe, per-dhé t'i bjére
Mé cocet unïur mé facét nverdhur, crahet te cthénïe
Né molh' é cucé cie ngaj ca hérdhur, prape te vénïe
Cu âsht' me félhe, cie s,ca as djélhe, *te ruculhosét*
Te tsopetohét, dhé te dermohét, *gér sa te sosét.*

BKSH

BKSH